

{

 जेनी भाइयो के शिष्य दास ३०

 आष्य सतीयो के शिष्य दास ३०

। श्रीयुत राय यतपतिविह बकादुर कृत ध्यागन सकुद ये ॥
॥ पोहय साग श्री कान्धुवीप प्रपति सुन ॥

॥ इति जम्बूद्वीप प्रज्ञाति सूत्रं समाप्तम् ॥

6
 शैकागच्छीय श्री रामचन्द्र गच्छि कृत सरलानुयाय युल
 ॥ अथि जमोभखचन्द से चर्गोपित होवे मुद्रित मुखा ॥

राम पुलाव पर रजिस्टरी हुई है [बरारम सेन प्रजापार मेव अकोलकबन्व अपो] सवत् १८९३ । सन् १८९० ई. मवी । सुभावाभ्यन्त

श्री महेश्वरानुपुरीय लीलागच्छीय पूज्यपरम-पूज्याचार्य श्री १०८ श्री विनायकचन्द्र सूर्यार चारु चतुरीय तन्त्रिण्य अयि प्रमोदसु चन्द्रेश श्री
 जम्बूद्वीप प्रसिद्धि वपाङ्क बहुस्यातामक यथोप्य सुद्रापिताम् ॥ शुजम् ॥ सम्बत् १८४६ फाल्गुन शुक्ल सप्तम्या त्रिषी ॥ श्री रस्तु ॥

॥ मुग्धिदावाद, अजिमगठज निवासी, श्री राय धनपतिसिंह थाहादुर कृत आगम सङ्ग्रह आग १६ ॥

मुद्रासङ्काचरि मन्थानुपलब्धितिसङ्कारी ।
 पुस्तककमलविकासी शुभिसिनीप्रसाकरोपपत् ॥ १ ॥

जम्बूद्वीप
 प्रमाण १६५
 अक्षर ०९ ॥
 ॥ ६१८ ॥

वरवाभारोपेविषया स्तुतिश्रियमुष्णाद्ये कितल्लूतंरियापरेत्यभिमतता स्तुतिगुणेपीमता ॥ ३५ ॥ प्रशान्तागुणगुणैश्च परिभाषितभूतिशान्तरतस्या । श्री-
 भानन्दविजयवृषपुगवा स्तुतौयास्तु ॥ ३६ ॥ युगम् ॥ अपिच पद्वैतसूत्राय फुगपचिपयाः सप्तकृष्णभाषयः श्रुत्वालक्षितिकाव्यकाङ्कमयमद्याभ्यासे
 वं श्रुतिश्रुताः । विद्वतोपनिषत्प्रकाशमवर विद्यावत्साधिता सूत्रकृतमगान्द्रगुहिकरणे पारीणतासुप्रिता ॥ ३७ ॥ श्रीकल्याणविजयवरयाचफणि-
 यमुष्मताप्राप्ता । श्रीलान्तिजयविषुषा स्तुतयोद्वयद्व्युक्ताः ॥ ३८ ॥ सतेषा प्रतित्त्राविशेषविलसतीर्य प्रथामागत मामागारव्यायचारयाद्व्युत्तानिना-
 पूर्वैर्बहुर्गानपि । स्वाताद्याचक्याध्यदूषकता म्मुक्तामुद्यया विता सत्यश्रोतरनिष्टिगणताकम्पेव्युत्तिःकनी ॥ ३९ ॥ श्रीमद्विष्णुमभूतोवरगुण समा-
 युक्तदायापयी प्राणेशाकितवरसरे ॥ ४० ॥ तिरुचिरेपय्येरदुम्बुवाररे । रापेशुद्वितियौ तयारमभिते श्रीरागपय्येपुरे पाशैश्रीविजयादिनेनगुरोः गुह्यम-
 नकमगोलिखसमुद्रिगखनादिविचिपु माश्रय्य गुरुभक्ताःकृतवन्तः श्रीमन्तसेमचम्प्रयुधाः ॥ ४१ ॥ युगम् ॥ देवादिन्द्राविधिता गतविदयुत्तिमूत्रधारेपु
 ताम्भरितिमित्रमनीयाविशेषनिव योत्तिगुह्यत् ॥ ४२ ॥ तेषामक्तिपदामगुलिगिण्यममुदायमुष्वां दृषता । गुरुकार्ययुवां पवित्रयरसचन्द्राया ॥ ४३ ॥
 श्रीविजयदेवभूरि श्रीवाचकनुस्यगीतार्थैः ॥ ४४ ॥ यमुभिरस्यमसत्तप क्कसातदाविदितममयतत्यार्थैः
 तसचिन्धराः ॥ ४५ ॥ श्रीलम्बद्वीपप्रहरे रुपागस्य सविस्तरा प्रमेयरसमन्त्रया वृत्तिरपातदेस्यता ॥ ४६ ॥ युगम् ॥ श्रीशान्तिपन्थापकागिण्ययरो विमुप-
 रसुवि ॥ ४७ ॥ तच्छिष्योपमनेभम्भ स्तुतदुर्गपीलितपक्काविचियितेन्द्र । श्यकरोत्प्रथमादशै मन्त्रार्थवियेचनेश्वरः ॥ ४८ ॥ इति श्रीगान्तिपन्त्रगण्ड्या-
 चकवरविरचिताया प्रमेयरसमन्त्रुवार्ताम्या श्रीलम्बद्वीपप्रहसिधुतेः प्रशस्तिः श्रीरसाः ॥

वनतोभ्युदयविभाज्य यत्पर्येस्तथ नसप्तशतीस्त्वकीया । सुतिलिनप्रं सपप्रपदेप्रकाये सोयसतासपगणो नक्षत्रप्रज्ञस ॥ ५ ॥ सप्तानेकेयमूयः सुविहि-
 तगुरयः श्रीमगर्भत्रुमूयः दीपायाया दिवावा बहुसिरश्चसिवा स्त्रक्रियास्वेकभायाः । आदिफाहेरिवोद्युर्गिचिकिलभरगता दुःप्रमादायसमा येरुद्रप्र-
 वितम्हैः स्वपरश्चितकले भतक्रियामत्क्रियादो ॥ ६ ॥ अद्युयैदुप्य चरखगुण्यैदुप्यसहित प्रभादेदुप्य प्रयचमविचे सरकयकला गुणौचोयस्येत्य
 गसुक्त खेकतुयोव्यनिययः कृमावासीदस्मिन् परमगुराभदेविसलः ॥ ७ ॥ अन्तर्वाष्ट्यमिति द्विधापिकुमत श्रुतामवास्वागत निःश्रद्धैस्तुयथागय प्रक-
 टित न्यक्कथ्य ताऽऽप्रजाः । आद्यध्यातविशेदिनादिनमयोः साम्पपरस्मर्गया ध्यातवृत्तिभिदोपि भन्दिरमयोः सरस्तोऽपेस्तमः ॥ ८ ॥ स्वगच्छेत्कस्मिद्य
 प्रययतितरां समयगतस्तथा साधोदया प्रुवचनयद्यवप्रभरसौ ययाचेतत्पह्यापिपतिपठये सयतगण कृमादु गृहीगृही प्रगमितयशस्कानुबधुने ॥ ९ ॥
 तत्पहृन्पणमहि सुगुरुतपश्मकीकप्रवदमपदु प्ररतक्षमार्या । सूरौचरोविजयदानगुरुर्वभूव केवादिनो विजयदानमभूवस्य ॥ १० ॥ मालीकनोरनिपि-
 निजवरविपुसेयां चक्रुः ३ तुर्मेखचतुर्जेनचनचूहः । यस्यप्रतापपरितोपर्वनो मज्जीता एते गङ्गाः अयिष्यइत्यपवादापि ॥ ११ ॥ सप्तपहृगुरुहोररीरविजयो
 यिस्तत्रायासांमिवात् जापद्गायनिधिः प्रियोगेनविचिं चोरिचिद्विंशायचिः । यस्यप्रप्य जगत्तयैकमुजग भुक्तोनिषामसरः श्रीवागम्यामिद्य दीपकाल-
 मनिनो द्वागक्रियास्यासवि ॥ १२ ॥ श्रीभाग्ययस्याद्या नृपसदसिगुविद्यादिताया प्रसिद्धिः । श्रीभाग्य देशनाया अकथनपतिः पादयो पादुकाक्षां सौ-
 ज्ञाय यस्यपणेशपदविजयः सेनसूरीशरीरौ श्रीभाग्यदशमस्त्यइमन्नमिकया स्वाप्यलोकोपपात ॥ १३ ॥ इदानींतनपट्टे गुरुविजयसेनो विजयते
 कसौकालं नूनः सुविहितजगाचारनिजयः । विरेले राज्ञस्वान् यशपरगणो येनमिनुमां गुणयावो यस्मादुजयतिद्विगुणैय सुजगः ॥ १४ ॥ स्वस्तास्तो-
 कोराक्षि, चरखगुकराक्षि सुविहिता विनोयद्यिदुराशिं प्रतिवचनराशिं कुमतिनः । कविः कीर्त्तौ राशिचिरयितयराशिच गुरवो विदुः स्यान्ने ज्ञाने शृपि
 सुकृतराशि पुनरत्न ॥ १५ ॥ गुरोरस्यश्रुत्वा यवसेनपुरुषाकचरित स्वगन्धर्वोद्गीत गुरुगुणगणोपाज्जनमय । चमरकारोरकायौत पचलितसङ्ख्यानिमिपहृक्
 पट्टतल्लंदकक्षां समभुसुवतगिपमदुमः ॥ १६ ॥ तयो गळे गजवतीचुरिगर्ख्यमानः श्रीधाचकाः सकलचक्रगुरुयज्ञेय मेधाविपुप्रथमतः प्रथमानकीर्त्ति स्म-
 तिर्देवीपकयिकनपि सुमसिद्धा ॥ १७ ॥ पुन पुन ससंतिभीयुयोर्वा प्रतिद्वियेयधुपक्रियाणा । पुनः पुनर्लोचनसांदुभाच पुन पननिं सप्तमस्यभावाः ॥

दूरिक्रमेण पुरस्तिजवचनमहस्त्वप्यन्येनैव पुरस्तिजमशेषवपुस्तु पुरस्तिमेवं यत्परं अनुदीयेदीये यथायथा नाम धामे पश्यते साण्वहूले षट्कवहूले
 यय अये वततद्यया नरहस्त्व मन्त्रं भद्रा निरवचेनाखेभद्रा अनुभाबजायिखमणा सपरिशिष्टाया इत्यतिदेशमने कथरं मरावष्टयज्ञवही देवे यथावयं से
 तेवहं यरावयवसेति तद्यावाकारय अपुष्टोत्तरकप तद्वयया अयावं मते सुरिय सवृक्ष तरनइश गुणवकनिहाकारकरइ तथाच मगमेगम मनुनेण
 केवइजलेन गच्छइ भोजना । पशुपशुनायाकसहभाइ दोक्षिमणावस्य कोमकमय युग्वतीसन्त सतिभाय साप्रकारम मगमेगेण मनुनेण गच्छइ इ-
 त्थमने तपाम इहगपरमन्त्रं सस्वनीय नीयाय कोमकसहरेणि दोदिय तेवहं इ कोमकसयइ मगतोमाएअ जोमकसय सतिनागेनूरियंकरक-
 त्थास इहनागवहस्त्वैवकपेव सुमेकसुपम मन्त्रः पथमासता श्रियेवापुष्टावि परोपकारैकमन्त्रम भगपताः स्वयव्याकृतंति । इतिश्रवीसीति सुयम-
 स्ताभी जलूस्त्रानिममिद्यते अहनिमिद्वीनि कोय मुक्तमहाया गतनिदं जलूदीपमप्रकाशितानसकतप्ययन । मनुमयाः स्वयुद्योत्प्रेक्षितमिति उपदशयतो-
 त्यत्र यतंनानिर्देग स्थिकालभाविमयेऽसु जलूदीपमप्रस्त्य पाङ्कविपयकायप्रखेदस्यहपविपिद्वयार्थः । अत्रव मन्त्रपयवसागे भीममहावीरमानकयन
 वरममङ्कृतमिति । इति सावित्रपयमदेशनारवसमुद्रासयिस्त्वयमानयेद्वयुगीमनराचिपति चक्रयतिं वमान भीष्मकपुरपुराणमदसपाञ्चमाविकसवंचरतु-
 जाताममहाभक्तजुजयादिकरनीजनस्तु रत्नाममदान मद्रुतिजुनामयुगमपानोपनातनास्मदविजयमान भीमलपागङ्गाधिराज, भीहीरविकयसुरोच्चरपद-
 पट्टोपासनामवमहोपायाय भीसकलचङ्गुगच्छिष्यपासायपय भीशांतिवद्रुगच्छिविरवितायां जलूदीपमप्रकाशिवृत्ती रत्नमञ्जुयानान्या ज्योतिष्काचि-
 कारवत् भीमान सततो वसस्कारः धनास कारवनासीव वनामेय भीजलूदीपमप्रकाशेत्युपाङ्गपुतिः ॥ टाः ॥ श्रेवाःभीमतिमनुभूततपसा योभीहराज्जिपु-
 र्यवे सद्वाभितोगतल ज्ञानम्भ यःकेश । योजुपुम सदात्रिविष्टपसदां भुवैसायातप्ययाग् यस्तीयांथियतिः भियमददां भीवीरदेवः सता ॥ १ ॥
 अइरिष्यायत्र नक्षिपु गवाचिपपु वामेयदेवइययोविक्रितो जगत्या । आदियमानस्यदद्रुत्तलज्जिषाम भीगीतनोऽस्तु वमपूरितसिद्धिकामः ॥ २ ॥
 यपम्भ मयमतोपरितोपमसे भीवीरपुपुद्रुलक्ष्मिसराकहासी । कद्राक्षितेपु गजजंक्षुपमनाया मूयावय क्षुमगतानिधिरिष्टमिच्छे ॥ ३ ॥ तस्यप्रभोः
 स्वविरवदपरम्यरायां ततममरकुलगवावलिधम्भरायां । जाठ क्रमाद्रुटगवेत्रनपस्त्रिभुरैः भीमस्तपोगवप्रति मचित पुंयव्यां ॥ ४ ॥ पट्नायतीव

आरारसवपापाद्वदूरयात श्रीशृङ्गानस्वामी अत एव सर्वसोययययुक्तस्वेनसायद्य निरयकं च मयूयादिति यन्मामाशयेन वचनप्रामाण्यसाये-
 दित भवति अप्रयामीसुपनस्थाभिसवकापन श्रीजयूस्थामिन प्रसि पूं आये। इति आप्ययनेप्रस्तुत जयूदीप प्रप्रतिनामके स्वतत्राप्ययने ननु
 शास्त्रेपरिच्छादियत् श्रुतप्रकाशान्तगतं अप्ये च वा परस्परसमुच्चपाया । समुच्चयेहेतुव प्रजन च कारण च व्याकरण च नूयाजुयो यिस्मरशीलश्रोत्रनु
 यद्वाये यार वार प्रकाशनेन अथवा प्रतियक्षुतामार्गोदिप्रकाशनेनप्रदणपत्तीतिवयप अनेनगुरुपारतन्त्र्य मन्निहित सत्रार्थे जयूदीपादि पदानामन्वर्थे
 मयावेकेवर्तेकजते एवमुच्च जयूदीवेगोअमा जदीवेपदीवेतत्य सत्य तस्मिन्मयययनरका जयूवणा जयूयसववाखिच्च कुतुभिआ जावविहिममज
 रेवेहिमगपरा। चिरीएअर्च व दठवसोभेमाणाचिठ ति जयूएवदवराएअणादिएनामदेवे मरिदिए जावपलिउयमठिइए परिवसइ सेवेकठेण गोअमाए
 वयुच्च जयूदीवेदीवेइति सयाइतुमिनिस्त मयया यदूण भते चदेजोइसरया घदवर्हेसएयिसाखे चदाएरायहाशीए सनाएनुइस्माए नुदिएण सठि
 मइया इयवहगीअत्राइअ जाव दिवाइ जोगजोगाइ भुजमाखे विहरितए गोअमा खोइखठेसमठ इत्यश्रान्निपातव्यायस्य सेकेण छे आयविहरितए
 गोअमा घदस्स खोइसिदस्स घदवर्हेसएयिसाखे चदाएरायहाशीए सनाएनुइस्माए माखवए येइअसुभेवइरामएसुगोलवहसमुगए मुयहइउं निरुसक
 हाठेसन्तिरिक्ताउचिठ ति तामुच घदस्स आवाचिचइइए देवाअम देवीअम अद्विज्जाउं जावपगववासिज्जाउं सेतेणछे गोअमाखोपमूति इदसुत्र
 हेतुप्रतिपादकं सयामगः जियपृट्ठस्यार्थस्य प्रतिपादनए सयाकोकेप्युच्यते अनेनप्रश्नानि सम्यक्कयितानि अन्यथा संययासर्वभावविदीभगवत
 मटुव्यापरीभावेन कताप्रश्नममत्र इति यथा कश्चिपमतेजयूदीवे दीवे केमहाअएअ भते जयूहोयेदीवे किवटिएणमतेजयूदीवेदीये किमयार
 जावपहाआरणभते जयूदीवे दीवे पक्षत्ते गोअमा अपसु जयूदीवेदीवे सव्वदीयसमुदाण सव्वसुतरए सव्वसुहाए धट्टे तेत्तापूअसठाअसठिए
 धट्टे परकरकासिआसठाअसठिए धट्टे पठिपसुवर्धकठाअसठिए एगजोअअसममइस्स आयामयिसुजंण तिसिजोअअसयसइस्साइ दासिअ सभा
 दीसेओप्यअमप तिसिअज्जावे अठावीसचःपणुमेय तेरसंयअगलाइ अद्वगुलंअ किचियिसेसाइअ परिकेयेण पणुत्ते इति सयाकरणमवादी यिशोयअच
 गमिस्तिपावधुं तच्च सवर पदगमितसुत्रवाच्य यथा कश्चिपजने जयूदीवेदीये सूरयएणाम वासे पणुत्ते गोअमा चिहरितस्सउत्तरेण उत्तरणयअसमुहस्स

ययवगतयव प्ररूपयत्युपपत्तिः ॥ आत्मैयस्यानियाननाह । जम्बूद्वीपप्रज्ञप्तिरिति भाषागद्योपागमिति शेष । यतश्च ग्रन्थायेव साचिद्वैक्यस्यारिभङ्गो
कृतान् । यत्र श्रीमन्नयनिरिर्वादे सूत्रप्रज्ञप्तिटीकाया द्वितीयप्राप्तस्य प्रथमोद्देश्यत्वात् सप्तद्वीपे सप्तवर्षद्वयसन्निता सप्तः सप्तद्वितीय
भवतीति शरत्काय मित्यत श्लोकसङ्कलनतदुपमानमुक्त ज्योतिष्काधिकारसूत्रश्रीलभेन च सप्तवर्षत्वारिचाष्टाधिकमपि तत्तुपायस्य त्वसमर्थेन जम्भाधिकार
सुब्रह्मचर्याजवर्तीतिप्रमाणेन च तावत्परिभाषयमाक्यत इति भाष्ये अत्रगुणान्विभावयमाह अत्रोपपत्त्ययव अत्र जम्बूद्वीपे पक्षिणश्च कारणश्च

पुरुषेहं जम्बूद्वीपपणनीगाम ध्यज्जाप्य क्षयणे अठव हेतुव पक्षिणश्च कारणश्च व्याकरणश्च जूजो २ उच्यदसे
हं सिध्येमि ॥ इति श्री जम्बूद्वीप पण्यसि सूते सम्मत्त समस्त ॥ ग्रन्था ग्रन्थ ४१४६ श्लोका

जम्बूद्वीप प्रज्ञप्तिरिति नामति आर्घ्योऽप्ययने अयेव हेतुव प्रपञ्च कारणश्च व्याकरणश्च भूया २ उपवृत्तापति इति त्रयोनि इति श्री मद्बृहन्नाग
पुरीय साक्षात्कथीय पूर्या वाय श्री त्रिमासुतचन्द्र सूरेश्वरराज्यकासीय श्री वाचस्पत्यार्ये रामचन्द्र गच्छि विरचिते । जम्बूद्वीपप्रज्ञप्ति सरुवानुवादः
समाप्तिनाम् गुणमस्तु सवत् १८४१ काश्यपगुरु वृत्तीयान् गुणम् ॥

इम विधिप प्रज्ञाकरी जम्बूद्वीप इम पुरुषे उपपत्ति यको जम्बूद्वीप प्रज्ञप्तिनामे अभ्ययन अठु जपाग ग्रन्था ग्रन्थ श्लोकमाग ४१४६ प्रमाच अहो स्त्रायो
मनको प्रज्ञासाऽयते प्रते हेतु तेहने निमित्त त मति मस पुठ्ठा वे प्रते कारण विज्ञेय वचनते प्रति व्याकरणे ऽव पुष्ट्या प्रपत्ते प्रते वार २ उपवि-
ते वपाहे पागवन्त इम कट्टु तू इम मूपम्मा स्थानो जम्बूद्वीप प्रज्ञप्ति सूत्रम् भुनि चन्द्रभाष कृत टयाय सप्तपुष्पे
ग्रन्थ ४१३ श्लोक मूत्रनाग सस्याजावपी, आरम्भ । दूहाः जिहा दूशायरपम्बरमि मेरुनद्विस्थितद्वीप तिहा प्रतयोपरिवारयुत लखकपाठकद्वीप २

भविस्यद् जावचिद्यै वृत्तिश्च । जीवामिगमादर्शौ तथाश्शमात् एतेन विसाकारभाषप्रत्ययतारो जम्बूद्वीपवृत्तिश्च नृपैः प्रसी । निरुद्धवृत्ति । अथप्रस्तुत-
भीपेन्द्रादशांनृपसमूहस्याविवक्षणा श्रीसुचमस्वामी स्वस्मिन् गुरुत्वाभिमान परिनिर्हीपुः प्रस्तुतप्रत्ययनामोपदेशमपूय्य मिगगनवाक्यमाह । त एषमि-
त्यादि । आश्रयत्वाद्वाद्यनमानकस्याश्च मद्रूपोय जम्बूद्वीपकूपो भायः सहाइ भावतोपस्यपति योतराणा स्ततः क्षुभणीभगवाण् मन्त्रावीरो निचिसाया न
गर्प । नाचिमद्रुपेत्ये बहुना समवासां यदूर्गाश्रयकीमो यदूर्गाभावकाणो यदूर्गाश्रयिकानां यदूर्गादेवानां यदुर्गादेवीना मध्यगतो मपुनरेकोऽहं एकत-
रस्यकस्यविरपुरतः स्वयययोक्तमनुभारणेत्यर्थे । आख्याति प्रयत्नवाद्याध्यामाश्रयमेव स्वजायते विशेषवचनकथनतः स्वप्रपञ्चापयति । व्यक्तपर्या-

तएण समणं भगव महत्तोरं मंदिछापणयरीए माणिभद्धे च्छेडए अहुण समणाण अहुण समणीण अहुण
साययाण अहुण साविच्छाण अहुण तेद्याण अहुण देवीण मम्मगए एवमाहुंस्सहुं एवमासहुं एवयणत्तेहु एव

स्रीया छातीवाग्शासनान् । सिद्धिणि । अन्धो मुद्रानापां अमादृतो नाश्नादेवः महर्द्धिस्तो यावत्पक्षोपनस्थितिकः प्रतिवसति ॥ अयतेन यैन गी०
तर्न । एवमुच्यते अमृद्दीपा द्वीप इति । ततः अमरुो मणवान् । मणवीरः सिधिसापां नगरो साखिमङ्गे येत्ये बहूना अमराणा यच्छीनो अम-
नीनं बहूनां आवकाशं यदूनां याविकिना बहूनां देवाना मध्यगतो एवसा स्याति यय जावतेऽयव प्रजापयति यम प्ररुपयति

दिनपकड़ीकीचीर्तागरि रूप अवतसक्त। परबहार बामाहकरी अत्यन्त २ शीजता २ यका ज्वृद्धीप जसुदयानामह बियह अमावसिमाने दयता
 जसुद्धीपता अपिपति सह। आश्विनमा तावत्, एक पत्नीपमनो स्थितिवत्त यसह छे ॥ तिले अर्थे हे गौतम ! इस कहीय ज्वृद्धीपताने द्वीप ति-
 वारेपकी भ्रमण तपस्वी भगवन्ता जागवत् एहवा श्री महावीर मियिलागने-मगरीने [विये माखिभट्टनासा चेत्यकनने बिये पडासापुने पणाना
 धीने पवा आवकने पवी आधिकाने पवा देवावा ने यणी दधीनह सेव्य विधि वेठा प्रका इन बाध्यमाण प्रकी करे सह इन विसुदयकने करे

मविमस्र आययिष्वे इतिष्टेय । लोवाभिगमादर्थं सषादर्थनाम् एतेन किमाकारभावप्रत्यक्षसारी जयुद्धीपइति वस्तुर्षं प्रस्रो निर्यन्तुइति । अथप्रस्तुत-
तीर्थेन्द्रादगागीसूत्रसूत्रबायिद्युक्तार्त्तं श्रीसुचमंस्त्रार्त्तं श्रीस्मिन् गुरुत्वाभिमात्र परिजिहीर्षुं प्रस्तुतग्रन्थनामोपदेशमपूर्वक निगमनवाक्यनाह । तएवमि-
त्यादि । शाश्वतत्वाद्याश्रितनामकत्वाच्च सदुपाय जयुद्धीपकूपो भावः सतश्च प्रावनोपलपति वीतरागा सत अनयोभगवान् महावीरो निधिक्षाया म-
गयीं माखिभद्रे चैत्ये बहूना अभयाना बहूनाभयकाया बहूनाभाविकाना बहूनादेवाना बहूनादेवीनां मध्यगतो नपुनरेकाने एकत-
रसकस्यचित्पुरत एवययोक्तमुक्तानुसारंवेत्यर्थ । आख्याति प्रथमतोवाध्यभाप्रकथनेन एवभायते, विशेषवचनकथनतः एवमज्ञापयति । व्यक्तपयो-
यवचनतएव प्रकथयत्युपपत्तिः, आख्येयस्याभिधानमाह । जयुद्धीपप्रकृतिरिति नामापठोपांगमिति शेषः । एतच्च ग्रन्थाद्येणसापिचैकवत्त्वारिशृङ्ख-
लमान । यत्र श्रीमन्नयनिरिपदैः नूयप्रकृतिटीकाया द्वितीयप्राप्तृतस्य प्रथमोद्देशेएवमेव सपुष्पावरण जयुद्धीविदीवे सयचतस्रसलिला सहरसाइतिस्मि

तएव समने नगत्र महाथरि महिछाए जयरीए माणिजहे चेइए बहूण समणाण बहूण
सावयाण बहूण साविघ्राण बहूण देवाण बहूण एवमाइस्वइ एवनासइ एववस्सवेइ एवं

श्रिया अतीवोपगोचराना स्तिष्ठति । अम्बां सुदक्षनाया अनादृतो नास्मादेवः महर्षिको यावरपम्बोपमस्थितिकः प्रतिवसति ॥ अयतेनार्थेन गी-
तम् । एवमुच्यते जयुद्धीपो द्वीप इति । तत अभयो रगवान् । महावीरः निधिक्षाया नगयो माखिभद्रे चैत्ये बहूनां अभयाना यवहीना अभ-

रुमयकठीकीची मात्ररि रुप अयतसकना चरकचर सोभाइकरी अत्यन्त २ गोभता २ यका जयुद्धीप जयुसुदर्शनाह यिपत्र अनादितमाने देवता
जयुद्धीपनो अचिपति महा अशुभल यावत् एत पत्योपमनो स्थितियत्न वसइ छे ॥ तिथे अर्थे हे गीतम् । इम कहीए जयुद्धीपमाने द्वीप ति-
वारेपल्ली अमत्र तपस्वी भगवत ज्ञानवत एइवा श्री महावीर निधिक्षानामे नगरीमे विषे माणिमद्रुगभा चैत्यवगने यिये पणासाधूने चर्चासा

अगस्त्यमायादिति किन्तो धारानुरपन्ना इत्याह । अमरुदनेकज्ञ आशया । अमरुतकृत्यः अमरुतधारान् संसारस्थानादित्यादिति । अथ जम्बूद्वीपेति ना स्तोत्र्युपनिमित्तमिन्द्रासिपुः पृच्छति । सेकेणठेण भते । एवमुच्च जम्बूद्वीपेदीवे इत्यादि । अथ केनार्थेन भवन्त ? एवमुच्यते जम्बूद्वीपेदीपः भग-
यानाह ? गीतम् । जम्बूद्वीपेदीपे सभ्रतश्रेष्ठे तस्यदेशस्य सभ्रतश्रेष्ठे यद्यथो जम्बूद्वीपः एकैकरूपाः निरक्षस्थितत्वात् तथा यद्गुणि जम्बूयनानि जम्बू-
युक्ता एव समरुजायेन स्थिताः अथिरत्नास्थितत्वात् यज्ज्जातीयतरुसमूहो यमिति यथेनात् । तथा यद्यथो जम्बूयनपहा जम्बूयससमूहा एव यिज्जातीय-
तरुमिच्छिता अनेकजातीयतरुसमूहो यमपरावृत्ति यथेनात् यद्यपि जम्बूयुक्ताश्चानेव प्राणाम्यमिति प्रस्तुते यथेकसाक्षरम् । अन्यथा अपरयुक्ताणां यथा
युपहे निनिननूने जम्बूद्वीपपट्टप्रवृत्तिनिमित्तत्वे सागत्यात् । तेष कथमनाहृत्याह । नित्य सर्वकाल कसुमिता यायतपदात् विष्णु गाव्या विष्णुलयह-

पुगलपरिणामे, गो० । पुढात्रपरिणामेवि जीवपरिणामेवि पुगलपरिणामेवि ॥ जम्बूद्वीवेण
मते । दीये सहेपाणा सहेनूआ सहेजीवा सहेसत्ता पुढविकाइअत्ताए अउकाइअत्ताए तेउकाइअत्ताए
वाउकाइअत्ताए अउसरदंकाइअत्ताए उअअत्तापुछा । हता गो० । अउसह अउयथा अउणंतखुत्ता संकेणठेण भत ।

चित्रीपरिणाम किमपपरिणामः जीवपरिणामः किपट्टलपरिणामः, गीतम् । पृथिवीपरिणामोपि जीवपरिणामोपि पुद्गलपरिणामोपि ॥ जम्बूद्वीपे भगवन् । द्वीपे सर्वप्राणाः सर्वजीवाः सर्वोनिज्जाता नि सर्वोविस्त्वानि पृथिवीकायिकतया अप्रकायिकतया तेजकायिकतया

मही याह अल्प ते अवस्थित सरेव एकत्रप एह नित्ये जम्बूनामा द्वीप कट्ट ॥ जम्बूद्वीप नामा हे भगवन् । द्वीपने विपे सु पृथिवी परिणाम ते
पृथ्वी पिठम् ते आकपरिणाम पाथीभय ते अथवा जीयभय ते अथवा पुद्गलपिठमय ते ॥ हे गीतम् । पृथ्वीपिठमय ते पाथीभय पणि ते
जीयभय पणि ते अचित्त पुद्गल पिठमय पणि ते ॥ जम्बूनामा हे भगवन् । द्वीपने विपे सयंप्राणी चैत्री तैत्री धोरिन्द्रि सर्वज्जन्त यमस्वतीकाय सयं

वा सप्तमेत्याशुकाह । जयुद्गीदेकमतेहत्यादि । जयुद्गीदे मयना? द्वीये सर्वप्रोखाः द्विप्रियतु रिम्निद्याः सर्वगीयाः पर्वत्रीयाः सर्वजुतास्तरयः सर्वसत्त्वाः पृथिव्यर्षेओषाणुकायिका अनेनच साध्ययद्धारिकरागिधिवपकएयापप्रसः अनादिनिगोदनिर्गोसानामेध प्राखजीयादिरूपविशेषपयांप्रतिपत्तेः पृथिवी प्रायिकनया अप्रकायिकतया तेजसकायिकतया यायुकायिकतया वनरपतिकायिकतया उपपन्नपूयाः । जगधामाह ? इहा गोअभा ! एवं गीतम् । यदेवप्रसन्नम् तथैव प्रत्युत्सारणीय पृथिवीकायिकतया यायुदुनरपतिकायिकतया उपपन्नपूयाः कालक्रमेण ससारस्यागादित्यान् मनुज सर्वप्राजादयो लोवविजैपायुगपदुरपसाः सकलजीवानामेककाल जयुद्गीदे पृथिव्यादिनायंनोरपादे सकलजैयगारकारादिनेदाभायप्रसक्तैः नभितदक्षि तथा

ठेण गो०। एववृद्धं सिअसासए ॥ सिअसासए ॥ जयुद्गीयेण जते। दीवेकालनु केव चिरहोइ, गो०। गक याधिनासी गकयाविगत्य गकयाविणभविस्सइ मुंविच अग्रइअ भविस्सइअ धुवे गिअए सासए अरकए अएअ अयठिए णिउ जयुद्गीत्रे २ प०? जयुद्गीयेण जते। दीये कि पुढायेपरिणामे आऊपरिणामे लोत्रपरिणामे

मुच्यते अस्तिचायाधेतः अस्तिचायाधेतः इच्छेसा आधत यधयवेः गत्वास्ससद्योपयथे रयाधतः अयतेनार्पेन गीतम् । एवं मुच्यते अस्तिप शाद्धिम् । अस्तिच अयाधत जयुद्गीपो जगयम् । द्वीपः कालतः निपसा गिर भवति । गीतम् । भक्तदावि मासीत्तन्कदाविजयति भक्तदाविभवि प्यति वनूच भयतिच भविप्यतिच अ यः नित्यः आधतः अययः अययः नित्यः जयुद्गीपो प्रसन्नइति ॥ जयुद्गीपो भगवन् । द्वीप किपू-

योपकरी असायतो के, तिरे उयेकरी वे गीतम् । इम कहीइ सास्यतोपि च असास्यतो पणि के ॥ जयु द्वीपनाभा जते । द्वीपने यिये कानाय की केनलाकातताइ रणे । वे गीतम् । अतितकाले किहारे पणि न इह तो इम गही, सर्वनाम काले इमका किहारे जयो इम भरी अनागत का- ले किहारे पणि नही इह इम गही अतीतकाले इतो यथ भाग काले इह अनागत काले पणि इस्से स्थिर के निदये के आस्यतो ठइ किवारेलप

सदेहाविषयत्वेन प्रत्यक्षं उपपत्तिः । भगवोपाह गीतम् पृथिवीपरिणामोपि पर्वतादिमत्वात् अप्यपरिणामोपि नीचपरिणामोपि
मुख्यमादिषु यत्नस्तपत्यादिमत्वात्, यद्यपि स्वसमये पृथिव्युपायपरिणामत्वग्रहेणैव जीयपरिणामस्य सिद्ध तथापि लोके तप्याज्जीवत्यस्याऽप्यवशा
रात् पृथग्यवशं वनरपत्यादीनाम् जीयत्वव्यवहारः स्वपरसमवस्थिः । इतिपुद्गलपरिणामोपि मूर्तत्वस्य प्रत्यक्षसिद्धत्वात् । फलितः जडपुद्गलोपि स्फ
धरूप पदाश्च सचावयौ समुदितैरेवप्रवर्तितं समुदायिरूपत्वात् समुदायिरूपत्वात् । अथ यद्विषय जीयपरिणामरूप स्फुटिसर्वं जीया अत्रोत्पन्नपु-

एगजोष्णसहस्स उर्ध्वहेण णवणउड्ढ जोष्णसहस्साड्ढ साड्ढरेगाड्ढ उड्ढ उच्चस्रेण साड्ढरेग जौमणसयसहस्स
सव्वर्गो ण प० ? जव्वुद्धीवेंण मते । दीये किं सासए अस्ससासए गो० ! सिअसासए सिअअसासए । सेके णठेण
जन । एववसुद्धं सिअसासए सिअअसासए गो० ! वसुद्धयाएसमए वसुगघरसफासपज्जवेहिं अस्सासएसुसेतेण

द्वेषतं कियानूर्जमुच्चैस्त्वेन कियान् सर्वायेण प्रकृतं ? गीतम् । जम्बूद्वीपः २ एक शतसहस्रसामयिष्कभाभ्या । त्रीणिपौजनशतसहस्राणि
पौण्ड्रशतसहस्राणि द्वेच सप्तविंशत्यधिके योजनगते त्रीन् क्रोशान् अष्टाविंशतिं धनुं शतानि ययोदशाङ्गुलानि अष्टाङ्गुलच किञ्चिद्विसेपाधिकं परि
सेयेच । एक योजनगमनसहस्रमुद्धयेन नवनवति योजनशतसहस्राणि सतिरेकाणि कथं मुच्चैस्त्वेन । सतिरेक योजनशतसहस्रं सर्वायेण प्र-
कृतं ? जम्बूद्वीपो जगयन् । द्वीप किंशायुतं अष्टाशुत । गीतम् । अस्तिचशायुतः अस्तिच शायुतइति २ अयकेनार्चयेन भगवन् । एय

योजनमेकं अत्रा खे सिद्धा एगे जम्बूद्वीपनामा व्यावहार ते मार्ते काङ्कं अधिकेरां साप जोजन कठपखे उर्ध्वं कठपखे मिलीते सर्वसस्याङ्गं जम्बूद्वीप ॥
जम्बूद्वीपनामा हे भगवन् । द्वीपने विवे द्वीप सु शास्त्रो खे अशास्त्रो खे ॥ हे गीतम् । सास्त्रतोपपि ते अशास्त्रतो पपि खे । ते पुन अर्थे हे भग
वन् । इमं करे खड्ग, सास्त्रो पपि ते अशास्त्रतोपपि खे । हे गीतम् । जम्बूद्वीपनामे एक लङ्घयोजनप्रमाणं द्रव्यपखे सास्त्रतो खड्ग यत्कृत्यरस स्मर्योप

भयं गलापामत्रिपिष्यमामलात् जम्बूद्वीपव्यापनेषु पूर्वकर्मप्रियेण वा जायमानस्य मोक्षस्य व्ययहारोप्यागमौ सुप्रसिद्धयेति । अयोस्यैव शापसमायादिक प्रसयत्वा । जम्बूद्वीपे च मित्यादि । इदं च यथा प्राक्पट्टनवरवेदिकाधिकारे व्याख्यात तथाच जम्बूद्वीपव्यपदेशेन बोध्यमिति । एतय गायतोऽगाथातो पठो निरन्वयविनयरो द्रष्टुः किमसावपि समुत् । उतनेत्याह । जम्बूद्वीपव्यपदेशादि । इदमपि प्राक्पट्टनवरवेदिकाधिकारे व्याख्यातमिति । अयं किं परि-
बामोऽनोद्वीप इति विपुलितुराह । जम्बूद्वीपे च घते इत्यादि । जम्बूद्वीपो भरतद्वीप किंपुष्पित्रीपरिबामः पुष्पित्रीपिर्हमयः किमपुष्परिबामः अत्रापि इ-
मयः एतद्वीपे च स्वयं चिन्तयस्व यादिवदजापपरिबामावपि भवत इत्याह । किंजीवपरिबामः औयमयः घटादिरज्जीवपरिबामोऽपि जय-
सोस्याह्वयाह । किंपुष्पपरिबामः पुष्पजस्व परिबामः केवल पुद्गलपि इमय इत्यर्थः । तत्र प्रसवे भानुपमाना वनपुष्पस्यैव एकानदुःपमादी तु वि-
असात्येन जम्बूद्वीपस्य वदपरिबामोऽनोद्वीपमात्रे कदाचिरस्त्वप्रसंगः थापोऽस्थितिभक्त्येन तत् परिबामो द्वीपव्यापि वलस्यापसिरिति सयोः स्वतन्त्रस्य

गो० । जम्बूद्वीपे २ एगजोअणसयसहस्स स्यायामविक्खमण तिगिजोअणमयमहस्साहु सैलसयमहस्साहु
दे।सिअसत्तामीसे जोअणसए तिखिअके।स अठाभीसच धणसय तरसयअट्ठगलुच विसंसाहिअ परिस्कंयेण

शास्त्रे एकैस्त्रिपरवत्तते परिजोग्यतया शाग्रनागकुन्ति । जम्बूद्वीपा भरत । द्वीप क्रियाम् आयासविफलस्याम् । क्रियाम् परिसंयय क्रियान-
यंयेव प्रसूते ? जम्बूद्वीप जग० । द्वीपे क्रियन्ति एकैस्त्रिपरवत्ततानि परिभाष्यतया शाग्रनागकुन्ति, जपन्त्यपदे अष्टाविंशति उत्कटपदे द्वेद-
व कतला परिधिपच से कतलो ऊरुपच केतला ऊर्ध्व ऊचपच केतलो सर्वापच से से गीतम । जम्बूद्वीपभासा द्वीप एक लाव यात्रम लावपच पो-
रूपच विस्त्रिस्ताप यात्रम १५ सोल हजार विसे सहास्रीस योजन ५ने विस्त्रिस्तोय एकसो अठ्ठावीस यमूय तेर अष्टुल ५ने अष्टे अष्टुल काइफ
अधिकेस ३१६२७ यो० ३ को १२० य १३ । अगूल एतलो परिधिपच एक हजार योजनू उ रूपच समस्तसयकी हजार योजनमू मीचो अपोपोयम व
महा विदेइते विदे १ हजार योजनमी विजे ऊबिछे, तेषाटं गवाणू हजार योजन काइफ अधिकेरा उर्ध्व ऊच पच से से समजुतलपचकी ९९ हजार

यिष्मभायामपरिचोपाः प्राद्याख्याता पुन प्रभाविषयीकरणेन तद्वृथादिने त्रयमेव प्रवृत्तकरप्रस्ताप्यमा द्विस्मरणशोषविनेयजनस्मरणरूपोपकारायेति । तेनो
 द्वे पादिसुत्रे जवुद्धीपद्धीय अथद्वीपयदस्यश्लोकत्वनिर्देशः श्लोकेपि धर्मभागवत्वात् । किमदुद्धेचेनो हस्येन भूमिप्रविष्टत्वेनेत्यर्थं किमदुद्धीचत्वेन भूमिर्गतो
 दृष्टत्वेनेत्यर्थः । किमस्यसर्वविषयोऽव्योयत्वमीलनेन प्रकृतं भगवानाह गौतम ! विष्मभायामपरिचोपविषय निर्वाचनसूत्रं प्राग्वत् तद्वृथादिनियधनसूत्रेण युक्त
 योगतत्त्वसूत्रमुद्धेचेन सातिरेकाविमलवधति योषनसहस्राणि कर्तुंशित्वेन सातिरेकयोगनशतसहस्र सर्वायेषु प्रकृतं ननु स हस्यध्वजहारो जलाशय
 यादौ उच्चत्यय्ययहारस्तु पर्वतेविनामादौ प्रसिद्धः द्वीपेतुसकि व्यवहारविषयत्वादिति उच्यते । समभूतत्वादारभ्य रजप्रजापातय सहस्रयोजनानि यावद्
 ननेऽप्योपानयिष्यादि जवुद्धीपव्यवहारस्योपलभ्यमानत्वेनो हस्यध्वजहार समसिद्धएव । तथा जवुद्धीपोपज्ञाना तीर्थं कृत्वा जवुद्धीपेनेरोः परलयवनेऽ-

गिदिश्वरयणसया सहणपपद्या उक्तेः सपएत्रा परिज्ञेगत्ताए हस्रमागच्छति ॥ गो० ! जहणपए व्युष्टाग्रीस
 उक्तासपए वासिदसुत्तरा एगिदिश्वरयणसया परिमेगत्ताए हस्रमागच्छति ॥ जवुद्धीवैण भन्ते ! दीवे केवद्वश्य
 व्युयामत्रिक्खमेण केवद्वश्य परिस्केवेण केवद्वश्य उहु उच्चत्तेण केवद्वअउसुहेण प० ?

क्षिपन्ति पञ्चेन्द्रियपरव्ययानि परिभोग्यतायै शीघ्रभोग्यतायै ॥ गौतम ! जयन्त्यपदे अष्टाविंशति उत्कटपदे द्वे दशोत्तरे पञ्चेन्द्रियरक्षणते परि-
 भोग्यतायै शीघ्रमागच्छन्ति जम्बूद्वीपे भगवन् ! द्वीपे क्षिपन्ति एकेन्द्रियरक्षणतानि सर्वायेषु प्रकृतानि ? गौतम ! द्वे दशोत्तरे एकेन्द्रियरक्षणते स-

२० पञ्चेन्द्रोरत्न उत्कटपदे ३० चक्रवर्तिने विषे दश २१० पञ्चेन्द्रिय रत्न परिभोग पणे छाये । जयन्त्यामा द्वे भगवन् ! द्वीपने विपे केतलाय एकेन्द्रि-
 यरत्न मयंसप्याह इत्त अयसरे जयन्त्य पदे उत्कट पदे चक्रवर्तिने परिभोग पणे छाये । द्वे गौतम ! जयन्त्यपदे छायावीस पञ्चेन्द्रिय रत्न परिभोगपणे
 स्त्राये उत्कटपदे विषे दश २१० एकेन्द्रियरत्न ग्रीस चक्रवर्तिने परिभोगपणे छाये । जयन्त्यामा द्वे भगवन् ! द्वीपने विपे केतलो लावण्ये पोषणपणे

आयमा चक्रयात्तमां सर्वान्पापान् बहुमुपितानि यथाकल्पम्याप्रदानीति उत्तरुष्टपदे तु हेनस्तत्पिबे निधिरयमे परिभोगमया गोपुमागम्यः मृ-
लसुपदमाविनां चक्रियां विग्रहां भवमवनिधानानि भवतीति भवजिग्रहागुणस्य इत्युपपत्तौ यथाभम्येति । सप्तम्यद्वीपेन निरयान्तरमव्यावि
पृष्ठपुराह अबूदीपेति । अबूदीपे २ भद्रस्य ? कियति पञ्चेन्द्रियरयानिमेतापत्यायोनि मस लेवगानि यथापेन प्रस्तानि ? भगवानाह ? गीतम् ।
हेदगोत्रे पञ्चेन्द्रियरयगते सर्वोणे प्रपते ? तस्याः । उत्तरुष्टपदभाविनां विग्रहां चक्रियां प्रत्येकं यागद्विपरममङ्गमेव लभस्यः जिग्रहा गुह्यने
भवति यथाकल्पान् । मनुनिपिषयोपगुणां चतुनि गता गुण पदे त्रिपरमयोपगुणां तु द्विनिविग्रहा गुह्य मयमे दगमगुह्येनविपेनु
यदातेयानुपवभात् निपीमातु नियतभावत्वेन सर्वदाप्युपलभ्येतेन रवपरिभोगमूनेन मकविममव्याप्यो विमेवदति । अपरपदविरि
मोगमसूत्रमाह । अबूदीपेइत्यादि । मायोव्याख्यातस्याद्वयत्न । अयेकैन्द्रियराणि मज्जिगुणाह । उत्तुर्वेनित्यत्न । सर्वरं चैन्द्रियव्यानिचक्रियां
चक्रादीनि तेषांगतानीति । अयेकैन्द्रियरयपरिजोगस्य पुगवाह । तत्पुष्टोपमित्यत्न । सप्तम्यद्वीपेन विग्रहादीनिपुगवाह । तत्पुष्टोपति । एतन्मत्रे

पृथा केवहस्य पचिद्विद्युरयगसयो परिमोगसाण ह्यमागच्छति । नो० । जहयपण् अठायीत् उक्तेम
पप दोयिदसुन्नरापचिद्विद्युरयगमया परिजोगसाण ह्यमागच्छति ॥ जम्बुद्वीपेण जने! दीने केवहसाण्

रवगानि सर्वोयण प्रस्तानि ? गीतम् । ह दगमरे पञ्चेन्द्रिय रयगते मवापय प्रपते ? अच्युतावे न० । द्वीप अपत्यरदया उत्तरुष्टपद सा
अपत्यपदे ध्यार चक्रवर्ति ने ३६ निचि रव परिगांग आये उत्तरुष्टपद ३० चक्रानि ने विमत्र गिरि निधिरय परिजागपद २३० निचि सावे मृ-
त्यमरे । अबूदीपनामा हे भगवन् । द्वीपने विवे केतनी पचेन्द्रिय रय मोगापति प्रगुण मय मव्याह पुह । हे गीतम् । निर्देश पचेन्द्रियरय मय म-
याह हह ने किम एकका चक्रवर्ति ने ३ पचेन्द्रिय रयद्वि इम उत्तरुष्टपदे ३० चक्राणि ने ३१० हह । तत्पुष्टोपनामा हे भगवन् । द्वीपने विवे अप
त्यपदह राकटे पदे केतनी पचिद्वि रय एक एव एवमराह चक्रवर्ति ने परिभाग पचे जावह । ह गीतम् । अपत्यपदे ध्यार चक्रवर्ति ने जहावीप

पुण्यिरोपाभावेनाभ्यसराप्रित्तयेने सवाभ्यसराभाषयति । अप्येते निधिपतयो भवतीति । जम्बूद्वीपे निधिसंस्थाप्रमुनोऽह । जम्बूद्वीपे दीयेद्वत्यादि । जम्बूद्वीपे दीये कियति निधिपत्यानि ससकृष्टनिधानानि यानि गङ्गादिनदीभूखस्यानि चक्रवर्ती इत्येतत्परिपूषं पशुसङ्घदिग्बिषयव्याघ्रतोऽष्टमसप करणाऽमनरं स्रसासकरोति । तानि सर्वोपेय सर्वसंख्यया प्रचक्षन्ति ? गौतम ! त्रीणिपुसराणि निधिखयनानि सर्वोपेय प्रचक्षन्ति ? तथया । नवसंख्याकानि निधानानि वसुधि यता गुण्य तद्वति यथास्तस्येति । इयत्तु सप्तसंख्याकानि । अथ निधिपतीना कथानिधानानि विवक्षितकाश मोन्यानि भवतीति प्रश्नमाह । जम्बूद्वीपे दीयेद्वत्यादि । जम्बूद्वीपे दीये कियति निधिखयनानि परिजोग्यतया सत्पत्ने प्रयोञ्जने चक्रवर्तिनि ध्योपायंभाषस्यत्त इवृत्तिशिरीषं चक्रयभिलापोत्पत्यनस्तर निधिसंभनित्यर्थः आगच्छति । भगवानाह ? गौतम ! जम्बूद्वीपे पटत्रिंशत् जपन्यपदे

के वद्व्याणि हरियणसया परिजोगत्ताए हस्रमागच्छति गो० ! जह्वापएलतीस उक्तीसपए दोस्त्रिसिस्तग नि हरियणसया परिजोगत्ताए हस्रमागच्छति ॥ जम्बूद्वीपेण जते दीवे के वद्व्या पचिदिया रयणसया सस्रगेण प० ? गो० । दे दसुनरा पचिदिय्यरणसया सस्रगेण प० ? जम्बूद्वीपेण जते दीवे जहस्रपएवा उक्तीसप

न । त्रिपिपुसराणि निधिखयनानि सर्वोपेय प्रचक्षन्ति ? जम्बूद्वीपे भदन्त । दीये कियन्ति निधि रयणानि परिजोग्यतया श्रीप्रसागच्छन्ति ।

गौतम ! जपन्यपदे पटत्रिंशत् उरुसुपदे द्वे सप्तति । निधिखयनानि परिजोग्यतया इवृत्तमागच्छन्ति ॥ जम्बूद्वीपे भदन्त । दीये कियन्ति पशुभिर्य

यतिं इह ॥ जम्बूद्वीपमात्रा ये भगवन् ! द्वीपेन केतसा निधिख चक्रवर्तिन परिभागपणे सप्त सयासदैवखह । हे गौतम ! त्रिपिपुस ख ३०३ निधिख सप्त सयास सदैव गङ्गाजरीर्ने मूर्धे सास्तता ख से किम उर विजप भरत एरण्यम इम स्रष्ट नवगुणा कोजे यथोक्तमान ३०६ निधान पाह ॥ जम्बूद्वीपमात्रा ये भगवन् ! द्वीपेन विपे केतसा निधिख चक्रवर्तिने परिभागपणे श्रीप्रकायइ आवे । हे गौतम ! यत्केका चक्रवर्तिने नय इह इम

लोपकरणं पिपृक्षिषु राह । ज्युद्धीवेद्य भते? दीये जह्यपपद्यत्पादि । ज्युद्धीवे भवन्त? द्वीवे जघन्यपदे सर्वोक्तोक्त्याने या उत्कृष्टपदे सर्वोक्तोक्त्याने वायिवापमाणे इति शेषः कियत्तसरीयकराः सर्वापेक्ष सर्वशक्यया केवलसिद्धिमात्रया इत्यर्थः प्रश्नः? गौतमा जघन्यपदे स्वस्वारः प्रप्यते । तथाहि । ज्युद्धीपस्य पूर्वविदेहश्रीतामहानद्याद्विभागीकृते दक्षिणोत्तरदिग्भागयो रेक्षेकस्याः सङ्गायास् द्वी अपरविदेहेपि शीतोदयानुशानद्या द्विभागीकृते तपेय द्वीगिर्जने निनिता इत्यार भारतेरायतयोस्तु एकासप्तमादावभायस्य उत्कृष्टपदे चतुस्त्रिंशत्तरीयकराः सर्वापेक्ष प्रश्नः? तथाहि । महाविदेहे प्रतिविजयभरतेरायतयोरेक्षेकस्य सम्भवति सर्वनीलने चतुस्त्रिंशत् एयादि जगवता स्वस्थोद्यतिभिः यक्रिमिद्य सप्तनवस्थानसप्तविंशतीघासमयात् एतच्च विहरमाश्रित्वापेक्षया शोच्य । मनु जन्मापेक्षया तच्चिन्नाया उत्कृष्टपदे ज्युद्धीवे चतुस्त्रिंशत् तरीयकराणामवजवादिति । अथात्रिय जघन्योव्

ताराकवासखेज्जगुणा १६ ज्युद्धीवेण नते । दीवे जह्यपपद्या उक्तीसपपद्या केवद्विंशतित्ययरा सप्तगणेण प० १ गो० । जह्यपपद्यत्तारि उक्तीसपपचीत्तीस तित्ययरा सप्तगणेण प० १ ज्युद्धीवेण नते । दीवे जह्यपपद्या उक्तीसपपद्या केवद्विंशत्तारि उक्तीसपपचीत्तीस चक्कायही स

विषम्येयगुणानि महाः स्वर्ग्येयगुणाः ताराक्याः स्वर्ग्येयगुणा ॥ ज्युद्धीवे भगवन् । द्वीवे जघन्यपदेवा सप्तपपदेवा कियत्तसरीयकराः सर्वापेक्ष प्रश्नः? गौतम । जघन्य पदे स्वस्वारः उत्कृष्टपदे चतुस्त्रिंशत्तरीयकरा सर्वापेक्ष प्रश्नः? ज्युद्धीवे भगवन् । द्वीवे कियत्त जघन्यपदेवा

येह तुष्य सरीया सप्तपकी यह सप्तत्राविष ची यात्रा के, तेहपकी नवत्र सख्यात गुण । छे २८ उठावीस गुणामाटे तेह यकी यह सख्यात गुणा-त्रिगुणा काऊंरा तेह यकी तारा सख्यात गुणा १६ ज्युद्धीपमासा हे भगवन् । दीपने विवे जघन्यपदह उषवा उत्कृष्टपदे फेतला तीर्थकर सर्वे स-स्याह एक उयत्तरे हूह । हे गौतम । जघन्यपदे ज्यार हूह, महा विदेह क्षेत्रह उत्कृष्टपदे तीर्थकर सर्वसयाह हूह महाविदेहने ३४ तीर्थकर से ३२

दिविमानमवाहकमुत्रैव भाष्य । अथसूर्योयःसूत्र ॥ सूर्यविमाने इत्यादि । व्यक्त अथग्रहादीनास्थितिसूत्राण्याह । सूर्यविमाने इत्यादि । यतानित्रीयपि
सूत्रादिनिर्वाहकानोति । अथयोःशब्द द्वार पृथुति । एतेसिखनित्यादि । एतेषा भनन्तरेःसाक्षां प्रत्यक्षप्रमाणोपेतसत्ताराणां यामदन्त । पञ्चसद्विषयप्रद
नक्षत्रताररूपाणां कतरेःकतरेःस्योऽस्यां स्तोकाः यायिकक्षपसमुपायः । कतरे कतरेःस्योऽमुकाया कतरे कतरेःस्यस्तुत्याया अत्रयिमन्त्रविपरिणामेन

तथाण जहणेण चउस्रागपालेत्तम उक्कोसेण पालिउत्तम आससहस्समप्पहिइय, सूरयिमाणेदेवीणं जहणेण
चउस्रागपालिउत्तम उक्कोसेण अरुपालिउत्तम पचहिइयससएहिं ह्यिइय गहविमाणेण देवाणं जहणेण जहणेण चउ
स्रागपालिउत्तम उक्कोसेण पालिउत्तम, गहयिमाणेदेवीण जहणेण चउस्रागपालिउत्तम उक्कोसेण अरुपालि
उत्तम गस्सत्तविमाने देवाण जहणेण चउस्रागपालिउत्तम उक्कोसेण अरुपालिउत्तम, गस्सत्तविमानेदेवीण

गहपंचइत्ते रस्यचिक । सूर्यविमाने देवाणा अपन्यतः पशुर्भागवत्स्योपम सरूपयतः पशुपन यपचइत्त सस्यचिक । सूर्यविमानेदेवीनां अपन्यत
यतुर्भागवत्स्योपमं उत्कपतः अहुं पश्वोपमं पश्वोपमं यपचइत्त सइत्तेः अपन्यतः । ग्रहविमाने देवाणा अपन्यतः यतुर्भागवत्स्योपमं सरूपयतः पश्वोपमं
ग्रहयिमाने देवीना अपन्यतः यतुर्भागवत्स्योपमं । उत्कपतः अहुं पश्वोपमं, गहयिमाने देवाणा अपन्यतः यतुर्भागवत्स्योपमं सरूपयतः अहुं

तुं अहुं पश्वोपमं ज्ञानं इह पश्वोपमं इत्तार यत्त अचिक आयूत्त । सूर्य विमाने विपे देवताणु अपन्यपत्ते पश्वोपमनो बोधा भाग सरूपयत्ते य-
त्त पश्वोपमं यत्त इत्तार यत्त अपचिक आयूत्त, सूर्य विमाने विपे देवताणु अपन्यपत्ते बोधा, भाग पश्वोपमनो सरूपयत्ते अहुं पश्वोपमं पापसद् यत्त
यत्त अपचिक आयूत्त । ग्रह विमाने विपे देवताणो अपन्य पत्ते पश्वोपमना यत्तयो भाग सरूपयो यत्त पश्वोपमं आयूत्त । ग्रह विमाने विपे
देवीना अपन्यपत्ते पश्वोपमनो बोधो भाग सरूपयत्ते अहुं पश्वोपमं आयूत्त । गहयिमाने विपे देवताणु अपन्यपत्ते पश्वोपमनो बोधो भाग

रुतरमद्रपदा ६ अण्यत्रादियुप्रवृत्ति पूयारेवती ७ अष्टोऽश्विनी ८ यमोमरसी ९ अग्निःकृत्तिका १० प्रजापती रोहिणी ११ सोमोमृगशिर १२ रुद्रा-
त्री १३ अदितिः पुनर्वसुः १४ वृश्चिकः पुष्यः १५ सर्वाङ्गोपा १६ पितामहा १७ प्रगः पूर्वफल्गुनी १८ अर्यमा सतरफल्गुनी १९ सविताहस्त २० स्व-
हाचित्रा २१ वायु स्वातिः २२ इन्द्राग्नीविष्णवा २३ मित्रोन्नराधा २४ इन्द्रोल्गेष्टा २५ मित्रोत्तिर्मुक्ष २६ आपःपूर्वाषाढा २७ विष्टोत्तराषाढा २८ वेति-

बोधस्ते ८ कर ८३ करिष्ठा ७४ राय ८५ गाल ८६ बोधस्ते पुष्प ८७ मावर्केजश्च ८८ अष्टासीहगहाखलु
णायस्त्राष्टाणुपृष्ठी ९ एव माणिअस्त्रं आव मावर्केजस्त्र अगमहिंसीन यम्हा १ विष्णुश्च २ ठसू ३ यरण
४ अय ५ बुद्धि ६ पुम ७ आस ८ जमे ए अग्नि १० पयावह ११ सोमे १२ रुहे १३ अइती १४ ॥ १ ॥
विहस्सहं १५ सप्ये १६ पिउ १७ जगे १८ अज्जम १९ सविष्ठा २० तठे २१ वाज २२ तहेत्र इदग्गी २३

ति ८७ एकत्रही ८९ भवति विज्जहीच ८९ वाह्व्याः करकिरी रात्रार्गेनी ८९ बोह्वीपुष्पमावकसुय ८७ अष्टाशोतिग्रहा खलुबोह्व्या अानुपू-
व्योच ११ ॥ ११ एव प्रणितब्धं यावत् भावकेतोः अगमश्चिप्यः ११ अष्टाविष्णुय २ वसु ३ वेङ्कणो ४ अज ५ बुद्धि ६ अग्नि ७ अग्नि प्रजापतिः
१२ सोमो १२ रुद्रः १३ अदिति १४ वृश्चिकः १५ सप्ये १६ पितरा १७ अर्यमा १८ सविता २० स्वहा २१ वायु २२ सार्येव इन्द्राग्नी २३ मित्र एव

च ८२ आणयो कर ८३ करिष्ठा ७४ राया ८५ अगल ८६ पपणेतु ८७ भावकेतु ८७ एव अष्ट यासी ८८ ग्रह नियं आणवा अमूर्कमे ८ इम कश्चिदू या
वत् भाव केतुनी परि अय पश्चिमे करवो । बुद्ध्या अभिजित् १ विष्णु अथवा २ वसू यमिष्ठा ३ यरुण शतभियक् ४ अज पूर्वमद्रपद ५ बुद्धि सतरजद्र
पद ६ पूना रेवती ७ अय अश्विनी ८ यम भरवो ९ अग्नि कृत्तिका १० प्रजापति रोहिणी ११ सौम्य मृगशिर १२ रुद्र आद्रो १३ आदितो पुनर्वसु १४ १
बृहस्पति पुष्य १५ सप्ये अश्वेया १६ पितृमया १७ प्रग पूर्वाफल्गुनी १८ अर्यमा सतरफल्गुनी १९ सविता हस्त २० स्वहा चित्रा २१ वायुस्त्रावि २२

मसग्रहकगयाकदबमिति श्रेयः । यावदुभायकेतो येहस्याग्रमहिषः यायकरणादिदं ब्रह्म त्रिणो यत्कसनामा मोवेठप्विष्य इवति वसति भासविल-
पुष्पवस्ते दग्दगयक्ते अ कायव्येय ३ इदग्निपुष्पकेत इरिपिगनए युदेअ सुक्तेअ वस्वस्वरागुधगत्यो माखगे कामफासेष ४ घुरएयसुदे विष्महे यि-
सधिकप्ये तद्वापपर्वेअ जठिअःसए अ अरुणे अग्निलकाले मराकाले ५ सोत्पिष्य सोयतिअएअवदुभायगतवापनवेअ निमालोएयिषुज्जोय सयप
इचेय ठेभासे ६ सेसकर केमकरआमकर पजकरेअ योचवे अरए विरएअ तथा असोगतइवीअ शोकेअ ७ विमलवितत्यविषत्ये विसालतइमालसुवए
वेव अनिअहोएजहीअ होवखिलकीअयाचवे ८ करकरिअरायअमल कोचवे ९ पुरफजावकेकअ अठावीइ गहा ससु नायवा आमुपुदीय ९ । अत्र-
व्याख्या । कसयादौपलक्षित नाम येवाते कसनामान स्ते त्रयएव । तद्याया । कसः १२ कसनामः २३ कसवस्त्राभिः २४ नीले रूप्ये चयादेविषयभूते द्वि-
द्विनामसमवात् सर्वसव्यया भवति चयार सद्याया । भीमः २५ नीलावभासः २६ रूप्यो २७ रूप्यावभासः सा भासति नामद्वयोपलक्षणे । तद्याया ।

५० विसंधिकप्ये ५१ तहापयत्वेअ ५२ जटिग्राए ५३ अरुणे ५४ अग्निले ५५ काले ५६ माहा
काले ५७ ॥ ५ ॥ सोत्पिष्य ५८ सोवत्यिअए ५९ वरुमाणगतहा ६० पलवेअ ६१ निमाले ६२ ए ६३ नि

लोहिताङ्गा ३ यनेहर ४ येव ५ आयुनिकः ६ आयुनिकः ७ कनक सनामानः पयस ११ सोमः १२ सवित्र १३ अद्यसेमय १४ कार्योपगमः १५ कण्डू-
रकः १६ अलकरकः १७ दुग्दुग्धकः १८ शुद्धसनामानाखयः १९ नीलेरुपेभवति चत्वारः २० तस्माद्विलपुष्यवर्णे २१ दकवर्णेः २२ कायो २३ यध्य
या २४ इन्द्राग्नी २५ पूषकेतुः २६ हरि पिङ्गलकी २७ युपव २८ शुक्रय २९ नृहस्पतिराशु अग्निसि भाणवकाः ३० कामस्यर्वाद्य ३१ घूरक ३२ प्रमु-
खो ३३ विकटो ३४ विसन्धिसन्धो ३५ तथा पिकल्पय ३६ जटिकालकय ३७ अरुणः ३८ अग्निलकालो ३९ महाकालः ४० स्वस्तिक मीय-

मर्कतु ३८ हरि ३९ पिङ्गलक ४० युप ४१ शुक्र ४२ नृहस्पति ४३ राशु ४४ अग्निसि ४५ माणवक ४६ कामस्यर्वाद्य ४७ घूरक ४८ प्रमुस ४९ विकट ५०
विसन्धिसन्धो ५१ तिस प्रकल्प ५२ जटाल ५३ अरुण ५४ अग्निल ५५ महाकाल ५६ स्वस्तिक ५७ मीयस्तिक ५८ मीयस्तिक ५९ मीयस्तिक ६० मीयस्तिक

मथ्याउत्ता तथैव जीवाभिमगदी चन्द्रदेवानामपि चतुष्टु सप्तस्यपरिवाराजुसारेण चतुष्टुदेवीसहस्रविक्रुयणादृश्यते छात्रसु मतयेति सतातरमव-
सेय प्रस्तुतमुद्रादंगेलेखकेगुह्य याज्ञेयमिति । सेसतुद्वियति तदेतत् चन्द्रदेवस्य त्रुटिकमन पर । सत्य । जीवाभिमगधूसीं त्रुटिकमन्त पुरमुपवि-
श्यनेइति । अथचतुर्देवद्वार प्रभयति । पदूणमित्यादि । प्रभु भवन् । चन्द्रोऽप्यतिर्वेदो ज्योतिराजश्चन्द्रायतसकविमाने चन्द्रायाराजान्या सुधर्मा-
या सन्नाया त्रुटिकेनेत्यन्त पुरेण सांघे नश्यद्वात्यादिप्राग्यत् विवर्तनेत्यन्वयः आक्राकुपाठात् प्रभुसूत्रमवगतव्य । भगवानाह ? गौतम ! गायमर्थे
समयः स्रयकेनार्चन जदन्त । एवमुच्यते यावत्करवाल्कोपप्रभदेवोद्विखेजोइसरयाचदविहसयधिमार्को चदाएरायहाखीए सन्नाए सुइस्माएतुहिरण
सद्विभवया इयगीस्त्रयाश्चण्डूत्रायविष्ठाइ जोगमोगाइ भुजनायेइति याज्ञ । विवर्तनेमिति । आश्रोतरसूत्रमाह । गौतम ! चन्द्रस्य ज्योतिर्वेदस्य चन्द्रा
सद्विभवया इयगीस्त्रयाश्चण्डूत्रायविष्ठाइ जोगमोगाइ भुजनायेइति याज्ञ । विवर्तनेमिति । आश्रोतरसूत्रमाह । गौतम ! चन्द्रस्य ज्योतिर्वेदस्य चन्द्रा

गर्भगाह भुजमाणंविहरित् । गो० ? गोहणठंममठं । संकेणठेण जते ! जाव विहरित् । गो० ! चदस्सण
जोहसिदस्सचदयद्विसए यिमाने चदाएरायहाणीए सन्नाएसुहम्माए माणवएचंदेअखने वइरामएसुगोलछट्टन
मुग्गाएसु वज्जइंजणसकहानं सणिकित्तानं चिठ्ठति ॥ तानेण चदस्स अयमे सिचयज्जण देवाणयदेवीणय अयसु

माज्ञिनी इ मण्डूरा ४ तामा नळैकसाहेव्याः बाव्वादिदेवीसहस्राणि परिवार प्रभमः ? प्रभु तासां एकैका देवी अन्त्यदेवीसहस्र परिवार वि-
क्रुयितुं, एवमेव सुपूर्वापरं पोहणदेवीसहस्राणि, तदेतत् त्रुटक । प्रभुर्भगवन् ! चन्द्र ज्योतिरेन्द्रः ज्योतिरराजः चन्द्रायतसकविमाने च-

गदं यज्ञाव्यानाटिक गीत बाजिअइ करो यावत् देव सयपी जोगयमा योग्य भोगमते भोगवतो यको विचरवा समर्थे ठे । ऐ गौतम ! ए सायस
मय मदी ते जुण सय्ये ऐ भगवन् ! इम कहीइ खे जे यावत् विचरवा समथ मदी, ऐ गौतम ! चन्द्रमा ज्योतिपीनी इन्द्र चन्द्रायतसक विमाने
यिये चन्द्राना राजधानी मूधर्मागामा सभाने यिये भासयफ माने चैत्य स्पत्रने भिये (चैत्यनी परिपुत्रवा याग्य ठे तेमाटे खीन्त्यस्यम्) अज्ज-रव

तथा । बन्धप्रभादादिनामिच्छित्योत्पत्त्याभावाच्चिन्ताप्रज्जता तदायुःसंस्थाकमानतरपरिवारो यत्कथ्यत इत्यर्थः । एतेष्वस्यैव्याख्यात्वारि २ देवी-
सहस्राणि परिवारः प्रकृताः । किमुक्तं प्रवर्ति योकाग्रमहिषो पशुको २ देवीसहस्राणां पहराष्टो । अथयिक्तुं यथासमर्थं ममाह । प्रजुःसमयः केनिति
वाक्यसंभारोऽस्ति यच्चनव्यत्ययात् साहस्यं भूता अपमहिषो परिवारस्यावसरे तथाविधा ज्योतिष्कराजवद्रदेव्यामुपगृह्यान्मामसमानरूप देवीसहस्र
विभुर्धनुः क्षामाविकानि पुनरेवमुक्तकारणेव संपूर्णपरमेश्वरेण योक्तव्यं देवीसहस्राणि बन्धदेवस्य भवति यत्तस्योऽपमहिष्यैकैकापात्मनासह धनु-
सहस्रदेवोपरिवाराः तस्य सप्तसहस्रानि भवन्ति योक्तव्यं देवीसहस्राणि इत्यपि चरमेन्द्रादितुर्दिकयत्कथ्यतापि कारे स्वरूपपरिवारसंख्यानुसारं विदुषंशीय-

पदेवीपु वस्रारि २ देवीसहस्राहपरिवारो प० ? पञ्चने ताव एगमेगादेवी अर्द्धदेवीसहस्र परिवार वि
उर्विष्टए एवमेव संपुष्पायरेण सैलसदेवीसहस्रासेतुतुक्तिए पञ्चन भवे ! चंदेजोर्हसिदे जोहसराया सदेव
क्रिसएविमाने चदाएरायहाणीए सजाएसहस्राए तुक्तिएणसहि महयाहयणहगीअयाईअ जाव दिव्वाइ मो

पदपृष्ठपिंके पोचनमते, सरकपेव द्वादश योक्तमसहस्राणि द्वे ब द्विपत्वारिंशेयोजनमते ताराकपस्य ताराकपस्या याचया अन्तर प्रचतन? बन्धस्य
मगयन् । ज्यौतिर्वेन्द्रस्य ज्यौतिपरमः कति अपमहिष्यः प्रकृताः ? गौतम ! यत्तस्य अपमहिष्यः प्रकृताः ? तद्यथा-बन्धप्रजादोमिषाणा २ अपि

देवीने अपार अपार देवीनो परिवार छे समय छे । ते भाहितो एकेको देवी अनेरो हजार देवी यिक्तुवया समय छे । इन सर्व अपारे दे
वीनो परिवार मिलीने सोल हजार देवी याह एवले तुटिक अन्तपुर करीब । इवे तुटिक प्रमू हार करेछे १३ समय छे मगयन् ! बन्धमा ज्यो
विपीना बन्ध ज्योविपीनो राधा यन्त्रावससक नामा विनायक इये बन्धमाभा राजपासीने सूषमां सयाने विवे तुटिक अन्त पुरसायइ कोटे

पश्चिर्ध्यापतिकं तद्व्यपत्त्यस्य पंचमः शतानि उत्कृष्टतो हुं गच्छते एतच्च अगस्त्यस्त्रजायादेवावगतव्यः । पञ्चध्यापतिकं तद्व्यपत्त्यतो हुं योजनशते पट्य-
ध्यापिके एतच्च नियमकूटादिकमपेक्ष्य वेदितव्यः । तथाहि नियमपटवतः स्वमात्रतो म्मुद्देश्यत्वारि योजनशतानि तस्य चोपरि पञ्चयोजनशतो ध्यानि
कूटानि तानिच मूलं पञ्चयोजनशताभ्यामायानविक्षमाभ्यां मध्ये त्रीणि योजनशतानि पञ्चसप्तत्यधिकानि उपरि अर्द्धतृतीये योजनशते येषां
आपरितमभागसमश्चेष्टिप्रदेशे तया अगस्त्यस्त्रजायाद्यावष्टौ योजनान्यथापया कृत्वा ताराविभागानि परिच्छिनत्ति ततो जघन्यतो व्यापारितकन-
सर्द्धे योजनशते पट्यध्यापिके सवतः उत्कृष्टतो द्वादशयोजनशतं द्विचत्वारिंशदधिकं एतच्च मरुतपेक्ष्य द्रष्टव्यः । तथाहि मरीद-
शयोजनशतं चत्वारि मरीदशमपतो ऽध्यापया एकादशयोजनशतान्येकविंशत्यधिकानि ततः सवसस्याभीक्ष्णे भवति द्वादशयोजनशतं चत्वारि हुं योजनशते

कथ्याह याघोईपञ्च ए जहस्येण दोसिछावठे जोजणसए उत्कोसेण थारसजोथ्यणसहस्साह दोसिथ्यथायाले
जोथ्यणसए ताराकयस्स २ थ्यथाहाए थ्यतरे पं०? चदस्सण भते! जोईंसदस्सजोइसरसो कइथ्यग्गमहिंसीठ
प०? गो०! चत्तारिथ्यग्गमहिंसीठ प०? त० चंदप्पमा दोसिणाभा अच्चिमाला पमकरा, ताटण एग्गमेगा

द्विंशानि ताराकपाणि । सर्वमहचिकारान्नाः ॥ जन्मद्वीपे भगवन् । द्वीपे तारापावतारायाः कियत्याख्याधया अन्तर मज्झसन् ? गीतम् । द्वि-
विष अन्तरं मज्झस तथाया व्यापारिकम्प निर्व्यापारिकम्प, निर्व्यापारिक जघन्यत पञ्चपनु-शतानि सरकय्यहुं गच्छती । व्यापारिक जघन्येन द्वेष

धेगलो तारा मने ठे इम ए विसे खासठि र्धं योजनतो अन्तर) उत्कृष्टं बारहवार योजन १२००० ऽमे विसे वेतासीस १२ २ ४९ योजन तारा तारा
ने एतन् अथापाव आतठवे ॥ इत्थं अथ सविषो सख्याद्वार कहे छे । चत्तरमा हे भगवन् । ज्योतिषीना इन्द्र ज्योतिषीनो राजा तेहने केसलो अथ
सविषी पहरांषी छे । हे गीतम् । थ्यारि अथमहिंसी छे । तेकेही चत्तर ममा १ ज्योरसामा २ अर्द्धमालो ३ मज्झकरा ४ ठे थ्यार माहिली एककी

सुखराजीत्यर्थः तयातु सुसुहृन्नेति पदं प्राप्नुयत् तयाम्बुद्वी विशदाश्रयणाः आपवापरपरमसन्निहिता प्रतिरोमकूपमैकसम्भवात् सूक्ष्मा सखी संचखप्र-
शस्ता यिस्तीर्णामादेवरपालिः स्वल्पकेशश्चि स्तांयदति सेतया तेषा ललतः सुवदत्येन मुशोभाकायेस्यासकादर्प्य गार्कारा आभरणविशेषा स्तए
य स्तम्भटवरभूषणानि येषां तेषां तेषां सुखमण्डकमुखाभरणं अथवा सायप्रलम्बमामगमुखाः आभराणि च स्यासकाश्च प्रतीता एषा द्वन्द्व स्तए
ययास्थाने निवेशिता येनासति तेतया अन्तादिस्थादप्रत्ययेरुपसिद्धि परिमण्डिताकार्दियेपासे तथा सतःपदद्वयकमधारयस्तेया तथातपनीयसुराकां
सथातपनीयनिर्दानमित्यादि भवपदानि प्राग्वत् तथाभूता बहुव्यापिना इयद्वैपितरुपायः किलकिलापितरव सानदशद् स्तेनेत्यादिप्राग्वत् एषुच

तनुसुक्तामसुजायणिश्लोमच्छविधराण मिउविसयसुहुमलस्कणपसत्यवित्यसुकैसवाल्लिधराण ललतधासग
ललाऊयमसूराण - मुहुमं ऊगर्तचूलगचामरधासगपरिम क्रिश्चकनीण तथणिज्जसुराणं तथणिज्जजीहाण
तथणिज्जतालुश्राणं तथणिज्जजीमगसुजोइश्राण कामगमाण पीडगमाण मणेगमाण मणेगमाण

नूपणांना मळतपाद्यांना सगतपाद्यांना युवातपाद्यांना पावरयतिंतसुवस्थितकटींना अवलम्बप्रलम्बलसप्रभाषयुक्तरमणीयवालापुष्पांना तनुसु-
क्तमसुजातस्त्रिधरीमच्छविधराणां मुहुविशवसूक्तलसकप्रशस्त्रिस्तीर्णकेशेसरपालिधराणां ललतस्यासकादलटवरभूषणांना सुखमण्डकावभूषणकचाम-

ना आभर उत्पत्त सूक्ष्मलला आतिवंच स्त्रिधरीना तद्दनी कातिना घरखद्वार सुकुमाल निम्मा ल मूळ लघुशे करी प्रसस्त यिस्तीसुं लाधी एइबी
स्वल्पकेशपरणी कमनी चि वि तेइना घरखद्वार श्राप्रता जे स्वाभगनामै दर्प्यसुनें आकारे आभरण तेइ निहाइ नें विवें प्रधान उत्तमं नूपण सुइं जे
इते एइवा सुयमल्लं सुखनीं आभरण प्रलम्बनांम मुख आभर स्यासंग विवें करी परिमण्डित ते कश्चि जेइनी एइवा तपनीय राता सुवसुं मण्ड
इ सुरी जइनी एइवा राता सुवसुं मण्ड ते जीज जेइनी राता सुवसुं मण्ड ते तासुठ जेइन् राता सुवसुं मण्ड जेअकरी जोतत्यां एइवा कामं पाखिनं

प्रश्नयति । एतद्विषयमित्यादि । एतेषां भदन्त ? यन्मसूयपदानवतत्रादारुप्राणा मण्ये कतरे सर्वमर्हादिकाः कतरे च वकारोऽग्रगम्यः सर्वोत्पत्तिकाः ।
 नेगयाभाह ? गीतम् । ताराख्येभ्यो लघुत्राणि महद्विकानि मन्त्रेभ्यो पाद्मानवद्विकाः सुर्वेभ्यश्चन्द्रामर्हिकाः अतएव सर्वो
 स्पर्धिकास्तरारूपः । सर्वमर्हिकाद्यन्त्रः । इयमत्रभावना । गतिविचारणाया ये येभ्यः शीघ्राद्यका स्तस्य अद्विविचारणायामुत्तकमता मर्हिका
 भूयादिति । अणुद्वाद्गद्वात्प्रमसाह ॥ जम्बूद्वीवेत्यित्यादि । जम्बूद्वीपे भदन्त । द्वीपे तापयास्तारायाश्चकियदयापया अन्तर मन्त्रः भगवानाह गीतम् ।
 द्विविच व्याप निक तिर्वोचनिकश्च तत्रव्यापातः । पर्येतादिस्सल्लन तत्रमय व्यापातिक तिर्वोचार्थिक व्यापातिकखिगन स्वाभाविकमित्यथ । तत्र

णस्कनामहिहृष्य। णस्कन्नेद्वितागहामहिहृष्य गहेहिहोसूरिष्यामहिहृष्य। सूरिण्हितो चदामहिहृष्य। सस्र
 प्पिहृष्य। ताराक्या सस्रमहिहृष्य। चदा ॥ जयद्दीव्येण जने । दीवे ताराएअताराएअ केअइएअयाहाएअयत
 रे पे १ गो० । दुअिहेअ्यतरे पे ० १ त० । घाघाहंअ निष्ठायाइए जहस्येण पचधणुमयाइ उक्कोसण न्नीगा

गतये सर्वस्वगतयेष्टः । स्वगीव्रगतीनि ताराकयावि । युनया भगवन् । चन्द्रनूपयइगणनचथताः कूपाणां कतरे भयभर्द्दिताः कतरेनवो-
 ल्याइकाः । गीतम् । तागारुपेभ्योनवत्राजि महतिं कानि नवप्रभ्योपशः । महर्दिताः पाइस्यः सुयोमर्द्दिता सुयस्यस्यम् । महर्दिता सर्वोत्प-

योगसा तारामसेखे तपखो धारद्वजातयिम केतालीमयोजन छानर । दुवेधारान अथापादुर कइख जखुपेपने यिपे हे भगवन् ! तारा तारामद के तन् अवापीड छातरु क । हे गीतम । य प्रकारे अन्तरकइ । तैकहा व्य पात पयतादि अन्तर निर्यापात स्वाप्तायिक स्तर तिरा निर्यापातिक आतरि जपन्य पांच न धनूप प्रमाथ सकुटु बे गाऊ प्रमाथ तारामद आनर क छाने ले व्यापानि क छानरु तेच जपन्य बिसे खासुठि योभन (ध्यास योजन निपथपर्यस सबो ते करि पाणसे योजन नियर कया ते सोकर ऊनर छडीसे योजन पोइला सेइने बे पासे छाट छाट योभन

यः । अथ चन्द्रमस्य सूर्योदितकालविषये ॥ ५ ॥ सितेय चन्द्रादीनां सिद्धादिसंख्यासमष्टिगणनायाः । गणना । सोलमदेवमहर्षादित्यादि । अत्रसगवि-
प्राधान्याद्वास्यानस्य दृश्येनात्मप्रस्तुतसूत्रादौ तु पुरेस्थितौपि प्रथम, एव सूर्यादित्याद्यालापको व्याख्येयो यथा । यद्यच्चन्द्रयिमानवाइकानुसारेण सूर्ये
। नामाभिपि वाइकावर्षे नीया यावत्ताराक्यान्वयि विमानवाइका यद्यनीयाः यावत्पदात् यइविमानाभां नक्षत्रविमानानां विमानयाइकावर्षे
। नवर एवैयस्ययातः ॥ अथमर्थः सर्वथा ज्योतिष्काणां विमानवाइकावर्षे नक्षत्र सममेव । तथा सस्याभेदस्य व्याख्यास्यमानगायाभ्यामवगन्तव्य ।
वत्प्राभाकगणनाइति गये सोलमेत्यादि । सोलमदेवमहर्षादि जवलि चन्द्रमस्यविमानेवैवति समस्यं तथा सूर्ययिमानेपि योइणदेवमहर्षादि

तिचवेसुवैयसूरे ॥ ५ ॥ अथैयसहर्षाह इक्षिकमीगर्हाविभाणं १ चक्षारिसहर्षाह णस्कतमि अ इवतिइक्षिकी
हर्षाह ताराकवेक्षमक्षमि १ एणसिण मते । चदिमसूरिस्थगहगणणस्कतताराकवाण कयरेसहसि
यरेसहसिचिग्वर्गईतंगएवेच । कयरेसहस्यगई गो० । चदेहिते।सूरासिग्वर्गई सूरेहिते।गहसिग्वर्गई

गहस्य इयकपयारिबादेवानां श्रीमहा याहापरिविहित एव सूर्यविमानानि योगताराकवेविमानानि नयद एवैवसपात इति ॥
गणना ॥ बाहयदेवमहर्षादि भवति चत्वे पुस्येयु ॥ अहैवमहर्षादि यक्षेकस्मिन् ग्रहविमाने ॥ १ ॥ चत्वारि सहस्राणि नक्षत्रेवभवति चैकैकस्मिन्

नक्षत्रे पञ्च १६ हजार देवता इह अचारहजार देवता एकैक यइविमानार्ने विपे विमानगा । यइणहार चार हजार देवता एकैका नक्ष
त्र विदे विमानमाइका इह १६ हजार देवता एकैकताराविमानने विपे विमानगा यइणहार इह । एइदे अएपगति श्रीधूमगति अदि
र कइह । एइदेमययम् । चन्द्रमा सूर्ये यइ नक्षत्र ताराकप ज्योतिषी भाइ कुल मर्वयकी श्रीधु रतायली गति कुलसर्व यकी अएपयोकी इ
सूत्र गतियत हेगीतम । चन्द्रमापकी सूर्य सिप संवाचनी गतिवतवर सूर्य यकी यइ कतावली गतिवत के यइ यकी नक्षत्र । कतायली गतिवतवर

लोकप्रसिद्धं सैनं शोभिततयशासा पश्यत्ययः प्राश्नत् तथाप्येवका कठामरखविजोयाः सुशशा वहा यत्र सपासी कठय तेन परिमणितानां तथा
 नानाप्रकारमविकृतकरमाम्यो यापटिकाः सुद्रपटाः किमिष्यइत्यर्थं स्नाभावैकद्विकारिगवसिस्थापितत्वेन सुरुता सुदुरिचिता मालिका श्रेणयो
 येयाते तथा तेया तथायरघटाः सुद्रपटिकायो विजिह्वतरत्वेन प्रधानपटागलंयपाते वरपटागलकास्ते तथा मालयागलकास्ते तथा तस्य पदद्वयक्रमे-
 धारय सौवां तथा पुष्पासकारमेवविशेषेणाह पटानि मयविकासीनि सकलाः न्यखिद्विनि सुरभीनि तेया मालास्तानि विभूषितानां पदव्यत्ययः प्राग्वत्
 तथावज्जरमया खरा प्रतीता येथाने तथा तेषां निविधा मयिकलकाविभयत्वेन मानाप्रकारा विखरातकसुरेस्यकसुयनित्येन विकृष्टा खरा येयाते

अनुक्रम्यमालिभ्राण वरपटागलयमालुक्कलसिधिराण पउमप्पलसगलसुरहिमालाविजूसिध्राण वंदरखु
 राण विविहिविस्कराण फालिस्थामपदताणं तवणिज्जजीहाण तवणिज्जजातलुत्थाण तवणिज्जजातगसुजोइ
 ध्याण कामगमाण वीइगमाण मणोगमाण मणोरमाण अमिच्छुगइण अमिच्छुबलवीरिअपुरिसक्कारपरक्का

कटासमुत्तिरिचकाना पुनममावप्रमाणसकमयसोरमयोयलस्यभङ्गकगन्धोइपूरगलकगोभिताना परपरकसुयश्वदृक्कउपरिमणितवाना नानामणि-
 कनकरवपटिकावेगिस्थानमुक्तमालिका वरपटागलकमालावज्जलशिरोपराका पटोशवलमकल सुरजिमालाविजूनियाना वज्जखुराखा विविधसु-

प्रजा शय्यत तेइ भाष्या ख कठने मयै तथे करो सचित्ता तव उतेक प्रकारमी मणि उते सुवसुं उते रत्न से मय माहमी पटिका कोली प्रभाने
 विं चापइ करीने प्रती रचित है मालिका से वि प्रमाण पटा गलामे त्रिय है जेहने तथा मालाकरो कवथल सोभाना परवज्जरा पटसुयं विका-
 सीया उपपन्नचन्द्र विकासी कमल इत्यादि संगसु सुरमि भूगन्धमी मालाह करो विजुपित एववा मज्जरतमय है सुरी जेहनी एववा यिविय उने
 क प्रकारमी सोटी सुरी अपरि सुरी है जेहने एववा रकुटिक रत्नमय दाग जेहना एववा तपनीय रात। सुवसुं मय है जोम जेहना तपनीय

[illegible]

॥ २ ॥ अदधिमार्गस्सण पञ्चात्यमेण सञ्चाण सुत्तगाण सुप्पमाण सुप्पमाणी घणणिषिञ्चसुयठ
लरक्कुणुयइंसिञ्चाणयवसमांठाण चकमिञ्चललिअपुल्लिञ्चलचवलगसिञ्चगइंण सस्यपासाण संगयपा
साण सुत्तायपासाण प्रीयरचट्टिअमसठिञ्चकढीण सुलत्रपलत्रलस्सणपमाणजुत्तरमणिज्जायालगद्दाणं समसुत्तरवा

मनुहरक पूरयन्त्यः अम्बरविशदगोत्रमप्यथास्वति देवसाहस्रयः गजस्रपयारिका देयाणा दक्षिणा धाहा परिघहृन्ति । चन्द्रयिमानस्य पश्चिमाया
यै ताना मुभगोना नृपभाका अक्षयपलकुकुक्षालिना यानिचितमुपह्वलस्योपेतं यन्मजस्रपञ्चोष्टोना अरुक्ष्मिस्तस्मिन्नुतचत्तचपसगयित-

प्राधान्य रूपता पर्यन्त देयता। दृष्टिदिशिनी यात्रा यहै २ चन्द्र विभाजनह पश्चिमदिसे घेतथोना सीमाग्यवन्त मन्त्री प्रभासहित । वल
 चन्द्रल चपल आगीपाका दालनो कम्पस्य तेषैकरी सोभावनत निविह निचितपुष्ट सुबहु लक्ष्यै करी उद्यत प्रयत्नलगरिक क्षमात मम्या यूयजप्र-
 पाल येष्ट टीप ह अङ्गना गृह्या बळभित् कटिजगति विलासगति पुलितसामागति चपल उत्पन्न चपल गर्भयस्त से गति अङ्गवो ग्रह्या चगत
 नसोपरि नम्या है पासा कोइना एइना सनन एकठो मिलेता है पासा कोइना एइना सूत्रात उतन ठो पासा कोइना पुष्टुनै घृताकारे
 सुवस्थित भली ह कटि जेइना एइया अक्षयवम स्थानकह प्रसङ्गायमभि लक्ष्ये करी प्रसायै करी युक्त रमणीक मनाष्टर है यालगइपागर जोइ-

हृद्यमित्यादि । मय्यदिति प्राप्तम् सहा बहुव्यापिका गम्भीरोऽतिमक्रो गुणगुणवितरको पृथिव्यगृह्ण सौम सधरेष्य गतोऽदरेण ग्राम्यर पूरयति दि
 त्रय शोभयतीत्यादि प्राप्यत । अथ तृतीयवाक्यादिकानाह । अद्वितीयवत्सत्त्वमित्यादि । अन्तर्विभाजस्य पश्चिमायाऽन्निगमितिविशिष्टः पृथुभावे यूपम
 रूपधारिणा देवानां सत्त्वारि देवसहस्राणि पश्चिमा बाहो यस्मिन्महतीत्यस्ययः स्रोतानां सुप्रगाभानित्यादि प्राप्यत । अल्पपलमिति स्वसः द्रोणपत्रा
 नस्तेनास्मिन्महतीत्यस्ययः कुरुक्षेत्रमण्डलं तेन शालिना आभायमानानां तथा घनयवोपशमयन्निपिताया निभरपृतगरीरायाः नतमय्य सुमहाना मय्या
 नां सत्त्वोक्तानां प्रयत्नसहस्रानां तथा इयदातत किञ्चिद्वज्रजमुपागत यूपभाट् यूपभौ प्रथमौ लक्षणेयेत्यन्तोदरे यद्य तत् नमयविशेषेण वि-

तत्र निज्जतालुस्थौण तथानिज्जजोस्तगसु सोऽहंश्रौण कामगमाण पीडंगमोण मणोरमाण मणोह
 राण त्रिमिथ्यगर्हण स्थिमिच्छाग्रल्योरिस्थपुनरिक्कारपरक्कमाण महयागन्निगुल्लगुलाहंश्रयेणं मज्जरेण मणहरेण
 पूरता श्रंयर विसात्तंश्च सोन्नयंता चत्तासि दंशसाहस्सीनु गयकृत्तधारीण देवराण दक्षिणिस्स ब्राह्म परिववहति

नो उपचितप्रतिपूर्णकुम्बसमस्तपुष्पिकनाकां अङ्गमयनकाणां तपनीयनिश्चिन्नां तपनीयताशुकाणां तपनीययोक्ककुसुयोक्तितानां कामगमानां प्रो-
 तिगत्तानां तनोगमानां तनोरमाकां तनाहराकां अनितगतोनां अनितयलयीयेयुक्तपकारपरकषाणां मङ्गातागम्भीरगुणगुणाविसरयेण मयूरेश
 च पुटको भवतु यद्यथा उपचित पुष्ट प्रतिपूर्ण कुम्बकादयानो परं तद्यत वारण तेष्वेकरी नपू कृतावली ते गति कर्तुं यस्या अङ्गमय्ये
 नत मेवता यद्वा तपनीय राता सुयस्य मय तावन्ते लेखन् तपनीय राता सुयस्य मय कोशकरी जातस्या यस्या ते कांस धांक्षितगतिना क्र-
 वहार प्रीति ईयं करो गतना करणद्वार नानिचित गतिना करणद्वार तनोरम मणाहर आकम्बि गतिना करणद्वार अण्डमय्या यलयीये युकपकार
 पराक्रमवत्त साटं गम्भीर गुणगुणाट् शर्व्वं करो मयूरं तनाहर शर्व्वं करो आकांगतस्य प्रति पूरता यथा विज्ञेयमिति शोभायवा यको ४ इमार देवता

धोरकावम्यविचक्षितसुभूमवद्वपयलानि तथासद्गुणं समसंस्थानं येषां तानि तथाभिन्नं तानि प्रकृत्यस्तिष्ठकमयाणि सयांसमा स्फ-
 टिक्रमयानीत्यर्थः । मुत्रातानि जम्बदीय इत्यानि वनमुसलानि सेरूपशोजितानां तथा विमलसमशिरस्त्रयमानि रुचिरादिपद्मतच्चिन्नरूपफणिष्यधर्पात्को-
 गोसुगन्धर्त्तनीत्यर्थः । तेषां जितायाकांशकोपीपाहि कौतिप्रसिद्धास्तस्य प्रविष्टा इत्याद्या अप्रवृत्ता येषां तथा तेषां पश्यत्यर्थः प्राकृतस्यात् तथा तप
 नीपमयानि विगाढानि निमलप्रमखादि यानि सुखभरानि स्याद्विगृह्यद्गुणं इकावाभरादिविरिषद् सौः परिमलितानां तथा नानामशिरस्त्रयमयो मू-
 हा यथाते तथा दीयेयेन सुखवद्गानि गलकयर्भूषणानि कठाभरणाणि घटादीनि येषां तथा ततः पदद्वयस्य कनकारयस्योपा तथा सुभयगुलातरे कुज-
 द्रवमस्यो उदिनउत्थं प्राप्तामन्निगन्धत्यर्थः । तथा वैकुण्ठमयो विविचरुहो यस्मिन् पुनरा निर्मलसम्बन्धतोस्तो साधु समोचरो ऽकुशो येषां तथा-

मलमणि रयण बहुल ये रतचित्तसूक्ष्मगप्तिराहस्येण तत्राणिज्जावसालतिलगप्यमुद्वारमारुह्येण नाणामणि र
यणिमुद्गगेयिज्जावद्गुणयत्ररभसगाण येवलिह्यविचित्तवर्तनिमलवद्दामयतिरकलठस्यकुमुकुमजुअलंतरोहि
स्येण तत्राणिज्जासुवद्गुणयत्ररभसगाण विमलघणमलवद्दामयतिरकलठस्यकुमुकुमजुअलंतरोहि

[illegible]

न। यद्यहं संप्रतीया वदाम्यमानं किमपि क्वं हवन्त पापयि क्वं शङ्कनी शृणुया नितरा दोषरहितं त्रिकणं रक्त १ पीत २ खेतव्यं ३ सखिरत्नमय
हं । मापन जेडनां पद्मनां प्रष्टुं नूनं छापकता मज्जिमानो परि भाषा सूरिया रक्षा अणुरहितं दृढं रुक्मं समथपणं स्फुटिकमयं सुजातं कासिवन्त
दन्तरूपं मुगसक्वते मुगफाजितं गोम/यमानं सूख्यं सय कोसीका फोलिनेधिये पेठा ठे वृताय जेडना निसेल सखिरत्नमयं रुचिरं सजीवरः विप्र

निर्दिता वृत्तापदव्यत्यय प्राकृतत्वात् सन्धादीप्तानि सुरक्तानि याणि पदानि विदुर्ज्ञातरूपाणि तेषां प्रकाशे व्यक्तागदी येनोपाते तथानलमाव्यगाहं द्रिस्ता-
 कस्यैव हि तदेवैत्रायमानारक्तविद्यः पट्टाभाति ध्वयप्रियसेवति तत् पदवृत्तकमधारयः एतेषा तथाम्भुजतमूलाया तस्योक्तत्वात् तथा नपनीयमया
 २. स्तरवृत्तं विद्य लब्धतरजीयकथापेक्षया विस्तीर्णोचिचन्वली सद्गजापदययुक्ती एतयय चक्षणा यितस्ततो दोलायमानौ धिमलायागगुक्कमक्षरचितौ
 उचवली सद्गतीयहस्त्ययखेन यदि येनवर्णी कर्षीं येपाते तथातेषाः । एतदपदव्यत्यय प्राग्गत् । तद्वामपयुर्ध्वं सोद्वनदुग्धे भिषतिभिः प्राममाने
 स्तिगये पत्रले पक्कवली निर्मलेच्छायाविदापरचिते त्रियर्णेत्कपीतवस्त्रासये मणिरक्तमये लोचने येपाते तथाऽम्भुद्रुत नृभ्रतानि नक्षत्रमालिङ्गिते य-

कुजजुष्टुलसुठिष्टुपीवरयहरसा हयाहृष्टुदितसुरत्तपउमप्यगासाण अष्टुयायमुह्नाण तत्रणिज्ज्ञातिसालकशु
 चचलचलतविमलुज्जलाण मज्जवर्णजिसतीगदुपनलतिथसुमणिरयणलाष्टुणाण अष्टुगयमउलमहिष्ट्या
 धवलमरिससठिअणिष्टुगदठकसिक्काफालिष्ट्यामयसुत्रायदनमसलीवसेभिष्ट्याण कचणकोमीपविठदतगगवि

आदीप्तसुरत्तपद्वान्काशाना अम्भुजनमूलाभां सपनीयविशालकर्णेष्वल्लचणद्विमलप्रथलाना नपुष्टुमिमल्लिख्यपद्वनत्रिवलमणिरक्तलोच-
 नाभा अम्भुद्रुतमदुक्तमस्मिन्नाचवर्णमदृशमस्त्यननिर्भक्तदृक्कतः । फटिकनपमृत्रातवन्तमूलोपशोभिताभा काचमकोरीकप्रविष्टस्तापविमलमणि

के नाहृक्तयुगमन रूप कलनाहृक्त अद्यंनरूपे यहन तदे चन्द्रादिकणा विमान यद्वद्व खड इति प्रायः । अष्टु यिमाननद्व दक्षिणः दक्षि येतपोना मम
 सोमागपयन्त मनी प्रभाकानिबन्त अयमातसानीपरि विमल प्रयत निर्भल दक्षिणा समूह गायगा दूयगा फीरा तथा रूपानो समूह तेष्टनी परि क-
 र्णा मन्नाशठ मज्जगय ठे कुमस्थला जेष्टनी मूलिम पुत्र यज्जगय धर गण याटनी मृष्टि के गेष्टनी वेष्टीप्यमान रासा कलनगी परे प्रगाग ये जे-
 द्दनी एष्टया अम्भुसुत्र उपकयो ठे मपु येष्टनू तपनीय रासा मयखगय विस्तीर्ण कण अत्यस चपल यालता विमल निर्भल ऊज्जलकान ये जेष्ट-

विशत्या याज्ञमैरुपरितमसारापटल चारचरति । अश्रमूषामाश्रस्यात् सूत्रेऽनुक्तानि प्रहारा नवत्राणां च त्रैविभागव्यवस्था मतातराश्रिता सप्तहस्तिधरया
द्वौ दशितालिख्यते यतानि सप्तगस्योर्द्वौ योगमामा भुवस्तलात् भवति च स्थिता साराः सर्वोपस्थाभस्तलानां कापटलात् त्रैविध्यं योजनां नि दशोपरि सूरणा
पटल तस्मादशीनि शीतरेति चिन्ता भवति । ततो गन्धामभपटल स्थित गत्वा ततो पिंगल्यारिभुयाना पटलभवेत् शुक्राणां च गुरुणा च जीमानामन्द-
सुचिना शोचिशोचि गत्या देवकमेव पटलास्थितमिति । अथपट द्वार पृष्ठयणाञ्च जवुद्दीवेण इत्यादि । जवुद्दीपे भवन्ति ? द्वीपे अष्टाविंशतेन क्रुत्राणा

चारचरद्दं सूरविमाणानु चट्टविमाणं असीढए जोश्रणेहि चोरचरद्दं । सूरविमाणानु जोश्रणसए उधरिल्लि
ताराकूवं चारचरद्दं चट्टविमाणानु बीसाए जोश्रणेहि उवरिल्लि ताराकूवे चारचरद्दं ५ जवुद्दीवेणं मते ! दीत्रे
अष्टाबीसाए णस्कत्ताण कयरेणस्कत्ते सव्वसुतर चारचरद्द कयरेणस्कत्ते सव्वसुतर चारचरद्द कयरेमव्वहिंदि

च रचरति एव चन्द्रविम न भवत्यायोगेन चारचरति । उपरितमसारा रूप दशोत्तरैर्योजनगते- चारचरति भूय विमानाश्चन्द्र विमान अशीत्या
याज्ञमैः चारचरति भूय विमानात् योजनगते उपरितमसारा रूप चार चरति । चन्द्रविमानात् विगत्यायोगेनै रूपरितन तारा रूप चारचरति कम्बू
द्वीपे जगत्तन ! द्वीपे अष्टाविंशतेन क्रुत्राणा कतरकत्तन सर्वोपस्था चारचरति । कतरकत्तन संयंवाच्य चारचरति । कतरकत्तन सर्वोपस्थाच्य

च र कर छ ॥ ६ गीतम ! इच्छा तारा रूप ज्योतिद्यक यकी दश जोकमनी अवाधा सय चार करे छ । इम चन्द्र विमान इच्छा तारा रूप उया-
ति यकपकी नैछ ८० योजन चार करे छे । उपरिना यष्टतारा रूप इच्छा तारा रूप ज्योतिद्यक यकी एकसौ दश ११० योजन चार करे छ । सूर्ये वि-
मानयकी चन्द्रमानू विमान खनी ८० योजन चार करे छे, सूर्ये विमानयकी एकसौ १०० योजने उपरिना तारा रूप तदत्र ग्रह चार करे छे । च-
न्द्रविमानयकी सोस २० योजने उपरिना यष्टतारा रूप चार करे छे ॥ ५ एवं अथ्यन्तर अष्टादिनचय द्वार करे छे । जवुद्दीपमाना हे भगवन् ! द्वी-

नवत्यधिके पौत्रगणने रित्येव रूपया अथापया अपस्तन ज्योतिषक चारचरति । अथपुनर्यदिविषयसमाधास्तु रूप सचिप्य गगवान् स्वमेवेयाह । एव-
सूरयिमावे अथहि नयहि नदइत्यादि । एवमुक्त्यायेनयथासमजुनिभागादपस्तन ज्योतिषक नवत्यधिकसप्तयोजनगते सप्तयामसमभिभागादेव सूर्य-
विभासमष्टिर्पौत्रगणने एवविभासमष्टीत्यधिके रष्टमिर्पौत्रगणनेः उपरितन ताराकूप नवत्यधिकसप्तयोजनगते दार चरति । अथज्योतिषकचारादेव सप्तयाम-
अथापयाप्रसमाह । साहस्रसकमित्यादि । ज्योतिषकस्य द्योत्तरयोजनशतमाहस्यसापस्तनासतात् कियत्या अथापया सूर्यविभास चारचरति । जी-
तय ! द्युमिर्पौत्रनेरित्येव रूपया अथापया सूर्यविभास चार चरति । अथचमूत्रसमूत्रभागादूत्र नवत्यधिकसप्तयोजनगते ज्योतिषकयाहस्यसूल-
पूतआभाशमवेममतरः साऽत्रधिवेतव्य, एवचन्द्रादिकुर्वन्ति । एवचन्द्रविभास नवत्यधिकसप्तयोजनगते रित्येव रूपया अथापया चारचरति । तयोपरितनताराकूप-
द्याधिकेयोजनगतेज्योतिषकयाहस्य प्रांतेइत्यर्थः चारचरति । अथगतापनपिष्यिष्युपादानाय सूर्योदीना परस्परमतरमूत्रकदाह । सूर्यविभासाऽह-
त्यादि । सूर्यविभासात् चन्द्रविभास अष्टोत्थायोक्त्येव दार चरति । सूर्यविभासात् पौत्रगणनेऽतिक्रान्ते उपरितन तारापटलचारचरति चन्द्रविभासात्
जातुसस्रण जतं । हेठिलानुतलानु केवइष्ट्याए अथाहाए सूरविभागे चारचरद् गो० । दसह्रिजोअनेहि
स्यथाहाए चारचरई । एवं चदयिभागे जउएजीस्यनेहि चारचरद् । उवरिस्वेताराकवे दमूतरे जोस्यणसए
नवत्या पौत्रगणनेरपस्तान् ज्योतिष चारचरति । एव सूर्यविभास अष्टमिः श्वेः चन्द्रविभास अष्टमिर्पौत्राया पौत्रगणने उपरितनताराकूप, नवत्य-
पौत्रगणने उपरिचार चरति । ज्योतिषस्य जगवन् अपस्तनासताम् कियत्या अथापया सूर्यविभास चारचरति । गो० । द्युमिर्पौत्रगणनेरथापया
तादृ योक्तनामा नुबस्तान् । नवत्येव स्थिता साराः सर्वोपस्तान्प्रसले । १ । ताराका पटलादस्ता योजनानि द्योपरि सूर्यावा पटलं तस्माद्
श्रोत श्रोतराचिवां । २ । यत्कारितततो गत्या नक्षत्रपटल स्थित । गद्यतोपिच चत्वारि बुधाना पटलं मवेत् । ३ । गुक्तायाच गुरुणाच भीमाना स
सप्तश्रिणां ४ । पौत्रि श्रीलिच गत्येऽप्ये क्रमेण पटल स्थित ॥ ज्योतिषकमा हे जगद्गन् । हेठलासतापकी तारापकी येसखी अथापया मूयना विगासु

विश्रत्यधिकी रीतिजगते रित्येव रूपया अवाधया ज्योतिषे चारचरति । किमु न प्रवर्ति । मेरुतश्चक्रवालैर्नैकविश्रत्यधिकान्येकादश योजनशतानि भूक-
 त्या धसज्योतिषक ताराक्षप चार चरति । प्रक्रमज्ज्योतीपमतमवसेय । अम्ययालययसमुद्रादित्यथ क्रस्य मेरुतोदूरवर्तिस्त्वेनप्रमाणासन्नयः पू-
 र्वतु सूयधम्द्रवस्तथाधिकारै अवाधादरे सूयधम्द्रयोरेव मेरुतो उवाधासक्ता सामत तारापटलस्येति नपूर्वापरविरोधश्चरति । अथस्थिरज्योतिषक्रम-
 लाकतः कियत्या अवाधया अर्धोक्षयतिष्ठस्रति पिपृक्षिपुयसुर्देहारमाह । सागताठेयमित्यादि । लोकाततो अलोकादितो उवांक कियत्या अवाधया
 प्रक्रमत् स्थिरज्योतिषक प्रपत्त । भगवानाह ? गीतम । जगत्स्वजावात एकादशजिरेकादशधिकीर्गजगते रवाधया ज्योतिषप्रपत्त ? प्रक्रमत् स्थिर
 योप्य चरज्योतिषकस्य तत्राभावादिति । अथपञ्चमद्वार पञ्चति । धरतिस्तलाठेय प्रसे । इत्यनेन सूत्रैकदेशेनपरिपूर्णे प्रपत्तसूत्र बोध्य । तच्चचरस्त्रिखला
 तुल्य मते । सट्ठ उप्यहता केवज्ज्जाग अवाधाए द्विष्टिमे जोषसे चार चरह । गोअमा ? इत्यन्त वस्त्वैकदेशस्य वस्तुस्त्वस्मात्कारकत्वमियमात् । तत्रायमप्ये ।
 धरतिस्तलात् समयप्रसिद्धात् समज्जलभूभागदूर्वेमुरपत्य कियत्या उवाधया अपसन्न ज्योतिष तारापटल चारचरति । भगवानाह ? गीतम । समभि-

पो अठ । हसएहि चदधिमाणे अठहिअसीएहि जौअणसएहि उवरिसे ताराक्ये नमहिजौअणसएहि चारचरहुं ॥

निरैक विषत्यायाजगते । अवाधया ज्योतिषचारं चरति । लोकागतात् भग० । कियत्या अवाधया ज्योतिषचार चरति । गी० । एकादशभिः २
 योजनगैरवाधया ज्योतिष प्रपत्तम ? धरतिस्तलात् जदत्त । ऊर्ध्वंमुरपत्य कियत्या अवाधया अपस्तात् ज्योतिष चार चरति । गी० ? समभि
 याजगती अवाधाह खेट स्थिर ज्योतिषक रहे ते । इवे चरती तले षकी ऊर्ध्वे अवाधा द्वार ऊर्ध्वे खे । धरतीतलेयकी समज्जलपकी हे भगवन् ।
 अथा ऊप्यहिने जाइए तिहा केतली अवाधाह आसरह सेठिसु ज्योतीषक ताराक्षप चार करे खे । हे गीतम । सम भूतलपकी सातसे नेऊ
 ३८० योजनह रेठलूं ज्योतिषक ताराक्षप चार करे खे ॥ इम सूयं विमान सम भूतलपकी आठसे ८०० योजन ऊवो सूयं चार करे खे चन्द्रवि-
 माय समभूतलपकी आठसे असो ८८० योजन चार करे खे । ऊपरिहा यइमा ताराक्षप समभूतलपकी नयसे ऊपरि चारकरे खे । गतांनि समग-

समयः । एतन्मग्नमवस्थेति । एकैकस्य भवन्ति ? अत्रत्य किंयती गङ्गापटः परिवारः संपादयति नवशान्ति परिवारः सत्यः । फियत्यस्यारामश्च
कोटाकोट्यः परिवारस्तुताः प्रकृताः । प्रगल्भाणां ? नीतिनः । अष्टागतिभेदापदाः परिवारोऽष्टागतिमशान्ति परिवारः पटपटिचङ्कान्ति नयगता
नि पञ्चमसगतानि पञ्चमसगतानि तारागणकोटाकोटीनां परिवारमूलानि प्रकृतानि । यद्यप्यत्र एतेष्वप्यस्येव परिवारमयानां संपादयि मूलस्या
पीडित्वादेवेत्येव परिवारतया व्यवसायाः समवाय गतीवामिगमसम्पदादी तयादयमान् । अथनृतीय द्वार पृथुति । नन्दरमणमतेष्वत्यादि । न
न्दरस्य भवन्ति ? पञ्चतम्य क्रियत्याः अवापया अपानरालेन स्त्रीतिप ज्वानिद्यक चार चरति । मगयानाह ? गीतम । जगत्स्वमावाह् यकावज्जिरेण

अथाहाए जोहसचार चरहे ३ ले गनानेन मते । केयहेआए अथाहाए जोहसचारचरह गी० । एकीरमए
क्तीरसहिं जोहणसएहिं अथाहाए जोहसे० प० ? धरणिष्णुछानुण मते । उह उप्पइमा केअहृष्टाए अथा
हाए हेठिसे जोहसचारचरहं गी० । ममहिं गनुगहिं जोहणसएहिं हिठिसे जोहसचारचरहं एवसुरविमा
नात्वा परिवारः प्रकृताः ? गीतम । अष्टागतिः मङ्गापदाः परिवारः अष्टागतिमशान्ति परिवारः पटपटिचङ्कान्ति नवशान्ति पञ्च
मसगतानि परिवारः तारागणकोटाकोटीनां प्रकृताः ? नन्दरम्य प्रगल्भम् । पञ्चतम्य क्रियत्या अवापया ज्वानिपचार चरति । गी० ? यकावज्जिरेण

हे ३ हे गीतम । अठयानो एत माहागृह चन्द्रमाणा परिवार छे अठयानाम २० नयग्रना चन्द्रमानो परिवार छे आसहिं अत्रार नयन पञ्चोत्तरि ६६
६ ५०००००००० ००० एतत्ता तारा चन्द्रमाणा परिवार छे ११ इये नेरुपकी अयाथा द्वार २३ नेरुनामा हे भगवन् । पयनने कोतलो अयाथाह ज्योती
यक चार चरहे छे । हे गीतम । इग्यार स एकरीन ११२९ योत्रम मङ्गवकी किरतो चोपलेर एतलो अयाथाह । स्वासिद्यक चार करे छे ३ इये लोकात
यकी अयाथा द्वार करे छे ३ लोकावचकी इ भगवन् । कोतलो अयाथाह जेटइ स्थिर ज्योतिद्यक छे । हे गीतम । इग्यारहे ५०० इग्यारहे १११९

[illegible]

पिः ६२ प्रागन्तुमनरापवेद्वयप्रिभाया तिथी अष्टाययुवानि पीठ्या टीनामीति । अयोपमहारखोषभाह । एतेसिद्धत्यादि । एतेपाममसरोक्तामा
 पुनश्चक्षिताना पदानानि य यस्यमाणामपद्वी भाषा । तद्व्या । आगादेवपतारगद्व्यादि प्राग्व्याख्यातस्वरूपा अस्यानिगमभाषे पुनरुपस्थास स्तेन न
 पुनश्चक्षिते तावमीयेति । यत्तु पूर्वमहं ग्रन्थपे यक्षिवास्तद्वार सूत्रे माहादुपार्त्तं समतिच आयाद्वार तद्विविचित्रात् सूत्रकाराणां प्रवृत्तेः पूर्णं भाषाया
 म्याद्वारेतिपामनरापमनोक्षित खायाद्वारच मेनुद्वारानुयाय्यपित्तिकस्तुपतया पचक्षिविधितिनिति ध्येय । अयास्मिन्नाधिकारे योदगभिद्वारे रयो
 लरप्रनिपादगाय भाषा द्रुपगाह । शिष्टि मज्जित्यादि । अथ दम्भमूयवास्तारामकला उपलक्षणाद् समपत्नी उपरिचम्युनययेत्यादि वक्तव्य १ श-
 शिवरिवारावक्तव्यः २ ज्यानिधक्तस्य अन्तरतो ज्यापापक्त्या ३ तत्रैव लोकोतेज्यातिष्ठक्रयारभाषा ४ चरक्षितक्षात् ज्योतिषकस्यायाया ५ किं नसञ्चन
 तद्वारचक्ष्माभ्यन्तरे कियतिः किंचोद्वे किंचाचरतीति वक्तव्य ६ १ ज्योतिषाविमानाना सत्याम वक्तव्य ७ एयमेयप्रमाण वक्तव्य ८ चन्द्रादीना वि

ण चरयिज गो १ कृत्तपृष्ठिमष्टमाया मा णेष्टाठायय द्याध्व १ हिंठि १ ससिपरिवारो २ मन्तरथाहा ३
 तहेय लागन ४ चरणिष्टाठं अथाहा ५ श्रुता धाहिच उद्गुठमेहे ६ ॥१॥ सट्टाणच ७ पमाण ८ सहेति ९

सतरावादावक रक्षिदियनयति, तदायुसवा समचरस्मस्यामसास्यतया म्यापपरिमवहसया सकायमनुरङ्गिस्वाठायया मूयछानुपयटति ।
 तस्य माभस्य यमय भरतोदियमस्तस्मिन् न्यिष्ठलेसास्यदृपते पीठ्याभयति । एतेषां पूर्वयक्षितानां पदाना वषाः सद्यक्षिण्यो भाषाः । सद्यया-

इति या पयापभाषया) एव पूर्वव यस्या आद्या द्यगवत् १० द्वार तेदना एव सपद्वी भाषा जीयिनी पूर्वोक्त क्षितीने तेव भाषा कश्च छह ।
 तत्रेही अगून् नसरेतेय पतेचक्षु रगुलचट्टयष्टायय पावी मासच चमूरयूल । १ । इत्यादि मूत्रोक्त एव पोरछोठायया ध्वि क्षानि आणयो । के दिने
 जततो पादरिमीध य यद् छगर्वाणि ठायया इह तततो ते दियम मय्याकक्षायया हूत इह पादरिमीनी क्षायया ते होचणनी क्षायया आक्षयी) तेकेही ग
 पत्र चद्रने दिगिवाग १ गय्यत्रमा स्वामी देय ॥ २ गय्यत्रमी तारा सया ३ गय्यत्र ॥ गोत्र ४ गय्यत्रमा सस्थाने ५ गय्यत्रसाथ चन्द्र सये योम ६ गय्यत्र

तमेवमपि पञ्चम्यातिथी पौरुषोति । एवसर्वश्रमावभीर्य । सप्रति पीरुषीपरिमाखरो ऽयमगसपरिमाशशापमाधेनियकरुणगाया । यद्वीवेत्यादि । पीरुष्यायायतीयद्विर्भातिर्ना दृष्टः ततः सकाशाद्द्वयसंगतेन प्रवक्तव्येन वा त्रैराजिककरणानुसारेण यस्तस्य सत्पुण्यमगत आपनमस्यसावत्प्रमाण गत येदि-
 स्य ययकरवगायाकाराप । भावनास्विय । तत्रदक्षिणायने परदृष्टयोपरि चत्वारिष्यद्गुणानि यद्वीष्टुष्टानि तस्यकोपि पृच्छति, किमतदक्षिणायनस्य अ-
 त्रैराजिककर्मोयनारोपयि चतुर्निरङ्गुलस्य एकत्रिंशद्भागै रेकातिथिलभ्यते । ततश्चतुर्निरङ्गुलीः कानि तिथीर्लभामहे । राशित्रयस्थापमा ४ १ ४ अत्रांशतो-
 राशिर्द्वुलसूयकत्रिंशद्भागकरवाय मेकत्रिंशत्तागुण्यते आतचतुर्विंशत्यधिकगत १२४ तेनमध्योराराशिर्गुण्यते । आत तदेव चतुर्विंशत्यधिकगत १२४ तस्य
 चतुर्द्वुलसूयदिराशिना जागाध्यते लब्धाएकत्रिंशत्तय । आगत दक्षिणायने एकत्रिंशत्तमायां तिथी चतुर्द्वुलापीरुष्या वृद्धिरिति । तथा समरामये
 पद चतुष्टयादगुलाष्टकीनपौरुष्या भुपलभ्य कोपिपृच्छति । किमतसूत्रायवस्य अत्रापि । त्रैराजिक यदिचतुर्निरङ्गुलस्य सप्तत्रिंशद्भागै रेकातिथिलभ्यते
 ततोऽष्टभिरङ्गुलीर्नैः कति तिथयालभ्यते । राशित्रयस्थापमा ४ १ ८ अत्रांत्यो राशिरेकत्रिंशद्भागकरवाय सकत्रिंशत्तागुण्यते आते हेयते अष्टचत्वारि-
 शदपिने २४८ ताभ्या मध्योराराशिरैककरोणुण्यते आते तेष्वहेयते अष्टचत्वारिंशदधिके २४८ तयाराद्ये न राशिना चतुर्द्वुलसूयभागकरण लब्धाष्टाय-

ठाए दीपयाइ पोरसी हवइ । एएसि पुध्त्रसिआण पयाण इमास गहणी त० जोगिदेवयत्तारणा गोल्ल स ठा

स्य यस्य चरमादिवसस्तस्मिन् दिवसेद्वेपथस्वारिषाद्गुलानिपौरुषीभवसि । श्रीरामोढा भगवन् ! चतुर्य सास कतिमज्जाखिनयन्ति । गौत-
म । श्रीनिमज्जाखिनयन्ति, सद्यथा-मूलः पुर्यापाढा, मूल चतुर्दशरात्रिदिवानिमयति । पुर्यापाढा पञ्चदशरात्रिदिवानिमयति ।

दिवस पादरेपा लगे सपूखे के पग छायाइ पीहरिखी हूइ (आपाइमासने केइले दिवसे सर्वाभ्यन्तर सबल सूर्ये हूइ तियादे प्रहरदिवस बढते अने पाखिले प्रहर दिवसे प्रकाश्य बस्तु के सस्थाने से बढी तेइयी छाया हूइ अने सध्यामे प्रकाश्य बस्तुमाहि छाया येसे दीसे नही अने पौपमासगे के इले दिवसे सर्वाबाहर सबल सूर्य हूइ तिवारे प्रपन प्रहर दिवसे प्रकाश्य बस्तु यको बिगडी छाया हूइ अने सध्याके प्रकाश्य बस्तु जे बढी छाया

यपाक्रम दक्षिणागमैपूत्रायलीयु वेदितव्यी, तदेवमन्तरायमधिकृत्यव्याख्यासाः परब्रह्मणा । अग्रत्यस्यकरस्य भावना क्रियते कोविपृष्ठति, युगादित
 आरम्य पञ्चाशीनितमे पञ्चविं पञ्चम्यां तिथी कनिपथा पीरुपी भवति तत्रचतुरशीतिप्रियते तथ्यायायसा पञ्चम्यांतिथी पटमिति पञ्चचतुरशीतिथ
 पञ्चदशभिर्गुरेयते आत्मानि द्वादशग्रजानि पञ्चविंशकानि १२१० एतेषु मध्ये उपसन्नाः पञ्चाप्रविष्यते आत्मानि १६६५ तेषां यद्वशीत्यधिकगतेन प्रागे-
 द्वियते लब्ध्याः पट आगत पृथ्वायनाप्यतिष्ठातानि मसमयन वसते तत्रस्य ग्रोपमकोमपञ्चाग्रवधिकगत तिष्ठति १४९ तमचतुर्भिर्गुरेयते आत्मानि पय
 ग्रजानि पञ्चवत्यधिकानि पुण्य संपादकविज्ञाना भागद्वये लब्ध्या एकोभविगतिः स्रोपास्तिष्ठन्ति मय तत्रद्वादशगुणानि पादद्वये कोभविगतेः द्वादश-
 भिः पञ्चलब्ध स्रोपावि तिष्ठन्ति मसांगुणानि पञ्चवायवमसरायणु सङ्गम सप्तमत दक्षिणायन वसत ततः पञ्चमेकमसाङ्गुणानि पदद्वयप्रभावे प्रुयराशी
 प्रविष्य ते आत्मानि बीक्षिपदा नि मसाङ्गुणानि पुंष मसएकविंशद्भागः स्रोपोज्जनावर्त्तने तामयव मृज्जनं । तत्राष्टौ यथा स्रज्जुलै इति सप्तसाष्टभिर्गुरेयते
 आत्मानि पटपञ्चागन् ५३ तस्याः एकत्रिग्रजभागे इते लब्धएकोपवः ग्रोपास्तिष्ठन्ति ययस्यपञ्चविगतिरेकत्रिग्रजभागाः आभासपञ्चाशीतितनेपदयविपञ्चम्या
 बीक्षिपदानि मसाङ्गुणानि एकोयव एकस्यचयवम्यपञ्चविगतिरेकत्रिग्रजभागा इत्येवायनीपीरुपीति तया एषपर कोविपृष्ठति । सप्तमवतितने पञ्चविं य-
 पञ्चम्यातिथी कनिपदापीरुपी तत्रपञ्चयुतिप्रियते तस्याद्या उपसत्ता एवमपञ्चयुतिश्च पञ्चदशभिर्गुरेयते आत्मानि सप्तदशयतानि चत्वारिंशदधिकानि १४४०
 तेषा मध्ये उपसन्नाः पुञ्चाप्रविष्यते आत्मानि चतुर्दश ग्रजानि पञ्चचत्वारिंशदधिकानि १४४५ तेषांपद्वशीत्येकगतेन प्रागे-
 यमानि गेवतिष्ठति चिचत्वारिंशदधिकगत १४३ मसचतुर्भिर्गुरेयते आत्मानि पञ्चत्रतानि द्विसप्तत्यधिकानि ५५२ तेषामेकविंशताप्रागे-
 यद्वगङ्गुणानि १० तेषामध्ये द्वादशजिन्नजुले पद्विभिनि लब्धनेषुपदपटमङ्गुणानिचपरिचाशान्दृष्टिताचतुदश १४ तेषांभियनःयमष्टभिर्गुरेय ते आत् द्वाद-
 शोत्तरमत ११२ तस्यैकविंशताभागे इते लब्ध्या स्रयायथा स्रोपास्तिष्ठन्ति ययस्यएकामविगतिरेकत्रिग्रजभागाःअसचामयनान्यतिष्ठातानि अग्रम यत्तेने स्र
 दमचापम सत्तरायणुं उत्तरायणेच पद्वचतुसयकपादु अ वरागोर्द्वानि र्वलब्ध्या सतएकपदचरागुणानि अरोपया एकस्यच यवस्य एकामविगतिरेकत्रिग्रजभागा
 इति पद्वचतुसयान्पात्यते श्यपविटिष्ठिपद्वचत्वापेङ्गुणानि चत्वारोपवाः एकस्यच ययस्य द्वादशएकत्रिग्रजभागा यतावती युगेभादिसंखारस्य सप्तमयात

नि दक्षिणायने पदद्युधराशे उपरि वृद्धी उत्तरायणे पदद्युधराशे समे छातव्यानीत्यर्थः । अथैवमतस्य गुणकारस्य भागहारस्यकथनमुरपत्तिरित्युच्यते, यदि
 पदशीत्यापकेन चतुर्विंशत्यगुणानि ज्ञेयेवृद्धीवा प्राप्यते तत एकस्यार्थातिथीकायुद्धिः ज्ञेयोवा । राशिप्रत्यस्यापमा १८६ ५४ १ अत्रात्येन राशिना एककलस
 ज्ञेयमध्यमोराशिश्चतुर्विंशतिकयो गुर्यते जाताः सतावामेव एकेनगुणित तदेवभवतीति वचनात् ततस्थाद्येन राशिना पदशीत्यधिकशतकपेय भागो
 भ्रियते तत्रोपरितनराशेः साकत्वाद्भागो ज्ञेयत्वमेतत् तत छेद्युद्धेदकाराशयोः पदफेनापयार्तभाजासप्तपरिततो राशिद्यनुष्करूपो ऽपस्तग एकत्रिशतलब्धमेक
 रथातिथी चत्वारएकत्रिशद्भाग ज्ञेयेवृद्धीवेति चतुर्धोगुणकारक एकत्रिशद्भागहारवति । इत्युक्त्य ताव्यगुणानि ज्ञेयेवृद्धीवा छातव्यानीत्युक्तं । तत्र
 कस्मिन्नयने कियप्रमाचतुर्वराशेरुपरिवृद्धी कस्मिन् वाधयने विप्रमाणचतुर्वराशे इत्येतन्निरूपणाधमाह । वक्षिष्युद्धीवत्यादि । दक्षिणायने द्वि-
 पदात् पदद्वयस्वोपरि अङ्गुलाना वद्विज्ज्ञातव्या तत्रायणे चतुर्थः पादैः सकाशाद्गुलाना हानिः सत्रयुगमप्ये प्रथमेववरसरे दक्षिणायने यतोदिय
 सादारस्य वृद्धिस्तस्मिन्नपयति । साकत्वेत्यादि । गाथाद्वय युगस्य प्रथमे ववरसरे आकलनासप्तगुलपक्षेप्रतिपदि पीरुवी द्विपदा पदद्वयप्रमाणा चतुर्वा
 जयनि । ततस्तस्याः प्रतिपदधारस्य प्रतिपिचिकमेव तावद्वृद्धे यावत्सासेन सूयमानेन साद्विंशदशोरात्रप्रमासेन एकत्रिशत्तिप्यात्मकेनेत्यर्थः
 चत्वारिंशगुणानि वद्वे कथमेतदवसीयते । यवामासेन साद्विंशदशोरात्रप्रमासेन एकत्रिशत्तिप्यात्मकेनेत्युक्त्याह । एकतीर्तित्यादि । यत एकस्या
 तिथी चत्वारएकत्रिशद्भागवद्वेने एतच्च प्रानेयभाविनं । परिपूर्वेन दक्षिणायने वृद्धिः परिपूर्वानि चत्वारिपदानि ततोभासेन साद्विंशदशोरात्रप्रमासेन
 एकत्रिशत्तिप्यात्मकेनेत्युक्तं तदेवमुक्तावृद्धिः । समति हानिमाह । नतरेत्यादि । युगस्यप्रथमेववरसरेमाधमासेष्वगुलपक्षे सप्तम्याम्भारस्य चतुर्थः
 पादैः सवकाशात् प्रतिपिचि एकत्रिशद्भागचतुष्टयहानि स्तायदवसेया यावद्वृद्धे यावद्वृद्धे तावदी पीरुपीति । एवप्रथमसववरसगतोदियि ।
 द्वितीयेववरसरे यावसेनासप्तगुलपक्षप्रयोदशीमादीकत्वावृद्धिः सापमासेष्वगुलपक्षेप्रतिपतकयस्यादिः चतुर्थेववरसरे भावसेमासे सप्तगुलपक्षे सप्तमीवृद्धे-
 रादिः सापमासेष्वगुलपक्षे त्रयोदशीद्वयस्यादिः पञ्चमे सववरसरेत्रायसेमासेगुलपक्षे चतुर्थीवृद्धेरादिः । सापमासे दशमीचयस्यादिः । एतच्च-
 करखगायानुवातेनपि पूर्वभाषप्रवृत्तितव्याख्यामादवक्षित । समस्तुपचकारमाह । एवमुद्धृत्यादि । एवमुक्तेनप्रकारेण पीरुया पीरुवीवियये वृद्धिर्ज्ञेयो

सुखापमनरगिन्वा आगता सूर्योऽमुप्रतिविबस परात्रातं । एतदुक्तमवति आप तस्य प्रथमादशोराकादरस्य प्रतिदिवसगम्यात्यमपमनसकात्पो तथा-
 कपचनानि भूयापरावत ते यथा सर्वस्यापि प्रकाश्यस्य वस्तुनो दिवसस्य चतुर्भागेऽतिशतं त्रयोधा स्वाभुकारा स्वप्रमाणाचष्टायाभयतीति त्रिय युगस
 इन्द्र पीरुपीप्रमाच व्यक्तहारतक्त निशयतः सार्द्धेऽतिशता ऽहोरात्रे चतुरगुला दृष्टिनिर्वा येदित्यथा तथाचनिशयतः पीरुपीप्रमाचप्रतिपादमा-
 यनिनाः पूर्वोचार्थमिदं ॥ अरकमायाः ॥ यत्वेयकारसमुत्ते तिष्ठि सविद्युपोरिरीषणाचये । अलसीस सयनिभस् जलद स विष्णाकादि १ जज्ञहोइ वि-
 ससस दलिकनमपठविज्जनायस्य छाह इवइ कसलद नेपथ उत्तर अयस २ अयणयतिहिरासो चतगुत्वे पथपाय मइयनि । जलद मग्ननायिय सुय-
 मुद्वापीरिपीत्त ३ दलिकवुद्दोदुपपाठे अकुत्ताये तु होइमायदा ॥ उत्तरअयणहावी कायत्त ४ चट्टिहि पायादि ४ सावसमकुलपवित्रया दुपयापणपीरिरीषी यु-
 वाहाइ ॥ वसारिअकुत्ताइ मावेच यहुएततो ५ इकतोमइनागा तिहिएयुअकुत्तास वसारि ६ दलिकअयणेयुद्दो आयय चतारिप्तिपयाइ ६ उत्तरअयये
 हावा चट्टिपायादि कावदोपाया ७ एकनपीरिरीषीय इदिलुया तु ति मायदा ८ मुद्दोवाहापीया आवइआ । पारिरीषी दिछाठे ९ ततोदिवसगएण जलद
 ततु अयकाय ८ । अत्रध्यास्या । युगमध्ये यस्मिन्पर्वेच यस्मात्तिथी पीरुपीपरिमाच आमुनिष्यते ततापूर्वं युगादित्यारस्य यानि पर्वाचि अति-
 कातानि तानि त्रियते पृन्नाच पञ्चवज्रनिगुस्यनो गुषयित्वाच निवलितापास्तियय स्तानिः सृष्टिानि क्रियते कृत्याच पञ्च-
 गीत्यधिकतम शतेन तर्पानागो द्वियते इहैकस्मिन् अयनेअशीत्यधिकमइलशतयनिमावे चन्नुनिष्यादिताना तियोना पञ्चशोत्यधिकशत प्रवसि तत-
 सोमभगोदने यज्ञभ्यं तद्विज्ञानीचि सव्यमनधारयेत्यर्थः । एत पवित्रव्यवियम प्रवसि । यथा एककस्मिन्क पक्वकः सप्तको मयकोवा तदातरपयेतय-
 त्तिदिविचमपमनानय । अय भवति लब्ध सन यथाद्विब दतुकाः पट्कः अष्टको दशकोवा तदानरपयंतवर्ति ततरापणमवसेय । तदेयमुक्तो दक्षिणो-
 तरापवपरिज्ञानापायाः । समलिवकशीत्यधिकेन भानेदते यज्ञमनवतिष्ठते यद्विवा भागासभयेमयज्ञेय तिष्ठति । तद्वतविधिमाइ । अयचगएइत्यादि । यः
 पूयनागे इने भागासभवेता कोपोमूतो अयमनतस्तिपिराशि वर्तते स चतुर्भिगुस्यने गुषयित्वाच पञ्च पादेन युगमध्ये यानि सस्यया पर्वाचि चतुर्दि-
 मत्यधिकमनसस्य नि तपापादेन चतुर्वेमाशनेकत्रिशताइत्यय तथाप्रागेइव लब्ध ताम्यगुनानि चकारादयुक्ताशापीरुया मययको ज्ञोतव्या

तथा निरवकाश भूतो! तद्वन्वाहत्यादि । तथा निगृह्य भूते ? अतएव इत्यादि । अत्रार्थपीमानि पीमकालप्रीति भूयोपानि प्रायः प्राकृतनसूत्रानुसारि
ह्यात् नवदं तस्मिन्वापेगोके प्रकाशयवस्तुनो वृत्तस्य वृत्तया नमस्तु रस्त्रस्यानसत्स्थितस्य समस्तुरस्त्रस्यानसत्स्थितया व्यप्योपपरिमण्डलस्य
व्यप्योपपरिमण्डलया तयान्नभमेतत् प्रोक्तस्वानसत्स्थितस्य प्रकाशयस्य वस्तुन श्रेयसस्यानसत्स्थितया व्यापादेष्टि मासे प्रायः भयंस्यापि प्रकाशयस्यवस्तु-

॥ यथाहा एगराहादिश्य जेह, तयाँण् छठगुलपौरिखीण कायाए सूरिए छणुपरिछहई । तस्सणमासस्स जेमे
 चरिमेदिवसे तांस दीप्याहुं छठगुलाइ पौरिभी जयई ॥ गिम्हाण जेतै ! तच्च मास कई णस्कत्ता नेति
 गो० ! चत्वारि तु० त्रिसाहा छणुराहा जेहा मूठो, त्रिसाहा चउहुंस छणुराहा छठ जेहासत्त मुलाएक्का राइ
 दिश्यं जेहुं । तयाण चउरंगुलपौरिखीण कायाए सूरिए छणुपरिछहई । तस्सण मासम्म जेमे चरिमेदिवसे

दिवानि । चत्र एक रात्रिदिवः, तदा द्वादशगुण्यया पीठव्याख्यायाः सूय अनुपयेदति, तस्य साक्षरपय एषवरमोदित्व सस्मिन् दिवसे सखास्या नि श्रीविपदानि पीठयो भवति । पीठमाका प्रवृत्त । द्वितीयसाधकतिसहस्राणि नयन्ति । गौ० । श्रीवि महाबाहीदि, तथाया चित्रास्थातिः वि याथाव । चित्रा चतुर्दशरात्रि विवानि नयन्ति स्थातिः पञ्चदशरात्रिदिवानिमनयति । विगाहा एक रात्रिदिव नयति तदा अष्टाङ्गुलया पीठव्या होरात्रि लग रात्रि पुरण करैश्च स्थाति पकर अष्टोरात्रि शियाया एक अष्टोरात्रि लगे रात्रि पुष्क करइ । तिवारे आठ ७ अंगूल पाहरवी खायाइ सु ये फिरइ तेइ बैगाथ भासनो खेइले दिवमनें थिय बे पग प हर ती ५ने आठ अंगूल खायाइ पाहरिबी थाइ १० ॥ ठड्डालागे हे भगतन ! श्रीत्रे ज्ये एनावे फेवलता नयइ रात्रि पूरेकरे हे गीतन ! थ्यारि नयइ तेकेडा विद्याया १ अंगूराणा २ ज्येष्टा व मूल ४ विशाखा षष्ठद अष्टोरात्रि लगे अन्न राधा आठ ८ अङ्ग रात्रि लगे ज्येष्टा सात अङ्गो रात्रि, लगे मूल एक अष्टोरात्रि लग रात्रि पुष्क करे तिवारे थ्यार अंगूल पोर्ववी खायाइ सुय फिरइ

क्षापिकपौरुष्या छायाया मूर्त्योऽनुपरावर्तते भाषायाः पूर्ववत् । सस्यामासस्य चरनेदियसे रेखा पादपर्यन्तयति नो सीमा तत्स्थानि धृत्या रिपदानि धी-
 रुयी भवति । किमुक्तप्रवृत्ति परिपूयानि चत्वारि पदानि पौरुषो भवति । अथतृतीयपृष्ठति । हेमन्ताद्यमित्यादि । एतत्सुगम । अथचतुर्थपृष्ठति
 हेमन्ताद्य भते ? चतुर्थ इत्यादिसुगम । अतीतो हेमन्तः । अथयोष्य पृष्ठति । गिरहास्य मने ? पदमङ्गत्यादि । सथागिम्हाण भते ? दोषद्वत्यादि ।

कर्हं णरकक्षा नेति । गो० । तिस्त्रि त० उत्तराफगुणी १ हल्या २ चित्रा ३ उत्तराफगुणी चउदस १४
 हल्यो पयुरस १५ चित्राएगं राइदिवंगंइ १ तथाण दुत्रालन गलपौरसीए १२ तायाए सूरिण् अणुपरिण्
 दृई ॥ तत्तनण मासस्स जेसेचरिमेदियसे तसिचणमास सि लेहठाइ तिस्त्रिपयाइ पौरसीनत्रइ । गिम्हाणं
 मते । दोच्च मास कर्हंणरकक्षा नेति । गो० । तिस्त्रि त० चित्रा साई यिसाहा चित्राचउदस साई पयुरस

ति, पूर्वोक्ताणुनी पञ्चदशार्गप्रदिवानि भवति, उत्तराफगुणी एक रात्रिदिवनयति, तदाशोक्याङ्गुलया पौरुष्या छायाया सूर्यं अनुपयटति । तस्यासा
 सस्य यत्पवरादिस्तस्मिन् दिवसे त्रीणिपदानि चत्वारि अङ्गुलानि पौरुषो भवति ॥ योसाया भदन्ता मयम मास फलिगत्तत्राणि नयन्ति गौत
 म । त्रीणिगत्तत्राणि नयन्ति । उत्तराफगुणी चतुर्दशरात्रिदियानिनयति, चित्रा एक रात्रिदिव नयति इस्त पञ्चदशरात्रि

च मासने खेइल दियसे तेइ दिवसने विदे त्रिस्त्र पग च्यारि आंगुल पौरसी इ ॥ ८ उक्तामाने हे भगवन् ! पङ्क्तिं चित्रमासे केतला नयत्र रात्रि
 पूरुष चाई हे गौतम ! त्रिस्त्रि नयत्र तेकेइ उत्तरा फाणुसी इस्तचित्रा, उत्तराफगुणी १४ अङ्गोरात्रि पूरुकरे इस्त पमर १५ चित्रा एक अङ्गोरात्रि
 सगे पूरुकरे तिवारे द्वादशांगुल पौरसी छायाइ सूर्यं फिरे तेइ चैत्र मासो लेइले दियसने विदे लेख स्थिन त्रिस्त्रिपम पौरसी याइ उग्गलाने हे
 भगवन् ! दूजा वेगास मास ने विदे केतला नयत्र रात्रि पूरु फारे हे गौतम ! त्रिस्त्रि नयत्र तेकेइ चित्रा १ स्वाति २ त्रियाया ३ चित्रा पञ्चर छा

सस्यभाष्यस्य पदार्थो विवक्षितस्मिन् विवक्षे श्रीविषयानि अष्टायांगानि यौरूपी
 तस्य भक्षन् ? द्वितीयं यैः भाषकं वाचं कतिनश्चावि जयति । गौतम । इत्येति नष्टप्रति नयति । तद्व्याया । सुमतिरः व्याहृत् पंचयन्तु पय्यद्य तत्र
 सुगतिरद्वयानुद्वाराविनिर्वाहम् नयति व्याहृत्पयौ नयति पूनवममसरात्रिदिविवाहं नयति तदा चनविगित्यगलपौरुष्या चनविगित्यगु-

अरिमेन्द्रियसुतमिषण दिवससि तिरियपयाह् अठगलाह् पोरमोभवह् ७ हेमताण भन। अउल्य मान कइ
पररुआ जेति । गो० तिरिय स० महा पुद्गाफगुणी, उन्नगफगुणी महा अउदस पुद्गाफगुणी पसारम उन्न
राफगुणी०गअहारस गेई,, तयाण मोलम गुलपोरसीए छायाए सरिप अणपरिअट्टं । तस्सण मामस्स
जंसेअरिमेन्द्रियसुतमिषणदिवससि तिरियपयाह् अत्रारिअगलाह् पोरिमोभवह् ॥ गिम्हाण जंने। पहममान

मृत्तोरपमास कलितसत्राधिकबलि । गौतम ! श्रोत्रि, यथा अमश भयाक्, पय्ययतदशरात्रिदिवा नि श्रमे या पम्भरुं यय । यय इ नक्षापराङ्गु
 शायो पौरव्याक्षपयः सूयः अमपयदनि । तस्य नाम्नाय धनरसादिवन सास्त्रिन दिवसे श्रोत्रियदानि श्रमोङ्गुलानि वीरुबी भवति । हेन
 मासो भदत्त । चतुर्थमास ऋषिष्यशान्ति जयपति । जीः । शान्ति । तत्राया-नयापर्वकलग्नी सवा नरचरुगुनी सया शतकशरात्रि दिवा नि जय

[illegible]

दाति चत्वारिणगुणानि पौरुषीयवति । गतो तयोक्तासु । अथ हेमन्तकालसंप्रवृत्ति । हेमन्तकालस्य प्रवृत्त । प्रथम
सांगंयीपक्षस्य साय कतिमन्त्राणि भवति । गौतम । त्रीणि कतिमा रोहिणी नृगशिरस्य तत्र कतिमाचतुर्दशशरीरात्रान् रोहिणी पञ्चदशशरीरात्रान्
नृगशिरस्यकनशरीरात्र भवति । तस्मिन् साय विद्यत्यगुणपौरुष्या विद्यत्यगुणाधिकपौरुष्या आयमा मूर्त्यनुपरायसो भायार्थः पूर्ववत् । एतदेवाह ।

मिअसिरं चकृदसु अद्वाथ्यठ पुणह्वसुसत्त पुरसो एगराहदिश्य जेह । तयोण चउवीसगुलपेरिसोए छायाए सु
रिए अणुपरिअहइ तस्सण मासस्स जेसेधरिमेदवसे तसिचणवित्रससि लेहठाह चत्वारिपयाह पेरिसी भवइ
६ हेमताण जने ! तस्से मास कड णस्कत्ता । जेति गोण तिसि त० पुरसो असिलेसा महा पुरसोचउहस
असिलेसापयसरस महाएक्का, तयाण वीसगुलपेरिसोए छायाए सुरिये अणुपरिअहइ । तस्सण मासस्स जेसे

ज्ञानि पौरुषी भवति । हेमन्तामां भगवन् ! द्वितीय भासकतिनक्षत्राणि भवति । गौ० चत्वारिणचत्राणि भवति । तद्यथा नृगशिरः आर्द्रांपुन-
यंस्तुः पुष्यः नृगशिरस्यतुर्दशरात्रिदिवान् भवति आर्द्रां आर्द्राभयति पुनवस्तुः सप्तरात्रिदिवान् पुष्यएकरात्रिदिव भवति । तदा चतुर्दशरात्रिदिवान् पौ-
ठ्याद्यापया सूर्यः अनुपर्यटति । तस्यचमानस्य यद्यरमादिवसस्तस्मिन् दिवसे ललास्यानि चत्वारिपदानि पौरुषी भवति । हेमन्ताणां भगवन् ।

वन् । धीमन् पोषमसे कौतला भव्यत्र रात्रि पूर्णं करे । हे गौतम अथ ४ मन्त्रत्र रात्रि पूरु करे । तेकेहा नृगशिर १ आर्द्रा २ पुनवस्तु ३ पुष्य
४ नृगशिर चउद १४ अश्वरात्रि लग्न आर्द्रा आठ अश्वरात्रि सार्गे पुनवस्तु सात अश्वरात्रि सार्गे रात्रि पूरु करे पुष्य एक अश्वरात्रि सार्गे रात्रि
पूरुकरे तियारं चउवीस अगुण पौरुषीणी छायाह सूर्ये फिए तेष पौममासार्गे जेण छहण दिवसे तेष चरम दिवसार्गे विषे पावरेया पवेव अयारि ४
प्रमपूरु पौरुषी याह ६ वीतकाले हे भगवन् ! त्रीणह सार्गे मायमासं कौतला गङ्गा रात्रि पूर्णं करे । हे गौतम ! त्रीणि मन्त्रत्र, तेकेहा पुष्य १

पूगानि शशिपदानि पीकपी भवति । अथबलपु पुष्टि । वासाङ्गित्यादि । यर्षाया यथाकालस्य मदन् । यनुयेकान्ति कलस्य मास कतिनरात्रा-
 चि भवति । गौतम । श्रीणि छद्दिनी भरणी कृत्तिका, तत्राक्षिमा भनुदयाहोरात्रान् भरणी पञ्चदयाहोरात्रान् कृत्तिका एकमहोरात्र मयति तस्मि य
 मासे पाठशागुलपौष्या पाठशागुलाधिकपौष्या श्यामया सूर्यो अनुपरायतते मासार्थः पूर्ववत् । एतदेवाह । तस्य मासस्य वरमेदिवसे श्रीणि प-

ताण मते ! पठममास कट्टणस्कता जेति गा० । तिग्गु त० कत्तिआ रोहिणी मिअसिर कत्तिआ चऊदुस

रादिगीपणरस मिअसिर पुगं अहेरत्त, जेति तासचण माससि थोसगुलपेरसीए तायाए सूरिए अणुपरिअ

टुड । तस्सण मासस्स जेने चरिमेदिवसे तसिचणदिवससि तिस्सिपयाइ अठयअगुलाइ पेरसिजयई ५ हेम

ताण जन । दोसुमास कट्टणस्कत्ता जेति गो० ! चत्तारिणस्कत्ता जेति त० मिअसिर अट्टा पुगसुस पुस्से

एया श्यामया नूयः अनुपयटति । तायमासस्य, चरलोदिवसस्सस्मि दिवसे श्रीणिपदानिचत्वारि अट्टानि पीरपीअयति । हेमन्ताना भग

धन् । मयममास कतिनरात्राणिमयति । गौतम । श्रीणि कृत्तिका रोहिणी मृगशिरस कृत्तिका चतुर्थेय रोहिणी पञ्चदश मृगशिर एक अहो

रात्र मयति तस्मि एमाने विंश अट्टनपौष्याश्यामया सूर्यः अनुपयटति । तायमासस्यशरमादियसः तस्मि चरिवसे श्रीणिपदानि अट्टन अट्ट

नूय अहिर तेह कातिक मासम खेइल दिवसे त्रिणि पग उन प्यार ४ अंगुल श्यामया पारसी याइ ॥ सोतकाणने हे जगवन् । पक्षि भागसिर सा

मव कनका मयत्र रात्रि पूर्ण करइ । हे गौतम । त्रिस्मिन्पयत्र । तेकेइ कृत्तिका १ रात्रिणी २ मृगशिर ३ कृत्तिका चऊद अहोरात्र जने रात्रि पुर्णकरे

रादिथी पत्र रात्र दिवम जग मृगशिर एक अहोरात्रि जने रात्रि पूर करे तेइ मगहिर मासने यिपइ बीस अणुल पोरसी श्यामया नूयं

अहिर तेइ मासम खेइल दिवसे तेइ खेइल । वियमने बिप त्रिणि पग जने अठ अंगुल श्यामया पोरसी याइ शीतकालने हे जग

तम । श्रोत्रिणपत्राणि सप्तमद्रूपदा । देवतो अश्विनीप, तत्रोत्तरजद्रूपदा नयति देवतो पशुदश रात्रिदिवान्नयति । अश्विनीएक रात्रिदिव नयति । एतत्तृतीयमास आश्विनपत्राणि नयति तस्मिन् मासे द्वादशागणपौरुषा द्वादशागणपौरुषा द्वादशागणपौरुषा ८० पुरासते मा-
सायं पृथग्यन् । एतदेवाह । तस्यमासस्य चरमेदिवसे रेखापादपयस्तथासिनी सीमा ततस्यानि श्रीणिपदानि पीरुषो नयति किमुक्तमत्रति । परि-

समि दुत्रालसगुलप रसीए लोयाए सुगिए अणुपरिच्छुहृद । तस्सण सासस्स जेस चरिमेदिअस तास० लहठाइ
तिशियपयाडु पेरनीजत्रहं ३ बामाण मते। चउत्य मास कहु णस्कत्ता णेति गो०। तिणि त० अस्सिचणी भरणी
कन्निआ अस्सिचणी चउदस नरणी पणरस कत्तिआ एग, तस्सिचण माससि सोलसगुलपेरसिए छायाए सुगिए
अणुपरिच्छुहृद, नरनणमामस्स जेसे अरिमे दिअसे तंसि० तिशियपयाडु चत्रारिच्छुगुलाइ पेरिमीजत्रहं ४ हेम

उत्तराश्वद्रूपदा देवता अश्विना, उत्तरजद्रूपदा चतुश्शरात्रिदिवान् नयति । रश्मी पञ्चदश अश्विनी एक, तस्मिन् मासे द्वादशागुलपया पौरुषा
छायाया द्रूप अणुपरिच्छुहृद ३ तस्य मासस्य यश्चरमोदिवसः तस्मिन् दिवसे रेखास्यानि श्रीणिपदानि पीरुषो नयति । वर्षाया मग० । चतुर्थ
मासकनिमेषत्राखिनयति । यो० । क्रीडि अश्विनी भरणी कृत्तिताम भरणी पञ्चदश अश्विनी चतुश्शरात्रिदिवान् नयति तस्मिन् मासे द्वादशागुलपया

देवता पञ्च १५ अक्षरात्रि अग अश्विनी एक १ अक्षरात्रि अग रात्रि पूर्णो कर तत्र अश्विन् मासस्य यिपञ्च वार अगुल पोरसा छायाइ द्रूप
पिरात्र भइ अश्विनि माससे खेवने चरम दिवसे पगमो रेखापर्यंत त्रिणि पगमी पूर्ण छायाइ पोरसी छाइ उ ययो फालगे दे भगवन् । योचे कान्तिक
मासे ज्ञेयता नवत्र रात्रि पूर्णो कर छे । छे गौतम । त्रिणि नवत्र रात्रि पूर्णो करे । तेषा अश्विनी १ भरणी २ कृत्तिका ३ अश्विनी चउद
अक्षरात्रि रात्रि पूर्णो कर भरणी पञ्च अक्षरात्रि सगे कृत्तिका एक १ अक्षरात्रि जगे तेइ कान्तिक माससे साण १६ अगुल पोरसीमो छायाइ

यत्किञ्चिदपि । एतदेवाह । तस्य आशयमात्रस्य चरनेद्विषये द्वे पदेभ्योऽपि चरितं । अथ द्वितीयमाशयपुनरुक्तिः । याज्ञवल्क्येन स-
वर्षाया वर्षाकाशस्य प्रदत्ता द्वितीयं प्रादुर्पदकाशस्य साध कति नक्षत्राणि सन्ति अस्याप्यभाषार्थः । गीतम् । अथारि नक्षत्राणि स-

जेस चरितमद्विषये ससिधण विवससि दपयोह चत्तारिअ अगुलाह पोरसीभयई । वासाण जते। दोअ मासं
कह जस्कना जेति गो०। चत्तारि त० घणिठा सयभिसया पुहजद्वयया उअरजद्वयया,, घणिठा चउद्वस अ
होरते णेह सयभिसया सत्तअहोरतेणेह पुहजद्वयया अठ अहोरतेणेह उअरजद्वयया एग अहोरततेणेह । तसि

नक्षत्राणि नयन्ति गीतम् । अथारि नक्षत्राणि नयन्ति । सयसा-उत्तराषाढा अग्निशिखद्वयं घणिठा, उत्तराषाढा अतुर्दयाहोरात्रान् नयति ।
अग्निशिखसहोरात्रान् नयति, अथकोऽष्टम्याहोरात्रान् नयति, घणिठा एक महोरात्रं नयति, तस्मिन् घण्टा अतुर्दयाहोरात्रान् नयति ।
यदति । तस्मिन् घण्टा अतुर्दयाहोरात्रान् नयति, घणिठा एक महोरात्रं नयति, तस्मिन् घण्टा अतुर्दयाहोरात्रान् नयति । गी०

स किंरह, विचारं केतनो दिनमान रात्रिमात्रं दूह लेहना चाप्यो प्राग ते पोरसी अदीप । तेह रात्रि विचारं जे रात्रि समापक नक्षत्र दूह ते न-
क्षत्र ऊगह, विचारं रात्रिपक्षे उदयास्तातेर आकाशने चोबे भागे कक्षपक्षे नक्षत्र विचारं प्रथम पोरसी याह से नक्षत्र सापक्ष आये तिवारे उहारा
याह से नक्षत्र २ आकाशने चोबे भागे पाखू रहे विचारं पाखिलो पोरसी याह से नक्षत्र आधने तिवारे रात्रिपक्षं याह नक्षत्र पोरसीमान काशयो
दिन पोरसीमान सूत्रोक्तरीते काशयो (तेह सावक नासने लेह लेहले दिवसे महपगे अने प्यार आगुल लायाह पोरसीयाह (इत्ता० एह व्यवहार
नयमते यस्मिन् नक्षत्रे पीछमासी प्रवति ततः आरम्भायां कने पक्षद्वये १५ यतुर्द्वये १४ या नक्षत्रे नियमतो आभावाया प्रवति) ययोकाकना से न
गवन् । योत्राभास प्रति केवला नक्षत्र पूर्वेकरे रात्रि से गीतम् । अथारि नक्षत्र, तेहेह घणिठा १ यतुर्द्वये १५ पूयभद्रपद २ उत्तराषाढपद ३ यत्किञ्चिदपि

यदा च कर्तिकी कृत्तिका मकरपुष्का पीरुंभाधी प्रवति तदा वैशाखी विशाखा मघश्रुष्का अभावासा नवति कृत्तिकातो ऽर्वाकविश्राखाया पञ्चदशत्यात् यदा वैशाखी विशाखा मकरपुष्का पीरुंभासी भवति तदा ततोऽनतरा पाश्याऽभावासा कान्तिकी कृत्तिका मघश्रुपेता भवति विशीरात पूर्यलसि-
कायाः षतुदंशत्यात् । एतच्च कान्तिं बवेशाखमासायधिकृत्योक्तं यदा च मागशी पीरुंभासी भवति तदा स्वेष्टामूली ज्येष्टामूलमङ्गश्रो-
पेता अभावासा यदा स्वेष्टामूली पीरुंभासी तदा मार्गशीयो अभावासा एतच्च मागशी यज्येष्टमासायधिकृत्य जावनीय यदा पीपीपुष्य नक्षत्रयुक्ता
पीरुंभासी तदा आषाढी पूर्वोपाधामकरपुष्का अभावासा भवति यदा पूर्वोपाधामकरपुष्का पीरुंभासी भवति तदा पुष्य नक्षत्रयुक्ता अभावासा
भवति एतच्च पीषापादमासायधिकृत्योक्तमिति । उक्तानि मार्गश्रुंभासपरिसमापकानि नक्षत्राणि, सप्तति अयमस्तममेनाद्वोरात्रपरिसमापकतया
मासपरिसमापक नक्षत्रद्वयम् । तत्र यद्यनन्तरो वर्गोभालाद्वोरात्रपरिसमापक नक्षत्रद्वयम् । यासाश्च पटुनमित्यादि । येषां च वर्षोक्तं लस्य यन्मूर्तिसप्रमासस्य

एव पण्य अमित्रावेण इमां पुष्कमां अमाथासार्त्तने अद्य त । गो० । अस्मिन् गो पुष्कमा चंत्ती अमावासा
कर्मिणी पुष्कमा वेसाही अमाथासा मगसिरी पुष्कमा जेठामूली अमावासा पोसी पुष्कमा आसाठी अमावा-
सा ॥ दासाण मने ! पठम मासकटुणस्कन्ना गेति गो० । चत्वारिणस्कन्ना गेति त० उत्तरासाढा अमिहं सयणा

वक्तव्य । यदा जदन्तः प्रीष्ठपदी पूर्णिमा भवति तदा फागुनी अभावासा भवति । यदा फागुनी पूर्णिमा भवति, तदा प्रीष्ठपदी अभावासा
भवति, इत्ता गौतम ! खदेव, यत्र गेनेनाभिजापेन इमाः पीरुंभाः अभावासा न भवन्त्याः । आदिनी पीरुंभा वैत्री अभावासा, कर्तिकी पूर्ण-

तिवार उत्तरापादा युक्त अभावासा वा ॥ एवं मत्तानाम परिसमापकद्वार कर्त्तुं क १० यथाकालमा हे भगवन् । प्रथम आरवसमास प्रति केतसा म-
करपुष्क कर्त्तुं क ३ केतसा मघ्यत्र पाते आचने । तिवारं रात्रि पूषयाऽर्त्तं पातय कर्त्तुं तिवारं रात्रि पठे गौ० । चार मघत्रपोते आयमत्तारात्रि पूषे
कर्त्तुं उत्तरापादा १ अग्निसिक् २ यव ३ यमिष्टा ४ उत्तरापादा मघद आश्वीरात्र पूषा करद अमित्रिन् सात अश्वीरात्र लगे रात्रि पूषे कर्त्तुं मघद

मन्त्रादारास्य अविष्टानकृत्तस्य पञ्चदशत्यादिति पठतोमात्र विधाने एतच्च अमावास्यासमये कृत्य भावनीयं । यदा भद्रता? मापी मयानस्य पुच्छा पुच्छिमा
 भवति तदा माविष्टी अविष्टानकृत्तस्य पुच्छा पञ्चदशत्यादिति पठतोमात्र विधाने एतच्च अमावास्यासमये कृत्य भावनीयं । यदा भद्रता? मापी मयानस्य पुच्छा पुच्छिमा
 भावनीयं । यदा भद्रता? मापी मयानस्य पुच्छा पुच्छिमा
 अरस्य पूर्वभूतारण्यनीगच्छत्येव पञ्चदशत्यात् एतच्च अमावास्यासमये कृत्य भावनीयं । यदा भद्रता? मापी मयानस्य पुच्छा पुच्छिमा
 बासा मीष्टपदे वृत्तरमद्वयदोता अपति उत्तरपल्लवनीगच्छत्येव पञ्चदशत्यात् एतच्च अमावास्यासमये कृत्य भावनीयं । यदा भद्रता? मापी मयानस्य पुच्छा पुच्छिमा
 लायेन वनापूच्छिमा अमावास्यासमये कृत्य भावनीयं । यदा भद्रता? मापी मयानस्य पुच्छा पुच्छिमा
 अष्टिमाध्यास्य पूर्व विज्ञानकृत्तस्य पञ्चदशत्यात् एतच्च अमावास्यासमये कृत्य भावनीयं । यदा भद्रता? मापी मयानस्य पुच्छा पुच्छिमा
 मयानसमवात एतच्च प्रागवर्तयित । यदा वृत्ती विज्ञानकृत्तस्य पञ्चदशत्यात् एतच्च अमावास्यासमये कृत्य भावनीयं । यदा भद्रता? मापी मयानस्य पुच्छा पुच्छिमा
 एतदपि व्यवहारतः निश्चयतः एकस्यापि वृत्तमासमयिन्या ममावास्यायां अष्टिनीगच्छत्येव पञ्चदशत्यात् एतच्च अमावास्यासमये कृत्य भावनीयं । यदा भद्रता? मापी मयानस्य पुच्छा पुच्छिमा

विष्टी अमावास्याभवद्दं हुता गो० जयाप्रसाहिनी तत्रैव तत्तत्त्वं, जयाण जते । येऽत्र त्रै पुच्छिमामानवद्दं तयाण
 फगगणी अमावास्याभवद्दं, जयाण फगगणीपुच्छिमाभवद्दं तयाणपेऽत्र त्रै अमावास्याभवद्दं हुता गो० ! तत्रैव

वनि, यथाभाषा अमावास्या भवति । यदा भद्रता? मापी मयानस्य पुच्छा पुच्छिमा
 फगगणी पुच्छिमाभवद्दं हुता गो० जयाप्रसाहिनी तत्रैव तत्तत्त्वं, जयाण जते । येऽत्र त्रै पुच्छिमामानवद्दं तयाण
 फगगणी अमावास्याभवद्दं, जयाण फगगणीपुच्छिमाभवद्दं तयाणपेऽत्र त्रै अमावास्याभवद्दं हुता गो० ! तत्रैव

सदा उपकुलयायुक्तसीति याच्य । अथसन्निपातद्वार । सत्रसन्निपातोपास पूरिं सागकत्रान अमावास्यायासमावास्यानक्षत्राद् पूरिं माया नक्षत्रस्य नि-
यमेनसत्यसत्रमू । जयाचत्रतेइत्यादि । यदा भदत् । आचिष्टीश्रविष्टानक्षत्रयुक्ता पूरिं साभयति तदा सस्या अर्वाकतनाअमावास्या मायी मया-
मक्षत्रयुक्ता जयति, यदात मायी मयागतत्रयुक्ता पूरिं मा भवति तदा पादात्या अमावास्या आचिष्टी श्रविष्टायुक्ता भवतीति काक्ताप्रभः । भगवाभाह
इतेति । जयति तत्र गौतम । यदा आचिष्टी त्यादि तदेव यत्तव्य । प्रभेन ममानोक्तत्वात् । अथमर्थः । इह व्यवहारनयमतेन यस्मिन्नक्षत्रे पौर्ण-
मासी भवति तत्स्यारस्य अर्वाकतने पञ्चदशे चतुर्थया नक्षत्रे नियततो उमावास्या सती यदा आचिष्टीश्रविष्टानक्षत्रयुक्ता पौर्णमासी भवति तदा
अर्वाकतनी अमावास्या मायी मयागतत्रयुक्ता भवति श्रविष्टानक्षत्रादारस्य मयानक्षत्रस्य पौर्णमासीत्वात्, अत्र चतुर्थमक्षत्रमक्षत्रमिदंयुक्त्योस्तु मया-

मूले नरकसे जोएई उत्रकुल जंठा कुलोत्रकुल अणुराहा जाव जुसाइति वसव् स्रिया एव माहीए फग्गु
णीए आमाहीए कुल वा उवकुल या कुले।यकुल वा अत्रसेसिस्थाण ढुल वा उवकुल वा जोएई । जयाण
जते । साचिष्टीपुगिमा मत्रई, तयाण माही अमावासा नत्रई, जयाणं म० । माही पुगिमानत्रई, तयाण सा

सागगीयो भदत् । तदेव, कल नूत्तनचत्र योजयति उपकुल इमेहा, कुनोपकुल अनुराण, यावद्युक्ते सि यत्तव्यास्यात्, एवमावेपा । आसुगन्त्याः
आयाद्व्यापकुलंवा उपकुलयाकुनोपकुलया अवधेयिकायां कुलवा उपकुलया कुलापकुलवा योजयतीत्यादि ॥ यदा जवत् । आचिष्टी पुगिनाम

कुलापकुलपयि योम काइ, अथक्षीय याकता अमावास्याइ कुल सत्रत्र अथवा उपकुल सत्रत्र योग करइ (इवे सन्निपात द्वार कइइ छ ६) अत्रार
इ भयवत् । पमिष्टा नक्षत्र पुस्तं पूरिं माहूइ तिवारे माइरली अमावास्या सदा नक्षत्र हूइ । अने जियारे मया युक्त पूरिं माहूइ तिवारे पमिष्टा
युक्त अमावास्या हूइ । हे गातम । जियारे पमिष्टा युक्त विमज मने कइयो जियारे हे मगपम् । सतर प्रद्वपद युक्त पूरिं माहोइ तिवारे छ ८

द्विरोप-परमायंतः पुनरिमासमावासा इमानि श्रीणि नक्षत्राणि परिसमापयति । तद्यथा । पुनर्यसु पुण्यो ऽप्येवाप्य आसा पञ्चमासमपि युगमायिनीना
नक्षत्रप्रयासा मध्ये ऽप्यतरेखसमापनात् करणचात्र प्रागुक्त । तथाप्रीष्टपूर्वं भदन्ता अभावासा कति नक्षत्राणि युजति । गीतमा द्वे नक्षत्रे युक्तः । तद्यथा ।
पूयकुरुगुनी उत्तरकुरुगुनी चयदात्मपाद्या । अस्यास्तु भाद्रपदपूर्णिमाद्यतिथिप्रकृतो व्यवहारतोपि करणरीत्या मिथयतया ऽर्वांगायने पञ्चदशगत्यात्
आभापञ्चमासमपि युगमायिनीना नक्षत्रप्रयासा मध्ये ऽप्यतरेखसमापनात् करणचात्र प्रागुक्त । तथाप्रीष्टपूर्वं भदन्ता अभावासा कति नक्षत्राणि युजति । गीतमा
द्वे नक्षत्रे युक्तः । तद्यथा इत्सदित्राच इदमपि व्यवहारतः मिथयतस्तुआद्ययत्री ममायासा श्रीणि नक्षत्राणि समापयति तद्यथा उत्तरकुरुगुनी सुखादि
त्राच यच्च पूर्वमाद्ययस्या पूर्णिमाया पुनरनष्टपूर्वप्रागुक्तैतोर्नखवचिवा पर मिथयतः सा आयातीति तस्याः पञ्चदशगत्यादुत्तरकुरुगुन्यत्र गृहीता सा
सापञ्चमासी युगमायिनीना नक्षत्रप्रयासामध्ये ऽप्यतरेखसमापनात् भावनाप्रागुक्त । तथाप्रीष्टपूर्वं भदन्ता अभावासा कति नक्षत्राणि युजति । गीतमा
यदपि व्यवहारतः मिथयतस्तु श्रीणि स्वाति विशाला चित्राच अस्यामपि पूर्वमाया आश्विन्यनुराधेनचिवायूक्षाः आद्यापञ्चमासमपि युगमायिनीना
नक्षत्रप्रयासा मध्ये ऽप्यतरेखसमापनादिति । तथाप्रीष्टपूर्वं भदन्ता अभावासा कति नक्षत्राणि युजति । गीतमा द्वे नक्षत्रे युक्तः । तद्यथा
यतः पुनरिमानि श्रीणि नक्षत्राणि इमासमायासा परिसमापयति । तद्यथा विशाला अनुराधा ज्येष्ठा आभा पञ्चमास युगमायिनीना नक्षत्रप्रयासा

जाएति त० अन्वेसाय महाय, पैठचईण जत० अमावास कडणरकना जोएति गो०! दो पुव्वाफगुणीसु
उत्तराफगुणीसु अस्वेइण दो हत्यो १ चिताय २ कश्चिडंण दो साठं त्रिमाहाय ॥ मरगसिरिण तिरिण अगु

किञ्चल ते यत्रदृष्टा, ना भवति कुलोपकल, कुल युक्त भृगुरा नक्षत्रं युजति, तपकुल, राक्षिणो मागगोर्षी पौषमासी यावद्वर्ष्य

विदुषापकुल न करोइ । भावकनी २ भगवन् । अभावासा प्रति केतलो नक्षत्र योग करो । इ गीतमा । यद्वर्ष्य याग करो छे, तेकेइ एतं पा १
मपा २, भाद्रपानी ३ भगवन् । अभावासा प्रति केतला नक्षत्र याग करो । इ गीतमा । यं नक्षत्र पूजा आशुगुनी १ उत्तरा आशुगुनी २ आशोष अमा

मरसीनरात्रयनन्ति कातिं कीमिन्य शुखदाराक्य प्राग्वत्सन्ति । मागंतीपी भदत्त पीणं मासीं कि कल तदेवेति हे युक्तः कोर्षः क् ममुपकुलवा युनक्ति
तत्रयति कु लोपकुल सत्रकुलपुनः भुगयिरोनरात्र युनक्ति उपेति उपकुल युजत् रोहिणी मागंतीपी पीण मासीं नित्याद्युपसहारवाक्य प्राग्वत् । अ
पलापवाचनमिदममाह । यवममिच्छातुं नानि । यवक्षीयकाथपिपीव्याद्याः यावदायादीपूखि माह्वत्येः पीपीत्येयामुलीच पूखिं मा फलवा

जो। एमाणे श्यरिसपीगरकत्ते ज एह उचकुलजा। एमाण रेयदृणरकत्त जा। एह श्य। रसाइण पुखिम कुलवो जा। एह उच
कुल-जो। एह कुलेगवाजुमा उचकुलं गवाजुमा आरसाइं पुखिमा जुत्तेसिवसव सिध्या । कत्तिइण नते ! पुखिम
कि कुल ३ पुच्छा गो० । कुलवाजा। एह उचकुलवाजा। एह पं। कुटोचकुल जो। एह कुलजो। एमाणे कत्तिश्या गरकत्ते
जा। इ उचकुल जरणी कत्तिइण कात्र वसव सिध्या ॥ मग्गसिरीण ननं । पुखिम कि कुल तचेत्र दो जो। एह

युनक्ति कुलोपकुल पुञ्जः शतभिधानसत्र युनक्ति । प्रोष्ठपदी पीणमासीं कुलवा युनक्ति, यावत्कुलोपकुलवा युनक्ति, कुलेनवायुक्तः । यावत्
कुलोपकुलेनवा प्रोष्ठपदी पीणमासीं युक्तेतिवरक्या आशुम्या भवत् । पूच्छा ॥ गौमनं । कुलवायनक्ति उपकुलवायुनक्ति, मोनमते कुलोपकुल
कल युञ्जत् आशुमीनरुत्र युनक्ति, उपकलं युञ्जत रेवतीनसत्र युनक्ति, आशुयजी पीणमासीं कुलवायुनक्ति उपकलंवायुनक्ति, कुलेनवायुक्ता उपकु

लोपकुल याग नकते कनयाग करइ ता अशुमा मद्यत्र याग करइ उपकुल याग करइ रेवती मद्यत्र याग करइ आशुपूखिमा प्रति कुलपखि
याग करइ उपकुलपखि याग करइ कुले युक्त यती उप कुलवाया युक्तपकी आशुपूखिमा युक्त ठे इम कत्तिवो हूह । कातिं की रे भगवन् ! पू-
खि मा प्रति स्य कुल के उपकल से कुलोपकुल याग करे पच्छा रे गौतम ! कनपखि याग करइ उपकुलपखि याग करइ कुलोपकुल याग न क-
रइ कुलयाग करे तो कत्तिका मद्यत्र याग करइ उपकुल याग करे तो अरखी, कातिं की पूखिमा पायत् कइयो हूह । मागगिर रे भगवन् ! पूखिं मा

स्वः। पीकं मास्या योजमास्ति ततः। आविष्टो पीक मासीं कुलया युनक्ति उपकुलवायुनक्ति कुलोपकुलया युनक्तोति वक्तव्य स्यात् इति स्वशिष्येभ्य
प्रतिपाद्यम कुपोत् यदिवा कुलेनवा युक्तासतो आविष्टोपीकं मासी उपकुलेनवा युक्तासतोपकुलमवा युक्ते तियक्तव्य स्यात् । तथा पीकवद्वय भवेद्वत्यादि
प्रौढपदी पीकं मासीं भद्रेत किंकुल युनक्तोत्यादि पृष्टा । गौतम! कुलया उपकुलया युनक्ति तत्रकुलपुनक्तं सप्तभद्रपदानमत्र युनक्ति उपकु-
लपुनक्तं पूर्वतद्वपदानमत्रयुनक्ति कुलोपकुलपुनक्तं युनक्ति उपकुलवायुनक्ति । यतः ययिजितिरपि कलाविभिः प्रौढपद्याः पीकं मास्या

जोएई कले। वकुलं जे एमाणे अमिई नस्कत्ते जोएई साविठीगपुणमासि कुल याजोएइ जावकुले। वकुल
वाजोएई कुलेणवा जात्रा उवकुलंणवा जुप्ता। साविठीपुणमा जुनेहिवत्तव्व
सिच्छा ॥ पैठवईण जते। पुणिम किंकुल जोएई ३ पुट्टा गो०! कुल या उवकुलवा कुले। वकुल या जो

उपकुल युनक्ति २ किंकुलोपकुल युनक्ति, गौतम ! कुल वायुनक्ति, उपकुलवायुनक्ति, कुलोपकुलवायुनक्ति, कुल पुनक्तं यनिष्ठागस्य पुनक्ति उ
पकुलपुनक्तं अथ नवत्र युनक्ति, कुलोपकुल पुनक्तं अभिजिक्ताय युनक्ति, आविष्टो जवत् । पीकमासीः किंकुल युनक्ति, वायत्, कुलोपकुल

राया १ अर्धे हा २ मूल व आवाढाव तें पूढोवाढा १ उत्तरावाढा २ आवधनी हे भगवन् ! पूषिमाह सु कुल नवत्र योग करे कें उपकुल योग क
रव कें कुलोपकुल योग करे। हे गौतम ! कुलपणि योग करे उपकुलपणि योग करव कुलोपकुलपणि योग करव कुल नवत्र योग करतो यनिष्ठा
नवत्र योग करव उपकुल योग करतो अथ नवत्र योग करव कुलोपकुल योग करवतो अभिजित नवत्र योग करव । आयणनी पूषिमा प्रति कुल
पणि योगकरे वायत् कुलोपकुलपणि योगकरे । कुलें युक्त यको उपकुलें युक्तयको अथवा कुलोपकुलें युक्तयको आवधनी पूषिं मा युक्त इन कइयो
इह । माद्रवाणी हे भगवन् ! पूषि मा प्रति सु कुल योग करे कें उपकुल के कुलोपकुल, हे गौतम ! कुलपणि योग करे उपकुल पणि योग करे कुलोप

भानुः भस्मरगनात् तस्यैव कलप्रसङ्गस्य सन आदिष्वर्थां पीक्षं भासा भाट त् उपपन्नमुक्तम् अथकननन ननति कुलोपकल्प पुत्रत छत्रिप्रसन्न यन
 लि तदितृतीयायां आदिष्वर्थां पीक्षं भासां दादशसुमुहूँयु किञ्चित्समर्थयिष्यु सायपु चद्रय सपु यागमपैति ततः अथकनननरत्वात् स्वयमपिगस्याः
 पीक्षं भासाः पर्यनयति त्वानदपि तापरिभाषापयति इति विवक्षितम् अतः सप्रत्ययसङ्कारमाह । यन सप्र त्रिभिरेव कुलादिभि आदि-
 मूर्त्तौ पीक्षं भासीं श्रीचि तदावा अनुराधा ल्ये टानुल्लेख आसापचानामपि युगभाषिनीनां सङ्गमश्रया मध्ये अन्यत्रैव मयापमान् तथा आपादौ पीक्ष
 द्वारद्वे तदया पूजावाहः उत्तरापादाश्च आर्था युगतेष्वधिकभाषमभयन पञ्चमपि युगभाषिनीनां सङ्गमश्रया मध्ये उत्तररक्षममापमान् । सप्रति कान
 सप्तौ प्रतिपादनेन सङ्गमिदामपि कुलादियान्तां मन्मथिष्यवापनाय प्रसङ्गाह । आविष्टोऽभित्यादि । आपिष्टौ भवता किङ्कुल पुमनि उपकुला
 युनक्ति कलापकलं यननि भगवामाह नीमस । कलावा यनक्ति वायलः मन्मथं मतः कलमपि गलकान्त्यथ ययमुपकुलमपि कलोपकुलमपि नत्र कलपुत्रत्

होणद । स इ यसाहाय जठामूलीण । ताय । अगुराहा जंठा मंठा । आसादीणद । पुष्पामाढा उत्तरास
 ढाय, सावित्रीण जते, पुशिम कि कुल जोण्ड उयकुलजोण्डं कुलात्रकुल जोण्डं गा० । कुलवाजाण्डं उत्र
 कल या जोण्डं कल । यकल या जोण्डं कल जोण्डमाणे धायाहा गरकनेजोण्डं उत्रकल जोण्डमाणे सवगणरकने

मेपा १ मयाच २ फाल्गुनी द्वे० पूषाफल्गुना १ उत्तरफल्गुनाच २ जेष्ठे० द्वे० वस्तः २ चित्र च २ वैशाखी० द्वे० स्वातिः १ विशाखाच २ ल्ये-
 घामूर्त्ती० आशिः अनराधा, ल्ये टा २ मल्लव ३ आपादी० द्वे० पूर्वोपादा १ उत्तरापादाच २ ॥ आविष्टौ जन्त । पं निशानीं कि कलपुमन्ति, कि
 न पाग नरद जराखो १ कलिका २, भागसरीप्रति जे राहिका १ मगजिर २ पोसिते त्रिवि आध्या १ पुनश्च २ पुत्र ३ सापीह ये नक्षत्र आध्या
 १ मया २ फाल्गुनीच ये पूर्वोपादायुनी २ उत्तराफाल्गुनी २ जेष्ठोच ये वस्त १ चित्रा २ वैशाखीच ये स्वाति १ जिय पा २ ल्ये टामूर्त्तीच त्रिवि अमृ-

यद्यनमित्यदोषः । अतोऽत्रैव समापयत इत्युक्तम् । आसाद्यद्वीपा युगभाविनीनां सङ्गतप्रयोर्मेध्ये अन्यतरेण परिसमापनात् तथा कर्तव्यतां प्राप्तुं न
 तत्र तदपरा भरणो कृत्स्नश्च यदप्ययिनी मन्त्रं काचित्कृत्स्नं पौष्णं सास्या प्रधानमितोऽत्र मविवर्जित
 नित्यदोषः अतोऽत्रैव समापयत इत्युक्तम् । आसाद्यद्वीपा युगभाविनीनां सङ्गतप्रयोर्मेध्ये अन्यतरेण परिसमापनात् तथा मागशीपां पौष्णं सासीं द्वे नक्षत्रे ।
 तदपरा रोहिणी मृगशिरस्य आसाद्यद्वीपा युगभाविनीनां सङ्गतप्रयोर्मेध्ये अन्यतरेण परिसमापनात् तथा पौष्णं पौष्णं सासीं श्रीखिलश्यानि तथापि
 सासीं पुनस्तुःपुनस्तु आसाद्युगममध्ये अधिकसामसङ्गतं यथापि युगभाविनीनां सङ्गतप्रयोर्मेध्ये अन्यतरेण परिसमापनात् तथा मागशीं पौष्णं सासीं
 द्वे नक्षत्रे तदपरा अश्लेषा माघाच नक्षत्रं गद्यात् पृथक्पृथक् पुन्यौ यात्यौ तेनामा युगभाविनीनां पञ्चानामपि मध्ये काचित्पुनः
 कृत्स्नी काचित् पुन्यं पुन्यं परिममापयति तथा कृत्स्नी पौष्णं द्वे नक्षत्रे तदपरा पुनस्तुःपुनस्तु आसाद्यद्वीपा युगभाविनीनां सङ्गतप्रयोर्मेध्ये अन्य
 यानसङ्गतप्रयोर्मेध्ये अन्यतरेण समापनात् तथा वैश्वदेव पौष्णं तदपरा अश्लेषा माघाच नक्षत्रं गद्यात् पृथक्पृथक् पुन्यौ यात्यौ तेनामा युगभाविनीनां पञ्चानामपि
 तरेण समापनात् । तथा वैश्वदेव पौष्णं तदपरा अश्लेषा माघाच नक्षत्रं गद्यात् पृथक्पृथक् पुन्यौ यात्यौ तेनामा युगभाविनीनां पञ्चानामपि मध्ये अन्य
 तन परस्यानेव पौष्णं सास्या सत्मासादुपात्तं, चेदति अतो द्वे इत्युक्तम् । आसाद्यद्वीपा युगभाविनीनां सङ्गतप्रयोर्मेध्ये अन्यतरेण समापनात् तथाप्येष्टा

कत्तोर्द्विगदा मरणीकृत्स्न्याय । मरणीकृत्स्नी रोहिणी मरणीकृत्स्नी अश्लेषा पुनस्तुःपुनस्तुः
 माघीनां दो अश्लेषे सामघाय, फल्गुणीगदा पृष्ठाफल्गुणीछ, उत्तराफल्गुणीछ चेत्तीगदे । इत्येव चित्ताय, वेसा

कां प्रदत्त । द्वे नक्षत्रे १ कृत्स्नश्च २ मागशीपां ० द्वे ० राक्षसी १ मृगशिरस्य २ पौष्णी श्रीखिल ३ पुनस्तुः ४ पुन्य ५ मागशीं द्वे ० अ-
 न भगवन् ! पृष्ठिमां प्रतैकितसां मन्त्रं याग करतु । ४ गीतम् । चित्ति मन्त्रं योग करतु । तेकदा सत्तमियम् १ पुनस्तुःपुनस्तुः २ उत्तराफल्गुणी
 आसाद्य द्वे भगवन् ! पृष्ठिमां प्रति केतला मन्त्रं योग करतु । द्वे गीतम् । द्वे योग करतु, तेकदा रेयती १ अश्लेषा २ कात्तिकी पृष्ठिमाप्रति ३ मन्त्र-

त्वप्येकानि ६४३० तेषां त्रैराजिना ततुःपञ्चाशद्विधैकैकत्वारि अष्टमरूपेण भागोद्भिपते सख्याद्वाविगतिमुद्भूतः शेषानिपठति श्रीखिचवस्त्राखि द्वाश्री
 त्यधिकानि ६८२ प्रागा द्विपते सख्याः षट्चत्वारिंशत्सु भूतस्य द्वापटिभागाः यथापुनवसुनरत्राधनकानिपतिः । एष्य शेषमरुत्राका शेषमकात्याह ।
 पावत्ररूपेण चतुर्गुणीकयाकृतेषु ये विद्याः द्वासु यत्तारिअ नायाला मोक्षतद्वत्तरासहा ५ द्वाभस्त द्वाचसस्त्यधिकगत फलगुणीभाभुसरफरगुणीमा शोष्य
 विमुक्तं भवति द्विमस्त्यधिकेन जतेन पुनवसुप्रजुतोनि उत्तरफलगुणीपयेतानि नवश्राणि शोष्यन्ते एवमुत्तरश्राणि भावार्थी प्रावनीय । सञ्चाविशाकासु
 विशाकापयतेषु नवचतु शेषनक द्वे जते द्विमस्त्यधिके २६२ ॥ अथानन्तरभुनरापाठः पयन्तानि नवश्राण्यधिकस्य शोष्यानि तत्त्वारि श्रतानि द्विचत्वा
 रिश्राधिकानि ४४२ एष्य पुनवसुनरविषयटिभागनविषयतु मादकण एताअभिर्षः ६ तास्य मोक्षानि चोदकण ६ एतदवतरास्त शोधनक सफलनवि
 पुनवसुनाकद्वापटिभागनद्वितमवसेषम एतदुक्तं भवति । येनपुनवसुनरकाद्विविधति मुद्भूतौ क्षेमेर्वेपि उत्तरास्मिन् २ शोधनके फलतः प्रविष्टाकृतंते ननु
 द्वे च टिभागाः स्तावायत्तयत् शोधनक श्राप्यते तत्रतत्र पुनर्वसुमुक्ताः षट्चत्वारिंशत् द्वापटिभागाः उपरितभागाः शोधनीयाहति । एतच्चपुनर्वसुप्रजुतिदितरा
 वाहापयन्त प्रथम शोधनकं अतश्चतुस्रभिजितभादिकत्वा द्वितीय शोधनकं यदस्यानि तत्रप्रतिष्ठातमेव निवोदयति । अभिद्वय नवमुद्भूता पिसटिभागाय
 र्हीति षडवीस । कावलीपभमसा भागा नानिडिक्कमया ७ इगुचट पोठवयानिमुपेवननोत्तरेषु राक्षिणीया तिसुख षड्वदयसुभवे पुनवसुक्कगुणीठम
 ८ पक्षेचइगुचपक सयाह गुचतराह तद्वेच साक्षिणिविवाहासु भूलवतेनचर्षोआत्मा ९ अतमपइगुचणीसा चोदकणवतरासहा ६ षडवीस चतु
 सागतावली बुक्किआठेण १० अभिजिना नवप्रका शोधनक नवमुद्भूतौ एकस्मिन् मुद्भूतस्य सत्काद्यनुविशतिद्वापटिभागाः एकस्य द्वापटिभागास्य सप्त-
 षट्चैरकताः परिपुक्ताः पट्पटिभागाः तथा एकोनपट्टिकोमस्त्यधिकगतं प्रोष्ठपदानामुत्तरमननपदानां शोधनकं किमुक्तजवति । एकोनपट्ट्यधिकेन
 भतेनोत्तरागद्वपदापयन्तानि नवश्राणि चतुति । एवमुत्तरश्राणि प्रावनीय तथा भिन्नु भवतरेषु रोहिणीकारोद्विणीपयेतानि श्रुयति । सञ्चा
 निमुक्तमस्त्यधिकेषु श्रतेषु शोषिषु पुनर्वसुपयन्त मचत्रकास श्रुयति । ६थाएकोनपञ्चद्विधकानि पञ्चश्राणि प्राप्य फलगुणीपयन्तानि न
 यथापि श्रुयति । तथा विद्याः सप्त विद्याकापयेतेषु नवश्रेषु एकात्रस्त्यधिकानि पट्पट्यानि ६६८ शोष्याति मुक्तपर्यन्ते नवश्राण्ये सप्तश्राणि

मयस्त्रिंशत्तायामप्येतं ज्ञाते द्वे लक्षे चतुःसप्ततिसहस्राणि यथशतानि २७५८० तेषां चतुःपञ्चाशदधिकैकचतुर्थस्वारिशतानि भोगहरणं लब्ध्याः यद्व्यष्टिभूदु-
त्तः ६६ शेषाश्रयाः स्तिष्ठति श्रीचिन्मता नि यद्विशिष्टद्विधाति ३३६ ततो द्वायष्टिभागानयमार्यं सानि यष्ट्यागुण्यस्तो जातानि विजतिस्वस्त्राणि अष्टौशतानि
द्वायष्टिगदधिकानि ५००३२ तेषामनस्तरोक्तश्रेदराशिनः ४१५४ भागो द्विपयते लब्ध्याः पञ्चद्वायष्टिभागाः ५ अर्धस्तिष्ठते द्वायष्टिः तनस्तस्याद्वायष्ट्या अपवर्तना
क्रियते आतएक श्रेदराशे रणि द्वायष्ट्यापवर्तनाया जाता सप्तपष्टिः ततश्चागत यद्व्यष्टिभूतः एकस्यच नूतनस्य द्वायष्टिजागस्य एकःसप्तपष्टिभागइति
तदेव नुक्तमयथायरागिप्रमाण । संवतिशेषविधिराह । अष्टमवहाररासि इत्यभनावाससुगुणकुञ्जा हरकताश्वत्थो सोद्वयगविह निमानेह ३ एतन्म
तरोदितस्वरूपसवधायरागिमिष्टानाथास्यासुगुण यामनावासा ज्ञातुमिष्टति तत् सगुणित कुर्यात् अतःकर्मैव नवश्राणि शोघनीयानि ततोऽनकद्वै
नवश्राखो गापनकविपिगोघनप्रकार यष्ट्यनाथ निशानयत आकखयत तत्र प्रपन्नत पुनयसुगाथनकमाह । बावीसचतुर्दश ह्यायाभीस विमटिमा-
गाय यर्धपुण्यवमुनय सोद्वैष्ट ४५४पुण्य ४ द्वाविशतिभूतः एकस्यच नूतनस्य यद्व्यष्ट्यारिशद्व्यायष्टिभागाः एतत् एतावत्प्रमाण पुनर्वचनमुक्तशत्रस्य
परिपुष्टे भवति शाद्वय कथनेन प्रमाणस्य शोधनकस्योरपरिनिरिति चेदुच्यते यदि चतुर्थिग्रन्थपिक्तेन पवर्ततेन पञ्चसूयमचत्रपर्यायास्त्यते ततएक पर्या
निकास्य कतिपर्यायास्तैर्नैकेन पर्यया लभ्यते । राशित्रयस्यापना । १२४ ५ १ अश्रात्येनराशिनः एककलकसेन सभ्यराशिः पचकूपो गुणयते जातः
पदैव एकेनगुणित तदेवप्रयतीति वचनात् तेषा चतुर्विंशत्यपिक्तेन श्रतेन भागोद्विपयते लब्ध्याः पचचतुर्विंशत्यधिकशतजागा ततो नवत्रानयमाय
गतेऽष्टादशभिः शतैस्त्रिंशदधिकैः सप्तपष्टिभागैरे गुणयितव्या इति गुणकारराशिश्चैदराशयो द्विकेनापवर्तना जातो गुणकारराशिः नवशतानि प-
चदशोत्तराणि ८१५ श्रेदरागिद्वायष्टिः तत्र पचमविनिःश्रतेः पचदशोत्तरे गुणयते जातानि पचचत्वारिशतानि पञ्चसप्तत्यधिकानि ४५३९ श्रेदराशिद्वौ-
पष्टिलक्षणः सप्तपष्ट्या गुणयते जातान्येकचत्वारिण्यष्टतानि चतु पचाशदधिकानि ४१५४ तथा पुण्यस्य त्रयोविंशतिजागाः प्राक्तनयुगचरसपयणि सप्त
योगनापाति तद्वाष्ट्यागुणयते जातानि चतुर्विंशतानि यष्ट्विंशत्यधिकानि १४२६ तानि प्राक्तनमातृपञ्चसप्तत्यधिकपञ्चचत्वारिण्यष्टतप्रमाणात् शोध्यते
अप विष्ठति एकत्रिंशतानि एकोनपचाशदधिकानि ६१४९ एतानि नूतननयनाये त्रिंशतागुणयते जातानि चतुःसप्ततिसहस्राणि चत्वारिंशतानि सप्त

पञ्चदीपः
भागः १९१
पञ्चदीपः
१७६१

पीर्यं मासीं परिसमापयतुः पञ्चस्यपि युगमाविनीषु पश्चिमासु द्वाप्यभिक्षितः परिसमापकादशमान् केवलानि निश्चितान् अयस्तेमस्य भवदुमिति तद-
पिपरिसमापयतीत्यर्थः । किञ्च सामान्यतश्चैव । पञ्चस्यपि आदिगोपु पुण्ड्रिमासु का पूर्यं मा किञ्चय किपयसु
मूहर्तयु विपरमप्रतिप्रागेपुञ्च गतेय गम्यपुञ्च परिसमापयतीति सूक्ष्मे विवादाशंभायै त्विदप्रवचनप्रसिद्धिं करण भावनीय नात्रयद्वमियुञ्जनावासजडइड्ड
चिकमिदोविरिक्त नि अयश्चर दावेज्जा तन्निष्कवेहि समुच्चि १ याममाथास्यामिह युगेष्टातुभिस्तुति यथा कस्मिन्चयने नर्तमानापरिसमाप्तमयतीति
यावदुपेवैवत्यो अमावाक्यानिज्जोता साधस्यासंख्या इत्यथ तद्व्यगणसंरूपमयथायते प्रवचनतया स्थाप्यते इत्यवधार्यो प्रुकराणिः तमयथाय
राक्षिपुष्टिकादी स्यापयित्वा समुच्चयेत् । अथ किप्रमाको ऽस्यवचनार्थेतिरिति तामभावनिरूपणायसाह । अयहोयमपुनः विमदिभागायपचपेदिपूसा ।
वासदिभागवतदिगात्रयकावचनोपा १ पटवदिमपुनः एकस्य मूहर्तस्य पचपरिपूर्णाहुतापदिमागा एकस्यच द्वापदिप्रागेस्य गन्धः सप्रपदिपिना भाग
इत्येतावन्प्रमाको ऽर्थायराशिः कथमेतावत्प्रमापस्यात्पत्तिरिति चेत् उच्यते इहयादे चतुर्विंश-अपिद्विगणवशतः पञ्चमूयनस्यप्रपय्याः । लस्यन्ते ततो
द्वाव्या पचव्या चित्तमानवे । रात्रिप्रयस्यापता १२४ पर अर्कान्त्येन राशिना विरक्तस्येन सध्याराशि पञ्चकनशका गुणयते जातावज्ज तेया चतुर्विंश-
त्यधिकान् शतेन मागहरत् तत्रकष्टेदेकराशयो द्वि कोमापवतना आततपरितमइड्डो दो राशि पञ्चककृग ऽपस्तमाह योद्विरुयः सख्याः पञ्चद्वापदि
प्राताः एतेन नवत्रादि कर्मव्याप्तीनि नवत्रकरवापममुदमिति श्रदपिकैः शनैः सप्तपदिप्रागेनृदे' गुण्यन्ते जातानि सप्तमवतिशतानि पञ्चाशद-
पिक्तानि ८५५० केरतिशिरपि द्वापदिप्रमाचः सप्तपञ्चागुणयते मानान्येकत्रासरिगुणतानि चत पञ्चाशदपिक्तानि ४५५४ उपरितमराशि मूहसानपमाय

पुण्यिम कहु गस्कता जोग जोएति । गो० । नि।सु णस्कसा जोग जोएनि । त० सयजिसया पुष्टिमद्वयया उत्त
वत्त । पीर्यमासीं कानि नवत्र चि योग याजवन्ति । गौनम । अक्षिमसत्राखियोग योजयन्ति, तदाया शतत्रिणा १ पुषमद्वपदा २ उत्तरमद्व
प्रीदपदी भाद्वयानी २ स्यामाई य कति का ४ मागशिर्षी ५ पोयो ६ माहो ७ क.एगुनी ८ चेन्ना ८ वेग्राखो १० ल्ये एगुनी ११ आपाहो १२ । आयस्मो

॥ मूल ॥
॥ अशु ॥
॥ भाय ॥

सर्वाज्ञाया प्रीष्टपदे प्रादुपदभायिनी अद्ययुगध्विनी सस्याभवाः आद्ययुगी आद्यिनेयसासमाविनी एवकार्त्तिकी सागशीर्षी पीपी साची फाणुनी चैत्री
वैशाखी स्वेष्टायुली आश्वीनी इति, प्रमसूत्रे पक्षि मासायस्योर्भेदेन निर्देश्यि उत्तरवृत्ते पूर्वजेदेन निर्देश्य साक्षात्मेष्टद्वयानाथ, तेषां ऽमायास्या अपि आ-
विष्टी प्रीष्टपदे आद्ययुगी इत्यादिभि व्यपदेश्याः । ननत्राविष्टी पूर्विका यथिष्टायोगाद्भवति अमायास्यानु आविष्टीन तथा अस्या अपि यामपायी
गस्य प्रविष्ट्यभावात्वात् लभ्यते आविष्टीपूर्विका मा अस्येति आविष्टाः आखण्डमासः तस्येय आविष्टी माखण्डमासभावितोत्यर्थः । एवं प्रीष्टपद्यादिप्रमावा
स्याद्वाच्यः । सप्रतिदेनेनैवै रेकेकापीरसि मासी परिसमाप्यते तानि पिपृक्षिपुराह । नावदिस जनेइत्यादि । आविष्टीपीणमानी जडतः कति ननत्रा-
विष्टी योगं योजयति । यागकुवेति कति ननत्राणि च न्नरेणसहस्रयुक्तं परिसमापयसीत्यर्थः । गीतम । श्रीणि मजत्राणि
योगं योजयति । श्रीणिमजत्राणि च न्नरेणसहस्रयुक्तं परिसमापयति । मद्यथाः । अभिजित् मजको धनिष्ठा इह अत्रचधनिष्ठास्ये द्वेयुवं ननत्रे आविष्टी

मास-वारमध्यमावासाष्टपे०, त साविठी १, पेठवई २, व्यासिई ३, कश्चिगी ४, मगसिरी ५, पेसी ६

माही ७, फगुनी ८, चेती ९, वैसाही १०, जेठामूनी ११, आसाही १२, साविठीणं जने, पुसमासि कइ -
णस्कन्नो जोग जाएति । गो० । तिसिखसूक्त्रा जोग जाएति त०, अचिहं सवगो धणिठा । पेठवईण जने ।

साविष्टी १, प्रीष्टपदा २, आद्यिनी ३, कर्त्तिकी ४, सागशीर्षी ५, पीपी ६, साची ७, फाणुनी ८, चैत्री ९, ज्येष्ठामूनी १०, आषाढी ११, आषाढी १२,
आविष्टी भवतः । कनिष्ठकाविष्टयोगयोगयति । गीतम । आदिनेयसासमाविष्टी तद्यथा-अभिजित् १, अत्रव २, धनिष्ठा ३, प्रीष्टपदी ४ -

वार मजत्र कुलापकुल, तेकइ । अभिजित् कुलोपकुल १, यतमिया कुलोपकुल २, आश्वी कुलोपकुल ३, अमरुथा कुलोपकुल ४ । इवै यणिमा अमा-
यास्या द्वार कइ अह । जेवसी के मजत्रेण । पक्षिणा ०, केवली अमावस्या खे । हे गीतम । वार १२ पूर्विका अमावस्या खे तेकेरी न विष्टी आयण १

इत्थं १०८५ तस्य सप्तवत्सराणां इति लब्ध्याः पञ्चदशसुहृताः यत्नाधानं ह्येवात्राया प्रत्येकं चरन्ते गमनयोगं यथ समस्तत्राया दृष्टं चेन्नाणामन्निजितय
चरेत्तत्रययोगोपेयः इति । अथ कुलद्वार । कतिवमतं कुलाद्वार । कति भवत । कुलानि कुलसप्तकानि नवत्राणि तत्राकति उपकुलानि तथा कति-
कुलोपकुलानि प्रवृत्तानि ? सन्ने पुनस्त्वनिर्देशः प्राप्नुयात् । नृगवामाह गौतम । द्वादशकुलानि द्वादशोपकुलानि चत्वारिंशोपकुलानि प्रवृत्तानि ?
तत्र द्वादशकुलानि तदुपेयः चत्वारिंशकुल उत्तरमध्वपदाकुल अष्टिनीकुलं कृत्तिकाकुलं मृगशिराकुलं पुष्यकुलं उत्तरफल्गुनीकुलं चित्राकुलं विशाखाकुलं
मूलकुलं पुनर्वसुपादाकुलं । अथ किं द्वादशीनां लक्षणं उच्यते आसामां परिक्रामानि परिसमापकानि भवतिकुलानि खीयः इदमेतद्वै प्रायः
भामतीः परिसमापकः उपच्यते, मासचतुर्दशमासानि च तानि नवत्राचि कुलानि प्रवृत्तानि । तद्यथा आविष्टोमास प्रायः अविष्टमासपरिष्टापर-
पर्यायया परिव्रजानिमुपैति मासपदः उत्तरमध्वपदा अष्टपुष्पं अष्टिव्या इति अविष्टादीनि प्राया मासपरिसमापकानि मासमध्वगनामानि मासोपपदा
दुपकुलानि निर्मासि नवत्रे मासपरिसमापति जायत इत्यस्यैव कुलानामथस्तमानि नवत्राचि भवतादीनि उपकुलानि कुलानां समीपमुपकुलं तत्रयमेत-
यानि नवत्राचि तान्युपचारादुपकुलानि ह्युच्यते यानि कुलानामुपकुलानांवा उपस्तानि तानि कुलोपकुलानि द्वादशोपकुलानि ।

जाते तैरसयसमे स्थिते रसे ४ कटुण भते । कुला कर्हं उचकुला कटुकुलोचकुला ५० ? गो० चारसकुला चारस
उचकुला चत्वारिकुलोचकुला ५० ? चारसकुला, त० धणिठाकुलं, उत्तरमध्वपदाकुलं २ अस्तिस्त्रीकुलं

प्रवृत्तिमुहूर्तानि कतिवन्ति पठ्येव अक्षरात्मान् ॥ २ ॥ तिस्रस्तारः पुनर्वसुपरिचो विशाखाश्च ॥ प्रवृत्ति मुहूर्तान् अष्टिव विगतिश्चरोराश्र
न् ॥ ३ ॥ अथ गेया विमलत्राचि पञ्चदशानि सर्वे च सद्योग योग्यवन्ति ॥ द्वादशैव सुहृतां नृपयोगाद्वाराश्रान् ॥ ४ ॥ कति भवन् ! कुलानि,
उचकुलं कतला कुलोपकुलं तै । वे गौतम । चार नवत्र कुल (कलक उच्यत इह ये मन्त्रे प्रायः सदा मासानां परिसमाहय उपच्यते मास चतुर्द-
शमासानि च तानि नवत्राचि आविष्टोमासः प्रायः अविष्टया चत्वारि परिसमापयया परि समाप्ति मुपैति । इति कुल, उपकुलं तयामेव कुलानां सप्त-

॥ टीका

॥ मूल ॥

॥ अन्तः ॥

॥ भाषा ॥

पञ्चजागाम् एहोरात्रस्य पूर्वैश्च समं नमस्त्वेष यश्च विशेष पञ्चमिर्नामं ब्रूते साक्षाच्चत्वारोऽहोरात्राः एकः पञ्चममग्नौ ऽवतिष्ठते मग्नून्नामपमानं
यन्निजता भुवते आताडिशत तस्याप्यसुमिर्नामं ब्रूते सत्याः पञ्चमुद्रादिति एवमभिहितव्यायम प्रोचमसत्राद्यो सुयोगकालप्ररूपं इमानि तद्व्यगा-
बाधिर्गोप्यति नैसद्य सत्राभिहितकचपञ्चमुद्रागं पतरचसेवज्ञान् परिपूर्णां एहोरात्रां सूर्यचर्मगुह्यति अशीपयति । मयमवययकृत । अपच्छदु
होवाबा मरुताकां सूर्यचसम योगान् कासपरिमाद्यमधिकृत्येति नम्यं तस्यामि तयाद्विजसमियक भरवांश्चोऽवलेयास्वातिः स्वंष्टा चेत्येताभिपटमञ्च
त्रादिप्रत्येकं सूर्यचसमज्जतिमुद्रागंनेकवियतिद्वयाहोरात्रादिति तस्याः एतानिमसत्रादिपञ्चमुद्रागं चर्मसंसाधुमिं यवस्त्रिशन पञ्चमिर्नामं सत्यां सप्तमिष्टागागं
ज्जति सतयतायतः पञ्चभागान् अहोरात्रस्य सूर्यचसमज्जतीति प्रत्येकं प्रागुक्तमरुतागस्यान् चयस्त्रिशनपञ्चमिर्नामं सत्याः पट्यष्टहोरात्राः
योपाः साक्षीत्यः पञ्चभागयोः सवसायागताः नत तेमुद्रागंनयतायस्त्रिभागानुव्यते आर्तेषु शनैर्दशोत्तरं २० तयोपरिपूर्णां मुद्रागंनयसतयद्वयमिर्नामो
द्रुपतेसत्या एवयिन्नतिमहतीरिति तयानिस्त्रयतराः सतरसद्रुपयः सतरस्रुपिर्विषीविशास्त्राचयनानिपटम-

स्यनीहंलञ्चमुद्रासेवसा रेष्टकेवलेष्टहोरात्रे । सूरणसमगच्छद्वयासेनागवोढामि २ सयभिसयान्नरगीष्ट्ये
अद्वाष्ट्यंसेन्साहजंठाया सस्य तिमूजासे इक्षुवीना छत्रेष्ट्र अष्टोत्तरं २ तिस्रोत्र उत्तराह पुगञ्चसरेहिणीत्रिमा

शायि मय न विमन्सुद्रागं २ पञ्चे एवायोगः मरुताका मष्टातव्यः ॥ ४ ॥ यतया मरुतः । अगकिगमरुताका आनजिऊचत्र कति यद्वाट

दिन तथा मद्रुत अभिजन् ४ दिन इ मुद्रागं इत्यादि (इ नीतम । नाल मुद्रागं ऽमे सतावान सनसहीया भाग यत मुद्रागं मा चन्द्रमासाय योग
करइ इम एह मायाए २० मरुतना पञ्च साय योग जायवा, ते गाग अभिजन् मरुतनो चन्द्रमासायइ याग एव अहोरात्रना सतमन्दिनाग श्री-
मइ एहवा यकवीस प्राग हुइ तेहना मय मुद्रागं हुइ ऽमे सतावाकमना एतलो योग करइ १-जवमिय २ १ भरणी २ मङ्गला ३ अश्लेषा ४ स्वाति
५ ज्येष्ठा ६ एह च मरुत पकर मुद्रागं सगे चन्द्रमासे सजोगकरं २ । सतरा मरुतए सतय फाशुग्नो सतरोपाढा ३ पुनयन् ४ रोहिणी ५ यियाया ६

पञ्चादि मूर्त्यैकसमं प्रकृतिं मुद्रां न शीयेन विविचिं का होरात्रा निति संशया एतानि धट्टनसंश्रयि यन्त्रे च सनं सप्तपटिजागना शतमेकस्य च भागस्याहुं
 प्रत्येकं प्रकृतिं ततः एतावतः पञ्चभागानहोरात्रस्य मूर्त्यैकसमं प्रकृतमवगन्तव्यं तेन शतस्य पञ्चभिर्भागैर्बुधे लब्ध्या विविचिं होरात्रा यदहुं तत्त्रिग-
 नागुचयते आताडि ग्रहस्या दशभिर्भागे ब्रूते लब्ध्यास्त्रयोमुद्रां निति तत्राष्टावदीपाणि अथवचमिष्टापूर्वमन्त्रपदारेवत्यध्विनो कृतिक्कामगशिर पुष्टमस्य
 पूर्वैकसमो ब्रूतापि अत्र चामुद्रापूर्वपादादुपाणि मन्त्राणि पञ्चदशापि सूर्यैकसमगतानि याति द्वादशैवमुद्रां न्त्रयोदश च सप्तान् परिपूर्णां-
 होरात्रा निति एतानि परिपूर्णां सप्तपटिभागान् चन्द्रैकसमं प्रकृतिं ततः सूर्यैकसमैतानि पञ्चभागान् अहोरात्रस्य सप्तपटिसंख्यानं गच्छति सप्तपटि-
 पञ्चभिर्भागैर्बुधे लब्ध्यास्त्रयोदश अहोरात्रा श्रेयोद्वीपग्री तौ त्रिंशतागुचयते आतापटि सस्याः पञ्चभिर्भागैर्बुधे लब्ध्या द्वादशमुद्रां निति । अत्र चन्द्र-
 मन्त्रांस्त्याचूयपानदक्षमन्त्रं कृत्वा योगपतिनं च यथावापतेतथोदर्यते ज्योतिःकरोक्तः । एतत्तन्मूर्जो गोमुद्रा रासीकृत्तपञ्चगुणो सप्तहीयविमनो लहो
 वदरकसो जोगो । मन्त्रावाप्तदुष्टादीनां यामूर्त्यैकसमयोगं समुद्रां राशौ क्रियते कृत्वा च पञ्चभिर्भागैर्बुधे लब्ध्या सप्तपट्याभागे बुधे यल्लब्ध सप्तपट्ययोगः
 इयमत्र जायतां कोविद्विषयाः पूज्यति । यत्र सप्त पटविवसान एकविचिं यमुद्रां न्त्रां अवविष्टे तत्र चन्द्र कियन्त काश्रतिष्टीति तत्र मुद्रां राशि करखा-
 नेपद्विद्वता विचयतागुचयन्ते गुणित्वा चोपरितो यत्कविचिंतिमुद्रां न्त्रां प्रचिप्यन्ते आतेर्बुधेनैककोत्तरं २०१ ते पञ्चभिर्भागैर्बुधे ज्ञात पञ्चोत्तर स-

हाय । यमुद्रां न्त्रां ज्ञातेति तस्मिन् च त्रयोस अहोरात्रे ३ अथ सप्तं पाणकतापस्सरसवि सरसहगयाजति । आरसचैत्रम

चान् मूर्त्यैकसमयोग योजयति ॥ भीतन ! चतुरो अहोरात्रां पटवमुद्रां न्त्रां सूर्येण साहयोगं योजयति । एव इमां त्रिगयाभिनेतव्य ॥ अन्ति
 जित् यमुद्रां न्त्रां चतुरो केवलानहोरात्रां मूर्त्यैक सप्त गच्छति इतः शेषाका यस्यामि ॥ १ ॥ गौतमिण्य् चरयती आर्द्रां शेषे पाश्चात्ति-ज्येष्ठास ॥

एव मन्त्रां सूर्ये वाचर आह तिस्र मुद्रां न्त्रां ३ अहोरात्र एते ३ । अथ त्रयो पाकता मन्त्रां पञ्च ५ सूर्ये सापञ्च पात्र चार १२ मुद्रां न्त्रां १२ तेर अ-
 होरात्र एते इमं अहोरात्रे चन्द्रकल्पना परे मूरकल्पना आरबी (हरे) मन्त्रं कृत्वा यमुद्रां न्त्रां च ३ के केतला मन्त्रां ३ मंगकन् । केतला मुद्रां न्त्रां

दिग्गम्भूतांति । चन्द्रश्चन्द्रयिपये एयोऽमनसोऽस्ती योगो नर्त्तनाया प्रातव्यवति । एतामिषाजिभिर्दुर्गाभि क्रमेणाहुं के प्रदाहुं के प्रसमसो प्रसमसामि
मिद्वान्ते छटाभि एया किन्नचिरतने ज्योतिःशस्त्रे घे यमुक्तिरासीकतु यथाऽधुनासर्वाण्यप्येकदिनप्रायोगीति योमदासश्याकषुष्टुसिदिप्पमके यथा
भोययोगः दुम्बिठदिवदुष्टिते वस्त्रमयापुनलाटी कायव्यासमस्त्रितनि आह्वो अवहस्त्रितेन कायव्या इत्यादी उक्तशस्त्रयोगः । एतेष्विषामने इत्यादि ।
युतेषां मदत । अद्यायिगेतेनकाशां मध्ये अभिजित्यत्र कतिछहोरात्रान् सूर्येवसाहुं योगयोजयति । गौतमा चतुरोऽधोरात्रान् पट्चमुष्टान् सूर्येण
साहयोग योजयति । कवमितिचदुष्टिते यक्षत्रमहोरात्रस्य यापत सप्तयष्टिभागान् चन्द्रेण सममवतिष्ठते तत्राक्षत्र तातएकयित्यादीनित्ययः ।
पञ्चभागान् रात्रिदिवस्य पचभांशकृपाम् तीःपचमिरेक रात्रिदिव्य मवतीत्ययः सूर्येण सम प्रकृति इदमप्रदूर्य यस्मत्तत्रस्ययोधत सप्तयष्टिभागान् चन्द्र-
योगयोग्या सौपष्टिमित्ये तं लब्ध तत् पञ्चमभागाल्मकमहारात्र द्यौय त्रिशनानुशयित्या पञ्चमिन्नत्यते लब्ध गुप्ततां उक्त य-जरिरक्त जायव एवचन्द्र-
चन्द्रेणभामममती तपचजनि रात्रिदिवस्य सूर्येण तावदयति । तद्यथा अमिन्नित्यत्रमेकयित्यति सप्तयष्टिभागान् चन्द्रेण सम वतते तत एतावत

णस्कन्ताजिसुगच्छो १ एतंसिण जते । छठात्रीसाए णस्कन्ताण छुभीहंणस्कत्तेकति छहोरात्रेसुरेणसठिजे गं
जाएति गो० ! चत्वारिछहोरात्रेकस्त्रमुक्तते सुरेणसठिजेगजोएत । एवडमाहि गाहाहिजेच्छुह ।

गः २ ॥ तिस्रोपुत्रा पुमर्धमुरोहिणी विद्यास्त्राय ॥ एताम परमजत्राणि पञ्चबस्त्रारिगन्धुतं सयोगः ॥ ३ ॥ अवशयाणि मङ्गत्राणि पञ्चद

इ नीपीवनश्च सत्यान सस्थित तत्र २० एह २० मङ्गत्राणा सस्याम हूह द्यौं मङ्गत्रेन चन्द्रमारविषागद्वार कर्ते छह । एह दे भगवन् ! छटात्रीस न-
चत्रमाह अभिजित् नक्षत्र केतला मुष्टिते चन्द्रमाभायश्च योग करश्च अभिजत् एव छहोरात्रिणा ६७ सवकठि भाग कीले एहया २१ भाग ते भाग
२१ ने श्रीच गुणा कीजे ६३० हुवा एतलो सीमा विस्त्रमपयो कष्टां ते ६३० न ६७ के भाग प्राक्ये लब्ध्या ८ मुष्टित २१-भागः येषा श्रुतमिमादि ३३ ॥
भाग अववादि ६७ भाग परिपूज्य ये मङ्गत्र चन्द्रमाजे सपाते योग कर्ते छे तेहने पांच को भाग प्रियते जेलाचे ते सूर्य सपाते योग करे सतला

भागानि चत्वारः द्वापदिभागस्य सप्तपदिषां द्विषस्य पटपदिभागान् यावत्सप्तचतुर्षो गच्छन्तः सप्तपुष्पिंसाऽन्त्यायास्यापरिसमाप्तिकालमाविमणप्रपरिधानो
पायेरुक्ताद् चतुर्षु पुष्पिंसाः पञ्चद्व्यापदिभागः एकस्य च द्वापदिभागस्य सप्तपदिभागः इत्येकैकपद्मं प्रचरन्ते नक्षत्रयोषणाधिकारे सप्तविंशतिः सप्त-
पदिभागाः सप्तचतुर्षां द्वापद्व्या गुणयन्ते जातः १६३३ एषा सप्तपद्मभागेद्वेते आगतः सप्त १६३३ इत्यमिति यथाप्रजिजितएकविंशतिभागेभ्यः सप्तधिकसप्त-
पुद्गुतद्वयो योगकालजानीत साक्षात्कारेऽस्त्ययः । इमात्रितस्य साक्षात् १६३३ गोथानि रवगतस्य चन्द्रयागकालानामिति गम्य । स-
द्युषा-अत्रिजित्त द्वापद्व्याः सप्तपदिष्वेकीकृतोऽन्तोरात्रः कल्पयन्ते तेषुर्वीक्षा यन्त्रविशतिज्ञानाः पूर्वोक्तेन करणेन भवमुद्भूतो सप्तविंशतिश्च कला
भवति तथा ज्ञतमित्येकं भरुखी आहोः अत्रलेपा स्थातिः इत्येष्ट । च-चतुर्षु ये एतानि पटमन्त्राणि पञ्चदशपुद्गुतान् यावत् चत्वारः सप्त सप्तचो
येषां तानि तथा । तद्यथा एतेषां यथानयि नक्षत्राणां प्रत्येक सप्तपदिष्वेकीकृतसाक्षोरात्रस्य सत्त्वान् साक्षुर्न त्रयस्त्रिंशद्गुणानाम् यावच्चन्द्र-यमष्ट
योगोभवति ततो पुद्गुतगतसप्तपदिभागकरद्वारे त्रयस्त्रिंशत्त्रिंशता गुणये जातानि नक्षत्रानि नक्षत्राणि १६३३ यद्विषाहं सप्तपि त्रि-

णवमुक्तं सप्तवीचसप्तसत्तिज्ञाए मुक्तमस्मि चदेन सद्धि जंगजोएडं । एव इमहि गाहाहि छुणुगतव
अभिद्वस्स चदजोगा सप्तहि स्वकिठे अहेरस्ते । तंक्रांतिपवमुद्भूतासप्तवीचसंकलाद्यश्च १ सप्तमिसया जरणीते

निय सप्तपदिभागान् नक्षत्रस्य चत्वारः द्वापद्व्या याग यानयति ॥ एव इमात्रितसप्तचतुर्षो गच्छन्तः सप्तपुष्पिंसाऽन्त्यायास्यापरिसमाप्तिकालमाविमणप्रपरिधानः

एव एव नक्षत्राणां गात्रा दोह इवे मत्तत्रमां सत्यान द्वार कहे ह ४ एव वे प्रययम् । अन्तावीच नक्षत्र साहच्य अभिजित् नक्षत्र स्य ह व्याकारं
संस्थित ख । हे गौतम । गात्रीय अक्षिणः व्याकारं संस्थित कर इमं न नक्षत्रमां सत्यान गायाः कहे ह ४ । अभिजित् गोत्रीयायकी स-
त्याने संस्थित लह १ अक्षिणः व्याकारं ये सत्याने २ घनीष्टा शकुनी पञ्च सत्याने ३ यत्त भीषक पुनोपचारने सत्याने संस्थित ४ पुनोपचार सप्त
मद्रपद वे बापान् सत्याने रक्वतो मावान् सत्यान ३ अक्षिणो अक्षिणः सत्याने ८ भरुखी भगने सत्याने ९ रतिक्ता सूर्यारा सत्यान १० संस्थित

कायनिर्गन्धान्न स्वेदनायाः गन्धदहनजलस्यान्मृतास्यसुविधानांगुलधस्य न पूर्वोपादया गन्धविक्रमसंस्थानं सत्तरायादया सिद्धिनिर्दमसंस्थानं सति संस्थानानि ।
 उपचन्द्ररविपङ्कटारं । एतेनिकमित्यादि । एतेना भदन्त ? अपाधिगतं न च प्राणा मध्ये अभिलिख्यत्र कतिमुद्राणां चन्द्रेण साहे योगयोजयति
 मन्त्रकारातीत्यर्थः । गीतम् । नयमुद्राणां नैकस्य च मुद्रास्य सप्तयितिसप्तपट्टिभागान् चन्द्रेण साहे योगयोजयति । कथमेतदयमीयते । उच्यते ।
 इह अभिजिह्वस्य सप्तपट्टिउत्तरस्याद्वारास्यैकयितिशिभागान् चन्द्रेण सह योगमुपैति तेन एकयितिरविभागाः मुद्रांगतजागकरत्नाये अहोरात्रे
 त्रिगमुद्रासोऽतित्रिगतागुण्यन्ते प्रातानि यदृशतानि त्रिगदपिकानि ६३० एषां सप्तपट्टाभागेभूते चट्या नयमुद्रासौ एकस्य मुद्रास्यसप्तयितिसप्तपट्टि-
 भागाः ८२३ एषच सर्वत्राप्यः चन्द्रस्य नक्षत्रयोगकालं यत्तु श्रीजम्भवर्येयमूरिपदि समययागे मयमसमयायवृत्तौ नयमुद्रासौ चतुर्विंशति च द्वापट्टि-

तुल १३ १४ यदुसमाग १५ पङ्कगा १६ पागारं १७ पातस्यकं १९ हत्ये १० मुहफुल्लग्येय ११ २ कीलगा २२
 दामणि २३ एगायलीस्य २४ गयदत्त २५ चित्तुल गूले २६ गययिक्लिमेस्य २७ सत्तो सीहनिसीहीस्य २८
 संधाणा ३ एएमिण जने स्रुथाधीसाप नस्कनाग स्रुजिहं नस्कते कृद्धमृज्जले चदेण स्रुजि जोग जोएहं गो० !

वदमानकपनाकाः ॥ प्राकारः पलियका इलोमुलपुण्यक वेय ॥२॥ कीलकदामनि एकावलिच गयदत्ता यद्विषय सापूत । गच्छविक्रमदत्ततः सिद्धिनि
 पीदम् च नस्यानानि ॥ ३ ॥ एतेषां प्रगवण् । नक्षत्राणां अभिजिह्वस्य कतिमुद्राणां चन्द्रेण साहेयोग योजयति । गीतम् । नयमुद्राणां सप्तयित्य-
 प्रवगजायन गात्र ११ असेकोनो भांसव्यायन गोत्र १६ नयान् विगायनगोत्र १७ पूर्वोकाणुगोत्रु गावजायन गात्र १८ सहराकाणुगोत्रो कावयय
 गात्र १९ इलान् कीलिक गोत्र २० चित्रान् दर्भायन गोत्र २१ स्लातिन् बापरकायन गोत्र २२ बिगाबालो युगायन गोत्र २३ ३ आनूराषान् गीय
 लुगायन गोत्र २४ तटान् विगिरकायनगात्र २५ मूकान् कांत्यायन गोत्र २६ तिम पूजायादन् चन्द्रिजायस गोत्र २७ सतरावादान् व्याप्रपत्य गोत्र

शेयानि वामीनाणि अनिमित्ती गोश्रीर्योवत्तिसस्थानं श्रीयण्य कामारसस्थान धनिष्टायाः शकुनिर्वन्नसंस्थानं भतभिर्पत्रः पुण्योपचारमस्थान पूर्व-
 जद्रपदायाः अहंभावीसस्थान चत्तरभद्रपदाया अप्यहंभावीसस्थान एतदहंभावीसस्थान परिपूर्णीवापी भवति तेन सूत्रेवापीत्युक्त अतः सस्या-
 नामा नसस्थान्यूनताविचारयोग्या रवत्यामीसस्थान अधिन्याः अद्यस्कन्धसस्थान भरस्या भगसस्थानं कनिकायाः शूरचारासस्थान रोहिण्या शकटद्वि-
 सस्थान नृगोशिरः भृगशीपसस्थान अर्द्धोपाः रुधिरवितुसस्थान पुनर्वस्योः तुलासस्थान पुण्यस्युप्रसिद्धितद्वन्मानकसस्थान अश्लेपाया प्रताकासस्थान न-
 पायाः प्राकारसस्थान पूर्वकलगुन्याः अहं पत्यङ्कसस्थान चत्तरकलगुन्याः अहं पत्यङ्कसस्थान अत्रापि अहं पत्यङ्कसस्थानं परिपूर्णे पत्यङ्कोभवति तेन
 सस्थान्यूनता न वस्तस्य वस्तसस्थान चित्राया नुरमहन्पूर्वकं पुण्यसस्थान स्याते कीलकसस्थान विशाखाया दामनिः पशुरज्जुसस्थान अनुराधाया ए-

आयण २७ वग्वेयश्चेष्ट २७ गोत्र इ ४ एणसिण भने । अथाथीसाए णस्कन्नाण अग्निर्हं णस्कत्ते कि
 सठिए पं० १ गो० । गोसीमावत्तिसठिए प० १ गाहा-गोसीमावत्तलि १ काहार २ सज्जणि ३ पुण्णोच्यार ४
 वात्रीष्ट ५ गावाय ७ आसखग ८ जग ९ तुरधाराय १० सगदुही ११ मिगसीमावत्तलि १२ रुहिरस्विन्दु

चित्रावन व्याघ्रापत्यच गोत्राणि ४ ॥ एतया प्रगद्यन् । अहंविशतेनचत्राद्या अत्रिचित्राश्च क्विस्त्वित प्रपत्तं ? गीतम । गोश्रीर्योवत्तलि सस्थि-
 त प्रपत्तं ? नाया गापीर्योवत्तिकात्राशकुनि पुण्योपचारवापीच ॥ गोयाअद्यस्कन्ध भगसुरचारापशकटद्विः ॥ १ ॥ सगशीर्योवत्तिरुधिराद्यदुसुला

अत्रिचित्तु भोद्वस्यापच गोत्र १ अयस्य सस्यायणगोत्र २ तिम धनिष्टानु अपमया गात्र ३ अतत्तियकन् रुधिरायागा गोत्र ४ तिम पूर्वमद्रपदन्
 आनुकण गोत्र ५ चत्तरभद्रपदन् धमजय गात्र ६ ७ १ ॥ रेवनीन् पुण्यायन गोत्र ७ अधिनीन् अद्यायन गोत्र ८ जरणीन् भागवेजगोत्र ९ कति
 कानु अग्निवेशय गात्र १० रोहणीन् गीतम । गोत्र ११ नृगशिरन् भारद्वाज गोत्र १२ आर्द्रानुलोहीत्य गोत्र १३ पुनरस्यु गो वामीसु गो वामीसु गोत्र १४ २ पुण्यन्

स्वययइति प्रसिद्धं २६ आपो अलग्नमाग्नेय स्तेमपुत्रापात्राः सोपनिषिं प्रसिद्धं २७ विश्वेश्वरानुवृत्तं २८ मृगानामपकातस्त्वितयकार मग्नये मयमभि-
त्रित्सुवृत्तिप्रसारी २९ मन्त्राणां देवाद्युपकारतो गम्य । यतया प्रसन्नयितुं यदुक्तं तदुक्तं अग्नयेन देवमन्त्रानाम-
आदिपुत्रया संतव्या परिसमाप्तिप्रापकोया । यायदुस्तरावदा किं देवताप्रपत्ता ? गीतम् । विश्वेन्यताप्रपत्ति । अयतारामान्याद्वारणा ३० मतेमिगभि-
त्यादि । गतया नदस्त ३१ छशुविगतनसुषाशा सप्ये उभिगित्तत्र कनि माराण्ये निधिमितार प्रपत्त ? भगवता ३२ गीतम् । निमन्माराण्ये नि-
त्रितोदं प्रपत्त । ताराद्या उपातिवयिसानि अपि काराण्यत्रातोप्योतिफाना विनागगोत्पद्यः । गन् पम्भनः सोयन्योतिफास्थारयाः नदि
तासा द्विआदिममै रेक नमत्रमिति न्यवधारः सम्यक् । अन्यत्रातोप्येन समुदायेन्याजोय समुदायोति विरोपान् विरोपयात्र नमत्रादा विनागानि
नमत्रति तारकाद्या विनागानि सप्युनि । तथा नमूदुपेयकरागिनसारकाणा योदाकोटीणा पट्टपट्टिमद्व्यामि नमत्रतानि पशुमसुनिपेभि यावत्या
साप्यतिनयोत्त नमत्रमस्याप्यापिगानिरूपा गूतनमय समुशुपेन । ननु तदि यतेषा विनागाना केऽपिवा नृप्यते अपिभिद्रिद्रादिमसत्रय यया क-
विन्मर्द्देका गच्छयादिपति प्रवति यवनजिगित्तत्रन्यायेन नेतव्यः । यस्य मन्त्रस्य यागस्यनारा इदं च तन्मन्त्रासंख्यापरिमासः । यथात्रिजगन्नि-

इदं २५ निर्द्वै २६ श्रुतं २७ विस्माय २८ एव णस्कन्ना ण पसापरिवाप्ती णेअह्मा । जाय, उन्नगसाढाकि
दवया ५० ? गो० । विस्मनेयया ५० ? एणमिणं जते । अठ्ठाथीसाण णगक्ताण अज्झिण्णरकने कइंतरे

१० प्रसापनि ११ नामः १२ कट्टः १३ आदिता- १४ यष्टम्यति १५ भवः १६ जगना १७ मज्झिमा १८ खण्डो १९ वायुः २० दम्भाग्गा

रोहिणीना प्रजापति इ स्ता १० मृगशिरसा सोन १२ छाट्टीको कद्र १३ पुनयमना आदित्य १४ पुणभो मृगश्वपि द्यवता १५ सौम्यानां मय देव १६ म
पामा पितर १७ पूषा काकगुमीनां भग १८ उतसा सागुनीनां उवय १९ वस्तभो भविसा २० चित्राभो स्वष्टा २१ व्यातिभो बापु २२ विमायाणा वस्त उने
उमिदय २३ अमरापाभो मित्र २४ स्वेष्टाभो इन्द्र २५ मयसा नैष्यति देवता २६ पूषायाइना गतदेव २७ उत्तरायात्राभो बिजदेव २८ वन प्रविरीते स-

नामप्यन्तरमहत्वादिभिः समानेपि अभिहितस्य संवत्तोऽप्यन्तरयन्तित्यात् अन्तरप्राप्तौ तत्रयानिनामीनि प्रोक्तं नक्षत्राणि यानि सदा
बन्धसोत्तराया योग योजयति, तानि द्वादश । अथानि । अभिहित् अथानो घनिष्ठा अतभिपक्ष पूर्वभद्रपदा उत्तरभद्रपदा रेवती अश्विनी जरणी पूय-
कगुनी उत्तरकगुनी स्वातिः यदायेतैः सह चन्द्रस्ययोगस्तदास्वनावाधुतः गेयेद्येय सकलस्यु स्यात् यथाच भिन्नमरुलस्यापिना घट्टेण सह त्रिंश-
मगहस्यपितृवराणां योग स्थापनस्यविभागकरणधिकारे प्रसिपादिस स्थत सदैवैता न्युत्तरविगथस्थितान्येव चन्द्रेण सह योगमायातोति । यस्मै
समवायाने अभिहितप्राप्त्याह यय करकना चन्द्रस्य उत्तरं च जोग आयेति अभिहितस्यो जाय भरणी इत्युक्तं तत्रवसनसवापानुरोधेनाभिहितकस्य
मातौ कृत्वा निरन्तरयागित्वेन नयामानेव विवक्षितत्वात् उत्तरयानिनामपि पूर्वकस्युत्तरकगुनीस्वातीना कृत्वाः रोहिणीमृगशिर प्रभुद्वयस्ययो-

जोगं जौपुंति, तेन वारस । त० अष्टमिह १ सवर्गो २ धनिष्ठा ३ सयजिसया ४ पूर्वभद्रपदा ५ उत्तरम
द्वयया ६ रेवती ७ अश्विनी ८ जरणी ९ पुष्याफगुनी १० उत्तरफगुनी ११ साई १२ तैत्थ्य जेते न
रक्तता जेण संयाचदस्स दोहिणंति उत्तरंति पमद्वपि जोगजोयति, तेनमत्त । त० कश्चिच्छा १ रोहिणी

तस्य पदप्यं तानि नक्षत्राणि, तत्रयानिनामि नक्षत्राणि यानि सदाचन्द्रस्य अन्तरयोग मुष्मिन्, तानिद्वादश । नक्षत्रा अभिहित् १ अथ २
घनिष्ठा ३ गतनिशा ४ पूर्वभद्रपदा ५ उत्तरभद्रपदा ६ रेवती ७ अश्विनी ८ भरणी ९ पूयकगुनी १० उत्तर फगुनी ११ स्वाति १२ सप्त यानि

नक्षत्राने उत्तरदिगे रक्षा यका योग, प्रयुज्यते अह तेह वार नक्षत्र १२ तैकेवा अभिहित् १ अथ २ घनिष्ठा ३ सप्तभिपक्ष ४ पूर्वभद्रपदा ५ उत्तर
भद्रपदा ६ रेवती ७ अश्विनी ८ भरणी ९ पूर्व फगुनी १० उत्तर फगुनी ११ स्वाति १२ निशा जे नक्षत्र जे सदैव चन्द्रमाने वतिवदिशि रक्षा
यका पश्चि उत्तरदिशि रक्षा यका पश्चि प्रमद भगल मध्य प्रमद मेदोमे रक्षा यका पश्चि योग युग्मर अह, तेह सात नक्षत्र तै तैकेवा अभिहित १२

व्यवहारानिदृष्टं । उच्यते । अयमन्वेषमह योगकोशस्याप्यपरस्वने मत्तत्राताराणामिष्टतया वियुक्त्याम् । यदुक्तं । ममधीयोगे मत्तत्राग्नितमं मद-
वाये जयुद्दीनदीने अभिषेक्यसि सतावीसायुक्तरकताहि सवक्कारे बहुह युतद्वन्मियथा । अधुनीयेन पातकीपयकादौ अग्निजिह्वाम् सप्तविंशत्यान-
चने व्यवहारः प्रकलते अभिलिखतत्रल्लोभाराधाचतुर्थपादानुवेषनादिते । अयमप्रथमादिष्टयोगद्वाराह । एतेनियमित्यादि । एतेषा प्रदत्त ?
एष्टादिगतेनसङ्गात्ता मध्ये कतराखिनसत्राखि यानि सदा मन्त्रस्य दक्षिणेनदक्षिणस्यां दिशि व्यवस्थितानि योगयोजयते । सयन्मयति १ २ य
कतराखि मत्तत्राखि यानि सदा मन्त्रस्योत्तरेखानस्यांदिशि व्यवस्थितानि योगयोजयति २ तथा कतराखिनसत्राखि यानि मन्त्रस्य दक्षिणस्यानपुत्तर
प्यानपि मन्त्रमपि मत्तत्रादिमानानिखिनशुभमध्ये मन्त्रमरूप याय योजयति केषा सङ्ग्रहियमानाना मध्ये मन्त्रद्वोगष्टनीत्याय ३ तथाकतराखि नवत्राखि

साढा २८ एएत्तण मत ! आठात्रीसाए णस्कत्ता णकत्ता जेणं सया चदस्स दाहिणेण जोगजो
 पेत्ति ॥ कयरेअस्सत्ता जेणसया चदस्स उत्तरेण जोगजोएत्ति, कयरेणस्कत्ता जेणचदस्स दाहिणेणंवि उत्तरे
 णवि पमहु पिजेग जोएत्ति ३ कयरेणस्कत्ता जेणचदस्स दाहिणेणवि पमहुपिजेगंजोपत्ति ४ कयरेणस्कत्ता

॥ कसराणि नष्टाणि यानि सुदाबन्धस्य दक्षिणेन योग युजन्ति ॥ कसराणि भक्ष्यान्क याजिमडाः समस्तस्य उभरेणयोग युजन्ति २ कनराणि भक्ष्याणि यानि सदाबन्धस्य दक्षिणापि उभरेणोनापि योग युजन्ति ३ कनराणिभक्ष्याणि याजिमदाभक्ष्यस्य दक्षिणनापि प्रसदमपि योग यु-

२८ एव हे भगवन्, आठम्याम २८ लघुत्रयाहि कसला नकुत्र छ, जइ सदैव चन्द्रमास दुखिअ दिअ रथा यका योग युञ्ज छ ? कसला सनत्र छे ज-
इ सदैव चन्द्रमाने नगरदिशि रथा यका योग युञ्ज छे ? तथा कसला लवङ्ग जेइ चन्द्रमाने दुखिअदिशि पणि नगरदिशि मसने चन्द्रविमान
जेदीने विषह पणि याग युञ्ज छह ? तथा कसला नछत्र जेइ चन्द्रमाने दुखिअदिशि रथा यका पणि प्रमद विमानगण्ड्यर पणि योग युञ्ज

आर्द्रा १३ पुनर्वसु १४ पुष्य १५ अश्लेषा ६ मघा १७ पूर्वफाल्गुनी १८ उत्तरफाल्गुनी १९ चैत्रा २० निशा २१ स्वाति २२ विशाखा २३ अनुराधा २४ ज्येष्ठा २५ मूल २६ पूर्वाषाढा २७ उत्तराषाढा २८ इति । अथ नक्षत्रानिष्काक्रमो ऽप्यादिकलहिकादिक्कालौमिकं क्रममन्वय्य यज्जिसप्रपये दग्निः सप्त्यादी बभ्रूश्च महाभिजिद्योगस्य प्रथमप्रवृत्तत्वात् । नक्षत्रं बहिर्गुलोक्तरे अभिज्ञइति वचनादभिहितः सर्वतोऽध्यस्तरस्य पित्वेग मध-
यादिकलाजने पूर्वमुपन्यासइति।अथ । मत्तग्रक्रमनियमे बभ्रूयोगक्रमस्यैव कारयत्यात् अनुभवाभ्यस्तारविमण्डलस्यापित्यस्य अन्यथा पट्ट्यादिमण्डल-
स्वापिनां कृत्तिकीदीर्घा तारसमस्तानुपम्बानो जस्यात् । अथ यद्याभिहितः प्रारब्ध सक्रादानिकाक्रमः क्षियते तच्च समयिगिनसक्रादाकाभिय फलयस्य

३ सयजिसया ४ पुत्रभद्वया ५ उत्तरजद्वया ६ रेवई ७ अस्विनी ८ जरणी ९ कत्तिआ १० रोहिणी ११ मिअखिरं १२ अद्दा १३ पुणवसु १४ पूना १५ अस्सेसा १६ मया १७ पुष्यफगुणी १८ उत्तरफगुणी १९ हल्यो २० चिन्ता २१ साई २२ विसाहा २३ अणुराहाय २४ जिहा २५ मूल २६ पुष्यमाहा २७ उत्तरा

अहोविश्वविनकवादि प्रशंसामि ? तस्याया - अजिजिव् १ अयथाः २ यजिषा ३ गतमिया ४ पूवमद्रपदा ५ उत्तरमद्रपदा ६ दयतो ७ अयिनी ८ भरकी ९ कृतिता १० राहिकी ११ मृगजिरः १२ आत्रा १३ पुनयमुः १४ पुष्य १५ अमेया १६ मया १७ पूवकल्गुनी १८ उत्तर कल्गुनी १९ ब्रह्म २० विषा २१ स्वातिः २२ विद्याका २३ अनुराषा २४ ज्येष्ठा २५ मूल २६ पूवायाहा २७ उत्तरायाहा २८ जति ॥ यतेया भदत्त ! अष्टाविशतेनं सत्रो-
दगि याग कश्च कश्च । केसवा के भक्तवत् ।

मन्त्रपर ५ उत्तरामध्वरुष ६ देवती ७ सद्यिनी ८ भरणी ९ कृत्तिका १० रोहिणी ११ मङ्गिर १२ आर्द्रा १३ पुनर्वसू १४ पूष्य १५ अश्लेषा १६ मघा
१७ पूर्वाषाढागुनी १८ उत्तराषाढागुनी १९ य २० चित्रा २१ स्वाति २२ विशाखा २३ अनुराधा २४ ज्येष्ठा २५ मूल -६ पूर्वोषाढा २७ उत्तराषाढा

जोगादेययइत्यादि । यागोऽष्टाविंशतेरपि मन्त्रशक्तौ किमस्य चम्रेषसद् दक्षिणयागि हित्यादिको दिग्योग १ देवताः मन्त्रत्रये-
 ताः २ ताराय मन्त्रत्रयान्तरपरिभाष ३ गात्राणि नक्षत्राणां ४ संस्थानां नक्षत्राणां ५ चन्द्रविद्योगो नक्षत्राणां चन्द्राण्यष्टासप्तत्योग ६ कुलाभि-
 षसप्तकानि मन्त्राणि उपलब्धत्वादुपकुलानि कुलापकानि च ७ कतिपू णमा कति अभायास्यास्य ८ सन्निपातः यतानामेव यूहिं नामायास्यामा पर-
 मरापेक्षया मन्त्राणां मन्त्र्यः ९ च समुच्चये नेतामात्रं परिमर्शोपकृतिष्वतुर्दिगन्तग्रन्थाः १० चामुच्चये ज्ञायाद्वारं नेतद्वारानुपापित्वेन नपूषद्
 कृतमिति । अथ चन्द्रस्य मन्त्रैः नक्षत्राणां दिग्योगो भवति, तेन प्रथमो नक्षत्रपरिपाटीभाष । कतिपू भत इत्यादि । अथ ग्रहमन्त्राणां नक्ष-
 त्रभिजित् १ सवर्च २ यन्त्रिणा ३ जतभिषक् ४ पृथग्भद्रपदा ५ सप्तमन्त्रपदा ६ रंयन्तो ७ अग्निनी ८ भरणी ९ कृत्तिका १० रोहिणी ११ मृगशिरः १२

उक्तवर्णीमासा एगेथीसुहरपस्कतए अठारसतीसाथुहोरससया चउप्पयस मुज्जन्नसहस्सा गयसया प०? जोगी

१ देवय २ तारग ३ गोत्त ४ सठाण ५ चद ६ रविजोगी ७ कुल ८ पुण्यमध्यमसाय ९ सखियाए १०

सुण्णताय ११ कडुण जंते । नरकत्ता प०? गो०। अठ्ठात्रीसणस्कतः प०? त० अजिदं १ सवर्णो २ घणिठा

पययत्तं अष्टादशत्रिगान्यहोरात्रशक्तानि चतुःपञ्चांगदु नष्टतसहस्राणि गवजगताणि प्रष्टमानि २ योगः १ देवता २ ताराय ३ गात्राणि ४ सं-
 स्थानानि ५ चन्द्रविद्योगः ६ कुलानि, पुण्यमा ८ अभायास्या ९ सन्निपातः १० अनेताय ११ कति प्रवल् मन्त्राणि प्रष्टमानि ० नीतम !

मोक्ष १२० पञ्च अठारमन्त्र श्रीस १२३० अष्टात्रय चउप्पयस इमार नयसे ५५ ९०० सुहृत्त कथा छे । चन्द्र मन्त्रने दिग्योग १ देवता २ मन्त्रप्रना ता-
 राख्या ३ मन्त्रप्रना गात्र ४ मन्त्रप्रतारा संस्थान ५ मन्त्रप्रने चन्द्र सूयमाये योग ६ मूय साय योग ७ कुल उपकुल मन्त्र ८ पुण्यमा ९ अभायास्या
 याग १० पुण्यिमा अभावास्यानां परस्पर नक्षत्र साय सन्निपात १० नासपरि सभा एक नक्षत्र ११ (इह इत्यार इतर कश्च तदा प्रथम चन्द्रमन्त्रने

तत्त्वत्राग्निवर्द्धनामकसंस्कारपण्णकात्मकस्य युगस्य प्रवृत्ती प्रथमोऽस्यैव प्रवर्तनात् मत्त्वनिवर्द्धितस्य तस्य युगेऽग्निगन्तासातिक्रमे सद्भावादिति । तन्नु युगस्यादीवर्तमानत्वात् चन्द्रसंस्कार सारसराकाभादिकृत स्तार्द्ध युगस्यादित्य क्रय, उच्यते युगे प्रतिपद्यमाने सूर्यकालविज्ञोपाः सुयममुपमादयः प्रतिपद्यने युगे पर्यवस्यति अन्येष्वयकालज्योतिशारमणस्य भूयर्द्धितिणायनस्य चन्द्रोत्तरायणस्य च युगपत्प्रयत्नितुर्गुणाद्वेव योपि चन्द्रायणस्याभिजिद्योने- प्रथमसमपण्य सूर्यापवस्यतुप्यस्यत्रयोविश्वनौ सप्तपट्टिजागेपु व्यतीतेषु तेन विदु युगस्यादित्यमिति तथा वृत्तिणायमसंस्कारस्य प्रथमे परमासा स्त- द्वादिपयोक्तै तथा स्यादित्यनास्य युगप्रारम्भे प्रथमतः प्रवृत्तत्वात् एतच्च सुयायनापेक्षवचन चन्द्रायनापेक्षया उत्तरायणस्य दित्तावलयस्य स्मात् युगारम्भे चन्द्रोत्तरायणप्रवृत्तत्वं प्रायश्चराराधाश्चावकूपमासद्वयात्मकमादिर्वेवाते प्रायश्चरदिका श्रुतवः युगादौ श्रुत्वेकदेशस्य आधायनः। अस्य प्रयत्नमानत्वात् एषमावसादिकमासाः प्रागुक्तवृत्तारय बहुलपक्षादिकौ पक्षौ आवयवबहुलपक्षय युगादिप्रवृत्तेः दियमादिकाश्चाराश्चः सकृतो दक्षिणामरयो सू- र्यदिपयय युगप्रतिपत्ते भरतैरावतापेक्षया इववचन विदेहापेक्षयातु रात्रौ तत्प्रवृत्ते, तथा कर्त्तृवृत्तिगतामहूर्त्ताना मध्ये प्रथमः सस्यादिर्वेवाते तथा मा। सप्तम्यैव प्रवृत्ते, तथाकालवादिनानि करणानि बहुलप्रतिपद्विवचनस्यैव सभयान् तथाऽभिजिद्वद्विकानि मङ्गलाणि तत्तत्प्राप्त्य मन्त्राणा क्रमेण युगेऽप्रवर्तमानत्वात् तथा स्यात्तराणादामन्त्रचरममय पाशात्पयुगस्यात् ततोऽभिनवयुगस्यादिमन्त्रमन्त्रिजिदेवेति । ईशमण । ईशायुजम् । अ-

७ किमिह्या जसत्ता १ प० १ गे० । चन्द्राद्व्या सयत्तरा दक्षिणाद्व्या श्रुगणा पाउसाद्व्या उज सावणाद्व्या
स्यामासा बज्जलाद्व्या परकी दिवसाद्व्या अहोरात्रा रोद्वाद्व्या मुज्जता मयाद्व्या भरण्या श्रुनिजिद्व्याद्व्या

द्विषाद्विक अयने, प्रायश्चरदिका श्रुतयः आचर्यादिकामासाः बहुलादिकौ पक्षौ, दिवसाद्विक अहोरात्रे, रोद्वाद्विकाः मुहूर्ताः, यथादिका
। त्वं मास सावय यदि पक्षिवा आदि पक्षयुगने आदि माट कप्तपक्षादि दिवसाद्विक अहोरात्र रोद्वा महुर्त्तौद्विक मुहूर्त्तं सूत्रं सगता प्रपस
हो। ते मणी यथाद्विक अहोरात्र यदि पक्षवद्व दिवसव प्रथम मुह ते मणी अग्निप्रिद आदि त मन्त्र आचय यदि पक्षवे मुह ते मणी अहो अम

यना येयन्ति किमादिकाः सप्तमराः इव शु प्रसक्तं चन्द्रादिसंस्तरापेक्षया श्रेष्ठं । अन्त्यथा परिपूषुर्मुख्येभ्यः परपक्षसात्मकस्य युगस्य कः आदिः सप्तमराः सदृदि प्रसक्तकथादि न स्यात् । किदक्षिणाशरायचयोरप्यस्यवादि ययोस्तु किमादिके अयम बहुवचनस्य सूत्रे प्राकृतत्वात् कः प्राविहादीनां मन्वतराः आदौ येयन्ति किमादिकाः अन्त्यथाः काश्चावस्थाद्विभज्यवर्त्तौ आदि येयन्ति किमादिका नामाः एवं किमादिकीपक्षी किमादिकाज्ज्वाराश्राः किमादिनां मुहूर्ताः किमादिकानि करकानि नक्षत्राणि प्रसक्तानि प्रसक्तं, भगवानाह ? गीतम् । चन्द्रादिर्येपासे चन्द्रादिकाः सप्तमराः चन्द्रचन्द्रादिर्यदि-

शीए दिवा विही ७ रात्रि सउणी ८ स्यमावासाए विवा चउप्यय १ रात्रि जाग १० सुक्तापस्कस्स पक्रिवाए विवा किलुग्ग करण मयई ११ किमाइछाण भंतं । संवतरा १ किमाइह्या स्ययणा २ किमाइह्याउऊ ३ किमाइह्या मासा ४ किमाइह्या पस्का ५ किमाइह्या अहंरत्ता ६ किमाइह्या मूळत्ता ७ किमाइह्या करणा

दिवा भराति रात्रौ वदित्र, चतुर्दश्यादिवा विहिः रात्रौ शकतिः, अमावस्यायां दिवा चतुर्दश रात्रौ नाग, शुक्लपक्षस्य प्रतिपदि दिवा किस्तु ग्र कारव जन्वति ४ किमादिका भदन् । संवतराः, किमादिके जपने, किमादिका अन्तवः, किमादिका मासा, किमादिकी पक्षी, किमादिका अक्षराश्राः, किमादिका मुहूर्ताः किमादिकानि करकानि, किमादिकानि नक्षत्राणि, प्रसक्तानि ? गीतम् । चन्द्रादिकाः सप्तमराः

गीतम् ३ रात्रि स्त्री विलोचन ४ तरुणीते दिवस गरावि ५ रात्रि वदित्र ६ चतुर्दशीते दिवस विहि ७ रात्रि मङ्गली ८ अमावस्या ते दिवसो चतुःपद ९ रात्रि नाग १० शुक्लपक्षनी पक्षिनाते दिवस किलुग्ग करणकु ११ स्या आदिक ते भगवन् । संवतरस्य स्या आदिक अयम २ स्या आदिक अस्तु ३ स्या आदिक भास ४ स्या आदिक पक्ष ५ स्या आदिक अक्षराश्रा ६ स्या आदिक मुहूर्ता ७ स्या आदिक करण ८ स्या आदिक नक्षत्र के ९ ते गीतम् । चन्द्र सप्तमरा आदिक सप्तमरा युगनी आदि नाटे दक्षिणायनादिक अयम बय युगनी आदि नाटे प्राग्गुतु ययी अस्तु आदिक अस्तु आदिक

मित्यादि । मयैवैतन्निगदसिद्धे नन्दर निमरात्रिबिम्बानेन यन्पुष्पकपूषण्डयन तत्करणात्ता निग्यद्वैप्रमाणत्वात् फलप्रचदुश्या राशौ गङ्गुलिः प्रमाया-
स्यापि न्मिन्ना पत पद राशौनग शुक्लपद्मप्रतिपदि दिवा किमुग्र पेशि बत्वारि । स्वराणि आस्वेवतिथिषु प्रयत्नीत्यर्थः । अथयद्यपि सर्वस्यापिकाल-
स्य मदापरिवसनस्वमायत्येनाद्यानाभावाद्दृश्यमावसूत्रारम्भा ऽनपपन्न स्तथाप्यस्त्येव कालयित्रीयस्याद्यानयिचारः, अतीतः पुराः सयसर समनियम-
धोमरः सधसरः इत्यादि व्यक्तारस्याप्यसिद्धत्वात् तेन कालविज्ञेयानामादिपृच्छति । किमाहकालमित्यादि । कदाञ्चादिपञ्चकान्तयस्ती आदिः प्र-

विंठी ७ षडत्यीए दिवा यय १ रात्रे बालव २ पञ्चमीए दिवा कौलव ३ रात्रे त्योविलोञ्चण ४ ठठीए दिवा
गराह ५ रात्रे वणिज ६ सप्तमीए दिवा विंठी ७ रात्रे वय १ छठमीए दिवा बालव २ रात्रे कौलव ३ नव
मीए दिवा त्योविलोञ्चण ४ रात्रे गराह ५ दसमीए दिवा वणिज ६ रात्रे विंठी ७ एकादमीए दिवा वय १
रात्रे बालव २ द्वारसीए दिवाकौलव ३ रात्रे त्योविलोञ्चण ४ नरसीए दिवा गराह ५ रात्रे वणिज ६ षडह

विज्ञापन राशौ गराति, तृतीययाया दिवा यय १ रात्रे विंष्टिः चतुर्थी दिवा वय, रात्रोबालव, पञ्चम्या दिवा कौलव, रात्रो त्योविलोचन
पष्ठान्मिनागराति राशौ ययिज, सप्तम्या दिवा विष्टि रात्रोवय, अष्टम्या दिवा यालव, राशौ कौलव, नवम्या दिवा स्तोविलोचन, राशौ
गराति, दशम्या न्मिन्ना ययिज राशौ विष्टि ययावय, राशौ यालव, रात्रो यालव, द्वादश्या दिवा कौलव राशौ स्तोविलोचन, त्रयोदश्या

विज्ञापन ४ रात्रि गराति ५ तीजने दिवसे वणिज ६ रात्रि विंष्टी ७ षडथी नै दिवसे वय २ रात्रि यालव २ पांचमाने न्मियसे कौलव ३ रात्रि स्तो
विज्ञापन ४ षड्तीने दिवसे गराति ५ रात्रि ययावय ६ सातमीने दिवसे विंष्टी ७ रात्रि वय २ अष्टमीने दिवसे यालव रात्रि कौलव ३ नयमी
न दिवसे कोविलोचन ४ रात्रि गराति ५ दसमीने दिवसे वणिज ६ रात्रि विंष्टी ७ दश्यास्तीने दिवसे वय १ रात्रि यालव २ पारमाने दिवसे

भाह । एतद्विषय इत्यादि । यत्तेषां भदस्त ? यत्काङ्क्षाणां कारकाणां सध्ये फलितकरणाणि भवन्ति फलितकरणाणि स्थिराणि प्रपञ्चानि? कारोऽप्यगम्यः न-
यज्ञानाह २ नीलम् । मत्तकरकाणि यराणि अनियततिथिभावित्वान् सत्वारि करकाणि नियततिथिभावित्वान् । सद्यथा यथादीनि सूत्रास्ताः
नि शेषे वा नि यतो नि सप्तकरकाणि भवन्ति इत्येतद्विगमनमात्रं सत्वारि करकाणि स्थिराणि प्रपञ्चानि ? सद्यथा गङ्गाम्यादीनि सूत्रास्तास्ति यतानि स-
त्वारि करकाणि स्थिराणि प्रपञ्चानि ? इतित् निर्गमनयास्य प्रारब्धजनितमकृतास्यदुष्टमेतेन साधपनकस्तिः । एतेषां व्यापनियमः प्रष्टव्यः । एतेसिख-

कोलव ३ दशमीए दिवा त्योचिलोअण ४ रातु गराइ ५ एक्कारमीए दिवा वणिज ६ रातु चिठी ७ वार
सीए दिवा वव १ रातु बालव २ तेरमीए दिवा कोलव ३ रातु त्योचिलोअण ४ वज्रदमीए दिवागराइ ५
रातु वणिज ६ पुण्यमाए दिवाविठी ७ करणे नवति रातु वव करणनवति घञ्जलपस्करस्वपन्निवाए दिवा या
लव २ रातु कोलव ३ चिह्नाए दिवा त्योचिलोअण ४ रातु गराइ ५ तहत्याए दिवा वणिज ६ रातु

सप्तमो दिवागराति, रात्रौ घञिञ्, छापस्यादियानिष्ठिः, रात्रौ भव्य, नवम्या दिवावालय, रात्रौ कीलय, दशम्या देवा श्रोत्रिलाचन, रात्रौ नरा
ति, यशश्च द्वाययिञ् रात्रौ विट्, द्वाश्च द्वायाय, रात्रौ द्वायाय, रात्रौ श्रोत्रिलाचन, चतुर्थ्या दिवा,
नराति, रात्रौ ययिञ्, यौ चमया दिवाविष्टिः रात्रौ वचकार भवति ॥ चतुर्थ्याय प्रदिपति दिवा वाजयरात्रौ कीलय, द्वितीयाया दिवा श्रो

भोमं दिवसे वाक्य ३ रात्रि कीकम् ३ दृग्गमीन दिवसों स्त्रीबिलोचन ४ रात्रि गरादि ५ इग्वरपीनइ विवमे यणोत्त ६ रात्रि चिट्टी ७ धारमभीने दिवसे मय १ रात्रि कासन २ सेरसीने दिवसों कौजय ३ रात्रि स्त्रीबिलोचन ४ जन्तुनि दिवयय गरादि ५ रात्रे वणिज ६ पुम्ममाभी ने दिवसे पिट्टी ७ करण होइ रात्रि भय करण हाइ । अथारा पदानी पडियागाइ दिवसे वाक्य ८ रात्रि कोलय ९ विकने दिपसे ली

रात्रिः यशोमती जयातिथिरशुनीरात्रिः धर्षसिद्धा सुश्रुतिथिर्नयनीरात्रिः श्रान्ततामापूष्णातिथिः दंशनीरात्रिः पुनरपि सुप्रवती मम्भसिथिरेकादशीरात्रिः
भोगवती गङ्गाविषिद्वयोदशीरात्रिः यशोमती जयातिथिद्वयोदशीरात्रिः सुप्रमिद्धा सुश्रुतिथिः दंशनीरात्रिः श्रान्ततामापूष्णातिथिः पञ्चदशीरात्रिः ।
ययौ मम्भसिपण्डितियोना प्रिरायुष्या पञ्चदशतिथयो मयति तथोपवतीप्रवृत्तीना शिराधरयादि पञ्चदशरात्रिसिथयो जयन्तीति । अथैकस्याष्टोरात्रय

दंशमणे १४ व्याणेष १५ व्याणदे १६ थिजाएव्य १७ थोसष्टेणे १८ पायावञ्चे १९ उवसमेव्य २० ॥ २ ॥
गधव २१ व्यागिंवेसे २२ सययसहे २३ लायवय २४ व्यममेव्य २५ व्यणत्र २६ मीमे २७ वसहे २८
सवृठे २९ रास्कसेवेव ३० ॥ ३ ॥ कहण जते । करणा प० ? गी० । एङ्कारसकरणा प० ? त० यत्र १
अ. लत्र २ कौलत्र ३ थोथिलोश्रुण ४ गररुड ५ वणिज ६ थिठी ७ सउणी ८ अउप्यय ९ पाग १०

गुमराना ५ पुनरपि उपावती भागवती यशोमती सवेसिद्धा गुननामा ५ द्वि २ एव सिङ्गुला यतास्त्रिय सवर्षा रात्रीणा एकैकरय भगयन् । अ
दोरात्रस्य कतिमुहूर्ताः प्रश्नाः १ गीतम । त्रिगणगुहूर्ताः प्रश्नाः १ सद्योऽरुद्रः श्रेयान् २ मित्र ३ यायु ४ सुप्रीतः ५ लोपेयात्रियन्त्रः ६ माहे
न्द्री ७ वलवान् ८ प्रज्ञा ९ मनुस्य १० धैवदंशगणः ११ ॥ त्वष्टाण १२ आधितात्मा १३ वेमययो १४ वारुण्य १५ आनन्दः १६ ॥ विजयय १७ विद्य

भिषन्त्र ६ माहिष ७ वलवान् ८ प्रज्ञा ९ मनुपत्य १० ईशान ११ ॥ १ ॥ त्वष्टा १२ भाधिता त्मा १३ वेमयय १४ वारुणा १५ आनन्द १६ विद्यय १७
विद्यसेम १८ प्राजापत्य १९ सपञ्चम २० ॥ २ ॥ गार्धय २१ अग्निमयेव्य २२ गतद्वय २३ ज्ञानपयान् २४ व्यम २५ व्यणयान २६ जीम २७ युपम २८ म-
योप २९ राजम ३० ॥ ३ ॥ वीतला ३ भगवन् करण छ । वे गीतम । इग्यार करण छे ११ लोकेश्वर मय १ याज्ञव २ कीलय ३ शत्रोयिलोचन ४ रागम
देवित गणदि ५ मणिज ६ विष्टी ७ शकुनी ८ चनुःपत्र ९ नाग १० विशुम्भ ११ ॥ १ ॥ यवे भगवम । इग्यारकरणाः १२ ॥

या एते अगन्तरास्त्वन्नाद्या पञ्चश्रिगन्थाः पञ्चदशसंख्याकास्तिस्रस्र मर्याया पञ्चदशानामपि दियनाना भवन्ति एनाद्य दिवसतिथय सृष्यन्ते स्माद्य । दिवसतिथ्यः क प्रतिविशेषो यम तिथिप्रसन्नस्य पूर्वादिथिचान । मृष्यते । मूर्यधारकनोदिवस सच प्रत्ययसिद्धस्य, चन्द्रधारकतातिथि, कयमिति-
पेदुच्यते पूर्वपूर्वसिंसापयसाम प्रारब्ध द्वाविष्टिनागीकृतस्य चन्द्रमण्डलस्य सदायरणीयौ द्वीपानी वक्ष्यित्या शयस्य पश्चिमागात्मकस्य चतुर्भागात्मक
पञ्चदशोभागो यावसाकासम प्रुधरादुपमानेन ज्ञायतो भवति असावास्यातेष सय्य प्रकटितो भवति सायान् कालविशेषास्तिथिः । अथरात्रियस-
व्यमश्रनाह । एगमेगमश्रत्यादि । एकैकस्य भवन् २ पञ्चस्य कतिरात्रयो अन्तरोक्षदिवसानामेव चरमाश्ररूपा प्रश्नाः १ गौतम । पञ्चदशरात्रय प्र-
श्नाः २ नद्या । प्रतिपद्वात्रि यावत्कारवात् द्वितीयादिरात्रिपरिपद्वा एव पञ्चदशरात्रिरिति । एषाविश्वमित्यादि । प्रसन्नसुगम उत्तरसूत्र सुगम

मथिज्जाइ । एञ्चाभिण नते । पञ्चरसस्य राईण कहतिहो प० १ गा० । पञ्चरससतिहि प० १ त० उगमात्र
ड १ भोगवर्द्ध २ जसवर्द्ध ३ सव्वसिद्धो ४ सुहणामा ५ पुगरात्रि उगमावर्द्ध ६ भोगवर्द्ध ७ जसवर्द्ध ८ सव्वसि
द्धा ९ सुहणामा १० पुगरात्रि उगमावर्द्ध ११ भोगवर्द्ध १२ जसवर्द्ध १३ सव्वसिद्धा १४ सुहणामा १५ एवति

याप्रतिपद्वात्रि यावत्पञ्चदशरात्रि, आसां मदस । पञ्चदशाना रात्रोना कतिमानपयानि प्रश्नासति १ गौतम । पञ्चदशानापयान प्रश्नासाम १
वद्यया उत्तमात्र १ सुमन्त्रा २ एलापत्या ३ यजोपरा ४ सोमनसायेव तथा ५ ओसमता ६ ययोद्वया ॥ १ ॥ विजयात्र ७ वैजयन्ती ८ कयन्ती

देवामन्द । पञ्चदशाना रात्रि १५ निरति एवयो पञ्च नामानर, एह १५ नाम रात्रिना नाम ज्ञाण्या, एह भगवन् ! पञ्च रात्रिनी कनली तिथि कटो
र ह्ये । २ गौतम ! पञ्च तिथिर्ह । तेकेहा उपवती मन्दातिथि रात्रि १ भागवती भद्रातिथि रात्रि २ यजोपनी जया तिथि रात्रि ३ सयं भिद्धया रिक्ताति
थि रात्रि ४ सुमन्ता पूषा तिथि रात्रि ५ षष्ठी फिरोले उपवती मन्दा तिथि रात्रि ६ भागवती जया तिथि रात्रि ७ यजोपनी जयातिथिरात्रि ८ सयं वि

दिवसा- प्रष्टसाः? एतच्च कर्मसाधनेषु द्रष्टव्यं । तत्रैव पूर्वा गानो पञ्चदशानाम् शौराश्राणां सम्भवात् । प्रतिपदिवसः प्रतिपद्यते पञ्चस्याद्य-
सया इति प्रतिपद्य् प्रथमादिवस इत्यर्थः तथा द्वितीयाद्वितीयोदिवसो यात्राकारणात् मृत्तोयासुखीयोदिवस इत्यर्थः । अन्ते पञ्चदशी पञ्चदशोदिव-
सः? एतेषां च वृत्तः । पञ्चदशानां दिवसानां कतिमासधेयानि प्रष्टुमाणि गीतम् । पञ्चदशमासधेयानि प्रष्टुमाणि ? तद्यथा प्रथमः पूर्वाङ्गो द्वितीयो चिह्न-
मनोरमः स्तुताद्योनोदरः चतुर्थोपशोचदः पञ्चमोयशोपरः षष्ठ मर्वकामसमृद्धः सप्तमश्चन्द्रमूर्धोजिपित्तो ऽष्टम सोममसो नयमोदननयः दशमो ह्यग्नि

पञ्चरस तिही प०? त० न दे जहे जए तुळे पुणें पस्करस पचमी, पुणरवि णहे महे जए तुळे पुणें पस्कर
स्व दसमी, पुणरवि णहे जहे जए तुळे पुणें पस्करस पञ्चरसी, एव ते तिगुणा तिहीने सव्वेसि दिवसाण
ति ॥ एगमेगस्सण भत्ते पस्करस कडंराइजे प०? गो० । पञ्चरस राइंजे प०? त० पडियाराइं जात्र पञ्चर

दिवसः १ द्वितीया दिवसः २ यावरपञ्चदशी दिवस १५ एतथा भदन्त ! पञ्चदशानां दिवसानां कतिमासधेयानि प्रष्टुमाणि ? गीतम् । पञ्चद-
शमासधेयानि प्रष्टुमाणि ? तद्यथा पूर्वार्द्ध १ चिह्नमनोरम २ सप्तमनोरम ३ यशोपरः ४ यशोपरः ५ षष्ठ सप्तकामसमृद्ध ६ ॥ १ ॥ इ-
न्द्रमूर्धोजिपित्त ७ सोममसो ८ धनजय ९ योद्धव्यजपचिह्नो १० भिन्नासो ११ त्यशः १२ शतत्रय श्रेय १३ अग्निवैज्जन १४ तपयनो १५ दिवसा-
ना मयन्ति मासधेयानि १६ ॥ २ ॥ एतेषां भदन्त ! पञ्चदशानां दिवसानां कतिमासधेयानि प्रष्टुमाणि ? गीतम् । पञ्चदशतिथयः प्रष्टुमाणि ? तद्यथा-ग-

शोच नुख ४ भाग्य पूषपञ्चमी ५ पाचमी, यली पिरिने मन्वा खठी ६ जग्रा ७ साते त्रया ८ आठे सुखा ९ नवमी पूर्णपञ्चमी १० दसमी, यली ति-
रीने नन्वा ११ एग्यारस मन्वा १२ यारास जया १३ तेरसि नुख १४ षष्ठदसि पुर्णा पञ्चमी १५ पनरमि षम पांच त्रिगुणी पञ्चर सिध्दि सर्व दिवसगो-
रो १६ एकेका हे भगवन् । पञ्चमी केवली रात्रिपुष १७ हे गीतम् । पञ्चर रात्रिपुष १८ तेकेही प्रतिपदा रात्रि १ यावत् पञ्चदशो रात्रि, एव च मय

एव चन्द्रविपानमावृत्तं भूयति तेन तपोत्कृष्टाघयलिततया शुद्धं पद्मः शुक्रपद्मः द्वीपकारो हस्तः शोभनं पूर्णं तेन दृष्टव्यं पद्मीमवृत्तमिच्छिनातकी मद्रु-
जसंस्माकौ भवतइति । एवमप्यादिबन्धसंख्यां पृष्ट्वा च । युगेयस्यमणित्योदि । यकेकस्य पक्षस्य क्राशकान्यनस्य भवत् । कनियिचमोः प्रश्न
माः । यद्यपि दिवसमष्टौ ऽकाराजैश्च सप्तपदि सूत्रप्रकाशकतः कालविशेषव्याप्यपदस्य रात्रिभिर्भागप्रमज्जकाय विधौसमानास्यात् भीतम । पञ्चदश

विष्ट्यादिवसे जाय पक्षरसी दिवसे, एणमिण भते । पक्षरसरह द्रवसाण कहुणामघज्जा प० १ गी० पख
रसणामघेज्जा प० १ त० पुष्टुगे सिद्धमोरमेख ततोमणाहरं चैत्र जमसहेअजमघरे छठे सवृक्रामसमि
द्धेअ । इदमुहुत्तिसिंख सामणस घणजए ख्य थोचह्वे अत्यासिद्धे ख्यभिजाए छद्मणे सयजएचत्र २ अ
गिग्वेसे उत्रसमे दिवसाणहोतिणामघेज्जा ॥ एणमिण भते । पक्षरसरह दिवसाण कहु तिही प० १ गी० ।

॥ अभिनवितः १ प्रतिष्ठितः २ विजयः ३ प्रातिवह्न ४ अयान् ५ श्रिय देव ६ आश्रय ७ मन्त्रिपदान ८ ४ १ २ मयमारमन्तमान ३ दशग
खनमसजयः १० ॥ एकादशानिदाय ११ दमखिरीच १२ दश १३ १४ १५ यकीस्य मन्त्राः । नाममकनियसाः प्रश्नाः १ गीतम । द्वीपकी व-
प्रसी १ तद्या बहुलपक्ष गृहपक्ष १ यकीस्य भवत् । पक्षस्य कनिदियसा प्रश्नाः १ गीतम । पक्षरशदियसा प्रश्नाः १ तद्यथा प्रतिप-

यग १५ य ६ भगवन् । पक्षर दिवसना केतसा खानकटा ७ गीतम । पक्षरनाम कट्टा १५ तक्षसा पूयाग १ पक्षे साधुमनारम २ खोज मनाहर ३
जीज १५ पमी मन्त्र ४ योपि यसापर ५ पावमी सर्वकामसमृद्धि ६ खन्ति १ इन्द्र मुद्रुयाभिपिल सालगी ७ मायकस ८ खानिना यमअय ए मल
मो खया मपसित १० दमकी अभिजात ११ इग्यारमी खत्यशन १२ कारसी शतजय १३ । २ । अग्नियेदम १४ चन्द्रसि चयमम १५ पखरिचि, यद
दिवसगा पखराममदूर । य ६ भगवन् । पक्षर दिवसमी केतकी निचि कपी ६ गीतम । पक्षर विचि कपी मन्त्र १५ पक्षये- जट्टा २-वीम जया ३

ति स्ताकेनापि ययैग ध म्य नवत्र सम्यग्निगद्यते समादित्यमयस्वरं पूर्णयय उपविशति । अथाभिषेद्विक आहवत्यादि । यस्मिन् सयस्वरं सख्य
नयदियमाश्चमय आदित्यतेजसा कृत्वा अतोयतसा परिक्रमते यय मर्षोययपि मित्रस्थानानि स्थत्वानिष जलेन पूरयति त सयस्वरं जामोदि । यथा
तमयस्वरं गभिषेद्वि तमाधुः पूयययद्वसि । समति शनैश्चरुधवास्वरप्रभाभाह । चण्डिस्वररुत्यादि । शनैश्चरुधवास्वरं सवत् । कतिविध प्रष्टस्य ? गीतम ।
प्रष्टाविगतिविध प्रष्टस्य ? तद्यथा । अभिषिक्तनैश्चरुधवास्वरः अथय अथयशनैश्चरुधवास्वरः शतसिपयशनैश्चरुधवास्वरः पूयज-
द्रपदशनैश्चरुधवास्वरः कनकमद्रपदशनैश्चरुधवास्वरः अथिनीशनैश्चरुधवास्वरः मरुतीशनैश्चरुधवास्वरः कृत्वाकाशनैश्चरुधवास्वरः
रोचिणीशनैश्चरुधवास्वरः यावत्तपदातनृगशिरःशनैश्चरुधवास्वरः इत्यादि शार्द । अने चोक्तपाठाशनैश्चरुधवास्वरं तत्र यस्मिन् सवत्मरे अभिषिक्ता

। अन्निशहृद्य आणे ॥५॥ सेतलस्कणसवच्छरे । सणिच्छरसत्रतरेण मते ॥ धडुत्रिहे पे०? गो०! अठावीसडाविहे
पे० ? त० अर्भिर्देमत्रगघणिठा सयभिषया दोष्टुहा तिनद्वयया ॥ रेवद्वष्टुस्सिणि जरणी कस्त्रिश्च तहरोहि
पीचेत्र १ जाय उमगमाठासु जवा सणिच्छरे महग्गहे तीसाप सत्रच्छुरंहि सत्रुगस्कवमहल समाणेहु । सेत

अनुमसुपिद्वति पय्यफलं । यवेममम्यपूयवति तसाधुः सवस्वरं कर्त्तुं ३ पूयिच्छुदकानां वरस पुष्पफलानां वदति आदित्य । अल्पमापि थये यस्य
स्यात् निष्पद्यते नय ४ आवित्यतेजोतसाः सख्ययदिधनश्चनयः परियमन्ति ॥ पूरयतिनिम्नं जले ममादुरजियद्विद्विजानि ५ मतावान् सख्यगमयस्वरः

ने निम्न स्थानं जने कते पुराह चको नय यस्मिन् तेन एवमे कष्टेण करी अभिषेद्वि त मयस्वरं जामोदि ५ यस्तस्य यद्व लक्षण ४ सयस्वरं कष्टीय । य
नेश्च सुत्रमार से भगवन् विज्ञेयान् मेरु कष्टीय । के गीतम । अठावीस भरे कष्टीय । तेकेवा अभिषिक्त १ यवय न चण्डिस्वा य जालभियम् ४ पूयजमययदी
५ यद्वष्टुद्रपद १ रेवती ३ अविनी ८ चरुती ९ इति १०-रादिव्या १२ । १३-यावत् उत्तरायणा जने यस्मिन् सवत्मरे सख्यगमयस्वरः

नयदीप
भागा १०
॥५५० ३ ॥

दृग्गणान्कानि सत्तत्रादि तांतापीरुं भासो भासोतिविं योत्रयति पारिस्वाम्यसि यस्मिन्निनिगम्य । यद्युक्तेष्टकः शीतातपरीगादिदोषपङ्क्ततया परि
 चामदाहस्यो यद्वदन्त्यस्य दोषोत्थ प्राकृतत्वात् तमाहुमहययथात्र चद्रुसयचिर्न चश्रुतरोपतस्तत्रमाभाषा परिसमाप्तिः नमाससदृग्गणामकनशत्रानु-
 रोपतः । अथकथाम्बः । विषममित्यादि । यस्मिन्सम्बन्धसरे वगरेपतयो विषम विषमकाल प्रकाशितः परिरुमति प्रमाणाः पक्षवाक्यास्तदुक्ततया
 परिरुमति सयात्रमृत्तयपि स्वस्वश्रुत्यभावेपि पुण्यपक्षतय ददति अकालेपक्षवाग् अकालेपुण्यकालानिदधेदित्यथ । तयाययैवृष्टि नमुम्यग् वयसि
 करोतिमेवदति तमः शुः सवामर कर्माख्य । अथसौरः । पुनर्विदित्यादि । पृथिव्यातदव्यवहतथापुण्यकाला कलाभा च रचमादित्यः आदित्यसवरसरोद्-
 दाति तयाअहवेनापि स्ताकेनापि धर्मेण वृष्ट्या मस्य निव्यराते अतस्त्वयत्वात् सस्य निव्यादयति किमुक्त भवति यस्मिन् सवरसरे पृथिवी तथावि-
 धादकनपक्षादनीव नरमा भवति उदकमपि परिकामसुहरायेत परिरुमते पुराणां च मयूकादिवयस्विना कलानां वामूकलादीनां रचः प्रचुरोभव-

मस्मिन्निपक्षजपसम्ब ४ आहञ्चे तेत्युतत्रिधा स्वगतसर्वदिवसा उजपरिणमति ॥ पूरेहअणिणजले तमाहु

यन्निनाश १ गणिममक पीयमाभो यात्रयन्ति विषमचारि नष्टत्राणि । कदुबो यद्वदन्त्यसमाहुस्स वरसर वाम्ब २ विषमप्रवाशिनः परिरुमति ?

पुत्रे यथा कानिचो कृत्तिका पक्ष म नैजरे मृगजिर इत्यादि अत्रुख श्रुतु परिरुमे अत्यत सप्तताप न हुह अत्यत शीततादि न हुह जेहने विपह च
 यद्वदन्त्य पांथी मरन ते दोह द्रव्य सामान्य निव्यक्त नचन सयररररही १ वाम्बना साये पूखिमा प्रति युक्त विपत्त अनेरा नचन पूखिनामा कुलिं
 क गचन विना एन अत्यत शीत तापहकरी कदुक दातक यदा पाथी यर्ते ते एहये लरणे करीने निरपक्ष चन्न सयरसर खरीह २ जे सयस्मरने वि
 वे यनस्मश्री विषमपले प्रकाश अहुः १ परिरुमह अत्रुविना अत्रात्रह पूलकनपीह वर्षा मय्यन् प्रकास्य वरसे मष्टो तेह एहये लघये करी कनेनामे ।
 अत्र नमंरसर कदाह ३ पयिनी पाथीनो रम तथा खन कल वृकनो रम आदित्य सयरसर देह योर्ह वर्षाव नैजेकरी मय्यक् प्रकारह सस्य याम्य नी
 पत्रह ते एम सतये आदित्य सयरसर खरीम ४ आदित्य ने तेजेकरी अत्यत सप्या यका सतय दिवस श्रुतु मय्यतेत्रह सप्या यका परिरुमह ५

नमोऽष्टाङ्गसूयं ३ भि० ० ६३ ६२ ० ० ६२] यथदरकारभोक्तो नैवातुं नययाथ यददरे दुक्ता खेतु ॥ ॥ अथव्याख्या ॥ व्याख्यासिद्धय-
सुरमाणां नय्ये केनकमनसत्सरनययो मासानिरशनया पूषा त्रिशद्वेरात्रमाणाया लाकव्यवहारकारकः स्यात् । अथास्तु सूर्याया व्ययव-
रेपदो न दुक्ताः भाग्यतामयव्यवहारपथमयतरेति । निरशनयैव । पशु पलायनपथिका सच हे सुदूत सचशिशद्वेरात्रः मेव पथ्यदगपय भीद्वी
नाम तच द्वादशसत्सररति शान्तवित्तु सर्वविभक्तु सर्वविभाषाः सुखक यथु भियाभिषाः । तथाहि । अत्र भवत्रमासप्रयोजनसप्रदायस्य यैशादमावले
नागीवैषकागुणयुद्धि कर्त्तुं वास्तुगारम न तु सययु सत्स १ ७ ॥ १० ॥ चन्द्रमासस्यप्रयोजन अतुंमासस्य पूर्वमस्त जीयंस्त्रिमुस्येयन्विमीनस्थितये
विज्रीनिद्रावे वापितासे नक्तन ७ ॥ १० ॥ दूयमाभाभिर्द्विंनमासयोरिति । पूर्वमस्तप्रसरनरादयः स्यत्पतामिकविषाः । अत्रानु दिनमासानयमादि-
प्रमाककरणेन विशेषेण निरूपिताइति मपीनकृत्य विभाष्य । निगीयंभाय्यकारागुदे मस्तप्रमन्त्रं सुर्वोनिगिर्द्विंनरूपक सासपक्षक तद्वद्वादगुणसयासर
इति । इति सयमनपक्षकनेव नक्तनम् अल्पया उद्देशा चकारेन सत्सरमरादुशकरण युगसत्सरमराधकारे चन्द्रगिर्द्विंनरादयः पुनः प्रमाकस-
यमराधिकारे तेनामदप्रमाककारं नस्थादिक गुर्वे गौरयाय भवति । यत् स्थानाग चन्द्रप्रहार । द्वादशप्रकोपार्गे इत्य मस्वरसरपक्षकवर्त्तन तद्वत्तुदु-
तगन्त्य । अथलसदसत्सरप्रमन्त्राह । करककसत्सरप्रेषणने इत्यादि । करकणमस्वरमरे भवन्त ० कतिविधः प्रमन्त्रः ० गौतम । पश्चविधप्रमन्त्र = नक्षत्रा
दिमन्त्रान् । मन्त्रायाः सेनक समतयासत्त्रादि, कृतिकादीनि याग कर्त्तव्यावीक्षमास्यादिति विभिन्न मन्त्रसम्भवा इत्युच्यते । पुढेतीत्यर्थः । इदमन्त्र भ-
वति । यातिनक्षत्रादि यासुतिविपूयमगती भवति । यथाकर्त्तव्या कृतिका स्तानि साख्येय यत्रभवति यथोक्त । अंतावत्तुद्विंनरादयः सादकाचयितुः इति
अद्वैतसुप्रमगमिना मेनामककारमाभिषा सावति । तथायत्रमन्त्रेय श्रुतवत्परिदमति भद्रियमभ्या कारि, दयानमन्त्रे मेमन्त्रं पीया । प्रमन्त्रं विधि
रभेरित्यय मन्त्ररानीति यावत् । यदमस्यासुरा नात्यु एतः नाभिर्गोमद तथाचमृदका सुच भवति सत्सरमरे निरूपकमिति मन्त्रप्रचारसूचकमिति सत्सर
मन्त्रमन्त्रमन्त्रइति । अत्रगण सुन्दमि प्रमन्त्राई भाषाया आधिक्यमप्य यत्वाद्युक्त्यन दुर्द्वे मन्त्राणीति केन्यानि सर्वाधिकवर्त्तयः प्रकृतमुक्त्यानि विन्व यथा
दक्षमन्त्रमन्त्र इत्येति सूत्रेभ्यः प्रापिकेयमिति । अथचमन्त्र सर्वसर्वमन्त्रइत्युचि । विभक्तियोरपान् यथिना सन्त योमन्त्रपगतानि दिग्मन्त्रादिषु गोचरविष-

नतया लक्ष्यस्यवरः । याचना कालेन शीघ्रो नतग्रमेक मयथा द्वादशापि राशौन प्रुक्ते मयेनैषरेमम्यभरति नामभिरुक्तमृक्त्वि । स्थितेपामिचनाड ।
 बरकनइत्यादि । नवग्रस्यवरः भगवन् २ कतिविधः प्रष्टः । गीतम् । द्वादशविधः प्रष्टः । सद्यया सायणः भाद्रपदः आश्विन याश्वपदात् का-
 लिकादिचतुर्दः द्वादशः आषाढः । अथभायः । इष्टकः मगसगस्यपागपयो द्वादशभिर्गुणो नक्षत्रस्यवरः नक्षो येनशत्रुस्यवरस्य पूरका द्वाद-
 शमसप्तशत्रुपागपयोः सायणभाद्रपदादिनामान सौम्ययये समुदायापकारात् नक्षत्रस्यवरः तम सायणादिद्वादशविधो नक्षत्रस्यवरः २ द्वाद-
 पदान्तरमूचन । अथयः युद्धपतिमहाप्रथा द्वादशानि स्यवरैः यागस्यकृत्य यत्तर्धे २ स्यस्यवरतमभिप्रदात्रीव्यष्टिगानिनमत्रानि परिरुमापय-

याणिच्छ्रुत्स्यवरैः ५ गच्छतस्यवरैण भते । कडांश्चंदं प० ? गो० । दुवालेसचिहं प० ? त० साग्रणं जटुत्रा
 जात्र आसाढं जथा शिष्टफ्फं महगहं दुवालेनं हि स्यवरैः हि स्युगच्छतम रुलसमाणेह, तेन गच्छतस्यवरैः ।
 जगस्यवरैण भन । कट्टिचिहं प० ? गो० । पश्चिहं प० ? त०-चंदे १ चंदे २ अनियहुं ३ चंदे ४ ज

वरः २ प्रभाप्रस्यवरः ३ लक्ष्यस्यवरः ४ गीतस्यवरः ५ नक्षत्रस्यवरः ६ गीतम् । कतिविधः प्रष्टः २ गीतम् । द्वादशविधः प्रष्टः २ सद्य-
 या सायणः १ भाद्रपदः २ आश्विन ३ याश्वपदा १२ यथा युद्धस्यतिन द्वादश स्यवरैः सद्यपुत्रस्यवरण समाययति । कृतानां
 गच्छस्यवरः १ युगस्यवरः भतम् । कतिविधः प्रष्टः २ गीतम् । पशुविधः प्रष्टः २ सद्यया-चन्द्रः यन्त्रः अभिप्रदितम् । अभिप्रदितम् ।

मान १ भाद्रया २ याश्वत् आषाढ १२ उपया दृष्टस्तानामह मयापदयार १२ स्यवर दारयवे चंदने अभिप्रदित प्रष्टुप मय अ-
 ठावीसं नक्षत्र पूजाभोग ये मन्त्रं नलक्ष पुन करे त नक्षत्र स्य वर कहीय । १ । युगस्यवर ने जगयन् । कन ने भर्ते कत्रो ने गीतम् । पाप जे-
 कस्या । तर्को चन्द्र स्यात्तर १ पन्त्र स्यवर २ अभिप्रदित ३ चन्द्र ४ अभिप्रदित स्यवर ५ हे भगवन् । प्रयन यन्त्र स्यवरणा कगर्गा पय पय-

ज्योतिषिणां चारविशोऽथ सवर्षविशोऽथ प्रयत्नेतिहति । तद्धेयप्रसमाप्त । कर्त्तव्यमनेहत्यादि । तत्रासन्नय ज्योतिषाणां किमुक्त मयि यन्त्रद्वार-
 रम् यावत्कालम् चित्रित आरभ्यामराचादानत्रयपदे गच्छति ताम्रमाणोऽस्तमोभान् । यदिया यन्त्रयमद्यमश्वत्थविद्यमानिप्यस इत्युपधारतो
 माधोपि मद्य सप्त द्वादशशुभा भवन्नसम्भारः, तथा युगसम्भारः पञ्चमव्ययसरासकयुग तदेव देगभूयो यस्यमाणकषण यन्त्रादिपुंगुरकत्वाद्युग-
 नसम्भारः प्रमाण परिमाण विषयादीनां लेनोपलब्धितो यस्यमाणकषण मत्तत्रयवसरादिः प्रमाणमयामरः मय्य लक्षणाणां तस्यमाणसम्भारः का प्रमा

प०१ समगाद्येसो? इच्छेमाजयुद्दीवपयस्त्री चवपयात्ती वल्युसमासेण सम्मत्ता भवडं ॥ कइण मत्त! सत्ररक्करो
 प०१ गो०! पवसयछरा प०१ त० णरक्कत्तसत्रछरे १ जुगसत्रछरे २ पमीणसत्रछरे ३ लङ्कासत्रछरे ४

शर्मिः वसन्मनस्व सप्त स। भवति न कियत् । अयम् । सुधरपराः प्रज्ञाः ? शीतल । जलुधरपरः । सु३ः २ तदृष्ट्याः नक्षत्रमयाभरः १ यगमेव

दिग्गह कछू । तिनत्र आविवा यावत् अवस्थित्यन एक कथा निहा माहा विदेह राजकाल छह । एहा समय ! आठवायला मनल यह अठ्ठाप प्रसता
 न नह उपान बन्धःपिकार रूप अन्त्र प्रकटना उपानमह यस्तु अपिचारने समामह मंठपैकरी सपूजपाह मित्रारे भरतकेने एखयतह दिवस हूह
 तियारे पय पदिस सहा विदेहेरात्र हूह उंन निहा दिवसहूह तिय रे बडा रात्रि जाह मित्रारे भरत ऐखमह सकपयो १८ मुहूर्तंगो दिवसहूह ति-
 वारे पूर्व पदिस विदेहे १२ मुहूर्तमीरात्रि उन इहा अपत्य रात्रि निवारे सकपयो दिवसहम बर्दा भरत ऐखयो उंने सहा विदेहे दिनमान रात्रि-
 मान मरीय गाखयु तिस बँह । यर्वाकालनो प्रपम समय हूह इवै पाँच सयमर कहखै सोनवा से भगवन् ! सयामरखे से गीतम ! पाच सयमरन
 एा तबेहा नमन सयमर १ युगसयमर २ प्रभाब सयमर ३ यन्त्रना अभिजित प्रमुप २८ एटादीसँ मलय अंनल काले भोगवी रहै य प्रमास
 सयमर करीह सपस सयमर ४ शमीकर सयमर ५ नमन सयमर हे भगवन् ! केतलह भेवै कह्यो, हे गीतम ! बार भुवह कयो सकेयः

सूर्यप्रज्ञप्तिः सूर्याधिकारप्रतिषेधवर्षद्विषसूना सशकलसस्यादीनां समास सूर्यप्रज्ञप्त्यादि महाप्रत्यापेक्षया सर्वोपलोकन समाप्ता भवति । अथपन्द्रदक्षय प्रश्नमाह । जबूदीवेगमित्यादि । जबूदीवेगं भदन्त ! द्वीपे चन्द्रायुदीपीनप्राचीनदिग्भागे उद्गत्य प्राचीनदक्षिणदिग्भागे आगच्छतः इत्यादि यथासूर्य-
ज्योता स्याच्चन्द्रवत्कथ्यता । यथावाशुशोऽग्रगम्यः पञ्चमशतस्य दशमे उद्गते चन्द्रनाशि । कियत्पर्यन्त मूत्रप्राप्तमित्याह । यावदवस्थितस्तत्रकालः
प्रश्नः ? हेअमय ! हेअपुसन्किति अत्राप्युपसन्कितिरुह । इमेमाहत्यादि । व्याख्य नपुंवत् । परसूर्यप्रज्ञप्तिस्यानेचन्द्रप्रज्ञप्तिर्वाच्या । एतेषा

जबूदीत्रपक्षाशी सुरपणशी वत्युसमासेण सम्मत्ताजवर्ह । जबूदीवेगं भन्ते । द्वीपे चदिमा उदीगपाहुंगमुग्ग
उपाहुंगदाहिणमागच्छति, जहा सुरवत्तत्तया जहा पचमसयस्स दसमेउद्देसे जात्र अवधिण्ण तत्थकाले

मय ! इत्यया जबूदीपप्रज्ञप्तिः, सूर्यप्रज्ञप्तिः वस्तुसमासम समाप्ताभवति ॥ जबूदीपे प्रगवम् । द्वीपचन्द्रसः उदीचीन प्राचीनउद्गत्य प्राचीनदक्षि
ण आगच्छन् । यथा सूर्यवत्कथ्यता यथा पञ्चमशतस्य दशमउद्गते यावदवस्थित स्तत्रकाल प्रश्नः ? अमय ! इत्ययाजबूदीपप्रज्ञप्ति चन्द्रप्र

भरतश्रीश्री उपजाह दक्षिण पश्चिम नैरति कोर्हं ऊर्गने पश्चिम ऊर्तरे दायुकल आयनह, पश्चिम महा विदेहनी अपक्काह पश्चिम ऊर्तरे दायू कुर्हं ऊर्गने ऊ
र्तरे पूयह आयर्हं, एरवतादि क्षेत्रनी उपेसाह करीने हे गीतम । तिमळ त्रिम पाचमाश्रनकरे यिये पक्षिले उद्देगह कम्पू खे । तिम कश्चिध, तिवारे
उद्देगपि ययाकालना प्रथम समय इमस्तु आयनउपा युग जे भरत एरवर्ते पुइने माहा विदेहे पश्चिमिभज जाणवा, एक स्वभायपणइ यावत् पूयं प
दिम महा विदेहक्षेत्र ने यिये उरसपिखी आनसपिखी मयी अवस्थित एक स्वरूप तिष्ठा कालकर ॥ छाहो अमणो छाउपार्जतो ! एतर्से एह जबूदीप
प्रश्नशीनामह उपाग सूर्याधिकार रूप सूर्य प्रश्नशीना वस्तु अधिकार ने सम सह मा रूपइ करी मपुस गाह । जबूदीपनामा हे मगयन् ! द्वीपने यियह
चन्द्रमा ज्ञान कोर्हं ऊर्गने अग्निफोणह श्राय मे इत्यादि त्रिम सूर्यनी मण्यवता िमम मय ऊ खो, जिन कर्हं खे पाचमा श्रन करे दगने ऊ-

मयस्मरमान एवमुक्तं नृदेत्यतिदेशकरणात् युगम्यापि दक्षिणोत्तरयो पूर्वसमये प्रतिपत्ति प्रागपरयो स्तुतदेवतरे पुरोधसि निसमये प्रतिपत्ति ।
 स्वातिप्रदेतु नायवबहुवपद्वियत् बानवकरे अर्धोद्वारते सद्यप्यपठगसमए जगत्स्रष्टविजाहादि । इत्यस्याः भाषाया व्याख्याने सयंत्रभरते
 मेरुवते महाविदेहेषुच आनयमासबहुवपदे रुद्रपदे प्रतिपदितिषी दालवकरे अभिजिज्जवेप्रथमसमयेपुगस्यादिविजानीहीतीदंवाचनात्तरसे य ।
 यतो ह्योतिष्ठरहसूत्रकतो व्याचार्यो दालभ्यः एवभगवत्यादिमूत्रादस्यु भापुरवाचनामुक्तवति भक्तिचिद्वसुचित युक्तपानुक्त्यंस्तु युगपत्प्रतिपत्ति
 समये समावयामः । तथाहि । सत्येकांजविसंसा मूरपमाहे भुक्ति नायव्या इतिवचनादयदि सूत्रेभारविशेषकालविशेषप्रतिपत्ति दक्षिणोत्तरयाराद्य
 समये प्रामपरया उत्तरसमये तदि दक्षिणोत्तरप्रतिपत्तिमये पूयकालस्यापेयसास वाच्यं पूर्वोपरविदेहापेययारत्येव छदितिचे स्तुपयोहीर्यवरस
 अपरचात्र मूयद्वय दाल्य ययो उत्तरविशेषा दक्षिणोत्तरप्रतिपत्तिमयापेययोत्तरसमये पूर्वोपरयोः कालविशेषप्रतिपत्तिरित्यादिको नूयान् परवचनाय
 काय इत्यस्य प्रमर्गेन । पुष्यनेकविस्ति । पूर्वार्द्धचतुरशीतिवर्षेकप्रमास पुष्येवयिति पूर्वपूर्वार्द्धमेव चतुरशीतिवर्षेकप्रमास एवचतुरशीतिवर्षेकप्रमा
 सवितभुत्तरोत्तरं स्वान भवति अनुभयत्यधिक साकशतमतिमे स्थाने भवतीति । पठमाहुर्मप्यितीति अयसपिपस्याः प्रथमोविभाग प्रथमाश्रवमपिप्यो
 त्रपात्रं भते ? दक्षिणहृ पठमाहु सपिप्योपद्वियत्का । तथाउत्तरहृ वि इत्यादि व्यक्त । नवर चैवत्यिष्टसपिप्यो नैवास्सपुसपिप्यो । कुत इत्याह ।
 प्रयस्थितः सवया यकस्यरूपसप्रकाशः प्रष्टस । ऐशमर्षिंश्चायुष्मकिति । अथ प्रस्तुतापिकारमुपसहरकाह । इषेसाजयूहीयइत्यादि । इत्येषा ए
 मत्तरीकस्यरूपा जयूहीपप्रष्टसि राद्यहीपस्य यथायस्थितस्यरूपनिरूपिका अन्यपद्वति सात्यामस्मिन्नपगेइत्यर्थः सूत्रेच विभक्तित्वान्नय प्राकृतत्वात्

गी० ! जहा पचमसपठमउहेसे जात्रयेवत्यिष्टसपिप्यणी श्रुथाठिएण तत्यकाले प० ? समणानुसो ! इहेमा

पोमउद्वत्य नदीचानप्राचीनआगच्छनः ४ इत गीतम । यथा पचमशते प्रथमे ऋद्धसा यावत् नैवारत्युत्स/पथी, अवस्थितसप्रकाशः प्रष्टस ? य
 मकोचे ऊगीमे पूय दक्षिणहृ अग्निकाहे प्रायमे, पूमे गहा विदेहनी उपेकाह पूय दक्षिणहृ अग्निकाहे ऊगीमह दक्षिण पश्चिमह नेरति कोवे प्रायमे,

तत्रैव स्मर्यायि सूर्यस्याभावात् इत्येव काङ्क्षा प्रसङ्गे भगवानाह । इत्या । गोअमेत्यादि । यदा अङ्गुलीयेद्वीये दक्षिणार्धे दिवसो यावद्वाग्निर्भवतीत्यप्र
 प्युद्धारसीय । तत्रयरावृत्त्या दिवसरात्रिचिन्तानं पृच्छाह । यदा भवत । अङ्गुलीये १ अक्षरस्य पञ्चमस्य पूर्वार्धदिवसो अस्मति तदा पश्चिमायानपि दिवसो
 भवति प्रागुक्तपुनरेव यदा पश्चिमाया दिवसस्य दशमेरोदक्षिणोत्तरयो रात्रिः । प्रअङ्गुलैवत् इता गोअत्यादि । उत्तराङ्गुल सौम्य रुक्मः साभास्यतो दिवस
 रात्रिनिधायः । सम्राटितमेव निजोपलब्धाह । यदा भवत । अङ्गुलीयेद्वीये दक्षिणार्धे रात्र्यपकोष्ठावयव मुहूर्तो दिवसो भवतीत्यादिक सूत्रं प्रायोनिगवचिह्न
 तत्प्रापि क्षिप्रिदेतद्गत्यादि गतमिह्यते । इहक्षिप्रसूर्यस्य चतुर्थोत्थपिच भल्लगणत भवति, यत्रक्षिप्रजङ्घूनीपण्ये पञ्चपट्टिमहत्तानि भवति एको
 भविगत्वपिच भल्ल तेषा लक्ष्यमनुद्रम्ये भवति तत्र सर्वाभ्य तरेमहले यदा सूर्यो भवति तदा एवमुहूर्तो दिवसाजवति कथं यदा सर्ववाग्ने
 महले सूर्यो जवति तदा सब्रम्यो ह्वाङ्गमुहूर्तो दिवसोभवति ततश्च द्वितीयमकलादारस्य प्रतिमहल ह्वाभ्यो मुहूर्ते कपटिभागाभ्यो दिनस्यद्वौ
 अङ्गोत्थापिचगणतमहले पट्मुहूर्ता वहेत इत्येवमष्टाङ्ग मुहूर्तो दिवसो अस्मति । अतएव ह्वाङ्गमुहूर्ता रात्रिर्भवति त्रिंशत्मुहूर्तत्वाद्वेरात्रस्य ।
 यत्तारममहृताजतरेति । यदा सर्वाभ्य तरेमहलः ततरे महलं सूर्यो जवति तदा मुहूर्ते कपटिभागद्वयपरीतो एष्टाङ्गमुहूर्तो दिवसोभवति सप्ताष्टा
 दङ्गमुहूर्ताद्विषादततो एष्टाङ्गमुहूर्ताजतरेव विध्यपिष्टः कातिरेना दुर्वात्ममनुसारावति । तदा ह्वाभ्यो मुहूर्ते कपटिभागाभ्यो सचिका ह्वाङ्ग
 मुहूर्ता रात्रिजयति यावता भागेमदिन हीयते तावतारात्रिर्बहेति त्रिंशत्मुहूर्तत्वाद्वेरात्रस्येति । यत्र यष्टकनेकति । यत्र नित्यं पञ्चारे एतेना तन
 रीर्त्तं भायागेग । अथाह भते अङ्गुलीयेद्वीये दक्षिणार्धे इत्यममेत्यह । अतरेष्वाहति । दिनमान इत्येवायं । तदेवदक्षपति । सप्तरेवेत्यादि । तत्र
 सर्वार्थपरमकलादारस्येकत्रिंशजमहलाह । यदा सूर्य सप्तरेवदङ्गमुहूर्तो दिवसो जवति पूर्वोक्तद्वानिजमेव अयोदशमुहूर्तां च रात्रिरिति सप्तरेवमुहृताव
 तरेति । नहूर्ते कपटिभागद्वयपरीमसप्तदशमुहूर्तं प्रमासो दिवसो अष्टाद्वितीयादारस्य द्वात्रिंशजमहलाह । भवति । यत्रसप्तरेवमम्यथाप्युह । साति
 रेवतरेवमनुभारावति । मुहूर्ते कपटिभागद्वयेग सातिरेकस्य यत्र सर्वत्रोक्तसमुहूर्ते दिवसति द्वितीयादारस्य कपटितममहलोपेवमनुहूर्तो दिवसो भवति
 पञ्चममनुहृते दिवसेति । द्विभवतिममहलाह । यत्तं भागे सूर्ये चोष्टमनुहृते दिवसेति । द्वविंशत्युत्तरात्रममहले तैरसमुहृते दिवसेति । साह द्विपञ्चाश

सममुद्रता राह भवइ इता ? गोअसा । जयाख जते ? अबुदीयेदीवे आय दुवालयममुद्रता राह भयइ । अपाण जते ? अबुदीयेदीवे मन्दराम पुर-
 िबनेख उद्धोसए अकारममुद्रते दिक्से जवइ । जाय । तयाख अबुदीयेदीय सतरदादियक आय राह भयइ जयाख जत ? अयदीयेदीवे दाखिण्टे
 अकारममुद्रताखतरे दियसे भवइ तयाख सतर ० २ छारममुद्रताखतरे दिक्से भयइ । जय ख सुनर ० अकार ० भयइ तयाख अबुदीयेदीवे मन्दराम-
 रतिबनेख सातिरेगमुद्रतासममुद्रता राह भयइ । इता ? गाछाणा । जयाख अबुदीयेदीय जाय राह भयइ । जयाख भते ? अयदीये २ मन्दराम पुर-
 रिपमख अकारममुद्रताखतरे दिक्से भवइ तयाख पद्यरियेय । जयाख पद्यरियेय तयाख अबुदीयेदीय मन्दराम उतरदादियेय साइरेगा दुवालय-
 ममुद्रता राह भयइ । एवएतेखनेकउमारेअव भतरममुद्रतेदियस तेरममुद्रताराह मन्दराममुद्रताखतरे दियने सातिरेगतेरममुद्रता राह मोलममु-
 द्रते दिक्से मोद्वसमुद्रता राह मोलममुद्रताखतरे दिक्ने सातिरेगकाद्वममुद्रता राह पणरममुद्रत दियसे पणरममुद्रताराह पणरमममुद्रताखतरे दि-
 वने साइरेगपणरममुद्रता राह काद्वममुद्रतेदियसे मोलममुद्रता राह काद्वममुद्रताखतरे दियने सातिरेगमोलमममुद्रता राह भवइ तेरममुद्रतेदियने
 मन्दराममुद्रताराह तेरममुद्रताखतरे दियस सातिरेगमन्दराममुद्रताराह । जयाख भते ? अबुदीयेदीवे दाखिण्टेअवसमुद्रतालयममुद्रते दियनेभयइ ।
 तयाख उतरहुँ वि । जयाख उतरहुँ । तयाख अबुदीयेदीवे मन्दराम पररियमपव स्थाने उद्धोनिछा अकारममुद्रता राह भयइ । इता ? गाछा-
 ना । एवबेवउमारेअव जाय राह भयइ । जयाख भते ? अबुदीयेदीवे मन्दरामपुररियेय अडकयदुवालयममुद्रत दियने भयइ । तयाख पद्यरिये-
 खवि । जयाख पद्यरियेयवि । तयाख अबुदीयेदीवे मन्दराम उतरदादियेय उद्धोनिछा अकारममुद्रता राह भयइ । इता ? गोछाणा जाय राह
 भवइ । जयाख भते ? अबुदीयेदीवे दाखिण्टे जासाख पठम भमए पद्वियज्जइ । तयाख उतरहुँ विवासाख पठने ममएपद्वियज्जइ । अपाण उतरहुँ
 वासाख पठने समए पद्वियज्जइ । जयाख अबुदीयेदीवे मन्दरामपणयमस पुररियमपद्यरियमख अखतरपुररज्जममयमि वासाख पठने समए पदि-
 यज्जइ । इता गोअसा । अपाण भते ? अबुदीयेदीवे दाखिण्टेदुवासाख पठनेसमए पद्वियज्जइ । तइचेय जाय पाद्वियज्जइ । जयाख भते । जयदीये २
 मन्दराम पद्यपरस पुररियेय यासाखपठने समए पद्वियज्जइ । तयाख पद्यरियेय विद्यासाख पठने समए । जयाख पद्यरियेय यासाख पठने

नाक्रमणात् परास्तु ब्रह्मनृकादिभित्तिभावात् नित्यतत्त्वसिद्धास्तन मनेषा मरुत्तान्निमित्ता नापि गतिप्रकृषणा शारकाभाज्यवस्थितगतलज्जत्वात् । य-
न्नादिभिः सङ्ख्यागतावचित्तानां मरुत्तानादिप्रकृषणता । सप्रति युयस्योद्भूतनास्तमये अपि कृत्य ब्रह्मोनिध्यागिनिविद्युद्भूयो विप्रतिपत्ता स्तेन
नद्विप्रतिपत्तिमयाक्तुं प्रसन्नाह । जमुदीवेष्टमित्यादि । जमुद्गापे भद्रता ? द्वीपे द्वीमूर्त्यौ जमुद्गापे द्वयारेवजाधात् उदीचीमप्राचीन उवगेवीचीम
उदीचीमवतदुदीच्यासकत्वात् प्राचीनच प्राच्याः प्रत्यासक्तत्वादुदीचीमप्राचीन अत्रस्थापेक्षनप्रत्ययः दिगन्तर सेत्रदिगपेक्षयोस्तत्पूर्वस्यामीशानकोषे
इत्यर्थः । अत्रमाकृतत्वात् सप्तम्यै द्वितीया बहुल्य पूर्वविदेशपक्षोदयप्राप्य प्राचीनदीक्षेदिगन्तरे प्राङ्गतिवस्थानामनेयकोषे इत्ययः प्रागुक्तः
क्रमविवासां यावदन्त्यः । उवगेद्भूतमस्तमयतच नृदुल्लोकाविवक्षयाऽवर्षेयं । तथाहि । ययामनृयतीति स्यातां ते तयोक्तदय व्ययहरति, वेपीतु दु-
र्यीकत्वावश्यी तीक्ष्णोत्तरीरस्तमय अवचरतोत्यनित्यतायदास्तमयाविति । अथ काङ्क्षपाठान् प्रमोवगतव्यः तत्ताम्ररतादिहेत्रापेक्षया प्राग्दृष्टि-
वस्थानुद्गत्य इतिवप्रतीच्यभागान्तर सत्रापि दृष्टव्यप्रतीच्या अपरविदेशपेक्षोद्भूत्य प्रतीचीनोवीचीने व्याप्यकाक्षे आगच्छत सत्रापिच व्याप्यानि-
रावनादिष्वपेक्षया द्वयोर्वीचीनप्रतीचीन अत्रानयोर्बे आगच्छतः, एव चास्माक्यतः सुययोक्तदयविधिनिवशापतः पुनरेवं यदेक सूयः आग्नेयकोषे उद्भू-
तुति तत्राद्वतचभरनादीनि तेऽद्विचविग्नयतीनि हेत्रादि प्रक श्रयति । तदा परापियाप्यकोषे उद्भूतो मेरुतुलरविग्नजावीक्षीरायतादीनि हेत्रादि
प्रकाशयति । भारतय सूर्यो मरुत्तजन्मयाजन्मम् नैऋतकाक्षे उद्भूतः मरुत्तरमहाविदेशान् प्रकाशयति । यरावतस्तु ऐशान्यामुद्भूतः पूर्वविदेशान् प्रकाश-

जमुद्गापेक्ष मते ! दीर्घं सुरिस्थ । उदीगपाठुणमुगल पाईगदाहिणमगल पाईगदाहिणमुगल पाईगदाहिणपा

पचविशाल भागशानि गच्छति । मरुत्तजन्मयाजन्मम् नैऋतकाक्षे उद्भूतः मरुत्तरमहाविदेशान् प्रकाशयति । यरावतस्तु ऐशान्यामुद्भूतः पूर्वविदेशान् प्रकाश-

सेमाद्विने सतिक्ता १ चार्धे राशका १ चित्रा २ पौषमे विद्याया १ खर्धे ५ मुराथा १ सातमे खेष्टा १ आश्वमे ० ते नक्षत्र मृगशिर १ आर्द्रा २ पुष्य
१ अश्लेषा ४ मूल ५ हस्त ६ पूर्वाषाढ ७ उत्तराषाढ ८ विशां पूर्वार्धे राशकायादना यये तारा मरुत्तजन्मयाजन्मम् नैऋतकाक्षे उद्भूतः मरुत्तरमहाविदेशान् प्रकाश-

आतः स्वरितनो राशिस्त्रीणिगतानि सुसोत्तराणि ३०७ खेद-५ गजिन्नीषिगतानि सप्तपट्यपिक्तानि ३६७ ताम्रआगतमेकरात्रिद्वियमेकसप्त रात्रिद्वियमे
नोतत्रिगम्बुहोः एकस्यसमुद्भूतस्य सप्तपट्यपिक्तत्रिगतभागानां त्रीणिगतानि सप्ताष्टरात्रि १ नए ३०७ । इदानीमेतदनुसारेणमुद्रसंगतिपरिमाण

035

चिरन्तसे तत्ररात्रिविधे विश्वमुद्भूताः ३० तेषु उपरितनायकोनशिश्वम्भूतो प्रचिप्यते जाता एकोनपष्टिम्भूतो अत्रिनि शते
सप्तपञ्चविधे नैस्यते गुह्यविस्वाचोपरितनानि श्रीवि शतानि सप्तोत्तराणि प्रचिप्यते जाता अन्येकविंशतिमहस्त्राणि नवशतानि पञ्चपञ्चिकाणि २१६६०
ततश्चैरागिक यदिमुद्भूतगमसप्तपञ्चविधकत्रिशतभागानामेकविंशत्या महस्त्रैः नवभिः शते पञ्चपञ्चिके रेकशतमहस्त्रमष्टानयतिशतानि सप्तहलभागानां
सम्प्यते ततस्त्रेभ मुद्भूतैर्नक्षत्रभागानां २१६६० १६६६० १ । अत्राष्टौ राशिर्मुद्भूतगतसप्तपञ्चविधकत्रिशतभागरूप क्षतौऽन्त्योपि-
राशि स्त्रिभिः शतैः सप्तपञ्चविधैर्गुह्यते जातानि श्रीस्येयशतानि सप्तपञ्चविधकानि ३६६० तैमर्यो राशिर्गुह्यते जाताष्टमस्त्रः क्षाटयो द्वेक्षके पञ्चत्र-
तिः सप्तस्त्राणि पटगतानि ४०८६६०० तेषामाष्टौ न राशिना एकविंशतिमहस्त्राणि नवशतानि सप्तपञ्चिकाणि इत्येवक्षुर्येण प्रागो द्वियते सप्तान्यष्टादश-
शतानि पञ्चत्रिशदपिकाणि १३५ यतायता भागाश्च त्रिमतिमुद्भूतं गच्छति । इदञ्च प्रागत्सक गतिविचारण चन्द्रादित्रयस्य यथाक्षर गतिशीलस्य सप्त-
योत्रम । तथाहि । सर्वस्यो नक्षत्राणि श्रीप्रगतानि भवकलस्योक्तप्रागीकृतस्य पञ्चत्रि शदपिकाष्टादशशतभागानामेकैस्मिन्मुद्भूते ष्ठाकमयास तैस्यो
भन्दगतयः नूयोः एकैस्मिन् सङ्गर्गे त्रि शदपिकाष्टादशभागाणामाकमयास तैस्य सप्तान्यष्टादशशतभागानां

तस्स २ मल्लपरिके यस्स अठारसपणतीसे जागसए गच्छुड मल्लसयमहस्सेण सुठाणउईएअ सण्हित्तेजा ॥

८। एवैकान मूर्तौ न बहुत्रास्ति क्विपन्नि भागशान्नि गच्छति । जीनम् । यद्यत्सबलशम पदसाम्यकारं चरन्ति, तस्य २ भयहलपरिक्षपस्य अप्रादश
४ पुणभाद्रपद ५ उषरभाद्रपद ६ देवती ७ अक्षिणी ८ भरणी ९ पूर्वाफाल्गुनी १० उत्तराफाल्गुनी ११ स्वाति १२ बीजि माघर्षेण पुनश्चर्म १ मघा २ ज्यो

दशमीपत्रहति देवुष्यते श्रीराशिहरका तथादि । पद्यामुद्रुन रेकावतषष्टमष्टमवतिशतानि भवद्वनभागाना जस्यते ज्ञत एकैकमुद्रुनैक कतिभागान्
नजामहे । राशिग्रयवस्थापना ६० । १०६०० । १ अर्धात्येन राशिना एककलवखन मध्यस्वराग्रुखन भास सतावानेव एकैकगुणित सदेयमवतीति वचभात्
सतस्तस्याद्योनराशिना पटितसखेनभागो द्विप्यते सध्याम्यष्टादशशतानि त्रिशदपिकानि १०३० एतावतो भागान् भगवत्स्य मययैकेकेन मुद्रुनैक गच्छति ।
प्यय भवदावा भागाः सिको गति प्रसदकाह । एगमेवैकमित्यादि । प्रमसूत्रमुगम । चत्तरसूत्रमुगम । यद्यदास्मीयमास्मीयप्रतिनियतमवहसुप-
सकस्य चारवरति तस्यसस्यास्मीयस्य भगवत्स्य सम्मन्विनः परितोपपरिरे रष्टादशभागप्रसानि पञ्चत्रिगदपिकानि गच्छति भगवत्स्य ग्रतसखले बाष्टमव-
त्याप गते श्रित्वा, इहापि प्रथमतोभवत्सकालो निरूपणीय सतस्तवनुसारैवेव मुद्रुनगतिपरिमावज्ञायता तत्रभवत्सकालप्रमाकचित्ताया इद्वेरेरा-
जिकं यष्टादशानि ग्रतेः पञ्चत्रिगदपिकैः सकलयुगवर्ति जितुंभवत्सले द्वितीयाष्टाविंशतिभचत्रादेसयातु पूर्वमवहसैरित्यय । अष्टादशशतानि त्रिश-
दपिकानि रात्रिदिवासां सभ्य ते तताद्व्याप्यामदभवत्सस्यामेकेन परिपूर्णेन सकलनेति ज्ञातः, एकलमासहे । राशिग्रयवस्थापना । १८३५ । १८३० । २
अर्धात्येनराशिना मध्यराग्रुखन ज्ञातानि यदत्रि शतानि यष्ट्यापिकानि १८३५ तस्यष्टादशरात्रिभा १८३५ सखेन ज्ञागद्वय सख्यमकरात्रि दिवं १
द्वयादि त्रिष्टम्यष्टादशशतानि पञ्चविंशत्यपिकानि १८३५ ततो मुद्रुनैकपनायमेतानि त्रिशतानुव्यते ज्ञातानि चतुःपञ्चायामद्वयसखि सप्तशतानि प-
ञ्चागदपिकानि ४८५० तेषामष्टादशजिः गतेः पञ्चत्रि शदपिकेनोनेहे सख्याएकोनत्रिगामुद्रुनैः २८ ततः ग्रंथेष्टादशराशयो पञ्चकेनापवत्स ना

एगमेगेन जते । मुकतेन पास्कते केत्रद्वय इ ज्ञागसयाड गच्छुड । गो० ज्ञामडल उवसकमिता चारचरद्व

सकस्यचार जति । तस्य तस्यभवत्सपरिरूपस्य अष्टादशानि त्रिशानि भागशतानि गच्छति । भवत्सल जतसखले रष्टादशवत्यापशतेः श्रित्वा, भगव
मुद्रु भवत्सलनी परिचिना केतलावो माग जाह । हे गीतम । जेज भवत्सल आशयोने चारकरद्व, तते भवत्सलनी परिचिना अकार से जेन भागजाह,
भवत्सलनी पर्दपि एत ज्ञाप ज्ञाने अस्तायू साह छेदीह एहया भाग (विहा परिले सा कल भार लयत्र अभिजित १ भयव ३ यमिष्ट) ३ शतभिपक्

द्वीमुत्पत्तीं ततः क्षेत्रदेशद्वाराशोरद्वेभाष्यवर्तना जातः क्षेत्रो राशिन्धपोविंशतिः क्षेत्रकराशिर्द्विंशते एकविंशत्यधिके आगतं मूलं तस्यैकविंशत्यधिकं गतद्वयभागा स्युषाविगतिः २ एतावता काशन द्वेष्टादमलपरिपूर्णेभरति । किमुक्तं प्रवर्तित । एतावतोकाशेन परिपूर्णेमेकमलस्यत्रपरति तदेव पट्टमलकाल २ मरुपथा । अथैतद्वमुसारेण मुद्रुत गतिः । तत्रयेद्वेराश्रित्ये ते मुद्रुत करणार्थं त्रिगता गुणयते आताः पट्टिर्मुद्रुता ६० पय २३ रितानपाद्वयोः सेव आता द्वापट्टि एपांसखेनार्थे गतास्याः सेकविंशत्यधिकान्या गुणयते गुणयित्वा वापरितमा गत्रयोविंशतिः प्रविष्यते २२१ आतानि त्रयोदशसहस्राणि सप्तशतानि पचविंशत्यधिकानि । एतदेकमलभागतमुद्रुतं भूत्वेकविंशत्यधिकशतद्वयजा गानां परिचाञ्च तत्तस्मैराशिककारञ्च यदि त्रयोदशभिः सहस्रैः सहस्रि भवेः पञ्चविंशत्यधिकैरेकविंशत्यधिकशतद्वयभागाना मलकाजागा एकशतसहस्र मष्टानयतिगतानि तस्य सै ततएकेन मुद्रुतै न किञ्चभाष्ये, राशिष्यस्यापना १३७२१] १२८८०० [१ इहाद्याराशिनैर्मुद्रुतैर्गतैकविंशत्यधिकशतद्वयभागद्वय सतःपयसं नापमत्स्योराशिरैकलक्षणा द्वाभ्यां गताभ्यां एकविंशत्यधिकान्यां गुणयते जाते द्वेयते एकविंशत्यधिके २२१ ताभ्या मध्ये राशिर्गुणयते आता द्वेकोत्पत्तिरित्यादिगणनाः पचपट्टिमलकापट्टीगतानि २४९६८८० तेषांययोदशभिः सहस्रैः सहस्रिः शतैः पचविंशत्यधिकैर्नागोद्विपते सञ्चानि मलद्वगगताभ्यांयद्वयधिकानि १३५० एतावतो भागान् यत्रतत्रया मलले चंद्रोमुद्रुतं न गच्छति । अयमयः । इहाद्याविंशत्या मचत्रै स्तगत्या सस्रका लपरिभाषेन रुगो यायत्सेत्र वया व्याप्यमान संभाष्यते ता ऐकनहनऊलमुपकल्प्यते । एतावतप्रम समेयद्वितीयसहस्रं हल द्वितीययाद्याविशति मलत्रसप्तमसहस्रागगगितमित्येकप्रमाणं युस्तिपरिकल्पितमेक मल लेदोकातव्यः एकलक्षपरिपूर्कानि चाष्टानवविंशतानि क्षयमेतस्योरपत्तिरिति चेदुच्यते । इहत्रिंशतिषानि मचत्रादि, तथाया समस्तैश्चतुर्दशैश्च द्व्यद्वेष्टादिभिः द्वाद्द्वेष्टादिभिः द्वाद्द्वेष्टादिभिः क्षयमेतस्योरपत्तिरिति प्रमाणं चंद्रैश्च मलयोग पानिनद्वैत्रादि गच्छति ततो द्वादिनी कृत्तिका मृगशिर पुण्या मघा पूर्वफाल्गुनी इस्तचित्राअनुराधा मूल पूर्वभाष्यादादिति तथापानि अर्द्धमहोरात्रममितस्य क्षेत्रस्य चंद्रैश्चमलयोगमनुवर्तते ताभ्यश्च क्षेत्रास्पर्द्धं सहुं प्रमाण क्षेत्र येपातान्यदुं क्षेत्रादीति व्युत्पत्तिभावात् तानिच पट् । तथाया । शतनिपक्व भरणी आश्वी आश्वेया स्वातिर्ज्येष्ठेति । तथाद्वितीयमद्वेयस्य सद्द्वयद्वे सार्द्धमित्ययः । द्वाद्द्वेष्टादिनाधिक क्षेत्रमहोरात्रममित

१४३३

अथदीपः
भाष्य ११०
२२०७५
१४३३

तृतीये कृत्तिका चतुर्थे रोहिणी चित्रा च पञ्चमे विशाखा षष्ठे अनुराधा सप्तमे ज्येष्ठा अष्टमे मृगशिर ध्वात्रे पुरव अश्लेषा मूलो पुष्य पूर्वोपादोत्तरापाद
मोहूँ हं सारं अम्पत्तरतो द्वे द्वे पादतद्वति, एवमस्वमयकशावतारसत्कवन्त्रमण्डलपरिधयनुसारेण द्वागुत्तरीत्या द्वितीयादीनामपि मण्डलमयकशाभा
मुद्गर्तगतिः परिभाषनीया । उक्ता प्रतिमण्डल चन्द्रादीना योजनात्मिका मुद्गर्तगतिः, अथतेयोमेव प्रतिमण्डल भागात्मिका मुद्गर्तगतिः प्रक्षयति ।
एगमेनेणमिन्यादि । एकैकेन मण्डलम् ? मुद्गर्तमेव चन्द्रः कियति भागशतानि गच्छति । गौतम ! यद्यन्मण्डलमुपसकन्य पारचरति । तस्यस्य सप्तह-
लस्य मन्वन्थिनः परिदोषस्य सप्तदशगताम्यएषिभागैरधिक्तानि गच्छति । मण्डलमण्डलपरिमेकेन लक्ष्मणमुपसकन्य गतं छित्या यिज्जल्य, ह्यमय
मायमा च प्रमथत चन्द्रमण्डलकाशो निरूपणीय स्तदनुसारं तदनुसारेण मुद्गर्तगतिपरिमाणं भावनीयम् । तत्रमण्डलशालनिरूपणाय निम्न श्रेयाधिक
यद्विस्तृतगतिं गते रटयय्यधिकैः सकलमयगतामिभिरटमण्डलैः च ब्रह्मपापेययातु पूषण्डलै रट दशयानानि शिगदधिकानि रात्रिदिशाना लभ्यन्ते तसो
द्वान्या मण्डलमभ्याः सकलमण्डलेनेतिमायः कतिरात्रिविधानिस्तम्यन्ते रात्रिशयस्यपत्ता १६८ । १६३० । २ । अत्रात्येन रात्रिणा द्विकलशयेन सप्तदशमे
गुणं ज्ञातात्त पटत्रिशयानि पट्यधिकानि ३६६० तेषामाद्याराशिनो भागद्वयं मध्यार्धे रात्रिदिवे शेषसिप्तसि शयंघं गत्यधिकशून्य १२४ तत्रैकस्मिन्
रात्रिविधेयिगन्तुं शक्नोति । तस्य त्रिशयानुगते ज्ञातानि सप्तत्रिशयानि यिगत्याधिकानि ३५० तेषां मसदशानि गते ज्ञादय्यधिकैः ज्ञाने च मे लब्धये

२ मण्डलपरिस्केयस्त सप्तस २ छठं भागस ए गच्छेत् सप्तहस्सेण छठं गण्डं पश्य स एहिच्छेत् ।
एगमेनेण भन । मुक्ततण सूरिण केवहृश्या भागसयाह गच्छेत् गो० । जजमण्डलउत्रसकमिन्नाचारचरह

जे एकैकेन मण्डलेन चन्द्रः कियन्ति भागशतानि गच्छति । गौतम ! यद्यन्मण्डलमुपसकन्य पारचरति, तस्य २ मण्डलपरिमेकेन सप्तदश अष्टय

विधे रटो चन्द्रादीना विधे यातामा १ पत्तामा च २ सप्तममे विधे छठं भागं सप्तहल मेलोच्छेत् (इवै भागमिह मुद्गर्तगति कर्त्तव्ये) । ये भाग
यन् । एक मुद्गर्तं चन्द्रभा केतलाची भागजाय मण्डलानो परिधिना । हे गौतम ! जेग मण्डल आश्रयोर्ने चारकरव तेते मण्डलानो परिधिना सप्त-

निनि तत्कारणत गच्छन्परिभ्राम कर्तुं नष्टप्रसक्तानां चन्द्रमण्डलेषु सुखतार प्रकभाश्च । एतानि भद्रतापी नष्टप्रसक्तानां
नि फलितेषु चन्द्रमण्डलेषु मण्डलतः प्रत्यक्षं भवति । अतएव तानि चन्द्रमण्डलानि चन्द्रमण्डलानि चन्द्रमण्डलानि चन्द्रमण्डलानि
तस्मिन् । तद्वत् । प्रथमे चन्द्रमण्डले मध्यममण्डले चन्द्रमण्डले चन्द्रमण्डले चन्द्रमण्डले चन्द्रमण्डले चन्द्रमण्डले चन्द्रमण्डले चन्द्रमण्डले
मयमाद्यैव मण्डलप्रथमात् तृतीये चन्द्रमण्डले द्वितीय मण्डले द्वितीय मण्डले द्वितीय मण्डले द्वितीय मण्डले द्वितीय मण्डले द्वितीय मण्डले
मण्डलं दृग्गोचरे स्यादतएव मण्डलं दृग्गोचरे स्यादतएव मण्डलं दृग्गोचरे स्यादतएव मण्डलं दृग्गोचरे स्यादतएव मण्डलं दृग्गोचरे स्यादतएव मण्डलं दृग्गोचरे
यानि । तद्वत् । अत्रिजिह्वाकापमिषा शतमियन् पृथमाद्रपदा रेवती अष्टमिनी उत्तरफल्गुनी स्वातिश्च द्वितीये पुनर्वसु मघाश्च

श्रीविषयं रूपं सुभागगतानि गच्छति मण्डल एकविंशत्या प्रागसृष्टैः स्रजविंशपट्यागताः खिन्नाः, यतः स भदन्त ! अष्टमस्रजमण्डलानि कतिञ्चिद्वस्त्र
 मण्डलैः सतमसरत्नि श्रीऽ। अष्टानि वस्त्रमण्डलैः समयतरत्नि, ॥ तथाया प्रथमे वस्त्रमण्डले नृतीयेपुष्टेभस्ते अष्टमेदशने एकादशे पञ्चदशे चन्द्रमण्ड
 लान् मण्डलत्रयैः एक १ यात्रमणा एकयोम इत्रार मयने साठि भाग कोत्रइ एदया साग (इये नक्षत्र मण्डल ने चन्द्र मण्डल साय मिरुपण क
 ट । अष्ट मण्डल ! अष्ट मण्डलानां मण्डल साये मेलोच्छ्रुत् । हे गीतम ! अष्ट वस्त्र मण्डलसाये मेलोच्छ्रुत् । तंकेइ पट्टिला चन्द्र
 मण्डल ने धिप पट्टिले मण्डल त्रीजाने पन्द्रमण्डलने विप यीगु छाठाने त्रीश्री सावसाने विपे यीयो छाठसाने विपे पांचसा दशसाने

लब्धानि ५२६५ शेष १८२६३ भागाः एतावती सर्वाभ्यन्तरमण्डले ऽभिधादीना द्वादशमश्राकां मुहूर्तगतिः । अथ चाष्टौ नक्षत्रमण्डले मुहूर्तगतिं
पृच्छति । जयाश्विनि २१६६० त्यादि । यदा मन्दम् । नक्षत्र सद्यथा मण्डलमुपसक्तस्य चारण्वरति । तदा एकैकेनमुहूर्तेन कियत्संज्ञे गच्छति । अ-
थाप्येकधनन प्रायत् । गीतम् । पञ्चयोजनमसहस्राणि त्रीणिचैकोनविंशत्यधिकानि योजनानि षोडशमश्रागमसहस्राणि त्रीणिच पञ्चपष्ट्यधिकानि
भागगतानि गच्छति । नक्षत्रलोकविशत्या प्रागसहस्रैर्मेवभिद्य पष्ट्यधिकैः गते क्तितावति । अत्रोपपत्तिः अत्रमण्डलेपरिधिः ३१३१५ अथ त्रिभिः
सप्तपष्ट्यधिकैः शतैः ३६९ गुरुपते ज्ञात ११६८२१ ६०५ अस्म्य राशेरैकविंशत्या सहस्रैर्मेवभिद्य गते पष्ट्यधिकैः भागेन लब्धानि ५३१८ योजनानि शेष
१६३६५ भागाः एतावतीसर्वबाध्यो नक्षत्रमण्डले मृगशीर्षेऽनुतिना मष्टाना मष्टात्राणा मुहूर्तगतिः, उक्तावायत् सर्वाभ्यन्तरसर्वबाध्यमण्डलयतिना नक्ष
२१६९० बाया मुहूर्त गति । अथ नक्षत्रभारकायाभावस्थितमण्डलकत्वेन प्रतिनियतगतिकत्वेनचाऽवशिष्टेषु पदेषुमण्डलेषु मुहूर्तगतिपरिज्ञानं दु कर-

ढल एक्कत्रीसाएजागसहस्रं हिं गवहिम सठं हिंसएहिनेत्ता, जयाण मते ! गस्कते सध्वाहिरमण्डलं उधसक
मिन्वा चारचरई तयाण एगमेगेण मुक्तसेण केवइंश्य खेत्त गच्छई । गो० । पचजोअणसहससाइ तिसिअएगू
णत्रीसेजोअणमए सोलसयमागसहससे तिरिअएणठे भागसए गच्छेडमण्डल एक्कवीसाए भागसहससेहिं एव

इत्ताणि द्वेष त्रिपष्टिभागशते गच्छति मण्डल एकविंशत्याभागसहस्रैर्मेवभिद्यपष्ट्याशतेऽप्यित्था । यदा मण्डलम् । नक्षत्र सर्वबाध्य मण्डलमुपसक्त
स्यचारवरति । तदा एकैकेन मुहूर्तेन कियत्संज्ञेगच्छति । गीतम् । पचयोजनमसहस्राणि त्रीणिच एकौनविंशत्यानि योजनगतानि षोडशमश्रागमसहस्राणि

मीय २१ हजार नवसें साठि भाग कीजे एहवा भाग । विशारे से जगवन् । नक्षत्र सब बाहिरमो खेदलो माइसू आअपीने चारकरे । तिवारे एकोक
मुहूर्त ई केतलो सेत्र जाइ । हे गीतम् । पांय हजार योजन त्रिणि से जगपीय ५३१९ योजन ऽने सोलहजार भाग त्रिक्लि से पांचसठि १६३६५ भाग

गजनागद्वैतानि द्वे च त्रियष्ट्यधिके ज्ञाणशते गच्छति । मन्त्रलोकविद्यया ज्ञाणसहस्री नैव निरूप्यते । अत्रोपपत्ति इह नवम
मन्त्रलोकान् एकोनपञ्चमुहूर्तः एकस्य च मुहूर्तस्य सप्तपञ्चदशविंशतिभागानां त्रिंशत्येकानि सप्तोत्तरासीति पृष्ठं ३०७ अथ नवम्याया मुहूर्तं भागीगत्य-
पमरेभावयिष्यते । इदानीमेतदनुसारेण मुहूर्तं गतिविषयं तत्र रात्रिद्विंशतिमुहूर्तां ३० ३६७ तेषु उपरितनाः एकोनविंशतिमुहूर्ताः प्रविष्यन्ते आ-
रायकोनपञ्चमुहूर्तानां । ततः सप्तकांशे त्रिभिः शतैः सप्तपञ्चदशैः गुणयित्वा उपरितनानि त्रिंशत्येकानि सप्तोत्तराणि प्रविष्यन्ते आध्यात्मिकविद्यया
इत्यादि नवम्यानि पञ्चदशानि २५०० आयं प्रतिमन्त्रलोकपरिचं संस्काराणि तत्र सर्वोत्तरमन्त्रलोकपरिचिः ३१५०८ अथ च योजनात्मकोराशि ज्ञा-
णमन्त्रेण राजिना नवम्यां त्रिभिः सप्तपञ्चदशैः शतैः ३८७ गुणयते जात ११५३५६३ अस्य राशे रेखयित्वा सप्तदशैः नवमिः शतैः पञ्चदशैः ज्ञानैः शतैः

तिथिजैः अणसयसहस्राद् अठारसजो अणसहस्राद् त्रिंशत्युपपरसुत्तरैः ज्ञाणसप्तुपरिस्केवंषं प० ७७ ज
योग मते । अस्मिन् सद्यः तरमन्त्रलोक उपसर्कमिहाधारचरद् । तयाण एवमेवेगमुक्तं केचिदंशं खेन गच्छेद्
गो० । पञ्चजोध्युणसहस्राद् दोषिद्युणपणठे ज्ञाणसप्तु अठारसयज्ञागसहस्रे दोषिद्युणतेवठे ज्ञागसप्तु गच्छेद्म

मन्त्रलोकानि अष्टादशच याजना सप्तदशानि २ त्रिंशच्च पञ्चदशोत्तराणि योजनयतानि परिकल्पेय ३०१ । यथा नवम्या । नवम्य सर्वोत्तरमन्त्र-
सप्तुपमन्त्रम्यपारं भरति, तदा एकैकेन मुहूर्तेन कियत् केचन गच्छति । गीतम् । पञ्चयोजनसप्तदशानि द्वे च पञ्चदशियोजनयते अष्टादशच ज्ञागस-

योजन एतन्ना परिचिपदे च) इहा नवम्य सप्तसप्तति पृष्ठं मुहूर्तं अने एक मुहूर्तं नी ३६० भाग कोले एववा ३८७ भाग एतल्लव कोले एक सप्तल सप्तु
च करन्ते (इवे मुहूर्तं गति द्वार कच्छते । जिवारे द्वे नवम्या नवम्य सर्वोत्तरपरिचलू नल्ल आशयोने चारकरे, तिवारे एकेन मुहूर्तं च केतलू केन
आइ द्वे गीतम् । पांच इवार विरे पांचसति ३२६३ योजन अने अठारइवार भाग विरे त्रैसति १८५३६ भाग एतलू सप्तसप्तदश एक योजनया एक

सरमरुहलगतिचित्तायां दृढशक्त्यापि नराशक्त्या संप्रदाय दृढवचनस्वीचिन्तात् । गीतम् । पञ्चयोजनसहस्राणि द्वे च पञ्चपट्यधिकयोजनगते ध्यादा-

हस्साह तिरिञ्चितीसेजोअणसए अयाहाए सव्वथाहिरए णस्कत्तमरुले प० ? ६ सव्वप्पनरेण भन्ते । णस्कत्त
मरुले केवइंश्च अयामविस्कन्तेण केवइंश्च परिस्केवेण प० ? गो० । णवणउडुजोअणमहस्साह लउच्च च
हाले जोअणसए अयामविस्कभेण तिरिञ्चिजोअणसयसहस्साह पणारसजोअणसहस्साह एगूणणवइचजो
अणाइ किञ्चिचिसेमाहइंश्च परिस्केवेण प० ? सव्वथाहिरएण भन्ते ! णस्कत्तमरुलेकेवइंश्च अयामवि
स्कभेण केवइंश्च परिस्केवेण प० ? गो० । एगजोअणसयसहस्स कउच्चसठेजोअणसए अयामविस्कन्तेण

त्वारयथाजन सहस्राणि त्रिभिर्निशानि योजनशतानि अयाचया मवयास्य नराशक्त्यन्तर प्रच्छस ? सथाभ्यन्तर जदस्त । नराशक्त्यन्तर कियदाया
सविष्कम्भाभ्या कियत्परिसेपेण प्रच्छस ? गीतम् । गव नयति याजनसहस्राणि पटच चत्वारिंशानि योजनशतानि अयामविष्कम्भाभ्याम् । त्रीणिच
योजनशतसहस्राणि पचदशयोजनसहस्राणि एकोनयतिचयाशतानि किञ्चिद्विगेयाधिकानि परिकेपेण प्रच्छस सव्वथास्य भदस्त । नराशक्त्यन्तर
कियदायामविष्कम्भाभ्या कियत् परिसेपेण प्रच्छस ? गीतम् । एक योजनशतमपस्त्र पटचपष्टानि योजनशतानि अयामविष्कम्भाभ्याम् त्रीणिशत

त्र नरुहलं (इमे नरुहायामादि द्वार कर्णे, छह । सर्वोभ्यन्तर पश्चिंशू ए जगधन् । नराशक्त्यन्तर केतलू लायपण पोहणपणे छे केतलो परिचि
पणे छे । हे गीतम् । नराशक्त्यन्तर योजन छवे चालीम ८८३४० योजन यतलू शावपणे पोहणपणे त्रिणिशाय योजन पञ्चरुकार योजन उने म-
व्यासी ८८ योजन कोइक अचिकेरा परियपक्कछे । सव्व थाहिरावुं हे भगधन् । नराशक्त्यन्तर केतलू लायपणे पोहण पणे छे, केतलो परिचिपणे छे ।
हे गीतम् । एक शाय योजन उने ठवे साहि ६६० योजन यतलू लायपणे पोहणपणे छे, त्रिणि लाय योजन मरुदार मरुदार त्रिणि से पणार ३१८३५

प्रदानि ? गीतम् । लयसमुद्रे श्रोणि त्रिशदधिकानि योजनशतान्ययगाद्यान्नातरे पद्वनश्रमसहशानि प्रशंसानि ? अत्रापमहारयाप्यमोक्तमस्मां मो-
लपति । एतमेवसंपूर्णपरिण । जम्बूद्वीपेष्टीये लयसमुद्रे चाहीनचग्रमसहशानि भवन्ति इत्याख्यात । नकाराऽत्रागमिकः । अयमसहस्रशतं श्रमप्र-
पन्ना । मधुसूदनराजस्यापि । मधुसूदनराजभक्त ? नचग्रमसहशान् किमप्याख्यायया सधयाह्य नचग्रमपठन प्रशंस ? गीतम् । पञ्चदशोत्तराणि या-
त्रनगशान्ययाधया सधयाह्य नचग्रमसहस्र प्रशंस । इहच मूत्र नचग्रमसहस्र प्रशंस । नचग्रमसहस्रस्यापिमा मज्जिजिह्वादिह्वादनसह-
शाना मज्जितमसहस्रकत्वेन सधयाह्यमसहस्रकत्वेनाज्ञायान् । तेनायमयः सपत्नः सुवाभ्यन्तरनचग्रमसहस्रकत्वेनाज्ञायान् सधयाह्य नचग्रमसहस्रकत्वेनाज्ञायान् इय
त्याश्रयाधया प्रशंसमिति वाच्य । अथाभ्यन्तरादिसहस्रस्यापिमा मज्जिजिह्वा परपरमन्तरमिच्छपक्षामाह्य शरकतइत्यादि । नचग्रमसहस्रस्य

णस्कप्तमडला प०? एवामेव सपुष्पायेरेण । जम्बूद्वीपे २ लयपेक्षसमुद्रे अष्टणस्कप्तमडलान्नवतिमि मरकाय॥

२ सखस्रतरन्तुण भते । णस्कप्तमडलान् केयइंआएअयाहाए सखस्रहिरए णरुक्तमडले प०? गी० ।

पञ्चदसुत्तरे जेअणसए अयाहाए सखस्रहिरएणस्कप्तमडले प०? ३ णस्कप्तमडलस्सण भते । णस्क

अमुमचग्रमसहस्रानि भवन्तीत्याख्यात ॥ नवोभ्यन्तरादु प्रदत्त । नचग्रमसहस्रान् किमप्याख्यायया सधयाह्य नचग्रमसहस्र प्रशंस ? गी० । पञ्चद
शास्तरादियोजनशतान्ययगाधयासधयाह्यमसहस्र प्र०? नचग्रमसहस्रस्य भगयन् । नचग्रमसहस्रस्य स्तत किमप्याख्यायया अन्तर प्रशंस ? गी० ।

मज्जितमसहस्रान् केयइं ३ । नयऽभ्यन्तर इ भगयन् । नचग्रमा माहस्रान् पक्षा केतली अयाथायं सध यादिरसू खइलू सखस्र मडला छे । ये गीतम् ।
पाच स वग ११० योजनना अय पाच सव वादिरसू खेइलू सखस्र मडला छ । इये मडलातर द्वार कइइ छे । नचग्रमसहस्रं इ भगयन् । नचग्र मडलने
परस्सरे एक नचग्र पक्षी यात्रा नचग्रनइ एहमा केतलू अयाथाय अन्तर छे । ये गीतम् । य यागण एक नचग्रया मडलने उने यीया नचग्रया मडल

જાન માહત્તા છે । જે ગીતના સમુદ્રોપમામાં દોષને વિશે એકનો છત્રી યાજ્ઞ ૧૦ યોજાવ અઘગાદીને કથા જે નસમના માહત્તા છે ॥ ત્યજાનાના જે
 મગપન્ । સમુદ્રને વિશે એકલ અઘગાદીને એકલા નસમના માહત્તા છે । જે ગીતના । ત્યજ મગપન્ને વિશે ત્રિણિ ને ગ્રીમ ૩૩૦ યોજાવ ધોગાપીને કથા
 એ ગણના માહત્તા છે । કથીપરે મગપનીને એકલોપને વિષય ઉને ત્યજ મગપન્ને વિશે એકલોપને વિષય ઉને ત્યજ મગપન્ને વિશે એકલોપને વિષય

नग्योदयनि योऽवपरावृत्तः सप्तः गतिः पञ्चविंशत्यधिकैः क्षित्या । अत्रोपपत्तिः सप्तसप्तुने परिरप ३१-३५ एतद्द्व्याभ्या गैकविंशत्यधिक्या-
भ्यां गताभ्यां गुरवते आत ७२२६७५ एया १३७५५ गतिर्जागेदृते अथ ११२१ वाप १ १८६० । अथमृतीय । अथावगित्यादि । यदा भद्रतः ? सययाद्म
मरुतश्चित्यादि । प्रस प्राग्वत् । गीतम् । पञ्चयोगमस्रस्रास्यक आष्टादशाधिक [१३७५५] यात्रमगत पतुदशपपञ्चाधिकानिजागगतानि गद्युति ।
मवद्वयप्रपादगतिः स्रस्तेः सप्तः गतिः पञ्चविंशत्यधिकैः क्षित्या अत्रोपपत्तिः सप्तसप्तुनेपरिरपारिभाय ३१७५५ एतद्द्व्याभ्या गैकविंशत्यधिक्याभ्या
गताभ्यां गुरवते आत ७२२६७५ एया १३७५५ गतिर्जागेदृते अथ ५११८ गेवं भागा १४४५ । अथचतुयादिमरुतलेष्टितिवेगमाष्ट । एयउन्मुडत्या-
दि । गतेनापायेन पायमुद्यान् पविषमाखपवे तयचतराष्टमरुतले तपचनर मरुत १३५५ निति पाद्य मरुतम २ श्रीविजोगानि पण्यद्विन्व

। गद्युद्भागा २ सप्तप्रतरमरुत उवसकमिज्ञा चारचरई ८ कठण मते ! नस्कप्तमदली प० ? गो० अठ
नस्कत्तमरुता प० ? १ जद्युदीवेग मते ! दीवेकेत्रईअ ख्यागहिता केयद्व्याणररुत्तम दला प० ? गो० ।

गतानि गच्छति मरुत प्रयोदयति । मरुतैः सप्तविंशत्यधिकैः गतिः क्षित्या एयचरइतंभापायेन पायचरकासन् २ श्रीविजोगानि पण्य
विच पशु पञ्चाङ्गागयतानि एकेकस्मिन् मरुतले मरुतगति निवद्वय २ सर्वाभ्यन्तरमरुत दुपर्वक २ चारचरति १ ४ कति मगयन् । मरुतम-
रुतानि प्रचरति ? गीतम् । अष्टीमसप्तमरुतानि प्रचरति ? ज्युदीवे भदन्त । द्वीपेकियद्व्यागद्य क्षियन्तिमसप्तमरुतानि प्रचरति ? गी
हो ॥ इये मरुता अपिचार खरे ख । तिसा ८ द्वार मरुत सख्या १ मरुत चार ४ मरुत विमानातर ३ यिमानापायादि ४ मरुत मरुतमे मेरु
पक्षी खयापा ५ मरुतापायादि ६ मरुतगति ७ मरुतमरुत नै चरुमरुत नै मायह निरुपख । ८ । तिसा प्रयममरुत मयाद्वार करे ख । केतमा
रे प्रगयन् । मरुतमा मरुताट्ट । रे गीतम् । अठ मरुतमा गाहताये । १ । ज्युदीपमासा रे भगयन् । द्वीपे विपे केतजू अथगाहोर्मे केतला न

[illegible]

મહલેતેરસંહિ જાવછેત્તા । જયાણ ત્રતે ! યાહિરતચ્ચ પુછા । ગો ૦ । પવજાઅણસહસાહિ એગવચ્ચઠારસુચર
જોછાગસય ચ્ચજડ્ડસયપચુત્તરેભાગસણ ગચ્છડ્ડેમહલ તેરસહિસહસેહિ સત્તપણવીસહસણહિછેત્તા એવ સ્વલુણ
ઉઘાણ જાવ સક્કમમાળે ૨ તિશિ ૨ જોછાણાહ છણુત્તહવ પવાવચ્ચેત્તાગસણ એમમેગેમઠ્ઠલે મુજ્જતેગહ

नृ २ चन्द्रस्तदन्तरात्मयहला द्यावत् सक्रामग् २ त्रीणि योजनानि यथायातय पञ्चपञ्चाशद्भागशतानि एकैकास्मिन् भयकले सुहृत्तगतिमिदमद्वयम् २ सयवाद्यामपहला मुपसङ्क्रम्येधार धरति ॥ यदा जदन्त ! अम्भ्र सयवाद्यामपहला मुपसङ्क्रम्येधार धरति । तदा एकैकेनमुहूर्तेन क्रियत्क्षेत्र गच्छति ॥ गीतम् । पञ्च योजनसहस्राणि एकञ्च पञ्चविंशयोजनशत एकोभसप्ततिञ्च नयति ज्ञागशतानि गच्छति । मण्डल त्रयोदशभिर्भागसहस्रैः सहतिवयावच्छित्वा ॥ तदा ब्रह्मणस्य समुपास्य एकत्रिंशद्द्विर्भुवनसहस्रैरपि सै फत्रिंशद्द्विर्भुवनस्यैवमन्त्रद्वयस्य शीघ्रभागच्छति ॥ यदा भगवन् ! याज्ञानन्तरं पृच्छा, गीतम् । पञ्चयोजनसहस्राणि एकञ्च एकविंशयोजनशत एकदशञ्च पष्टिभागसहस्राणि गच्छति भवकल त्रयोदशभिर्भावावच्छित्वा ॥ यदा भगवन् ! याज्ञान्त्वनीय पृच्छा, गी० ? पञ्चयोजनसहस्राणि एकञ्च त्र्याष्टादशोत्तर योजनशत त्र्यनुदशञ्च पञ्चोत्तराणि ज्ञाग

हिरण्य त्रीजा मांढलागो पृष्ठा । हे गौतम ! पाच सुआर योजन एकसो छठार ५ १९८ योजन ७ने पचवसे पांच भाग एतथा साठसात्रा एकसो योजनगा सेरइजार सातस पक्षुग्रीस भाग कोअइ एइया ज्ञाग इणीरीति मिथे इसें ठपायइ यावत् सकसतो २ यको त्रिणि २ योजन ७ने झलू से पक्षायव ज्ञाग एकेक भाइसे एतगो सुद्धन गति प्रति पटाइसो २ यको सवाभ्यान्तर साहिजा मांढसा प्रति आभयोने चारकरे । (चम्पदाऽधिकांर क

दत्त । चन्द्र सवकाष्टमहलमुपसक्त्य चारं चरति । तदा धनैकेन सुहृन् न क्षियत्कृत्र गच्छति । गीतम् । पञ्चयोजनमहलायि एकवपम्बविशत्य-
पिह याजमगतमेकामसत्तिन नयत्यपि कानि मागगतानि गच्छति नगहलत्रयोदशजि भोगमहलैः सप्तत्रिंशत् यावद्युपगतं पम्बविंशत् चिकेः गते वि-
भज्य । अथोपपत्तिः । अत्रमगहल परिरयपरिमाणं ३१८३ ५ यतश्च द्वाभ्यामेकविंशत्यपि कानि गताभ्या गुरुयते काल ३०३४५६१५ यथात्रयोदशभिः स
हस्रैः सप्तभिः ज्ञैः पञ्चविंशत्यपि के भागे हते लब्धानि ५१६५ येषं भागाः ६८८० ३ छायात्र मरुहलमुपपद्यमानाभासः । तयाचमिति । तदा सर्वथा-
द्यानकलचरवकाले इत्यगमनां समुप्यक्षा मेकविंशतायोजनमहलैः अष्ट १३३५ त्रिविक्रिगदपि के योजनगते यत्रचतुःस्पर्श श्रीपुभागच्छति । अत्र

चण उपुजागमपु गच्छदमरुत, नरमाहज.गसहस्सेहि जात्रलुता, तयाण इहगयस्स मगुस्मस्स इरुनीसापु
जोअुगसहस्सेहि अुठहिणुगनीसेहिजोअगसपु ह चदे चस्कुप्फामहसुमागच्छुं । जयाण जने । चडेयाहि
राणनर पच्छा गो० । पञ्चजोअुगसहस्माई एग-अपुक्काभीस जोअुण य इक्कारसय सठिभागमहस्सेहि अक्कुठ

वत्तवत्तः अथ्यत्तरनृताय मरुहलमुपसक्त्यचार चरति ॥ तदा एकेकस्मिन् मुहूर्ते क्षिपत् द्वेन गच्छति १ गीतम् । पञ्चयोजनमहलायि अथो-
तिचयोजनानि अयोदशभाग सहस्रं वि त्रीविंश एकानत्रिंशु भागगत गच्छति । मरुहल त्रयादशभिर्पञ्चिखत्वा । शयलयेतेनापायेन निष्कान
भाग सेदोह १३३५ तिवारे इहाना समुप्यमे एकत्रीस ३१ इकार याजम आठसे एकत्रीस ३१ ८ ३१ योजन एतन्ना यकी चन्द्रमा चतु स्वययइ आ-
से निअर्दे दोसइ । तिवारे हे जगवन् । चन्द्रमा यादिरस्या यकी उगनर मरुहली पूछा । हे गीतम् । पाच इत्तर योजन एकसो एकवीस ५०१ योज
न उग इत्यारइत्तर अने चाठि भाग एतलू मांडलू जाइ एक याजमना सेरइत्तर साव से पञ्चवीस भाग कीजे इहया भाग । तिवारे हे मगवन् । वा

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ १ ॥

केन रज्जुते गीतम् । पञ्चयोगसहस्राणि सप्तसप्ततिषु योऽश्वानि पट्त्रिंशत्तु सप्तत्यधिकानि प्रागश्वानि गच्छति सप्तहत्तं त्रयोदशानि सप्तहत्तं
पादसप्तदात सप्तद्विंशत्यप्यश्वेति सप्तद्विंशतिगच्छति सप्तद्विंशतिगच्छति सप्तद्विंशतिगच्छति सप्तद्विंशतिगच्छति सप्तद्विंशतिगच्छति सप्तद्विंशतिगच्छति
परिरमयति ॥ ३१५३१८ एतद्गु द्वाभ्यामेकविंशत्यधिकानि गताभ्या गुपयते गतं ॥ ३१५३१८ यथा त्रयोदशानि सप्तहत्तैः सप्तानि गतैः पञ्चविंशत्यधिक-
ने भागे लब्धानि पञ्चपात्रसहस्राणि सप्तपञ्चत्यधिकानि ५८३३ गेयपट्त्रिंशत्तु सप्तत्यधिकानि भागान् । अथतृतीय । अथतृतीय । अथतृतीय । अथतृतीय ।
यदा भद्रम् ? सन्तः अन्यन्तरतृतीय सप्तहत्तमुपसक्तम् चारुवति । तदायुक्तेन मुहूर्तेन विपरातोऽयं गच्छति । गीतम् । यथा त्रयोदश योजगसहस्रा-
वि अर्गीति च याजमानि त्रयादशभागसहस्राणि त्रीविध एकोनत्रिंशत्यधिकानि भागशानि गच्छति सप्तहत्तं त्रयोदशानि सप्तहत्तं त्रयोदशानि सप्तहत्तं
यवत् । अत्रोपपत्तिपथा । अत्रमश्वकलपरिरमः ३१५३१८ एतद्गु द्वाभ्यामेकविंशत्यधिकानि गताभ्या गुपयते गतं ॥ ३१५३१८ यथा त्रयोदशानि सप्तहत्तैः सप्तानि गतैः पञ्चविंशत्यधिक-
सप्तानि गतैः पञ्चविंशत्यधिकैर्जागेदृते लब्धानि पञ्चमहस्रास्यगीत्यधिकानि ५८८० गेय त्रयादशभागसहस्राणि त्रीविंशत्यधिकानि भाग-
नां १३३२८ ॥ अथ चतुर्थादिनवकलेष्टतिवेगमात्र । यवकुलुयएवमित्यादि । पूययत् निष्कासन् चन्द्रसदमन्तरात् यावत्तुष्टान् सप्तहत्तासदमन्तर स-
बल सक्तानम् ९ त्रीवि २ याजमानि १३३२५ पण्यति च पञ्चपञ्चाशदधिकानि भागशानि सप्तहत्तं त्रयोदशानि सप्तहत्तं त्रयोदशानि सप्तहत्तं
जागसए गच्छेत्तु मडल तरसहिमहस्सेहि जायते ॥ अथाण मनः चदे अस्म तरतच्च मडल जात्र गच्छेत्तु ।
गो० पञ्चजोषगसहस्साह असाइवजोषणाइ तेरसयसागसहस्साह तिरिणिअ एगुणतीनभागसए गच्छेत्तु मडल
गीतम् । पञ्चपात्रसहस्राणि त्रिपत्तिजगशानि सप्तसप्ततिषु योऽश्वानि पट्त्रिंशत्तु सप्तत्यधिकानि प्रागश्वानि गच्छति सप्तहत्तं त्रयोदशानि सप्तहत्तं त्रयोदशानि सप्तहत्तं
सांक्रज्जाइ एव याजमाना तेरद्विंशत्तु सप्त से पञ्चयोग १३३२५ प्राग योजी एवजा भाग । त्रिंशदे दे भगवन् । चन्द्रमा अम्यन्तर त्रिंशत्तु साहस्रं आद्य
योगे चार करे यावत् तिरिणिअ एकोन मुहूर्तं च कोसलु पेत्रजाइ । इ गीतम् । पाच ५ द्वात्रिंशत्तु योजग असी योजग ८० ३३ तेरद्विंशत्तु भाग त्रिणने अगुणीस

श्रीकृतानि पञ्चविंशतिरूपयष्टिभागान् योजनस्य एकस्यैकपट्टिभागस्य दशैकां हिक्कस्य सप्तैकां चतुरैर्भागान् त्रिमुष्य संक्रामति अपरतोपि साय-
त्येवयोजनानि त्रिमुष्य संक्रामति समयमीक्षते जात द्वाचस्रतियोजनानि एकपञ्चाशदेकपट्टिभागा योजनस्य एकस्यैकपट्टिभागस्य सप्तैकां हिक्कस्य सप्तैकां
युक्तीनामो द्वितीयमदले विक्रमायामविचिक्तेन प्राप्यतेति । तच्च पञ्चमदलराशौ प्रविश्यते जायते यथोक्त । द्वितीयमदलस्यायामविचिक्तेनमान

णाह पण्यीसचपुगमठिआए जौयणस्स एगसंठिजोगचएग सप्तहातेत्ता चत्तारिचुसिअए एगमेगेमदले
अथाहायुहि णिधुहुंमाणे २ सप्तपुतर मरुल उवसकमिन्ता चारचई ६ सप्तपुतरेण भते ! चदमदले केव
इंअ अयामविक्कमेण केवईअ परिक्केवेण प० ? गो० । णयणउइजौअणसहस्साइ कच्चवहाले जौअणसए
आयामविक्कमेण तिसिजौअणसयसहस्साइ पसरसजौअणसहस्साइ एगणउडचजौअगाइ किच्चिवि

चन्द्रः तदनन्तरात्मशरत्तान्तर मरुल संक्रामन् २ पट्टिभागानि पञ्चविंशतिरूपयष्टिभागान् योजनस्यैकपट्टिभागस्य एक सप्तैका-
न्तिवाचतुरपुष्टिकात्रागान् एकैकस्तिमशरत्तौ आवापयायुष्टिनिर्वचयन् २ सर्वोत्पत्तरमशरत्तं मुपसहस्रमशरत्तं चरति ॥ सर्वोत्पत्तरं द्रवन्त । चन्द्र
मरुल क्षिण्दायामविक्कमेण कियएयस्मिन्नेव प्रकृतः ? गीतक ! नयनवति योजनमशरत्ताणि पट्टिस्वारिणानि योजनशतानि आयामविक्कमेण

क ४३२५ योजन नव ६ एकपट्टीया भाग एक योजनमा ऽने यली एकपट्टीने एक भाग सात भागे छेदीच एहवा छ पुष्टिकामाग एसली अथाधाने
माहिरलू श्रीलू ३ पञ्चमानू माहलो छे । शरीरीते निधे एहवा उपाच पेसतोयको यन्त्रसा तदन्तर पुष्टिका माहला यकी तदन्तर आगल्ले माहलो
सकनतो आवता २ यकी छेदीस २ योजन पञ्चवीस एकपट्टीया भाग एक योजनमा ऽने एकपट्टीने एक भाग सात भागे छेदीच एहवा प्यारि ४
पुष्टिका भाग एकेके माहसाइ एवली अथाधानो यदि प्रवि पटाकवो ९ यकी सर्वोत्पत्तर पञ्चलू माहलू उपसकमेने चारकरइ ॥ ६ ॥ सर्वोत्पत्तर

[illegible]

गा० । पणयालीस जोश्यामहस्साइ दीशुञ्च सत्तावयो जोशुणसए णययएगसाठजोए जोशुणसास्स
एगसठिनागव एग सप्तहाळेसो लवुणियाजाए श्याहाए याहिरतसे चंदमळले प० १ एव खलु एए
णउत्राएण पत्रिसमाणे चढे तयाणतरानु मळलाढे तयाणतर मळल सक्रममाणे २ लव्रीस २ जोशु

न्दरस्य पयतस्य कियत्य। शशाण्यां पाञ्चतनीषा यन्द्रमरहस्य प्रसप्तम् । पशुपत्वारिगद्याजन सप्तस्त्राणि द्वेषसप्तस्वार्थग्राह्यमशरीरस्य च यक्षप-
 सिभागान् योगमस्य रक्ष्य सुभगस्य सुसुधाक्षिया यद्वृष्टिफागानयाण्या याद्रातुताय यन्द्रमरहस्य प्रसप्तम् । यथ स्वस्वेतेनोपायेन प्रयिजन

મઠીંતું યજ્ઞ ભાગ ભાત ભાગદ્ર શ્લોકોષ ત્રિણિ શૂંઘિલા ભાગ યતલી ધ્યાયાયાશ ધાહિરલાયજો ડભત્તર ધોજૂ શ્વત્રમાનૂ સઠસલ્લહ । જયદ્વૈપમાત્મા હ
ભગયન્ ! દ્વૌપને વિષે મેઠપમેંતમદ્ર કેતલો યયાયાશ ધાહિરલૂ શ્રીજૂ શ્વત્રમાનૂ માઠનૂ છે । જે ગીતમ । પખ્વાશીય શ્વાર યોયાત ડમે વિલે સઠાઃ

द्वितीयं चन्द्रमहल प्रश्नः ? गीतम् । पञ्चवत्सरिशद्योजनमहस्याणि द्वेच दिनवत्यधिके योजनशते पञ्चत्रिंशैकपट्टिभागम् योजनस्य एकैकपट्टि-
भागं सप्तपञ्चिंशत्स्वाश्रयं सर्वथाभ्यान्तरं द्वितीयचन्द्रमहल प्रश्नः ? सद्यबाह्यमहलराशिः पट्त्रिंशद्योजनानि पञ्चविंशत्यधो
अनैकपट्टिभागा एकसैकपट्टिभागस्य सहका दत्तार सप्तभागा पात्यते यथोक्तो राशिः । अथतृतीयमहलपृष्ठा । जम्बुद्वीपे २ इत्यादि । प्रश्न
मुद्रसुगम उन्नरसुत्रे पञ्चवत्सरिशद्योजनमहस्याणि द्वेच सप्तपञ्चाशदधिके योजनशते नवच गकपट्टिभागम् योजनस्य एकपट्टिभागं सप्तपञ्चिं

अथाहाए सख्वाहिरए चदमऊले प० ? जयद्दीवेण भत ! दीवे मदरस्स पख्खयस्स केवइअए अथाहाए
 बाहिराणतेरे चदमऊले प० ? गो० ! पणयालीसजोअणसहस्साइ देअिअयेणउए जोअणसए पणतीसअ ए
 गसठिसाए जोअयास्स एगसठिजागअ एगसत्तहात्तेत्ता तिअि अणिअ्याभाए अथाहाए बाहिराणतेरे चद
 मऊले पं० ? जयद्दीवेण नतेदीयेमदरस्स पख्खयस्स केवइअए बाहिरत्तइ चदमहले प० ?

प्रच्छत् ३ गीतम् । पञ्चवत्वारिण्योऽग्रमसहस्राणि श्रीक्षिप्य त्रिशतयोजनशतानि अवापया सर्वदा । च चन्द्रमहल प्रच्छत् २ मन्द-
रस्य पयनस्य कियत्या अवापया बाह्यान्तर चन्द्रमहल प्रच्छत् १ गी० । पञ्चवत्वारिण्योऽग्रमसहस्राणि द्वेषत्रिमवती योजनशते पञ्चत्रिंशद्व-
एकपट्टिभागान् योजनस्य एकपट्टिजगन्तु सप्तपाक्षित्या श्रीन् बुद्धिकाभागान् अवापया बाह्यान्तर चन्द्रमहल प्रच्छत् १ मन्दद्वीपे २ म-

अथाथाह सब धादिरलु बेइलु यद्रमानु मांइलु छं । हे नीतम । पण नालीम ४५ इकार योजन ग्रिखु सें ग्रीम योजन ४५ ३३० याखन यतली अया
थाइ सर्वे यादिरलु ठइलु मांइलु यद्रमानु । अयूडोपनामा हे जगयम । ह्रीपनें विवें मेकपयतनें केतली जबाथाइ बादिरला यकी उत्तर बीजु सें
द्रनानु मांइलुछं । हे नीतम । पणनालीम इकार योजन ग्रिखु ४५ ३८३ याजम उमे पात्रोस एकसठिया भाग एक याजममा उनें यकी यक-

पटिनाय मत्तया श्रित्या चतुरश्रम् यैकैकसिन्धुसंज्ञे अयाधोया वृद्धि अत्रियदेयम् २ सध्याप्तमण्डपसंज्ञम् चारयति । अथ
पत्रानपुत्रापित्याः स्यान्नायनित्यापमण्डपान्नायनसंज्ञाया पञ्चमाह । अयुद्दीयेति । अयुद्दीपद्वये भगवन् । मन्दरस्य पयतस्य निवस्यारुणाधया मन्
वाद्य चन्द्रमण्डल मण्डल १ मीनम् । पञ्चबल्यारिण्यष्टात्रजनसंज्ञाणि त्रिजद्विचिकानि योजनगताप्यवाधया सध्याप्त्य चन्द्रमण्डल मण्डल ।
प्रपञ्चिन्तुं प्राग्वन् । अष्टिद्वितीयमण्डलपञ्चमाह । अयुद्दीयेत्येति । अयुद्दीपद्वये भगवन् । मन्दरस्य पयतस्य निवस्यारुणाधया सध्याप्त्य चन्द्रमण्डल

गिरुक्रममाणे २ चदे तयाणतराष्ट्रमण्डलाष्ट्र सयाणतर मण्डल सक्रममाणे २ छत्तीस २ जीशुणाइ पणवीसव
एगसठिभाए जीशुणस्स एगसठिभागचएग सप्तहा छेत्ता चत्तारिखुणिशुभाए एगमेगेमण्डले अवाहावुद्धि
अन्निवहेमाणे २ सखुणाहिरमण्डल उधसंकमिस्ता चारचरहं ॥ जयुद्दीवेण जत्ते । दीत्रं मन्दरस्स पञ्चयस्स केव
इशुणा अवाहाए सखुयोहिरए चदमण्डले प० १ गो० । पणघालीसजीअण ६ हस्साइ तिरिखुशुत्तीसे जीशुणसए

काभाग अयाधया अथ्यत्तराष्ट्रीय चन्द्रमण्डल मण्डलम् १ एगसठिभागचत्तारिखुणिशुभाए एगमेगेमण्डले अवाहावुद्धि
पटिनाय मत्तया श्रित्या चतुरश्रम् यैकैकसिन्धुसंज्ञे अयाधोया वृद्धि अत्रियदेयम् २ सध्याप्तमण्डपसंज्ञम् चारयति । अथ
पत्रानपुत्रापित्याः स्यान्नायनित्यापमण्डपान्नायनसंज्ञाया पञ्चमाह । अयुद्दीयेति । अयुद्दीपद्वये भगवन् । मन्दरस्य पयतस्य निवस्यारुणाधया मन्
वाद्य चन्द्रमण्डल मण्डल १ मीनम् । पञ्चबल्यारिण्यष्टात्रजनसंज्ञाणि त्रिजद्विचिकानि योजनगताप्यवाधया सध्याप्त्य चन्द्रमण्डल मण्डल ।
प्रपञ्चिन्तुं प्राग्वन् । अष्टिद्वितीयमण्डलपञ्चमाह । अयुद्दीयेत्येति । अयुद्दीपद्वये भगवन् । मन्दरस्य पयतस्य निवस्यारुणाधया सध्याप्त्य चन्द्रमण्डल

इ उपार्थे भाकलना यका चदुभा तदगन्तर पयिला सांक्षिभा यका मन्दमन्तर आगत्तये गोहलाह आतो २ यको छत्तीस २ याजल ६६ उने पधवीम एग
महीया नाग यक याजलनां उने यको एकमण्डले यक भाग याग भागइ छदोह यदुभा ४ अथ बुधिका भाग एगलो एकैक मण्डले अवाधानो
बुधिमति यथारता २ यका सध यादिरण्ण् यदुभा माहन् उपसंज्ञका आभयान चारकरह ४ अयुद्दीपमासा हे भगवन् । द्वीपने विदे तेषपयतने केतुली

दिभागद्वार । चन्द्रमण्डलेषु भते ? केवलम् आयासविष्कम्भाभ्यां कियदायामिदं किंयदपरिचयेण कियदाहृतवेनोविस्त्वेन प्रकृतं गीतम् । यदुपलब्धमथतमकगणितभागान् योजनस्यायामधिक्यभाभ्यां एकस्य याजनस्य एकपट्टिजागीकृतस्य यावत् प्रमाणाभागा स्तावत्सुप्रमाणावत् पञ्चगङ्गागप्रमाणितस्य । तन्निष्पन्नं सुविशेषाधिकं परितो पणं करशरीत्या द्वेयोजने पञ्चपञ्चाशद्भागः साधिकाहृतस्य । अष्टाविंशतिनिकपट्टिभागान् याजनस्य यादृश्येन । अथमन्तरमधिकृत्य प्रथमादिनवदशाध्यायाप्रश्नाह । जमुद्रीवे २ इत्यादि । जमुद्रीवे २ भगवन् । मन्दरस्यपथनस्य क्रिय-

वेण केचिदध्ययाहस्येण प० ? गो० । छप्यन् एगवठिजाए जोखणस्सआयामधिकमेण त तिगुणसविसेस परिस्केवेण अठावीसघएगसठिभाए जोखणस्स बाहस्येण ५ जमुद्रीवेण ५ जमुद्रीवेण भते । दीवे मन्दरस्स पस्यस्स केव इच्छीए अथाहाए सहस्रतरए चदमढले प० ? गो० । चोअलीसजोअणसहस्साइ छुठयवीसिजोखणसए

घयाअन्तर प्रकृतं ? चन्द्रमण्डल भगवन् । कियदायामिदं किमस्या कियत् परिहं पणं कियदाहुल्येन प्र० ? गीतम् । यदुपलब्धमथ त एकश-
ष्टिभागान् याजनस्य आयासविष्कम्भाभ्यां ? तन्निष्पन्नं सुविशेषं परिकेपेण अष्टाविंशतिनिकपट्टिभागान् योजनस्य बाहस्येन ? जमुद्रीप २ मन्द-

चन्द्रमण्डले अथाहाइ अंतरेण (इये विनायामादिमान द्वार करे) ॥ चन्द्रमान् बाहलू धिय हे भगवन् । केतलू साधपणे पोइल पणइ केतलो परिचि पणइ केतलू आहपणे करपणे के । हे गीतम् । छप्यन् एकसठिधा भाग एक योजनना एतलू साधपणे पोइलपणे के । ते यकी त्रिगुणं अधिकेन ये योजन एने ५५ एकसठिधा भागएतलू परिधिपणे कर । अठावीस एकसठिधा प्राग एक योजनना एतलू आहपणे करपणे के । इवे मेरु एने मऊलने आतरा द्वार करे के । जमुद्रीपनाया हं भगवन् । द्वीपने धिये मेरुपर्वतने केतलो अथाया आंतरके सर्वाभ्यन्तर करेण चन्द्रमान् सांख्योत्तर । हे गीत

यनीत्यादि प्राग्वत । एयामपीन्द्राभावे व्यवस्थो प्रपन्नकाह । तेषिण भते? देवाकमित्यादि । प्राग्वत् । इति कृतापसुदशामुयोगद्वारे सूर्यप्रकृपण्या ॥
 अथचन्द्रवक्ष्यमाह । तत्रमस नयोगद्वाराणि भण्डलसख्याप्रकृपण्या १ मयहलक्षेत्रप्रकृपण्या २ प्रनिमयहलक्षेत्रप्रकृपण्या ३ मयहलायामादिसाम ४ म-
 न्दरमधिकृत्यप्रथमादिसयहलायाया ५ मयस्यस्तरात्रिमयहलायायादि ६ सुहृत्तगति ७ तथायौ मण्डलसख्याप्रकृपण्यापृष्ठति । कतिगुप्ततपत्यादि ।
 इति भदन्त २ चन्द्रमयहलानि प्रकृपणानि । भगवामाह ? गौतम । पञ्चदशचन्द्रमयहलानि प्रकृपणानि २ अथैषा मयकलिद्वीपकलिवखेति व्युत्पद्ये
 पृष्ठति । जयद्वीपे भदन्त २ द्वीप क्रियदयगाद्य इत्यति चन्द्रमयहलानि प्रकृपणानि २ गौतम । जयद्वीपेद्वीपे अथीत्यधिक योजनगतमयगाद्य पञ्च
 चन्द्रमयहलानि प्रकृपणानि । अथलवचममदूजदन्तप्रसङ्गः । गौतम । जयद्वीपेद्वीपे त्रिगुणिकानि त्रिगुणिकानि अथगाद्य अथान्तरे दशचन्द्रमयह

लंस्वाहि कूडाविविधानिष्ठया सवृजुसमता तेषां संभासेति उज्जोर्वीन पभासेति । तेषिण जते! देवाण
 जाहेहदे चुञ्जयई सेकहमिस्थानिपकरेति जाव जहखेण एकसमय उक्तीसंय लम्मासा १५ कईण जते ।
 चदमहला ५० ? गो० । पखरस चंदमहला ५० ? जयद्वीपेण मते । द्वीपे केचहच्य उगाहिना केचहच्य चद

न्दासपक्षरया चित्रात्तरलश्याः अन्याम्य समयगाद्याभि लश्यामि कूडानीचस्थानस्थिता सवनः समन्तात् भान्प्रदेगाण् अथभासयन्ति सद्यो-
 तयन्ति प्रजामयन्ति, तेषां सगवन । देवानां यदा चन्द्रश्च्ययते तदाते कथमिदानीं प्रकुर्वन्ति, यायञ्जयन्तेन यक समय उत्तरकपतः पयसामा, १५॥

योजन सापेक्षं करो व्यक्त आसगमे वेलीपक्षप धारक य विरलो आत्रिपोग कमकरेयतालो परवदाह करो महित यका मोटे मयूह करीने गो-
 त आदिन याजा यमाह्या यदवा ना टक यावत् प्रोगवता यका सुपकारी छे, तेहज जेहू ने मन्तेजयन्त मनुय छेत्रनी परि लिहा चन्द्रमानु
 जत्यस्त गीतत रोग मदी त्रै सूर्येण अत्यन्त ठाव मदी सूर्य चन्द्रमानां एकठा रोगयन्त यजेकनी एकछी मिलतो जेत्याह काति करीने निम २

अनेत्रयः सम्यक्तालोदय निरायमस्येन एकांततत्त्वज्ञानप्रपञ्चः । एतदेवम्याचष्टे । मदन्तपलेया मदागात्युणस्यभावा व्यातपक्षपा लेरया रक्षि
 मयातो येयोते तथाच चित्रातरेशया चित्रमन्तरलेण्याच येयोते तथाभावापदास्य चित्रमन्तर मूर्योपापन्नातरितास्यात चित्रलेण्या चन्द्रममगीतर-
 दिवत्वा न मूर्वीकानुषरक्षित्वात् मूर्वीकान् च विनन्यात् कामिरयभाषय नीत्याश्च । अम्योत्य समनगताभिः परस्परं अक्षिष्टाजिलेस्याभि । तथाहि ।
 चन्द्रमर्ना मूर्वीकान् प्रत्यक् लेण्यायाजसगतचन्द्रप्रभाकविसारा दन्त्रमूर्वीकान् मूर्वीपक्षव्यावम्यितानां परस्परमन्तरपक्षागद्याजमनद्विष्टाणि तस्य
 च चन्द्रमन्तानिनाः मूर्यमन्ताः मूर्यमन्तानिनाः दन्त्रमन्ताः इत्येव चन्द्रमूर्यप्रभावा निमीभावाः एषा स्थित्वदृष्टातेन द्योतयति । द्युताभीय मयतोपरिख्यव-
 न्चित्तजिखरीकीय म्यामन्तिनाः । मईयेकप्रस्थानेस्थिताः नवतः वनतात् ताम प्रदेजान् स्वस्याप्रस्थाम्नाम् अयभाषयति उद्द्योतयति तापयति प्रमान-

पाणस्त यिमणावयसुगा जोचरोववसुगा चाराठिइआ जोगहंसमायसुगा पक्किठगसठाण
 सठिपिह जौत्थुगसयसाहसिपुह तावस्वसेहि सयसाहसिस्थानि वेउविस्थानि यादिराहि परिसाहि महया
 हयणहृगीयथाहुंश्च काव मुजमाणा मुहलेस्सा मदपवलेस्सा चित्ततरलेस्सा अखोखुसमोगाढाहि

दमन्तय, नातात्त्व, विमानापपत्रका नाचारापपत्रका चारान्गितिकाः भोगतिरतिकाः भागतिमभापपत्रकाः प्रल्लष्टकसन्दाभसस्थिती यौजतगत-
 साहसिके तापकरीः गतसाहसिकाविबुधुर्विकाभिः दान्नाभिःपरिपद्भि नवताहन्तन्वगीतवादित्र पायत् मुमुताः मुखलेण्या मन्दलेण्या स-

मन्त्र ताराकूप निमज्ज पूथनीपरि आबया, एतला विष्णु विमानोपपत्रकाहृ चारापपत्रका नदी चार रक्षित स्थिर के गतिकरवा-
 नें यिये रनि आमन्त्रनयी गति समायक नयो स्थिरकह पाकी ईटिनें संत्याने सस्मित छ, जियपाकी इट पोइलपण्यायी क्षांधपण्ड वि मफी उने
 बीरुम दाह तिम मन्त्रुय छेच बाहिरला चन्द्र मुयनां तापक्रेत्र पवास इणार योजन पोइलपण्डे १ क्षाप योजन क्षांधपण्डे इह, तेभाटे अनेक सप्तमने

सुखाससिन्धुर्न यो गतयतसा इच्छिन्ते सापदेशेस्तान् प्रदेशान् अर्थभासयतीत्यादि क्रिया योगः पक्षे एकाद्यायामतो धीर्पां
प्रवति चिस्तरतस्तुसाका पदुरस्त्राय तेषामपि मनुष्येष्टेष्टाद्विर्वर्तिनां चन्द्रसूदाया मासपक्षेष्टादि । आयामतो उनेकयोजनलक्षप्रमाणाणि विक-
स्मत् यद्यप्यो गत्तुप्रमाणाणि । इयमत्रभावना मासुपोत्तरपक्षतात् योजनलक्षानुसारं शीतलक्षणांस्तुकरणांनुसारं प्रथमाचन्द्रसूर्यपक्षिततो
यात्रनलक्षान्तिक्कमे द्वितीयापक्षितेप्रथमपक्षि गतचन्द्रसूर्योका सतावासापक्षेष्टस्यायाम्, विस्तारश्च एक सूर्योदपरसूर्यौ लक्षयोजनान्तिक्कमे तेन साव
यात्रनप्रमाणाः इयम् भावनाप्रथमपक्षपेष्टया योदुष्ट्या । एयमपि भाव्यः सपसाइस्सिस्सिइत्यादि । प्राग्बत् । कथंभूताइत्याह । सुखलेश्याः एतच्च
विर्जिपच चन्द्रानप्रति तेनतेमाभिगीतनेजसः मन्व्यलोकैश्च शीतकाजारी मयकांतत शीतरश्मयइत्यर्थः । मन्व्यलक्षणा एतच्च सूर्यान्प्रति तेनतेमात्यु

गो० । जात्र ताहे चक्षारिपत्र सामाणिष्ठादेवा तठाण उत्रसपजित्वाणं विहरति जात्र तस्यण इदंउववस्सा
भवई ॥ इदठानेण भवे ! केवइस्य कालउववाएण विरहिण् प० ? गो० जहन्नेणं एगंसमय उक्कोसेण छम्मासे
उववाएण विरहिण् प० ? यहिस्थान भते । माणुसुत्तरस्स पव्वयस्स जेचदिम जात्र ताराकवा तचेव पेच्छुं

२ पञ्चयासान्निष्ठादेवाः तरस्याममुपसपद्य विहरन्ति यावत्तत्रान्वइन्द्रहरणो नयति, इन्द्रस्थान भवति । कियत्त काल सपपा तेमविरहित,
गीतग ! अपन्यतः एक समय तत्रपैव यएमासाण् उपपासेमविरहित प्र० ? यहिस्तादुभययत् मानयोत्तरस्या पर्येतस्य येचन्द्रयायाताराकपाः, तदे

प्यार पाच सामाणीक देवता एकठा मिलीने तेह इन्द्रमुस्थानक आचयीने विहरइ । जोखीने तिहा इन्द्र कपनो न हूइ । ता खने खां लगे इन्द्रमु
स्थानक पागइ । इन्द्रमु स्थानक हे भगवन् । केतलोकास इन्द्र कपता खिनां विरहितरहर, हे गीतग ! अपन्य यकी एक ? समय सरकसुपवे क्षमा
स लगइ इन्द्रना उपपात विरइ हुइ तित्हारपकी खवस्य ऊपसे । हे भगवन् ! म जुगोत्तर पर्येयकी याहिर मनुष्ययेन याहिर पे चन्द्रमा मूप पइ

प्रमुखा । तमते ? किपुठ इत्यादि । अत्रयावत्पदसमूहोय अपठुं गच्छति गोष्ठान् । पुठुं गच्छति । तमते ? किन्ते गाढगच्छन्ति अयो-
गाढ गच्छन्ति । गोष्ठ्या । दुग्गाढगच्छन्ति कोष्ठयोगाढगच्छन्ति तमते ? किअयतरोगाढं गच्छति । परपरोगाढगच्छति । गोष्ठ्या । अयतरोगाढगच्छन्ति ।
कोपरपरोगाढगच्छन्ति तमते ? किअयुगच्छति । यारंगच्छति तमते किठु गच्छन्ति । अरंगच्छन्ति तिरिअगच्छन्ति गोष्ठ्या । रुठुपिगच्छति तिरिअपि-
गच्छन्ति अरंगिगच्छन्ति । तमते ? किआह गच्छन्ति सखेगच्छति । पञ्जवसाखेगच्छति । गोष्ठ्या । आहपिगच्छन्ति मन्नेपिगच्छति पञ्जवसाखेपिगच्छन्ति तम-
ते ? किमविसयमच्छति अविसयगच्छन्ति गाष्ठ्या । अविसयगच्छति कोष्ठयिसयगच्छति तमते ? किआहपुवि गच्छन्ति अहपुवि गच्छन्ति । गोष्ठ्या । आ-
पुपुवि गच्छन्ति कोष्ठयापुपुवि गच्छन्ति तमते ? किएगविगच्छन्ति गोष्ठ्या । नियमाहुविगच्छन्ति तमते ? किआहपुवि गच्छन्ति । गोष्ठ्या । आ-
विम्वेन चहस्पच्छागत गच्छता ऽठिअ मति उतागपुठ । अहपुठकस्यायसाशय । गम्यमानदिहअ किचित्पुठनतिकम्पते यथाऽपवरकक्षेत्र किचि-
च्चारपुठ यथा देहलीचैत्रमताऽय काप्रकारइति । भगवामाह ? गौतम । स्पुठ गच्छन्तः नाऽपुठ अत्र सूयमिवेतसरूपशून सूयविम्व्यावगाहने आहुदि
रपि वक्तवति । स्पष्टनाया अयगाहनातोऽधिकविययत्वात् । तत प्रश्नयति । ठुठदन्तरपुठ नां अत्र अयगाढ सूयविम्वेनाशयीकृत अचिष्टितमित्ययः स
तानवगाढ तेनाऽनाशयीकृतमर्चाप्रितस्मिन् य । भगवानाह ? गौतम । अयगाढां अत्र गच्छन्तः नाऽमयगाढ आश्रितस्वेत्यजनयोगान् । अथ यद्गुदत ?

द्दीव्रण जने । दीवं सरिआ कितीअ खेत्त गच्छति पठुपयखत्त गच्छति अणागयखत्त गच्छति गो० !
जोतीयखेत्त गच्छति पठुप्यया खेत्त गच्छति गोष्ठ्यागयखेत्त गच्छति । त मते किपुठगच्छति जात्र

उद्गममभूते वा मय्यान्ति मभूतेवाण्णसोगीतम ? लेस्याप्रतिपानेन, उद्गममभूते दृश्यते ॥ लेस्याभितायेन मय्यान्तेमभूते मलेचदूरेच
जातामबी । तह रे जगवम् समुकररये छत्रइ जाह गति करे यावत् निसे ख विगि गति करइ इम लणारेक भासे छे । तेह रे भगवन् ! समुकररये
केअठे भासे के, इम जोया उपगयकवणा सुबने २८ पदे आहारणा पय्कअं, इह तिम कह्या । स्पुठ प्रस अयगाढ प्रस अतत्तर प्रस अणुबादर प्रस

लोकासन्देशेष्टु इत्यामा पेशया दूरेष्व विप्रकृष्टेष्वेष्टु प्रतीत्यपेक्षया सूर्या दूर्यते द्रष्टादि मध्याह्ने उदयास्तमयनदर्शनं पेषया आसन्नं रश्मि पश्यथिषि
 योजनगताष्टकं नैव तदा तस्य व्यतिष्ठितस्यात् सम्पत्ते पुनरुदयास्तमयप्रतीत्यपेक्षया व्यतिष्ठित इति । अत्र सव्यश्रकाक्षाप्रश्रीयसेय- अत्र भागयानाह । तदे
 यमङ्गवताऽगन्तरमेव प्रस्रिययोग्योक्त सप्तपेवेत्यर्थ । यायदुदृश्यते इति । अत्र च मद्रुगाजामनामाप्रतीतिर्ना पानदृशा प्रतीत्या सव्य विसवदस्त्विति सया
 दप्य पुमर्गोत्तमः पृष्ठति । जवुद्दीर्घेकमित्यादि । जवुद्दीर्घे भदक्तः द्वीप मुद्रुमममद्रुर्त्तं च मध्याह्निकं मद्रुर्त्तं च आस्तमयममद्रुर्त्तं च अत्र च मद्रुगाजामनामा
 सूर्योत्तमयश्रकाक्षेपु सन्तौ उच्चोत्तम अत्रापि काकुपाठात्प्रकाशगतिः । भगवानाह तदेव यद्वयतानामाप्रति पृष्ट । यायदुदृश्यते इति । सवत्रीद्रुमनमुद्रुसादिपु
 सन्तौ सप्तम्यत्राणापुस्तमेव समस्तसापेक्षया ऽष्टौ योजनयतानां लि कृत्वा सवि सठा जमप्रतीतिवयमपलपाम इति भगवदुक्तमेवानुयदक्षत्र विप्रतिपत्ति
 वीज मद्रुमाह । जवुद्विमित्यादि । प्रस्रस्रपृष्ट । उत्तरसूत्रे गौतम । जेश्यायाः सूर्यमश्वजगततेक्षः प्रतिधातेग दूरतरस्यादुद्रुमनदेशस्य तदप्रसरणे-
 नीत्यथ उत्तरममद्रुर्त्तं दूरेष्वमूलं दूर्यते लेश्य । प्रतिधातोश्चिमुद्रुश्रत्येव न समायनदूरस्योपि सूर्यआसवप्रतीतिर्नामयति । ययमस्तमयममद्रुर्त्तं च व्या-
 म्मेय द्वयोः समगमकस्यात् मध्याह्निकमद्रुर्त्तं न लेश्यायाश्च भिधापेनप्रतपनेन सर्वश्रस्तेजस प्रतापेनेत्यर्थः । मूलेष्व दूरेष्व दूर्यते मध्याह्ने ह्यमक्तोपि नृप-

च्छत्तेण । इतो गो० । तच्चेय जाय उच्चत्तेण । जहण ज्ञत । जवुद्दीर्घ २ सूर्या उगममणमुज्जत्तसिश्च
 मम्र्तिश्चमुहुत्तमिश्च अत्यमणमुज्जत्तसिश्च मद्यस्यममाउच्चत्तेण कम्ह्णं भनं । जवुद्दीर्घे सूरिश्च । उगम

मूल च दूर्यते मध्याह्ने मद्रुर्त्तं मले च दूरे च दूर्यते दूरे च मूने च दृश्य म, इत्य गौतम । तदेव यायदु र्यते ॥ जवुद्दीर्घे भदक्तः ।

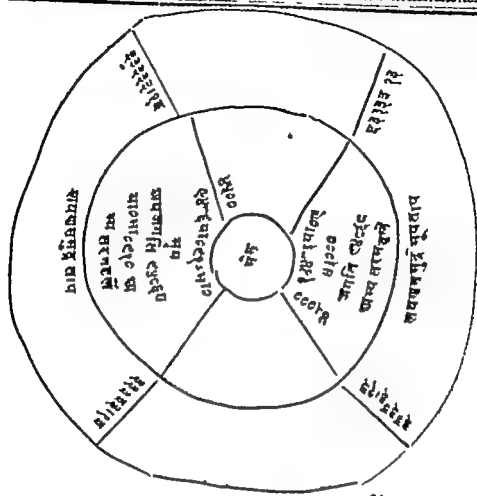
सर्वस्यामत्र सूरिया क्षत्रपण्डर इति । तस्यायाटे च जगवन् । जवुद्दीपनामा द्वीपनेत्रिये सूर्य उदय मुद्रुर्त्तं न च यियव दूरेयगनोले छाने
 मुनेदीर्घां यद्यत् प्रस्रमण मुद्रुर्त्तं न च यियव वेगलोले छाने मुनेदीर्घां यद्यत् प्रस्रमण मुद्रुर्त्तं न च यियव वेगलोले छाने मुनेदीर्घां यद्यत् प्रस्रमण मुद्रुर्त्तं न च यियव वेगलोले छाने
 सैत्रमाटेने विष्व उदय मुद्रुर्त्तं वेगलोले तोपवि दूकठा वीर्यव लेश्यातेजने आकारद तापकरीने मध्याह्न मुद्रुर्त्तं न च यियव वेगलोले छाने वेगलोली

सप्तस्वार्जिता योजनसहस्रेः समष्टिदे ह्यं वक्षित
 भद्रमनास्तमयोः मये पश्यति आसक्त पुनमन्यते
 विमलकट भक्तमपि भप्रतिपद्यते मध्याह्निकमुद्रुतं इति
 मध्याह्निकमध्याह्निको गयमस्य शिवसय याम
 प्यातः सयस्य मुद्रुतं स्याति समष्ट्योपिकाः मन्वादी
 मुद्रुतं येति मध्याह्निकोमध्याह्निकमुद्रुत इत्यथः तत्रमु
 क्तसिद्धिदूरेषु मलेषुदीसति । हतो
 गो० तत्रैव जाय दीसति ॥ जसुद्धे
 वेण ज्ञतं दीवे सुरिष्ठा उगममणमु
 क्तसिद्धि ममृतिश्चमुद्रुतसिद्धि
 ह्यत्यमणमुक्तसिद्धि ससुत्यसमाउ
 प्रमापनापक्षेन मन्विनेनैमक । यनापक्षेनमन्वि
 तेः पूर्वकायतममाक तदन्त्यकारंस्वित्नेनैतत् ॥
 सव्यद्वीपे भवत् । सुया उग्रमन मद्रुतं दूरे य
 स्मातिषक्त लक्षयस्य ठा ॥ इये सये दूरासकादि
 द्वागामीक प्रतिपत्ति द्वारकवर्षे यद्विजो हे मगजन ।
 अबुद्धीपने विपे सुय उदय मुद्रुतं न विपे मध्याह्न
 मुद्रुत ने विपे ज्ञसमम मुद्रुतं ने विपे सवेकालस्य

जसुद्धीपः
 ॥ भाष्यः १६॥
 ॥ अथ ३ ॥
 ॥ ५ २ ३ ॥

॥ टीका
 ॥ सूत्र ॥
 ॥ अमो
 ॥ भाषा ॥

॥ १ ॥ २ ॥ ३ ॥ ४ ॥ ५ ॥ ६ ॥ ७ ॥ ८ ॥ ९ ॥ १० ॥ ११ ॥ १२ ॥ १३ ॥ १४ ॥ १५ ॥ १६ ॥ १७ ॥ १८ ॥ १९ ॥ २० ॥ २१ ॥ २२ ॥ २३ ॥ २४ ॥ २५ ॥ २६ ॥ २७ ॥ २८ ॥ २९ ॥ ३० ॥ ३१ ॥ ३२ ॥ ३३ ॥ ३४ ॥ ३५ ॥ ३६ ॥ ३७ ॥ ३८ ॥ ३९ ॥ ४० ॥ ४१ ॥ ४२ ॥ ४३ ॥ ४४ ॥ ४५ ॥ ४६ ॥ ४७ ॥ ४८ ॥ ४९ ॥ ५० ॥ ५१ ॥ ५२ ॥ ५३ ॥ ५४ ॥ ५५ ॥ ५६ ॥ ५७ ॥ ५८ ॥ ५९ ॥ ६० ॥ ६१ ॥ ६२ ॥ ६३ ॥ ६४ ॥ ६५ ॥ ६६ ॥ ६७ ॥ ६८ ॥ ६९ ॥ ७० ॥ ७१ ॥ ७२ ॥ ७३ ॥ ७४ ॥ ७५ ॥ ७६ ॥ ७७ ॥ ७८ ॥ ७९ ॥ ८० ॥ ८१ ॥ ८२ ॥ ८३ ॥ ८४ ॥ ८५ ॥ ८६ ॥ ८७ ॥ ८८ ॥ ८९ ॥ ९० ॥ ९१ ॥ ९२ ॥ ९३ ॥ ९४ ॥ ९५ ॥ ९६ ॥ ९७ ॥ ९८ ॥ ९९ ॥ १०० ॥

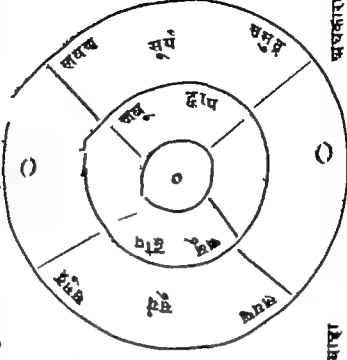

महलेपरिधि यथा नन्यनीक्रियते तथा व्याघ्रमहलेनापिनीक्रियते तन्नायिवशं यद्
नरिति । समति सूर्यापिकारदेतत्सम्बन्धिन दूरासकाविवर्धोमरूप विचारान्तर यस्तु
दृग्म द्वारमाह । जमुद्रीवेयमित्यादि । जमुद्रीवेद्वीपे भवन्ता सूर्यो जङ्गममभूतं
तदयोपलक्षितं मुद्रुतं ययमस्तममभूतं सञ्जेयकारलोपछायत्वात् दूरं व द्रष्टु रथा
नापेक्षयाविप्रकृष्टे मूलेन द्रष्टु प्रतीत्यै यथा व्यासके दृश्यते द्रष्टारोहि स्वरूपतः

सर्वेणैष्यस्व जवर जाण त ज ह्यधधार सठिईए पुह्ववराणि
अपमाण ततात्रस्वित्तसठिईए णैष्यस्व जतावस्वित्तसठिईए
पुह्ववराणिष्यपमाणत ह्यधधारसठिईए णैष्यस्व । जयद्वीवेण
भते । दीवे सूरिछा उगमणमजुत्तसि मूलेष्य दूरैष्यदीस
ति मस्र तिअमुजुत्तसि मूलेअ दूरैअमुलेदीसति अत्यमणमु

मदन्ता यदा । सूर्यः स्वकाशममहल मुपसकम्पचाररति । तदा किंसंस्थिता
तापवेन्नसंस्थितिः प्रकृता ? गीतम । कायमुखकलधुकाप्यसस्यानसंस्थिताप्र
कृता ? तदेव सर्वं मतव्य नवरनामास्य । यत् आभ्यकारसंस्थितेः पूर्वयवित
जमुद्रीपनामा । हेमगवन् । द्वीपेनं द्विर्वे सुप उदयमुद्रुतेमह विषह कगतो म
प्याद्रु मुद्रुत मेविर्पे अस्तममभूतं नत्र विवे सर्वकालं समा सरीया कंचपये
हे । हे गीतम । तिमज्जरिया जवपवेहे सममूतलक्षणी ००० योजन सर्वकाले

भकरसक्रातिप्रयमने सर्वथाङ्गमहले सूर्येतापक्षेत्रस्थितिअचकार
स्थितिदिसमामभूतं १२ रात्रिसामभूतं १८ यत्रक साध्यपयसा
पम जमुद्रीपे ४५००० लघणे ३३९६३।९ सर्व ३८३३३।९वे

तापक्षेत्रमाहा

अचकारलेप्रमाहा
अस्य तरवाहा ६३३३ यो० व प्राग अस्य तरवाहा ८४८८ यो०
यादिरलीयाहा ६३३३ यो० ६९०मा० व्याघ्रमाहा ८४८८ यो० मा०
४१२०२०

रिचिता प्रकृता । तदेवाभ्यन्तरमहत्तमतापणे असुरियतिसारकमेव सर्वमयदियतामयमित्यथाहादिकं नेत्य । मयस्मिन् सामास्यद्विजेयः यदपकारस्य-
रिचतेः पूर्वमवर्ण्यन्तरमहत्तमतापणे असुरियतिसारके अर्चितं ६३२४३ ६ इत्येवमप्यप्रमाणं तन्नापणे असुरियतेः प्रमाणं नेत्य । द्वीपपरिधिदशभाग-
सार्कनामद्वयप्रमाणत्वात् यनापणे असुरियतेः पूर्वमवर्ण्य त स्फुटम् ४ इत्ये १० व रूपं प्रमाणं तदव्यकारसत्त्विते नेत्य द्वीपपरिधिदशभागसार्कभागत्रय
प्रमाणत्वात् यदत्र तापणे असुरियतेः पूर्वमवर्ण्य त स्फुटम् ४ इत्ये १० व रूपं प्रमाणं तदव्यकारसत्त्विते नेत्य द्वीपपरिधिदशभागसार्कभागत्रय
रित्य वं ६४-६ ८ इत्येवमप्यप्रमाणत्वात् यनापणे असुरियतेः पूर्वमवर्ण्य त स्फुटम् ४ इत्ये १० व रूपं प्रमाणं तदव्यकारसत्त्विते नेत्य द्वीपपरिधिदशभाग-
सार्कनामद्वयप्रमाणत्वात् यनापणे असुरियतेः पूर्वमवर्ण्य त स्फुटम् ४ इत्ये १० व रूपं प्रमाणं तदव्यकारसत्त्विते नेत्य द्वीपपरिधिदशभागसार्कभागत्रय
रित्य वं ६४-६ ८ इत्येवमप्यप्रमाणत्वात् यनापणे असुरियतेः पूर्वमवर्ण्य त स्फुटम् ४ इत्ये १० व रूपं प्रमाणं तदव्यकारसत्त्विते नेत्य द्वीपपरिधिदशभाग-
सार्कनामद्वयप्रमाणत्वात् यनापणे असुरियतेः पूर्वमवर्ण्य त स्फुटम् ४ इत्ये १० व रूपं प्रमाणं तदव्यकारसत्त्विते नेत्य द्वीपपरिधिदशभागसार्कभागत्रय

लोअणमव तिभागव व्यायामेण य० ? अयाण नते ! सूरिए ससुथाहिर मरुत उवसकमिसा । वारत्ररुई
तयाभकिसिधिया तावकसमिठिई य० ? उहोमुडकलश्रयापुप्फसठ्ठाणसठ्ठिया य० ? तचेव

सप्तमवन् ? परितपविश्वः कुलभास्यात इतिवदेन । गीतम् । योत्रम् द्वीपस्य परितपः तपरितप द्वाभ्यागुचयित्वा यावत्तदेव, तदा नदत्त आन्य
कारः क्वे विद्यादायानेन प्रकृतम् । गीतम् । अष्टमसतिर्योत्रं सवस्त्राणि त्रीन्विश्वयन्त्रिणां निर्योत्रमग्नानि योत्रतस्य त्रिभागव आयामेन प्रकृतम्

व्रती सत्पितनु प्रमाणं आकम् । अर्ने अत्र तापसेवनी सत्पितनु पूर्वमेव प्रमाणं अत्रम् ४३ अत्रकारनी सत्पितनु प्रमाणं आकम् यत्रया ॥ अत्रुद्वी
पमासा हे भगवन् । द्वीपमे विदे सूर्यं स्वयं सुहूर्तमे विपद सगतीमेकाद दुरेवेगजो अर्ने मूले नीचो दीर्घेखइ मय्याङ्गमुहसने विप मूलइ नीचा
अर्ने दूरयेगलो दीर्घरटे अस्समन सुहूर्तमेव विपद सूप आयमनी बेलाइ दुरे वेगलो मूले नीचो दीर्घइ खइ ॥ हे गीतम् । विमल यावत् दीर्घइ

पमार्थे एवपरिच्छेदविशेषेण आख्यात इति यदेतत् । अथास्यास्यैवस्थितसाधनामाह । तथाच निमित्यादि । तदा सर्वोन्मत्तरमकलचाराकाले अन्त्यकारकियदा-
यामेग मप्रप्त ? गौतम ! आप्तमतिप्रयोगसहस्राणित्रीणिच त्रयस्त्रिंशन्धिकानि यात्रमश्यानि यात्रजलप्रजागवैक अक्षप्यततापनं त्रसन्धित्यायास
इयापमपि योध्यः । तेन मन्दरादुसकपम्बसहस्रयोजनान्यधिकानि भक्तानि । सूयमकाश्याभाववति सोऽस्वतस्याधकारप्रमणात् फन्वरादौ तथा
प्रत्यक्षदृशमात् सूत्रेऽयिचितान्यपि व्याख्यातो विज्ञेयमतिपतिरिति दर्शयति ॥ अथ पद्यानपूर्व्या तापक्षेत्रसन्धिति पृच्छति । अथानिमित्यादि । यदा
भगवन् । मयः सयवाभ्रमकलमपसकस्य चारचरति । तदाकिं सखानसंस्थिता तापम त्रसन्धिति मप्रप्ता । गौतम उच्यन्मुसकलवृक्षापुष्पसंस्थानस-

इसाइ दंयिअ पणयाले जेअणसए छम्ब वसजाएजेअणस पारिकेवण । संण जते । पारिकेवमिसेसंकजु
अ्याहिएतिअएजा गे० । जेणअमूदीअस पारिकेवे तपारिकेव देहिगुणंता जाव तचेव तथाण जते ।
अणयारिकेहे केअइअ अामामेण प० ? गे० । अणहन्नरिजेअणसइसमाइ निस्सिय तेनीसे जेअणसए

इति यदेतत् गौतम । यामन्दरस पर्वतस्य परिच्छेपः सपरिच्छेप द्वाभ्यामुचित्वावृत्तिभिरभ्याग द्वियन्तां एवपरिच्छेपविशेष आख्यात इति
यदेतत् । तस्या मयवाद्यावाहा लक्ष्यममुद्रान्ते विप्राष्ट्रियोजन सञ्चालयि द्वेच पञ्चपत्वारि शायोजनयने पट्टपदशभागान् याजनव्य परिच्छेपेण ।

इ अमूदीपतो परिच्छेपे ३६०८८ योजन सपरिच्छेपि विगुणीकरोम यापन् तिम पृथलोपरि जाणयु । तिथारह दे जगजम् । अप्यकारणं कथं केतलू ला
वपर्ये छप । हे गौतम ! अद्यात्तरि इज्जार यापन विगमम तेनीस योजन अने एक योजनतो श्रीमोजन यतलु सायपर्ये । अथारि । हे मगजम् ।
सुपे मपयो यादिल्लं देखलु माणलु सवसकसी आशयोने चारकर विचार सो सस्यानह तापक्षेत्रनी सस्थितिइह । हे गौतम ! उदंमुप कलामुका
पुपने सन्धाने सस्थितत्वे विमम पुयलोपर जाणयु एनको विशेष जाणयु न्ह अप्यकार सस्थितिनु पुयह ममाण वण्यु कथं के तेवाप हे

वास्य पीद्वनिर्वात्यं तथाऽप्यत्र पूर्वार्थायैः मुचयित्वायाकाच विस्तरभियाचप्यटीहति, अदुभुशकलंयुक्तापुष्कसस्थानसंस्थिता अन्यकारसंस्थिति प्रमत्ताऽ
 यान्तः सञ्चया पद्विचयसंस्थादि । तदेव तापत्रेयसंस्थित्यापि कारोक्तमेव प्राप्तं । नियतपयन्तमित्याह । यावत्तस्या अन्यकारसंस्थितेः सवास्यन्तरि-
 कायाहा मन्दरपयतति पद्विचयसंस्थादि श्रीवि चतुर्विंशत्यधिकानि योजनशतानि पद्वय दशभागान् याजनस्य परिच्छेपेयः । अत्रोपपत्तिं मूत्रकदेया
 म् । सचनिति । प्रसस्यमागयत् । समरमूत्र योनेरुपरिच्छेपः । सञ्चयाविंशतिपद्वयसंस्थादि रणनिच्छेपस्य दशभागसंस्थादि २ साधत्वात् दशनिर्विभक्त्य दशानि भागेष्ट्रिय-
 म्पन्तरमण्डलस्यैव तापत्रेयसंस्थादि त्रयाणां भागाभासार्वातारले रणनिच्छेपस्य दशभागसंस्थादिगुण २ साधत्वात् दशनिर्विभक्त्य दशानि भागेष्ट्रिय-
 माह एगपरिच्छेपयिच्छेप आख्यातइति वदे ङ्गत्वान् । गीतमः स्यादियेष्वप्यः । तथाहि । ३११२३ एतद्वृद्धाभ्या गुणयते जातानि त्रिपष्टिसंस्थादि द्वे
 गते पद्वयत्वारिगदधिक ६३-४६ यथा दशभिर्जाते सव्य यथोक्तमान । अथवा दशवाहामाह । तीक्ष्णमित्यादि । तस्याः अन्यकारसंस्थितेः सववाहा
 माहा पूर्वतोऽपरतश्च परमधिकभो लयवचनमुद्राते त्रिपष्टि योक्तसंस्थादि द्वे च पञ्चवत्वारिदशदधिकेयोजनशते पद्वय दशभागान् योजनस्य परिच्छे-
 पेवेति । अत्रोपपत्तिं मूत्रकदेवाच । सचनित्यादिव्याज । नवरं अपृष्टीपपरिच्छेपः ३१६२८ सपरिच्छेपे प्रागृक्तद्वेमुद्राभ्या गुणयित्वा दशभिर्भागेष्ट्रि-
 एतियपृज्जा । गोअमा । जेगमदरस परिरक्तवं तपरिरक्तव दोहिगुणेना दसहि लन । दसहि जगं हीरमाणे
 एसग परिरक्तेवयिसेसेष्ट्यहि एतियपृज्जा । तीसेग सञ्चयाहिरिप्रायादा लयणममदुनेण तेमहीजोअणसह

रपयतात् पद्विचयसंस्थादि श्रीवि चतुर्विंशतिर्वात्रनशतानि पद्वयदशभागान् याजनस्य पारोपकति ॥ स मन्त्र । परिच्छेपयिच्छेप पुताऽधिक
 परिच्छेप विगुभोकीर्त्ति ६३२४६ याजन याह तेदशजगदरीह दशभागलदाह तायका ६२४ योजन अने एकयाजमगा १० जग कीर्त्ति एदवा इ भाग
 जार्त्ते एह परिचिना विच्छेपकस्या तीर्थ कार । तेअपकारभो सवयाहिरणा याहा लयवचनमुद्र सनीपह त्रसृष्टि ६३ दशार याजन विसह पयतालीस
 ६३२४ योजन अने एकयोजनना दश भागकीर्त्ते एहवाक भाग परिचिपयिच्छेप । तेह वेगवचन । परिचिनी विच्छेप सायी कसोछ । हे गीतम । से

त्रिभागः ८३३३३ १ छानेनच मन्दरगतकन्दरादीनामप्यस्त प्रकाशः स्यादिति लभ्यते, यथ्यस्मिन् व्याख्याने श्रीनल्लयगिरिपादैः सूयंप्रज्ञसिद्धौ युक्त चे-
 तत् सजायत इ या तापघे त्रायाभपरिमाद्यन्याया जयद्वीपमज्येतापघे त्रस्य पक्षुबत्वारिगद्योजनमसृष्टमात्रपरिमाणाभ्युपगमे यथासूयवह्निनिष्का-
 मति तथा ताप्रतिबद्ध तापघे त्रमपि, ततो यदासूयं सर्वभाद्रमद्वलमुपसकृत्य चारयति । तदा सर्वशामन्दरमभीपे प्रकाशोभमाप्नोति । अथचत-
 दापि तत्र मन्दरपरितरपत्रिषे पञ्चविंशत्यपरिमाणयेवल्पते । तस्मात्पावलिस्मृत्यास्यामनभ्युपगमत्वाभिहीत्यक्त । तत्र तत्र भगवदपादाना गम्भी-
 रमाशयमवित्ता, बाधमद्वलस्यैपि सूयं इत्यप्रमाकस्य तापघे त्रायाभस्यायस्थितस्वभ प्रसिपादान् । उक्ता सर्वोभ्यन्तरे नवहलेतापघे त्रसस्थिति, सम्रति
 प्रकाशपटुलगतत्वेन तद्विषययज्ञतत्वेनच सर्वोभ्यन्तरमकलेऽन्यकारसस्थिति पृष्ठति । तयाचभतेइत्यादि । तदा सर्वोभ्यन्तरमफलचरकाले कर्कश-
 क्रांतिदिने किसस्याना अन्यकारसस्थिति प्रकृता । यद्यपि प्रकाशतमसोः सहायस्यायिष्यविरोधात् समानकालीनत्वासजयः । तथापि । अथश्रिष्टेषु
 चतुर्षु जयद्वीपचक्रवालदशभागेषु सम्भायनया पृष्ठत आशयाक्रान्तविरोधः । ननु आलोकाभावकपस्यतमसः सस्यानासम्भवेन कुतस्तरपृष्ठौचितीमच-
 ति उच्यते । नील शीत दहल तम इत्यादि पृष्ठलपमौषाः मज्जातसावर्जननीमध्यवहाराभिद्व्येनास्य पौद्गलिकस्ये सिद्धे सग्यानस्यापि सिद्धेः यथा

प० ? श्रुतोसकृदा बाहि विच्छन् तच्च जाव । तीसेण ससृज्जतस्सिद्धिं याहा मवरपस्ययवेणं छजोश्रुगसहस्साइ
 तिसिद्धिश्च उवीसे जोअगसए छसु दसजाए जोअणस्स परिकेवेण । सेण मते। परिकेवचिसेसे कनु श्याहि

मसृकत्वस्य कापुपसस्थानसस्थिता अन्यकारसस्थितिः प्रकृता ? अन्त सकविता बाहि विस्तीर्यो तदेव यावत्, तस्याः सयोर्यस्यन्तरिकावादा मन्द

स्यानेत्राकारा अथकारमो सस्थिति व्यवस्थाद्वय साहि मेरुम बाहिइ लवकसमुद्र समापे विस्तारो तिमज तापघेत्रनीपरे जाययु यावत तेअच
 कारतो सर्वोभ्यन्तरिका माहिजोयादा मेरुपर्वतने समीपे छज्जकारयोजनमा त्रिपसह बाबीस द्वन्द्व योजन शर्मे एकयोजनमा दसभागकीजे एव
 वाउभाग एतक्षीपरिधि । तेइ हे भगवन् ! परिचिना विग्रह स्याथोक्तया तेकडोई । हे भीतम ! जनेरुपर्वतमो परिलेप इइइइ योजन प्रमाथ ते

यदुभूते प्रमादीकृत करणसदादित्वात् । तयः हि । स्वस्वमण्डलपरिधिः पट्याभक्तो मुहूर्तगतिः प्रयच्छति साध दियसदृगुत्तमुहूर्तरागिना गुणित्वा गुणित्वा गुणित्वा ० सचोपयत न्यस्यापतो थावानसाभयतय पृष्ठोवि लायानिति हि गुणित्वा सन् सापने अ भवति एतच्चतुःपयद्वारे मुख्यस्त निरूपितमस्ति इदं तापस्यकरव सययः स्यनयनसकतापक्षेत्रया ह्यभाह्वाभिरूपणे विभावयिष्यत इति साशोदाश्रियते । यदुक्त । श्रीनदशभागान् प्रकाशयतीति । तत्रागः पञ्चमुहूर्ताक्रमणीयशत्रमाश फयनयास्यतरनेशहले चरति । नूरेदियनोऽष्टादशमुहूर्तमान नयमुहूर्ताक्रमणीयेष ह्यत्रैस्त्विससूर्यो दृश्यो भवति । तत एतावत्प्रमाणं सूयोत् प्राक्तापक्षेत्र तावच्च परतोपि, इत्येवाष्टादशमुहूर्ताक्रमणीयशत्रमाश मेकस्य न्यस्य तापक्षेत्र सच्च किलदशभागत्रयात्मक ततोभयत्येकस्मिन् दशभागे पञ्चमुहूर्ताक्रमणीयशत्रमाशेतति । अप्रति साभस्येभायाभस्तपक्षेत्रपरिमाणं विदृष्टिपुराह । तयाशमित्यादि । यदा भगवन् । एतावास्तापक्षेत्रपरमविक्रम इति गम्य । तदा भगवत्सापक्षेत्र सामस्येन दनियोत्तरायततया कियदायामेन प्रश्न ? भगवान् । इ ? गौतम ! अष्टमसति योजनमस्त्राणि श्रीचित्र त्रयलिङ्गचिकानि योजनमसति योजनस्यैकस्य त्रिभागव यावदायामेन प्रश्न ? पञ्चचत्वारिण

तेता दसत्रागेहीरमाणं एसपरिकेवत्रिसंश्राहि एत्तिवएज्जा । तयाण भते ! ताव २ खेत्ते केयहुंअ ह्याया मेग प० ७ गो० । अठहन्नरिजोऽणुणसहस्साह तिमिअतेत्तीसे जोऽणुणसए जोअणस्स तित्तागच ह्यायमेण

पक्षपरिक्षेप त्रिभिर्गुणपित्वादशभिश्चत्वारिणभिभागो श्रीयमाशो ययपरिक्षेपयित्वा आख्यात इति वदेत् इति । तदा भदन्त ! तापक्षेत्र कियदाभा नेन प्रश्नम् । गौतम ! अष्टमसतिर्वायोजन मस्त्राणि श्रीचित्र त्रयलिङ्गचिकानि योजनस्य त्रिभागव यावदायामेन प्रश्नम् ? मेरंमच्छोकारे

यदती एका ६४५८ एतत्ता याजन अने १ योजनना दयानाग कीर्त्तं गृहया ४ भाग आवे गृहपरिक्षेपे यित्वा यमकस्यो ह्ये तीये करइ इम कमी ॥ तियारे हे जगवन् । तापक्षेत्र फलनं नेरुपी शवचदिशि फांय पणे कष्टू । हे गौतम ! (मेर, यकी ४ ५०० इजार योजन आगती अने, तियारपट्टी ३३३३ योजन अने एक योजननो श्रीमोपाग एतन् मयच समुद्रमादि बेमिनीने ७८३३३ अने योजननो श्रीमोपाग एतन् तापक्षेत्र लापपणे) अने

रस्यारिजरहस्यादि पट्टशतानि चतुरशीत्यधिकानि ६४५४८ यथा दशभिर्भागैः शब्दानि चतुर्नवतियोजनमहस्यादि अष्टीशतानि अष्टपट्टाधिकानि
 पत्वारय दशजागा याजमस्य अथापि गुणकरवादीयुक्तिः प्राग्वत् भवन्त्यत्र रविषोऽव्ययत्नरचयत्नस्य सहस्रपत्रमपस्यसीसा ॥ सादात्मरतिभागा व-
 द्वाहस इतिदिच्छन्ति । इत्युक्त १ अत्राव्यासार्त्तानरं प्रकाशयेत् तापद्वैत्यमित्युक्तायाः तत्र भवे किमिवन्यागमिति चेदुच्यते सदाभ्यसरमहलक्ष्मीं सूर्या
 मन्त्रदिशि अष्टद्वीपस्य पूर्वताऽपरत आगोत्यदिष्य शत याजमानासयगाद्य चारंहरति तेभागीत्यर्थकशत्रयोजनानि द्विगुणानि ६६० । अस्मं यगन्-
 त्तामपने आतानि ११३० एतच्च द्वीपपरिचितः ३६६२९ अवातशोष्यत तत स्थित ३१५०८२ अस्य दशभिर्भाग ६१५०० अत्रागिष्टभागा ८ अत्रयो
 रंशद्वयोः पञ्चभिर्गुणैः जात ५४ । अथास्य राशेनिकगुणनेसपटाले यथोक्तो राजि स्यादिति । ६४५२६ ४२ इदम् सस्नेहिकया द्वागित नवित १० त् स्य
 मायुर्वमेवितिवितिभावा । श्रीमु १० निबन्धसूत्रिकतमूपमवहनविष रेऽस्य सुविचारितायात् प्रकृतेष ६० स्थूलतया अयमेनद्वीपपयलगात्रविचस्यजेन
 सूत्राच्च । प्रभाव सवद्यते द्वापादिपरिपरेवमवत्राप्यागमेदशागकषणमादिवयणम् अनेनपरिचित परतो लयबोधवद्भागा यावत् प्राप्यमाद्ये ताप-
 चे द्वे तद्वक्त्यालक्षे चानुसारैर्यनत्रविषममसायात् परमत्रिजमसकपनीय इतिनिरुक्त । अयमेव च तुर्यातिवचसपक्षगताविद्याभमादिकैः राजि यहु-

जोशु ॥ सहस्रमोह अठपस्यठमठे जो अणसः चत्वारिण्य दमभाए जोशुगसस परिरक्केवेण । सेण जते ! परिरक्के
 यविसेसे कतं अह्नि एनिव ० ज्जा गो ० । जगज्जुद्धीशस्स दीवस्स परिरक्के वे तपरिरक्केत्रतिहि गुणेत्ता दसहि

द्विर्वा जतगतानि चत्वारिण्यप्रजागायाजमस्य परिरक्केष्व, मभक्षन् । परिरक्केष्विशेषः कुल आस्मातइति वदेत । गीतम ! योजन्वद्वीपः य २ परिण
 स निमग्नवतमाः सूर्य निरूपभाग प्रकाशे । विद्यारं च भाग पूयविदेह राजा छने के भाग पयिग विवह राज्ञे इम दशभाग काशवा । इम सर्वत्र जिहा
 २ मूपबाले तिहा २ आगले वषट् पूठे सापड् एतलो परिपियणे के । तेह हे भगवन् ! परिधिना यिसेव स्यायको कइया छे । हे गीतम ! जेइ अयद्वी-
 पना परिदेप व १६२ २३ योजन कोस व ४४ यमय आगुल १३॥ तपरिरक्केप अगुखो करोह । विद्यारह अष्टव ४ याइ ते करोनइ दशभागे केदीह दशभागे

स १००० एषा वर्षा दशकोटयः १००००००० ततो दशभिर्गुणेने जात कोटिशत १०००-०००० अस्य वर्गमूलमपने साध्यान्वेकत्रिंशद्विंशतमसहस्राणि पटगतानि त्रयोविंशत्यधिकानि ३१६३३ एषराशि स्त्रिभिर्गुण्यते जातानि चतुर्नवतिसहस्राणि छाटी शताम्येकोमससत्यधिकानि ८४८६९ एषा दशजि-
 प्रीने सत्राणि मययोगमसहस्राणि चत्वारिंशतानि पञ्चयोग्यधिकानि नवच दशनागा योगमस्य । अथ सवन्नाद्यथाष्टापरिमाणमाह । तीनेणमित्या-
 दि । तस्यास्तापदेवस्थितेः सवयाष्टा नवणसमूहस्यातेसमीपे चतुर्नवतियोजनमहस्राणि अष्टीच पष्ट्यधिकानि योजनगतानि चतुरस्रदशभागान्
 योजनस्य परिच्छेपेण । अत्रोपपादकचूत्रमाह । सेव भते परिच्छेदइत्यादि । समदन्त ? परिच्छेपविगुणोऽन्तरीक्तो यइति गम्य कृतआख्यादाइति
 गौतमोयने इदति नगयामाह ? गौतम । यो जवदूदोपपरितोप स परिच्छेप अत्रिगुणयित्वा दशभिश्चिह्नत्वा दशभिश्चिह्नत्वा इदमेव पर्यायेत्याह ।
 दशभिर्भागे द्विपनाखे एष परिच्छेपविगुण आख्यातो मयाऽन्येषसकद्विरिति यदेत स्थिप्यस्यः इदमूक्त प्रयति । तापदं त्रम्य परमविक्रान्ता प्रतिपा-
 दयिपितव्य सच जवदूदोपपरितइति सतपरिधिं स्याप्य योजन ३।६२२७ आश ० यन्मपि १२८ अश १३ अङ्गुल १ यतायताय योजनमेक किञ्चिदून्-
 मिति व्ययङ्गारत पूरु विवस्वने सागराशितानिरणराशौ गणितस्य सूकरस्यान् ततोऽन्त ३१६९ ८ एतन् त्रिगुण क्रियते जातानि नयल्लक्षानि अष्ट

एतिवएज्जा गो० । जेणमद्वरस्स पसूयस्स परिस्केवे तपरिस्केव तिहिगुणेत्ता दमहिक्केत्ता दसहि भागेही
 रमाणे एसपरिस्केवयिसेसे स्याहिएतिवएज्जा । तीसेण ससूयाहिरिण्याथाहा लवणसमूहेतेण चउणवइ

दशभिन्न गेह्मिपगावे एषपरिच्छेपविगुण आख्यातइति यदेन् सभ्याः सवयाष्टायाष्टा सवयममूहान्त चतुर्नवतियोजनमसहस्राणि अष्टच अष्टप

इत कहाह । तेह तापदचत्रमी सय साक्षिरणो याहा जत्रण समुद्र समीपे कोराखू इजार योजन आठसे अठमहि ८४८६८ योजन ४ भाग एते एकमी
 योजनत्ता दसजान कीजे एहवा ४ भाग (सर्वोम्यतर मांखले यर्नतो यको धूप वीसलण्याइकरी जवदूदोप चक्रवाणजा दशभाग यस्वीइ एहयात्रिंशि
 भाग मकाये तेमाटे त्रिगुणे करो दशभाग इरीए तिथारे बाह्वागो परिचि विसेपयाह इवे दशभागतो नेन भरत सुये जंबूद्वीपगात्रिय भाग मका

इति यदेत् स्वजिव्येभ्यः । अथमर्थः । नेरुकोप्रतिहन्यमानः सूर्योत्तमो नेरुपरिचिं परिक्षिप्य स्थितइति नेरुमनोरे उच्यन्तरतापदेययिक्तमभिविक्ता ।
 अथैवमिति सययोरित्यतिपद्यताचिकैकविद्यमन्त्रस्वयोर्योजनमानः सूर्योपि नेरुपरिचिरन्यभापदेयस्य विषयभूताः सापद्येतइति पक्षः सवाभ्यन्तरेगणने
 यत्नभागः सूर्योदीप्तसहस्रकलाः सूर्योदीपचक्रवालास्य यत्रतत्र प्रदेशे तत्तद्यक्यालये श्रानुसारेण श्रीमद्भूभागान् प्रकाशयति । दृग्नागानां श्रमाद्या की-
 लने पायनप्रसाद्य तेन तावतापयतीत्यर्थः । ननु तदि नेरुपरिचिं स्विगुणोक्तस्य किमर्थं दृग्भागानां त्रिधगुणमेवैव परितापस्यान् सत्य विनियाना
 पुलायकोचार्ये जगत्पतीवृत्तौ श्रीलक्ष्मणहयसुरिपादा दृग्भागलघ्य त्रिगुणं चक्षुरिति । अथदृग्भिर्भागेकोइतिरिति चेदुच्यते । जगद्दीपचक्रवालास्ये-
 वस्य त्रयोभागा नेरुदक्षिणपाशु त्रयस्तस्यैवाक्षरपाशु द्वौभागौ पूर्वतो द्वौ वापरतः सयमीलने दृश । तत्र जलगत सूर्यः सवाभ्यन्तरे मण्डले वरन्
 श्रीमद्भागान् दक्षिणपाशु प्रकाशयति । तदानीं च श्रीमतीक्षरपाशु नैरायतगतः तद्वद्वीजागीं पूयतो रजनीं द्वीं वापरतापि यय पयाकनय दक्षिणात्य
 श्रीतरादावा सूर्यः सचरति तथा तथा तयोः प्रत्येकं तापचक्रमयतो यद्वत्ते पृष्टतय द्वीपते ययक्रमेण सचरन्वगीक्षेतापचक्रं च यदेकः सूर्यः पूयस्यां परो
 उपरसा यत्तत तदा पूर्वपश्चिमदिगोः प्रायकं श्रीमद्भागः सापचक्रं द्वौभागी दक्षिणातरयो प्रत्येकं रजनीति । एष पण्डितकनविद्याम् । तत्रनेरुव्या-

हिरिशा चव याहा ॥ तीसेण सङ्गुत्तरिस्थायाहा मदरपक्षयतेण पयजोश्चणसहससाइ चत्तारिअ
 ठलसीएओश्चणसए णअय दसनाए जोश्चणरस परिस्केवेण । सेण जते! परिकेवविसेसे कठञ्चाहि

गाम् पात्रमस्य परिक्षिपेत्, सप्त । परिक्षिपेति श्रुतिं कुत आक्याताइति चेदेत् । गीतम् । यामन्दर परितोपस्त परिक्षिप्य त्रिभिर्गुणयिस्थादगभिन्दित्य ।

नव भाग एक यात्रमना दृश भाग कील्य एवमी एतले परिधिपक्षे ठे । तेइ हे भगवन् । यद्वपरिधिना विसेय मत्तको रयामाठे कथो अयिक्कोदा
 नही । हे गीतम् । नेइ नेरुपर्येतमो परिक्षेप ३१६२३ याजन प्रमास ते परिक्षेप त्रिगुणोक्तोत्र तिवारं ८७५६८ याइ ते करोने दृग भाग ठेदीप दरी
 इ दृग्भागने इरतां यकां अर्थ एवलायोत्रन छने एक यात्रमना इसभाग कीले एइया ८ भाग लावइ एइ परिधि विनय इम कइयो छे तिये करइ

सः १०००० एयो वगै दशकोटयः १०००००००० सतो दशभिर्गुणेन जातं कोटिशत १०००००००० अस्य यगन्मशामयने लाघ्यान्त्येकत्रिंशद्योजनसप्तस्रस्त्राणि पटत्रयानि त्रयोविंशत्यधिकानि ३१६३३ एयराणि स्त्रिभिर्गुण्यते जातानि चतुर्नवतिसप्तस्रस्त्राणि अष्टौ शतान्येकोनसप्तत्यधिकानि ८४८६६ एया दशजि-
 त्रौने स्रस्त्रानि नवयोजनसप्तस्रस्त्राणि चत्वारिंशत्तानि पञ्चशीत्यधिकानि नवप दशजगा याजमस्य । अथ सवसास्रयाष्टपारिमाणमाह । तीरेणमित्या-
 दि । सस्यास्तापत्ते त्रसंस्थितेः संधयाष्टा क्षयक्षयपट्टस्यातेसमीपे चतुर्नवतियोजनसप्तस्रस्त्राणि अष्टौप पट्ट्यधिकानि योजनशतानि घतुरद्यदशभागान्
 योजनस्य परिच्छेदेन । अष्टौपपादकसूत्रमाह । सेच मते परिकर्षेयइत्यादि । समदन्त ० परिच्छेपविशेषो ऽन्तरोक्तो यद्वति गम्य कृतस्रस्त्रायाइति
 गौतमोयने ह्रदति नगयानाह १ गौतम । यो जवद्वीपपरिच्छेप स परिच्छेप त्रिजिगुण्यित्या दशभिर्विहत्वा दशभिर्विहत्वा इदमेव पयायेयाह ।
 दशभिर्मानी द्विपसां यप परिच्छेपविशेष आख्यातो मया ऽन्येयतथैकहिरिति वदेत् स्त्रियेयम्य ददन्तुक्त भवति । तापज्ञ त्रस्य परमविक्रम प्रतिपा-
 दयितव्यः सच जवद्वीपपर्यंतइति ततपरिच्छेप स्याप्य योजन ३१६३३ क्रोश ० यमपि १२८ अथ १३ अष्टागुण १ एतावताप योजनमेक किंचिदून्-
 निति व्ययश्चरतः पूर्ये विवस्वते मांगराजिनाभिरशराक्षे गणितस्य सुकरत्वात् ततोत्रात ३१६३-८ एतन् त्रिगुण कियते जातानि नवमशानि अष्ट

एतत्रएज्जा गो० । जेगमदरस्स पव्वयस्स परिरक्केवे तपरिरक्केव तिहिगुणेत्ता दमहिक्खेत्ता दसहि भागेही
 रमाणे एसपरिरक्केवत्रिसंसे ज्जाहिएतिवएज्जा । तीसेण सव्वयाहिरिज्जायाहा लवणसमुदुत्तेण चउणवड

दशभिज गेत्तिपनाणे एयपरिच्छेपविशेष आख्यातइति वदेत्, तस्या सवयाष्टायाइता लवणसमुद्रात्त चतुर्नवतियोजनसप्तस्रस्त्राणि अष्टप अष्टप
 इत फइइ । तीइ तापज्ञत्रनी सय वाधिरलो आइता लवण समुद्र सनीपे कोराज्जुं इत्तार याजा आठसें अठसति ८४८६६ योजन ४ भाग अने एकसो
 पाञ्चजना दंसजग कोसे एइया ४ भाग (सर्वोभ्यतर माहिले वतंतो यको सुद दीसलस्याइकरी जयुदीप पाकयालगा दशभाग कास्योष एइयात्रिंशि
 भाग प्रकाये तेमाटे त्रिगुणे करो दशभाग इरीए तिवारे वाइराणे परिच्छेपविशेष आइता लवणसमुद्रात्त चतुर्नवतियोजनसप्तस्रस्त्राणि अष्टप अष्टप

नभयका अभ्यन्तरे पाङ्गु माइल उपसफ़्फ़ी थारकरें तिवारइ श्यो सुस्थानें सु छाकारें तापोत्रनी सम्पति व्यवस्था हुइ सुन। आतपतइफ़ानो श्यो छाकारे सुस्थानहुइ । जे गौतम । अद्भुत छंन भूपइ लेखसवकानसिकानामइ खणस्यतीमु फूलते सुस्थानें आकारें सस्थित सुयंनतापनी सस्थित छें नां-दिनैठमनीवें मकुचित सांफ़ली मेठ समीपे साकड़ी बाहिरि लख सभुद्र विणी बिस्तीछें पोइली नाहि मेठ समीवें युतभद्वसयाकारे बाहिरि लखविहो मृपुल मोफ़ली मेठ समीपे पाखी थाली पट्टामनना शरधमनो उपभाग उंयसयाकार तेमैं सस्थित बाहिर लखविहि शकटनी क

निर्देयस्य निषर्घ्यं दिवसदेयस्य सान्नेधाभिवर्ण्यं चारुवरति एषयाहोरात्र उत्तरायणस्य चरमइत्यादि निगमयन्नाह । एमणमित्यादि । प्राच्यत् । अयं नयनतापक्षेत्रद्वार । जयावमित्यादि । यदा जगयन् । मूये सूर्याभ्यन्तरमयहलनुपसृक्तस्य चारु धरति । तदा किंचस्थिता किंचस्थिता तापक्षेत्रस्य सूर्या सपय्यासा ऽऽफाग्रासहस्य सस्थिति व्यं बस्या प्रज्ञप्ता । मूर्यातपस्य किंचस्थानमिति यावत् । जगयन्नाह ? गीतम् । अहंमुख अधोमुखत्वे तस्य यस्य-माणाकाराः समभयात् यत् क्लृप्तबुद्ध्यापुष्य तालिकापुरष्य तन्मस्थानसंस्थिता प्रज्ञप्ता । मया ज्ञेयैव तोयकृद्भि । इदमेव तस्यानं यिगिभट्टि । अन्तर्मेतद्विधिं सकृत्पिता बहिलयवविधिं विस्तृता तथा अन्तर्मेतद्विधिपुष्ता अर्धवस्त्रयाकारा सयतोवृत्तमेकगताम् श्रीन् द्वीया दशभागानभिध्याप्य।स्याप्ययस्थि-सत्त्वात् बहिलयवविधिं प्रपुला मृकलभायेन विस्तारमुपगता । एतदेव सस्यानकथनेनस्पष्टयति । अन्तर्मेतद्विधिं अहं पट्टासक्तोपविष्टस्योत्तरगुरुप आनयत्य सस्य मृकलप्रमाणो ऽर्धवस्त्रयाकार सस्यैवसंस्थितं सस्यान यस्याः सा तथा । बहिलयवविधिं गकटस्योद्विप्रतीतातम्या' मृत यत् प्रमृति

हे वा दिवसस्रत्तरम् अग्निग्रहेत्वा चारुवरहं । एषण ठेञ्चि तस्मात्से एषण दोञ्चस्वतस्मात्सरस्य पञ्जवसाणे एषण
छाहञ्चैमहृत्तरे एषण आहञ्चैसत्रछरत्तन पञ्जवसाणे प० ? ॥ ८ ॥ जयाण भंते । सूरि ए सवृप्रतरमहत्

एतद्विज्ञेयस्य पयवसान । एष आदित्यः सवसरः, एतवादित्यस्य सवसरस्य पर्यवसान प्रज्ञप्तम् ? यदा भगवन् । सूर्य सया
भ्यन्तरमहृत्तनपमहृक्तस्य चारुवरति, तदाकिंचस्थिता तापक्षेत्रसंस्थितिः प्रज्ञप्ता ? गीतम् । अहंमुखफलम्यु कापुष्पवस्यागसंस्थितातापक्षे-

सकृन्नी आग्रयाने चारुकरे त्रिवारे मूय मययो बाहिरहया क्षेत्रया नाहृता यकी सययकी माहिलू पहिलू भांछलू उपसकृन्नी चारकरे त्रिवारे सव चाम्भिर
तपा क्षेत्रहया नाहृहपानी अर्धेजात्र करीमे एकसो आनी अहोरात्रे यर्धने त्रिपलसे छासति एकसठिशा भाग मयुर्त्तना एतलू रात्रिदेयमस्य पटाहोने दिव्य
संज्ञेन वधारीतव चारकरम् । एष यीजा कस्मात् उत्तरायण एष बीजा कस्मात् रूप सप्तरात्रय नो पर्यवसान क्षेत्रहो एतल एष दक्षिणीयल सप्तरात्रयन
प चारुसांसे आदित्यसवसर करीह एष आदित्य सवसरानो पर्यवसान क्षेत्रहो कस्तू ८ इये तापक्षेत्र सस्यान द्वार कस्पृष्टम् । त्रिवारे हे जगयन् । मूय

[The page contains dense handwritten notes in Chinese, which are mostly illegible due to extreme blurring and low resolution.]

नवमन्तापदेशद्वार । जयाणमित्यादि । यदा जगयन् । सूर्यः सर्वोत्पत्तरमयहसुपसकम्प्य चार धरति । तदा किसस्थिता किसस्थिता तापलोभस्य सूर्यो
 सपथ्याता ऽऽकाशखड्गस्य सस्थिति क्यं वस्था प्रकृता । सूर्योत्पत्तस्य किसस्थानमिति यायत् । जगयानाह ? गौतम । ऊर्ध्वमुख अघोमुखस्ये तस्य वस्थ-
 नाथाकाराभमयात् यत् खलुमुखापुष्प तालिकापुष्प तत्सस्थानसंस्थिता प्रकृता । मया ज्ञेयेद्य तीर्थकृद्भि । इदमेवसस्थान धिग्रिमिष्टि । अन्तर्मेकदिग्रि
 सकृपिता यद्विलयणदिग्रि विस्तृता तथा अन्तर्मेकदिग्रिवृत्ता अर्धवलयाकारा सघतोवृत्तमेकगतान् श्रीन् द्वीया दृश्यभागानभिव्याप्यास्याव्ययस्थि-
 तस्यात् यद्विलयणदिग्रि पूयुया नृकलभायेन विलानुपगता । एतदेव सस्थानकथनेनस्पष्टयति । अन्तर्मेकदिग्रि अङ्क पट्टासनीपविष्टुस्योसगरूप
 आसनयन्त्र स्तस्य नूनमग्रभागो ऽर्धवलयाकार स्तस्यैवसंस्थित सस्थान यन्त्राः सा तथा । यद्विलयणदिग्रि जलटम्योद्विप्रतीतातस्या मुख यत् प्रमृति

हृत्ता विवसस्वतस्स अग्निग्रहेत्ता चारचरई । एसण देअंजलम्मासे एसण देअंजलम्मासे एसण पज्जवसाणे एसण
 अण्डेअंजलम्मासे एसण आहंजलम्मासे एसण पज्जवसाणे प० ? ॥ ८ ॥ जयाण भंते । सूरिण सव्वत्तरमड्ड

एतद्विज्ञापस्य परमासस पर्ययचान । एष आदित्यः सवस्वरस्य पर्ययसामं प्रकृतम् ? यदा सगवन् । सूर्यः सर्वो
 स्यत्तरमयहसुपसकम्प्य चारधरति, तदाकिसस्थिता तापलोभस्यस्य कापुष्पस्यस्यानसस्थितातापत्रो-

सकनी आम्भयाने चारकरे जिगारे सूर्य सघतो वृत्तस्य नाहन्ता यकी सवयकी नाहिलू पदिलू नाहिलू उपसकनी चारकरे तिवारे सब वाहिर
 ह्वा खेहस्य नाहयानी अर्धकाह करीने एकसो आसी अहोरात्रे एहने त्रिस्वसे खासठि एकपठिथा भाग सुपुसंणा एतलू रात्रिकेन्नह चटाहीने दिव
 सत्रे वयारीपह चारकरह । एह यीका कम्मास उतरायण एह यीका कम्मास रूप उतरायण एह यीका कम्मास एह यीका कम्मास उतरायण
 प चारमासे आदित्यसवस्वर करीह एह आदित्य सवस्वरनी पर्ययसाम ठेहो कष्टू न ह्ये तापलोभ सस्थान द्वार कष्टूह । जिगारे हे जगयन् । सूर्य

नयननापक्षेष्टद्वार । अयाग्नित्यादि । यदा प्रगयन् । सूर्यः सर्वाभ्यन्तरमण्डलमुपसृज्य चार चरति । तदा किसस्थिता किसस्थिता तापक्षेत्रस्य सूर्यो तपध्याता ऽऽकाशखण्डस्य सस्थिति व्यंक्त्या प्रकृता । सूर्योत्पत्तय किसस्थानमिति यायत् । प्रगयानाह ? गीतम् । ऊर्ध्वमुख अपोमुखस्ये तस्य वक्ष्य-
नावाकारः समभवात् यत् कलशमुपपुर्य तालिकापुर्य तन्मुखस्थानसंस्थिता प्रकृता । मया ज्योतिष सीर्यकृद्भिः । ब्रह्मेवसंस्थान विधिनाष्टि । अस्मैर्कृदिधि
संस्थिता बहिलयगदिधि विस्मृता तथा अन्तर्मेकदिधियुक्ता । अक्षयसयाकारा सूर्योत्पत्तमेकगताम् धीन् द्वीया दशभागानभिव्याप्यास्याख्ययस्थि-
तव्यात् बहिलयगदिधि पृथुला मूरुगनायेन विलारमुपगता । एतेदेव संस्थानकथनेनस्पष्टयति । अस्मैर्कृदिधि अङ्कः पट्टासमोविष्टस्योत्पत्तस्य रूप
आमनयन् सान्य मुखमयभागे ऽद्वैतलयाकार सस्यैवसंस्थितं संस्थान यस्या सा तथा । बहिलयगदिधि शकटस्योद्विप्रतीतातस्या मल यस्य प्रमृति

हृत्ता दिवसस्वत्तरम् अभियहृत्ता चारचरई । एषण देवैर्लम्भासे एषण पञ्जवसाणे एषण
स्याहञ्चनसुखे एषण आहञ्चसयसुररत्न पञ्जवसाणे प० ? ॥ ८ ॥ जयाण भते । सूरि ए सव्यस्तरमदल

एतद्विद्वितायस्य परमासस्य पर्यवसान । एष आदित्यः सव्यस्तर सव्यस्तरस्य पर्यवसानं प्रकृतम् ? यदा भगवन् । सूर्यः सवा
भ्यन्तरमण्डलमुपसृज्य चारचरति, तदाकिसस्थिता तापक्षेत्रसंस्थिता कापक्षेत्रसंस्थितातापक्षे-

सकृन्ना आत्मयोने चारकरे जियारे सूर्य सवयो वादिरहया खेरहया नाहणा यको सवयको नाहिलू पहिलू नाहलू उपसृज्यो चारकरे तिवारे सब वाहिर
हया खेरहया नाहहवानी अपेक्षा करीने एकसो श्यासी अहोरात्रे यद्ने त्रिस्मसे खासति एकसठिशा भाग मुपुत्तं ना एतलू रात्रिकेप्रमद घटाहीने दिव
ससेत्र वधारीनद चारकर । एष यीणा अस्मास उतरायण एष यीणा अस्मास रूप उतरायण नो पर्यवसान खेरहो एतसे एष दक्षिणायन उतरायनद
प यारमासे आदित्यसव्यस्तर करीय एष आदित्य सव्यस्तरनो पर्यवसान ठेरुषो काष्टू ८ हवे तापक्षेत्र संस्थान द्वार कहरद्व । जियारे हे प्रगयन् । सूर्य

प्रमितेनस निजहयन् २ द्विसप्तद्वेनस तावदेयाभिधयुंयन् २ सयरीभ्यनरसदृशमुपसक्तस्य चारचरति अत्रापि सवमसदृशेषु भागान् । इमिवृत्तिसमाय
निदिशय्याद् । जयावमित्यादि । यदा भगवन् । सूर्यः सजयाद्यात् संधाप्यभारसदृशमुपसक्तस्य चार चरति । तदा सवमस्य भक्तल प्रणिधाय भ-
र्मादीहन्य तदर्वाङ्गनादृ द्वितीयाम्भक्तलःकारप्येत्यस्य । एकेन व्यप्रीत्यधिकेन सान्निविगतन श्रीणि पटपस्यपिणानि भूभूँ कयटिभागशतानि रज-

राजं मन्त्रोत्तरं तयागतरं मन्त्रोत्तरं सक्तममाणे २ चार चरति तयाग दीदो। एगसक्तिनागमुहुत्से एगमेगे मन्त्रोत्तरं
रपणिलेत्तरं निवृद्धोणे २ दिवसलेत्तरं अभियहोमाणे २ सप्तमन्त्रं मन्त्रोत्तरं उपसक्तिना चार चरइ ॥
जयाग जते। सूरि ए सप्तयाहिराजं मन्त्रोत्तरं सप्तमन्त्रं तरं मन्त्रोत्तरं उपसक्तिना चार चरइ। तयाग मन्त्रोत्तरं
मन्त्रोत्तरं पणिनाय एगेण तीरेइएण राहदिच्छसएण तिसिद्धाद्यठे एगसक्तिनागमुहुत्तरं रयणिलेत्तरं पणिनाय

मन्तरमकलमुपसङ्गासम् ३ कारवरति ॥ तदाऽद्विष्टेकपट्टिभागमुद्धृत्य ऐकस्मित्मवदलरजनिक्षुब्धस्य निचद्रयम् २ दिव्यसौकम्याभिवर्द्धयन् ३ स-
थाप्यन्तरमवदलमुपसङ्कम्यचारवरति । यदामूयः सधवाप्लाव्मशङ्कलाऽस्योत्पन्नारमवदल मूपसङ्कम्यचारवरति । तदा खववास्तमगदलमपिषाय
यवेनव्यगीत्यधिकं स रान्निधिकानेन त्रिषिपट्टपीनि मृदुलशलाति रजनिक्षुब्धस्यनियज्ये द्विपमोक्षस्याभिव्यचारवरति ॥ एषऽद्वितीयः ययमावधः

तुम्ह २ कद्रुनीवे सपरेरपवीए मुद्रुर्गतिते अहकने । उदयवहव वृत्त मुद्रुर्गतिसिसेवे अवनय व) जे नीतस । अठार मुद्रुतनी शान्तिपुबं । क्रियारे प्यार एकमठीयो भाग एक मुद्रुर्गतंनो यिबसहोव प्यार एकमठीया भाग एक मुद्रुतना यतल अघिका इकी रीते निधे इले उपाइ वेसतो यका सूर्य भदगमार पाविस्या मोडना यकी लदकनर छागये भाइसे सक्रमती आअवी ली २ यको चारकरे । विघारे येवे एकमठीया भाग मुद्रुर्तना एले जे मोडले एतपूरानि पवने प्रटाइतो २ यको विवस लत्रने यथारली २ यको सर्वाव्यतर पवित्रु माडलू मय

पतुःसम्यक्ते मुद्रते कपटिभागे कृता रात्रि भवति । द्वौदशमुद्रतांय सदैव यत्तुभिर्मुद्रते कपटिभागे रात्रिको विधयो भवति । उक्तान्तिरिक्तेषु सप्त-
लेष्वपि देयताह । यथैकमुद्रतादि । एव सप्तलक्षणप्रदयितरीत्या एवेतामन्तरोक्तेषोपायेन प्रतिययहल दियसरात्रिसाकमुद्रते कपटिभागद्वयद्विद्वामि-
रूपेण प्रविशन् यद्वीचे मयल्लानि कुयन् सुपस्तवन्तारान्मणल्लात् सदन्तरंमणल सफाम् २ द्वौदश मुद्रते कपटिभागे एकैकस्मिन् मणले २-

जागमुद्रतेहि अहिहिए, से पयिसमाणे सूरिए दीक्षे सि आहिरतसु मडल उवसकमित्ता चारं
वरई । जयाग मते । सूरिए आहिर तसु मडल उवसकमित्ता चारवरई । तयाणके महालए दिवसे केमहा
लया राई नवरई । गो० । तयाण अठारसमुद्रते । राई भवइ चउहि एगसठिजागमुद्रतेहि जणा दुबालसमुद्रते
दिवसे नवरई । चउहि एगसठिजागमुद्रतेहि अहिहिए । एव खलु एण उवाएण पयिसमाणे सूरिए तयाणत

द्वाम्पसकपटुभागमुद्रतोम्याफःचक्रः समविशन् नूयः द्वितीयऽधारात्रे वाद्यामलीयमणल मपसकस्य च रवरति । यदामदन्त । नूय यास्यानू-
तोय मयदन्तमुपसकस्य चारवरति । तटाकिमणलऽदिवसः किमणलयाः रात्रिजयति । गो० । अष्टादशमुद्रतारात्रिमवति, चतुम्यामेकपटिना
गमुद्रताम्यामूना द्वादशमुद्रते दिवसोभयात् चतुम्यामेकपटिभागमुद्रताम्यामपि क यवमक्षयनेनाभायन मविशन् सर्वेसादमन्तरागणकशा राद

सनीरात्रि इह ये एकसठोपा भाग मुद्रता एतले कषो ५०० बार १२ मद्रतां तो दिवस इह य एकसठोपा भाग एक मुद्रता । एतले अपिक्तो
तेष पसतो चको सुप बाजी अहोरथिन विधे आहिरना खेपला यकी त्रीणू मासलू उपसकमी आश्रयोने चारकरे जियारे हे जगयम् । सुये याहि
रम्पा खइम्पा यकी त्रीणू मासलू उपसकमी चारकरे तियारे केवही सोढो दिवस द्वाव के यकी साढी रात्रिदोष (पञ्चविदेहे सेसे मुद्रत मिधा-
सरे निरिक्कति । जरइमरा उदयन सुरइत्तसपठमदिक्ते ? भरहे विनुद्रतविग सेसे पयिन विदेवमणू आभिएरयतमिष एव तेयदिये सवउ

[illegible]

म्नासं ह्ययमाण २ पठमसिञ्जहे। रत्तसिञ्जहि राणतरं मङ्गल उवसकमिप्ता। चारचरइ। जयाण मते। सुरिए
 याहिराणतरं मङ्गल उवसकमिप्ता चारचरइ। तयाण केमहालए दिसेसेभवइ केमहालया राईमवई। गो०।
 छठारस मुज्जता राई नवई दोहिं। एगसंठिमागमुल्लेहे जणे। दुयालसमुल्लेहे दिसेसे भवई, दोहिं एगसंठि

सुमयन् प्रयत्नेऽद्वारायै वाद्याभक्तारसबल मुपशक्यचारवति यदा भगवन् । सुयः वाद्याभक्तार सवबलमुपशक्यचारवति । सर्वदाक्षिणहस्त
यो दिवभाजयति बिमबलपारत्रिजंयति । ११० । अष्टादशमुबुत्ताराविजयति ह्याभ्यानेकपिष्ठभागमुबुत्तोभ्यामुत्ता । ह्यादशमुबुत्तोदिययो भवति

માનનાયકો પેદા થઈને પક્ષો સૂર્ય કોચા કુમાર સતરાયણપતિ ધર્મી ૨ પક્ષો સતરાયણના મધ્યન અદ્વારના ને ચિયેં યાદિરસાં એપુલાયકો છાત્તા-
 ૨ મીઝોં માફલૂં નપસકની ચારકરણ જિયારે જે નગવન્ ! સૂર્ય યાદિરસાં એપુલા યકો અનતાર ધીન્ માંહલૂં નપસકની ચારકરે તિયારે બેયદો સો-
 ટો દિવસ ટોડ એવહો સોટો રાત્રિફોષ । (જિયારે ૧૮ મુદ્દાનીરાત્રિ અર્મે ૧૨ મુદ્દાનો દિવસફૂલ તિયારે ભરત એવયતે ત્રિલ્ય અદ્વારે રાત્રિયે પક્ષે મદ્દા
 વિદેષે સુપ રૂપ ઈમે યદાં ૩ મુદ્દાં રાત્રિ ગયે હજા દિવસ કરો ફગ ૩ ત્રિલિ મુદ્દા સયે જે પાસ સૂર્યે નદોસે જગતો) જે મીતમ ! અદ્વાર ૧૮ મુદ્દા

निबन्धं कीर्णः पट्यष्टयधिकत्रिंशत्सुहृत्तैः कपटिभारिणी र्णयत्मात्र क्षेत्रे ह्यपित्वाहृत्यार्थं सायदेव क्षेत्रे रजनिषेत्रस्यान्निबन्धं खा-
रचरति । अयमर्थः । दक्षिणायन सरकत्र्यशीत्यधिकशतनक्षत्रलोपु प्रत्येकं शीपनामन्नागद्वयस्य अशीत्यधिकशतराशिपपद्यत्त
इति । सायदेव रश्मिसेत्रेयद्वं तेद्वयः । एतदेवपदानुपूर्व्योपप्लुति । अयाणमित्यादि । प्रसूय प्रगवत् । सप्तसूत्रे गीतम् । तदा उत्तमकाष्टाप्रा-
प्ता प्रकष्टावस्थाप्राप्ता अन्त्योक्तापिक्ता उक्तष्टायतोनाम्ना प्रकपवन्ती रात्रिरित्यर्थः । अष्टादशमूहृतप्रमाणा रात्रिभवति । तदा त्रिंशत्सूत्रं संख्या-

जयाण नत । सूरिणु ससुत्राहिरमद्वल उवसकामिन्ना चारंचरइ । तयाण केमहालएदिवसे केमहालया राई न
वई । गो० । तयाण उत्तमकठपत्ता उक्कोसिआ अठारसमुहृत्ता राई भवई । जहन्नए दुवालसमुहृत्ते दित्र
से नवई । एसण पठमेत्तस्मासे एसणं पठमस्स, तस्मास्स पज्जात्रसाणे, से पविसमाणे सूरिणु दोअइ क

अगातेन रात्रिविशतेन त्रिंशद्विंशत्येकपट्ठागमूहृतं शतानि रजनिषेत्रस्य निबन्धे दिवसकेंद्रस्य अन्निबन्धं चारचरति । यदा भदत्त ! सूय च
यदाभ्य मङ्गलमुपसकस्य चारचरति, तदा किमहालयो दिवसः किमहालयारात्रिर्भवति, गीतम् । तदा उत्तमकाष्टाप्राप्तः उत्तमपत अष्टादशमु-
हूर्तरात्रिः अत्यन्तं द्वादशमुहूर्तद्विंशत्येकं प्रवर्ति एवमयमः एवमासः यत्तद्वृत्तयमस्य पयमासस्य पयवसानं, सप्तविंशत् सूयः द्वितीयपयमा-

सिर्लू उहलू माहलू आश्वीने चारचरइ । सिद्धिरे मर्यास्यतर पङ्क्तिः माहलाणी अपसाह एकस्यो व्यानी एव अठोरात्रियहंनइ तिष्ठिणं खासति
३३६ एकमठिवा भाग मुहूर्तना दिवस क्षेत्रना घटाढीने रात्रिषेत्रना यद्यारीने चारकरे । सिद्धिरे द्वे भगयन् । सूय पययाहिरलू खेहलू माहलू उपस-
कनी आश्वी चारकरे । तिद्यारे केवढो माहो दिवस होइ अने केवढी माहो रात्रिहोइ । द्वे गीतम् । तिद्यारे उत्तम अयस्या पाभोत्तरुणी अठार
मुहूर्तनी रात्रिहोइ अने अयस्य आर १२ मुहूर्तनो दिवस होइ एह प्रथम अमास दक्षिणायन कक्षीय एवद्विणा अमासतो खेहलो कट्ठं ते खेहल्या

इतिमुक्तेषु शब्दे धर्ममन्त्रेषु भागानां इतिवृत्तिर्वाप्य वक्तुं शक्यं । जयाद्यनित्यादि । यदा सूर्यः सर्वोत्पत्त्यान्तरावहत्यादित्यत्रयपक्षोपेयत्वात् यस्तस्या-
 देन सर्वोत्पत्त्यान्तरावहत्या सर्वव्याप्त्यवस्थानुपसक्तस्य चार्थं वरति तदा सर्वोत्पत्त्यान्तरावहत्याप्रतिपाद्य सर्वोदीकृत्य ततः परस्माद् द्वितीयात्मवत्तत्वा-
 दारभ्येत्यर्थः । एतेन अयतीतेनप्रयोगोत्पत्तिकेन रात्रिद्विषाणासप्तोरात्राद्यां शक्तेन श्रीखिपटपट्टीनि यटपट्टयिष्यानि मुहूर्तैकपट्टिभागशतानि विवससश्चअस्य

एतत् महलं सक्रममाणे २ देवोऽगसठिभागमुक्ते एगमेगे महले विवसस्विष्वस्स निवहुमाणे २ रयणि
 स्विस्सस्स अभिब्रहुमाणे २ सव्याहिरमहलं उवसकमिस्सा चारचरह । जयाण सुदि ए ससुत्तरात्तमन्त्रात्त
 सव्याहिर महल उवसकमिस्सा चारचरह । तथाण ससुत्तरमन्त्रल पणिहाय एगेण तेसोएण राइदिअसएण
 निखि तावठे एगसठिभागमुक्तेसए विवसस्वेस्स निवहुत्ता रयणिस्वेस्सस्स अुभिब्रहुत्ता चारचरह ।

निरुक्तेषुभागमुहूर्तैः कृता इतिमुहूर्तलोरात्रिप्रवति, अनुभिरुक्तेषुभागमुहूर्तै रयिषा एववस्वेतेनापायण निष्कामन् सूर्योत्पत्त्यान्तरावहत्या
 तदन्तर मन्त्रलनुपसक्तमन्त्रं द्वेदे एकपट्टिभागं मुहूर्तं एकैकस्मिन् मन्त्रलद्विष्वस्सअस्य निवहुयन् २ रयणिष्वेयया निवहुयन् २ सव्याहिर
 मन्त्रलनुपसक्तस्यचारचरति । यथाभूयः सर्वोत्पत्त्यान्तरावहत्यासर्वव्याप्त्य मन्त्रलनुपसक्तस्यचारचरति तदा सर्वोत्पत्त्यान्तरं मन्त्रल प्रतिपाद्य एकेन

कथंती माहा रियम होइ कथहा माटी रात्रिहू ३ । हे नीतम । विवारे अट्टार १८ मुहूर्तंनो विवसहाइ चार एववस्वेतेना पाय एव मुहूर्तंनो एतल्ले
 ऊर्ध्वे अर्धे यार १९ मुहूर्तंनो रात्रिहोइ चार एववस्वेतेना भाग एव मुहूर्तंनो एतल्ले अयिक् ईचिरीत्तं निवेइ इणइ उपाये नीकसतो यको सुयतद-
 नन्तर पूयिला मांडला यको तदन्तर आगल्ले मांडल्ले उपसक्तनीने जातो ९ यको वीने एववस्वेतेना भाग मुहूर्तंनो एव्वे के मांडले विवसस्वेतेना
 पगहवो ९ यको रात्रि हेत्रेना कथारतो ९ यको सय अचिरण्णु माहण्णु आश्रयीने चारकर्त्त । जियारे मूर्धे सर्वोत्पत्त्यतर पहिना मांडला यको सर्वे वा-

नन्तरोक्ते नोपायेन प्रतिमहलं दिवसरात्रिसप्तमहर्तुं कथयित्वागद्वयद्विहानिरुयेन निष्क्रामन् दक्षिणामिमुखं गच्छन् सूर्यस्तदन्तराभ्यगच्छन् तदन्तर
महलं सक्रामन् २ द्वौद्वौ महर्तुं कथयित्वागद्वयद्विहानिरुयेन निष्क्रामन् दक्षिणामिमुखं गच्छन् सूर्यस्तदन्तराभ्यगच्छन् तदन्तर
महर्तुं कथयित्वागद्वयद्विहानिरुयेन निष्क्रामन् दक्षिणामिमुखं गच्छन् सूर्यस्तदन्तराभ्यगच्छन् तदन्तर

सेनिरुक्रममाणे सूरिण देवसि अहोरात्रसि अस्मै तरतच्च महल उवसकमिन्ना चारचरई । जयाण भते !
सूरिण अस्मै तरतच्च महलं उवसकमिन्ना चारचरई । तयाण केमहालबारइ जवई । गो० ।
तयाण अठारममुज्जे विजसे जवई, चउहि एगसठिनागमुज्जेहि ऊणे दुवालसमुहत्तराई जवई । चउहि
एगसठिनागमुज्जेहि अहिआ, एव खलु एण उवाएण णिरक्रममाणेसूरिण तयाणतराजुमरुलानु । तया

किमहालपारात्रिजवति, गीतम । तदा अष्टादश मुहूर्तदिवसोजवति । द्वयमेकपष्ठिभागमुहूर्ताग्यावूना द्वादशमुहूर्ता रात्रिजवति ।
एकपष्ठिभागमुहूर्ताग्यावधिकति । अनिकामन् मूर्ध्व द्वितीये अष्टोरात्रे अभ्यन्तरतृतीय मणल उपसक्रम्यचारवति । यदाभदत्त । सूर्ये अभ्य
न्तरतृतीय मणलमुपसक्रम्यचारवति । तदाकिमहालपारात्रिजवति । गीतम । तदा अष्टादशमुहूर्त विजयीजवति चतु-

थिये अभ्यन्तरपकी अभ्यन्तर वीजु माहलू आशयीने चारकरइ । त्रिवारे दे भगवन् । सूर्य अभ्यन्तर पकी अभ्यन्तर वीजु माहलू आशयीने चार
करइ । त्रिवारे केवली माटो दिवस दोइ अने केवली मोटो रात्रिदोइ । जे गीतम । त्रिवारे अष्टार मुहूर्तं दिवसदोइ, ये एकसठिया भाग एक मुहू-
तमा एतलें करइ बार १२ मुहूर्तमी रात्रि दोइ ये एकसठिया भाग एक मुहूर्तमा एतलें अणिकी ते बीजा माहला पकी मोफलतो पकी मूर्य
बीजा अष्टोरात्र ने थिये अभ्यन्तर वीजु माहलू आशयीने चारकरइ । त्रिवारे दे भगवन् । सूर्य अभ्यन्तर वीजु माहलू आशयीने चारकरइ त्रिवारे

सर्वे च नैवि वीदापिपि अविषयपमाणो रवीनेति ॥ यत्तु सर्वप्रकाशित्वं नैवि सुप्रसन्नं स्थितिवत्सं मोया युगादौ एकः सु-
 र्गो वदिवत्सं यस्यां एकश्चन्द्रो दक्षिणापरस्यां द्वितीयं सूय पश्चिमोत्तरस्यां द्वितीयं चन्द्र उत्तरपूरस्यामित्युक्तं । तत्तु दक्षिणादिभागेषु मूलोदयापेक्षया
 इति याप्य । अथ च सर्वोत्क्रांटीदिवसः पूषसम्यग्भरसाधरमो विषयइति वक्तुमाह । सेषिरकममासे इत्यादि । अथ निष्कामन् सूयः नवसुत्रसरमय-
 सानः प्राप्रयकादुदाहृत्य । प्रथमे अहोरात्रे उप्यन्तरानन्तरद्वितीयमहलमुपसक्त्य चारचरति । अथ दिनरात्रियुक्त्यमाह । अयाकमिन्नादि ।
 यदा भगवन् ? सूयः अर्धन्तराणन्तरद्वितीयं महलमुपसक्त्य चारचरति । तदा भगवन् ? किमहालयः किमहालयः किमहालाया किमहालाया रात्रि
 जगयानाह ? गौतम ! तदाऽष्टादशप्रमाणो द्वाभ्यां भूभूतं कपटिभागाभ्यां मूलो विषमो भवति अथसूत्रे प्राकृताभ्यां पटव्यत्ययः द्वादशभूतं प्रमा-
 खा द्वाभ्यां भूभूतं कपटिभागाभ्यां सधिका रात्रिभवति । अत्रोपपत्तिरयथा । अष्टादशभूतं दिवसे द्वादशभूतं सौम्यभूतं सौम्यभूतं सौम्यभूतं सौम्यभूतं
 यदुते चापयदुते, इति अत्र त्रैराशिकावधारः यद्विषयवधारः अथोत्पत्तिकर्तनं पटभूतं सौम्यभूतं सौम्यभूतं सौम्यभूतं सौम्यभूतं सौम्यभूतं सौम्यभूतं सौम्यभूतं
 इति । स्यापत्ता यथा १८३६१ अत्रात्रागिना एकलतकन मथ्यराशिः पटकलतको गण्यते यत्किमप्यं तदेव भवतीति पटवस्थिता सौम्यदि

चारचरइ तयाण क महालण दिवसे के महालयाराइ जयइ । गा० । तयाण उत्तमं पटवत्त उक्तासे अठारस
 मुक्तासे दिवसे जयइ, जद्विगुण्या द्वालयसमस्तवाराइ जयइ । सेणिस्कममाणे सुगिण जयमदुर अयमाणे पटमन्ति

सात प्रकृत ? पटाजगयन् । सूयः सर्वाभ्यन्तरं महलमुपसक्त्य चार चरति । तदा किमहालाया दिवसः किमहालाया रात्रि भवति गौतम ! रदा ह

प्रमनो दिवसश्चैव ता अथमरे महा विषदे १२ भूभूतनी रात्रि दूह ते प्रणी १२ भूभूतनीरात्रि अतिशया पटी ३ भूभूत विषा गम्या ते कटं छे, भ
 रत ऐरवत त्रिष्य भूभूत विषयवटे विषारे महाविषदे सूय आयने एते तिहा त्रिष्य भूभूत विषय वटे । तिवार प्रत ऐरवते सुये कगे पन सदासा
 सन वेसाह त्रिष्य भूभूतं कगे वे पाष सूयदीसे इम ठ भूभूत आणवा विनमान सयकेत्रइ सरोपो होइ १॥३॥ (इवे दिनरात्रि वृद्धिराज द्वार कइइल)

पट्टिभागाः अस्म्येव ततस्ते जूय प्रसिष्यन्ते ततो ज्ञातमिदं प्रयतीतिर्योजनानि प्रयोविश्रुतिर्योजनाः योजनस्य एकस्यपट्टिभागस्य सप्तका द्विषत्वारि-
 श्चैकपट्टिभागाः ८३ न्द ५२ एतेन सर्वोप्यमानान्तरद्वितीयमवशगतं दृष्टिपयप्राप्ततापरिमाणं सप्तपञ्चारिंशत्सहस्राणि गतमेकमेकानां शीत्यधिक-
 योजनार्थं सप्तपञ्च ६० ६१ अतः पट्टिभागो योजनस्य एकस्य पट्टिभागस्य सप्तका एकोनविंशतिरेकपट्टिभागा ४३१७८ ५७ १८ इत्येव रूपं सञ्चितं किं-
 यते ततो यथोक्तं सर्वोप्यन्तरेनैककले दृष्टिपयप्राप्ततापरिमाणं ज्ञयति । तच्च सप्तपञ्चारिंशत्सहस्राणि द्वेगते त्रिपञ्च ६० ६१ चिकेयोजनानामेकविंश-
 तिव पट्टिभागो योजनस्य ४३२६३ २१ एव दृष्टिपयप्राप्तताया कनिषयेषु नवहलेषु भातिरेकाणि पञ्चाशीति पञ्चाशीति योजनानि ज्ञयेतनेषु चतुरशी-
 ति २ पयोरे यथोक्ताचिकमद्विता ६० नि अर्थेति योजनानि अथिचद्वेपन् ९ तावदुक्तयो यावत् सर्वाभ्यन्तरमवलम्ब्य सप्तस्य चारुचरति । इदं च स-
 वाम्यतरमवश सयपः सप्तानन्तरात् नवकलात् पञ्चानुपूर्व्यागस्यमानं अशीत्यधिकशतसप्तमं प्रतिमण्डलत्वा उद्देशराजगणनादौरोऽत्रोपि अशीत्यधिकशत-
 तन सौतापन्नुरायणस्य चरमादिवश इत्याद्यभिधातुमाह । एषणदेशैल्लमावेदित्यादि । स्पष्टितीयापयमानः प्रागुक्तयुक्तं अथमविशेषो ज्ञातव्यः । ए-
 तत्तद्वितीयस्यपयमाचस्यपयमान । अशीत्यधिकशतसप्तमाहाराख्यात् स्यप्यादित्यः सम्बन्धश्चेति । इत्यनेनमन्त्रादि-
 सम्यक्तरमव्युदासः । सप्त्यादित्यस्य नवमस्य पयमानं चरमायनचरमविवसत्वात् इति । सप्तमस्यद्विचद्विपययकव्यतापि ।

सूरि ए तयागतरात्र मन्त्रलाघं तयागनरमन्त्र सक्रममाणे २ अष्टारन २ मन्त्रिभाए जोअगरसतृएगमेगेमन्त्रले
 मन्त्रुतगड निवृत्तमाणे २ सादरेगाह पञ्चासीठ २ जे अण ठ परिमन्त्राय अथिचद्वेमाणं २ सप्तसप्त नर मन्त्रल

अथाविनीयुक्तिकाभागेः सूयपञ्चः स्पष्टेयप्रमाणव्यति । एव खलु एतन्नागमेन प्रविशन् सूय सप्तमन्तरात्पयवशकात्तदन्तर मन्त्रलसप्तकाभम् २ अष्टा

अग्निस्ये मादले सक्रमनो ज्ञायतो २ यका अष्टार २८ माठोया भाग योजनमा एकै को मादलव एतलो सुपूतं गति पटाहलो ९ यको नवमाद्विंश-
 भाग अने च ठि एकसठिअ बुसिका भाग एतलो अथिका पञ्चासी ८५ योजन एतलो पुस्तपञ्चापा यदुस्यशवा प्रसे अधारतो ९ यको संवयको

द्वयान्ते द्वितीयमहर्षे प्रविशन् सावद्रूपोपि दृष्टिपथमासतापरिभाषे अभिवर्धयति । सद्यः प्रुधसतोऽर्वाङ्गतनेषु सवहलेषु यस्मिन्मगहले दृष्टिपथ-
मासताप्राप्तुमिच्छत तृतीयमहर्षकः परस्य सत्त्वबलस्य स्या यद्विज्ञानस्यते । सद्यथा । तृतीयमहर्षलवितायायामेकेन चतुथमहर्षावितायां द्वाभ्यां यथ-
पायत्तुधवाभ्यन्तरमकज्जिन्मायां व्यगीत्यधिकेनशतेन, इत्यन्व गुणियन्वा यस्म्यते तद्वन्नु यराशोरपनीयशेषेण प्रुधराजिना सङ्कितपूर्वं २ सवहलगत
दृष्टिपथमासतापरिभाष सप्रमकले द्रष्टव्य । यथा तृतीयमहर्षलेपद्विज्ञानदेकेनगुरुयते । एकमत्र गुणित तदेवमवलीति जातः यद्विज्ञानदेवसा प्रुधराशो
रपनीयते जात शेषमिदं पञ्चमीतिर्योक्तानि भवपट्टिभागा योजनस्य एकास्यपट्टिभागस्य ८५ ८ ५४ एतेन पूयमवह-
६० ६१

लगत दृष्टिपथमासतापरिभाष एकत्रिजगत्सहस्राणि सयज्ञतानि योऽश्वानामेकोनचस्य रिगदेकयष्टिभागा योजनस्य एकस्यपट्टिभागस्य
साकाः पट्टिरेकपट्टिभागा ३१८१६ इत्येवमस्य सङ्कितक्रियते कृतं च तृतीयमहर्षले यथोक्त दृष्टिपथमासतापरिभाष भवति । तद्यः प्रागेवप्रद्विगत चतुर्थे
मयकले यद्विज्ञानद्विभागा गुरुयते गुणयित्वा प्रुधराशोरपनीय शेषेण प्रुधराजिनातलीयमहर्षलगत दृष्टिपथमासतापरिभाषसङ्कित क्रियते ततश्च सव-
मकले दृष्टिपथमासतापरिभाष भवति द्वात्रिंशत्सहस्राणि सवहलीत्यधिकानि योजनानामपट्टिभागत् पट्टिभागा योजनस्य एकस्य पट्टिभागस्य षट्का
एकः देवैकपट्टिभागाः ३६०८५ ५८ ११ एव शेषेऽपि सवहनेषु नावनीय । यदानु सर्वाभ्यन्तरे सवहले दृष्टिपथमासतापरिभाष प्राप्तुमिच्छते, तदा यद्व-
त्रिंशद्द्वयगीत्यधिकेन शतेनगु ६० ६१ स्याते तृतीयमहर्षलादारम्य सवाभ्यन्तरस्य सवहलस्य व्यगीत्यधिकशततसत्वात् ततोक्तासानि पञ्चपट्टिशतानि
द्विपञ्चाशदधिकानि ३५५२ तेषामेकपञ्चा भागे इते सव्य मसत्तर शत पट्टिभागानां शेषः पञ्चविंशतिः १०३ २५ एतत्पञ्चाशीतिर्योक्तानि सवपट्टि-
भागा योजनस्य एकस्य पट्टिभागस्य साकाः पट्टिरेकपट्टिभागाः ८५ ८ ६० इत्येवमपट्टिभागाः ८५ ८ ६० स्याते साकानि पञ्चात् व्यशीतिर्योक्त-
ानि द्वात्रिंशतिः पट्टिभागाः योजनस्य एकस्यपट्टिभागस्य षट्काः ६० ६१ पञ्चत्रिंशदेकयष्टिभागाः ३३ यद्विज्ञानदेकयष्टिभागाः कसयान्पूमाः परमाधे
मानभ्यन्ते एतच्चप्रागेवोपद्विशत दशकमयाम्पूजस्य प्रतिमवहल भवत् यदा व्यगीत्यधिकशततममकले एकत्रविंशत्सवहलस्यते तदा षाट्पट्टिरेक-

पेसा अभ्यन्तराभ्यन्तरमण्डलस्य परिरमण्डलस्य उष्टाद्वयेयोक्तैर्हीनत्वात् पुरुषश्चायामित्यत्रोति द्वितीयाप्युपपत्तिः । ततोऽयमणः । पुरुषश्चायामा दृष्टिपथप्रसारादप्या भवति । यद्विज्ञातः सातिरेकाणि सप्तपिक्कानि पञ्चाशति २ योजनान्यभिवर्द्धयन् २ प्रथमद्वितीयादिदु कतिपयेषु मण्डलेषु इयद्यदि योऽस्य सप्तमण्डलापेक्षया तु येनैवक्रमेण सर्वाभ्यन्तरात्ममण्डलापरतो द्रष्टृपथप्रसृता इत्यपि निर्गतं सौम्य क्रमेण सप्तमण्डलापेक्षाकृतनेषु द्रष्टृपथप्रसृताभिवर्द्धयन् प्रविशति । तत्र सप्तमण्डलमण्डलादयाम् द्वितीयमण्डलगतत्वात् द्रष्टृपथप्रसृतापरिभाषात् सर्वस्याप्येवमण्डले पञ्चाशति-योजनानि नयद्विभागान् योजनस्य एकत्र पञ्चिजागमे कपटिचाडिन्ना तस्य सरकानपञ्चिजागाम् चापयति एतच्च प्रागेव ज्ञातं तस्मात् सप्तमण्डला-

श्वर जाञ्चणसए इगुगालीसच साठनाए जेञ्चणस्स एगमेगण मुहूत्तेण गच्छई । तयाण इहगयस्स मणुसस्स एगहिएहि यस्सीनाए जेअगसइस्सेहि एगणपयाएअ साठनाएहि जेअगस्स सठिनागच्च एग एगसठिडा छेना तंवीनाए चुसिअभाएहि सूरिए चरक्कास हस्समागच्छई । एअ खालु एएण उवाएण पत्तिसमाणे

महोरान्नोक्त्या भास्वतृतीय मण्डलमुपसक्रम्य चारचरति । यदा प्रगवन् ? सूय बास्वतृतीय मण्डल मुपसक्रम्य चारचरति । तदा एकैकमनुभूतेन किपत्तुमेव गच्छति । गीतम । पंच २ योजनमण्डलाणि श्रीदिक्पतुस्ताराणि योजनमण्डलानि एकोनचत्वारिगस्यद्विजागान् योजनस्यैकैकेन मुहूर्तेन गच्छति । तदा इह गतस्य मनुष्यस्य एकाधिकैर्द्वीप्रियता योजनमण्डलैः एकोनपञ्चाशतस्य एकपञ्चिजागस्य पट्टिमागस्य एकपट्टिचाडित्वा

पञ्चाशोच ३९ साठीया भाग एक योजनमा एके के मुहूर्तेन एतन् क्षेत्र जाड, तिथारै इहा भरत क्षेत्रना मनुष्यमण्डल यन्त्रीस हजार योजन एकद्व ए पिक अने उगवपवास ४९ साठीया भाग एक यात्रमणा अने यस्सी साठीस भाग एक एकवठि भागे ठेवीने एइया त्रेषोच पूसिंका भाग मायना भाग यतमा यस्सी सूय चत्वार्युत्तो आवे नित्ररे दीवड । इलीरीति निचड इवी रुपायड पेसो यको सूय सयमवर पाठित्या मांडलायको सयमवर

एवमपि चानि एकपदिकागता १६० ततोऽस्मिन्महले यत्परिपथिमात्रं श्रीविलसादि अष्टावगमहस्तादि द्वेजने एकाभाशोऽत्यधिकं ३ ८२३६ यत् त्रिभिः शतेः अष्टपद्यापि नैऋत्ये जाता एकावगमादयः एकवसतिशतसहस्रादि महविशतिः सहस्रादि पटशतानि विमलप्रत्यधिकानि ११७२६३२ यस्य एकपद्यायुचितया पद्या १६६० भागे लब्धानि द्वाविंशत्सहस्रादि एकोनराशि ३००१ इयं त्रिविंशत्सहस्रादि द्वादशोत्तराशि ३०१९ तेषां पटि-
नाभाभयनाहमक्यस्या भागे इते लब्धा एकानपन्नाशतपटिकागाः १८६ एकान्य पटिभागस्य चरकास्त्रयाविशतिपूष्णिंकाजागाः ६१ समवायीतु ६१

अपविशन् समवाये जपात् सुरियकादिरावेऽनतवेऽनतल लवनकमिता चारचरह । तयार्थं इदमयमन परिसरय लेनीभाए गोत्रकमहर्सेदि किंविचि-
सुनूदेव चरकुत्वाच्च इदमगच्छति । एतद्वृत्तीय इदमुपपुत्र अयस्त्रि शतकिंविन्मुक्तास्तत्र मातिरेकपाजनस्यापि न्यूनमहस्तादिविशितं नि सम-
व्यतेइति । अपान्नापि चतुश्चरकादिविशितवशाच्च । एवंकानुव्यादि । एवमुक्तेमप्रकारेण यजुनिष्ठान् चेतनोपायेन गमे २ तत्तदगमनान्पन्तरन-
वहलामिसुखगमनरूपेणा व्यतर मविमन् सुयस्तदगमनान्महलात् तदनन्तरनवहल सञ्जातम् २ एकैकस्मिन्महलस्य पुद्गलगतितिन्यत्र । द्वितीयापुत्रव-
त् । पुद्गल गतिपरिमाण अष्टावक्ष २ पटिभागान् योजनस्य व्यवहारतः परिपूक्तोऽन् निरुपतः किञ्चिद्भूतान् निवहयन् २ इत्ययमिन्मयः पुत्रमहस्ता

द्याहिरतश्च मन्त्र उवसकमिता चारचरहं । जयाण मत । सुरिए आहिरतश्च मन्त्र उवसकमिनी चार
चरह । तयान् एगमेगेण मुञ्जतण केवर्द्धस्य स्केत्त गच्छे । गो० । पञ्च २ जीशुणमहस्पाइ तिसिंशु अउरु

मन्त्रारिखताच पटिभागे योजनस्य पटिभागच एकपटिकागता पद्यापुटिकाभागेः मूयेवस्यगो ग्रीष्म भागच्छति ॥ सप्रविशन् मूर्त्यो द्वाभ्या

मूय योजा अश्वोरात्रने विपै बाहिरस्या चको श्रीणु माहलू अपसकमो छात्रयोगे चारचरह । निवारे चे भगवन् । सूर्यं यद्विरस्यायो श्रीयु माहलू स
पञ्चमो छात्रयोगे चारचरह विवाराय एवेके मुद्गनेह केतसो क्षेत्र पाइ । हे गीतम । पाच २ हजार योजन त्रिष्य से च्यार ५३३३ योजन अमे वग-

सुपस्थायिकाणि एकपट्टिभागान् ३६० ततोऽस्तिस्वरहले यस्यरिपपरिमाणं श्रीविष्णुसावि अष्टादशगह्वरादि द्वेष्टने ययोभाशोऽत्यपिर्द्धे ३८२३८ मं तं
 त्रिभिःमतेः आसुपस्थापिर्द्धे नैक्यते जाता एकादशकाटयः एकवसतिगतसहस्राणि पट्टविशतिःसहस्राणि पट्टगणानि द्विमसस्यपिकाणि ११७२६६३२
 एतस्य एकपट्ट्यागुविनया पट्ट्या ३६६० भागे लब्ध्यानि द्वाविंशत्यहस्राणि एकात्ररादि ३२००१ स्यं श्रीविष्णुसावि द्वादशोत्तरादि ६०१९ तेषां पट्टि-
 मासालयनाचमकपट्ट्या भागे द्वेते लब्धाः एकोनपञ्चाशत्पट्टिभागा ३० एकाव्य पट्टिभागस्य चरकास्त्रयाविंशतिपट्टिंकात्रागाः ३१

त्रयस्त्रिंशत् समवाये जगत् प्रूरिययादिरात्रनरत्नचरल उवमकनितां चारचरह । तयार्थं इङ्गयवम परिमरम तैत्रीभाए आपन्नमङ्गसेष्टि किञ्चिदियं
 सुवृष्टिं चरलुष्कास इष्टुभजगृहति । एतद्वृष्टीच इष्टुपट्टु ७ अचस्त्रिंशत्तस्त्रिंशत्पूमास्तत्र सानिरेकपात्रमस्यापि मूलमङ्गसनाविचदितेति सूना-
 अतेष्टति । अयात्रापि चतुश्चमङ्गकादिसिद्धिगमाह । एवंलजहत्यादि । एकपुल्लेनप्रकारेण एतुनिधित नेतनोपायेन गमै २ तत्तदनन्तराभ्यन्तरम-
 रहसामिसुखगमनरूपेणा व्यंत्तर प्रविश्यन् सुपसादयन्तराभ्यन्तरहलात् तदनन्तरंनवहल सङ्काभम् २ एवैकस्मिन्मवकशे मुहूर्तगतितिनित्यम् । द्वितीयापूवय-
 त् । मुहूर्त गतिपरिमात्र अष्टावश २ पट्टिभागान योत्रनस्य व्यवहारतः परिपूक्षांन निधयतः किञ्चिद्भूमान निवदयन् २ चापयस्त्रित्ययः पूयमयहला

आहिरतश्च मन्त्रल उवसंक्रमिता चारचरहं । अयाण मतः सूरिण आहिरतश्च मन्त्रल उवसकमिन्ना चार
 चरह । तयाण एगमेगेण मुञ्जतण केवहंशु एकैत गच्छे । गो० । पत्र २ जोञ्जणमहसमाह तिसिंशसु चउरु

नमस्त्वारिंशताच पट्टिभागे र्थोजनस्य पट्टिभागस्य एकपट्टिपादित्वा पट्ट्यान्विक्ताभावेः मूर्धेयस्यस्यं श्रीप्र मागच्छति ॥ समविशत मूर्धो द्वाव्या

मूर्धु बीजा यद्वात्रात्रने विने वाहिरस्या चको श्रीणु माहलू कपयकनी आषयोने चारचरह । निवारि के भगवन् । मूर्धे याहिरस्यापो श्रीञ्च माहलू क
 पचक्रमी आषयोने चारचरह विवाद्य एवेके मुहूर्तं च केवशो क्षेत्र जाह । हे गीतम् । पात्र २ हजार योजन त्रिकस्य से चार ५३०७ योजन अने उग-

पट्टिभागस्य सरकाः पट्टिरेकपट्टिभागाः ६० । अथ तृतीयमवस्थं सेवयिसमायेइत्यादि । अथप्रविशन् अबूदीपाभिसुखचरन् सूर्यः द्वितीयेष्टहोरात्रे सत्रा-
यवसरकैइत्यर्थः । आस्ततृतीयमवस्थं ६१ गुणसकस्य चारचरति । तदाकिमित्याह । जयाशमित्यादि । यदाभगवन् । सूर्यः आस्ततृतीय मवस्थसुपस-
क्रम्य चारचरति । तदा एकैकेनमुहूर्तेन किपत्वेन गच्छति । भगवानाह ? गौतम । पञ्चपञ्चयोजनसहस्राणि त्रीणिषतसुसराणि योजनशतानि ए-
कोनचत्वारिंशत्तत्र पट्टिभागान् योजनस्य ५३०४ ^{३९} एकैकेनमुहूर्तेन गच्छति तयादास्मिन् मवस्थे परिरयपरिमाणं सिखोसका अष्टावशसहस्राणि द्वे-
शते एकैनाशीत्यधिके ३१५७८ अस्य पट्टिभागे इते लब्ध पयोत्तममवस्थेमुहूर्तगतिप्रमाणं अथात्रदुष्टिपणप्रामता तदा इदमवस्थं सन्नुष्यस्य ए-
कापिकैद्वित्रिंशत्तत्र सहस्रे रेकोनपञ्चाशत्तत्र पट्टिभागे रेकत्र पट्टिभागनेकपट्टिचाम्बिता तस्यसरकै सत्रयोविंशत्या चूर्चिका भागेः ४९ २३ ४९
यैः चतुःस्पयंमागच्छति । तथाहि । अस्मिन्मवस्थे दिवसोद्वावगन्मुहूर्तं प्रमात्रं चतुर्निर्मुहूर्तैरेकपट्टिभागे रपिकमस्याहं पट्महूर्तं द्वाभ्या पट्टिभागान्या
मपिकास्ततःमाभत्येकैकपट्टिभागकरणाये यन्नपि मुहूर्ता एकपट्ट्या गुरुयते गुणयित्वाच सत्रद्वयैकपट्टिजागीप्रविश्येते ततोकातानि त्रीणिशतानि अ-

हिंश्च सैलसुसरेहि जौमगसएहि एगुगातालीभाएअ सठिंजोएहि जौमगस सठिभागच एग एगसठिहा
तना सठीए चुसिश्चामाएहि सूरिए चरकुप्फस हस्रमागछई ॥ सेपविसमाणे सूरिए दाञ्च सिञ्चुहेरत्त सि

भागत् पट्टिभागान् योजनस्य एकैकेन मुहूर्तेन गच्छति । तदा इदमवस्थं सन्नुष्यस्य यकात्रिंशत्तत्र योजनसहस्रे मयमिध योदगात्रे योजनशते रेको
ने एकश्रोत्र इकार योजन मयसह साल यात्रन अने उगच्छाश्रोत्र सठिया भाग एक योजनमा अने चाठीतुं एक भाग एक सठिया भागे छेरीन
तेइवा स ठि चुसिका भाग जगना भाग एवला यकी सुयनस्यस्यत्र निजरेदिसह उतावलो आवह, ए याचिरस्या बीजा साहजा यकी पंसतो यकी

समस्त्यपि के योगभागे ३१८२३ ततोऽस्य पद्याभागे इते लब्धः परोक्षमन्त्रमन्त्रले मुहूर्तगतिप्रमाणं छात्राणि द्रुष्टिपद्यमासतापरिमाकाशम् । तथा
गतस्य सतुल्यस्यति प्राग्गत् एकत्रिंशता योगमन्त्रसहस्रैः नवमिद्योजनमन्त्रैः रेकोनवत्वारिंशताश्च पट्टिभागे योगनस्य एकश्च पट्टिभागमेकपट्टिभा विहत्या
तस्य नात्रैः पट्ट्याः पूणिंकाभागेः ३१९१४ ६० ६१ सुयेधधुःपय्य नागकुवि तथाप्रसिम् नरबले सर्वेभार चरति विषसीद्वारयमुहूर्तप्रमाणो द्वाभ्या मु-

हूर्तकपट्टिभागस्या मपिकसोयोरौ पदमुहूर्तो एकैः मुहूर्तैः कवट्टिभागेनाचिदा स्तसः सवसुं नार्चैः एकवि मुहूर्ता एकपट्ट्यागुस्यस्ते तस्य एकः पट्टि-
भाग सत्राचिक प्रसिप्यते । ततोऽत्रातानित्रीवि श्रतानि सप्तपट्ट्यापिकाणि एकपट्टिभागाना ३६७ ततः प्रस्तुतमन्त्रले मपरिरयपरिमाश श्रीकलिकावि
सप्तदशमहत्त्रावि द्विगते नसमयत्यपि के ३१८२३ इवच योगनराशि पट्ट्यागुचयित्वा सवसुं तामुहूर्तमतिरिति यथाध्यवज्जियते तथाप्रागुक्त । एत-
देभिस्त्रिभिः गतैः नसपट्ट्यापि के नुस्यते आता सप्तदशमहत्त्रावि नवशतानि नवमयत्यपिकाणि ११६२४८८८ एतस्य
एकपट्ट्यागुचितयापट्ट्या ३६६२ भागाश्रियत लब्धः अ्येकत्रिंशदहत्त्रावि नवशतानि योक्तमोक्तराशि ३१६१६ शोपमुहूर्तं चतुर्थैशतिशतानि योक्तमव-
स्तारिशदपिकाणि तथा यः ३६ सोयोगनाम्यायति ततः पट्टिभागानवनायमेकपट्ट्या भागोद्विपते लब्धा एकानवत्वारिंशतपट्टिभागाः ३६ एकस्य

तत्र कंवदृश्य खेत्त गच्छेत् । गी० ! पत्र २ लोच्यगसहस्साह् तिरिक्ताश्चउत्तरेजोच्यगसए सप्तदशसु च सन्ति
भा० जे च्यगस एगमंगेग मुहूर्तं गच्छेत् । तथाण इहगयस मणुसस एगह्रीचाए जेच्यगसहस्सेहि पत्र

नमपमकस्य चारचरति । तथा यमेकग मुहूर्तेन कियत्तुकेत्र गच्छति । गीतम् । पत्र २ योगनसहत्त्रावि श्रीविच चतुत्तरावि याजनशतानि सप्तप
मूयं चादिरत्ना पकी अमनर योत्रुं माकन् उपसकतो छासयोगइ चारकरइ तिवारइ एककइ मुहूर्ते केतनुं केत्र काइ । से गीतम् । पत्र २ चार
याजन त्रिन्विपे चार ३३२४ याजन धन सदायस साठोपा भाग एक योगनम् । एतनु खेत्र एकेने महुतइ जायु तिवारइ इं इं नरतवेत्रना मनुप

त्याद्यन्निपातुमाह । एवमेवदमेतन्महासेऽस्यमित्यादि । एषश्च दक्षिणायनसंक्रमणीत्यधिकशतदिनरूपोराशिः प्रथम परमास अयनरूप कालदि-
शेषो यद्वत्सस्याका-मासापिहीनता यत्रति अत्रपते रित्समाधेय सत्यथाप्रथम परमास इत्येकवचनानुपपत्तेरिति । अथवा पात्रादिगणानां पाठान्
कीत्वाभावे अदत्तद्विगुत्वेऽपि नकोपेत्य स्तोत्रेत्वं प्रथमं परमास आयत्वास्तुभ्यः । एतच्चप्रथमस्य परमासस्यदक्षिणायनरूपस्य पर्यवसान । अथ सर्व-
बाध्यमबहल वाराभन्तर सूर्योद्वितीय परमास प्राप्नुयन्गृह्णन् इत्यर्थः प्रथमे अहोरात्रे उत्तरायणस्येति गम्य बाध्याभन्तर पञ्चामुष्यां । द्वितीयमबहल-
मुपसक्तस्य वारवर्तति । अथात्रयत्यादिपञ्चमार्थेषूक्तमाह । जयाखनित्यादि । यदा भगवन् ! सूर्यः बाध्याभन्तरस्योक्तस्य द्वितीयमरुजलमुपसक्तस्य वार
वर्तति तदा जगवन् ? एकैकेन मुहूर्तेन क्षियत्वात्र गच्छति । जगत्तानाह ? गीतम् । पञ्चपञ्चयोजनसहस्राणि श्रीशिव चतुःस्ररिणि योजनशतानि
सप्तपञ्चायतपयष्टिमागान् योजनैस्त्वैकैकेन मुहूर्तेन गच्छति ३३७४ ६० तथा अस्मिन् सकलैपरिरयपरिमाणे श्रीखिलाणि अष्टादशसहस्राणि द्वेयते च-

पञ्चवसाने सेपधिसमां सुरिए वैचे छम्मासेऽयमाने पठमसि अहोरत्नसि बाहिराणतर मङ्गल उवसक
मिन्ना चारवर्ह । जयाण जन । सुरीए बाहिराणतर मङ्गल उवसंक्रमित्ताचारवर्ह । तथाण एगमेगेण मुहु

अष्टाभिच एकधिशिद्धिर्वाजनशते त्रिजलान पष्टिमाने योजनस्य नूयधकपयश्रीप्रमाणच्छति । एषश्चप्रथमः परमास । एतत्प्रथमस्य परमानस्य
पर्यवसान, समर्थिशन सूर्यद्वितीय परमासमयस मङ्गल मयसक्रम्यवारवर्तति ॥ यदा नटन्ति । सूर्य बाध्याभन्तर मङ्ग

तला यको पुये नपूस्पशश्च आर्ते कथाथो निजश्च दीमश्च उच्चआदित्यमयसरना पक्षिणा खम्मास रूप दक्षिणायन कदीह, एव प्रथम खम्मास एकनो
आसी १२३ वीचमरूप दक्षिणायननो पयक्कण ठेहना कायवो से बाहिरत्वा । छेहत्वा माहत्वा यको पेयता यको सूर्य योजा खम्मास उत्तरायन मति
पहवो यको उत्तरायनता पक्षिणा अहोरात्रम विपश्च बाहिरत्वा यको अनन्तर वीजं गाठणू सपचक्रनी आनयोनश्च चारवर्ह । जिवाएश्च हे भगवन् !

प्राग्भाषितं तथापि प्रस्तुतमस्तुतस्योत्तरावशुभमसङ्गनाभास्यचिभूतत्वेनाव्यसङ्गकारणनिर्पेक्षतया कारणाद्वैतमकारि, इदञ्च सर्वोप्यभाराऽनन्तरमप्य-
भात् पृथानपदव्याख्यासामं अश्रीत्यधिकजगतस्य प्रतिमबलं जाह्नोराप्रगल्भनादहोरात्रोपि अश्रीत्यधिकजगतमस्तेनायद्विचिचार्यमस्य चरमोदिवसं इ-

जोशुणसदस्स। इ निगिअपचुत्तरे जोशुणसए पणरसयसठिभाए जोशुणस्स एगमेगेण मुत्तत्तेण गच्छेह ।
तयाण इहगयस्स मणुसस्स एगतीनाए जोशुणसदस्ससिंहि अठ्ठिहस्य एगतोसिंहि जोशुणसएहि तीसाएष्य
सठिनागहि जोशुणस्स सुरीए चक्कूफास इव्वभागच्छेह ॥ एसणं पठमेछुमानं, एसण पठमस्स छुम्मोसस्स

मान् पावनस्य यदैकस्मिन्नपङ्कते नुहन्तेति श्रमिवद्वेयन् २ चतुरशीतपौजनानि पुरुषध्यापन्निवद्वेयन् २ सवबाह्व मरुत सुपयस्कस्य चारुवरति ॥
यदाभद्रत । नूय मयथाह्व मरुत उपयस्कस्य चारुवरति । तदाशुभु एवमेव नुहन्तेन विपन् सोम गच्छति ॥ गीतस । पञ्चपञ्चपौजनसहस्राणि श्री-
विष पञ्चाभराणि योजनगतानि पञ्चदशगणसिद्धिगाम् योजनस्य एकैकेन नुहन्तेन गच्छति । तन्ना इहयन्तस्य सप्तपयस्य सप्त (त्रिगतायोजनसहस्रैः

यत्न' नाटिया एक भागना एकसठिया बुजिक्का भाग आनी यात्रन २४ साठोसा ४२ एकसठिया बुजिक्का भाग नाहि सेवीइ सनाइलें यत्नली पुरु पकाया पूथिया यकी पट इन यावत एकासा आनी से १८३ नांऊनी यकी १८४ नें मांकलें ८५ यात्रन ८ साठिया भाग अर्ने ४० एक सठिया बु निक्का भाग यत्नली पुरुपद्याः पट अगता मूय जेतलायका निमरें दीसैं ते पुरुप टाया पुरुपट्याया) अगता मूय निक्करीदीसैं ते पुरुपट्यायास ब/दि रलू कइलू नाइलू उपययनी आभयीनि कार करइ । निवारइ हेभगवल् । मूय सपें यी बाकिरलू खइलू मांकलू आभयीनि चारकरइ, निवारें एकलें मुहुन इ पेंतलू रोत्र आइ । ने । गीतम । पाप २ हजार यात्रन चिखिस पाच ५३५ योजम अर्ने पकर साठीया भाग एक योजनभा यत्नलू क्षेत्र एककइ मुहुन इ आइ । तिपारइ इदी भरत क्षेत्रना एकजीम हजार आठसइ यत्नलीस २१८ इ१ योजन अर्ने भीष साठिया भाग एक यात्रनभा य

परिमाणं तिलोक्षणा छष्टदशसहस्राणि त्रीणिशतानिपञ्चाशीहराणि ३८३५ ६० सतोस्य प्रागुक्तैरुक्तिधारा पट्या भक्ते लब्ध यथोक्तमत्रमण्डलेमु-
 दूतं गतिपरिमाणमिति । अत्र द्रष्टुपपत्तापारिमाणमाह । तदा सर्वथास्तुभयवद्वारचरणकाले इवगतस्य समुपस्थिति प्राग्वत् । एकत्रिगता यो-
 जनसहस्रे रष्टमिदं कतिप्रशदधिके योजनमयते त्रिशतावपटिभागे योजनस्य ३८३१ ३० सूये शीघ्रं चतुःस्पगमागच्छति संधास्तस्मिन् मण्डले सूये चार-
 नरति द्वादशमुदूतमाको दिवससार्द्धेन यायन्मात्र सेत्र व्याप्यते तावतिस्थितश्च ६० यथान सूयंउपलभ्यते द्वारवाभाच्च मुहूर्ताभामर्दु पदमुहूर्ता
 ततोयत्र मण्डले मुहूर्तगतिपरिमाणं पञ्चयोजनसहस्राणि त्रीणि शतानि पञ्चोत्तराणि पञ्चदशवपटिभागा योजनस्य ५३८५ १५ तत् पञ्चभिर्गुण्यते
 दिवसाहंनुणिताया एयमुदूतगतेदृष्टिपप्राप्तमाकरकत्वात् ततो यथास्तमत्रमण्डले द्रष्टुपपत्तापारिमाणं भवति, यद्यप्युपात्य ६० मण्डलद्रष्टुपप्राप्त
 तापरिमाणमात् पञ्चाशीनिर्योजनानि मयवपटिभागा योजनस्य एकस्य वपटिभागस्य सहाः वटिरेववपटिभागाः इत्येक राशौ शोधिते इदमुपपद्यते एतच्च

२ जौष्ट्यगाड पुरिसत्तायणिदुहुंमाणं २ सस्रत्राहिरमहल उवसकमिमा चारचरड । जयाग नते । सूरिपु
 नस्रत्राहिर मऊल उवसकमिमा चारचरड । तयाण एगमेगेण मुज्जतेण केअइंअ खेत गछइं गो० । पच २

मुप्यस्य सप्तचत्वारिंशता योजनसहस्रेः पयमवतियात्रने खयस्त्रिगताः यवपटिभागेधौजनस्य वपटिभागश्च एक एकवपटिपाडित्वा द्वाभ्याचूणिक्कामा
 गाभ्या सूयदृष्टसूये त्रीप्रभागच्छति । एय खलु एतेनोपायेन निर्दिशन्त सूयसप्तमस्यरात्मकशास्त्रदमन्तर मण्डल सक्रामन् २ छष्टादश २ पटिभा

यका सूय तदनन्तर पूर्वम्या माहना यको तदनन्तर आगित्ये मोज्जने सक्रामतो जातो २ यको अठार २ साट्टिया भाग याजनना एकैके माऊलइ ए
 ततो मुहूर्तगति वधारतो २ यको चोरासी योजन कार्ककच्छा (चोरासी योजन कार्कक वयासी योजन जेवीस साट्टिया भाग अने सा
 ट्टिया एक भागमा वेतालीम एक सट्टिया चूर्चिका भाग एतलु एके माडले सूयदीसयाकप पुरुप ट्याया घटासतो यको) पुरुपट्याया खगतो सूयेनि
 अरदिसे ते पुरुपट्य याम्रति घट इतो २ यमा (जे मण्डलतो पुरुपट्याया कीर्जे ते जेतलु माडलु दोष ख्याक ३६ गुणा कीर्जे ते मात्रि यो ३२ उठाकीर्जे

रयश्च पट्टिभागरय सारकाद्रीकपट्टिभागाः सर्वाङ्गिते तुमहसं तुमोयनरुद्रायेष्टया द्वात्रोत्यधिकग्रतलने यदा दृष्टिपथमासिद्धिमासा तदा पदत्रिंश
 म्प्राथमीत्यधिकग्रतेन मुच्यते जातानि पञ्चषष्टिग्रतानि द्विपञ्चाशदधिकानि ६५५२ तदाः यच्चिन्मायाभयनायमेकपथ्या सार्गे लब्ध मसीत्तर ग्रसपट्टि-
 भागानां पञ्चविंशति रवशिष्टाः एतद्गुप्त वराधौ प्रक्षिप्यते जात पञ्चाशीतिर्भोजनानि एकादशपट्टिभागायोगजनस्य एकस्य पट्टिभागादयस्रकाः यजेक
 पट्टिभागाः ८५ ११ ६ इह पट्टिग्रतयवमुत्पत्तिः पृथस्यात् २ सवहसादन्तरेऽन्तरे सवहलेखिमो द्वाभ्यां २ मुद्रुतं कपट्टिभागाभ्या द्वीमः स्यात् प्र-
 तिमुद्रुतं कपट्टि६१ १ भाग चाट्टादशएकस्यपथिभागरय सरकाएकपट्टिभागाधीयते ततः सभयमीक्षने पट्टिग्रतस्यु संचाट्टादशभागाना कलयाभ्युना
 मन्पतेन परिपूर्णां परव्यग्रहारतः पूर्वपरिपूर्णा विवक्षिताः सवहकया न्यूनत्वप्रतिसवहल ज्ञेयं यदा द्वात्रोत्यधिकग्रतलनमपहले एकत्रविचिदत सत्
 विस्वते तदा स्यादपट्टिरेकपट्टिभागान्मुच्यते । यतदपि व्यवहारतस्तत्र परमाद्यतः पुन किञ्चिदधिकमपि द्रुतपथस्येय ततोऽभीष्टपट्टि रेकय-
 ट्टिभागान्मुच्यते तत्र च सारवोपचाजति र्भोजनानि सवहपट्टिभागानायोगजनस्य एकस्य पट्टिरेकपट्टिभागा ८५ ६ ६० इति जात
 सवहाद्यमहलामतरार्धोक्तमद्विनीयमहलगसादृष्टिपथमासतापरिभागा देकत्रिग्रतमहलादि भवग्रतानि योग ६० ६१ नागा य-
 जोम नत्वारिग्रन् पट्टिभागा भोजनस्य एकस्य पट्टिभागस्य सार्द्धाः १०८५१ ३८६६० इत्येकपट्टिभागाः सतो यथोक्त सवहाद्यमह-
 लेदृष्टिपथमासतापरिभागा भवति तत्राद्य स्रानेयग्रह्यति । ततएवपुन्यपट्टायाया पट्टिपथमा ६० ६१ सलाकयाया द्वितीयादिषु कपुचिन्म हस्यु भनर-
 योति किञ्चिद्व्युत्पत्तिन कपरितर्नयु सवहलेखिभान्य कि तादि एकप्रकारेण विवचयन २ लावहमेयो यावन् सवहाद्यमहलमुपसक्तस्य चारभरति
 तत्रनु मद्रुशीति भोजनानि साधिकानि वापयतीत्यत्र । साधिकम्यशीतिचतुरशीतिपञ्चाशीतियोजनानि भजयति मुद्रे यद्युत्तरशीतिग्रह तद्देह
 सीमदीपम्यायेनोन्नपपास्यं वसिन्तो स्प्यशीतिपञ्चाशीत्योपस्थापयति । आभावे एव सवहलमेव पथामुप्यो मूर्धस्य मुद्रुतंगत्याद्याह । सवाद्य-
 मित्यादि । यदा जगयम् ? सूर्यः सवहाद्यमहलमुपसक्तस्य चारभरति तदा एकैकेन मुद्रुतं न कियत् केन गच्छति । गीतस । पञ्चपञ्चयोन्नमसहस्राणि
 शीविष तद्योत्तरादि भोजनयत्रानि पञ्चदशवहसिभागान् योजनस्य १०५॥ १५ एकैकेन मुद्रुतं न गच्छति कयनिसिचेदुच्यते असिन् सवहलेपरिरय-

कपटिभागस्य गम्य । अथद्वितीयमश्वत्थपरिरययुक्ता कमजनादात्मस्यते मुहूर्तकयष्टिभागेन तच्छोचमायं ६० ६१ मपक्रम्यते पूर्वपूर्वमवहलादमन्तरा-
 मन्तरेमश्वत्थे परिरयपरिमाणावृत्तिताया मष्टादशऽष्टादशयोजनानि व्यथयारत परिपुष्कोनि यद्वेते सतः पूर्वमहलेमुहूर्तं गतिपरिमाणादनन्तरामन्तरे
 मवहले मुहूर्तं गतिपरिमाणावृत्तिताया मष्टादश २ पट्टिभाग योजनस्य यद्वेते प्रतिमुहूर्तं क पट्टिभाग चाष्टादशैकस्यपट्टिभागस्य सत्का एकय-
 ष्टिभागः सर्वोभ्यतरानन्तरेच द्वितीयमवहले मयमुहूर्तं रज्ज्वेन मुहूर्तं कयष्टिभागानै योजन् देव व्याप्यते शादति स्थितः सूर्यो दृष्टिपथमाप्तो भवति
 ततो नवमुहूर्ताएकपट्टया गृह्यन्ते जाताम्यष्टादशसंश्रयानि यस्तु यष्टयधिकानि ८८ ६४ तयो पट्टिभागानयनायै नैकपट्टयाजागोद्वियते सप्तयतेकपट्टयाधिक-
 यष्ट यष्टि-ग्यामा त्रिचत्वारिंशत्पट्टिभागस्य सत्का एकपट्टिभाग १६१ ४३ तत्रयिगत्यधिकेनयष्टिभागशतेन लब्ध द्वेयोजने व्यथयेया मकचत्वारि-
 शतपट्टिभागः एकस्यच पट्टिभागस्य सत्काकि चत्वारिंशदेकपट्टिभागा ६१ एतच्च द्वे योजनेसकचत्वारिंशतपट्टिभागः याजमस्य एकस्य पट्टिभागस्य
 सत्कास्त्रिचत्वारिंशदेकपट्टिभागा इत्यवक्य प्रागुक्तात् पञ्चशोतियोजनानि पञ्चपट्टिभागः याजमस्य एकस्य पट्टिभागस्यसत्का यस्तु विंशतिरेकपट्टि-
 भागाः इत्येनस्माच्छाप्यन्ते शोचिनेच तस्मिन्स्थितानि तस्मिन् अशोतियोजनानि त्रयाविंशतिः पट्टिभागः योजनस्य एकस्य पट्टिभाग य सत्का द्वि-
 चत्वारिंशदेकपट्टिभागाः ८३ २३ ४२ एतावच्च भर्वास्यन्तरमश्वत्थगतदृष्टिपथमाप्ततापरिमाणादु द्वितीयमश्वत्थगतदृष्टिपथमाप्ततापरिमाणादु द्वीन स्यात्
 यतश्चोतितरमश्वत्थगतदृष्टिपथ ६० ६१ माप्ततावृत्तिताया ह्मनो प्रूय व्यतएव मुवरागिरित्युच्यते ततो द्वितीयस्माश्वत्थलादनन्तर ततोयेमवहले यष्टय
 प्रुथरागिरिकस्य पट्टिभागस्य चन्दै पट्टात्र गता भागभागेः सदिता यावान् राजि स्यान् । तथाचि । अशोतियोजनानिचतुर्विंशतिः पट्टिभागः यो-
 जनस्य सप्तदशपट्टिभागस्य सत्का एकपट्टिभागसहति । तामान् द्वितीयमश्वत्थगतता दृष्टदृष्टिपथमाप्ततापरिमाणादु व्यते ततो भवति यथोक्तमत्र ग-
 पवत्स दृष्टिपथमाप्ततापरिम ख चनयमश्वत्थे सयव प्रुथराजि द्वाकसत्या सञ्चितः क्रियते यस्तुचेद्विमश्वत्थ तृतीयमश्वत्थलापेक्षया द्वितीय ततःयद्विचशदु
 द्वास्या गुचिता द्विचसतिःस्यात् तथा सञ्चितमश्वत्थलापेक्षया द्वितीय ततोयेमश्वत्थलापेक्षया द्वितीय ततोयेमश्वत्थलापेक्षया द्वितीय ततोयेमश्वत्थलापेक्षया
 व्याप्यते ततो यथावस्थिततुर्मेमश्वत्थलेदृक्पथमाप्ततामिमान ६० ६१ तच्चैव सप्तपत्वारिंशद्योजनमश्वत्थानि त्रयादशोतराणि आष्टीय पट्टिभागः योजनस्य एक

समभ्योदयभाषस दृष्टिमाप्ता आशयि सप्तम्यर्थे द्वितीया ततोपरायः । तस्या निरुपयन् २ द्वापयन् २ कायः पुनं २ मण्डलमालकवृक्षपुष्पाभाभो माष्ट-
साष्टमसहस्रपुण्यपुष्पाया द्विस्त्रिंशत्पुण्यसहस्रपुष्पाया योजने ईमाद्वत्यर्थः भवेदाष्टमसहस्रपुण्यस्य चारुतरति । यथाष्टमस्य पात्राणां किंपाप्सुमागि
सुश्रालरमरत्नसहस्रपुण्यपुष्पाया योजनेति तत्तस्युक्ततत्त परमायतः पुनरिदं दृष्टव्य अर्गतिपरिज्ञानानि अर्थायिगतिषु पट्टिभागायोगमस्य यज्ज
पट्टिभागस्य यज्जयति । द्विचम्य परकाद्विचम्यपुष्पाया रिति दृष्टिपयमाप्तायिपयपुष्पा यय ततः मवाभ्यन्तराभ्यन्तरान् ममीययमरद्वय ततः
अतस्य पस्मिन्पस्मिन् सवहलेदृष्टिपयमाप्तायाः तु निव्यते तत्तत्तसहस्रपुष्पाया पट्टिभागद्वयते मया । मवाभ्यन्तराभ्यन्तरान् ममीययमरद्वय ततः
पट्टिमायां पचनेविनिदायत मयवाष्टमसहस्रपुष्पायाः पचयित्य म्पुगरागिमस्ये प्रविजयन प्रजिज्ञेवतिपुष्पायि मगष्टीमः पुयगवृक्षमरकट्टिपय-
माप्ता तस्मिन्विचम्ये भक्तम दृष्टिपयमाप्तायाः पचयित्य । अथप्यर्गानियोजनार्थिभ्यः पुगराडाः कयमपचयित्यप्यने । मवाभ्यन्तराभ्यन्तरान् दृष्टिपयमाप्ता
तापरितामसपुष्पादिभक्तमपुष्पाणि दृष्टते श्रियत्यै येकेयाज्जानामेकविशतिपय पट्टिभाग पाज्जस्य पुष्टः २१ यमप मयगुम्भं गम्यं ततगतस्मिन्
मुहूर्ते अपट्टिभाग विभागश्रुतीति विज्ञायां मयमुहूर्तो एकपष्ट्यागस्यते ज्ञानानि परकाजान्यकासप ६० पचाग्रविचम्य ५४ तैभागेदमे मष्टम
निपदगतिपरिज्ञानानि पक्षगपिज्ञागायोगमस्य यज्जस्य पट्टिभागमेकविशतिपयपुष्पायाः ६६ ५ २४ इत्येव मवाभ्यन्तराभ्यन्तरान् ममीययमरद्वय ततः

षष्कं प्लुतं स ह्यसमागच्छेत् । एव स्वर्गं पुण्यं उद्याप्य गिरिक्रममाणं क्षुरिणं तयाप्यनरान् महतान् मयाप्यतर
महलसक्रममाणं रक्षितारसं रक्षिताएवं ज्ञात्वा एवैष्यन्नगद्वयनिद्रामूर्ध्नि न चक्षुःसीद्धि

भवति । गीतम् । पञ्च २ याजनमवस्थानि ह्येष द्विपदागते याजनगते पञ्चपाणिनाम् याजनस्य गतेऽसौ मर्त्यमपि । तत्रा दृष्टगत्स्य ग

अथ यमः ५३ महतालीसु इन्द्रा योऽग्रं टालू पात्रं तेषीम संहिया भाग पछ योऽग्रं भाग यक यकयर्षी भागे छंदीम गर्षी १५
॥ ये बृहस्पिदा ज्ञान गामना भाग यतना यती मय उगतो यको यम्युग्राह ज्ञाये गोऽग्रं दोमद । इतिरोति रातु गिघे इषे उवापय निरुग

अत्रमहर्षे विनम्रावभट्टादृशमुद्राचतुर्भिरेकप्रतिभाये श्रीमा स्तोयामहे नमस ह्यास्या मेकयष्टिभागाभ्या श्रीमा स्ततः सामास्यैकयष्टिभागाकरणाये नयापि मुद्रातो एकयष्ट्यापुण्यते सभ्यस्य द्वावेकप्रतिभागायपनीयते शेषाः पञ्चशतानि सप्तचत्वारिंशत्रयधिकानि ५७९ प्रस्तुतमहर्षो मुद्रातं गतिः ५२५२५ अत्येवयष्ट्या पां योजनरात्रियष्ट्या गृह्ययिष्या सवस्यते जात ३१५२५ अयमेवरात्रि रन्येऽपरिचिरात्रित्येनमिच्छपित । अस्यच सप्तचत्वारिंशदधिक पञ्चशतै ६० गौणैश्चालाः सप्तदशकोटय स्वयोजिगतिः शतसहस्राणि त्रिसप्ततिः सहस्राणि शोचिशतानि पञ्चमसत्कचिक्कानि १७२७३३७५ एतेषा यष्टिगुणितया एकयष्ट्या ३६६० माने इते ध्यानतानि सप्तचत्वारिंशदधिकानि ४७९८६ ग्रंथ त्रिशतिशतानि पञ्चवश्रोसुत्राणि २०१५ खंडशब्दोः पद्या प्रयत्नेनाया साक्षा एवप्रपठितया शेषरात्रौ मेकमेवयष्ट्या चतुर्वाञ्जिश्रुत्यष्टिभागाः ३३ शोचीच द्वावेकस्य पष्टिभागस्य साक्षामेकयष्टिभागी ३ इति । समुत्तिष्ठतुयंमयह साविस्त्रतिदेशमाह । एवसुसुतेवववाएव नित्यादि । यमसवसस्य ६० दक्षिंभरीत्या खलुमिषित नेतेनामन्तरोदितेनोषाः ६१ येन शनै शनै स्तत-इद्विमेवहसामिनुकगमनरूपं निष्कामं सूर्ये स्तवनन्तरात्मणहला सदनन्तरमहर्षे प्रागल्भ्यकारेण सकामन् २ एकैकस्मिन्मण्डले मुद्रातं गतिमित्यस्य प्राकृतत्वात् सप्तम्यर्थे द्वितीया तेनमुद्रातं गतौ अष्टादश २ पष्टिभागान् योजनस्य अथवारतः परिपूर्णां निश्चयतः किंचिदुनाम् अभिषद्वयसानोऽभिषद्वयमान नतरशीतिं २ योजनानिअगोतानि किंचितन्यूनानि । परिचञ्चापमिति । पुरुषस्य श्रायायतोभवति २१ पुरुषस्या साचेष्टप्रस्तावात् प्रथमत

एगमंगेण मुकुत्तेण गठइं । तयोण हहगयस्स मणुस्सस्स सीध्यालीसाए जेअणसहस्सेहि तयउईए जेअणोःहि तेहीसाएअ सठिजाएहिं जेअणस्स सठिभागस एगएगसठिहालेच । देहिचुअिअण्णाएहिं सूरिए

नतर तृतीयमपहजमपसकस्य चारधुरति । यथा जवत्त । सूर्योऽप्यन्तरात्तायमभवइशमपसकस्य चारधुरति । तदा एकैकंमुद्रातं कियमसुत्रग-

सकमी आसपीने चारकरइ । निवारइ जे भयवन् सूर्ये अथवाइ श्रीगू मांइले आसपीने चारकरइ तिवारे एकैक मुद्रातंइ जेतसू केअ जाइ । देगीतम । पाप २ अमार योजन किंचइ यावत्त ५२ ५२ योजन यांच आसीया भाग एक योजनता एकैक मुद्रातंइ यत्तसू येअ जाइ । तियाएइ ईइ मरत जेअनी

नित्यं गतानामनुयाया सप्तपत्त्या रित्या योजनसप्तलै रेकोभाशीत्यधिकेन योत्रतृतीयायै सप्तमी प्रोक्ततया सप्तपत्त्यायोगोतापवादिभागे
योजनस्य पाँचजागव एकपट्टिणा ह्याया एकपट्टिखडगान् कृत्या एकपट्टिभा गुणयित्वेत्थं । तस्य सप्तैरेकोभाविशत्या चूखिं कामागे भागभागेः सूर्ये-
दुःस्पष्टा मागद्विषि । तथाहि । स्यात्पत्त्यन्तराद्विषयेष्वल्ले दियसप्रमाणं द्वाभ्यामेकपट्टिजागाभ्या हीनाभाष्टाशुसुहृता स्तोयासद्वैमयसुहृता एके-
नेकपट्टिभागत हीना स्तत सामं यनैकपट्टिभागकरायाये नवापि सुहृता एकपट्ट्यागुशयसौ तस्य गकमकपाँचजागोऽपनीयते तत जापात्र ता सकय-
ट्टिभागाः पट्ट्याशतास्यष्टचत्वारिंशदपेकाणि ५४८ प्रस्तुतसकलै सुहृत्स गति ५२५१ योजन ४७ अयचराणिः पट्टिद्वेद्वति योजनानिपट्ट्या गुणयित्या
नयस्यं ने जात ३५१०३ अयमेवराणिः करवायिमायमाया सकयगिरियखे त्रयसासहस्रौ न ६० परिधिरागिरिति कृत्याद्विगिता लाघयात् माज्यरागिग-

जोअणसए सत्तायसु एअ सठिताणहि जोअणसम सठिभागव एगसठिहाठेत्ता एगणवीसाए चूसिअजागहि
सुगीप चस्कुफास हव्वभागवई । नगिरुममाणेसरिए दाज्जिमिअहेरससि अज्जतरतम्भ मरुह उअसरुमिअ ।

यात्रमस्य एकैकम सृष्टैर्नगच्छति । तदा इहगतस्य सनुष्यस्य सप्तचत्वारिंशतायाजनसप्तलै रेकोभाशाते योजनगने सप्तपञ्चशनाधपट्टिजने यो-

कनलू खेत्ताइ हे गीतम । पाच २ हजार यात्रम येस एकायत्र ५२ ५१ यात्रम एतलू सत्र एके के सट्टसइ आइ । तियारे इँडा भरनसैअगा सनुष्यने ४७
सदतालीस हजार यात्रमइ मिसइ त्रेमठि १३ २ ६३ योजन अने एकवीस साठिया भाग योजनमा कगतो यको तूय चसूरपडौ छावइ निअर इदिसइ
ते अत्यन्तर प्रयत्न नाहलाय नो मोकलतो यका सुय मथा प्रायता सवधरप्रति यहता २ यका मया सयसरमा पडिला अहाराशमइ विधि सयाम्य-
स्तर यको अनन्तरवीज माहलू उपसकमी छाअयोऽऽ ५५ चारफरइ त्रियारे हे भगवन् । मय अत्यन्तर यको अत्यन्तर बीज माहलू छाअपी ५५
च रकरइ । तियारे एकेका सुहृत्समइ विग केनलू खेत्ताइ । हे गीतम । पाच ० हजार योजा विसइ एकायत्र ५ २ ५१ योजन अने सट्टतालीस सठि
या भाग सूअ योजनमा एतलू सत्र एकेकाइ सुहृत्सइ आइ तियारइ इया भरनसैअगा सनुष्यइ ४७ सदतालीस हजार योजनइ सूअसो तगगासो ४७

[illegible]

अयमाण २ पठमसि ध्येहरत्तसि सवस्त्रतराणतर मडल उवसकमिप्ता चारचग्हु । जयाण भत्ते ।
सुरिण अस्त्रतराण मडल उवसकमिप्ता चारचग्हु । तयाण पगमेगेण, मङ्गत्तेण केवहुंअ खेप्प गच्छुं ।

वसन्त मयपातः २ प्रयगहोरात्रि मयाभ्यभानन्तर मण्डल गुपसक्रम्यचार वरति । यदा भटन्त ? यस्य आस्यलशानन्तर मण्डलमपसङ्गम्य चारयन्

एकैके माङ्गल सावपण पोहलपणभी वृद्धिपते घटावतो ए यको मयपणी साक्षिलू पक्षिलू मावखू उवसकणी चारकार खड (एक समयमे छहोरात्रे एव माऊनामी परिधिपुर्णकारये छने मेँ छहोरात्रिनाथ० मुहूर्त तेमाटे चवथीम्यन्तर सबलनीपरिधि ३१५८८ एव साहि भागे दरीव तियारे ५२५१ को

यादाराग्रयः पटि० पुतास्ततामसपरिरयस्य पञ्चाजानेष्टे यज्ञस्यते तन्मुहूर्तगतिप्रमाणं । तथाचि । सर्वोप्यन्तरमहसपरिरयस्त्रीणि सप्तविं प-
ञ्चदशगुणान् । अथाननयत्यपिकानि योजनानां ३१५०८८ एतेषां पञ्चाजानेष्टे लक्ष्य यथोक्त मुहूर्तगतिप्रमाणं ५२५१ यदं । अथयिनियायजिह्वतसप्त-
शब्देने प्रज्ञापकनापुष्टानां विनियस्य किञ्चिदधिक प्रज्ञापनीयमित्याह । यत्तदानीत्यामिसज्यादनुक्तमपि पञ्चषु गर्भि ६० तद्यान्य मन्त्रायतारकीय, तेन
पटानुयः एकेनमहूर्तेन इयन् ५२५१ योजन ददं प्रमाणं गच्छति । तदा सर्वोप्यन्तरमहससकभक्त्यो इदगतस्य ननयस्यात्रजातावेकयचन ततोयन-

तथाण एगमेगेण मुक्तमेगेण केवद्वद्व १० खेत्त गठइ । गो० ! पच २ जांशुगसहस्साइ दोसिअ
एमावखो जांशुगसए एगुणतीसचसठिभाएगुणतीसचसठिजएजांशुगस एगमेगेण मुक्तमेगेण गठइ ।
तथाण इहगयस मणसस सीआलीसाए जांशुगसहस्सेहिं दोहिस्सतेचठिहिं जे।अगसएहिं एगवी
स।एशु जांशुगसस सठिजाएहिं सूरिए चस्कुफास हसुमागठइ । सेणिसकममाणेसूरिए नवसचच्छुरं

नगयन् सूयः सद्याप्यन्तर मवदकनुपसकम्यचारं चरति तदायकेकन मुहूर्तेन क्षिपत सेत्रगच्छति । गीतम । पञ्च २ याजनसहस्त्राणि द्वे षय-
कापपद्धासने याजनसते यत्नीनत्रिगच पटि जागाम् योजनम् एकेकेनमुहूर्तेनगच्छति तदाइगतस्य मनुयस्य (जातायेकवचन) तदाचस्वारिया-
ता याजनसदस्ते द्वीप्यां त्रिपटिप्यां याजनमतास्याम् एकत्रिगत्याचयाजनस्य पटिजागे मयदकस्यर्षी यीप्रभार्गच्छति, समिद्धामन् सूर्योत्तवस

मयन् मीठुलुं केतलो माधवक वीरभपण्डे परिचिपये, ई गीतमा एकलाप योजन खने छाहतासीच योजन छाने आयक एकसठिया भाग योजनमा
माधवके पादकपये त्रिगिनाप याजन खटारइजार योजन मेवे रगवासी ३१२२५८ याजन परिचिपये इकी रीते निवे इति उपायइ पेसतो यको सूय
तदगन्तर पादिस्या मादिसा यकी तदगन्तर आगने मादिले चकमतो जाकतो २ यका पांन २ याजन छाने पादकीच एकसठिया भाग याजन एकना

प्रायद्वयाथ-१ व्याख्यातार्थस्वात् गतमायामविकल्पादियद्विद्वान्निद्वार । आनैवकमेव द्वयोः सूर्ययोः परस्परसंवाधाद्वारमप्यस्यतरयाः स्वमण्डलाद्वि-
वसेय । समन्तिमुद्भूतगतिद्वार । अथाकथंते । मूरिणसंश्रुततरङ्गत्वादि । यदाप्रगवन् ? अयंः स्वार्थ्यन्तरमण्डलमुपसक्तस्य चारचरति तदा एतेकेनमुद्भूतेन
क्षिपत् सेव गच्छति । गीतम् । पक्षपक्षयोजनयतश्चापि द्वैकपक्षयोः योजनयते एकोनत्रिंशत्तयष्टिभागान् योजनपर्यैकैकम् मुद्भूतेन गच्छति कथञ्चि-
दनुपपद्यते संदुष्यते । इहसवनपिपसवसमेकनाहोरात्रेण द्वाभ्यां सूर्याभ्यां परिसमाप्यते प्रतिसूर्यवाहोरात्रणने परमायतो द्वावहोरात्रीभवत द्वयो

स्युणसयसहस्रह् । अथठारसयसहस्रह् । देविसिथ्य स्युणसीए जोस्युणसीए परिरक्तत्रेण एव खलु, एएण उथाएण
पविसमाणेसुरीए तयाणतराट्सकलानं तयाणतरमकल उवस कममाणे पच२जोस्युणाह पणतीसच एगस
ठिसाए जोस्युणस एगमेगेमकले थिरक मन्नुहि णिन्नुहिमाणे २ अठारस २ जोस्युणाह परिरयवुद्धिचिन्नुठेमाने
सस्युणनरमकल उवसकमित्रा चारचरह । जयाण भनं । सूरीए मन्नुपतर मकल उवसकमिसा चारचरहं ।

प्रागान् याजनस्य अयासविकल्पाभ्यां त्रीणि योजनार्थतसहस्राणि अष्टादश च सहस्राणि द्वे च एकामशान्ते याजनयज्ञे परिक्षेपण, एव खलुयत-
नोपायेन प्रविशन् २ सूर्यः तदनन्तरात्मकलान्तरादन्तर नवकल सङ्कानम् २ सूर्यः पच २ योजनानि पचत्रिंशत् एकपष्टिभागान् योजनस्य एक-
मकमकल विकल्पावृत्तिमभिधदयन् २ अष्टादश २ योजनानिपरिरयवृद्धिमभिधदयन् २ मर्यास्यं तरमकलमुपसक्तम्यचार चरति, तदन्तरं यदा-

इसें सापन्न योजन अनें खबीस एक सधियाभाय योजनमा सायपखेले, तिस्मिन्नाप योजन अठार अठार याजन अनें खिते सतायु योजन
२१८८७ परिधिपणं (सूर्याभ्यन्तर मादले यूयहाह, सिधार दिनमान १८ मुद्भूतमुह तेहम् अर्द्धमवगुण्ठी मुद्भूत गतिकीजे तिवारं ययोक्तयूयदीसयानु
मानथावह सेपुरुपखाया कहीह ते वेनकीकी सेतो उदयास्तातर मानथोह इन सूर्यनांकलख जाणयु) याहिरेत्या कोइसापकी त्रीण ते भगवन् !

जनगते परिषेव कथमुपपद्यते चेदिति ब्रह्मः, पूर्वमवस्थापरिरपादहास्य योत्रगोपनेमुत्पत्तिः । अथतृतीयमवहतेतत्पृष्ठा । पावित्तयेयमि-
त्यादि । प्रसःपूर्ववत् । उत्तरकृत्रे नाद्यनृतीर्षं एकयोगलक्ष्यं यद्वाष्टावत्त्वारिंशति योत्रमश्रयानि द्वापञ्चाशतं चैक्यप्रमाणान् योत्रमस्यायामपि
स्माभ्यां युक्तिदात्र जनस्तरपूयनवहनात् पक्षुत्रिषदेक्यप्रमाणानि योत्रमविद्योत्रने सापु जयति श्रीणि योत्रमन्वायपदादशमसदृशानि द्वेदेकोन
श्रीते योत्रमगते परिषेव पूर्वमवस्थापरिषे रहादशयोत्रमगोपने योत्रम प्रसतमवहलस्य परिषिगाम । अत्रातिदेगमात्र । एयउत्तुमप्यमित्यादि ।

परिरकंघेण प० १ गो० । एगजोऽयुगसयसदृस्सं तच्च चउपयुं जेऽयुगमए तद्धीसच एगसंठिजाए जेऽयुगस्स
आयामत्रिस्कमेण तिसिंजोऽयुगसयसदृस्माइ अठारसयसदृस्साइ देऽयिअ सत्ताणउए जेऽयुगमएवरिस्कंवेण
प० १ बाहिरतच्चेण जने । सुरमकले केवइअ आयामत्रिस्कं जेण केवइअ परिस्कंवेण प० १ गो० । एगजो
अयुगसयसदृस्स तच्च अठयालेजेऽयुगमए बाययसच एगसंठिजाए जेऽयुगस्स आयामत्रिस्कं जेण तिसिंजो

मयिअस्माभ्याम्, कियत्परिषेव प्रसत ? गीतम । एक याजनगतमदृशं यद्वा चतुःपञ्चाशद्व्यक्तमश्रयानि पद्विंश एक्यप्रमाणान् योत्रमस्या-
यामत्रिस्कमेण, अत्रि योत्रमवस्थापरिषेव अष्टादशय सदृशानि द्वेचतस्रमवत योत्रमगते परिषेवप्रसत ? याद्वत्तृतीयं नदत्त ? सूर्यन-
वहलं कियदायामत्रिस्कमेण कियत्परिषेव प्रसत ? गीतम । एकयोत्रमगतमदृशं यद्वा अष्टावत्त्वारिंशति योत्रमश्रयानि द्विपञ्चाशदेक्यप्र-
पदं केतलूपरिषिपवदे । हे गीतम । एकस्याय याजन अर्ने केवसांठि १६६० योत्रम सांखपले त्रिखिलास योत्रम अठारहागर याजन
अर्ने त्रिखिषह पञ्च इन्दवः१३ योत्रम परिषिपवदले नाहिरक्यावेइयायको अन्तर कीन्ने हे भगवन् । सूर्येण नाहलु केतलु सांखपदइ योइलपले
केतलु परिषिपवदेव । हे गीतम । १ साव योत्रम एव अष्टोपति दधिषायमगो आवि अर्ने सवसरमी आवि नाहली नकसकांतिगो मयम् दिवस

विशेषमतिपरितिति किंचिद्वृत्ताभिपरिच्छेदेऽप्यवर्तते किंचिद्वृत्तस्य चान्तरं परिच्छेदकरोन स्वयंकोष्य संवादाध्याविषमभाषासत्तेनचोपरिपानियत्यधि-
 ष्ठाति यद्व्योजनमगताभ्युत्थानि तस्य परिरयभाषाय तस्यजगद्गुह्योपपरिरये प्रक्षेपणायुद्धति । अपहृत्तोयमहलेतत्पुष्टा ॥ आहिराणतरेण भते । मूरमस-
 लहत्यादि । प्रसाप्राग्वत् सत्तरपुत्रे गीतस । एकयोजनलक्ष यद्वत्पुत्रः पञ्चाभाति याजनेनशतानि पक्ष्यियशतिवैकयष्टिजागन् योजनस्यापासविक्रजाभ्या
 सबदतिर्बेद मयबाह्यमदसविक्रजात् पञ्चविशदेकयष्टिजागाधिकपञ्चयाजनेयु गोधितिविति ओषियोजनलक्षायपुत्रमभूत्साधि द्विच समनवते यो-

माण २ अठारस २ आश्रुणाद्व पारयवाहुं श्यामवहुमाणे १ सस्रभाहुर मरुत उवसकमिहा चार चरड ॥
 सस्रभाहिरपुण भते । मूरमहले केयड्म श्यायामविरकभेण केयड्मपरिरक्रेवेण पं० १ गो० । पृगजौश्रुणमय
 सहरस छत्रमठे जौजगसए श्यायामविरकजेण तिसि लौश्रुणसयसहस्साह अठारसयसहस्साह निशिश्रु
 पयारसुत्रे जौश्रुणमए परिरक्रेवेण ॥ आहिराणतरेण भते । मूरमहले केयड्म श्यायामविरकभेण केयड्म

कभयद्वितिसिधद्वयन् २ अष्टाश्रु २ योजनानिपरिरयवृद्धिमिवद्वयन् २ सर्वदाह्यमयहलमुपसंक्रम्यचार चरति, सयदाह्यभदत्त । मूरम-
 बहस किपदायामविरकजाभ्यां क्षियत् परिक्रेवेण प्रक्षप्त ० गीतस । एकयोजनमगनसहस्र पटयष्टिर्द्वौजनशतानि आयासविक्रमभाष्यान् श्रीश्रियोज-
 नमगतमहसाधि अष्टादशम सहस्राणि श्रीश्रिच पक्षदशोत्तराणि योजनशतानि परिक्रेवेण प्रक्षप्त ० बाह्यामन्तर भदत्त, मूरमसहल कियद्वृत्ताया-

योजन छने पाचत्रीस एकसठिया भाग योजनता एकैके साकलक्ष लायपक्ष पोहल पक्षनी वृद्धि प्रति सघारतो १ यको १८ अठार २ योजन (इहा
 व्यधहारपको १८ योजन पूराकष्टाय चि सत्तर १० योजन छने अठत्रीस एकसठियाभाग एकैकेसाकले परिधिपक्षे अर्धे परिधिनी वृद्धिप्रति सघारतो २
 यको मयपक्षी याहिरपुत्रेहल माहल उवसकको आश्रयोर्ने चारकरह । सर्वयको याहिरपुत्रेहल रे मययन् । मूरं मु मोहलो केतलो लायपक्षे पोहल

यम् २ मववाद्यमवमपुसक्रम्य चारचरति । अथप्रकारोत्तरेव प्रस्तुतविचारपरिष्ठाभाय पद्यानुपूर्व्यापेक्षकात् । प्रस्तुतमूर्ध्वगतं ।
 दशत्वुद्वेयक्याञ्जनलद पदपञ्चोपिकानि याञ्जनशताध्यायावधिकम्माभ्यां उपपत्तिस्तु वाङ्मयीनो लक्ष्मणो पाश्चात्योय प्रत्येकं त्रिगद्विचिनि श्रीशि-
 योञ्जनमतामि लवयोरानरनतिक्रम्य परतोचलमादस्य इदमेव श्रीशिरोजनलसास्येष्टावमपदस्याचि श्रीशिरोजनलसास्येष्टावमपदस्याचि व्याख्यातो

मग केवद्वष्ट्युपरिकेव्रेण प०१ गो०१ गवगएह जाष्ट्युणसहस्साह कुसुगकात्रसे जाष्ट्युणसये गत्रयएकसाठि
 ज्ञाए जाष्ट्युणसस्य य मधिरकनेण तिसिं जाष्ट्युणससहस्साह पसुरस जोञ्जनमहस्साह एगवपणयीस जो
 ल्जागमय परिकेव्रेण एय खलएणउञ्जाण गिरकममाने सूरिए सयाणतरात महलात सयाणतर महल उव
 सक्रममाणे २ पच २ जोष्ट्युणाह पणतीसच एगमठिभाए जोष्ट्युणसस एगमेगेमकले त्रिरकभवृद्धि अत्रिअह

दस्त । मूपमवद्विषययातविषयम्माभ्यान् विद्यत परिपुण्य प्रवृत्तः ? गौतम । नवनवतियोजनमहस्साचि पट २ एकपञ्चागद्याञ्जनमत्रानि
 नवच गवपट्टिमताम् पाञ्जनस्य आयातविषयम्माभ्यान् श्रीशिरोयोजनमत्रमहस्साचि एक २ पचविज पाञ्जनगत परितेयेव, मय खलएणेनोपा-
 येन निष्क्रमन् मयः तदस्तराम्महस्साहस्तरा नवद्वलमुपसक्रामण २ पच २ योजनानिपचविजदेवगुणितागान योजनस्यएकैकस्मिन्मवहले वि-
 भाग मृकमटीया भाग एक योजनता लावपण पादलपचह छे । त्रिसिंथाय ३०००० याञ्जन पकार इजार याञ्जन छान एकता सात ३ १५ १ ७ योजन
 परिधिपर्ये तत्र । छाग्यन्तर मांदिस्त्री श्रीशो दे भगवन् । भूयता मांदिशो केनलू नावपण्ये पोदलपण्ये केतलो परिधिपचह छ । दे गौतम । मयाखू इजार
 योजन दुर्मे एकावक ८८ ३ ५१ योजन लांबपण्ये पोदलपण्ये त्रिस्र लाय ३०००० पकार इजार १५००० एकलो पण्यवाच ३ १३ १२५ योजन परिधिपचह
 छे । इवीरीते निवे इचि उपार्थे नीकलतो २ पको मय अद्वगतर पूर्वस्था नवद्वलायको तद्वगनर छागस्ये माहले सक्रमलो आवो ए पको पाच पचम

पेष्य श्रीणिपोजनसहस्राणि पण्डितयोगजसहस्राणि एकैव पञ्चविंशत्यधिकं योजनशतं तथोपपत्तिः पूर्यमण्डलपरितेरे १५१०७ योजनरूपे प्रागुक्तयक्त्यानीतोद्देश १८ योजनरूपायावृद्धौ प्रक्षिप्ताया यथोक्त मात भवति । अत्रोक्तातिरिक्तमवलगायामादिपरिज्ञानाय साधधार्यमतिदेशमाह । एतच्छृणुष्वनित्यादि । एवमुक्तरीत्या महान्नपदक्षितयेत्यर्थः । एतेनोक्तप्रकारेणनिकासन् सूर्यस्तदमन्तरासदमन्तर मण्डलसंक्रामन् संक्रामन् पञ्च पञ्चयोजनानि पञ्चप्रिगत्वेकपट्टिभागान् योजनद्वैकैकस्मिन् मण्डले विस्तम्भबृद्धिममियदंयन् २ तयोक्तरीत्याष्टदश योजनानि परिरयबृद्धिममियदं

णसहस्राह एगूणगण्डइं च जोग्रणाह किञ्चित्संसाहिश्चाह परिरकेवण । अष्टभूतराऽनतरेण मते ! सूरमण्डले केवद्विष्ट आयामविरकमेण केवद्विष्टपरिस्केवेण प० ? गो० । णवणण्डइ जोग्रणसहस्राहं छञ्चपणयाले जोग्रणसए पणतीसच एगसठिभाए जोग्रणस आयामगिरकमेण तिखिजोग्रणसयसहस्राह पञ्चसय जोग्रणसहस्राह एगवमत्तर जोग्रणसय परिरकेत्रेण प० ? अस्मत्तरतञ्जेण मते । सूरमण्डले केवद्विष्ट आयामविरक

जनशतमहस्राणि एकाननवति च योजनानि किञ्चिद्विंशत्यधिकं परिसरेषु, आम्पन्तरानन्तर भदस्त ? सूर्यमण्डलं कियदायामविरकमास्यान् कियत्परिसेष प्रकृतम् ? गौतम ! नवनवति योजनसहस्राणि पट्च पञ्चत्वारिंशति योजनशतानि पञ्चत्रिंशत् चैकपट्टिभागान् योजनस्य आयामविरकमास्यान्, त्रीनियोजनशत सहस्राणि पञ्चदशच योजनमहस्राणि एक सप्तोत्तर योजनशत परिरकेषु प्रकृतम् ? आम्पन्तरतृतीय मत्

पट्टिन् हे भगवन् ! सुयन् साहस्रु कननो ज्ञापय पाहलपणे केतलो परिधिपणे । हे गौतम ! नवणण्ड जगार याजन ८८०० अने छसे च्यालीस ८८४० याजन लायपणे पोहलपण त्रिषु ३ साय पञ्चर जगार योजन अने नव्यासी योजन काहण अचिकेरी परिधिपण्डं छे । अम्पन्तर पक्की अमतर योज् हे भगवन् ! सुयनी साहस्रु केतलो लायपणे पोहलपणे हे गौतम ! नव्याण् जगार योजन छसे पञ्चतालीस ८८४४५ योजन अने पाचत्रीस

पञ्चविंशतानादयः नवदशस्य विषयैर्वर्तते अस्याच सर्वोप्यन्तरान्तरमकलस्य परिशेषस्त्राणि पञ्चदशसहस्राख्येकं चतुर्त्तं सप्तोत्तर यो-
 जनानां ३५५०३ तथाहि पूर्वमवबल्लादस्य विषयज्ञे पञ्चयोगानि पञ्चत्रिगैकपट्टिभागायोगस्य चतुर्थे पञ्चभागा योजनात् पञ्चत्रिगैकसंकीकभागा-
 यिकाणां परित्यः अमदगयोगानि अष्टत्रिगैकपट्टिभागाः सप्तचिन्ताः योगस्य परव्यवहारतो विवक्ष्यते परिपूर्णाणि अष्टादशयोगानि तानि
 पूर्वमवबल्लपरिचये यदापिक्ताणि प्रविच्यन्ते तदा यथोक्त द्वितीयमवबल्लपरिभाष स्यात् । अथतृतीयमवबल्ले तत्पृष्टा । अष्टतरतश्चेन्नित्यादि । अथ
 नवमुत्तरपूत्रे नवतवतियोजनसहस्राणि यद्वा एकपञ्चाशानि योजनशतानि नववैक्यद्विभागान् योजनस्याश्रयन्तरतृतीयास्य नवतलसमायामविष्क
 र्तेष । अत्रापयनिः । पूर्वमकलसाधनविष्क त्रे ८८५५ योजन ३५ इत्येवकचे एतन्मवबल्लवद्वै ५ योजन ३५ प्रविशत्या यथोक्त मानभवति । परिसे-

अस्स एगमेगे महले अयाहावुहि णिवुहु मा११ण २ ससुत्तर महत्त उवसकमिस्स । चारंघरइ ५ जवूदीवे २
 'ससुत्तरं नरेण जते । सूरमहले केवडुत्तं स्यायामथिरकभेण केवडु अपरिक्केवेण ५०० गो० । णवणउइ जोसु
 णमहस्साइ छसु चत्तालेजोसुणसए आयामविरकमेण तियिजोसुणसयसइस्साइ पसुरसय जोअ

वाचया वृद्धि निवहयन् २ सर्वोप्यन्तरं मवबल्ल भुपसकस्य चारचरति, जव्यूदीवे नवत्त । द्वौवे सर्वोप्यन्तरं यूयेमवबल्ल कियदायामविष्कमा-
 स्यां कियत् परिचयेष अष्टसम् ७ गीतन । नव नवतियोजनसहस्राणि यद्वाचत्वारिंशानि योजनशतानि आयामविष्कमास्यां, श्रोत्रिच यो-

पाई यांदिस्सू श्रीजु मूय माळसु ख । इकीरीते निर्ये इत्थं नृपायइ पेसतो २ यजो यूये तदनतर पाटिस्सा । चांठला यकी तदनतर आगत्ये चांठले
 सकमतो आवता २ यका येये यात्रम अने अठतालीस पञ्च भाग एकसति योजनमा एकइको चांठले अयायाणी मृदि प्रते घटाकतो घटाकतो यको
 संपकी अस्संतर मांठसू सकमी आशयीने चारकरे ५ इवे महलायामादिट्टिद्विनि द्वारकइवे ३ जव्यूदीपमे विषे इ मणवन् । सवयकी मांदिस्सू

एवमिदं विदुः । एकतोपि सर्वाभ्यस्तरेण नृणां सर्वस्य नरमण्डलमस्मद्वि-
 त्वादिन सत्त्वानि कथयिष्यामि । अथाह । तदाह । ३५ । तदाह । एकतोपि सर्वाभ्यस्तरेण नृणां सर्वस्य नरमण्डलमस्मद्वि-
 त्वादिन सत्त्वानि कथयिष्यामि । अथाह । तदाह । ३५ । तदाह । एकतोपि सर्वाभ्यस्तरेण नृणां सर्वस्य नरमण्डलमस्मद्वि-

अथाह । तदाह । ३५ । तदाह । एकतोपि सर्वाभ्यस्तरेण नृणां सर्वस्य नरमण्डलमस्मद्वि-
 त्वादिन सत्त्वानि कथयिष्यामि । अथाह । तदाह । ३५ । तदाह । एकतोपि सर्वाभ्यस्तरेण नृणां सर्वस्य नरमण्डलमस्मद्वि-

वि । त्रीणि च सप्तविंशति योजनगतानि त्रयोदशैकपट्टिभागान् योजनस्य अष्टाध्यायस्य मयस्यहस्य प्रसृतम् ? जम्बूद्वीपे भद्र-
 द्वीपे नन्दरम्य पवनस्य विपत्त्याष्टाध्यायस्य मयस्यहस्य प्रसृतम् ? गीतम् । पञ्चत्वारिंशद्योजनसहस्रलापि त्रीणि च नृवि-
 शानि योजनगतानि । यद्विंशति च एकपट्टिभागान् योजनस्याष्टाध्यायस्य मयस्यहस्य प्रसृतम् ? यव खलुसुतेमोपायेन प्रविश-
 न् मयस्यहस्यप्रसृतम् । तदन्तरं मयस्यहस्यप्रसृतम् २ द्वे द्वे योजने अष्टपट्टिभागान् योजनस्यैकैकान् मयस्यहस्यप्रसृतम् ३५

यव यद्विंशत् मयस्यहस्यप्रसृतम् । तदन्तरं मयस्यहस्यप्रसृतम् २ द्वे द्वे योजने अष्टपट्टिभागान् योजनस्यैकैकान् मयस्यहस्यप्रसृतम् ३५
 गीतम् । पञ्चत्वारिंशद्योजनसहस्रलापि त्रीणि च नृविशानि योजनगतानि त्रयोदशैकपट्टिभागान् योजनस्यैकैकान् मयस्यहस्यप्रसृतम् ३५
 यद्विंशत् मयस्यहस्यप्रसृतम् । तदन्तरं मयस्यहस्यप्रसृतम् २ द्वे द्वे योजने अष्टपट्टिभागान् योजनस्यैकैकान् मयस्यहस्यप्रसृतम् ३५

सन्ते, यदिवा यदेकतो जंबूद्वीपविक्रमादशोत्सोपिबं भोजनयत यज्ञापरतोवि तेया प्रयाप्नो गतानां पथ्यापक्रानां ३६० परिपयः सकादगगतान्यष्टत्रिंश
द्विचक्रानि ॥११८॥ यदानी जंबूद्वीपपरिरमात् गोप्यन्ते ततो यथोक्त परिषे पमाज भयति । छयाद्वितीयमहले तत्पुष्टा । असम्भतराखनित्यादि । अन्य
यथोक्तनमुगता सापयार्चकस्य सकर्ष्यस्तारानकारण द्वितीये सुयतकलमायामविक्रमाभ्यां नयनयति योजनभुष्टाचि यद्वय योजनगतानि पञ्चद-

द्विरे सूरमढले प० ? गो० ! पणयालीसजोअणसहसाह तिखीअलीसे जोअणसए अथाहाए सख्वाहिरे
 सूरमढले प० ? जयदीवेण भते । दीवे मवरस पख्यस केवहयाए अथाहाए याहिराजतरे सूरमढले
 प० ? गो० पणयालीसजोअणसहसाह तिखीअ सत्तावीसेजोअणसए तेरसअ एगसट्टिमाए जोअणस

यदेतोपादेन निष्काममूर्धः। तदन्तरात् नवहल सङ्गामम् दुहे यो जने अष्टभस्वारिगत बैजपट्टिजागाम् याजमस्य यकैकस्मिन् नू नक्तले आवापया युद्धिमभिर्द्वेषन् २ शर्वबाधम् भक्तलमुपसक्त्यचारुचरति । जम्बूद्वीपे जदत्त । द्वीपे मन्दरस्य पयस्तस्य क्षिपत्या अयापया शर्वबाधम् यूयमक्तले प्रक्षसम् ? गीतम् । पञ्चभस्वारिगानि यो जनिरोक्तमगतानि अद्यापया सयबाधम् मूयमवहलमप्रक्षसम् ३ अथ द्वीपे नदत्त । द्वीपे मन्दरस्य पयस्तस्य क्षिपत्या अयापया आद्यानन्तर्युर्नवहल प्रक्षसम् ? गीतम् । पञ्चभस्वारिगानि यो जनिरोक्तमगता-

अथाथाह अथ्यतर श्रीर्लू मयन् नाछन् ठै । इचिरीते मिछे इछे उपायइ बाहिरनीकलतोइका सुय तदगलपरूपिस्था भाइवा यकी सुवजन्तर छा
तर्ल्वे नाइते सकपतो जातो २ यको कोने योअन अने अछतालीस एअसहीछा भाग एक योअनगा एकोका नाँकलाने बिपे एतली अथाथानी व-
दि मपारतो २ यको खयं यकी बाहिरन् खइछु भाइलू उपयअनी आअयोने बारकर ॥ अय्युहीपनागा जे भगवन् द्वीपने विपे भरुपयंतमइ केतली
आथाथाइ यवयो बाहिरन् खइलू सुयन् नाँकलोइइ । ते गीतम ! पण्ठाखीस इअर योअन अने भिणि सँ त्रीस ४५ व२९ सोअन यतले अथाथाइ

स्यो श्रीविद्योन्नमगतसहस्राणि पञ्चदश योजनसहस्राण्येकोनमवतिष्ठ योजनानि किञ्चिद्विद्येयार्थिकानि परिच्छेपेण तत्रायामयिष्कमयो हरपत्तिरेव ।
 जम्बूद्वीपविष्कमादुमयोः पार्थयोः प्रत्येकमशीत्यधिकयोजनशतशोचने ययोजकमान । तद्यथा । जम्बूद्वीपमान १००००० अस्मादशीत्यधिकयोजनशते
 १८० द्विगुचिते ३६० शोधिते सति जात ८९६४० इति । परितो परस्वस्यैव रात्रौर्विकम्बगवद्भृगुशैत्यादिकरखयथादानेतव्यः । ग्रन्थविस्तरमयास्माभ्योपन्य-

एवं खलु एरण उवाएण निस्कममाणे २ सूरि ए तयाणतराउ मडलाउ तयाणतर महल सकममाणे २
 दोदेजोअणगह अरुयालीसच एगसठिजाए जौअणस्स एगमेगेमठले अयाहावुहि अभिवहुमाणे २ सव्ववा
 हिर मडल उयसकमिह्मा चारंवरह ॥ जम्बूद्वीत्रेण मंते । दीवे मद्रस्स पव्वयस्स केअइअए अयाहाए सव्ववा

अत्रापयि सर्वास्यन्तरं सूर्यमबल प्रक्षतः । द्वीपे मन्वरस्य पर्वतस्य कियत्वा अवाधया सर्वास्यन्तरानन्तरं सूर्यमबल प्रक्षतः ।
 गौतम । चतुश्चत्वारिंशानि योजनसहस्राणि अष्टच द्वाविंशानियोजनशतानि अष्टचत्वारिंशच्च एक्यष्टिभागान्योजनस्यावाधया अस्म्यन्तरानन्तरं
 सूर्यमबल प्रक्षतम् । जम्बूद्वीपे भदन्त । द्वीपे मन्वरस्य पर्वतस्य कियत्वा अवाधया अस्म्यन्तरतृतीयं सूर्यमबल प्रक्षतः । गौतम । चतुश्चत्वारिं-
 शानि योजनसहस्राणि पञ्चादशतिर्योजनशतानि पञ्चादशैक्यष्टिभागान् योजनस्यावाधया अस्म्यन्तरतृतीयं सूर्यमबल प्रक्षतम् । अथखलु

द्वीपनामा हे जगवन् । द्वीपने विदे मेरुपयतने केतलो अर्धतरा अस्म्यन्तर यकी अमन्तर योर्णू सूर्यन् माडलू ठे । हे गौतम । चोअलीस हणार
 ४४०० योजन अने साठसे नाबीस ४४८ २२ योजन अने वली आठतालीस एकचठीया प्राग एक योजनना एतली अवाधा आतरा अस्म्यन्तर
 यकी अमन्तर बीर्णो सूर्यन् माडलू ठे ॥ जम्बूद्वीपनामा हे जगवन् । द्वीपने विदे मेरुपयतने केतलो अवाधोअ अम्यन्तर त्रीजो सूर्यन् माड-
 लू ठे । हे गौतम । चोअलीस ४४ हणार योजन अने आठसह पचवीस ४४८ ५ योजन अने वली पात्रीस ४५ एकचठिया प्राग योजनना एतली-

दीपमवहकपुष्पा । जमुदीयेति । प्रभसूत्रे वाष्पमभतरपद्यामुपुष्पाद्वितीयमित्यर्थः । उतरसूत्रे पक्ष्मपद्यारिशाद्याजमवहस्यापि तथैव जमलीसप्तमिश्र
दधिकविंशतयोजनानि क्रमे यश्चरमवहलमुक्त तस्या दशरूपाने विम्बविरक्रममाणेप ग्रापिते जात यथोक्त भागमिति । अथयुतीय । जमुदीयेति
व्यञ्ज । नवर । उतरसूत्रे पक्ष्मपद्यारिंशद्याजमवहस्यापि भीतिव शतानि चतुर्विंशत्यपि कानि यद्यथैव गताम् योजनस्येति भागम् योजनस्येति पक्ष्म
लीलात् नांतरमवहलविच्छिन्नेदीपम् २ ग्रीपिते जातं यथोक्त नाम पूर्वमवहलकाशु कोक क्षत्रमोमिश्रविरक्रमोत्तरविरक्रमः ग्रीप्य स्तलचपपथ्यते यथो
क्त भाग । उक्तप्रसिद्धेपु मयकसौम्यनिवेशमाह । एव, कलुहत्यादि । एवमुक्तरीत्या मवहलत्रयदशितयेत्यर्थः । एतेनावायेन प्रत्यक्षीरात्रमकैकमवहलमो
जनकपेव प्रसिद्धान् जमुदीपमिति गम्ये । सूत्रेकदशतराम्मवहलान् दशतर मवहल स्रकाणम् २ हेतुयोक्तने अपुष्पादिंशतयैकपदि भागम् योजनस्य य
वेकमिच्छावहले अवापानुद्वि नियद्वयम् २ इह समयायोगवृत्तमेवोदीपम् यथा पूर्वैरमावो निपादिनिगदस्याभावात् अस्वात् नियराकल्पस्यादियत् तां
बुधेन् निमुद्वयम् २ इह स्यामागवृत्त्यनुसारि पूर्वप्रकृतिसिद्धयथाहीतुनिर्वैयम् २ इदमुक्तमस्ति । अथमवथापि जाययन्त्रायववन्निर्गम्यैः सवाभ्यन्तरमवहल
मुपसृक्तम्यकाररतीति गतमवापानुद्वारं । अथमवहलमायाभाविषुद्विज्ञानिद्वार । जमुदीयेत्यर्थः । जमुदीयेत्यर्थः । सर्वाभ्यन्तर सूत्रमवहल
किपदायामविष्कम्भाभ्यां किपश्च परिशिषेव प्रष्टव्यम् । गीतम् । अथमर्थानि योजनमवहस्यापि यद्वययोजनमस्तानि चत्वारिंशदधीकानि सायान्ति रक्ताभा-

रस पक्ष्मपद्या केवहकाए अथाहाए अस्मन्तरे तन्नेसूरमहले ५०० गो० । वीआलीसजाअगमहससाइ
अठवपगयीसे जोअगुणसए पणतीसव एगसहिभाए जाअगुणस अथाहाए अस्मन्तरेतन्ने सूरमहले ५००

पे मन्त्रस्यपर्वतस्य कियत्वा अथापया सर्वोभ्यन्तरे मयमवहल प्रष्टव्यम् ? गीतम् । चतुष्टयारिगानि योजनमवहस्यापि अष्टवजिगतिः योजनगानानि-

चर) जमुदीपभागा द्वे जगवम् । द्वाप मेठपर्वतने, केतली अथापया अंतराव सयथा अत्यन्तर माहिलु पहिलो मयमा माकलू खइ । द्वे
गीतम् । वीआलीस हजार ४४०० योजन अने आठ से बीस ४४०० योजन एतली अथापया आसरे सर्वोभ्यन्तर पहिलू मयन् माहिलु छे । जमु

यमहलपृष्ठभाह । जबुद्दीनैवमित्यादि । व्यक्त नवरं । अष्टतरतश्चमिति । अष्टतरतृतीय अनेनद्यास्तृतीयमहलस्यध्ययुद्धेः उत्तरसूत्रे घतुरत्वारि-
श्रयोजनसहस्राणि अष्टचयतानि पञ्चविंशत्यधिकानि पञ्चत्रिंशत्तृतीय योजनस्याध्यायया अभ्यन्तरतृतीय सूर्यमहलप्रष्ठस । उपपत्तिस्तु
द्वितीयमहलभावाध्यायपरिभाषे ४४८८ इत्येवकुर्ये प्रस्तुतमहलसकसातर विम्बविक्रमे प्रचिते जातयथोक्त मान एवप्रतिमहलमयाधा
युद्वावाभीयमानाया मानुदुपन्यगौरव ६१ तेन तल्लिङ्गायुभा सोयकमसिदेशभाह । एयगुलुहत्पादि । एयमुत्तरोत्तरा महलत्रयपदशितयेत्यर्थ । एते-
नोपायेनप्रत्यहोरात्रनेकेमहलमोचनरूपेण निष्कामन् लवणान्द्रिय सगहलानिकुर्वन् सूर्यसदमन्तराद्विच्यवितान् पूर्वस्मात्सहलान् तदन्तर दि-
वचितानुत्तरमहल सक्तामन् ९ द्वे द्वे योजने अष्टचत्वारिंशत् वैभवयष्टिजागान योजनस्य एकैफसिन् नगहले अवाध्याय बुद्धिमन्निवद्वयम् ९ सर्ववाद्य
महलसुपक्रम्यचारं वरति । यथात्रातिदेशकचिरपि सूत्रक म्महलत्रयान्तिव्यच्छिन्नदशयत् तत् प्रथमप्रुयाकदर्शनार्थ द्वितीयमहलजानिपुद्दिदज्ञानाये
तृतीयपुमस्तदस्यस्मार्थमिति । अथ यन्मागुपूर्य्याऽपिव्याख्यानागमित्यत्यमहलादारभ्य नेकमहलजयो रवाधांपृष्ठभाह । नपुद्दीनैति । जबुद्दीने भ-
दन्त । द्वीपे नन्दरस्यपर्वतस्य विषयताप्रवापया सर्ववाद्य सुयममहलप्रष्ठस । गीतम । पञ्चपत्वारिंशद्योजनसहस्राणि त्रीणि योजनयतानि त्रियदधि
कानि अवाध्यायया सर्ववाद्य सुयममहल प्रष्ठस । तत्रनन्दरतयस्थचत्वारिंशद्योजनसहस्राणि जगती तताजयले श्रीविशतानि त्रिशदधिकानि तथा द्वि-

आथाहाए अष्टतराजतरे सूरमहले ५०० गो० । चोश्यालीसजोश्याणसहस्राह अष्टय बाधीसेजोश्याणसए
आदयालीसच एगसठिजाए जोश्याणसस अथाहाए अष्टतराजतरे सूरमहले ५०० जयद्वीत्रेण जते ! दीवे मव

स आयामविभक्तभास्याम् । तद्विशुद्ध धविशयपरिप्रेषण चतुर्वैद्यतिः एक पष्टिजागाम् योजनस्ययाबुल्लेन प्रष्ठस ? जम्बुद्वीपे भदन्त ! द्वौ
एकसठिया भाग योजनना सायपर्ये पाहसपणइ ते ४८ भाग त्रिगूणा काफेरा एतले छाडी २४ योजन परिपियले चोधीम २४ एक सठिया भाग
एक योजनना एतलो जाठपणे इह आठे जंभपणा माठइ जवो पोहल पणयो ४ ॥ (इत्थं नेकपर्वत अने महलजत्रगो अवाधा प्रस्तुतु द्वार कह-

सापिबन्धपरिच्छेदेन । अष्टवत्वारिण्युपिगुणितता द्वेयोशनेद्वाविशति रक्तपट्टिभागा अधिकायोजननयेत्यर्थः । अतुर्विशिष्टमेकपट्टिभागान् योजनस्य याद-
 हयेन विमानविभक्तस्याष्टमाशेनोक्तत्वात् । गत बिम्बायाविकल्पादिद्वार । अयमेकमल्लयोरयायाद्वार । तत्रादिसूत्र । जमुदीपेणमित्यादि । जं-
 दूदीपेद्वीपे भगवन् ? अन्तरस्यपक्षस्य क्षिपत्याश्रयाया सर्वाभ्यन्तरं भूयमदल प्रच्छन्न ? गीतम् । अतुशत्वारिण्योजनसहस्राणि अष्टपयिगुण्यधिकानि
 योजनशतानि अवाधया सर्वाभ्यन्तरं भूयमदलं प्रच्छन्न । अत्रोपपत्तिः सद्यःशब्दाद्वितीयपक्षजः पक्षवत्त्वादिशब्दोऽयोजनसहस्राणि इदं हि महलजगतीतो
 द्वीपदिशि अशोत्यधिकयोजनशतोपसङ्गमेवमिति तेन ४५०० योजनरूपाद्वितीयपक्षजानादियति १८० योजनद्वयेऽपिचिते जात ययोजनमान एतच्च चक्र-
 वास्तविच्छेदेन भवति तेनापरभूयसर्वाभ्यन्तरमदलस्याप्यनेनैव करणे नेतावत्येताऽवाधायोपध्या एतेन यद्व्यत्र तत्रमासुटोकादौ महमवचोक्त्यसामा-
 न्यतो महसर्वावाधायपरिमाद्वारं पूषन्मरुपित । तदनेनैवगताये अयमेवाभ्यन्तरतो महल्लये त्रस्य सीमाकारित्वात् । अयमितिमहल्ल सूयैस्स दूर-
 दूरगमनाद्याधायपरिमाद्वारं द्वितीयमूरमहल्लप्रच्छन्न । नोअना । अतुशत्वारिण्योजनसहस्राणिअष्टप योजनशतानि द्वाविशत्यधिकानि अष्टवत्वारि-
 निरन्तरतया जायमानत्वात् द्वितीयमूरमहल्लप्रच्छन्न । नोअना । अतुशत्वारिण्योजनसहस्राणिअष्टप योजनशतानि द्वाविशत्यधिकानि अष्टवत्वारि-
 गत केकपट्टिभागान् योजनस्यावाधया सर्वाभ्यन्तरानन्तरं भूयमदलं प्रच्छन्न । पूर्वस्याधरेवापिबन्धं तद्विम्बविभक्त्यादतरमानाच्च समाधेय । अयन्तो-

पञ्चयस्स केवद्वयाए अयाहाए सवृक्षन्तरे सूरमले पं० ? गो० । वोछालीसंजोअणसहस्साह अठयवीसंजो
 , अणसए अयाहाए सवृक्षन्तरे सूरमदले पं० ? गो० । जयद्वीवेण जन्ते । वीये मदरस्स पञ्चयस्स केवद्वयाए

सम् ? भूयमदल्ल महल । कियदायामविभक्त्याप्यां किरत् परिच्छेद । कियत् आशुस्वेन प्रच्छन्नम् ? गो० । अष्टवत्वारिण्यु एकपट्टिभागान् योजन
 अने बीजो भूय महलने कतल्लू यित्ति आवाधाइ अल्लच्छन्न । हे गीतम् । ये योजन अयाधाइ यित्ति अल्लच्छन्न । आयाव विभक्तादिक द्वारं कद
 उइ इ ॥ भूयम् महल्ल इव हे भगवन् । केतल्लू लांभयवै पोइल पणं केतलो परिपि पणइ केतल्लू आउपवै उइ । हे गीतम् । अष्टवत्वारिण्यु ४८

गीतेशानानि द्वात्रिंशदधिकानि ८८३२ एतेषां योगजनयनार्थं नेकपद्यानां त्रियते इतेषां शब्द बहुधास्वारिगदधिक योगजनयन १४४ योगमधतिष्ठते-
उपस्थास्वारिगद चतुरशीत्यधिकशतसंख्यामात्रं मरुतानामपातरालानि अग्नीत्यधिकशतसंख्यानि सर्वत्रापि इपातरालानि सुपोनानिमयन्ति तथाच
प्रतीत्येवैतत्त वतस्तुष्टानामङ्गुलीमा सर्पातरालानि श्रीबीलि एकैकमरुतातरालश्च द्वियोगमप्रमाद्य । तस्यैव अग्नीत्यधिकं शत द्विकेनमुस्यते जातानि श्रीवि
शतानि पट्टप्यधिकानि ३६५ पूर्वोक्तपञ्चदशस्वारिगद शतमप्रतिप्यते ततो जातानि पञ्चशतानि दशोत्तराणि योगनानि अपुष्टस्वारिगदैकपट्टिभा
गायोगनस्य अनेनच नक्षत्रेभ्यः प्रमाद्यनभिहित मरुतसेवमानं सूर्यमहलै सर्वव्याप्यस्तरादिनि सर्वव्याप्यपर्यवसानैर्योतनाकाश तच्चकवालिचिक्क-
मनो उच्यते । नक्षत्रमहलैर्द्वार । अथमहलातरद्वार । मगधम् । सूर्यमहलस्य सूर्यमहलस्यच किमुदकापुया व्यवधानेनांतरं मङ्गलं
गीतम् । द्वियोगने अवापयो अंतरं प्रकृतं ? अन्तरमहलं विधायोप्युच्यते इति तत्किमुपपन्नमप्यपेत्सुक्त कोपं । पूर्वस्मादपरं महलं किमुदरे इत्यर्थः ।
अथपथायोगनद्वयमुपपद्यते तथाऽनन्तरमेवमहलसंख्याद्वारदर्शितं । अथ निम्बायामविक्रमादिद्वार । सूर्यमहलेश्चिन्तित्वादि । सूर्यमहलेश्चिन्तित्वादि । प्रा-
ग्यत् मगधम् । विद्यदायामविक्रमाभ्यां कियत् परिक्रमेन कियद्द्वारद्वयेनोच्यते प्रकृतं ? गीतम् । अपुष्टस्वारिगदैकपट्टिजगान् योगनस्यायासविक्रमा
न्यां प्रकृतं ? अथमय । एकयोगनस्यैकपट्टिभागः कस्यते तदुपायेऽपुष्टस्वारिगद्वारा स्तान्प्रमायासव्यायामविक्रमावित्यर्थः । तस्मिन्गुण मविशेय

रक्तेत्रेण केवईष्टु बाहल्लेण प० १ गो० । अरुवालीस एगसठिभाए ज्ञास्यगस्स एगसठिभाए ततिगुण
सथिसेस परिकेवण चउयीसएकसठिभाए ज्ञास्यगस्स बाहल्लेण प० १ ४ अथदीवेण भत्ते । दीवे मदरस्स

या सर्वव्याप्य सुपमपहलं प्रकृतं ? सूर्यमहलस्य भेदम् । सर्वमहलस्यच कियत् प्रमायास आस्तरं प्रकृतं ? गीतम् । द्वियोगदे अवापया अन्तरं प्रमा

सर्वव्याप्यो बाहिल्लू सूर्यनो जाळलू छी । के गीतम् । पाच स अने दशयात्रल अत्ते सुत्रभादि प्रत्यनाटे अक्कम् । पणि अहतालीस एकसठिया भाग
योगनना एतली अवापया अन्तरं सर्वयी बाहिल्लू खेहल्लू नूर्येने माहलो से २ ॥ इतह मङ्गलोत्तर द्वार कवु छे, एक सूर्य महल से हे भगवन् ।

महायोदे प्रहारा परित्याजान् । भारं चरितव्यदित्यादि । सद्यः पद्योपसारा सामयाह । तारागणकोटाकोटीभागेक लक्षप्रयन्निगद्यमप्यस्याणि गणय-
यताणि पञ्चादशानिपद्माशुपिकाणि जयति प्रतिबद्ध तारागणकोटाकोटीभा पद्यप्रियदसमवयतापिक्वपद्युसने शस्यभाभस्यादिति । अपमयमोदि-
एवपि बन्धुसुपेक्ष्य पद्युयन्मव्यस्यात् प्रथमसुयप्रकृषामाह । तत्रैवानि पद्यदशानुभागाद्वाराणि मण्डनसम्भा । मण्डनसहोत्र २ मण्डनातरं इ यियाया-
मनिक्रमादि ४ मण्डनसहस्रययोरवाया ५ मण्डनकायायादिविशिष्टाभी ६ मण्डनगतिः ७ दिनरात्रिविशिष्टाभी ८ तापकोशस्याभादि ९ दूरामस्यादिविदसने
भाकमवीर्युपपत्तिः १० बारकोशेऽतीतारिप्रस ११ तत्रैयक्रियाप्रसः १२ ऊर्ध्वोद्विशिष्टप्रकाशयानसस्या १३ अनुव्यस्येययतिर्ल्योसिक्वस्यकृत्यं १४ इन्द्राद्या
प्रायस्त्रिपिकस्य १५ तत्रमण्डनसम्भायाभादिसूत्र । कति भदन्त । सुयपोदसिक्वतारापय कृत्यतो । शैजसिक्वमभाकचक्रप्रासविक्व-

प०१ जयद्वीत्रण जने । तीत्रे केवईस्य त्रिगाहिता केवइछामरमरुता प०१ गा० । जयद्वीत्रे २ छसीस्यजे।व्यण
सय त्रिगाहिता एत्यण पयसीसुरमरुता प०१ लक्षणेण जने । समहे केवइछ त्रिगाहिता केवइस्य सूर

यद्वसत्युत्तरमन्त्राप्रहसनकार चरितव्यत् चरति चरित्यति, एकजनसहस्र त्रयस्त्रिंशन् समुभवानि सहस्राणि । तद्यद्य विमरु निमित्तरागण-
कोटाकोटीनां १, कियन्ति भदन्त । सुयमण्डलानि प्रयसन्ति ० ग्री० एकजनग्रीनि मण्डनगतमरुत १ ग्री० । गम्यद्वीपे जग द्वीत्रे क्षिपद

कृत १५ इन्द्रादि जावस्त्रिपि प्रकस्य १५ तत्र मण्डनकार क्षापस तद्यत्र मन्त्रादि यद्य माये जोग यंत्रता दूया युत्र के युत्रव्यत्र एकस्रो स्त्रोतरि मन्त्रा
प्रहवार चोड्य चरतादूपां चरते चरसे । एक साय १००० लेवाय इजार ३३००० खलुनिये दूह तयत्रे ८ पञ्चाय ५० एतली कोडा कोदि ताराता
मयूद के । केतनां इ जगवन् । सुयना प्रतिविम भववाक्य चोत्रना माइला खर (मेकयकी यक दिशि ३३ त्रैयति माइलां निपच २ माये छाने के
माइला इतीक्य चोत्रनी कोचार मेकयी वीजादिशि ३३ मोसयस माये अन्ये ६ ख रत्यक जीवा मापत्र) इ ग्री० । एकस्रो चोरासी १८४ माइला
क्षि ५ जयद्वीपगता इ भयवम् । द्वीपने बिये कोतमूखेय एतवारीने केवसा मूर्यं माइलां के इ ग्री० । जयू द्वीपगता द्वीपने बिये एकस्रो जयी

अथुद्दीपेन ज्योतिषादरतीति तद्विचारः समप्रतिपाद्यते तत्र प्रस्तावमाशयि चन्द्रादिसस्याप्रभसूत्र । अथुद्दीपे
मगवन् । द्वीपे कतिचन्द्राः प्रजासितवन्तः प्रकाशनीयवस्तुषु द्रव्योत्पत्तिवस्तुः प्रमास्यत्युद्भूतयोरुत्पत्तिरिति सद्रूपोत्पत्तिरिति
सौदया द्रव्यतत्त्वज्ञानानुप्रकाशगोहि ज्ञानेन्द्रोत्पत्तिरिति व्यवह्रियते तेन तथाप्रभः प्रमाविनिर्णय ज्ञानेन्द्रोत्पत्तिरिति ज्ञानतः शिष्यस्य काल-
व्यतिर्द्ध्यौन प्रभः प्रष्टव्यं चन्द्रादिसस्याः तथा कतिचन्द्राः सापितवन्तः प्रामाण्यतिरिक्तयस्तुनि साप ज्ञानितवन्तः यय सापयति सापयिष्यति
स्यातपनान्नमर्नदयाद्विनिर्णयाना मगव प्रकाश सापयति लोकेन्द्रव्यवह्रियते तेन तथाप्रभोक्तिः तथा कतिचन्द्राणि योग स्वय नियतमहलषा-
रित्वेनियताऽनेकनद्वारिजिनिजमरुलक्षेत्रमागते यदैः सद्र सन्त्ययुक्तयन्ति प्राप्स्यति युक्तयन्ति प्राप्स्यति । तथा कियन्तो

श्री जयद्वीपेन मते । कश्चिद्वा पन्नासिसु पन्नासिसति पन्नासिसति, कश्चुरिस्थो स्यातविसु तविति तत्रिस्सति
'केचद्दृष्ट्यागस्कृता जोगंजाइसु जोगति जोगिस्सति, केचद्दया महगहा चारचरसु चरति चरिस्सति, केचद्द्वे
स्यातु तारारगणेऽन्नाकेहीतुं छामति सेऽनिस्सति । गो० । दोचदा पन्नासिसु ३ दोसुरीस्यातविसु ३ तप्यसु

अथुद्दीपेपदन्त । द्वीपे कतिचन्द्राः प्रमासितवन्तः प्रमासितवन्तः प्रमासिसन्ति, कतिचन्द्राः सविश्ववस्तुपन्ति सापयिष्यन्ति कस्मिन्मन्त्रादियोग युक्तव
न्ति युक्तवियोरुत्पत्ति, कियन्तोमहाप्रहाः चारचरितवन्तवन्ति चरिष्यन्ति कियत्यस्तारागबोटाकोट्यः शोपितवन्त्यः शोमन्ते, शोत्रिष्यन्ते गोतन ।

द्विव ज्योतिषीनो अपिचार कश्चिद्द्व । अथुद्दीपेने विपे के मगवन् । केतला चन्द्रमा सद्यातकरतादृष्ट्या अतीव काल उद्योत करे के वरतमान
कालाह उद्योत करस्ते अनागत काल ने विपे, तथा केतला युयुतपतादृष्ट्या तपछे तपस्ये, मगवन्त कश्चिद्दे ते सुस्यो, तथा केतला मगव चन्द्रमा प-
इ सार्थे यीन पुनतादृष्ट्या युजह के युजस्य, तथा केतला मोटा यह मफल क्षेत्र प्रति चरता दृष्ट्या चरछे ममइछे चरस्ये मसस्ये तथा केतली सारा ग

इति याति शयचन देगभारसस्युक्तासति स्मपमानयेदुपुनीभनराचिपतिबकवतौसमानभीअकस्मसुरआथप्रवसायमाचिकसवजनुआशाप्तयदानशश्रुअयाविकर
मोचनस्फुरत्मागप्रदानप्रद्वतिजहुगमयुगप्रचानोपमानसाप्रततिअयमानभीनसपागज्जाचिराअभीरीरविव्यसूरीश्रपदपट्टोपासनाप्रयखगहोपाध्यायभीसक
सकम्भगिभियोपाध्यायभीश।तिबम्भगिभिविदितार्पाज्यवूरीपमहासिबतूरीप्रमेयरजमजुपाभारन्याजभूयगतपदाथसप्रइयसुभोनामपष्टोयशस्कार

एवमेवसुपुष्पावरण ॥ जम्बूद्वीवे २ खउदस सलिलासयसहस्रा कप्यणवसहस्रा नत्रतितिमरुकाय ॥ १० ॥

स्त्रावि यावरमुपमयन्ति, श्वमेवशुर्वापरेण, जम्बूद्वीपे च समुद्रवसलिलागतघट्टाणि यदुपन्नाशसहस्राणि भवन्तीत्याख्यातम् ॥ श्रीमत्वा-
नपुटीय० रामचन्द्रगणितानियोगतः श्रीमद्भूजपट्टिपायवहादुरे मुद्रापिते जम्बूद्वीपमण्डलिसूत्रानुवाहे जम्बूद्वीपपदायधमनोमान भूगोयचस्कारः ६॥

नर्गिहजाइ कह । ते वै नदीनो परिवार उपचार पखें छात्राभाटें छात्राभदीना परिवार पखे गख्यो जग्याइ छह । से भखी नदीनो छात्राधीन
 हजारांनो परिवार है । ते नदीनो नून प्रवाइ पोइलापखे १२ योजन छै । छाने नून प्रवाइ १२५ योजन छै । छाने एह कारइ अन्तराभदीनो नून प्र
 वाइ छाने नूनप्रवाइ सरीयो । १२५ जो० पोइलापखे कह । जो परिवार दोइ तो नून प्रवाइ छाने नूनप्रवाइ सरीयो न दूइ ते भखी । ईया सयें
 नदी सप्याते विधे एकारइ अन्तरा नदीनो परिवार गख्यो नही । छाने का एहकार नदीनो छात्राधीन प्रकारनो परिवार नगीइ तो जयद्वीपने विधे
 पसरलाय छाने नावू इकार उपनदी बध्यायाइ यतः नूनें चउदस लाख जप्यस सहस्र जयद्वीपनि । सुतिउमतरपलाश। याणवबंससदश सलि
 लाठे ॥ १० इहां एहवठे तत्व बहुभुव गम्य जाबवठे । एह जयद्वीप पदार्थें उपग्रह मशग माने ठसो अधिष्कारययन् । ॥ ॥

इसलरका लव्यसुसहस्रबुदीर्थति । नुति उत्तरसरलरका वासुसहस्रसलिलान् १ इति एतेषां अष्टद्वीपमष्टस्युक्तायोना पिण्डकेमीलके विपयजू-
ते इयसप्रहरीगाया सयतीति । अथजयद्वीपव्याससप्तप्रमाणतामतीत्यर्थे दक्षिणोत्तराभ्यां श्रेययोगभस्यार्थमीक्षन शिष्टासूनाभुपकाराय दर्शयते । यथा

१	भरतसप्तप्रमाणं ॥	पुनः	योजन	कला	६	९९९९९ योजनकला	पुनः पदिमसद्वैधसर्वोपमीलने	२९२२ योजन
२	दुहिरिमाचलपर्वतप्रमाणं ॥	१०५२	योजन	कला	१२	७६ दक्षिणोत्तरस	श्रीसुराहणीसायनमुख ॥ १ ॥	३५४२६ योजन
३	हैनवतसप्त प्रमाणं ॥	२१०५	योजन	कला	५	धर्मिलने ॥	विजयपीठशक ॥ २ ॥	७५० योजन
४	दुहिरिमाचलपर्वतप्रमाणं ॥	४९१०	योजन	कला	१०	१०००० लक्षयोजन	अक्षरमदीपटुक ॥ ३ ॥	४३०० योजन
५	हरिवर्ष प्रमाणं ॥	८४२१	योजन	कला	१	सर्वोपपद्यदक्षिणजग	यजस्काराऽष्टक ॥ ४ ॥	५४०० योजन
६	नियमपर्वतप्रमाणं ॥	१६८४२	योजन	कला	२	सीमलविष्क जो भर	मेरुभट्टशालवर्ष ॥ ५ ॥	५४०० योजन
७	महाविदेह प्रमाणं ॥	३३६८४	योजन	कला	४	सप्तमाचो उत्तरजगती	श्रीसुराहणीतामुखवन ॥ ६ ॥	५९२२ योजन
८	सीतलपर्वतप्रमाणं ॥	१६८४२	योजन	कला	२	सरकथेरायते इति		
९	रम्यकच प्रमाणं ॥	८४२१	योजन	कला	१	भावनीयइति ॥	१०००० अक्षसर्वोप लक्षयोजनप्रमाणं	अत्रापिजग
१०	रुक्मिणपर्वतप्रमाणं ॥	४९१०	योजन	कला	१०		सीसरकभूलविष्कनः स्वस्वविगतमुखवर्षेऽवर्भाव	
११	हैरवतसप्त प्रमाणं ॥	२१०५	योजन	कला	५		नीपइति ॥	
१२	शिशुरिपर्वतप्रमाणं ॥	१०५२	योजन	कला	१२			
१३	ऐरवतसप्त प्रमाणं ॥	पुनः	योजन	कला	६			

हेधि तु यय विजयमयो गङ्गाविश्वोऽन्तरालयोत्सर्गः परितारः सयथागमयोपचारैरुत्तरासीत् परितारस्तयोक्त
इत्यन्ताऽयवीयेते यत्तरमदोपरितारमाश्रित्य तद्वैचित्र्यादशमोदिना केमापि हेतुना प्रसूतमन्त्रकारेणापि सयनदीसकलमाया तागञ्जिता इति । अ-
त्रापि तस्य बहुमतगम्यमेव । यद्यन्तरमदीसकलमापि क्लिपते तथा जम्बूद्वीपे द्विगद्यतिसहस्रापिकाः सप्तगलसा गदीना नद्यति । यदुक्तं सुतेषुऽ-

मते । दीवे केवढस्या सलिलासयसहसा पुरत्याजिमृहा लयणममुद्गं समप्येति । गो० । सप्तसलिलसयस
हसा अष्टावीसचसहसा जाय समप्येति ॥ जयद्वीत्रेण भते । दीवे केवढस्या सलिलासयसहसा पञ्चत्य
माजिमृहा लयणममुद्गं समप्येति । गो० । सप्तसलिलासयसहसा अष्टावीसचसहसा जाय समप्येति ।

अपदिमानिमुक्तानि सवस्तुसमुद्रं समुपसयन्ति, एकपक्षवति सलिलागनसहस्रं पूयपदिमानिगुणं यावत्समुपसयन्ति, अन्यद्वीपे रं क्षियन्ति सलिलाः
हस्तसहस्राणि पूयपदिमानिमुक्तानि सवस्तुसमुद्रं समुपसयन्ति, गौतम । सप्तसलिलागनसहस्राणि अष्टाद्विगतिं यावत्समुपसयन्ति, अ-
न्यद्वीपे द्वीपे क्षियन्ति सलिलागनसहस्राणि पूयपदिमानि सवस्तुसमुद्रं समुपसयन्ति, गौतम । सप्तसलिलागनसहस्राणि अष्टाद्विगतिं मय

इति । हे गौतम । सात सार्धं नदी ध्येन अष्टावीस हजार गदी ३५००० पक्षि दिक्षु साहसो जयसमुद्रं नाहे आहते । इमं सय पूर्वदिशिगामनी
पश्चिमदिशिगामनीनदी एकठी मिलीनें जम्बूद्वीपमासा द्वीपनें विषे सक्तदह सायमदी जम्बूद्वीप इजार होइ इमं सोय करेनं कही द्वार १०
(१२ सयपरिकर गदीनी सय्या सप्तगदी सक्षि आखी, अन्यथा सुत्रं यिरुद्धं बचनयाह तेमकी सप्तगदी सक्षि सय्या आखी, इहां सय सय्याने
विष १२ बारअन्तरगदीनी परितार एकेकीने २००० अष्टावीस २ हजारनी तेमयोगही जेमणीअन्तरगदीमय परितार जडाती मयी । अनह
सूत्रमाह कसीकह । ते मेपावे विजयनी गङ्गा सिन्धु अथवा रक्ता रक्तवती सतर्द २ हजारगद पत्थिरे अन्तर गदी पावे यहनह बीसा सीतोदा

गिरिलतवृहत्क्षेत्रविचारदृष्ट्यादिवचनमिति श्रीरत्नशेखरसूरयस्तु अष्टोत्तशतश्लोके यारसभक्तश्लोके संसृजे परिश्रमश्लोके षष्ठदशल-
 रकाष्टपञ्चश्लोकास्सापत्ति । मन्थानदीनां पूषणगणचक्रुरिति सूरयतु धनुर्ग्रहगम्य । मन्थग्र प्रत्येकमष्टाविंशसिंहासिंहजननीपरियारा द्वादशातरमथा सय-
 नदीसकलभायाः कर्पु मग्नविषा सच्यते । इय सर्वसरित्सक्या चतुर्दशश्लोकादिलक्षणा श्रीरत्नशेखरसूरिभिः स्तोत्रश्लोकासप्तशतौ तथा प्रतिमहानदी-
 परियारानीलाने स्वस्वक्षेत्रविचारमूले श्रीजितमद्गुणितमाश्रमादिभूतकारै श्रीमलयगिर्व्यादिभिर्युक्तिकारै धातरनदीपरिवाराऽस्य ग्रंथोक्तः ॥ श्रीह-
 रिमद्भूतिनिसु खड्गानोत्तरेत्यादिगाथायाः सप्तश्लोका चतुरर्थीतिप्रमाणा कुलनदीरनतत्रांवा तत्स्थाने इमाएव द्वादशनदी चतुर्दशजि २ मदीस-
 रलैः सह निक्षिप्य यथाक्तसक्याऽपूरि । तथा चतुर्दशमहसगुणिका अरुतीमण्डले विजयमन्त्रिज्ञानीआशङ्क शक्तिशक्तिशीलेष्टासविस्मयेय १

एग लंशार्थेऽसलिलासयसहस्रे पुरत्यिमपञ्चत्यिमानिमुहे लवणसमुद्र समप्येह ॥ जम्बूद्वीपेण जते । दीवै
 मदीरस्त पशुयस्त उत्तरेण केन्द्रस्थसलिलासयसहस्रा पुरत्यिमपञ्चत्यिमानिमुहा लवणसमुद्र समप्ये
 ति । गो० । एगेछयात्तए सलिलासयसहस्रे पुरत्यिमपञ्चत्यिमानिमुहे लवणसमुद्र समप्येह ॥ जम्बूद्वीपेण

जयन्तीत्याख्यात, अन्यद्वीपे २ मन्दरसपवतस्य दक्षिणतः क्षिपन्ति सलिलागतसहस्राणि पूषपक्षिणामिमुखाणि लवणसमुद्र समुपसर्पन्ति, गौतम ।
 एकपक्षवतिसलिलागतसहस्र पूषपक्षिण निमुख लवणसमुद्र समुपसर्पति, अन्यद्वीपेद्वीपे मन्दरस्य पर्यंतस्योत्तरतः क्षिपन्ति सलिलागतसहस्राणि पू

रागे पूष पक्षिमदिशि साहमी लवल समुद्रमादि जाव छे । गो० एक क्षाप एव हजार पूष पक्षिमदिशि साहमी लवण समुद्रमादि जाव छे आद्वीप
 नामा मगवम् द्वीपने दिवे केतला साखनदी पूर्वदिशि साहमी लवण समुद्रमादि जाव छे । गौतम । सातलापनदी छाने अठावीस हजार मदी
 पूर्वदिशि साहमी लवण समुद्रमादि जाव छे । अन्यद्वीपमासा ऐनगयम् । द्वीपने यिपे कोनली क्षाप मदी पक्षिम दिशि साहमी लवण समुद्रमादि जा

समुपसर्प्यन्ति । तद्यथा पूस्यूने नैकतो दक्षिणदिग्बहिर्नीगानेकं पक्षवत्तिष्ठसहस्राणि क सप्तसु तद्वदे पुर्यादुंगासीत्यागताम्यपुनपतिः सहस्राणि एव मुदीप्यनदीनामप्युपगताः सहस्राणि शीतापरिकरनद्या ५ लक्षाणि द्वात्रिंशत्सहस्राणि च सवपिहे ययोक्त भासं । अपपक्षिमाध्यागमिनीना सख्याप्रसापमाह । जयद्वीपेदीपेहत्यादि । इदञ्चानन्तरमुपगृह्यं सख्यायोजमायाः परस्पर मिश्रिष्येपत्याम् । धमति समुत्तिष्ठत् सकलमामाह । ययानेव समुद्राथरेवमित्यादि । ध्यात् । नद्यर जयद्वीपेदीपे पुर्याद्विण्यामिनीनामपराध्यागमिनीनाच नदीना सुयोक्ते भुतदुग्गलक्षाणि पदपञ्चाशत् सहस्राणि प्रयति इत्याख्यात । ननु इय सर्वपरित्यस्या केवलपरिकरनदीनां सहानदीसहितानांवा तायाः, ध्याते । सहानदीसहितानामिति सभा-
ज्यते सम्भावनायीचनु कष्टविग्रहगतसिपुनदीवत् भाषिकारे प्रवेगे च समसस्यना आत्मनासह भुतदयनिर्गदीनहस्रैः समन्वितः प्रवतीति श्रीमत्सय-

सहस्रसंहिसमगा पुरत्यिमपञ्च त्यमेण लक्षणसमुद्ग समप्येद् एवामेव सपुष्पाथरेण जयद्वीपे २ महात्रिदंहेवासं दनसलिलासयसहस्रा चउसठिं च सलिलोसहस्रा भवतिष्ठिमस्काय ॥ जयद्वीपेण भते । दीपे मवरस्स पष्ठ यस्स दक्किणेण केयईय्या सलिलासयसहस्रा पुरत्यिमपञ्चत्यिमानिमुहा लक्षणसमुद्ग समप्येति । गो० ।

वस्तुः ? गीतम् । दूरेनहान्दरी सप्तसे ? सीता १ सीतोदाच २ तत्रैकेकानहानदी पञ्चभिः सलिलाशतसहस्रैः द्वात्रिंशत्सलिलासहस्रैः समप्यापू धंपदिमयोक्तयसहस्रं समुपसर्पति, एवमेवसपूर्वापरं, जम्बूद्वीपेदीपे महाविद्वेक्ये दगमलिलाशतसहस्राणि चतु पष्टिः सलिलासहस्राणि

च साय नदी जने चासठि हजार नदीसह १०५४-०० नदीसह, इनकट्टु सीपे खरे । जयद्वीपमाभा द्वीपने विधे नेरुपयतने दक्षिण दिगह केतली लाय नदीकरी सीतरागह । पूर्वे पक्षिमा विधि साहनी सायच समुद्रमादि जावदी । वे गीतम् । एकलाप अने जम्बू हजारनदी मेठ १८५०० पर्यंतने दक्षिणदिशि पूव पदिम दिशि साहनी सयसमुद्रमादि ज हहह । जयद्वीपमाहे देमगधन् । नेरुपर्यंतने उत्तरदिशि केतली लाय नदी कही नीत

याहरिकांतायाय पटपुष्पाशत २ सहस्राणि सर्वमोक्षनेययोक्तसंख्या । अयमेकतत्तत्परयतिर्भीमासस्या प्रशयितुमाह । जयुद्दीयेइत्यादि । व्यक्त नवर ।
 वभ्रसत्रेसवसस्या दक्षिणसुत्रमद्रायमीया वयोणांनदीयाच नामसु विद्योषः स्वययोध्यः । ननु मेरुतोदनिबोत्तमदीसस्याभीलने सपरिवारे उत्तरद-
 शिचप्रयये गीताशोतोदे कय मनीक्षिते रुष्यते । मभ्रसूत्रदि मेरुतो दक्षिणोत्तरदिग्भागवर्तिपूयोपरसमुद्रमयेग्नपयिष्टिष्टायोविपयक सेन मेरुतः शु-
 द्धपूर्वापरसमुद्रप्रवेशिन्यो रनयो निवचनसूत्रे जल्लभाधः । यथा प्रश्रनिर्यवनदागस्य शिष्टव्यवहारात् । अथ पूर्यांनिमुखाः कियत्यो जयशोद प्रवि-
 गमतीत्याह । जयुद्दीयेदीवेइत्यादि । जयुद्दीयेदीये कियत्यो नद्यः पूर्वोत्तिमुखा लयणाव प्रविशति कियत्यः पूर्वसमुद्रमवेशिन्य इत्यथ । इदञ्च मभ्र
 सूत्र केवलमदीना पूर्वदिगान्तिस्वरूपप्रवृत्त्यविपयक सेन पूर्यस्यात् प्रश्रसूत्राद्विभिद्यते उत्तरसूत्रे सप्तमदीक्षणाणि छष्टाविंशतिषु सहस्राणि पावत्

मेण लवणसमुद् सप्तप्येहं, एवामेव सपुष्पाशरेण ॥ जयुद्दीवे २ हरिवासरमगवसिसु दीचऊवीसा सलिला
 स्रयसहस्रा जवतिश्चिमरकाय ॥ जयुद्दीवेण भते । दीवे महाविट्टेदेवासे कइमहाणइंनु प० ? गी ! दीमहाणइंनु
 प० ? त० सीध्याय सीतंआय तत्यण एगमेगमहाणइं पंचहि २ सलिलासयसहस्रसेहिं धन्नीसापण्य सलिला

आन्ता ३ नाराकान्ता ४, तत्रैकैकान्ता नदी पटपुष्पाशदिः सलिलासहस्री सप्तपार्श्वपदिमयालयणसमुद्र समुपसपति, स्वमेधसपूयोपरेश, ज-
 म्युद्दीये २ हरिपारम्पकसपयोः दयेचतुविंशति सलिलाशतसहस्रे भवतइत्याख्यात, जम्बूद्वीपेदीये मश्राविदेइधर्मे कियत्योमद्रमश्र प्र-

चीयीच इबार नदीदूइ २२१०० इमकसु तीर्थे करइ । जयुद्दीपेमाता ऐजगवम् । द्वीपमे विदे मद्राविदेइ कुत्रमे विदे केतली मोटीमदीठी । ये गीत
 म । वेमोटीम १० । तैकीया सीता १ सीतोदा २ तिष्ठा रवेमादिलो यकेफो मोटीमदी पाषपाच क्षात्र नदीय जने यसीच इए इबार मदीए सदिश
 यकी पूय पविम विगइ लयण समुद्रमाइइ आइइ । इम एव ये नदीनो परितार मिणीने जयुद्दीपनागा द्वीपने पिपइ मद्राविदेइ कुत्रमे विदे

जाताचारराज्येयग श्रवसस्मया अबूदीयेदीये हरियथरम्यकथययो हूँ ननुविंशतिसहस्रापिबे सलिलाग्रतसहस्रे जयतइति पट्पञ्चाग्रतसहस्राष्टौ
 वतुगुणने ऐरावतएवलाभात् आश्रयि सहस्रपरतया व्याख्यात प्राग्वत् तथा अबूदीयेइत्यादि । व्यक्त मवर । श्रीसाग्रीतोद्योत्यत्र नकारोद्वया सु-
 ल्यबलवाद्योतनायः तेन वनपरिवारत्वादिक शास्त्र समुद्रप्रवेगः श्रीसायाः पूर्वस्था श्रीतोदायास्यपरस्यामिति । व्याख्यातो विज्ञोपप्रतिपत्तिरित्यत्र
 द्वादशतरणप्रचिका पाद्याः नद्याविदेशनदीत्यादिश्रीयात् गोपा कुडप्रमवनमद्य श्रीताग्रीतोदोपरिवारनदीसुन्तर्गताइति नमुत्रकता सूत्रे पूर्णविद्यु-
 ताः । अपमेरुतो दक्षिणस्यांक्षिपत्यो नद्याइत्याह । अबूदीयेदीये नमुद्रपक्षपस्यादि । व्यक्त मवर उत्तरमूले एकपक्षयतिसहस्राधिक सलिलाग्रतसह-
 स्र । तथाहि । भरतगङ्गायाः किञ्चोय नमुद्रय २ सहस्राणि हेमयतेरोहिताशारोहिताशयावाष्टानि वियतिरशुनि यशतिरसहस्राणि हरियये हरिसलिला-

अबूदीये २ हेमयहंरखयपुसुवासेसु धारसुत्तरं सलिलाग्रतसहस्रे जत्रतिचिमस्काय ॥ अबूदीवेण भते ! दीवे
 हरिवासरम्मगवासेसु कईमहाणईत्तं प० ? गो० । चत्तारिमहाणईत्तं प० ? तं० हरिसलिला हरिक ता णर
 क ता णारीक ता, तत्यणं एगमेगो महाणईत्तं तप्यथाए २ सलिलाग्रतसहस्रेहि समग्गा पुरत्यिमपच्चल्य

मयोः ननुपनमुद्र समुद्रसपति, एवमेकमुद्रोपरेश अन्यदूवीये २ हेमयतैरस्यवतयोवेपयोः द्वाद्वागोत्तर सलिलाग्रतसहस्र भवतीत्याख्यायं ?
 अन्यदूवीये २ हरिवपरम्यकवपयोः कियत्याभवागद्यः प्रचसाः ? गीतम ! नतस्त्रोमद्वागद्यः प्रचसाः ? तथाया-हरिसलिला ? हरिकान्ता २ नर-

धारह हजार अने एकलाप नदीपूख ११२००० इमकद्यु तीये करे ॥ नमुद्रयोपमाने हेमकन ! दूवीयने विदे हरियास रम्यक क्षेत्रने विदे केतली मोटी
 नदीवे ॥ हेगीतम ! धार मोटीनदीकन । तेकीहा हरिसलिला १ हरिकता २ मरकाता ३ भारीकाता ४ तिहा यष्टमादिलो एकेकी मोटी मदी ख० ५६
 हजार मदीए सहित पूर्वे पश्चिमदिशि खवक समुद्रपादि आइली । इमअनदीनो परिवार मिलोने अबूदीपमाना द्वीपने विदे रम्यक क्षेत्रने विदे वेखाय

यते तुवशाङ्गुलापूवं जलं कृप्यकुलापदिन एकमेध पूर्वापरमीलनेन जयद्वीपे हेमवतैरप्यवतयोः सेत्रयो द्वौदशसहस्रोत्तर नदीयतसहस्र प्रवतीत्ये
वताख्यात अत्र गतसहस्रयुद्धाश्चर्योदपसख्याया सहस्राणि प्रतीयते अन्यथा पट्पञ्चाशत्सहस्राण्य चतुर्गुणेन सख्याशास्त्राद्य स्यात् दूरयत्नेन
अधुनाश्चर्योदयप्रतिपत्तिं यथारामलक्षणावित्यत्रामयेन दागराणिः लक्षणाशुद्धाश्चर्यात् प्रतीयते नसरेणकामुसप्रति तथः जंबुद्वीपेइत्यादि ।
सुवीच । द्वयोवपयोः सहोक्ती हेतुः प्राग्बदेव इतीति हरिचलितपूर्वाश्रयगा हरियर्धे हरिकाता चापराश्रयगा रम्यके भरकाता पूवाश्रयगा मारी

सालिलासहस्रं नयति चिमस्काय ॥ जयद्वीपेण नत । दीवे हेमवयहंरणवपुसात्तेसु कईमहाणईनु प० ?
नो० । चत्तारिमहाणईनु प० ? त० रोहिण्या रोहिष्यसा सुवणकुला रूप्यकुला तत्यण एगमेगा महाणई अ
ठावीसाए २ सालिलासहसंसेहि समग्गा पुरालिमपञ्चत्यिमेण लत्रणसमुद्द समप्पेई, एवामेव सपुत्तात्रेण ॥

पट्पञ्चाशत्सलिलासहस्राणि सक्तीत्याख्यात । अन्य दूर्ध्वोपेद्वीपे हेमवतैरप्यवतयोवपयोः कियन्तोमहामद्य प्रपन्नाः २ गीतम् । चत्तस्तीमहा
मद्य प्रपन्नाः ? तद्यथा रोहिता १ रोहितसा २ सुवणकुला ३ रीप्यकुला ४, तत्रैकैकागदामदी अष्टादशतिभिः सलिलासहस्रैः समगापुवपदि
व्यार मदानदीदे । तैकहा गगा १ विपू २ रत्ता ३ रक्तवती ४ तिहा एगदी सादिली एकैकी सोटीमदी चत्तह १४ हजार मदीए सहित परीवरीयकी
१४०० पूव पदिन दिव्ये तयण समुद्रमात्र जाइके । इमव्यार मदीनी परियार मिलीने जयद्वीपनामा द्वयीपनत्र यिये नरत ऐरवत क्षेत्रने विषे ल
एवक हजार नदीइइ ५४०० इमकष्टु तीप करइ ॥ जयद्वीपनामा हेमयन् । द्वीपने विदे इमवत हेरप्यवत यिये केतली सोटीमदीदे । हेगीतम् । व्यार
४ सोटीमदीदे । तैकहा रोहिता १ रोहिताया २ सुवणकुला ३ रूप्यकुला ४ तिहा एगमादिली एकैकी सोटीमदी अठःवीस २ हजार २००० गदी
सहिनं पक्की पूव पदिन दिग्ग लवच समुद्रमांए जाइके । इम एगदीने परियार मिलीने जयद्वीपनामा द्वीपने हेमवत हेरप्यवत क्षेत्रने विदे

तगगादयः प्रतिरोधं विद्विधावात् सुप्रजयाः यद्वसतिभङ्गनद्याः तत्र शीताया चरीष्येष्टमुविशयेषु गीतोशयायाम्येतद्विषयेषु यद्वैक्यट्टा-
वेन पोहग रत्नारण्यवत्यथ ययं चतुःपदि ह्यारुगण प्रागुक्ता र्थनर्तयः सर्वनीलते यद्वसतिरिति कुरुप्रमथामासु गीतागीतोदापरिवारमूलतयेना
ऽसमवाहपि नानादोषः स्वस्वविनयगतचतुर्दशशब्दधनश्रीपरिवारसम्पत्तयेन भाष्य । यत्रमेव पूयापरं च चतुर्दशशब्दसतिप्रमथयामीलनेन
जयद्वीये नवविनयानयो जवनीत्याख्यातमिति ॥ अथेतायां चतुर्दशशब्दनामदीना मदीपरिवारसत्या चतुर्दशशब्दनामदीना मदीपरिवारसत्या
नवर यत्कृतैरावतयो पुंगवद्वयश्च तवचमानोऽस्वात् भरते गगापुण्यवचसमुद्रं सिधुःपचिमलयवचसमुद्रं प्रयितेन येरायतेवरकापुण्यममुद्रं रत्नय-
न्परचमुद्रं च तथा जयद्वीयेति निगदिद्विगवर वैनयवैरस्यवतयोः वनानमुग्निमेषेऽस्वैमसरोभिः वैनयवैरस्यवतयोः वनानमुग्निमेषेऽस्वैमसरोभिः वैनयवैरस्यवतयोः वनानमुग्निमेषेऽस्वैमसरोभिः

स्मिन्नाय ॥ जयद्वीयेन मते । दीये जरेरथएसुवासेषु कष्टमहाण्डं पं० ? गो० । चक्षारिमहाण्डं पं० ?
गो० । गगा १ सिधु २ रक्षा ३ रक्षवर्ह ४ तस्यण एगमेगामहाण्डं चतुर्दशदि २ सर्वासावहसंसेहि समगा
परत्यिमपञ्चत्यिमेन लक्षणसमुद्रं समप्येह एधोमेव सपुष्पाधरेण जयद्वीये २ जरेरथएसुवासेषु लप्यथा

भरतेरावतयोवयोः कियत्वेनामहाणद्याः प्रकृताः ? गीतन । चक्षोमहाणद्याः प्रकृताः ? तद्यथा गङ्गा १ सिन्धुः २ रक्षा ३ रक्षयती ४ तत्र एवेका
नानाद्वी चतुर्दशभिः सर्वासावहस्यै समगापुर्वेपदिनयोऽस्वयवचसमुद्रं समुपमपति, एवमेवमपुष्पाधरेण, जयद्वीयेदीये भरतेरावतयोवयोः

अने पिप मेवे वनमातसेन यद्वैने भरद्वीये मदी यपथर पर्यतना इहयकी भीकलीने वद्विषय ययं वनयतीच विप्रये ३४ अने वारे च
त्यमदी वन ३५ मदी वन भीटीमदीनिपमनीलवतने मूलं लुङ्गयकीभीकलीने यद्वै वनयवचस्य छाने लुपोत्तर एकही मलीने जयद्वीयनामाद्वीयेने
विपव नेक भीटी मदीद्वी वनकस्य लोचैकरा १ जयद्वीयनामा वैनयवत् । जयद्वीयेने विपे भरतयेरावतसेन विपे केसली भीटीमदीछे । वैनयवत् ।

गुहाः । चतुस्त्रिंशत्कामाक्ष्यादेवा चतुस्त्रिंशत्कामाक्ष्यादेवाः पर्वताः प्रकृताः ? प्रतिचेत्र सम्भवत्यक्षरवर्षिर्नोदिग्वि-
जयसूक्तमामन्यासायैवेकसङ्गावात् यथात्रविजयपट्टारप्रकांतेराजधान्यादिप्रशोभरसुत्रे तद्विजयासर्गसत्वेनेति । आद्यद्वितीये २ इत्यादि । प्रप्र
नूत्रयत्त उतरवृत्रे योऽयमहाप्रदा यदयपरपराणा शीताशीतोदय प्रत्येक पक्षो अयसजिनाः । जयद्वितीये इत्यादि । जयद्वितीये द्वितीये क्रियत्योम-
ज्ञानयोयपरैरस्यस्तरप्याप्तद्वयपदेशइति यंपरप्रवेष्टेभ्यः प्रवहन्निर्गच्छतीति यंपरप्रवहा अन्यथा कुप्रमयाणामपि यंपरमितवस्यकुप्रमजवत्वेन
यंपरप्रमवाइति नाख्यसाष् क्रियत्यः कुप्रमया यंपरनितययतिर्कुप्रमिर्गताः गीतम । जयद्वितीये द्वितीये चतुर्दशमगद्योत्रपपरहृदप्रमया मर-

चते । दीत्रे केवईस्या महदहा प० १ गी० सालसमहदहा प० १ १ ॥ जयद्वितीये मते । दीत्रे केवइष्ट्याउ
महाणइते वासहरपस्रहाते केवइष्ट्याते महाणइते कुंइप्पवहाते प० १ गी० जयद्वितीये २ चउदसमहाणइते
वासहरपस्रहाते तावत्तरिमहाणइते कुरुप्पवहाते एवमेव सपुष्पावरेण जयद्वितीये २ गउडमहाणइते भवति

नात्माकादेवाः, चतुस्त्रिंशत्कामाक्ष्यादेवाः, चतुस्त्रिंशत्कामाक्ष्यादेवाः, पर्वताः प्रकृताः ? जयद्वितीये द्वितीये क्रियत्योमहाप्रदाः प्रकृताः ? गीतम । योऽ
शमशद्वहा प्रकृता ? जयद्वितीये २ क्रियत्योमहाप्रदाः, यंपरप्रवहा, क्रियत्योमहाप्रदाः, कुप्रमयाणामपि यंपरप्रवहा, प्रकृता ? गीतम । जयद्वितीये २ चतुर्दशम
ज्ञानयो यंपरप्रवहा, पदमसतिर्गज्ञानयो कुप्रमयाणामपि यंपरप्रवहा, ययमेयसपूर्णापर जयद्वितीये द्वितीये तयतिर्गज्ञानयो मयस्तीत्याख्यातम् ? जयद्वितीये द्वितीये

नटमाली देयता मोतीच अप्रज कुट १४ पयन द्यार ८ ॥ जयद्वितीयमाणा हेमगवम् । द्रुवोपने विपे केतला मोटाद्रुट्टार हेगीम । १६ द्रुपटे य ययपर
पर्वतए एकेकी पापदेवकठमाहे पीथ कतरकूले दम १६ द्रुवद्वार ८ ॥ जयद्वितीयमाणा हेमगवन् द्रुवोपने विपह केतली मोटीमदी यंपर पर्वतमा द्र
पृथकी नीकलीने पइदइ छाने केतली मोटीमदी यंपर पर्वत सयीपे कुप्रमको मोकलीने यइहे, हेगीतम । जयद्वितीयमाणा द्रुवोपने विपे एकेकदे

र मद्यीघात्रस्तारक्तवत्यौ सयोः समुद्रसगने सागप्रभासे धरदामास्यथ सश्रत्यापेक्षया तदैव विजयमुन्नेकायविशेष विजयभरकगगदि ४ मद्यामदीना
पपाई श्रीसाश्रीसोदयो सगने सागप्रभासास्यानि भावनीयानि मयददामास्यानि, तेषा मध्यगतानि भाव्यानि एवमेवपूर्योपरमीलनेन एक ह्युत्तर
शीपगत भयतीत्याख्यातमिति । अथमेणय । ज्युद्धीवेइत्यादि । प्रक्षसूत्रव्यक्त । उत्तरसूत्रे गीतम् । ज्युद्धीपेद्धीवे अष्टपष्टियद्याधरश्रेण्यः यिद्या-
धरायासमूता वैताख्याना पूर्वोपरोदण्याविपरिक्षिता आयतमेवना भवति यमुन्नि श्रुत्यपि वैताख्येपु दक्षिणत उत्तरसद्य मुक्षैकश्रेण्यभावात् तथैवाष्ट-

के वड्ड्यानु यिज्जाहरसेढीनु के वड्ड्यानु आभिनुगसेढीनु प०० गा० । ज्युद्धीवे २ अष्टसठौविज्जाहरसेढीनु
-अष्टसठिअभिनुगसेढीनु प० ? एवामेव सपुहावरण ॥ ज्युद्धीवे २ छत्तीसे सेढीसए प्रत्र तित्तिमरक्काय ॥ ७ ॥
ज्युद्धीवेण भते दीवे के वड्ड्या चक्षुगहि विजयानु के वड्ड्या रायहाणीनु के वड्ड्या तिमिमगुहानु के वड्ड्यानु

तानि प्रक्षप्तानि ? एवमेवसपूर्वोपरं, जम्बूद्वीपे द्वीपेखारिसप्तएकूटगतानि भवन्तीत्याख्यात, जम्बूद्वीपे २ म० । भारतेवर्षेकतितोर्योनि
प्रक्षप्तानि ? गीतम् । श्रीखितोर्योनि प्रक्षप्तानि ? तद्यथा-मागच १ वरदान २ प्रजास ३, जम्बूद्वीपे म० । द्वीपेरेवतेवर्षे कतितोर्योनिप्र० तद्यथा-
मागच १ वरदान २ प्रजास ३ जम्बूद्वीपे २ म० । महाविदेदेवर्षे एकैकस्मिन् चक्रवर्तियिजये कतितोर्योनि प्रक्षप्तानि ? गीतम् । श्रीखितोर्योनि
प्रक्षप्तानि ? तद्यथा-मागच १ वरदान २ प्रजास ३ एवमेव सपूर्वोपरं, जम्बूद्वीपे २ एकह्युत्तर तीपगत भवतीत्याख्यात, जम्बूद्वीपे २ म० ।

(महाकल उत्तरवामास्यानक सेतीयकशीव जिह्वा भरतएरजतना तीप जगनी समोपे छाने महाविदेहमातीये मोतासीतोदामहागदीने समीपे नायप्रा)
ज्युद्धीपनामा हेमगधन् ! द्वीपने विदे केतली विद्याधरान् श्रीवि विद्याधरान् वैसद्याभास्यानकक्षे केतली आभिषेग्य देवताने रक्षयानी श्रेष्ठिद ।
हेगीतम् । ज्युद्धीपनामे द्वीपने विपद् अरसठि विद्याधरानी श्रीविदे ६० आभिनुगरेवतानी श्रीविदे इममूर्धमिनीने ज्युद्धीपनामा द्वीपने विदे

संस्थाविरोधः धृष्यते, एतेर्यगिर्यनापारकस्वेन स्वतःश्रगिरित्वास्त्राण्डेषु गणना छापयेयागय अप्रमत्तकृतमव्यामृपूयककर्तुं नूयकृता स्थयमेपदञ्जयि-
ष्यते, यत् प्राक्कथयन्कूटाधिकारे कश्चिन्नते जम्बुद्वीपे सप्तमकूटेशान पश्ययणुते इतिमत्र तद्विलोचयमात्रतापर व्याख्येयमिति मयेमम्यम् । अथ
तीर्थानि । जम्बुद्वीपे २ इत्यादि । प्रसप्तपुत्रे तीर्थानिचक्रिणं स्वस्यलेश्वरीमासुरसापनाये महाजलायसरत्नस्थानानि उत्तरमुत्रे प्ररते त्रीणि तीर्थानि प्र-
कृतानि १ तद्यापि । मागये पूर्वस्था गङ्गासत्रमेसमन्त्रस्य वरदानदर्शिकस्यां प्रमान पदिभाषां विषयमने समुद्रस्य, गयमेरायतमूत्रमपि भाष्यमीय । मय

प० ? गो० । तर्जितित्या प० ? त० मागहे १ वरदामे २ पञ्चासे ३ जम्बुद्वीपे ण मते । दीपे एरत्रए यासे
कहत्तित्या प० ? गो० । तर्जितित्या प० ? त०—मागहे १ वरदामे २ पञ्चासे ३ जम्बुद्वीपे ण मते । दीपे
महाविदेह्यासे एगमेगे चक्रवर्द्धिजए कहत्तित्या प० ? गो० । तर्जितित्या प० ? मागहे १ वरदामे २ पञ्चासे ३
एवामेव सप्तुष्टावरेण, जम्बुद्वीपे २ एगेयिउत्तरे तित्यसए मत्र तितिमस्कायं ॥ ६ ॥ जम्बुद्वीपे ण मते । दीपे

नवसप्तचिपेवतसवे भवतइत्याख्या, जम्बुद्वीपे द्वीपे विपन्तिवपपरकूटानि, विपन्तिवपारकूटानि, विपन्तिवपारकूटानि, विपन्ति
नम्बरकूटानि, प्रकृतानि ? भीतन । यत्पञ्चागद्वपपरकूटानि, पणवतिवपारकूटानि, वीरि यदुत्तराणि वैशाख्यकूटमगतानि, नयनम्बरकू-

टार ३ जम्बुद्वीपने विदे मागवन्द्दीपे भरतपेत्रइ केतला तीर्थेहे दे गौतम । शिवप तीर्थेहे जसायवरसम्पामदे । तेकेहा मागय तीप पुयदिगि गगासमुद्र
सगमस्यामइ १ वरदामतीर्थे इतिवदिगि विपुममुत्र सगल्याने जम्बुद्वीपगे विदे देअगयन् ऐरयस यये केतला तीपण्डे,
देगौतम । तीर्थतीर्थेहे । तेकेहा मागयवरदान प्रभास ३ । जम्बुद्वीपने विदे महाविदेहतीर्थइ यत्कीचक्रयतिं नी विषयमे विपइ केतलातीर्थेहे देगीतम
त्रिरपतीर्थेहे मागय १ वरदाम २ प्रभास ३ एवइ इमसयमिन्दीपे जम्बुद्वीपमाभादीपने विदे एकसो वे तीर्थेहुइ, इमकस्य, तीर्थेकरजिनदेवे द्वयारइ

[illegible]

मगपद्य। दाकचणगपहपसया बीसयस्कार। ह्यया ओक्षीस दीहवश्चह। अत्रारिवहवअह। एवामेअ पुह्वा।
घरेण जन्नीदे २ दुण्डिअउणुअरा पद्ययययमअसिअि मस्काय ॥ ४ ॥ जअहीवेण जरे ! दीवे केवहअ
यासहअका केवहअ अस्कारका केवहअ येअहकूहा मअरकूहा प० ७ गो० । छप्यस

वत ३ ऐरस्ययत ४ हरिचर्म ५ रस्यकर्म ६ मनु वर ७ ॥ जन्म द्वाय भदन्त । द्वापलिपला वयधरपवसः । प्रकृताः १ विद्यलीमन्दरपयता २

किपलत्रिभुटाः, बिपलोटिविभक्तः, बिपलोटयसम्पर्ययाः, बिपलोटयसंस्कारः, बिपलोटनीघवेताम्नाः, किय-

ताकाठइ कलना दून बनाउमछे बेगीतम । जावहुपसामाहुवापने छिय सथपघर पवत जसहिमनादिक एकभरु पवत समूदीवने ससेविसइ एकचिन
कूट पयत एकछिचियकूट पवत एम देवकुरु नाहिवा बेयमक पवत उगर कुरु नाहिवा विमइ काबनगिरि पयत देवकुरु उतर कुरुमप्यबहिं दयाद
इने येकले दय हम विम जावन पवत सोलसरलवरकारा समे प्यार नकदताकारे यपारा हम २० यकारा पवत यभीम विजय एकेको एकभरले एक
एवभरले हम, १४ सु दोरी ताबां पैताका खुंभयव पैदसयव दुम्पकमत्र हरिवर्ष एठयेत्रे एकेको हम प्यारवस, वाटला पैताका पवत हम सुवगिलिने

श्रुतानि पञ्चदशाधिकानि त्रैय पट्टिरङ्गुलानि अस्या घनराशेर्गन्ध सागयनाय सहस्रद्वयेन ज्ञानेनैवं लब्धमेकं गण्यत त्रैय घनयो पञ्चदशशतानि पञ्च
 दशदशाधिकानि सधायक जातमिदमेकानां सप्तकोटिशतानि नयत्तिकोऽप्यधिकानि पटपञ्चशतानासुमयतिसहस्राणि शतमेक पञ्चाशदधिक तथा
 यन्मनेक घनयोपश्रुतशतानि पञ्चदशाधिकानि अङ्गुलाना यष्टिरिति गत याजनद्वार । अथययोषि । जमुदीवेष्टमित्यादि व्यक्त । अथपथसद्वार ।
 जमुदीवेष्टमित्यादि । प्रत्यमध्यम् । उत्तरसूत्रे सस्याभीलनाय क्षिप्रिदुष्यते पटपथरा सुक्ष्मिगयदादयः एकोमन्वरोमेक एकदिश्रकूट एकस्र वि-
 चित्रकूटः एतेष्व यमलजातकाविव द्वीगिरी देशकृत्यनिनी द्वी यमकपवतौ सौवोत्तरकुरुवतिनी द्वौ काचनकपवतशत देवकुम्भसकुरुवति इटदश

[illegible]

द्वोपः भदन्त ! क्षियान् याजनगणितेन प्रच्छसः ? गीतस्य । ससेयवक्राटिगनामिनयनानि पटपक्षायञ्जतसहस्राणि० अतुनयतिषः सहस्राशियत
व्यवृत्तं नखितपद ॥ १ ॥ अन्वद्वीपे जयन्त । द्वीपेऽवतिथयोऽपि प्रच्छसानि ? गीतस्य । असद्वदोऽपि प्रच्छसानि ? तद्यथा भरत १ ऐरायत २ वैजयन्त

पश्चिमपञ्चमसंज्ञायात् १२८ विपश्चम १५५ मठीय अगुला ६० ७ बुद्धोद्यम गणिष्यपय १ १३ यद्वासाभाटे सूत्रसाहे काष्टु नदी अधिकपयुडिति
नखित पद कार्क) जम्बूद्वीपमासा हं भगवन् दुर्वीपने विषे केतला यासदीअदे हं गौतम सातयासाक्षत्रौ तेकेहा भरतयेअ १ योग्यतसेत्र २ हं भवतक्षेत्र
३ हं रवश्रवणसेत्र ४ रम्यक्ष्वसक्षेत्र ५ हरिवर्षक्षेत्र ६ महाविदेहसेत्र ७ ॥ ३ ॥ जम्बूद्वीपनाम हं भगवन् दुर्वीपने विषे केतला व्यंघर पर्यंतदे केतला सेरु
पर्यंतदे केतला विश्वकूट पर्वत केतला बिभिन्नकूट पर्वत केतला यमक पर्वत केतला काञ्चनगिरि पर्वत केतला बरबारापर्वत केतला दीप लांभा नै

तानि ५० अपि कानि कोट्यादिका सख्यास्तु यत्र तत्र तत्रैव तथा धर्मपानष्टादिक गत पञ्चविंशतिसहस्रैर्गुण्यते जासा द्वाभिर्यदुत्तरा धर्म्या ३२००००
 ६४ सहस्राणि ग्रामपञ्चाशदपि चतुर्नाम्यपि त्रयोदश पञ्चविंशतिसहस्रैर्गुण्यते जातानि श्रीबिलकाणि पञ्चविंशतिसहस्राधिकानि अर्द्धगुणमपि
 पञ्चविंशतिसहस्रैरप्यस्यते जातान्यर्द्धगुणानां पञ्चविंशतिसहस्राणि तेषामर्द्धलब्ध्याप्यगुणानां द्वादशसहस्राणि पञ्चगताधिकानि तेषु पूर्वोक्तगुणरा-
 त्री मन्त्रितेषु जातौ कुनरतिगौ कोवि लब्धाणि सप्तविंशतिसहस्राणि पञ्चगताधिकानि एषां चतुरामपनाय पण्यस्या भागे इते लब्धानि धर्म्या पञ्चत्रि

प०१ गो० ! णट्थस्वइसयस्वहगणिण प०१ सत्तेय क्कम्मियाणउआ तप्पन्तमयमइस्साइ ॥ णउगवइ
 वसइस्सा सयदिग्रहु च गणिअपय ॥ २ ॥ जंयुद्धीवेण जते। दीवे कइयात्ता प०१ गो० ! सत्तवासा प०१
 त०—जरहे १ एरवए २ हेमअए ३ हेरअअए ४ रत्तमअए ५ हरियासे ६ महाविठेहे ७ ॥ ८ ॥ जयद्धीवेण

द्वीपीभूदत्त । द्वीपीभरतप्रभाह्वमात्रैः कवहेः क्रियात् कवहगच्छितेन प्रकृतम् । भवतिस्त्रिद्वयताभिः सुबहगच्छितेन प्रकृतम् ? अस्मद्द्वीपी-
लानां भरतज्ञेन प्रमाद्यः पृथक्पृथक् पठ्यते । हेगीतम् । एकस्मिन् मास्य १९० पठ्यते गच्छितेन अष्टद्वीपदे भरतप्रमाण १९० यह संपुष्प-
साय योजन बाह । अष्टद्वीपभागाद्वीपेन हेमगच्छन् । केतला योजन गच्छितेन अष्टद्वीपभागा समस्तस्य योजन २ प्रमाण केतला पृथक् । हेगीतम् । सातस-
कोटि एते नैऋ कोटि ९० अष्टादश साय ५६ चोराणुं हजार ९५ एते दीर्घे ७९५६ ९१ ५० एतला गच्छितेन पठे योजनमाह ५ (गच्छितमेव १)

तरमस्यासमुच्चयायः सयतानि नवति कोट्यधिकानितीत्याख्येयप्रस्ताभास् अन्यथा कोटिशतसोद्वितीयस्थाने सप्तसप्तशतस्थानेषु सप्तदशकल्पान-
यति नमुत्पत्तयति तद्विशालाद्विरोधात् तथा षट्पञ्चाशत्तसहस्राणि सप्तान्वीत्ययः चतुर्नवतिष्व सहस्राणि शतस्य द्वादशसहस्रं पञ्चाशदधिक योजनाना-
निरपेक्षायाम्प्रमाणं ज्युहीपस्य गणितपद सेत्रमित्ययः सूत्रेण याजनसंख्याया प्रकृतत्वात् योजनाविधेयसंख्या निर्दिष्टा अन्यत्र तु भगवतीष्टस्यादौ
मापिकस्यविवक्षित तद्वद् गाव्यमगपसरस चतुस्त्रया सद्य भव्याणि पसरस ॥ सट्ठिण्ण अङ्गुलाश्च ज्युहीयसु गणियपय १ इति । इयच्च युक्तेष्व कर-
कृत्वा यिरकम्भवायुखिन्दे अपरिरट्टेत्तसगणियपय इतिवचनान्न ज्युहीपपरिधि स्थितशपाशशमहस्रद्विगुणतसप्तविधिसिधोक्षमादिको ज्युहीपस्य वि-
र्णमस्य लक्षद्वयस्य पादेन चतुर्थाशेन पञ्चविंशतिमहस्ररूपेण गुणितो ज्युहीपगणितपदमिति । तथाहि । ज्युहीपपरिधिरितिस्तोत्रोक्तम् । योऽहशसहस्रा-
यि द्रुयेत सप्तविंशत्यधिके योजनानां त्रयोमञ्जुशत्रय आष्टाविंशत्यधिकतत चतुर्था त्रयोदशगुणानि एकपादागुण यथादयस्तु श्रीनिममद्वगणितसामान्य-
चप्रयोगेन तद्विचारमूत्रद्वत्यादौ न विवक्षिता एतौ न तद्विवक्षाक्रियते, तत्र योजनराशौ पञ्चविंशतिसहस्रैर्गुणिते चर्मकाटिगतानि नवति कोटयः पट्प-
ञ्च शतताः पञ्चमसप्तसहस्राणि प्रवर्तन्ति तथा-कोशत्रये पञ्चविंशतिमहस्रगुणिते जात पञ्चमसप्तसहस्राणि शब्दसामान्येण योजनानामयनायै चतु-

सठानु ७ विजय ८ डह १ सलीखानु १० । पञ्च ह ३ सगहणी ॥ १ ॥ ज्युहीवेग भते । दीर्घं भरहप्यमाण
मिर्तैहि खरैहि केवहंघ्र खर गणिण ५० ? गो० ॥ १ ॥ ज्युहीवेग भते । दीर्घं केवहंघ्र ज्युगगणिण

वाययद्राप २ शत्रुमसुत्रे प्र-भायान्ति, गौभस । अयमेककाशत्रुमसुत्र प्रत्यायान्ति अयमेकका २ शत्रुमसुत्र माप्रत्यायान्ति, एवं लवणस्या-
द्वीपनामा हे भगवन् । ज्युहीपने विषे जीवमराने शयण समुद्रने विषे कपजलह हे गौतम केतलाह केतलाह कजाय नरुपजनो इम
लवण समुद्रनापिजोष ज्युहीपने विषे जायथा ? यहसस्याद्वार योजनद्वार १ योजनद्वार २ होत्रद्वार ३ पवतसस्याद्वार ४ कूटसस्याद्वार ५ तीर्थसंख्या
६ मेविसस्या ७ विजयसस्या ८ द्रहसस्या ९ नदीसस्या १० एद्वार ज्युहीपने विषे पुन १ ज्युहीपनामे हे भगवन् । द्वीप पाचसे लघीव ५९६ योजन एक

ज्युहीप०
मान० १६॥
यय० ३॥

जीवा अवद्राव्यवद्राय दृष्ट्वा नृत्वा सवचकमुद्रे प्रत्यापति आनन्दति आनन्दति आनन्दति । अस्मीतिनिवातोऽय
 बद्रूपः सत्येकका जीवा येऽयद्राय २ लववेचमुद्रे प्रत्यापति सत्येककमवशतयागतिवैचित्र्यमुजवात् एव लववसु-
 मुद्रमुद्रमपि भायमीय । समति प्रागुक्तानां जम्बूद्वीपमध्यवर्तिपद्यार्थां समवगाथासाह । सुहाजीअववत्यादि । सपद्वाकास्य संचितस्वेन दुर्गोपस्थाद्
 मृत्कट्टयप्रभाहरीत्या यिद्वचोति सत्रमुक् । जम्बूद्वीपो भवत्स । द्वीपो भरतप्रमाख पदकशाधिकपद्दियिनियोजनाधिकपम्भगतयो-
 जनाति तरेवभाषा परिसाह येर्पातानि तथा ययविदे संतिः यकसैः इत्येवस्येण सुहगणितेन स्रमस्यया कियान् प्रसप्तः । जगवामाह ? गौतम ।
 नवत्यधिकं सुहयान स्रमगणितेन प्रसप्तः ? कोयं । भरतप्रमाखे खदे नवत्यधिकयतसस्याहे मिलिते जम्बूद्वीपः संपुसालवप्रमाखो भवति तत्रदक्षिणो-
 सरतः सुहवमासना प्राक् भरताधिकारदुर्गो चिन्तितेति भपुनरुच्यते पूवपदिमसस्तु यद्यपि एणहगणितविचारकासूत्रेन कृता समनुत्वादिभिरेव स्रम-
 पूर्णरभिपाना तथापि एणहगणितविचारैरक्रियमाख भरतप्रमाखानि तावत्येवस्यहागिजवति । आपयोजननिद्वारसत्र । जम्बूद्वीपे
 भवत्स । द्वीपः कियान् योजनमन्तिन स्रमवतःस्रयोजनप्रमाखसुहवस्रमस्यया प्रसप्त ? भगवामाह ? गौतम । सप्तकोटिशतानि एवोवधारये षट-

दण भसे । दीधे जीवा उद्वाह २ सा लक्षणमूदे पञ्चायति गो० । अप्यगहृथा पञ्चायति अप्यगहृथा नो
 पञ्चायति एव लवस्रस्रयि जंयद्वीवे २ णेस्रस्र ॥ खडा १ जौअण २ वासो ३ पस्य ४ कूहाय ५ तित्य ६

सवचकमुद्रः गौतम । जम्बूद्वीपः २ नलललवचकमुद्रः (यय लवचकमुद्रस्यापि प्रदेशजम्बूद्वीपस्यपुनचित्वा , जम्बूद्वीपेभदत्त । द्वीपेजी-
 द्रुते जिवे नकदीय इमलवच समुद्रना पक्षिपमरप्रदेन) विष्म भपाय गुणिते परिरष्टे तस्मगणिअपय इतिवचनात् जम्बूद्वीपना परिरि ३१६२२९ यस्यारे
 जम्बूद्वीपनो विष्म न साय योजन स्रमो नोपो प्राग २५०० गुणाकीजे रेठल्वान् एदं नो भागदीजे मोपरायोह सप्त अपरि जौदीह तेहनं ५००० नो
 ३ भागदीय रानोहं सप्त अपरि जौदीह तेहनं ४ नो प्राग सप्त अपरि जौदीह योह योजन ३६०५५५५० अपिच (जम्बूद्वीपने करस्या कइया जम्बू

पृष्ठं जम्बूद्वीपात्तत्वं निस्वरूपं, संपत्तिं तत्तद्वैव भरतामदेशस्वरूपमप्राप्यादि । जम्बूद्वीपस्य स्थितिं यूयं वद । द्वीपस्य प्रदेशा-
 लयस्य समुद्रगदुनद्वाराधरमप्रदेशादिति व्याख्येय । अन्यथा जम्बूद्वीपमप्यवशिष्टं प्रदेशमाजयत्समुद्रस्य सापेक्षं सजायनाया अजायात् लवणसमुद्ररूप-
 टाः स्पष्टयतः कर्तारिक्तप्रत्ययाः । अजानासुपाठात् प्रज्ञसूत्राय गति । भगवानाह । इति इति प्रत्ययधारणा । अथ समुद्रायादिना द्वीपान्तरीयाः
 समुद्राः समुद्रान्तरीयाद्व्यापा सोम येपवन्तरीया सोतासः पश्चिमादिति मुञ्चाने प्यस्मिन् प्रसूयार्थे यत्प्रसूयविधानं तदुत्तरसूत्रे प्रथमीजायानायेति ।
 तदाह । ते जम्बूद्वीपपरमप्रदेशा अदन्त । किं जम्बूद्वीपो द्वीपः उक्त इति गम्य स्तन लवणसमुद्रोयाश्च पर्ये पृष्ठतोयसाशयः यद्येन रूपं सकिञ्चित्तद्वापदेष्टा
 सन्तति किञ्चित् पननेत्या यथा तज्जम्बासपृष्ठं ज्वेष्टागसिज्यैरेवेति तेन जम्बूद्वीपपरमप्रदेशाः लवणसमुद्ररूपं । अथ व्यापदेष्टाः । अन्तोत्तर । गौतम ।
 निपातस्यान्धकारापात्वात् ते चरमप्रदेशा जम्बूद्वीपएव द्वीपः जम्बूद्वीपभीमायतिस्त्वात् भक्तं तं लवणसमुद्रो जम्बूद्वीपभीमानमतिक्रम्य लवणसमुद्रसी-
 मानमप्राप्तत्वात् किंतु स्वसीनागताः एव लवणसमुद्ररूपं सोम तटस्थतया चरपञ्चभवनत् तज्जम्बा सरूपं ज्वेष्टागुलिरिय स्वव्यपदेशलज्जतं एवमुक्तं
 त्वा लवणसमुद्रस्यापि चरमप्रदेशा जम्बूद्वीपे रूपं न जम्बूद्वीपः किंतु लवणसमुद्रो गयणसमुद्रसीमायतिस्त्वादित्यादि भणितव्य । अन्तरसूत्रे जम्बूद्वीप
 लवणोदयो परपरमव्यपदेश्यता लक्षा, समतिं तयोरेकजीवना परपरमन्यस्या धारतापृच्छते इत्याह । जम्बूद्वीपे इत्यादि । जम्बूद्वीपे भदन्त ॥ द्वीपे

जम्बूद्वीपस्य भदन्त द्वीपस्य प्रदेशाः लवणसमुद्र रूपं (स्पष्टयतः किं) । एतत्स्पष्टं । जम्बूद्वीपे द्वीपोः (उत)
 भूदे गो० । जम्बूद्वीपं २ जे।खलुलग्नसमूहे एव लवणसमूहस्य त्रिपुठा ज्ञाणमद्या ॥ जम्बूद्वी

जम्बूद्वीपस्य भदन्त द्वीपस्य प्रदेशाः लवणसमुद्र रूपं (स्पष्टयतः किं) । एतत्स्पष्टं । जम्बूद्वीपे द्वीपोः (उत)

इत्वं जम्बूद्वीपस्य स्वरूपं स्पष्टं कश्चि जम्बूद्वीपमासा हे भगवन् द्वीपमासा कश्चि जम्बूद्वीपस्य प्रदेशाः लवणसमुद्रं फरस्याह । भगवत कश्चि हे गौतम । फरस्यो
 वेद तं चरमप्रदेशं हे भगवन् । एव जम्बूद्वीपं किं किं लवणसमुद्रं यिदेव दोह हे गौतम । ते चने प्रदेशे जम्बूद्वीपने विषय कपथ पश्चिमिधये लवणसमु

मगरापिपतिबन्धनिसमान् श्रीश्रृङ्गपुरत्राणप्रदक्षपावनासिकसर्वभूतुआताप्रयदानश्रुजय। दिकरमोचनस्तरुस्मानप्रदान प्रभृतिषुमानमपगप्रधानोप-
 मानमाप्रतविजयमानमोममयागह्याचिरात् श्रीश्रीविजयसूरीद्वारपदपदोपासनाप्रवणमदोपाध्यायश्रीसकलशङ्खगच्छिप्रिव्योवाप्यायमोश्रुतिचमृमण्डि-
 निरचितापो जम्बूद्वीपप्रसिद्धिपुत्री प्रमेयरजनंजुपाशान्म्यां तीचकज्जन्मामिदेकापिकारयकुंनोमान पक्ष्मो यच्छस्कारः ५ यस्या य० ॥ ॥

करेति २ ता जेनेय नदीसरवरैदीवे तेनेय उवागच्छति २ हा अठाहियाच महामहिमाच करेति २ हा
 जामेवदिसि पाउझूझो तामेवदिसिपक्रिया ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

मपूरीय रामचन्द्रगणितियोनेन श्रीवद्वनपतिरिषद्वद्वैसुं द्रापिते जम्बूद्वीपप्रसिद्धिपुत्रीमुवादे तीचकज्जन्मामिदेकयकुंनोमान पक्ष्मोयच्छस्कारः ॥ ५॥

विशिषोता पोताने स्थानर्गे गया । यतलें सीचे करजन्मामिदेक यकुंन मानद पांचसो अपिकारपयो ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

यान् गृह्णति गृह्णित्वा चैव मया दीतुं । किमनेन प्रोदयामि या १ भगवत्सतीर्षकरस्य जन्मभगरे गृगाटकपावसमपापपथेषु भक्षता २ प्रदूतं त्वेषोप-
यतः यद्यददत्त इतदति प्राप्यत । गृह्णतु भवन्तो यद्वा भवन्पतिव्यस्यारज्यातिप्रदेषानि कादेवाद्य देव्या योऽभिर्विष्टभाभा देवाना प्रिया इति सयोज
न भवतो नन्दे तीर्थकारस्य तीर्थकारानुयोपय्य शुभ सभाप्रपारपति दुष्टसकपयति तस्य आयकमजरिकेय धार्यन्तो यन्मरपतिविजो गोलीक्षेत्राञ्च

समाणा २ एव यद्यह, हविषु गतु प्रवृत्तो यद्देवे भयणयद्देवानामतर ज्ञाहं वैमाणि या देवाय देवीहृत्तु जेण
देवानुप्यिया । तित्ययरसस तित्ययरमाज्जपुत्रा उवारि स्यसुहंमणं पहरंई । तस्सुण स्यज्जगमजरिआइव सय
हा सुद्धाण फुहत्तं तिक्हू, घोसण घोसेइ २ हा एद्धमा गसिद्ध पसुप्यिणह । तएण ते आभिहं गादेवा जात्र
एवदेवोसि स्यागाए पानिसुणंति २ सा सक्कस्स देविदस्स देयरयो । अतिआह पन्निगिरकमति २ सा

वा भवन्पतिवानमतर स्वीतिपिकवैमानिका देवादेव्य यद्देवदेवा मुमियाः । भगवत्सतीर्षकरस्य तीर्थकारानुयोपय्यं शुभसभा । प्रपारपति, तस्य
आपकमसुरिखेव सुदीयतथास्तुटु इति ज्ञात्वा योपयं पोययत् । योपयित्वा यत्तासास्त्रिप्रत्यपयत्, तवसो आभिपौगिवादेया यायदेव देवेति आ
ज्ञया प्रतिगृहयन्ति, प्रतिशुस्यगकस्य देवेन्द्रस्य देवराजानिकात् प्रतिनिष्पुप्यसिप्रमेव भगवत्सतीर्षकरस्य जन्मभगरे गृगाटके याव

दे करीने गृह्णायका करता २ एका इव करो इत्ये इति इयं सायकपातुस्या यका भवन्पती व्यन्तर योतियो वैमानिक देवता देवाना जे कोदे
देवानू मीय । तिये करीने तिच करीने माताने करपद पाहुं यन परस्य देवानू धार्यकमाने धमस्यति आलो तेइमी मसुरीमी परित् पूट सुतपन
मारिय इतकरीने गृह्णायकाकरो गृह्णायकीनह एवमाद्यामुक्त्वा पाकीछायो । तिचारह तेछामियोग देवता यावत् न मजेइ खामी एइवी आद्या
करीने यचन सामने सामनेले गक्रेत्रे देवता नाराजाना समोपयकी नीकले नीकले इवायलामको - मयवत्, तिचैकरं जन्मभगरे विपह

इतनुष्ठितमावदित् एवदेवो तर्हति आयाएवति याएव धिनयेमयचन प्रतिश्रुतेति प्रतिश्रुत्यच नृपकान् देवान् तिर्यग्लोके यैताः क्वद्वितीयश्च शि-
वासिस्थान तिर्यग्लोकागतनिधानादिदेविभः श्रुयति श्रुयित्वाचैयमयादीत् ॥ श्रोयन्मुयाव सूत्रस्यात् सुयोच । अथास्मासु स्वस्थानप्रप्तेषु नि सोदयसी
न्दयीचिके प्रगवति चादुष्टादुष्टदृष्टिं निविपत्तिविति तदुपायायमाह । तत्तयैवमरणेनाप्राप्त्यप्युत्तमन्तर सशक्रः ३ आभियोगान्वे-

बन्तीसहरिमुखकोटीं ज्ञाव सुजगसाहगकत्र ज्ञाहृगलाययात्र जगवत् तित्ययरस्स जम्भणजवणसि साह
रति २ ह्रा जेणेव वेसमणेदेवे तेणंज ज्ञाव पञ्चप्यिणति । तएण से वेसमणे देवे जेणेव सक्की देविदे देवराया
ज्ञाव पञ्चप्यिणई ॥ तएण से सक्की देविदे देवराया अज्जित्तगेदेवे सहावेइ २ ह्रा एव वयासी ॥ खिप्यामेव
जोदेवाणुप्विमा ! जगवत् तित्ययरस्स जम्भणयारसि सिचाहग ज्ञाव महोपहहेसु महया २ सहेण उग्घो

सीमाय्यरूपच प्रगवत्तस्तोयकरस्य जम्भमवनें सहरति । सहराय यत्रैव वैश्रमया देवस्तोत्रोपागच्छन्ति सपागाय यायप्रत्ययेपत्ति । तत सवेम्व
कोदेवः यमैवग्लो देवेन्द्रोदेयराव यावत्प्रत्ययेपत्ति । ततः सशक्रः ३ आभियोगिकान् देवान् श्रुयति श्रुयित्वा एवमयादीत् ॥ चिप्रमेय ज्ञो
देवानुप्रिया । भगवत्तस्तोयकरस्य जम्भमगरे शुक्ल टकयायगमहापपयेषु सहाता २ श्रुयेन सद्रूपीपयन्तः २ एव यदत्त । इत्त गुणशम्भु जयन्त यद्

पा । तिवारे ते जम्भ देवता येममव देवताइ इम कप्पा यका जपयन्त मुष्टयया यका यायत् उतायला यका तुरत यत्रोस कोवि रुप्य प्रगयन्त
तिथे करमा जन्म मवग ने विदे सहरि मुक्कीने जिहा वैश्रमण नामे देवता तिरा यायत् आजा पाटो आपे । तिवारे ते येमममनामे देय जिहां सी
यमैन्द्र देयेन्द्र देवतामो राजा इह यायत् आजापाको आवे । तिवारपक्की सेइ शक्रदेयेन्द्र देवतामो राजा आजाकासी देयता प्रसि तेहाइ सेहाओ
ने इम कइइ । उतायलो यको देदेवानुं प्रिया भगवन्त विचे करमा जन्म मगर ने विपइ श्रुगाटकमार्गे यावत् मोटा राज मार्गेने विपइ मोटे २ ज

भाषः २ मुखमुलेनाभिरुमाखो रतिकुवेक्षिमुहति । अथवेभमसद्वारा शक्यकृत्यमाह । तत्तःसुखी देवेभ्यो देवराजः विभक्तमुत्तर
द्विगुणं देव यद्वयति शङ्खयित्वादेव नवादीत् चिप्रमेव नोदेवानुमिष । द्वात्रिंशत् हिरण्यकोटीः द्वात्रिंशत् सुवर्णकोटीः द्वात्रिंशत् नवानि पद्मलोहा-
समानि द्वात्रिंशत् तद्वाचि तद्वाचमनि सुभगानि शोभनानि सुभगयोगनसावस्यानि रूपकाणि यत्रतानि तथावृद्धे पश्यत्ययः आपत्वात् च सुभगमे
भगवत्तत्तोर्यकारस्य अन्तर्गतने सङ्गानयेत्यर्थः सङ्गत्य यत्तामाहति प्रत्ययः । ततःसुवेभमकोदेवः शक्येन यायत् देविदेवं देवरक्षापययत्ते समर्थे

वसमणेदंवे सक्तेन जाय विणएण ययन पडिसुणेइ २ सा जनए देवे सहावेइ २ सा एव वयासी ॥ स्वप्पामेव
भोदेवाणुप्पिया । यसीस हिरण्णकोदीत्ता जाय जगधत्त तित्थयरस्स जम्मणज्जणवि साहरह २ सा एस्स
सोणसिस्स पच्चप्पियणह ॥ तएण ते जज्जगा देवा वेसमणेण देवेण एव बुद्धासमाणा इठ तठजाय खिप्पामेव

चेत्यर्थः सङ्गत्य यत्तामाहति प्रत्ययः । ततः सुवेभमकोदेवः शक्येन यायत्, विमयन नवन प्रतिगृह्णेति, प्रतिगृह्यन् नृभक्तान् देवान् शङ्खयति
शङ्खयित्वा एयनवादीत् । चिप्रमेव नोदेवानुमिषाः । द्वात्रिंशद्द्विरस्यकोटीः द्वात्रिंशत्सुवर्णकोटी यावत् भगवत्तत्तोर्यकारस्य अन्तर्गतने सङ्गत, च
इत्ययत्तामाहति प्रत्ययः । ततस्तेजस्यका देवाविमयेन देवेन एवमक्ताः सन्तः इष्टं भूदा यावद्विरस्यकोटीः यावद् बुभुक्षु

स भक्तान् नृभक्तान् वतीष भद्रासन भक्त्यायीवन् रूप यीयन् सावस्ययत्त खे रूप जिज्ञा एववा भगवन्त तीर्थे करणा जन्म भवन धर ने विदे
सहरे भूकीने एव छाया पाकी छायो । तियार पकी ते विमनसमाने देवता शक्येन यायत् विमयने करोने ययन सामने सामनेने (वेताळपयतनी
अपिली बे मन्दिनाकसङ्कार तियग्लोकेने विदे निपाणादिका जाय तियग् नृभक्त देवता) जगत्तान् देवताये देवतायेने इम कहइ । जता
यता पयने दे देवान् मिष । यकीस कोटि हिरण्यरूप यावत् भगवत् तीर्थे करणा जन्म जयग ने विदे सहरो भूकीने एव छायाः सुभने पाकी छा-

कम्मजगर यथैयय अम्मप्रवण यथैव हीयकरमाता तथैवोपागमुनि उपगगयथ भगवत् तीर्थकरमातुःपादौ स्वापयित्वा च हीयकरप्र-
तियि प्रतिसहरति प्रतिसहरयथाऽयस्यापि नो प्रतिसहरति प्रतिसहरय वैकषट्कसौमयो दुष्कलपार्युगल कुङ्कलमुगल भगवत्तीर्थकरस्मोष्टोपमूलं
स्वापयति स्वापयित्वा च एकमङ्गल श्रीदासो गोत्राद्यद्विचित्रजसाक्षाना गहगोल युगाकारस्यात् द्वात्रिंशः समष्टः श्रीदासगह श्रीदामकाङ्ठया भगवत्

ठवइ २ ह्या तित्ययरपरिक्खग पणिसाहइ २ हा ठोसायणि पणिसाहइ २ हा एग मह खोमजुअुठ
कुठलजुअुठ च जगवत्तु तित्ययरस्स ठनीसगमूले ठवेइ २ हा एगमह सिरिदामगह तत्रणिज्जलथूमग
सुअसुपयरगमण्डिअ पाणामाणिरयणयिहहारास्सहारउवसोहिअसमुअय भगवत्तु तित्ययरस्स ठवोअुसि
निस्किअइ, तए जगवत्तु तित्ययरं अुणिमिमाए विठीए देहमाणे २ सुहसेहेण अुजिरममाणे चिठइ ॥ तएण

निजसहस्री पौवदस्येव भवत्तपठिगवान्तरन्यौतिपिकेनाजिनेवैवेयोमिअ साहे उपरियुतः सवद्रव्या पायन् नास्तिरयेण तयोत्कट्टया ।

यत्रैव जगयनस्तीयकरस्स जम्मजगर यत्रैव जम्मजगल यत्रैव तीर्थकरमाता च तथैवोपागमन्ति उपगत्य भगवत्त तीयकर मातु पादौ स्वा-
पयति स्य पयित्वा तीयकरप्रतिक्खक प्रतिसहरति प्रतिसह च पावस्सापि नो प्रतिसहरति प्रतिमदुत्थ एक मङ्गत् सीमयुगल कुङ्कलपुगल च

करी मायें परिवस्सो वका उबे अरुई करी पावत् वाजिअनें गसुइकरी माइत् तेइयो ठरकट्टा गति करीनें पावत् त्रिधां भगवत्त त्रिपेकरनो ज-
म्म मगर वै त्रिधां जम्म भयण वै जिहां तीर्थकरनो माता खे तिहा छावै छावीनें भगवत्त तीर्थकरनें माता नें पाचइ गुणें सुकोसे तीर्थकरनूं
प्रतिक्ख पाओ सहर च सहरनें अयस्यापि नो नीन्दा पाळा सहर च सहरनें एक सोटीं सोमपट्ट दुष्कल वस्सनो युगल जोडिअूं मास कुहलनी जो-
डो भगवत्त तीर्थकरणा ठोसीसामें मूलनें विवे मूणें मूळीनें एक सोटी श्री सोभावत्त विचित्रकनो मालानो श्री वणकाइ मायें मङ्गो राता सु-

सापि तथैवाभियेको मयितव्यः । क्षिपदस्तावत्याह । यावन्नमोस्तु होऽहोतेति कृत्वा यन्तैतमस्मति २ सा यावत्पर्युपास्तेति । अथरुसकलाः श्रौ-
को जगयतो जन्मपरमावस्थापोषकमते । तएवमित्यादि । प्राणवत् । आशस्मानगरापाफभूष । तएवमिति । तस्य सशक्र पक्ष्मपयिकुर्पणान्तर च-
सुरगोत्या सामानिकमहस्यै मांयत् सुपरिवृतः सर्वेभ्यो यावदादितरवेन तयोत्कृष्टया दिव्या देयगत्या व्यतिशजन् २ यत्रैव भगवत्समीपं करस्य

त धरेदं, दुवभक्ता । दमर्तपासि चामरुक्केवकरेति, एकेसक्ते वज्रपाणी पुरतः पगहुड । तएणसे सक्ते चउरा
सीए सामाणिश्रुमाहस्सीहि जाव श्रुखेहिअ जवणश्रुवाणमतरोइसवेमाणिहि देवेहि देविहिअ
सहि सपरिवृत्तं ससिद्धीए जाव णाहस्यरवेण ताए उक्किठाए जाव जेणेव जगयन्तु तित्ययरस्स जम्मण
णयरे जेणेव जम्मणभयणे जेणेय तित्ययरमाया तेणेव उवागच्छुड २ सा जयय तित्ययर मोऊए पासे

रथशको द्येन्द्रा दवरत्रः पतुरशीत्या सामानिकमहस्यैः एतस्यापि तथैवाभियेको मयितव्यः । यावन्नमोस्तु होऽहोतेति कृत्वा यन्तैतमस्मति,
यावत्पर्युपास्तेति । ततः भगवता देवेन्द्रो देवराजः पञ्चशक्रान् विजुवति विक्रुष्य एकः शक्रः भगवत्तः शीथकरः करवत्सप्तपुटेन गृह्णाति, एकः शक्रः
पुनः ज्ञातव्यं धरति । द्वीशकी उभयोः पादयोः चामरौ प कुसुताः, एकः शक्रः वक्ष्यपांशुः पुरतस्तिष्ठति । ततः सशक्रः पतुरशीत्या सामान-

येन कश्यपो पादयन् मनःफार इष्टं मुक्तमश्नन् त्रिजगत्पूज्यं नमः कर्षीते दारुणं मनःकार करुणं यावत् पर्युपास्मता सेवां करुण । तिवार पक्षी
तेषु शक्रो देवन्द्रः स्वपत्नी राजा पतिव्रता रूपं विजुष्य विजुषीते एतः शक्रः भगवत्तः तिर्ये करप्रणि प्राप सप्तपुटं करीते पश्य एत
शक्रः भगवत्तः पूज्यं स्वपत्नी ते शक्रः जगयन्तु ते नै पास्य चामरं दारुणं एकः शक्रः वक्ष्यपांशुः भगवत्तः प्रागलि भास्य । तिया
रे ते शक्रः पीयते चउरासी इत्यार सामानिक देवताए यावत् जनेरा पवि पक्षा भयनपती कावकास्तार यीतिवी मैसानिक देयताए देवाङ्गना

[illegible][illegible][illegible][illegible]

स्यापि तथैवाभिप्रेक्ष्यः । किंपदस्तद्वत्स्याह । यावन्नमोस्तु सेऽर्हतेति कृत्या यन्मतेनमस्यति २ त्वा यावत्पर्युपास्तेति । अथरुतकृत्याः गर्-
को जगयतो जन्मप्रापणायोपक्रमते । तएवमित्यादि । प्राग्वत् । अथजन्मलग्नप्रापकपूत्र । तएवमिति । ततःसशक्रः पञ्चकपयिकुप्येणान्तर य-
तुर्गोत्या सामानिकमश्नस्यै योवत् सपरिवृतः सर्वेर्चा यावन्नादितरवेन तयोक्तकृत्या दिव्या देवगत्या व्यतिग्रजन् २ यत्रैव भगयतन्तीयेकरस

त धरेइ, दुवभक्ता। उभयैवासि चामरकेवकरेति, एकैसक्ते वज्रपाणी पुरतं पगहुड । तएणसे सक्ते चउरा
सीए सामाणिअमाइस्सीहिं जाव व्यसोहिअ जवणअहुआणमतरजोइसवेमाणिएहि देवेहि देविहिअ
सहि सपरिवृत्तं सखिहीए जाव णाइअरवेण ताए उक्किंठाए जाअ जेणेव जगवत्तु तित्ययरस्स जम्मण
णयरे जेणेअ जम्मणभवणे जेणेअ तित्ययरमाया तेणेअ उवागच्छुड २ त्वा जयव तित्ययर मोऊए पासे

रचयको देयेन्ना दवरान्न चतुरशीत्या सामानिकसहस्रैः एतस्यापि तथैवाभिप्रेक्ष्यः । यावन्नमोस्तु सेऽर्हते इति कृत्या यन्वति नमस्यति,
यावत्पर्युपास्तेति । ततः सशक्रो देवेन्द्रो देवराजः पञ्चशक्रान् विक्रवति विक्रव्यं एकः शक्रः भगवन्त लीयकर करतश्चपुटेन गृह्णाति, एकः शक्रः
पृथक्त जातगत्र धरति । द्वीशक्री नमयोः पादयोः चामरयोप कुरुतः एकः शक्रः यत्त्वपाणिः पुरतस्तिष्ठति । ततः सशक्रः चतुरशीत्याचामा-

येक कश्यपो पाथन् गनफार पूरै तुक्कगव जिणगपुत्त्यने इम कपेने दादइ जमस्कार करइ यावत् पर्युपासना सेवा करइ । तियार पखी
सेइ गऊयेअन् देवनाणा रात्रा पांअ शक्रना रूप बिक्कयंइ विजुर्वीने एअ शक्र भगवन्त तियं करप्पणि एअ सपुटइ करीने यइअ एअ
शक्र भगवन्तम् पूअइ अअ परइ ने शक्र जगवन्त ने वे पासइ चामर उणाइ एक शक्र हायसा यज्जलेइ ने भगवन्त आगलि भागइ । तिया
रे ते शक्र भीरुमेअ चउरासी इजार सामानिक देवताए यावत् अनेरा पखि पखा भवणपती वाइव्यभार यीतिवी जेनामिक देवताए देवाङ्गमा

निय प्रकाशोदेयाते तथातान् । पाशांश्चैवत्यादिमाप्यत् । तदर्नोर किमित्याह । तत्सर्वेषां बहुलां पञ्चलपृष्ठाणां मष्टस्य शृङ्गेभ्यो ऽहो भोवधारा निगदुनि तलसाप्यहोताययारः कर्तुं विहायपि सरपतति कर्तुं पतति । उत्पत्यैव एकत्र मिलति मिलित्वा च भगवत्सतीपकारस्य भूषि नि- पतति । प्रपञ्चकः किकृतवानित्याह । तएवमिति । ततः पञ्चको देवदेवदेवराणां भगवत्सतीपकारस्यैव अयस्त्रिगता आयस्त्रि शोभे यावन् सचरि- यत् तौ स्थागाविकवेकविकचकस्यैव महतातीवकरानिपेककाभापयति । इत्यादि शूषोक्ताभियेकविधि शक्याभ्युत्तेद्रववस्तीति, लापयसाह । एत-

तएव तातुं स्पृष्टतोऽप्ययास २ ता एगद्विमिषायति २ सा जगयत् तित्यपरस-
मुदुणसि निवयति ॥ तएव से सक्ते देविदे देवराया चउरासोए सामाणिश्रुसाहस्सीहि एअस्ससि तहेव
श्रुत्तिसेत्तं सोणिश्रुद्धो जाय, णमोस्युते श्रुदेहि कटू वंदठ णमसह जाव पज्जुआसहं ॥ तएव से सक्ते देविदे
देवराया पञ्चसक्ते विउत्तहं २ सा एगेसक्ते मययत्तित्ययं करयलपुणेण गिरहहं, एगेसक्ते पिठत्तं आयव

निकप्यकाशान् प्र सवीयान्, दर्शनीयान् अभिरूपां प्रतिकृपान्, तत स्तवां बहुलां पञ्चलपृष्ठाणां अष्टस्य शृङ्गेभ्योऽहो तोययारः नि-
गच्छन्ति । ततसा अहो तापणारः अयं विहायपि सरपतति । उत्पत्यैव एकत्र मिलन्ति मिलित्वा भगवत्सतीपकारस्य भूषि निपतन्ति सत-

रह मरदा व्याकुलबाहू समद्र जल हल जल याह पञ्चत श्रग २ वा नागौ तिवारै इन्द्रे भी जगनायन् बल प्राकनसाहो करी श्री जगन्नाय
नई पणिवागह पनायह यहावी भगवान् सुरशरी प्रकनजाबिबी अश्वारो अपराप वसजो एहवो कद्वियो एह आशस्या कदाचिकोइक तिये करेने
बारह निपमर इत्येव) तिवारह तेह आठ पाकीभी चारा खंभी आकागमें विये जाह काई नइ आठ यहावी मिले मिलीने भगवस्त होयै करणा
गाया ऊपरि पडई तिवारै तह यक देवेन्क देवतानों राया बोरासो हजार सासानिक देवइ एह सीपयैत्रो पडि तिमम अय्यु तेम्पनी परे अभि

पत्र परति दृवीशाना युभयोः पाश्र्वयोः चमरोत् द्वेष कुतः । एकश्चान पुरतःशानपाणि सिष्टःपुश्वस्थोभवति । सप्रत्यक्षयपाणि शक्रो पदकरोत्-
 दा । तएकमित्यादि । तत इगानेद्विष जगवतः करसपुटेयश्चानतर मगक्रा देवद्वी देवराजा आभियोग्यान्देवान् शृणुयति शृणुयिस्था च यपापि
 तयैवाच्यतेद्वेषदमित्येकविषयकामाश्रयि ददाति तेष्याभियोग्या स्तयैवाच्यतेद्राजियाम्यदेयाइयाभिदेकयस्तूपमयति । अथशक्र किंकिथकारेत्याह ।
 तएकमित्यादि । ततोऽन्येकसासप्रयुपमयनामन्तर शक्रो देवद्वी देवराजा जगवतस्तीथकरस्य चतुर्विंशि चतुरोपयलवृपभाग विकृष्वंति श्वेतान ।
 श्वेतत्वमेवद्वेषति । शक्रस्यवत् पूषे विमलनिसेनोऽत्यन्तनिभो योदपिचनोदचिपिहो बह्वधीत्यथः गोक्षीरचैन प्रतीतः रजतनिकरोपि स्तेपा-

रस चतुर्विंशि चक्षारिधवलवसहे विउल्लुड सेए सखदलविमलनिमलदधिघगगोखीरफेगरययगिगर
 - प्यगासे पासाहंए १ ॥ तएण तेसि चउरुहं धयलवसहाण अउहि सिगेहिता अउतोअुधाराउ गिगच्छति

शक्रो देवन्त्रो देवराज आपिपौगिकान् देवान् शृणुयति शृणुयत्वा यपाऽपतथय आऽप्रपकं आऽप्रि ददाति । सपितथेयापमयात् १, सतः
 मगक्रो देवन्त्रो देवराजः मगवतस्तीथकरस्य चतुर्विंशि चतुरोपयलवृपमान् विकृषति श्वेतान् शङ्खदलविमलनिमलदधिघगगोक्षीरफेगरजत-

अ याह । तिधारपछो तेह शक्रदेवेन्द्र देवताभा राजा मगवन्त तिथंकरमह आरे दिगि आरे चालो वृपम वलदल । तए विकृष्वंति श्वेत चाला जंपनूदल
 पूष विमल निमल अत्यन्त दहीनो पिह गायना दूषण फेक कृपानो समूचनो परइ प्रकार खे जहनी रुइवा घोमा योगायोग्य मनने प्रसव
 कारी एइया । तिधारइ तेइ आर घोला वयमना आठ शङ्ख शकी आठ पांशोनी चारानिकल (अठ मृगन्धि सोरोदधि समदूतमह पाणीइकरी भरी
 एक याजग प्रमाखइ पाणीनी थारा आखिबी इकीरोति श्री जगनाथ ने खाम निपत्रावि तेइ आयमरि एदवि अथस्तान पत्रति यकइ इन्द्रमह मन
 इ एक रुइवू आउयं उपत्रइ जे श्री पीतराग हेय नाम्ही वालक चको रुइव दीमलनो प्रयाह मनोइ किम मही मकसइ तियारइ श्री जगनाथ अय
 पि छानइ करी इन्द्रमा मननी सता सदेइ जाणीने हावा पगने अगूठइ करीमह मेरूपयतमा मयालानी मिला कपलो विषासन वापइ । तियां

श्राद्धो दत्तव्यत्वापवादः । यद्यमुक्तमितिपिमा यथाऽभ्युत्तरेऽस्याऽनियेककल्पं तथाप्राचक्षतेद्रस्य यापदीशानेद्रस्यापि भक्षितव्य श्राद्धा-
भियेकस्य भवनप्रारम्भात् यद्य प्रवमपतित्यन्तरज्योतिषा योद्राः सुयपयवसाभाः स्वकेनपरिवारेण सङ्ग प्रत्येक २ अग्निपिबति । अथावशिष्टश्राद्धसा-
भियेकवधरः । तस्यैकमित्यादि । ततश्चिपयष्टीकृभिपयकाधतर सीशानोर्वेवद्रो देवराजा पक्षेयाभान् विक्षुयति । मूल इशानः पक्षयामयति । एतदेव
निमज्जति । तत्र एकइशानो भगवत् तीर्थकर करतलशपुटेन गङ्गाति गृहीत्वाच सिद्धासनवरगतः पूर्वाभिमुखः कक्षिपक्षः एकईशानः पृष्ठतः आत्मा-

शाने देविदे देवराया पञ्चईशाने विउद्युह २ स्या एगेईसाने जयवतित्ययर करयउसपुटेन गिरुहई २ स्या
सीढाननवरगए प्रत्याजिमहे सखिसखे एगेईसाने पिठत आयवत्त घरेह दुवे ईशाना उन्नतपासि चा
मररङ्गेवकरेति एगे ईशानेपुरत सुतपाणीचिठई ॥ तएणसे सक्के देविदे देवराया अ्यामित्तनेठवे सद्वावेइह्वा,
एनात्रि तहचेव अजिसिंछ्याणसि देहं तंविउद्युहचेव उवर्णेति ॥ तएणसे सक्के देविदे देवराया भगवतु तित्ययर

भक्षितव्य । यद्य भवमपतिमान्तरातरज्योतिषकाद्य चन्द्रसूर्यपर्ववसाभाः सक्केन २ परिवारण प्रत्येक २ अभिपिबुति ॥ तवईशानोदेवन्द्रो
देवराजः पक्षेग्रामान् विक्कवेति विक्षुयं एकईशानो भगवत्त तीर्थकर करतलशपुटेन गङ्गाति गृहीत्वा सिद्धासनवरगतः पूर्वाभिमुखः स-
निपणः । एकइशानः पृष्ठत आतग्रथरति । द्वायीशानो सभयो पार्श्वयो द्वाभरक्षेप कुरुतः, एकईशानः पुरुतः मूलपाणि स्तिष्ठति । ततः

नेन्द्र भगवत्त तीर्थकरने हाय सपुटह खरीने घरेह यहीने सिद्धासनने विपह पूर्वदिशि साहसा नहचह, एकइशानेन्द्र भगवत्त ने पूठे क्त ४ घरे
वे इशानेन्द्र यंपासह भगवत्तने चामर ठालह, एक ईशानेन्द्र भगवत्तने आगलि हाणसा त्रिशूल सोईनह भीरइह । तिकारपदी तेह श्रकदेयेन्द्र देव-
तागो राया अ्यागिउंग देवताने तंहावर एह सीपत्तई यणि तिमत्र अभ्युत्तरेन्द्रगी परह तेह पणि अ्यामित्तगिक देवता विमल अभियेक योग्य धस्तु

आचिक्कारलिखितव्याख्यातोव्याख्येय । सप्तः प्रयत सन् यथावात्मभारकस्य धूपधूमकुले अचिन्ती नर्तयत स्वथाप्रयत्नवान् धूपयत्वा गिनवरेभ्याय
सन्नेपथी आपेव्यात् । अङ्गपूत्रायसत्यावेदुपासया निरुद्धो गगयद्द्वौमसार्गोऽतोऽत्र सापरेयां दम्भोभामतपानविप्रकारीस्यासिति समाष्टानिप्रदान्यपमृत्य
दर्शान्गलिक सप्तकेऽङ्गुलिकत्वा प्रयतोयथास्थाममृतासादिस्वरोच्चारैषु प्रयत्नवानएतेशैरष्टोभरगतप्रभासौ यिधुद्वेन भयोमपाठेन युक्ते गद्यत्वे भङ्गाका

अस्स करयलमगहगहिञ्चकरयलपठत्तठविप्यमुक्तास्स दसय्थयस्स कुसुमणिञ्चुरस्स तत्थचित्त जाणस्स
हप्यमाणमित्त उहनिञ्चुर करेड २ ता चदप्यहरयणअडुरवेरुलिञ्चुविमलठठ कचणमणिरयणमत्ति चित्त
कालागुरुपयरकडुडुक्कुतुक्कुहसंतधूयत्तमाणविद्ध धूमवहि विगिमञ्चुत वेरुलिञ्चुमय कडुलुअ पग
हिनु पयएण धुवद।ऊण जिणयारिदस्स सत्तठपयाइ तंसरिञ्चा दसगल्लिअ अजलिकरिअ मत्थयसि पयनु

काथम्यकायोऽपुत्रायपूतसञ्जरीमवमञ्जिकावपुनानिअकनयोऽरुक्कुडककारपटपत्रदसमकवरसुगन्धिगन्धितस्य कचप्रमृष्टातकरसममञ्जट्टविप्रगत्त
अ दगाइययस्स कुसुमनिकरस्स, तत्रचित्त कानूसेयममाणसात्र तंचमिअर करोति इत्था अन्तप्रभरवयवैधूयविममदयड काब्बम सन्निरअज
स्तिचित्त कासागहमवरअरुडुडुक्कुतुक्कुपुगम्यासमाकविद्ध च धूपवर्णि विमृक्षत् वैदूयमय धूपकडुलुअ प्रमृष्टीन् प्रयत धपयत्वा जिावरेऽत्राय

मलदयडअ सयण सप्पिरवत्ता आनिकरी चीञ्चा एत्रयो काकागुन् प्रधान कुवत्त सुवृक्षक मेला रसमा धपने उल्ल गन्धकरी अन्नुविद्ध सदिता धूपनी
आटि समूह प्रते सुक्तो यको वैदूय रजमध कडूठा यहीने उजमाल यको धूपवैदूय तियेकरा सात आठ पगली पाठा चुनरीने दग अङ्गुलीनी
अङ्गुली मायइ करीमइ प्रयवत्ता यको यण वी आठ सञ्जाइ विसुड यन्म पाउइ करी साङ्गावत्त मोटइ काव्ये करी पूर्वद अण कस्ये, अथ यदि
त एइये करीने लायमां करता सवीने लायु वीयण अणअठ उपारीने यावत् इय माहो मायइ अङ्गुली करीने । इग कइइ गनस्कारपूठे सुक्तने

५. यमतया आद्यत्येग पदमसमुक्तारया सुरस्या मन्त्रकापायिक्ता गन्धकापायिक्ता मन्त्राधिक्येतिगम्यं भास्त्राधिक्यमिति एयगुक्तमकारेण
पायसकृद्युगमनियामकृत यन्त्राभाकारेणविवृणुपित आभरणकारेण करोति । यावत्कारणात् भूद्विभासरसेशगोमोममन्त्रेण गायाह व्यञ्जलिपद २ सा
मायानोनामयापयोन्न चरकु इत्यणफदिमन्त्रेण इयलाकापेक्षयाहरेण धवल कषणकवियंतकम्य देवदूतगुणलभित्वासावेह २ सा इतिभास । अत्र-
व्याख्यामाधत् । मन्त्र देवदूत्यगुणल परिचाभोमरीपदकृपं निवासयतिपरिचापयतीति कृत्याय यावत्करणात् सुमिश्रशर्मापमदावेदितियाह । भाट्टा-
त्रिपिमुपदेशयति । उपवस्य च अष्टौः शश्वैः रजतमेरुस्तुरकतदुलै भगवतः स्वाभिः पुरतो उष्टाष्टमङ्गुलान्वासितिरिति । तथापा दप्यवेति पद्य
मृगम नगलालेनमासरकृत्यमाह । लिङ्गिकचनि । अगन्तरोक्ताम्यष्टमङ्गुलानि लिखित्या करात्युपचारमित्याद्यास्य कष्टकषणपमंन मूत्र चक्ररज्रपू

अष्टममगलपु आलिहात । त०—दप्यग ३ मद्दासण २ वरुमाण २ वरकलस ४ मच्छ ५ विरिवच्छा
६ । सोत्यत्र ७ गदावत्ता ९ लिहिच्छा अष्टममगला १ लिहिकण करेह उद्यारं कितेपान्ठमल्लिअ
चपगासेगपुन्तागच्छुअमजरिणवमालिअत्रउलतिलयकणवीरकुदकुञ्जकोरटपत्तदमणयवरसुर भिगघमचि

यति उपदस्य अष्टौः सत्कैरजातमयैः अन्तरैःसामुलैः जगवतःस्वामिभिः पुरतः अष्टाष्टमङ्गुलान्वासितिरिति, तथापा-दप्यग १ मद्दासण २
यदुं नामक ३ वरकलस ४ नारस ५ सायस ६ स्वास्तिकमद्यामर्ते ७ लिखित्याम्यष्टाष्टमङ्गुलानि १ लिखित्याकोरटपुपचार, कितस् । पाटलमल्लि-

उपचार, ते कष्टे ही पादल यक्षमा कुल नास्ततोमा कुल अपाणा कुल उवाक यक्षमा पुलाग यक्षमा आर्वाणो भाजरि मन्त्रसुदना कष्टत्रयस्य कोरट
यक्षमा यान दमसार्ता प्रपाण मुग्न्य उगम गन्ध करी सचित्वायमे किते यशान्न करनलयकी जूह अक्षपस्या यद्व्या । पांच यक्षमा कुलतो स-
मुद्भवा निहा आदय कारी ठायस मगह अवपरे प्रमाद्यभात्रा ठायनिकर कुलतो समुद्भवे करीमे वस्त्रममल यक्ष वीरा येदुपरय तेहयो मि-

नित्यादि । ततः सोऽधुनेन्द्रमपरिवार स्वामिनः सेवन्तस्तोक्तस्वरूपेण भवता २ अतिशयेन भवताऽन्निपेक्षेणाऽन्निपेक्षितं निगमाम्भृत्यादधीन
रुत्स्य अभिपिष्यथ कस्तलपरिगृहीत यायपदस्यैव प्राग्वत् मसकेष्वस्तिरुत्सा जयेन विजयेनच प्रागुक्तस्वरूपेण वदयत्याग्निपदयुक्ते वदुं विरुत्सा
वदाभिपिष्यदगुणापेक्षानि रिष्टाभिः श्रोतृणा यद्वाभानि यायत्करणात् कताद्विपिष्याहि मणुस्मादि यगुद्विहतिग्राह्य । अथव्याख्यासमागम्यत । या-
निमजय २ यद् प्रयुक्ते । चत्तनेद्विवेचन जयगदस्य जय जयनविजयेन यदुं विरुत्सा पुनजय २ गदप्रयोगो मङ्गलवपने पुनरुक्तिर्नदीपापेत्यभिहितः ।
अयाभिपयोदरकाशीन कर्तुं व्याहृ । पठुं ब्रिहतादित्यादि । प्रयुज्यथ यायत्करणात् सप्यवमयागद्विनि याय । अथव्याख्या । तेषुभिर्वेकोत्तरकालीनकनक्येषु

गधकोसाहं ए गायाम् लुहेड २ त्वा एव जात्र कप्यकरुगपिय व्युत्किअविन्नसिञ्चकरेड २ त्वा जात्र
णट्टयिहि उवदसंइ २ त्वा अक्कंइि सयंइि रययामएहि अक्करसातटुलेहि जगवत्तंसामिस्स पुत्तं

अथैकका उडुडुडुडु कुर्यान्ति, अप्येकका विकृतभूतानि रुपाणि विबुध्य प्रनृत्यन्ति, यवमात्रे विभावितव्या । यन्मात्रिजस्य, यावत् नयव
समस्तात् आघायन्ति परिघायन्ति, तताः सलच्युतेन्द्रः सपरिवारः स्वामिनः सदा २ अभिपेक्षेण अभिपिष्यन्ति, अभिपिष्य करतलपरिगृहीत या-
यन्तस्तकेऽङ्गुलिहत्या जयेन विजयेन वदुं वपति यदुं विरुत्सा ताभिरिष्टान्निर्वायस्त्रयत्रयगद प्रमुहने । प्रयुज्य यायत् पञ्चमलमुक्तमारया
सुरस्यागत्यकापायिका गात्रादि रुतयति रुतयित्वा मय यायत् कल्पयुक्तमिथान्मन विनृपित कराति एरुता यायत नृत्ययिधि मयराश-

प तस्य अत्यन्त मुकुमाल मुरभी मूग्य एरुता गत्य कपायित यस्मा करीने गात्र गरीर लुङ्ग लुटीने इम यायन् कल्पयुक्तमो परे जलठल आभर
यात्रङ्कार करी विनृपित करत यायत् यश्रीसन्निधि देय सयपीनाटिक देवादीने यायत् गाटिक दियोदीने आका निमंण कटिकनो परड सस्सम्
कामल रुपासय एत्यन्त रुतम रुतुल योग तेण करीने भगयन्त स्यामीने आगलिइ आठ आठ मङ्गलीक जालेपड । तेकेहा-आरीसो १ जट्टासन २
वट्टनाग सरायसुट ३ यर यत्तग कल्लय मारस ५ श्रीयस ६ मयिथ ७ भवामत्तं ८ एरुआठ मङ्गलीक जालेया ९ विरुत्तिने

त्याह । यायतुर्मयेन समताम् प्राप्तायति इंपदुषेति प्रघायति प्रक्षयैकपायति यायतुर्करणात् आप्यं गृह्णावेतुक्खंय करेति आप्यं गृह्णा भक्ष्या भक्ष्यमलस-
पात्यगया आप्यं गृह्णा भिद्गुरत्त्यगयायय ययुषमभिलाषेण आयसथालपाववायभ्रगरयगकरहगपुफयोरीजावभोमदत्यघरीपुधपहलगमावलोस-

णरावेति एव सजोगात्रि भासिप्रश्ना, श्रुप्येगइआ हक्कारेति एव पुक्कारेति घक्कारेति उत्रयति उप्ययति
परिवयति जलति तत्रति पतवति, गज्जति विज्जुश्रायति वासिति, श्रुप्येगइआ देयुक्कालिश्रुकरेति । एव
देवा कक्कहकरेति श्रुप्येगइआ क्कज्जज्जगकरेति, श्रुप्येगइआ विक्रिअन्नूश्रुह विउत्तिता पणञ्चति । एव

प्ये कक्षा उत्थातनिपात निपातोऽपात सकुपितप्रसारित यायत् स्त्रानधन्नात्त नात्रा दिप्य नाद्वयिधि उपवर्शोपन्तोति । अप्ये कक्षास्तारकप्रप-
 न्ति । अप्ये कक्षास्तारमायन्ति, अप्ये कक्षाः पोगयन्ति । शप्ये कक्षा फूरकारयन्ति, ध्रुव्ये कक्षा शस्तेऽटपन्ति, घर्षणन्ति, सिद्धान्द गदन्ति, अ-
 प्ये कक्षाः सुवायिचयन्ति, अप्ये कक्षा इयत्रै पित, गय हस्तिगणनायित, रणपनपनायित, एप्ये कक्षा स्त्रीएपपिण्डयन्ति, अप्ये कक्षा उच्छो-

केटासा यद्वा कौतूहल देवादि) इम केतगावक देवता दुर्यार गृधरे केतगावक आस्ते।ट गृधरश्च केतगावक सत्तनीपरं यत्नर्गे केतरावक सौहृनाद
कार कौतगावक पीमादिक सय चेष्टाकरदं केतगावक घोहाभा देवारय गृधरश्च इम दार्थी। गूगूगाट गृधरर् रचना पचपसाट गृधरर् केत
लावक घोहाभा दार्थीमा रचना सत्रियर् गृधरश्च केतगावक धागलि धपेटा देव केतगावक पूछे पपेटा दीव केतगावक सत्तनीपरं श्रीपदी छेद
पगता उवरगृधरर् केतगावक पगत्र करी नूव षपटा दीव केतगावक देवता सोट मोटव गृधर करीने राये गृधपाई, इम केतगावक उटोसना
दिक वे त्रिणि व्यार पांच पखिर् इम सजायपणि कसुया केतगावक दाफ पाऊव इकारग्राव्य करत इम पुङ्क्षरकरश्च केतगावक पक सुध्या
गन्धकर लीचा पऊव केतगावक केता यन्त्र श्रीका पऊव उग्राकारुप थाइ तर्पे तापकप त्रिज्ञोपसर्पे गगार्यकरर् योग्यो करश्च नेव मरसाय केत-

पट्कप कट्टे नि । अयेकका इकारयति । इकारद्वय एव पूर्यतेति । पकारपति पक्षपक्षित्येयशब्द कर्तव्य । अथपुन ते । गोत्रेऽपति सत्यस
नि उद्धीर्भवति । तथापरियसति । तियमिपतति । उत्रकति उत्रालाकृपाभवति साक्षरायिताप्रतिपद्य मन्त्र्यर्थः । अपति सन्दागोरक्षपती प्रतिपद्यते
मनपति शीतान्तरना प्रतिपद्यते गच्छति गजोरव कुर्येति विद्यु सज्वर्येति यथयि सुपागाभाक्षित्त्याः । अयेककाः देवता वा तस्यैकोल्लक्षिका
त्रमविद्वेयस्ता कुर्येति । एय देवानां कश्चिदक प्रमोदभरभित्तोल्लादना कुर्यति । अयेऽऽ पुद्गुद्गुगकर्तव्य अभुङ्करणमेतन् । अयेऽऽ खपरलज्जनमु
गुह्यादानेनैवगच्छादगादिगा विकृतमिभयागकानि पुनादिकृपाक्षित्तित्वेत्वा प्रमृगि । एयमादिकिजयेन यथा विजयस्यदेवस्य । कियरपयेननि

गहृशु । हृहेसिथ एत्र हत्यिगुलगुलाइस्य रद्वचगच गहृशु, अये गहृशु तियिवि अये गहृशु उच्छेदिते,
पठेलेति अये गहृशु तिवयन्तिदति, पायद्वरय करेति, भूमिचवंद्र दलयति अये गहृशु महया २ सह

नामान्तिक १ प्रानिमृत्तिक २ नामाभ्यता यिनिपालिक ३ साकमच्यावमानिकमिनि ४ अये पाहुभिप्रिद्विप दिव्य मात्यविचिनुपद्विजयति । अ-

इं लाप्यन १ दुन २ अरपट ३ मसाल ४ केतलाइक देवता । अर प्रकारमा अत्रिनय प्राय करय । तकरा दुष्टाताक १ प्रतिसुसक २ सानान्यवि
निपालिक ३ साकमच्यावमानिक ४ कतलाइक देवता यत्रीस विचिनु देयमम्यथानाटिक दयाइइ (एद यत्राम विचनाटिक अत्रिन रात्रप्रसी सुप्र
ने विदे मूवाग देयइ श्रीमृदमाग स्त्रासीने देयाइइ निम हैइ पणि नाकथा । यइ अर नाटिकनी विचि अने अर अत्रिनयनी यिचि सगीत या
न यकी आचयो । केतलाइक देवता आकाशो जगतीने केठा पठवु ते उत्पावनिपात हैठा पहीने ऊचु ठललयते सरोर यकीपिने पसरियु ते सकी
पित प्रसारित पायत् न्रीत सज्जासगामे देवसपयी नाटिकविचि देवाहे । केतलाइक देवता साहयमाना नाटिक करइ केतलाइक देवता सासक सा
ने अभिपयमूय नाटिक देवाछइ (नायामा कहीसानि अमसोन याधवा । एतर मन्दाय तहा इयइ साधतमानमूला ५ अत्रक सार विसेने सप्यापत
रममृताभा मयिया कता विमूकि ठेइ यकुचय मूखबचोति ६ इति गेय मूर्ता नेवाः) केतलाइक देवता यीक पुष्टपाइ काल भगवन्त ने देवता (यास्

चिवारिचक्राग्ने इत्यस्यान्तोः अग्रत्ययेरिति तं कलकलस्वरं गीतोद्गतस्य अनेन यायिकाभिगणयुक्त आरतोयुतिप्रधान नाद्यसमाप्ति २६ । अथनम-
विश्रुतिनग । अचितरन्तिगणनाद्य यन्मत्तरोक्तसमिपयुक्तवतरति तत् २७ । अयाद्यायिश्रुतिनम नारभट नामनाद्य । आरभटाः सोऽभावाः
सभटाः निद्वारभट । अयमथः । नद्याज्जटानां स्वरं चारुतालादुद्योयगणादिकाया उ, तत्तुतिस्तद्विषयमिति अनेनारभटीश्रुतिप्रधानम् ।
निश्रुतिरूपयुक्त नाद्यमुक्त २८ । अथैकोमत्रिगणनाद्य नामनाद्य भजनसमदीप्यारित्यव्यङ्गादिगणस्यस्यभोगीयैर्नसिरोप्यते इति अथिप्रत्यये
मम शुभारः पत्तिरचन्यतेन शुभारसहस्यथः न अत्रसोति मज्जेस रतिभायाभिगणनेन सातिपट्टातीति भोगी नटसोपमयमिंको रमदो-
पचरान् जनोक्त नामनाद्य यनेन शुभारसमात्त्विकावः मूर्च्छितः इदं प स्रवं व्याख्यानुपपन्नस्यपर्युष, तेनाथ सर्वैर्वायिकाभाया अभिनययिप
वीक्षायाः यत्तेननाप्यतीवृतिप्रधान सारिकाभिगणयमिति स्रवाक्ष नामनाद्य २९ । अथत्रिगणनगरभट नामनाद्य । इदं चानतरोक्ताऽन्तिन-
मनुपप्रथमस्येव ३० । अथैकात्रिगणन । अस्यातिगिपतप्रवृत्तकृचितप्रचारित रेचकरेचित भूतकप्रांत नामनाद्य अस्यातोऽस्तपादादौनानजित-
यगत्योद्बुद्धेपक्ष तेषामेयायः क्षेपक निपातस्ताभ्यां ययप्रवृत्त प्रवृत्तिमज्जातमित्यथः, यय इस्तपादादयारगणरापं सकोचनेन समुचित प्रचारयेनथ प्र-
चारित तथा रचकैर्भूरिकाभिः रेचित निप्यक्त भूतोद्भुतमाप्त स्रव यथादूतचरित्रयनेन ययञ्जनः स्रुतः आद्यर्पेभयति तत् भूतसज्जात
तदुपचाराकाशमपि भूतसज्जात ३१ । अथद्विगणनम् । अरमचरमनाभमिथद्वुगनामं नथ भूतभवेन भगवतोऽवदमानस्यामिनः पुरतो भगवत्तद-
रमपूजमनुप्यतवचरभदेवनाकभचरमगमस्रवरकचरमभरतक्षेत्रावपि कीर्तीयकरञ्जमानियेकचरमनालाभाय अरमगौलचरमकामभोगचरानिरक्तमस्य
रमनपयश्चरमपानोऽप्यादचरमतीयप्रवृत्तनचरमपरिनिर्वाणानिपातकज्जाति ३२ । यस्य यम्य तीयकृतो जगत्तद कुर्वेति तद्यतिनिमयात्मकम्-
पद्मावति यद्याय्यर्चितरिप्रितारमटमयासेषु स्रुतु भूतजरेषु गरीतेषु साभिगणनाद्यमाद्यस्रवः स्यात्तथापि क्षतिदेकेनाऽन्तिमजेन क्षयिदिभि-
नपस्रुद्वयेन क्षयिभिनयविशेषकीतरकरावात् सर्वमपिद्विगणनाटकस्यपाद्यामहारचरथाकापं द्विगणनेयराश्रितः । अथाऽतिमयभूत्यभिमिताद-
भवतीतिदशयिमुनाह । अय्येककाप पातप्रकाशे उल्लसन् निपातस्तस्याद्वयपतन पटपातपूर्वमिति यो यस्मिन् तदु

शेषमुदीपः
॥ भाग १६३
॥ वर ७५
॥ ७५५५

खाभीचप्रामाद्वपुःपदाद्यभिनयनेन चम्याप्रविभक्ति १३ । अथचतुर्दश । मर्यादाकमकराद्वक्त्राभारप्रविभक्तिनामभाद्य एतत्तु पूर्वव्याख्यातमेव अ-
 त्रेपां चतुर्गो भभिनयन पृष्ठगुण सन्नतुव्याजिग्रितभित्तिजिह्वः १४ । अथपञ्चदश । कलमगच्छ इति कयगप्रविभक्तिः सत्र फकागकारेणाभिनयदर्शनं
 ककारप्रविभक्तिः काय तथाभास तपटानृत्यति यथा फकारोऽभिव्यज्यते एष लुकारगकारयकारककारप्रविभक्तयो वाच्याः एतच्च कयगप्रविभक्तिकमाद्य
 यद्यपि लिपीनां चिन्त्रे च ककाराद्याकारवैचित्र्यात् प्रस्तुतभाद्यास्याप्यभिनयप्रमत्तं सद्यपि कधर्गीयज्ञातीयत्वेन वितोषणम्यात्र दोषः एव च ककारप्रवि-
 भक्तिज्ञातीय लुकारप्रविभक्तिज्ञातीयमित्यादि बोध्यं । अथवा ककारशब्दोपहृनेन चषपटचषपटुदरी ककाक्षिका इत्यादि योपकाराभिनयस्य प्रयुक्ता
 वाद्य ककारप्रविभक्ति एव कादिकाठानां गुदामागीद्वानृत्येन ककारलकारगकारयकारककारप्रविभक्तिः भाद्य एव च धर्गप्रविभक्तिनाद्य एव च यग
 प्रविभक्त्यादिष्वपि वाच्यं १५ । अथयोडश । चन्द्रकण्ठप्रविभक्तिः १६ । अथसप्तदश । टटडडडप्रविभक्तिः १७ । अथाष्टादश । तपदघमप्रविभक्ति-
 क १८ । अपैकोनविंशतितम । पक्षयममप्रविभक्तिः १९ । अथविंशतितम । अशोकाश्रयकूकाश्रयपक्षयप्रविभक्तिः अशोकादवोयुक्षविभेदा स्तेपा प-
 त्रवानथकिश्लयानि ततस्ते यथामन्दनाद्वेदितानृत्यति सवभिभयात्मक पक्षयप्रविभक्तिः नाम भाद्य २० । अपैकविंशतितम । पट्टमामाऽशोकचन्द-
 कचूतवनवासतीकुदातिमुक्कश्यामलताप्रविभक्तिः लताप्रविभक्तिनामभाद्य इह येपा वनस्पतिप्रविभक्तिना स्क्रन्धप्रदेशेयिविचितोद्गतैकगुणवाच्य-
 तिरैकैकान्त्यं आर्खातरपरिस्फूर ननिगच्छति तैलताविष्टेया सत्र पट्टादयश्च । पट्टलतादिपदानामर्थः प्राग्यत् सूता यथा मारुतेरितानृत्यति तद-
 निभयात्मक लताप्रविभक्तिनाम भाद्य २१ । अष्टाविंशतितम । द्रुतनामभाद्यं तत्रद्रुतगिति शीघ्रं गीतवाद्यगद्ययो यमकममकप्रपातेन पादतलगाद-
 म्यापि यमकालनेय निपातो यत्र तत्द्रुतनामभाद्य २२ शयश्रयोविशतितम यिलयित नामभाद्य यत्र विलम्बितेगीतशब्दे स्वरयोननाप्रकारेण यतिजिदेन
 विभक्तेः तथैव यादाशब्देपि यतितालरूपेण वाद्यमाने तदमयायिनापादस्यारेण मत्तन सङ्घिमन्वितनामभाद्य २३ अथचतुर्विंशतितम । द्रुतमिलम्बित
 भाद्य यथोक्तप्रकारगुणेन गतं न २५ । अथपञ्चविंशतितम । अचिसभाद्य अचिसः पुण्याद्यालकारः पूजित सदीयतलसभिनयपुङ्गव नाद्यामप्यचिसमु-
 च्यते अनेन कैयिकीवृत्तिप्रधानाद्याप्यर्थाभिप्रायपूर्वक भाद्य सूचित २५ । अथषड्विंशतितम । रिभितनामभाद्य सच्च गुरुपदस्यारूपमिति युदाः, अ-

रमाटक कारुष्यपतिः सद्य यथाकोनिरतिरहस्यरस्यते सद्युश्रमूलक्षु निरोधामासगदिद्विज्ञाणाविभोयनेन सभासदा समस्यन्त्यदेवाभीयते सञ्चार-
नामक माद्य तयागारमाद्य नाराकास सादुदीपक नाटक नाराटक गृगारसप्रधानित्यथ तथाप्यप्यायलिनाद्य यत्र कसुमापूर्खकुसुमापूर्ख सञ्चिद्रय-
गजनाभादिद्वानेनाऽभिनय सात्पुप्यावलिनाटक तथा पट्यपत्रमाद्य यत्र पट्यपत्रेषु नृत्यञ्चट सायाविधजरणप्रययिरीयेणवायुरिध लपूभयन् नपट्य
पत्र स्तनयति नापिप्रोटयति मञ्चकोकरोति तत् पट्यपत्रोपलक्षित नाद्य पट्यपत्रनाटक तथा नागरतरगाभिनय भामिमाद्य भ्रमणभोयवस्तुनो यचन
चातुययके नादी नागरतरगाभिमनीयते अथया यत्रतककोकिटताकिटता ककुहत्यादय स्ताकोद्रुपहनापकवर्को यदेवो ऽरस्तेन्द्रत्वा प्राच्यते तत्
नागरतरगनामनाटक एव सर्वतादिच्छुवकुनेकासतोलापट्यलतायां नाभिभ्य नाटक मत्वेयसत्यऽभितेध्यवस्तुना भानत्येन नाद्यानामप्यानित्यप्र-
सग सौनद्वान्निग्रसस्याकालयिरोध, उच्यते एयाच सूत्रोक्तस्य उपलक्षणाद्यान्येपि तत्तदभिमयकण्ठपूक नाद्यानेदीयया । एयवयनाद्येवविशेषं २ ।
अपत्तीय । इहानुगच्छपन्नतुरगनरमगरविहगव्याप्तकिनररुशरनेमरफुञ्जयानतापट्यलताभक्तिविश्र तत्रइहानुगवृकाः अयभादय प्रसौनाः नयर
हरवधनरायनविशेषाः यनोवृष्टविशय सास्यलता इ । अयचतुये । यक्तोयक द्विधातो यक एकतश्चक्रयाल द्विधात चक्रयालयकाश्चक्रयालाभिनयात्म
कः एकनोयक नान मदाना एकस्यादिशि घनुराकारश्चेत्यामनं न चागेन श्रेष्ठिमाद्याद्वेदादशित द्यद्विधातोचक्र द्वयोः परस्परभिमस्यदिशोर्ध्व तेषानुराकारश्चे-
त्या मत्तन तथा एकतश्चक्रयाल एकस्यादिशि मदानानयललाकारेश्वमत्तन द्यद्विधात चक्रयाल द्वयोः परस्परभिमस्यदिशोर्ध्व तेषाचक्राश्चक्रयाल
चक्रस्य रयागम्याह तद्रूप यश्चक्रयालमयललाकारेणमत्तन अद्रुसचक्रलाकारेणेत्यय । तदभिमयगामनाटक एकनोचक्रादीना क्रनेषस्यापना यथा ।
इदंश्च मदाना मत्त नेशस्यानविशेष प्रयामनाम नाटक ४ । अथपञ्चम । चतुरायलिप्रयिमक्तिमयावलिप्रयिमक्ति यलयाकारा इवैकमुक्ता कमजरदावलिप्र-
विमत्स्यभिनयात्मकावलिप्रयिमक्तिनामक तत्र यन्त्राद्यामायलिः श्रेष्ठि सास्याः प्रयिमक्तिविश्रसो रचनाविशेष स्तदभिमयात्मक, एवसूयांयनिप्रयि-
मत्स्यभिमयात्मक तथावस्तयादिरवातेषु पदेषु आद्यविशेषो योज्यतेते मङ्गलयावलिप्रविमत्सयादि । अयमर्थः । पक्तिस्थिताना जलस्यलहस्ताना ज्वमरी-
परापद्याना मदाना माद्य एव वस्तपहस्तानां वस्तयमाद्य एयवभुंशकइसागवाना तारोयलिनाद्य अनयेय युक्ता तत्पट्यपट्यद्वयेन अपिस्थस्या

अविधि इत्यादि पदानि पाद्याणि । पूर्वविचिन्नाकयति । अथसंगीतविधिपरुषसमाह । अप्ये गङ्गाचठस्त्रिंशज्ज्ञ इत्यादि । अप्ये ककायसु दिंय
वाद्ययादयति । तद्यथा १ ततथीयादिक वितसप्तष्टादिक श्रीरेमचन्द्रसरिपादास्तु त्रिततस्यानेष्ठाभद्रमाहुः चतुर्तालाप्रसूतिक युपिरयत्रादिका अ-
प्ये कका द्रव्यविचयेयगायति । तद्यथा । उक्तेसि प्रथमतः सभारस्यमाणं पादात्त पादद्वयं वृत्तादिचतुर्भागरूपपादव्युत्तिप्तायः सदायमिति मध्य
प्रागेवृत्तादिगुणोपेततया नवमदयोगेतात्मक रोचिवायसात्मकमिति । रोचिवाययोदितलक्षणापेततयाभावित सत्यापितमिति यावत् । अथयदानपस्य
तत्रया । रोच्यगमिति पाठो रोचितकमिति । अर्थः सद्यः । अप्ये ककाः चतुर्थयचनात्म्य नृत्यन्ति । तद्यथा । अचित्त द्रुत आरभतमसोलमिति । अ-
प्ये ककायसु विषमभित्तयमभिनयति । तद्यथा । द्वाष्टेति क प्रतियुक्तिक सामान्यतो विनिपातिक लोकमध्यायवानिकमिति । एतामात्म्यविषयोऽभि-
नयविषयय मरतादिसंगीतशास्त्रेभ्यो वसेयाः अप्ये कका द्वात्रिंशद्वय अष्टमागलिक्षादिक दिव्य मात्वविधिमुपदशयति । सद्य योगक्रमेण भगवतो

अप्ये गङ्गा च उच्चिह गङ्गा नञ्च सति । त०—स्यचिश्च १ द्रुत २ आरभत ३ भसोल ४ अप्ये गङ्गा च ऊ
च्चिह अभिगय स्यजिनेति । त—दिठतिक १ पाठियहक २ सामंताविनिवाह्य ३ हागमझात्रसालिश्च ४
अप्ये गङ्गा वनीमहमिह दिव्व गङ्गाविहि उग्रदसिति । अप्ये गङ्गा उपपयनित्रयं नित्रयउप्यय संकुचिश्च

वादनानि ॥ तद्यथा-तत १ वितत २ पन ३ सुपिर ४ अप्ये ककायसु/ययोगेय गायन्ति, तद्यथा = हरितस १ पादात्त २ नन्दायित ३ रोचितायत्रा

१ (मञ्ज १ रिमञ्ज २ गन्धार ३ मन्त्रिने ४ पञ्चमे ५ सुरेवेय । येवए ६ येवकिचदे ७ मरासप्तय आदिद्या १ भीम १ दुष्प २ सुप्यिद ३ उत्तालाच कमसोसु
दीनम् । काकासर ४ मयुषाम ५ कदो साहूति गेअस २ पुस १ रस्त २ छलकिच ३ यत ४ तथेय अविपुह ५ मरुर ६ सम ७ सुमनिस ८ अठ
गुबाबुति गेअस ३ मन्दाय १ पुकिमा पूरिमाय रवोका ३ बभुहगन्धारा ४ कतर गन्धारा विभाच येसा पबमासूया ५) तेकेहा-उत्तुपित मयम आरमवा

ययोपिमाया पुरतस्तिष्ठति । अयमर्थः । केचन छत्रचारिणः केचन चमरीतुलेयका केचन कलशधारिण इत्यादि सेवाधर्मसत्त्वापनायै । नतु हेरिनि पदार्थैः । तत्र हेरिनामभायान् केचन नखपाशय, केचन जूलपीचय इति । केचन छत्राश्रयप्रपाशयः प्रागल्भिकतास्तिष्ठति । छत्रातिदेशमाह । एवं यि-
जयाहत्यादि । एयमुक्तप्रकारमभियेकमुक्तं विजयदेयाभियेकमुत्रानसारवर्जं य । यावत्पदान् अप्ये गच्छा पठययण अक्षुभ्रगण्डमहिष पथितलपुष्पु
मिश्रयरैर्बुधिकासकृदिषु सूरिद्विगत्योदकवास यासति । अप्ये गच्छानिबृत्तयच्छरय भठरय पत्तनरय उग्रसनरय दरेति सिधाह । अत्र ध्यास्याप्रा-
ग्वत । यावत्पानाजस्येव । छत्रपर्वोदार्थे एककाः केचन देयाः पठकयगेनात्युदक नातिमृत्सिक यथास्यापणा मविरलमरपट्ट रज्जारणुयिगाशन दिव्य मुर-
जित्गन्धोदकवपं यथेति अप्ये ककाः पठकवप निवृत्तरज गट्टरजः ज्वररजः प्रशानरज उग्रशानरज कूर्चनि । अप्ये मृगः । अप्ये ककाः देयाः पठकवप

सूत्रपाणी पुरतु चिठति पजलिउठा । एव त्रिजयागुसारंग जाय अप्ये गड्ड्यादेवा अप्ये सिञ्चसमज्जितु
चलिन्नचित्तसुद्धसमठरत्यतरावगवोद्विष्य करेति जाय गत्रवद्विभृष्य, अप्ये गड्ड्या हिरण्यवासत्रासति, एव
सुत्रयारय गवद्विरजान्नरगपत्तपुष्पकलत्रोद्यमत्तग गयस जाय च्छात्रास त्रासनि । अप्ये गड्ड्या हिरण्यविहि

वः क्षागना हुग्गुटा यायद्वल्यमूलपाशयः पुरतस्तिष्ठतीति ॥ प्राञ्जलिकृताः, एव विजयामुसर य यावद्व्येकदेया आनिकुसमाञ्जितोपलि
मनिकमुदित मुरध्वत्तरापशवीषिक कुवतीति । यावत्तन्मवर्तितुन, अप्ये कक हिरण्यवप यथेति । एव त्रययं यज्जराभरसुप्रयपपक्क-

लोहीन इच्छिरोति विजय देवताः । अमुभारे यावत केचन इव देयता पठक वन प्रति लगारक पाणीह छोदि पूजो उपलिस करे, तथा चित्तथा
दृषां सूचि पवित्र करे समुप के रण्यांतरकोठो नाग लिहो एरयो करह यायत् धूपपटी उकरो मुग्नयगय करह, केचन इव देयता रूपानी वृष्टि
करह इव केचन इव सुवर्णनी बज्र होराणा आभरणनी पत्रनी फूलनी कतनी वीरनी नासानी गन्धवासनी यण नी मायत् धूप सुगन्धद्रव्यनी य-

वि गृह्णन्ति । एष सीमन्तस्यमात्-सूत्रपाठे पण्यनीलीपः प्राकृतस्थात् पदकवनाद्य सधंतुभिराम् यायत्सुसमनोवाभद्वंद्वरसलपसुगन्धिफाकान् गन्धाम् दवे-
 रसगयीचन्दनोरपत्तिखानिद्रुतौ पयसौ सेम तदुद्गुधबदमसपि ताररघ्यातद्व्यपदेश इतिन्यायेन दवेरसलपयद्वाग्यामनिधीयते ततो दवेरसलपयगामके
 बदने तयोः सुगन्धः परमगन्धो यत्र ताम् दवेरसलपयसुगन्धिफाकान् गन्धान्गृह्णन्ति गृहीत्वाच इतस्ततोविप्रकीर्ण्यष्टाभियोगावेवा एकत्रनिलति मिलि-
 त्याच यथैयस्यामी तन्नेत्रोपागच्छन्ति उपागत्य चतस्रार्थं यायत्सुसमनोवाभद्वंद्वरसलपयसुगन्धिफाकान् गन्धान्गृह्णन्ति गृहीत्वाच इतस्ततोविप्रकीर्ण्यष्टाभियोगावेवा
 यति उपमयति अथ्युतद्वससमीपस्थित कुवेतोत्पथः । अथाभ्युतद्वोपदेकरोतदाह । तएणसेअसु एहस्यादि । ततः उपस्थितायामभिपेक्षसामय्यासो-
 उभुतोद्वेदो वयभिःसामानिकसहस्रैः त्रयस्त्रिंशत्त्रायस्त्रिंशत्तैः चतुर्भिर्लोकपालै तिसृभिः पपद्भिः सप्तत्रिंशत्तैः सप्तत्रिंशत्तैः सप्तत्रिंशत्तैः सप्तत्रिंशत्तैः सप्तत्रिंशत्तैः
 आत्मरश्मिकेवसहस्रैः साधुं सपरिवृतसौख्यतदेवजनप्रसिद्धैः स्वाप्तायिकैर्वैदिक्यैश्च वरकमलप्रतिष्ठाभिरित्यादि सर्वप्राग्यत् । सुकुनालकरतलपरिगृहीते
 रनेकमहस्रसस्याकैः कलशैरिति नम्य तानेधविभागतोदयपति । अष्टसहस्रं चरीययिंजाना कलशाना यावत्पवादसहस्रं एतौप्याकामसहस्रं एतयि

चंदणकयचच्चाएहि आविद्रुक ठंगुणेहि पउमप्यलपिहाणेहि करपलसुकुमालपरिगहिण्हि अठसहस्रेण
 सोवस्सिआण कलषाण जाय अठसहस्रेण जामिआण जाय सहेदएहि सब्बमहिआहि सब्बतुअरेहि जाय

भिः परिपद्भिः सप्तत्रिंशत्तैः सप्तत्रिंशत्तैः सप्तत्रिंशत्तैः सप्तत्रिंशत्तैः सप्तत्रिंशत्तैः सप्तत्रिंशत्तैः सप्तत्रिंशत्तैः सप्तत्रिंशत्तैः सप्तत्रिंशत्तैः सप्तत्रिंशत्तैः
 तिहाणैः सुरजिवरयारिप्रतिपूर्वैः बन्धनकृतचर्चाणि आविद्रुकैर्गुणैः पट्टोरपलपिघोनेः (कलशैः) करतल सुकुमारपरिगृहीतैः, अष्टसहस्रं च
 द्वा नामह देयद् देवताना राजा दस हजार-सामानिक देव संहित तेन्रीस प्रार्थनास देयता ए संहित अ्यार लोकपाल संहित त्रिप्यपयेवा संहित
 चात् कटक संहित सात् कटकनां स्वामी संहित व्याकीस हजार आत्मरत्नक देयेकरी संहित सायि परिवस्यो यको तेह स्वभाविक शाश्वता अने
 नया विद्रुयिंय प्रपात उतम कमलमे धिये रस्या घुरजी सुगन्ध उतम निर्मल पाणीह प्रति पुष्प नस्या बावना बन्धने करो कीपीछे-बर्षो पूजा

अनपत्ते श्रीमत्पुत्रे पदकवने च सर्वतुल्यरादीन् गच्छति । तथा सत्योपापरादेः क्षमनेय क्रमेण वस्तुनाम गृह्णन्ति । ततो धातुकीलंत्पूर्वापरादे
योनेरसादित्वात्पुं यस्तुपदो वाच्यः । सता जम्बूद्वीपेपि लङ्गपदस्यैव वाच्यः । कियत्पदयन्तमित्याह । सुदशमो भाष्यद्वीपगतो मरुसस्य भद्रगालवने
मयतुवरान् यावत्सिद्धापकां गृह्णति एकमसौ च नन्दनमात् सर्वतुल्यमात् यावत्सिद्धापकां य सरच गोपीपचदन्त एव्यक्ष सुमनोदासपचितपुष्पा

गिरह ति २ सा एगन्तिमिति २ सा लेनेव सामी, तेनेव उधागच्छति २ ता महत्य जात्र तित्ययराभि
सेष्य उवठवेति ॥ तपुणसेष्यसुपदेविदे देवराया दचहिं सामांनिष्यसाहसीहि तायसीमाए तायतोसएहि
चउहिठोगपालेहिं तिहिपरिसाहि सत्तहिष्यणिएहि सत्तहिष्यणिआहिवहहिं चसालीसाए स्यायरकटेवसाह
स्तीहि सत्ति सपरियुक्ते तेहिसाहाविणिहिं विउछेएहिअ वरकमलपडुठाणेहि सुरजिवरयारिपक्रिपुणे हिं

ति, एव नन्दनयनात् सर्वतुल्यमात् यावत् सिद्धापकां सरस गोपीपचदन्त दिव्यक्ष सुमनादासगृह्णन्त, एव श्रीमन्मपयकवनाभ्याच मयत
यरात् यावामुमादासदरनलय श्रीगन्धिकां सुगन्धाद्य गणहन्ति गृहीत्वा एकत्रमिति नितित्या, यत्रैवस्थानी तत्रैवोपागच्छन्ति, नपागत्य
सहाये यावतोपकराजिपक उपस्थापयन्ति ॥ सभाः सञ्चय्यतेन्द्रः दशभिः सामानिकसहस्रैः स्त्रयारिग्रथना आपात्रशस्त्रैश्चतुर्भिर्भोजपालैः स्त्रिस्त-

निय प्रमूय फरसु यावत् उतर कुरने विपे यावत् सुदशननासा ज्यू द्वीपमो मेरु तेहना भद्रगाल वनने विप सयनयर कयापलीवस्तु यायत् छेतस्य
रसी यज्ञीह, इमनदन् वन यको सर्व कपाप वस्त यावत् सिरसिब सरन गोपीय नागव बायला चन्दव अने देव सयन्तो फूलना सासा मरुह ५-
न मानन वन यका छाने पदकयन यको सर्व कयापली वस्तु यावत् फूलनी सासा वदुर अने मलयनामे सुगन्ध गन्धद्रव्यलिङ्ग लेह नह एकठा नि
लह श्रीकीने जिह्रां स्वामीदे जिह्रां आवे आबोने महर अर्थवन्त यावत् गोपीकर योग्य अमिपक वस्तु अच्युतेन्द्र पासे मूख ॥ विधारे ते अच्युते-

द्रष्टुमशक्यः स्यान्ननुययान् कथायद्वय्याणि आत्मलक्षादीनि स्याद्विजातिजेदेन पुष्पाणि स्यान्गन्धान् धासादीन् सर्वाणि भास्मानि यथितादिजेदभि
 नानि यवोन्मदीयधीराश्वमीप्रमखाः सिद्धापकाय सवपामगृह्णन्ति गृहीत्वा च पटनद्रष्टुद्रहोदकमुत्पलादीनि च गृह्णन्ति, एषुद्रष्टुमन्वयायेन सर्वे
 सप्तमवस्थाकारित्येन कलककम्पा पर्यताः मध्यपरलोच्ये कुलपवताहिमाचलादय क्षेपयुक्तैतास्त्रये सवमश्वद्वेपु पटनद्रष्टुद्विषयवर्षेपु उत्तरादिपुसव
 चक्रयन्ति विजयपु यथादिपु यथास्कारपवतेषु गजदंतान्तेषु मातृपवविषु सरलाकृतिषु चिचकृटादिषु तथास्तरनदीषु याज्ञवत्यादिषु विभापेत यदेत्
 पवतेषु ननु नदीनां द्रष्टृषु नदीनां कमसेषु भागपायितीर्षाश्च नदीनां मदीयूदकोमयतममृदा एतत् सवमन्वित्यय । यात्यदाद्वेयकुपपरिषद
 र्भेन कुरुयेच्चित्रिचित्रिगिरियमकगिरिकाचननिरिजदशकेषु यथासम्भव वस्तुजात गृह्णन्ति यावापदात् पुष्करयवहीमांशुस्य पूषांशुमरी भद्रशारावने

क्वात्रिजिजएसु वस्कारपहएसु च्यतरणईसु विभासिजा जाव उत्तरकुसु जाव सुवसणभद्रसालत्रणे सवतु
 च्यरे जाव सिद्धत्यएच्य गिरहृति । एवणदणवणाने सवतुच्यरे जाव सिद्धत्यएअ सरसच गोसीसचदण दिव
 चसुमणदाम गिराति, एव सोमणसपहगमणानेच्य सवतुच्यरे जाव सुमणदाम दहरमलयसुगधिए मधेअ

वात्सवीपयोप सिद्धापकाय गृह्णन्ति, गृहीत्वा पटनद्रष्टु द्रवीदक च उत्पलादीनि, एव सर्वकुलपयतेषु पक्षधितास्त्रेषु सर्वमश्वद्वेपु
 सवमन्वित्ययिजयपु यथास्कारपवतेषु आत्मलक्षणेषु च्यतरणवर्षेपु यावापदात् पुष्करयवहीमांशुस्य पूषांशुमरी भद्रशारावने

मृयनीह यायत् पूषाद्विमन्त पवतयकी सवमन्वर कसापही वस्तु सय जातना पूषा सवमन्वित्ययिजयपु यावापदात् पुष्करयवहीमांशुस्य पूषांशुमरी भद्रशारावने
 जहमीप्रमय छने चाली सरसिय यवद लईने पटनद्रष्टु यकी द्रष्टुने सवगपाकी छने कमललोच । इम मयकुल पर्वत ने चिये सवयुक्त येताद्वये
 विदे सर्वमोटा द्रष्टुने चिये सर्वेक्षेने विप सर्वं चक्रयन्ति विजयने चिये सव मणारापर्यताने चिये सर्वं आत्मलक्षणेने चिये पंखी माटी कमल सर

प्रवृत्तमस्मादिति द्रष्टव्यं । देवतसूत्राय उक्तं तदेतत्त्वमिदं येषां चोपनिषत्सु गृहीता इति बोध्यं । योग्यतायागादेयार्थमिति पक्षः । येषु यूपकदुष्टकामां सत्रप्र-
वृत्तमस्मादिति द्रष्टव्यं । देवतसूत्राय उक्तं तदेतत्त्वमिदं येषां चोपनिषत्सु गृहीता इति बोध्यं । योग्यतायागादेयार्थमिति पक्षः । येषु यूपकदुष्टकामां सत्रप्र-
वृत्तमस्मादिति द्रष्टव्यं । देवतसूत्राय उक्तं तदेतत्त्वमिदं येषां चोपनिषत्सु गृहीता इति बोध्यं । योग्यतायागादेयार्थमिति पक्षः । येषु यूपकदुष्टकामां सत्रप्र-

ति, एवमुक्तं । दातुं जात्र प्रवृत्तमस्मादिति द्रष्टव्यं । देवतसूत्राय उक्तं तदेतत्त्वमिदं येषां चोपनिषत्सु गृहीता इति बोध्यं । योग्यतायागादेयार्थमिति पक्षः । येषु यूपकदुष्टकामां सत्रप्र-
महागर्हणं जात्र बुद्धिहिमवतानं सवृत्तमस्मादिति द्रष्टव्यं । देवतसूत्राय उक्तं तदेतत्त्वमिदं येषां चोपनिषत्सु गृहीता इति बोध्यं । योग्यतायागादेयार्थमिति पक्षः । येषु यूपकदुष्टकामां सत्रप्र-

वृत्ति, गृहीत्वा यानि तत्र उपस्थापितानि यावत्सर्वस्यप्राणि तानि गृह्णन्ति, एकं पुष्पादानं यावद्भुजतैरेकैकयोः भागमादीनां तीर्थानां
वृत्तानि नृनिष्ठाश्च गृह्णन्ति, गृहीत्वा, एव गङ्गादीनां नद्यादीनां यावत् बुद्धिहिमवतो सर्वतयान् सर्वपुष्पाणि सर्वे गन्धान् सर्वमात्याति या-

प्रवृत्तं यावत् यूपना कष्टूठा मति यदीनें त्रिधां खीरोदधि समुद्रबद्धं, त्रिधां व्यावर्त्तनें खीराक्षरं खीराक्षरं यावत् प्रवृत्तं जात्रा खीराक्षरं सम
द्विर्नें त्रिधां खीरोदधि समुद्रबद्धं, त्रिधां व्यावर्त्तनें खीराक्षरं खीराक्षरं यावत् प्रवृत्तं जात्रा खीराक्षरं सम
यावत् भरत पयत क्षेत्रम् भाग्यं वरदानं प्रपाद्यं यावत् प्रवृत्तं जात्रा खीराक्षरं सम

विक्रयसायाः अष्टिकतरत्वात् तयोर्विहासमद्यथाभरतीत्यसमुद्गयावत्संप्रसमुद्गकाः आश्रयावत्पदासकोटसमुद्गकादयो याच्याः । एषा वक्ष्यास्याप्राग्वत् ।
 सात्वतानि यावत्सर्वकाराव्यवधानावेषिषः । तत्रव्यवधानातीति सामान्यतोवातोपकरणानि सात्वतानि सट्टिपेक्षयाणि यवामपसडलमपसडल-
 मिति, अटसडल यूपकडुक्तानामिति । अयविकुर्वणायाः सायकस्वगाध । विरचित्ताडत्यादि विकुर्वित्वाच स्वाभाविकान् देवलोकेष्वलोकयत् स्व-
 यमिदम् शास्त्रान् वैक्रियायानतरोक्तात् सीयसीदिकान् यावत्समुद्गमगारादयो व्यजमानायास्याः यूपकडुक्तकाय सुत्रेसाक्षादुपात्तान् गृहीत्याच
 यत्रैव सीरोदःसमुद्गस्त्रैवागत्य सीरोदकसीररूपमुदक गृह्णन्ति । ननु सेरुतोडाभ्येकागमूतवस्त्रपृष्ठाया यत्नत स्तेदयास्तद्व्यप्रणोपयोगिवस्तुजात
 कन्यगमङ्गारादिक गृह्णन्तु, पर तदनूपयोगियावत्समुद्गमविष्ट सिंहासनचामरादिकैरसमुद्गकादिकव कणगृह्णन्तीति चेदुच्यते, विक्रयणासूत्रस्यातिदेशेन

चेसि च्युतरोह नाणिच्युत्वाहं, सीहासणल्लस्रचामरतेल्लसमुग्गा जाव सरिसवसमुग्गा जाव तालिच्युटा जाव च्युठ
 सहस्सं कळुत्थ्याणं विवह्वन्ति २ ता साहाविण्वि उव्विण्वि कळसे जाव कळुत्तुगथ गिहिस्सिप्पा जेणेव खीरो
 टए समुहे, तेणेवच्युगमस्सीरोदग गिखन्ति २ ता जाइतत्यउप्पलाह पउमाह जाव सहस्सपत्ताहं तोइ गिखं

प्रह्वयः सवपटलकानि विह्वेविततराणि प्रवित्तव्यानि ॥ सिंहासनल्लस्रचामर तेल्लसमुद्गका यावत् सवपसमुद्गकाः तालिच्युटानि यावदटसहस्र कळु
 ल्लकाना । विक्रयन्ति, विकुर्वन्ति स्वाभाविकान् वैक्रियांच कलयाण यावत् कळुत्तुकाच गृहीत्वा यत्रैवसीरोद मसुद्रः तत्रैव आगत्यसीरोदक गृ-

ह्मिरीति जिमसुर्पोभर्ने आपिक्खारे राय प्रवेसीमहि कसो खे तिम सव चङ्गेरो आयत्त पुरक चङ्गेरो आभरण चङ्गेरो लोम षय चङ्गेरी इत्यादिक
 सव पटलक पुण्यपटलक प्रसूय सुर्पोधना अपिक्खार यक्की विरोयइ विविष्ट अपिक्खतर कइया सिंहासण ल्लस्र चामर तेल्लना समुद्गता दाधवा यावत्
 सरिसवना समुद्गता दाधवा पीत्रव । यावत् एक चङ्गार आठ यूपना कळुत्ता विकुर्वन्ति विकुर्वन्ति स्वाभाविक सास्वता अने विकुर्वित एइया कसय

काणां पुनश्च गेरीशामष्टसहस्रं यवमुक्तस्यागेन यथापूर्वमस्तराजमभीये इत्याभियेकमभये सर्वभर्गय स्तथात्र आख्या, अष्टसहस्र आभरणभर्गेय शोभ
इत्यगभगेरीयमिति । तथान्वयपटलकानिवाच्यानि । तथहि । अष्टमहस्रं पुन्यपटलकानां पायलाभहस्तकपटलकानां, इत्यादि यस्तुति नूयानाभिपेक्षी
पयोग्यमुक्तिः पश्ययेय तुस्यानि । मनु गुणेमेत्याह । विज्ञेयितव्यताययतविशिष्टानि भणितव्यानिवाच्यानि प्रथमकृषीपरिवर्धयिर्क्यतातोऽप्युतकृषयेय

समुद्राएण जाव समोर्दाणिष्ठा अठसहस्र सोवखिच्छाण कलसाण १ एव रूप्यमयाण २ मणिमयाण ३
सुवख्यारूप्यमयाण ४ सुवखुंमणिमयाण ५ रूप्यमणिमयाण ६ सुवख्यारूप्यमणिमयाण ७ अठसहस्रं
मोमिज्जाण ८ अठसहस्र चदणकलसाण एव भिगाराण आयसाण यालाण पाईण सुपर्दठगाण
विज्ञाण रयणकरढगाण वायकरगाण पुष्कचगेरीण, एव जहासूरीश्याभस्स सव्वचगेरींठ सव्वपल्लगाइं थि

मुत्तु उत्तरवीरस्त्यदिगुभागमपक्रामन्ति अपक्रम्य दीक्षिपसमुद्रपातेन यावत् समवहत्य अष्टमहस्र सोवखिकलगाणां यय रूप्यमयाणा मणिम
याणां सुवख्यारूप्यमयाणां सुवखुंमणिमयाणां रीप्यमणिमयाणां सुवखरीप्यमणिमयाणां अष्टमहस्रं भीयेयकानां अष्टमहस्रं चम्पकलगाणां, एव
सुव्वारकाणां आदर्शानां स्वाकीनां पाकीनां सुमविष्टकानां वित्राणां रयणकरढकानां मातकरढकानां पुन्यचङ्गेरीयां, एयं यथा सूर्याजस्य सर्वे-

तिथार ते छानिपेण वेयता । इयधत्त मुद्रयथा यावत् सोमलोने इयान काण्ड अपक्रमे जाइ अपक्रमीने वीक्षीय समुद्राव करीने यावत् समुद्रात
करीने एक इत्रार मत्र आठ सुवखुंमय कलगविष्टुर्वै एमरुयाभय कलग एक इत्रार आठ मणि मय १००० सुवख रूप्यमय १००० सुवखुं मणिमय
१००० रूप्यमवि मय १००० सुवखुं रूप्य मणिमय १००० एक इत्रार आठ मणिमय कलग एक इत्रार आठ चम्पक कलस चम्पलीक यहा इम पङ्गा
र कोटा १००० छारीसा १००० बास १००० पात्री १००० सुमविष्टक १००० चित्र १००० रजमाकरलक १००० वातकरल वीत्रया १००० फूलनी चङ्गेरी इ

६.२ ॥ नित्यादि । ततस्तेषांभियोगिकादेया वृत्ततुष्टयावश् प्रतिश्रुत्य उत्तरपौरस्त्य दिग्भागमपक्रामति अपक्राम्य च वैक्रियसमुद्भूयतेन यावदपदात् समोदृष्टतिप्रियाद्य । समवद्व्यत्यङ्गऽपुनश्च अष्टोत्तरसहस्र सौवर्षिककलशानां विकस्येत्सीतिसम्बन्धः । एवमष्टसहस्र रूप्यमयानां मणिमयानां मुय-
 क्त्वरूप्यमयानां सुवर्णमणिमयानां सुवर्णरूप्यमणिमयानां अष्टसहस्र भौमेयकोणा मृन्मयानामित्यर्थः अष्टसहस्र चदनकलशानां म-
 न्मयपटानां एवद्वृंगाराणां आद्यार्थानांस्थानीनां पात्रीणां सुप्रतिष्ठकानां चित्राणां रत्नकरकलानां यातकरकाणां बहिर्विप्रितानां मध्येजलशून्यानां कर

समासुरण जाय पञ्जुवासात तएण ॥ स एञ्जु प देवेदे देवराया महदेवाहिवे आभिनुगेदेवेसद्वावेइ २
 सा एववयासी ॥ खिप्पामेय जोदेवाणुप्पिआ ! महत्थमहग्ग्व महरिहं विउल तित्त्ययराभिसेच्च उवठवेह ॥
 तएण तेञ्छान्निनुगादेवा हठतुठा जाय पफिसुणिप्पा उत्तरपुरत्थिमदिसीमाय अक्कममति २ ता वेउत्तिप्र

निर्योना पवट, मन्दरेचमयसरख यावदपु पाचत इति ॥ ततः सञ्च्युतोदेवेन्द्रादेवराजः महामर्दयाधिप आनियोग्यान् दवान् शञ्जापयति शञ्जा
 पयित्वा एवमवादीत ॥ चिमनेय भोदेवानुप्रियाः । महार्चे महार्थे महार्थविपुला तीर्थकरान्नियेक उपस्थापयत, ततस्तेषांभिः वृत्ततुष्टा यावदप्रति

जार आत्तराजक द्यवता विमान इमार योजनमां शाखपखे पुइल पखे, महेन्द्रध्वज एकठा पञ्चयोत्र १२५ योजनमा ऊचपखे दक्षिणदि
 शिमा १६ व्यन्तरेन्द्रनै मज्जुस्वरामाने घटा उत्तर दिशिमा १६ व्यन्तरेन्द्रनै मज्जु योयामाने घटा पासा कटफनो खासी छने विमानना धिक्कुर्वण-
 इार आच्छाकारी देवता नाखवा ६२ व्योतिपीने चद्रमाने सुस्वरामाने घटा सूर्ये सुस्वरानिर्वापमाने घटा मेरुपयते आवह । सर्वइद्र यायत् पर्युपा
 ममा करे त तिचार पछो तेइ अञ्जुतेद्र नामह देवेन्द्र नामह देवतानो राजा मोटो देवाधिप बोसठिइद्र माहि महादिक आभिनुगदेवताने सोइये सेठावी
 ने इम करइ कतायलो दे देवान् प्रिय । महा अर्थयत्त महइ नुइपो मोटाने योग्य विसीकं तीर्थे कर योग्य अभियेक उपस्थापो आसीत्यारकरो ॥

मुत्तरनिर्णया सर्वयोग मदरेसमकरकवाच्यं । यावत्पर्युपासते । यावत्प्रदयादृतु प्राणदर्शितं । ततोऽप्य एतदुल्लेखार्थं । तैर्लोकानेवं सेयसमय
 चदात्रोदयिदा भोवत्परायाको परतत्रपतेच चरुद्विधाभाषिअसाइसीदि चरुद्विअगभद्विसीदि तिदिपरिकादि चरुद्विअविअदि चरुद्विअविअदि
 यदेदि सासचदिआयररकदेवसाइसीदि यवजाइवाकसतरा एवंवुरावि ॥ नन्दत्रादेरेवचद्राः सूर्याश्चैत्यत्र चतुर्वचन किमर्थं प्रस्तुतकमणि एकस्यैव सूर्य-
 सचद्रसवापिकृतत्वात् । अन्येयद्रावा चतुःपट्टिष्व्याकृतत्वापातात् उच्यते किमकल्याणकाविय दगकसंपेद्रा बिंशतिर्देवतावर्गोद्गा द्वाविंशत्युच्यन्तेद्रा
 एतेल्लक्षितः चद्रसूर्यौ तृतात्वापेक्षया तैमचद्राः सूर्या अचध्यावाद्यापि रुसादीति कोनामकामय तैमचनभद्रादकाणा दृगम स्यदगीम पुपयःपदुक्त गति
 चरित्रे श्रीमूर्तिदेवमूर्तिके श्रीयतिदेवमममचवर्णे ज्योतिष्कनायको पुप्यदत्तौ सख्याति नमतः हेमाद्रिनाद्रिपतेस्व चतुःपट्टिसुरेधराः १ अथानीया
 प्रस्तुतकर्णैवोक्तव्यतामाह । तएवमित्यादि । तलाखोऽष्टुतोयः प्रागजिह्वितो देवेन्द्रो देवरात्रा महाभदेवापियो महेन्द्रः चतु पट्टावपीन्द्रैषु ल-
 व्यमनिष्टो उनएवाव्य प्रथमोऽजिदेकइति आभियोग्यान् देवानगस्यसि शस्यित्याच एवमथादीन् यदयादीतदाह । विप्रमेयमोदेवानुमियाः । महायै
 महाई विपुल तीर्पकरानियेकमपस्थापयत । अत्रमहायैवित्पदानि प्राग्वत्तराख्यापिकारिचक्षितानि याव्ययोजनानुसूचना । अथययातेचक्रुस्तथाह ।

माणा जोश्रुगवहस्स महिदप्पपा पणत्रीस जोअणसयं च ठावाहिणाण मजुस्सरा उत्तराण मजुघोसा पाय
 ज्ञाणिआहिअइं विमाणकरीश्रु आनिउगादेवा, जोइंसिआण सुस्सरा सुस्सराणिग्घोसात्तं च ठात्तं मदरे

पस्तादाचिवात्याना मज्झरा, औत्तराहार्तं मज्झोपा, पदात्यनीकापिपतिः विनामकारीच आभियोग्येदेव, ज्योतिषिकाना मन्बरा, सुस्तर-

क नलिन्द्र ने ठ इअर असूर पुगार वजीने अनेरा १० इन्द्र ने भाषानिक देवता एह, एहयो चतुर्गुणा आत्मरसक देवता १ पुह चमरेन्द्र यजोने
 इचिचदिगिना नव इन्ने पासा कटकमो खामो मद्रसेन नामे, यलिन्र वज्जिने उत्तर विगिना नव इन्ने पासा कटकमो खामो दक्षमाने, ३० व्य-
 त्तरेन्द्र ज्योतिदेन्द्र पदि कइथा । इन प्रथमपटीमो परे एतलो भिसेय आर इअर साषानिक देवता आर अप महिपी सोल इ-

दासिप्राप्त्याप्तमरेन्द्रयज्जितानां मयमपतीश्वराणां मयसेनापदास्थनीकाचिपतिः । दद्यात्
 घटादिकं पूर्वस्वस्वमन्त्रेयकमप्युक्तं तत्समुदाययाज्येसर्वस्यद्वयमिति । अथव्यमरेन्द्रज्यातिशेम्भ्राः सायमन्तरहत्यादि । व्यन्तरेन्द्रात्मोतिशेन्द्राय नेत
 स्वाः शिष्ययुद्धिप्रापकोपा एवमेव यथाभवगवासितसत्येवेत्यर्थः । नवर बत्वारिमाभानिकामां मय्मूपाणि चतुःशोऽयमद्वय योदगआत्मरयससहद्वयि
 यिमानानि योजनसहस्रायामविषम्भास्यां मरेन्द्रध्वजा पञ्चयिगताधिक्योऽजाशत घटाद्यदाचिणात्याना मय्मूस्वरा औत्तराङ्गाणामनुयोपा पदात्य
 नीकाचिपतयो विमानकारिभ्यश्च आभियागिकादेयाः कोर्यः स्वाभ्यादिष्टादिआभियागिकादेवा घटायादित्ता किमनेणि विमानविकुमुखेय प्रयत्ने । न
 पुनर्द्वैरिगनेप्रियवयालकवतनिदिष्टमामका इति व्याख्या विदोपप्रातिपादिनीति सूत्रोक्तमपीदं शोच । सर्वेयानमव्यन्तरिकाया पयदिदेय ना ८ सह
 स्वाणि तस्यमाया १० सहस्त्राणि वाद्याया १२ सहस्त्राणि । एतेयानुजेसकप । तेऽकालेय तेऽयमयस्य कालंशाम पिपासदे पिपायराया चतुर्दि
 साम विषयनाहस्वीदि वसिष्ठमगमहिनीदि मपरियारादि विदिपरिसादि ममदिअणिआदिद्विदि सोनसदिआयरकदेयसाह
 र्मोदि तस्य एवमर्हपीति व्यन्तराहयज्योतिष्काअपिष्टेया , तेन सामानिकादिसस्यासुनविष्टेयः घटानुवाय विष्टेयः चन्द्राणां मुखरा सूर्योर्वा-

वाउण णदिस्सरा यगिअणणदीघोसा चउसठीसठीस्वलु लच्चसहसरात् अयसुचज्जाण ॥ सामाणिआनु एए
 चउग्गोआयरकात् १ दाहिणीस्वाण पायसाणीअदिद्वई भद्दुसणे । उत्तरिस्वाण दस्को वाणमतरजोडसि
 आणेअस्सा, एत्तचेव नवर चत्तारिसामाणिअसहसरीनु चत्तारिअणमहिनीनु सोलस आयरकसहससावि

चत्तारिचसामाभिक सहस्त्राणि चतस्रा अयमद्वयः गोहं आत्मरत सहस्त्राणि यिमानपात्रमहस्र । मरेन्द्रध्वजः पञ्चयिगति याजमगत
 चस्वरा नामे घटा अग्निकुमारने मय्मूस्वरा नामे घटा विष्णुकुमारने मय्मूपाया नामे घटा उदयिकुमारने सुस्वरा नामे घटा द्वीपकुमारने मय्मूस्वरा-
 नामे घटा वायुकुमारने नन्दिस्वरा नामे घटा सोमिकुमारने मन्दोपोपनामे घटा सोमिदि दृगार सागागिक चमरेन्द्र मे सादि दृगार सामानि-

याद्याया ३०, स इत्यादि अयजिष्ठाया भवमयाचिपौहगैत्र्याया मध्ये चवेपुद्देवाद्योदविषयेऽपि पश्य सप्तमेऽपि पाना
 वेपुदालिपुमुताया भूतामन्वसो मध्येऽपि । अथपरः । तेषां कालेऽपि नित्यादि । तस्मिन्काले तस्मिन्समये धारयत्येव भवत्यत् मन्वसमिदमाभात्यं ज्ञेयः
 पद्माभातिप्राप्त्यादि पदमन्वस्यः चतुर्गुणा आत्मरक्षाः नैपक्षराघटा भवन्तेनः पदात्यनीकापि पति । विमान पञ्चविंशतिपौहगैत्र्यादि मन्वे
 द्रव्यमोऽपि मनीषानिपोजनयताम् । अथायज्ञेयभवेनवर्गद्वयकथयतामस्यातिदेशोनाह । एवमसुरिन्वद्वत्यादि । एवधर्येद्वभ्यायेमासुरेभ्यो वनरघ
 शौत्री ताभ्यां यज्ञेयानां भवमयाचौद्राकां भूतामन्वसो यत्तव्य कोश भवत् असुरकुमाराकां छेपक्षराघटा भागानामाजकुमाराकां नैपक्षराघटा
 मुपशान्तिगृहकुमाराका इत्यस्यरा यिथुत्कुमाराका क्री बक्षरा अग्निकुमाराका मजुषोपा उद्विपुमाराणां सुस्वरा द्वीपकुमा-
 राकां निपुस्वरा यापुकुमाराकादिस्वरा स्तमितकुमाराकादिषोपा । एयामेयोक्तानुक्तवानिक्तसपक्षार्येयाभाह । ननु पट्टिचमरेद्रस्य खलुनिदये
 पट्टिचमरेद्रस्य असुरवर्जानां परैर्द्रवीमा महाव्य भवनवाचौद्राकां सामानिकाः च पुनरैत्रिकमेव तेनेते सामानिका यत्तुर्गुणाः पुनरारभरक्षकाप्रवति

सयाह एव मसुरिद्वयजिष्ठाया भवमयासिहदाया जवर अतुराण छेपक्षराघटा नागाणमेधस्वरा सुधयाण
 ठस्वस्वरा विज्जाणकोधस्वरा अग्नीया मजुस्वरा विसाणमजुवेसा उद्वहीण सुस्वरा दीवाण मजुस्वरा

यानां, मपुरथरा, यापूना नन्विषोपा, स्तमितानां नन्विषोपा, चतुःपट्टिः पट्टिः खलपट्ट्य च इत्यादि असुरयज्जोना सामानिका एते चतु-
 गुंषा आत्मरक्षा, दाविवात्याना यदाव्यनीकापि पति । मजुसेन, श्रीमराहानाद्वहति । सामान्तराज्योतिपिकानेतव्याः एयमेव मन्वर
 सामिका यो योमुषा बीबीस इत्यादि आत्मरक्षण देवता नैपक्षरागां नै पटा मजुसेनानां पाशा कठकनो अपिपत्ती विमान पञ्चवीस २५ इज्जार
 योगमनु विस्तीर्ण, मन्वस्त्रध्वज अग्नीमन्त्र यज्ञेनै भयगपतीमा २८ इत्यने कव्वो चरखेम्पनी परै एतलो विसेय । अ-
 नुर कुमारने छेपक्षरागां नै पटा जाणवी, नाग कुमारने नैपक्षरागां नै पटा, मन्व कुमारने इत्यस्यरागां नै पटा विष्टारुमारने को-

करपर्यंत प्रति, श्रेयं यान विस्तार विद्वत् तदेव चरचरणाधिकारोक्तमेव । पर्यंदीयणीजीवाभिगने इदं सूत्रं देहशीप्रदीपन्यायेन सम्यग्यनीय ।
परादेहलीस्योदीपो षडस्य देहलीस्य बाह्यस्थवस्तुप्रकाशगोपयोगी सयंदनप्युत्तेजसराधिकारे सध्यमाने बलीन्द्राधिकारे वक्ष्यमाणेषु प्रसुप्तभवमपसिपूय-
यागी भवति त्रिपूयपिकारेण पर्यंदीवाच्याहृत्यं । तथाहि । चरस्य अभ्यन्तरिकाया पर्यंदि २४ सहास्रानि देवाणां नयमाया २८ सहास्रानि दाह्या
यांच ३२ सहास्रानि तथा बलीन्द्रस्याभ्यन्तरिकार्यां पर्यंदि २० सहास्रानि बाह्याया २४ सहास्रानि तथा चरणेभ्यः स्याभ्यन्तरिकाया
पर्यंदि ६० सहास्रानि नयमाया ८० सहास्रानि नूतानन्वस्याभ्यन्तरिकाया पर्यंदि ५० सहास्रानि नयमाया ६० सहास्रानि

चउगुणः श्यायरस्को महादुमो पायत्तानीश्याहिवहं महाउघस्सराघटा सेतसंवेव परिसाउ जहा जीवाभि
गमे ॥ तेण कालेण २ चरणे तदेव पागात्त कुमांमाणियसहाहस्सीउ लख्यगमहिसीउ चउगुणा श्यायरस्का
मेघसराघटा नहुसंणे। पायत्तानीश्याहिवहं विमाणंपणवीसं जोश्रणसहस्साहं महिदप्पउ अह्हाइज्जाइ जोश्रण

तस्मिन्नुचमये चरकयेव मामात्य पदसापान्तिकसहास्रानि पहयमहिवाः, चउगुणा श्यासरक्ताः सेपस्सराघटा भद्रसेमः पदात्यनीकाधिपतिः
पातयिमान पञ्चविशतिपोकनसहास्रानि महेन्द्रज्ज अहं त्रितीयानि योजनशतानि एव मसुरेन्द्रवर्जितानां भवनवासोन्मिश्राणां नवरं शसुराणां
जोचस्सराघटा, नागामासेचरा, सुपर्णाणां [ससरा, विद्युताकीससरा, अग्निमानससरा, विद्या मञ्जुपीया, उदधीना सुखरा, द्वी-

ममय धनिन्द्रनाने असुरेन्द्र असुरो राजा इमज चररेन्द्रनी परं एतसो विसेय, साति इजार सामानिक देवता, सामानीक यकी चोगुणा ये साव
ध्यालीस इजार अप्परसक देवता महादुम नाने पाशा कटकको स्वामी महाउघस्सरा घटा घोपयाक्तु सद्य तिमज पर्यंदी जिम जीवाभिगन सूत्रं
[मिपे करीछे तिम जाणवी ॥ तेचं काले तिमज चरणेभ्यः स्याभ्यन्तरिकाया पर्यंदि २० सहास्रानि बाह्याया २४ सहास्रानि तथा चरणेभ्यः स्याभ्यन्तरिकाया
पर्यंदि ६० सहास्रानि नयमाया ८० सहास्रानि नूतानन्वस्याभ्यन्तरिकाया पर्यंदि ५० सहास्रानि नयमाया ६० सहास्रानि

स्वकीयधिपतिः नानुपसरायतः व्याप्तावोऽपि प्रतिपद्यतति यत्किञ्च दानिष्यता न्यायमागः वरपयिमोरति-

समोसरद्द पञ्जयासद्द ॥ तेण कालेण २ अलिअसुरिदे अजसुराया एवमेव णवर सठीवामाणिअसुसाहससीठ

प्रापयतिः आपथ्यरापयता, यामविनात पञ्चाशद्योजमसहस्राणि (विस्तारयाम) महेन्द्रजङ्गः पद्मभोजमशयानि विभामकदाभियोगिकोदेवः
 छावयितुं तदेव, यावत्सन्दरे समवसरति येषु पावते इति ॥ तस्मिन्काले तस्मिन्समये बभौ असुरेन्द्रः अमुरराज, एवमेव नवर पट्टिः सामानि
 कमहस्राणि वतुर्गुवा आम्बरककाः महादुमो पदात्यन्तीकापयति नहीचस्त्रापयतः शेषतवेव, परिपदे यथा जीवाभिगते इति ॥ तस्मिन्काले

[illegible]

बोसहि हजार हमण्यारैदिशिं देसाय रूप्यन हजार अङ्कुरखन देवताए अनेरेविच देवे परिचस्यो निमजाखवो, पणि एतसो विवेद
 दुनगामे पासो कटकनो खानी रुपखरागामे यटा विमान पक्षाय ५० हजार योगन पोइलू खानू मनेन्द्रधन पांच सें ५०० योगन छंयपवे दि-
 गामनो करपइर खासाकारी देवता अवधोय माकतो दिगत्र जाखवो, यावत् मेकने विपे आवव पर्युपासना करे सोये करनी ॥ विवेकानें सिखइ

करपर्वसहति, श्रुपयामविमानविस्तारादिक तदीय बभरवन्वाधिकारोक्तमेव । पर्यदोयणाक्षीवाभिगने इदं सूत्र देहलीप्रदीपन्यायेन सम्बन्धीय । यथादेहलीस्थोदीयो इत्यदेहलीस्थथाइत्यस्तुप्रकाशनोपयोगी तथेदं गम्य ज्ञेयमराधिकारे उच्यमाने यत्सोद्गाधिकारे यत्समाणेष्टुष्टुभयनपत्तिपूय-
योगी भवति त्रिपुप्यधिकारेण पर्यदोयाध्याइत्यर्थः । तथाहि । बभरवन्वाध्याइत्यर्थः २४ सहस्राणि देवाना मध्यमाया २८ सहस्राणि दाद्या
यां ३२ सहस्राणि तथा बलीव्रस्याम्यन्तरिकाया पर्यदि २० सहस्राणि याद्याया २८ सहस्राणि तथा पर्येभ्रस्याभ्यन्तरिकाया
पर्यदि ६० सहस्राणि मध्यमाया ३० सहस्राणि याद्यायां ८० सहस्राणि ब्रूतानन्दस्याम्यन्तरिकायां पर्यदि ५० सहस्राणि मध्यमाया ६० सहस्राणि

चउगुण० श्यायरको महादुमो पायत्ताणीश्याहिवई महान्धस्सराघटा सेसतचेव परिसान जहा जीवामि
गमे ॥ तेण कालेण २ धरणे तहेव णागात्त दुसोमाणिश्यासहस्सीत्त तथ्यग्गमहिसीत्त चउगुणा श्यायरका
मेघसराघटा जटसेणे। पायप्पीश्याहिवई विमाणंपणवीसं जोश्यणसहस्साइ महिदप्पत्तं श्याहाइज्जाइ जोअण

तस्मिन्मन्त्रे धरकस्यैव नामात्वं पदसामान्त्रिकसहस्राणि पठयमहिष्या, चतुर्गुणा छात्सरचका मेषस्यरापठता भद्रसेनः पदात्यनीकाधिपतिः
पानथिनाम पञ्चविंशतिपौत्रसहस्राणि महेन्द्राज आहं त्रितीयानि योजनशतानि यय नसुरेभ्रयजितानां भयतयासोन्द्राणां, नवरं असुराणा
ओपस्तरापठता, नागानामेयस्वरा, सुपर्णाणां इंसस्वरा, विद्युताक्षीवस्वरा, अग्निर्गामस्वस्वरा, दिशां सञ्जुषोया, उदयोना सुस्वरा, द्वी-

मन्त्रं तस्मिन्मन्त्रे असुरेभ्र असुरासो राजा इत्यज बभरवन्वाध्याइत्यर्थः परं एतलो विसेय, साति हजार सामानिक देवता, सामानिक यकी चोगूणा ये क्षाप
श्यालीस हजार आङ्गरक देवता महेन्द्रम नाने याका कटकको स्वामी महान्धपस्वरा घटा चोयणाक्तुं सध तिमज पर्यदा जिन जोयाभिगम सूत्रने
विदे कहीछे तिम जायमी ॥ तेने काले तिकइ समयइ परसेभ्र तिमज कहीको, एतलो विसेय, त हजार सामानिक देवता त अय मन्त्रिणी देवी सा-

तानीकाचिपतिः नक्षत्रपञ्चराष्ट्रः व्याख्यातोऽयिं प्रतिपद्यतइति वमरचणस्थाने पञ्चिषसुः दक्षिणात्यो नियोजकानोः उत्तरपश्चिमोत्ति-

समोत्तरह पञ्चवासद्व ॥ तेण कालेण २ अलिअसुरिदे अस्तराया एवमेव णवर सठीसामाणिअसहसवीउ

वाचिपतिः आपञ्चराष्ट्रः, वाचिपतिः पञ्चाशद्योगनसहस्रादि (विस्तारायाम) नक्षत्रपञ्चः पञ्चयोजनशतानि विभागकृताभिमीगिकोदेवः
अवशिष्टं तदेव, वाचनन्दरे समयचरति पर्युवाचते इति ॥ तस्मिन्काले तस्मिन्समय बली असुरेन्द्रः अपुराण, एवमेव नवर पष्टिः सामानि
कमइत्तादि बहुपुत्रा आत्मरक्षाः नक्षत्रानो पदात्पनीकाचिपतिः नक्षत्रपञ्चराष्ट्रः जेयतदेव, परियदो यथा जीवाभिगते इति ॥ तस्मिन्काले

इन्द्राः	वमरेन्द्र	१	यर्षा	१	धरवेन्द्रादि ६ वरिष	मृतान्देन्द्रादि ८ उत्तर	अन्तरेन्द्रादि ३५	ओत्तिषा २
मातामिन सख्या	६४०००		६००००		६०००		४०००	४०००
अन्तरेन्द्र पयदा	२४०००		२००००		६०००		२०००	२०००
मध्यपयदेव	२००००		२४०००		३०००		१०००	१०००
याज्ञपयदेव	३२०००		२००००		२०००		१२००	१२००
आत्मरक्ष	२४०००		२४०००		२४०००		१६००	१६००

नोसति इत्तर इमभ्यारेदिशिं येलाय आप्यन इत्तर अङ्गरक्ष देवताय अन्तरेन्द्र देवे परितस्थो जिन सीपमैन्द्र तिमकाद्वतो, पष्टि एतलो विसेव
दुमनामै पाला कटकनो स्थामी तपञ्चराभामै पठा विगत पञ्चास ५० इत्तर योजन पोहणू लावू महेन्द्रपञ्च पाच सै ४०० योजन ऊचपवो यि-
मातनो वरवत्तर आन्ताकारी देयता क्रयशेष याकतो तिपत्र जावतो, यावत् नेरुनै विपे आगव पर्युपासना करे सीये करसी ॥ तिलेकाले तिलव

कदाभियोगिकोदेवो मपुनर्वैमानिकेद्राणा पालकादिरिव नियतनामकः अथग्रेष्टं सदैव ग्राफिकारोक्तं वाच्यं । गजर दक्षिणपदिमोरतिकरपयंसः ।
किं दूरमित्याह । यायगमन्दरेसमवसरति । पर्युपास्तेहति । अथवशीन्द्र । तेणफालेणमित्यादि ॥ तस्मिन्कालेतिस्मिन्पमये यत्तिरसुरेन्द्रो ऽसुररा-
त्रा युधमेयेति । चमरश्च मवर यष्टि सामानिकसहस्राणि चतुर्गुणाआत्मरक्षाः सामानिकसस्यासयतर्गुणसव्याकाः आत्मरक्षाकृत्यर्थं महादुर्भाःपदा-

राहि तिहि परिसाहि सतरहस्यणीश्याहि सत्ताहि श्यणिश्याहिबईहि चउहि चउसठीहि आयरस्कदेवसाह
रसीहि अखेहि जहासक्को, गजरं मिमणात्त दुमोपायहाणीआहिबईं तुघस्सराघटा विमाण पयास जो
स्यणसहस्साइ महिदप्पुण पयजोयणसयाड विमाणकारी श्याभिउगिउदेवो, अथसिठ तचेव जात्र मंदरे

योनिविमानानि, सर्वेना योजनशतसहस्रविस्तीर्णानि सङ्ख्येन स्याविमानप्रमाणानि, सङ्ख्येन्द्राः सर्वेपा योजनमाहस्त्रिकाः शक्ययज्ञानन्दरे
समवसरन्ति । यायदपय्युपासतइति ॥ तस्मिन्काले तस्मिन्समये चमरद्यासुरेन्द्रो असुरराज, चमरचण्वाया राजपात्याः सुभाया सुपत्नीया
चनरे सिंहासने चतुःपद्यावामानिकसहस्रैः त्रयद्विशता त्रयस्त्रिंशत्सहस्रैः चतुर्भिर्गोत्रपत्नीभिः सपरिवाराभिः सिंहासिः परि-
पट्टनि सप्तभिरनीबैः सप्तभिरनीकाधिपतिभिः चतस्रभिद्यतु पट्टिभिरात्मरक्षदेवसहस्रैः अन्येच यपायकः नवरं इदंानात्य, दुमः पदात्यनी

आजान भयमे दृग्गमे इग्यारमे यारमे देवलोके ८०० योजन विमान लक्षपणे इह () विमान प्रमाणे सङ्ख्येन्द्राः सद्यं इन्द्रमद्य इजार योजनना ऊप
पठइ सौपर्यम्न यर्कीने बीजासवे इन्द्र नेरुपर्येनइ आये यायत् तीथ करनी सेवा करइ १० ॥ तिखइ फाले सियो समय चमरेन्द्रनामे असुरेन्द्र आ
सुरनो राजा चमरचण्वा राजपाती ने बियै सुधर्मा सुभांने बियै चमरनामा सिंहासन मे बियै घोसहि इजार सामानिक देवताए तेघ्रीस वडे प्राय
त्रिसह देवताए चार लोकपाल देवताए पांच अप भक्षिपीए परिवार सहित त्रिणिपरपदाए सात फटकइ सास फटकमइ स्थानी एकेकी दिग्नि

नामि तथा कस्यायनयः॥ काद्याकहयद्विकेविकानामाजस्य पद्योन्नमयतासि द्वितीये द्वेष्टत योऽन्नमयतासि तथा नृपोयद्विसेपस तथा चतस्र-
द्विकेऽदौ तानोऽप्येतत् कश्चिद्विकेविकानामाजस्य कवपाजमयतासि तथा सर्वेषां मद्यःपुष्पजः याजमसाद्विषाः मद्यस्यपायनविस्तीर्णः ग्राम-
वशां मदरमसंभरति । याव ययु पायते यावदपदस्यग्र ग्रामग्रन् । यय जयग्र सिनः । तथा द्वास्तय तेष समपय मित्यादि पागयन् । य-
मोऽपचिद्वो अपुराजमरवचायो राज्याभ्यां सभायां बनरेसिद्धासुम यतुः मध्य साधनिकपदस्यै मयविकिषात्रापयिनी यतु मर्गोन्नपलीः पय-
भिरपचिद्विर्गोभिः चरतिवाराभिः पयद्विः मत्तभिरलोचैः मत्तभिरलोचैः ययिभिरास्यपयिनिभिः कतसुभि यतुः ययिभिरास्यपयिनिभिः कतसुभिः ॥ ययवेवेत्यास्तापकां सुत-
मयुखं य सायव यययोप्यः चमरचसुरायावाकीय छत्रे च मयुर्हि अमुरकनारदि देवद्विष्य देवादिष्टासि । यया मकसयापयम्यग्रम्यः । गयमिद-
नानाम्य भदः दुमः पदात्मनोकाचिपनिः सुपस्वरायंता यावयिमान ययु गयाममद्विषाकि िस रायाशो मद्येन्नपुष्पजः पद्युपाजमयतास्युषः विमान-

महिःसुपः सन्निनि जाश्रुगसाहस्तिस्था रुक्मिषका मदरुमे अरतो जात्र पद्युगयाससि १० तेन कालेन २
यमरे अमुरिदे अमुरराया चमरचंवाए गायहोणीण सम ए सुहृन्माण चमरसि सोहामनसि चउसुठीण
माम गिअनाहम्भी ह तायसीसाए तायमीनगहि अउह लेगपालदि पयान्नमगमहिमोहिं सयरिमा

यो हन्तिः इतिवपीरम्यादिः अयवतः इयानकाना अहन्ता-नकमयस्य राप्पुनकानीच इनाको मद्यायोप यष्टा, सपुपरात्मनः पदात्यमोका
चिपनिः, दाद्विषात्यानिर्पोकमाणः, उत्तरपीरस्योर्दि कावधः, पय १ यया आशाभिगने, अस्तरसकाः कानानिक्काना ययुगुंका । सर्वेषां,
भोम श्रीत्राभिगत माद्विद्व तिभकाचयो अमुरकचदेवता सयहन्त्र न सा णिक दयता यको योगका यावयिमान गयदेवानिक हन्तने सायपाजम-
नां यिस्तीस्य अयवये पोदाभा शस्येषां यद्विषह मीत्रह कत्ये पाच खे योजन । नाजे पाये कत्ये ६०० पात्रा पाप ने छठ सात मे आठ मे ८००

म्यञ्जना आकाशकल्पानि यमनानि धरति यः सतथा एवं यथाग्रक सीधर्मेन्द्र स्तथायमपि पृथग्भगनामाख विशेषः महाधोयापट। सपुपराक्रम-
गामापशान्तनोकाधियनि पुत्र्यकामाविमानकारो दक्षिणानिर्वाणुनिः समरपीरन्त्यारनिकरपयताः मदरेसमयसूत्रः मभागतः पावत्यदात भगवत
तित्यय रित्यपरमाः रतिरुक्तो ध्यायादिषणपपाणि करइ करेस य-२ यनवद यदिना समसिता कासको याइदूरे नुसुसनाखे सममभागे अमि-
मुदेयिण्यख पसलउछेति पर्युवास्ते । आपातिदेशोऽवशिष्टाभां रगतु नारायणशुभा यन्व्यगाइ । एव अत्रमिष्टायिइत्यादि । एव सीधर्भगानेन्द्रो-
न्या अत्रमिष्टाखपि इन्द्रः वेवानिकामा भवितव्याः । पायदध्यनेन्द्र यन् अशु रगतः प धिपरि रिति । अत्रयोविशेषस्तमाए । इव नामास्य मेव सनु-
रगतानिः सवस्त्राणि अकृत्य अर्गोतिः सवस्त्राणीशांमेन्द्रस्य द्विमर्षि । मवस्त्राणि मनसकुमारन्द्रस्य यवससतिमरेन्द्रस्य चः समुच्चये । पट्टिअमेन्द्रस्य
पः प्राग्गन् पचाशज्ञानकेन्द्रस्य अत्वारिगकुलेन्द्रस्य विगापवस्त्र रन्द्रस्य श्रिगिरामनप्रापकइन्द्रस्य दशमवस्त्रारसाभ्युतफलमद्विकेन्द्रस्य एते-
सस्यामन्त्राः सानानिकामां देयाना क्रमेण दगकश्यशुसय यनागिनि तेन चमरासीयनामाखिषवाइस्वीणमित्येतद्विशयवस्थानेऽर्भोर्देवाभापक
असोयमानाखिषवाइरनीचमिपायुभिलापो याइयः । तथा नीचमकश्यशु श्रिगअत्राणि दशमऽश्रिगितिलकाणि एव समकुमारदेवादय माइइन्द्र
अष्टौ अस्मान्ते अत्वारि तथा लातके यनाशः सवस्त्राणि युत्र शक्र अत्वारिगमवस्त्राणि च मनसुये मवस्त्रारे पटमवस्त्राणि ध्यानतप्राणतकल्प-

सहस्रमा महहसारं ॥ १ ॥ स्थाणय पाणपकष्ये अट्टारिमयारयाञ्जु गति या ॥ एगवमाणा इमेजाणत्रिमाण
कागीदृया २ त० पालय १ पुष्कय २ सोमगन ३ निरियच्छेअ १ गाढयात्रते ५ जामगमे ६ पीडुगमे

अत्वारनिकरपयनः मन्त्रे ममयसुतः पावरपुंगुवासे इति ॥ एव अत्रिग अत्रिअत्राणिमयः पाव-अपुपइति इदमावात्य । अतरयोनिर-
सागामाक एव सस्या सामानिक देवता सीधर्मेन्द्रने अतामनाय विमान दृगानेन्द्र २ ने २० लाप ममत् कमारअत्र १२ लाप माइन्द्र २ लाप अस्मक
स्यर्प ४ लाप विमान लातके ६ यमुवा इकार महाशुक्र ४० इकार सवस्त्रार देवनाक १ इकार विमान १ आनय प्राणत मे दवलोकयइने अ्यार से

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ १०५० ॥

पदस्यः पूर्वात्ता शेषः तपोतुल्यमुपायावत्करणात् सुरिष्याए इत्यादिग्रहः ध्येतिशब्दश्च २ यत्रैव सदरपर्वतो यत्रैवपदकवम यत्रैववाभियेकशिला
यत्रैववाभियेकसिंहासनं तत्रैवोपागच्छति उपगत्वा च सिंहासनावरगतः पूर्वोभिसखः सखिपण्डितः । पातकविनाशं च गृहीतस्याभिकस्य स्वस्याभिस
पादधारित्वेन सप्तभुजानां देवानामप्यनुयोगित्वादभियेकशिलां यावद्गुणवद्वृद्धिं सुभाव्यते । अथेयानेन्द्रावर । तेन कालेणमित्यादि । त-
स्मिन् काले समयज्जनजगन्मोक्षस्तिस्रसमये निष्कमारीकृत्याजतरीये । मनु शक्रागममार्गभरतौ सर्वेयामित्राणां जिनकस्याप्येकैष युगपदेव समागमना-

पाणी वसन्तवाहणे दुरिदे उत्तमहुडोगाहिवहं अष्टावीसहंविमाणवाससयसहस्राहिवहं अयरवरवत्यधरे,
एव अहानक्ते, इमणाणत्त महाघोसाघटो लज्जपरक्कमे पोयमाणिअुहिवहं पुप्फत्तं विमाणकारी दुरिक्कणिह्वे
णिज्जाणमग्गे उत्तमपुरत्थिमिस्सा रइकरपव्वत्तं मदरे समोभरित्तं जाव पज्जुवासुह २ एव अत्रसिंहात्तं इदंजा
णिअत्तं जाव अत्तं तंमि इमणाणत्तं, चउर।सीहंअुमोहं याअन्नगी सत्तरीअ सठ्ठीअ ॥ पय्साचत्तालीसा तीस्सा

युभयोः पाञ्चपादाभरोरुपप्लुक्तः । एक शक्रः पुरतावज्जपाणि प्रगच्छति ॥ तस्य सगक्रो द्रवम्बादेवराजः अन्त्येयदुभिजघनपतिथामन्तरत्न्योति
पिक्खेमानिकेद्वे देवीभिससाहं सपरिवृतः सयर्थायावत्तादितेन तपोरुहण्या यावत् व्यतिश्रजन् २ यत्रैव मन्दर पर्वतः, यत्रैव पयडकवत्तं,
यत्रैव अ अर्पेकशिना, यत्रैवाभियस्य सिंहासनं, तत्रैवोपागच्छति उपगत्य सिंहासनवरगतः पूर्वोभिसखः सखिपण्डितः ॥ तस्मिन्काले तस्मिन्

योसलाप विमानना वाचाभो आभा रज रश्मित आकाशनी परव निमल यस्वना परवसर इच्छिरीतजिम सौरभं, तिमकबभो एतलो विशेष महाघोया
नामइ घटा शयूपराक्रममाना पाशा कटकभो स्वामी पुष्पकनाभं विमानतो करणदार वसिष्ठविशिणो भिकलयातो सामो ईगामकोणनो रतिकर
प्रवत्तं मेरुपर्वतइ आवइ यावत् भगवन्नामो सेवाकरे । इम सीपर्वमेन्द्रमीपरि अवश्येय पाण्डतापवि बंद कइवा यावत् आप्युत्तमं । एतलो बिशेष, सीप-

अष्टदीपः
सागपदीपः
प्रवत्तः

गुणितताभट्टमित्यथ तेनगृह्यति एकः शकः पृष्ठत आसपत्रं तत्रं परति द्वीशक्रानुजयोः पार्श्वयोश्चमोसोपं कुरुतः एकः शकः पुरतो यज
पाविः यन् प्रकयति निर्गमयति आत्मानमिति शेषः । अथतः प्रवसतश्चयः । अथ न सत्यपिसामानिकाविवेकपरिवारियदित्यस्य स्वयमेव पव-
रुपविक्रयवं तत् त्रिजगद्वृत्तेः परिपुष्टसेयानि सुखेनेति । अथ यथा शक्तो विवर्धितस्यानमोति । तथा आह । तएष सेवके इत्यादि । ततः
मग्नो सर्वो दयराजा अन्येयदुभिर्भवनपतिवानमनरस्यासिद्धवेमानिके देवे देवीभिश्च साङ्गे सपरिवृतः सर्वध्यायावतत्कारणात् सद्युल्लङ्घ्य इत्यादि

स्वेयकरेति, एनेसक्ते पुरत यज्ञपाणी पक्कमुड ॥ तएण सेभक्ते देविदे दयराया अयोहि यज्ञाहि मवणयइया
मतरजाइसवेमाणीएह देवेहि देधीहिअ सधि सपरिवरुते सखिहीए जाय णाइएण ताए उक्किठाए जाव
योइययमाने २ जेनेय मदरेपसुए जेनेअ पंरुगयणे जेनेअ अजिसेअसिख जेनेअ अजिमेअसीहासणे तेनेव
उयागच्छइ २ सा सीहासगयराए पुरत्याजिमेहे सगिमयी ॥ तेनकोलेण २ इयाणे देविदे देवराया सल

यकविपरिद एवं यपादिक्कमाय्या यावद्वम्याधिपुष्पासित्व कनार्यानि अष्टदेव मयिदे । यकोनः प्रादेवम्रा दवरान् मेगवतलोय अस्मै जमेन
दिनां करिण्यानि तन्पुष्पाजिननेन न्यमिनिकृत्यर ध्येय्याविस्तीर्णानि दस्तां तीमकरप्रतिरूपं विपरीतिं विबुध्यतीर्णकरानां पार्श्वेस्थोपप-
ति स्यादपित्या पशुगकान विबुधति विबुध्यं एकः शकः भगवन्त नीयकर कस्तलपुङ्गव एवमिति । एकः शकः पृष्ठतः आतपत्रपत्रं, द्वीशक्रा

न तेद्वो राट्टीगति करो यायत् आता आतो यका जिहा नेरुपवीन जिहा पशक यमनामे जिहा नेरुजो योपुं यमवद, जिहा अमियेक करधान
गमाय जिहां अमियेक सिद्धयम त्वे, जिहा आयव आवीमे सिद्धयसमे सिद्धे पूवविधि साहसो येषव ॥ सिद्धे कालाह सिद्धे समव इयानेभ्रमाने देवेभ्रो
पदेताता यथा खनू आयुष हरे आयुषं वेदने नृपजन्तू नाहन खं वेदने देवयानो इन्द्र नेरुपवी उतरदिशिगाङ्गे लोकानो अपिपविषाङ्ग आदि

धुनविरहात्मातुः सजागमृदिति दिव्यमिन्द्रोभिद्रोषां करोतीत्यर्थं दत्वापत्तीर्यकरस्य नेरु नेतव्यस्य जगवतः प्रतिकूपक निमसदृश रूपं विकुञ्चति
 अस्मान् नेरु गतेषु जगमनस्यपृथिव्येषु धामकदुग्देवतया कुतूहलादिना उपश्रुतमिन्द्रासती मायया तथा भवत्विति भगवद्द्रूपात्रियस्येव रूप
 विकुञ्चनीत्यर्थं । विकुञ्चया तापकरमात पार्श्वे स्थापयति स्थापयित्वाप पञ्चगक्रान् विकुञ्चति आत्मना पञ्चरूपो भवतीत्यर्थः विकुञ्चं च तेषां
 पञ्चगक्रान् ये सूक्तः शक्नो भगवत तीपकर परमगुविना सरसगोशोपश्रुननिसेन घूपयाचितेनेति ज्ञेय करतलयोऽभ्याधोव्ययस्थितयोः पृष्ठ सप्तुट

गच्छुच्छिद्यारिए एव जहादिनाकुमारिच जाय धर्मासि पुष्पासि तकयत्यसि सुहृद्वेवाणाप्पिए । सक्नो गामदेवि
 देवैधराया जगवतु तित्यपरस्स जमगमहिम करिस्सामि, तस्य तुप्पेहि णभीडसुह्वतिकहु, उवत्तेवाविणि दल
 यड २ हा तित्यपरपण्डिऊवगविउव्वड २ हा तित्ययरमाऊएपासे ठवेइ २ हा पचसक्नो विउव्वड २ हा एगे
 सक्नो मयव तित्ययर करयलसपुणेण गिखई, एक्को सक्नो पिठत्तं खाययत्त धरेइ, दुवेमक्का उन्नत्तं पासिचामरु

पावनमाचसपरिवृतः सधर्मा यावद्बुद्बुदुभिनिर्घोपनादितरयेण यत्रैव भगवान् तीपकर तीपकरमाताय तत्रैवोपागच्छति उपागत्य आलोकेयेय
 प्रमाण करोति कृत्वाभिगदन्ता तीपकर तीपकरमातरम्ब त्रिकृत्य आवृत्तिचमदधिण करानि कृत्या करतल यायत् एवमवादीत् ॥ मनोस्तुने २-

जगवन तीर्यकरतो जन्माभिपेक सद्धिना करीषु तेमाट सुग्देमयपामसोमा इमकदीम अवस्थापिनी निद्रावीह वेवंनइ तिर्यकरसरीपुरुष विकुञ्चय
 प्रतिकूप कुञ्चने निर्यकरतो मातामे पासे षापे मूकीने पाचशक्रनां रूप विकुञ्च पाते ५ रूप करीने से पांचमार्दि यकगक्र भगवत तीपकरमति
 करतलसप्तुटे इलसप्तुट करीपरई, एक शक्र पूठिसि कत्र घरइ, बैंगक रेंपासे चामर बीजइ, एण शक्र आगलि यज्ज शयमालेइ चालइ, तियारपछी
 ते शक्र देविन्न देवतातो राणा आनेरा यणां भवमपति व्याप्तर इयोतीपी वैमानीक देवताय देयागनामा साचे परिपछी यको यायत् ग्रहं करो सदि

सोस्तु तुष्य रवमचिचारिके यवप्रकारसूत्र यथादिबुद्धयार्थं आहुतायाऽथादीदित्यर्थः । पाण्डुदादिदे पाण्डु अगपदयदाहए बरह्म योममुभस्त
मवृत्तग्रीयवस्तुनस्तु द्विष्टकारयमगरे निष्ठागिनिष्ठविपुष्यनस्तु निबस्तु यागिस्तु नापगस्तुस्तु योहस्तु यमुलोगणाहस्तु सवृत्तगमगस्तु यि
मगस्तु पयारकनमप्यनस्तु आहंएकतिष्ठस्तु अचिलोगतमस्तु जयवाति ॥ क्रियन्त्यतमिन्याह । यम्यासि पुण्यासि त्व कृतायासि त्वहृदेयानु-
प्रिये । यजमान इवेदो देवरात्रा भगवत्सतोयकरस्य कामादिना करिष्यामि । तेन युग्मानिमेतद्व्यनिति कृत्वा अवस्थापिर्नो ददाति सुतेमेक नीते

। दध्नात् जाणत्रिमाणात् द्वाहिणस्त्रेण तिस्रोवाणपन्तिवपुण पञ्चेकहति ॥ तएण सेसक्कोदे विदे देवराया
वउरसीए सामाणिअसाहसीएहि जात्र संहि सपरिवृहे सविहीए जात्र उहुहिणिग्वोसणाहस्यरेण
जणेव भयव तित्ययेर तित्यपरमायाय तेणव उवागच्छुह २ स्वा आलोए सेव पणामकरेह २ ता भयव
नित्ययेर तित्ययेरमायरेव तिरकन्नेो सुयाहिणपयाहिणकरेह २ आ करयल जाव एव वयासी ॥ णमस्युते रय

स देवरात्र नतुरगीतीति चान्तानीकवहकादि तस्मात् दिव्याद्यामविनातद् श्रीमदरात्रेव त्रिमोपानकमतिक्रमेण प्रत्याहति । अथवा देवाय दे
व्यथ तस्मादिद्विष्याद्यानविनामा द्विष्टिनात्येन त्रिमोपानक मतिक्रमेण प्रत्याहति । ततः सक्को देवेन्मोदेवरात्रः चतुरशीत्याचानानिकसहस्रै

ते शक्नुयिद् दयताभारत्रा चोराभीद्वार धामानिक देयताय करीने पावत् सायश्च पतिवस्यायको सवश्चदि करी यावत् देवदु दुभिने निर्योप यष्टने
रमे करीने उदित त्रिषां भगवत तोय कर अने तीये कसी माताके, तिहा आयाह आवागे देवीने निचे प्रमाणकरे करीने भगवत तीयेकरप्रति
तीयेकरो मानाप्रति त्रिस्तवार जितयापाचापी त्रिस्तप्रश्चिवाकरे करीने हायजोहीने यावत् इम कहह ॥ मसक्तः पूष्ट तुम्हने देवकुमिनी घर
बहारी बहापर जिन दिगुजुगारीय एकद्वू तिमकरे यावत् धम्यके पुण्यवत कृतापदे हु देवानु मोये । यजमाने देवेन देयतामोरात्रा सीपमं ब्रह्म

तपादिव्या देवद्युति शरीरामरखः दिङ्मर्सेन तथा दिव्य देवानुभाष्य देवगतिप्रस्थसापाद्मेन सपादिव्य यानविमान पालकमामक अयुहीपपरिमाख-
गूनविस्तारायामकरणेन प्रतिसङ्गम् २ सङ्गिपन् सविपन्निति तृतीयपाधश्रुतौ जेवेय अयुहीविद्याये जेवेय मरदेयावेति यादृक् । ननु पधेयि-
सापागप्रतिरूपकेणाङ्गारः शक्यसोक्तो उपरास्या कोपानुत्तरवत्याह । तएण सङ्गसुदेवियदरमदेयरक्तो इत्यादिष्यत्त । अथशकः किमकार्योदित्याह । न-
तएण संधसु देविदे देवताया चतुरासीएइत्यादि कळे ॥ यावत्सर्वपाद्य तु पूयमूत्रानुसारेण योष्य । यदबादीसदाह । कसुरयतेइत्यादि । न-

पुरत्यमे विचीभाए चउरगुलमसपत्ते धरणिश्चल तदिह जागत्रिमाण ठवई २ हा अथठहि अगमहिसीह
देाहि अथनीएहि गघझणीएणय णहाणीएणय सद्ध ताते विद्याते जाणविमाणाते पुरत्यमिह्णेण तिसो
द्याणपाळरुवणं पञ्चेरुहइ ॥ तएण सङ्गसरस देविरस देवरक्तो चउरासीइसामाणिश्चसहसरोत्ते ताते
दिज्ञाते जाणविमाणाते उत्तरिह्णे उत्तरिह्णे तिसोत्राणपळरुवण पञ्चेरुहति । शुभ्रसंमी देवाय देवीनुत्त ताते

वापागच्छति उपागत्य भगवत्स्तीयकरस्ये अर्द्धप्रयत्न तेन दिव्येन याभविमानेन त्रिहस्व आदण्डप्रदक्षिण कराति कृत्वा भगवत्स्तीयकरस्य
अन्तमवनस्य उत्तरपौरस्ये दिग्भागे अन्तरिक्षमममृत्त धरावतले तदिव्य यानविमान स्थापयति । स्यापिपत्या अष्टाभिरप्रेमद्विपोभिः द्वाभ्या
अनीकाभ्या गन्धर्वानीकेनच नाट्यानीकेनच साहं तस्माद्विध्याद्याभविमानास् पौरस्येन त्रिसोपागकप्रतिरूपकेण प्रत्याकृति ॥ तसाशकस्य देवेन्द्र

आठ अयमद्विपो संहित ये फटके संहित गणवगह कटके अर्धे नाटिकने फटके करी संहित तेदिव्य यानविमानयको पूयविचिने पगघाणह यबं नइ
पाठोत्तरं । तिवारपट्टी ते सीपसैन्धु देवेन्द्र देवतानो राजामा चोराचो हजार सामानिक देवता सेइ देयभन्वयो धानविमानयको उगरदिगहनं
पगयालिह पदगह पाळाउतरइ । अमशय याकता देवता देयागता तेइदिव्य यानविमानयको दक्षिणदिशिने पगयालिह पाळाउतरइ । तिवारपको

निगमनाविरहेण अतरोरतिकरपर्वतो वृत्तिगर्भः स्यादिति । ननु सौचस्माद्व्यवहारः शक्यः नदीधरद्वीपएवावधारण युक्तिमत् ननु नखस्वयेयद्वीप
 समुद्रातिक्रमेण नानागमनान्तिमुच्यते निपायकारण्येऽस्या उपस्थातमन्यद्वीपस्या समुद्रस्यापि उपस्थिताऽवधारण, ततश्च नदी-
 धराभिगमने उपस्थातद्वीपसमुद्रातिक्रमण युक्तिमदेवेति । अथ दृष्टान्ताययुक्त । एवं जायेयति एवंभूतरीत्या येन सूर्याभस्वस्तव्यता यथासूर्याभा
 नीचपक्षपादयतीत्येव साधयन्तीत्यर्थः, नवरमय जेहः । शक्राधिकारो वक्तव्यः सौचमैन्मृगसा सवं वाच्यं । जायवत् दिव्य नित्यादि । प्रायोव्यक्त
 मयत् । प्रयमपायच्छदो द्रुष्टातत्रिपयोक्तसूत्राधिकारस्याविवृणोः सवायचित्तिमानप्रतिश्वरकपयोतो वाच्यः, द्वितीययावच्छदो दिव्य देययुक्त
 विद्युदेवापुनाय इति पदद्वयपराधी । अस्यापामर्भः । दिव्या जेवद्विपरिवारकपद सखिमानवर्त्तनीचनकपयानिवेधयिमानानां मेरीमेपवात्

देवाहि जाव दिव्यजाणविमाण पदिसाहरमाण २ जाव जेणेव भगवत् तित्ययरस्स जम्मणगगरे जेणेव
 जगवत् तित्ययरस्स जम्मणभवणे तेणेव उवागच्छुह २ सा जगवत् तित्ययरस्से जम्मणजवण तेण दिव्येण
 जाणविमाणेण तित्वत्ते। स्यायाहिणपयाहिण करेह २ सा भगवत् तित्ययरस्स जम्मणमवणस्स उन्नर

नदीधरद्वीपः, येनैव वृत्तिगर्भो रस्त्यारतिकरपर्वतः तेनैव उपपागच्छति एवं येन सूर्याभस्वस्तव्यता, मयत् शक्राधिकारो वक्तव्यः ॥ यावत्ता
 दिव्यादेवार्थे यावद्विद्य याग विमान २ प्रतिकरन् २, यावद्येनैव भगवत्सौचकरस्य जम्मणगर, येनैव भगवत्सौचकरस्य जम्मणयन, तत्रै

ते देवसम्यग्नी पासकमायं यागविमान उदरतो मधेपता २ यको यावत् जिहो भगवत् तिर्यकरन् जम्मणगरते जिहो भगवत् तिपकरतो जम्मण
 यमके तिहो आयत् आबोने भगवत् तीर्यकरणा जम्मणवणप्रति तेन देवसम्यग्नी पाणविमाने करीमे त्रिप्यवार विमणा पासावो प्रविचिखकरे करीमे
 भगवत् तीर्यकरणा जम्मणवणमह इं यागकोचह प्यारसंगुल असप्राप्त भूधरतीयकी क धरतीमे विजे ते देवसम्यग्नी यागविमान याये यापीने

॥ १ ॥ यद्वक्ष्यमीतरादौ नियोज्यमाणो निर्गमनसम्बन्धी पंथा स्तोत्रैर्वोपागच्छति । यथा यदपितानागराणां विवाहोऽथवस्फासि दशभाषे राजपदेयाति न-
तुनपरण्यादौ वपायमापि एतेन समग्रदेवलोकाधारभूतपृथिवीप्रतिष्ठितविभाजनिकटुनागतत्वेनस्ततः सपरणाभावेन मध्य मध्येनैति, उत्तरिद्वेष्टिज्जाण
मणोऽयुक्तमिति चेष्टादु स्तोत्रागमसांगत्ययुक्तिसांगत्यच प्रष्टव्याः । उपागत्यथ योजनशतसाहस्रिके योजनशतप्रनाद्ये विंशयेः 'क्रमैरिव गतव्य-
संज्ञातिक्रमरूपैः । एतेन स्थावरस्वरूपस्य विभाजस्य पदव्याचरूपाः क्रमाः कथञ्चवेयुरिति शकानिरस्ता, अथपतन् अथपतन्तमोत्तमपुण्या मायत्
फरवात् नुरिष्याएवत्यादिपदः देयगत्या व्यतिव्रजन् २ तियगसमुदाणां द्वीपसमुदाणां मध्यमध्येन यश्चि नन्दीश्वरवर्दीपो यश्चैव तस्यैव पृथु-
व्रमध्यसागदीक्षिपूयः आग्नेयकोणयर्त्ता रतिकरणवत् सत्रैर्वोपागच्छति इदं स्थानागाद्याग्रयणोक्त, अन्यथा प्रयवमसारोद्गारादिपु पठ्यमानाना
पूर्वोद्यजनगिरिविदिष्यवस्थितवापीवृष्यांतराक्षवर्त्त कोणयोः प्रत्यासक्तौ प्रत्येक द्वय २ ज्ञावेन सिद्धता मष्टाना रतिकरणवत्ताना मध्येवि-

उवागच्छद् २ हा जौयणसयसाहम्सीएहि विमहेहि उत्रयमाने २ ताएउक्किठाए जाव देयगदए वीद्वय
यमाने २ तिरीशुमसस्किजाण दीयसमुदाण मस्र मस्रेण जेणैव णदीसरवरदीवे जेणैव दाहिणपुरस्थिमिह्वे
रउररपहए तेणैव उत्रागच्छद्, एव जाचेवसरिश्चाभसम वत्तह्वया णवर, सक्ताहिगारोत्रतह्वो जाव तदिह्व

सौचनकस्यस्यमध्यम्ये न तादित्या देवहि पायपुपदशमानः २ येनच सौचनस्य वक्षसीसाराहोनिर्पोनमागः, तेनैव उपागच्छति ॥ उपाग
स्य योजनगतसाहस्रिकोपदेवपतन् २ तयोक्तपुया पावद्वेवगत्याव्यतिव्रजन् २ तियगसमुदाणा द्वीपसमुदाणा मध्यमध्येन, यनेवम

व्यतिव्रजता फानसो २ यको विष्ठा असक्याता द्वीपसमुद्रने मध्ये २ विविचिदने जिह्वा नदीश्वरवर्जाने द्वीपने विये जिह्वा अग्निमकुप्तिनो रतिकर
पर्वतवर तिहा आवह, इममेव सूर्पोनदेवतानी वक्तव्यता रायप्रसेदोमादिर्द्धे तिमजावधी, एतलोविशेष । सौचनमन्त्रनो अप्यिकार फाद्वो, पावत्

न यावत् पूर्वात्तः सर्वोमदेन्द्रपुत्रं यत्नं को प्राप्तः सदेन्द्रपुत्रेण पुरतः प्रकृत्यमानेन भिगम्यमानेन चतुराशीत्या सामागिकमदृष्टे योवत्करणात् ८८-
दि चतुराशीति आचारकदेवमाश्रीः इत्यादि श्राव्य परिपुताः सवद्यो यावद्वयेण यावत् करणान् मद्यज्जुर्गृह्यत्वादिति प्रागुक्तं श्राव्य नीचमेव
कस्यस्य मध्य मध्ये न तां दिव्या देवसि यावद्वयात् विद्व देवज्जुर्गृह्यत्वादिति यद्व देवाबुताव इति यद्व नीचमेकस्ययामिना देवाना मुपवशपन् २ यस्मैय नीच-

पामर्तं अष्टाणुपुष्टीए सपठिथा । तयाणतरथण ग्रहवेसोहमकप्ययासी देवाग्रं देवीनुश्च सस्त्रिहोए
जाव दुठ्ठासमाणा मगनुश्च जाय सपठिआ ॥ तएण सेसक्के ३ तेण पवाणीश्चपरिरिक्केण जाव मांह
दमएण पुरतं पकिळिअमाणेन चतुरासीए सामाणिश्च जाय परियुद्धे सस्त्रिहोए जाव रंवेणं साहमसकप्यहम
मअमंसेण तदिअं देवहि जाय उअदसेमाणे २ जेणेव सोहमरम कप्यस्म उत्तरिसे निजाणमग्गे तेणेव

विभूविभानि पञ्चानोक्तानि, पञ्चानोक्तापिपतयय, तदनन्तर यद्व अतिनागिका देवावप्यय स्वदेः २ रूपेयोवविमोनिः गमदेयन्त्र देयराज
पुरतश्चमार्गेतय पावतय यथा ॥ तदनन्तर यद्वः सीपमकस्यवानिभोदेवाय देव्यय सयस्यो यावदाकडाः सन्तोभागतय यावत्सर्वस्य
ताः । ततः तयज्जसणपञ्चानोक्तं पारिक्षितेन यावत्समं अष्टाज्जसणपुरतं प्रकृत्यमायुन चतुराशीत्यासाभाभिकसइको यावत्परिवृतः सर्वस्यां पावद्वयेव

यावत्तं ब्रह्मापका मार्गेपूठे यावत् बाल्या । तिवारे त सीचमं द्रु तेह पूर्वोक्त पावकटके कोपयेर परिवृत्यो यावत् मद्यज्जुर्गृह्यत्वादिति आगलि बालिद ।
तद्व एते चतुराशीद्वजार सामागिक देवताए यावत् परिवस्मोयका सवच्छद्वि करी यावत् रयेकरी महितयको सीपमदेयलोक्तने सध्ये मध्ये विविचयइने
ते देवस्यम्यन्ती देवतागो अद्वि यावत् सीपमेवाशी देवतार्गे दिगावतो २ यको अिहा सीचमं देवलोकसो उत्तरदिशिगो नियोजमागच्छे नीकतयानो
माप्यर्गे तिवरा आषड् आमीने योजनसव प्रमाच विभर्दे अष्टाविहइरूप गतिकरीने इते आवतोनुयको तेइवो उत्कृष्टो यावत् देयसम्बन्धी गतिकरीने

नि पूर्वसामग्रीकतया प्रगुणानि सर्वासङ्कारविभूषितानि पञ्चामीकानि पञ्चामीकाधिपतयश्च पुरतो यथानुपूर्व्यां समस्थितानि । तपस्वतरवण नि-
त्पादि । तदन्तरं बहवः अभियोगिकादेवाद्यवेष्टय स्वकीः रूपं यथा स्वकर्मापस्थिते रुक्मरैकियस्वरूपे यामिष्टादृशस्वकीः स्वकी विनये यथास्वकर्मा-
पस्थिते विनयेः उपनिषिः स्वकीः नियोगैरुपकरणे श्रद्धादेवैव देवराज पुरतश्च भागतय पृष्टत पार्थतश्च सभयो यथानुपूर्व्यां यथायदृक्कमेव
समस्थिताः । तपस्वतरवणमित्यादि । तदन्तरं यद्वाः सौधमं कण्ठवाचिनो देवाद्यदेव्यश्च सर्वदृष्ट्या यायत्करणादिभ्यस्व हरिर्नैगनेपिण पुर स्थाप्यसि-
विषयकः प्रागुक्तखासापको ग्राह्य सौग स्थापितानि यामिमानयाहमानि आरुढाः सतो मागतय यायत्कृत पुरत पाद्युतश्च ग्राह्यस्य समस्थिता ।
अथ यथा ग्राह्य सौधमं कल्याणियोषि तथावाह । तत्त ग्राह्यतेन प्रागुक्तस्वरूपेण पशुभि माप निक्षे रभीक्षेः परिचिन्नेन मयत्त परियुते

जाष्ट्यणसहस्रसूंसि स ए महिममहालङ्घ ए महिदम्न ए पुरतु अहाणपुष्ट ए सपठि ए । तयागतरवण सकृवनेवत्य
परिच्छत्यश्चसुसज्जाः सहालकारविमूंसिच्यो पचश्चणिग्या पचश्चणियाहिवडुणो जात्र सपठिच्छा । तया
गततरवण यत्तयेआजिनीगीच्यः देशायदेवीनश्च स एहि २ रुक्मिणि जात्र णिनुमेहि सकृ ३ पुरतुअ मगगनुश्च

विमिष्टः अतः करपश्चवकुडभीसहस्रपरिमिहताजिरामः वातादृष्टविग्रयवैवयतीपताकाः तत्रातिव्रजकणितस्तुङ्गः गगनतन्वसमुल्लिखिच्छिखर
योगतसहस्रसुच्छितः महत्सहालय महेश्वरः पुरतो यथानुपूर्व्यां समस्थितः । तदन्तरं सकृपमेपथ्यपरिकिञ्चितानि सग्राह्यानि सधालङ्कार
रपद्या आपाववाक्य ए आन नपथ्यनेप गद्याह जिने यद्वायसुसज्जा मयनामपी सञ्चित मः छात्रकारे धिमुसित यद्वा पाचकटक अर्धे पाचकटकर्मा
स्वामी यावत् चाल्या । तियारपटो पक्षा छात्राकारो देवता देवागना पोतार्धे रूपकरी यावत् आपापणे ऊपकरणे करो सञ्चित सौधमं गृह्नन् आग
नि सतर्गैर् पूठश्च देवसह अतः कर्मे चाल्या । तियारपटो यथा सौधमं गृह्णन् देवता देवागना सवैवदिकरी सञ्चित यावत् आपापणे

प्रोवेत् । पूर्वम्भृङ्गारस्य कलपूकं स्त्रीमन्त्रमात्रं प्रयत्नं कलरिक्तत्वेन विद्यति इति भवौ भक्तस्य तद्वन्तरं वस्त्रमयोरकमयः तस्यायुतं वस्त्रं तदुपमोऽयं
 संस्थितमयस्त्वात्माकारो यस्य सतया तथासुसिद्धः सुखेधापकावपचो मयुष्यइत्ययः परिपूष्टः सुरगोऽवयापापासप्रतिभावत् मृष्टइवमृष्टः मुकुमारगोऽवया
 पापावप्रतिवेव सुप्रतिष्ठितो । ननु सियकूपतिसयावाहं स्तयत्येतांपदद्वयं २ भोक्तृनेनकमयाः रयः प्रतयय योपप्लजेभ्यो ऽ जिह्योऽतिग्रायो तयाऽनेका-
 निबरादि पक्षयुक्तानि कुडनीनां लभ्यतावानां च इत्यादि हेऽपरिमितो ऽर्लभतः सबासायभिरामर्त्तंति वातोपुपूतेत्यादि विधियोगद्वयं व्यक्तं तया
 गगनतन्मन्त्रतलमनुलिङ्गत् सपुष्पं शिखरमयभापो यस्य सतयाः भोजनसहस्रसुप्तोऽतएवाह । महेन्द्रमहालयइति । अतिशयेन मन्त्रान् महेन्द्र
 भक्तः पुरतो ययापुष्पं समस्थितइति । तयचमित्यादि । तद्वन्तरं सतप सज्जमानसार्त्तमप्य त्रय परिकल्पितः परिपूष्टोतिवैस्तानि तयास्तुम्भा

त्रियजपञ्चजयतीसमसंज्ञा गगनतलमनुलिङ्गनी पुरतश्चहाणपुष्टीए सपठिस्था, तयाणतरंचण छत्रज्जिगार ।

तयाणतरंचण वड्ढरामयवहलठसठिस्था सुसिछिठपरिचठमठ सुपडंठिए विचिठे अणेगवरपचवसुकुडनीस
 इस्सपरिमहिस्थाभिरामे वाउठ अयिजयवेजयतीपढागच्छन्नाहच्छत्तकलिण तुगे गगणतलमनुलिङ्गतसिद्धरे

समस्थितानि । तद्वन्तरं पुरुषकलशशृङ्गार विव्याच सज्जपताकासचामरा च दशमरतिदालोक्कदशनीया वातोपुपूतविजयवैजयन्तीसमुपिता
 गगनतलमनुलिङ्गनी पुरतो ययापुष्पं समस्थिता तद्वन्तरं सज्जमृङ्गार तन्मन्त्रं वस्त्रमयगगनसहस्रस्थितमुच्चिष्टपरिपूष्टमुष्टमुप्रतिष्ठितः

वाटसो सट्ट उस्थित रक्ता समस्तपर्वे च-यो भठास्या मुकुमान् ऽनेरो प्यत्रा मुप्रतिष्ठितं जलद प्रकारद रट्ठं विसेय अनेक प्रपाण तस्म पचयसु
 माहंभी पताकाध्वजाः सइसगने तैवेकरो सवित यापकरी तदपुनकपित यइवी विजयवैजयन्ति भागे पताका अत्रकपरद छत्र तैवेकरो सवित कबो
 आशान्तल्लपदं रपडोतो पौइरतोछे विपरथायजागजेइनी इकार योजन छरो धान्य तमोटा यइवा महेन्द्रध्वज आगलि अनुज्जमद वात्यो । तिवा

विष्य निरमावत् नरैरयं अङ्गलिं बहु नरणं विजयं वदामि ॥ २ ॥ तमावतिष्ठति ॥ अत्र व्याख्या । तस्य विजयस्य यानयिमानस्यायमेतद्रूपो मातृ
व्यासः प्रकृतः ॥ उपमानात्मको ऽचिरोद्भवस्य तदकाङ्क्षमुदितस्य दैवमित्यस्य शिशिरकाजसम्पत्तिर्लोकादित्यस्य सा विरागाराणां वारानिभिति सप्तम्यर्थे द्वि-
तीया रात्री प्रवृत्तिस्तानां जपावनस्यैवा किञ्चिदवनस्यैवा पारिजाताः कश्चिदुमा स्तोत्रं यगस्य या सर्वतत्समतात् सम्यक्कुसुमितस्य । अत्र शिष्याः पृष्टवन्ति ।
नन्वेतद्रूपः स्यात् । कश्चित् पुरिराह । नायमर्थः समर्थः । तस्य विजयस्य यानयिमानस्य इतश्चतुस्तरमण्यव काततरकयेत्यादि प्राग्वत् गन्धः सप्तम्यर्थे यथा
भवदेतद्रूपः स्यात् ।

अथ सति तविमाणं श्रुत्वाप्ययाहिणोकरं माणे २ पुच्छितेन तिसोत्राणेन दुरुदह २ त्वा जात्र सीहासणसि
पुरस्यान्निमुहसणिचखे, एव चैवसोमणिध्यावि तप्तरेण तिसोत्राणेन दुरुदहसा पक्षेष्टपसंश्च पृष्ट्वाः सुत्ये सुन्न
द्वासणे शिनीष्टति श्रुत्वासेसादेवाय देवीर्ज्ञेयं तिसोत्राणेन दुरुदहसा तदेव जात्र निती

राभिः नाट्यमादेन मात्वधनार्थित्वेन वसायुं तद्विमानं अनुप्रवृत्तिं कुरुवेन २ पूर्ववत् तिसोत्राणेन वसायुं विद्वान् । वसायुस्य यावत् विद्वान् पूर्याभिमुखः
च निपत्यः । पूर्ववत् सामानिका अपि तप्तरेकत्रिसोत्राणेन वसायुं कुरु । वसायुस्य समे आग्नेने न निपीदन्ति अयमेव पादवेद्या

साहस्य आयायोग्यं सब्रह्मकारं आनन्दकरीं विभूयित एवमठं कर्तव्येति प्रकृतं विद्वान् करीने आठ अयमविदीपरिवारसहितं वार्यं एकेकी
अयमविदीर् १६ वाश्वरारना परिवार नाट्य नाटक साचव पक्षेष्ट नाटक सापि तेषां विमानं प्रते प्रवृत्तिं कर्तव्येति पूर्ववृत्तिर्ने पगयासीद एतद्
वृत्तीने यावत् विद्वान्मर्ते विदे पूर्यविद्वान्मर्ते वृत्तिवृत्तिं कर्तव्येति पगयासीद एतद् वृत्तीने प्रत्येके २ पूर्यव स्थापित
मन्त्रान्तर्ने विपत्र वृत्ति । एतदेव वृत्तिवृत्तिं कर्तव्येति पगयासीद वृत्तीने तिसोत्र यावत् वृत्ति ॥ तिसोत्रपट्टी तेव सीचमर्ते मर्ते तेव
विमानविदे वृत्तिवृत्ति एव आठ २ मगसीक शागति अनुक्रमव वास्या ॥ तिसोत्रपट्टी पादोद मर्तो पूर्य कर्तव्यं मृगार लोटा वृत्ति अने देवस

विंवातीत्यर्थे । एवमादिविज्ञापितव्यामित्यादि । यस्तस्य सूर्याजगमेन यायाग्रत्यप्येवंति । यावत्पदसंप्रदायं । तस्यैव दिवस्त आखयिमाणस इनेए
आहूते नस्यावसे पक्षेते । सेवहाद्यानए आहगयसवाहेमतिप्रबालसूरिस्स याहलिकालायाथारत्तिपञ्जुनिआण आसुमणयणसया केसुधयणसया
पालिकापववसवा चवृत्ते समता सकुसुमिअसम जये एसायवे सिष्ठा कोवृत्ते समते । तस्यैव दिवस आखयिमाणस इतो इत्तराएवेय ४ वणे
पक्षेते ० गन्तोकासोस्य जज्ञामखीच, तथेय सेपालए देये तदिव आखयिमाण पितृष्टिना जेखव सक्ते ३ तेणेय उयागसुइ २ सा मक्ष ३ करपगपरिग-

हिवइ ॥ तएण तस्स सीहासगस्स चउट्टिसि चउस्य चउरासीण आयरस्कदेयसाहस्सीण एअमाहं विभासिअसु
सूरीस्थाभगमेण जाय पच्चप्पिणइ ॥ तएणसे सक्ते ३ जाय हठहिअए दिवस जिणदाजिगमणजुग सव्वालकार
विजुसीअ उत्तरवेउत्तिहकय थिउसुइ २ सा अउठहिअगमहिंसोहि सपरीभाराहि णट्टाणीएण गअट्टाणीए

सगकोटपवत् इट्टइइयः दिव्य जिनअजिगमनयोग्य सर्वाजङ्कारविभूषित उत्तरयेक्रियक रूप यिज्जुसे विजुज्जं अट्टाभिरयमव्विपीत्तिः समरिया

करपहार गअइइइतीने तेयिमानना प्रवेगप्रति पूराता पूरातायका यायत् अत्यत् २ यका रइइइइ । तेह सिइसमनइ वायुकुणइ उत्तर
दिगइ इयानकोखइ इहा सीयमेव्वना चउरासीइअार सामानिक देवताना चउरासी इअार भद्रासन पुयेदिगइ अउ अपमहिपीना अउ मद्रासण
इम अग्निकोखइ अय्यन्तर माहिली यपदागा यारइअार देवताना यारइअार मद्रासत्त देसिणदिग्धि मण्यपंपदागा चउदइअार देवताना चउदइअार
सिइसम नैरतिकोखइ यारइरली परिपदागा सोलइअार देवताना १६ इअार भद्रासण पयिमदिग्धि सातकटकना स्यामीगां सासमद्रासण ॥ तिवापरपटो
तेह मुयसिहासनइ अ्यारेदिसइ, एकेकीदिसे चोरासी २ इअार इम अ्यारेदिसे त्रिण्णलाप तसीसइअार आत्तरककदेवतागा ३३६०० भद्रासम इत्या-
दिक कइयत्ते सुपांज देवताने गमे यावत् करीने आआपाकी सुपइ ॥ तिवारे ते सीयमेव्व यावत् देवतययोषको देवसयपी जिनेअट्टाणीयकरने

भक्तमाणा २ सुरालेणं मण्डकेण मण्डरेण कण्ठमण्डलि सप्रहः । द्वितीययावत्पदात् विरीएइति प्राह । सप्रत्यशास्याननिवेशेनप्रक्रियामाह । तस्मिन्
 लमित्यादि । तस्यसिद्धासनस्य पालकयिमात्मभ्याजगयनिभो उपरोक्षराया वायव्यामनस्य उन्नतपूर्यामैशान्या अत्रातेशेकस्य धनुरगोते सामानि
 कसहस्रावाः धनुरगीतिमद्रासगसहस्राणि सक्तविक्रयये धनुरगीतिमद्रासगसहस्राणीत्यर्थः । पूर्वस्याविश्यएानामयमहिषीणा मष्टभद्रासमानि एवदक्षि

सर्वरथगामए वसुध । तस्म मज्झमद्वयमए एगेयड्वयमए व्यक्रुसे एत्यण मह एगेकुज्जिक्कोमुत्तादामे । सेण
 ध्यनेहि तद्वद्वत्तप्पमाणमित्तिहि षड्हि अठकुभिक्कोहि मुत्तादामेहि सव्वत्त समता सपरिस्सिक्के, तेण दामा
 तवणिज्जलवूसगा सुवसुपययगमहिआ णाणामणिरयणयिअिहहारद्वहारउवसोहिइया समुइया ईसि अस्सम
 खामसपत्ता पुब्बाडएहि वाएहि मज्झमदएउज्जमाणा २ जाव निव्वड्ढकरेण सहेण ते पइसे अप्पारेमाणा २ जाव

सदृशैश्चत्तप्रमाणमत्रैवतुभिरद्वकुम्भिषेः मुक्तादासभिः सवत समस्तात् सम्परिविप्तम् । तानिवाचानि तपनीयशयसूचकानि सुवसुप्रकरकनपिह
 तानि तानामखिरवविधिधाराद्वहरोपशोभितानि सुमुदितानि ईगदन्त्योन्म सुपूक्तानि पूर्ववतैः मन्द ५ एजान्ति यावन्निवृत्तिकराणि, गच्छेन् ता
 निप्रदेशे प्राप्यवन्तानि यावदतीवोपयोगमानानि २ तिष्ठन्ति ॥ तस्य सिद्धासमस्यापरोक्षस्या सत्तरस्या सत्तरपर्वस्या अत्रशक्यस्य इ वत्तरगीते

चिट तेमदिन यस्य ग जाणन्तो यावत् प्रसिद्धप तेहो उक्ताक अपरिलोभाग पट्टलतागी भाति योत्रित्थे यावत् सर्वतपनीय रातायुय्थं मयत्थे यावत्
 प्रतिरूप । तेहप्रैवागूह मरुपने षणो सम रमणीय प्रीतिभागे षणो तथ्यभागम विपे मोटी एक मणि पीठिकात्थे । अठयोमन नायपथे पोइलपथे
 प्यार पीजन जोइपथे सव मखिरवमय यण न मययो । तेमविपीठिका अपरे मोटु एक सिद्धामनखे षणो नजाणयो । ते ऊपरि मोटी एक विजय दूय
 यस्यसु सयस्वमय यस्य ग कइयो । तहमे मय्यभागह एक मज्झमय सज्जश आकाइत्थे, तिहा मोटु एक कुम्भिक मुक्तादास मुक्तासगप मालात्थे, तेह

इत्यादि । तस्योद्गोकाऽपरिज्ञाणा पट्टावताभक्तिचित्रः यावत् सर्वोत्पत्तासपत्नीयमपः प्रयसमाधच्छेदेन अगोक्षणाभक्तिचित्रवत्यादिपरिग्रहः द्वितीय
यावदुद्गान्तेनष्टे इत्यादिविज्ञेयश्चग्रहः अत्र राजप्रज्ञीणे भूर्गजयानविभागवशमे ७८पाठकमूष दूरयते पर बहुवेसरसूत्रादौषु अष्टुष्टयाकभिरि-
त । अथात्र भविष्यीटिकावश भाषाद् ७ तस्मिन्मितादि । व्यास । सोऽयंवरिइत्यादि । एतद्व्याख्याविजयद्वारस्थप्रकटकासावगतविज्ञासनसूत्रवद
वनेया । तेवमित्यादि । इदंयुक्तं प्राकपट्टावरयेदिकाणावशमे व्याख्यातमिति सतोपीत्य । अत्रप्रथमयावत्पदात् येइजभाषा २ पशंपभाषा २ प-

इज्जो ॥ तस्स च भूमिभागस्स यज्जमप्पदेमत्ताए पेठाधरमरुत्वे अणेगखनसयसखियिठे ययुत्तं जाव पट्टिकुत्वे ।
तस्सउज्जोए पउमलयाभिसिचिसे जाव सवुत्तवणिज्जमए जाव पट्टिकुत्वे ॥ तस्स च मरुत्तस यज्जसमरमणे
ऊरस्स भूमिभागस्स यज्जमप्पदेसत्तागानि मह एगामणिपेट्टिया छुठजोअगाइ अ्यायामविस्सजेण चत्तारिजो
अगाइ याहसेण सत्थमणिमई ययुत्तं । तीसएउयरि मह एगेसीहासणे ययुत्तं । तस्सउयरि मह एगेखियज्जुसे

२१। प्रतिकल्पः, तस्यगङ्गा पट्टावताभक्तिचित्र यावत् स्वतपत्नीयमपः यावत्प्रतिकल्पः । तस्यमरुत्तस बहुमरुत्तसवीयस्य भूमिभागस्य यज्जुन
प्यदगभागे महत्येकांस्त्रिपेट्टिका अष्टपोज्जानि आयामविस्सज्जभाषावत्कारि योज्जानि वाहुत्वेन सर्वमखिसयी वरुत्तं । तस्या उपरि महदेव
मित्राभागे वरुत्तः, तस्यापरिमहदेव मित्रपट्टय्य मरुत्तमपवत्तः, तस्य मध्यभागे एक मरुत्तमपमङ्कुग, अत्र महदेव कुम्भिकमुत्तादान, तदन्ते

मेव पट्टकमत्तापत्र पापको समुद्रभागे कालोमना आकार यवतश्चमुनी मतायेतद्वहो पट्टावता कप्तकनी इत्यादिक भासिकरी चित्रासवृद्धित मोभास
करी मद्रिय प्रज्ञाकालिकरी मद्रित मरीचिकिरण मुक्तरी यद्योतश्च करी खचित अनेक प्रकाराणा पत्रयवर्ती मणीएकरी गोभासत तेइमखिरकनी यस्मै
गय रपजना वरेण कइयो जिन रायप्रसेवीमादि कछाजे सिंग । तेइज्जुमिभागने प्रभु मध्यभागइ प्रेशागइ महपदे अमक सोगने स्यमने करी सति

विदे मदाविभागे इत्यत्रापिपालकविभागेऽपिः प्रमादस्यः समस्त प्रमाणागुलित्यवस्थेनैव समयतीति विष् सपापक्षुगतयोगोऽयम् ।
 ग्रीप्रत्यतिप्रवचन । अतिशयेनवेगयदित्यर्थः । निर्वोदिसुखकार्यमित्यर्थः यद्यपि दिव्ययामविभागे विष्नुं स वि-
 बुध्यत एतामाहति प्रत्ययेय कृतकृत्यो निवेदयेत्यर्थः । तदमुपवृत्तिस्तस्मात्पालकसदाह । तस्य संपालयेदेव शक्नुमित्यादि । ततः संपाल-
 कादेयः यत्नेन देवेनैवदेवराज्ञा एवमुक्तः सन् इत्येतत् पावहे क्रियसमुद्भूततेन समयइत्य तथैवकरोति । पालकविभागेऽप्यतीत्यर्थः । अथविभागेऽस्य

पक्षधसहस्रवित्तियस्य पक्षजोऽस्यसमयमुषिष्ठ सिम्बसुरिष्यजह्मणिष्ठाहि विष्नुजाणविभागे विष्नुष्ठाहि २ सा
 पूअमोणसिष्यं पञ्चप्यिणाहि ॥ तएणसे पालए देवे सक्केण ३ एव बुत्तेसमाणे हठतुठ जाव वेवहिष्यसमु
 ग्धाएण समोहगह २ सा तदेव करेहं । तस्सण दिवस्स जाणविभागेऽस्य तिविसि तत्त तिसोयाणपढिकवगा
 अगात्त । तेनिण पढिकगाण पुरत्त पत्तेस्य २ तोरणा अगात्त जाव पढिकया । तस्सण जाणविभागेऽस्य स्युत्ता

समववृत्ति समयइत्यतथैव कराति । तस्य दिव्यस्य यामविभागेऽपि त्रिदिशि ग्रीवात्रिंशोपालकप्रतिरूपकादि, यत्नेन । तेषां प्रतिरूपकाद्या पुरतः
 प्रत्येक २ तोरकानि, कवकः पावज्यतिरूपानि, तस्य यामविभागेऽपि अस्तबभुसमरनवीयो भूविभागे, सयपाणात्मकाः स्थालिकूपुकरइव यायव्

नियत्रावी किरकणा समुप मुक्तो मन्त्रिप्रमय मानी पुपरी देहेने समुदकरी पित्त सचित प्रमाणागुलनां एकलाप योजन विस्तीर्णं पोइलो पांचसह
 योजन अपु निपु कतावनु वेगइ कार्ये निर्वोदकदि एषु देवसम्बन्धी यामविभागे विष्नुवीकरो विष्नुवीकरो एषयो भादरी आद्या पट्टी आपो
 तियारइ संपालक देवता सीपमैद्वइ इ मकझइ यकइ इयमत गुप्त ययो पावत् वेकीयसमुद्भूतावइ करीने समुद्भूतावकरइ करीने तिससपालक
 विभागे करइ, तेइ देवसम्बन्धी यामविभागेऽपि तिस्यविशि पूव रचित एषरे तिस्यत्रिंशोपालकपालिआहे कवक जायवो, तेइ पगयालिआमइ

पासाकामादिमानविद्वयकाधिकारिणामादियोगिक देव शययति शययिष्याच शययनयादीन् । यदथादीमदाह । खिव्यामेयसि । इदंयानयिमानयस्यं
 प्राग्यत् । नवर योजनगतसहस्रबिसोऽष्टमित्यत्र प्रमाणागुलनियन्त्र योजनमलस्येय । मनु यैक्रियप्रयोगजगितत्येनोऽसंघागुलनियन्त्रस्य युक्तिमत् न-
 चनगुलनियमाद्यादितिवचन शत्रुतविमानापेक्षयति याव्य अस्योत्सेषाहुनप्रमाणादियन्त्रस्येन जयद्वीपातः सुप्रवेगशीयत्येन मन्दीद्युरयिमान-
 सकोचमस्य वैषम्यापने , तथा ओस्थानागेवतुर्ध्यायनेपहारिलाने समापसुना । तजहा । आपहृताखेरहण जमुदीयेदीवे पालय आशयिमासेसवृद्धि-

असालभत्रीस्थालिष्य इहामिष्यउसहृतरगणरमगरविहगवालगाकिष्कररुसरभचमरकजरवणलयपउमलय
 मन्निचिप्त स्वमुगपवहरवेद्वस्थापरिगयाभिराम विज्जाहरजमलजुष्यउजतजुत्तपिव अञ्जीसहस्समालिणीष्य
 रुत्रगसहस्सकलिष्य भिसमाण भिस्त्रिममाण चरकुलोष्यणलेस सुहफास सस्सिरीष्यरुत्र घटावल्लिचलिष्य
 मञ्जरमणहरसर सुहकत दरिसणिज्जा गिउणोचिष्यमिसिमिसितमणिरयणघटिष्याजालपरिक्खिन्न जोष्य

नकान्त दर्शनीयं निपुकोचितमिमिसितमणिरजपटिकाजालपरिचिप्त योजनसहस्रविस्तीर्ण पण्ययाजनशतोद्वेप ग्रीप्रत्वरितत्रयमनिद्वीदि दिव्याया
 नयिमान विक्कुवहा विक्कुव्यायतामाहसि मन्वपय ततः सपलकोदेवः शक्रं देवेन्द्रं देवराणा यत्र मुक्तासन् सुमुमुषुः पावद्वै क्रियसमुद्धारिण
 देवता रुद्र जीव शरभ अष्टापद चमरागाय हस्ती यमराजः वेणुही कमलपीडत्यादिक भातिकरी चीतस्यो स्थभनेयिचै उद्वत् यज्जलमय वेदिकाइकरी
 सङ्घित ममाहर विद्याचरणा युगलओरुला पित्रासणरूप विखड्गकरी युक्त सङ्घित सयंभी सहस्रगने किरणइकरी गोज्ञायमान सङ्घित सहस्रगने रुपय
 करी सङ्घित आयत सोनायत तेजसादि किरणसमुद्र मुक्तो यको व्यापिते आलोकन कोयायोग्य सुपकारी रपचाटो जेइभी चथ्रीक गोभायमागळे रूप
 जेइनु ध्रुनेक घटाभी व्यावलि ओग्नि तेह पवलपण्ड डालले करी मयुर मनोहर स्वर्णेइभी सुपकारी मनोहर वेपयायोग्य निपुणकारीगरने

नेत्यमित्येव निमित्त एव पूजनप्रत्ययं पूजनं गन्धमाह्लादिभिः समस्यन् एवंगकारप्रत्ययमुकारस्त्याविन्नि गुणोक्तिकरणं सन्नामोनामप्रसंगोतिवि
 श्वस्तत्प्रत्ययं दक्षतमस्तुष्टूष्वशितस्य विसोक्त्य तत्प्रत्ययं कृतुङ्गण तत्रगतेभास्वत्प्रभुका किकभभ्यामित्यात्मकं तत्प्रत्ययं व्येकका शक्तस्यव-
 गन्पूजनमाणाः नहि प्रपूजकमनुष्येणोपनिगतिं दूतस्यवर्धनमभ्यसताः श्रव्येकका श्रव्यमस्यविश्रममुच्यतमाता विश्रममभानुप्रदुसादित्यपः । श्रव्येक-
 कासी-मैतद्यान् सम्यग्दुष्टिदैवित्तिजनक्यमदेयतनीयं एवमादीत्यादिषु सागममनिमित्तमिति कृत्वा कित्तेऽवधायपायशृणुत् श्रुत्कालपरिशील्यैव स-
 क्तसदैविष्वस्व देवराणां इति पाद्यं । अन्तिकं प्रावुजवन्ति । अयत्कस्येति कस्यकाह । तदणभित्यादि । सतःसगकादीयश्रोदयरात्रः सान्प्रदूतैमा-
 निबान् देवान् देवीयमकालपरिशील्यैवेति पृथक् । अन्तिकं प्रावुजं च उपनिष्ठमाभासपश्यन्ति द्रुमुग्न इतद्व्यकदेशमसर्वोपिष्टयोलावकाश्याः

यामस्तमन्मंहमाणा श्रव्येगदृश्या जीष्टुमेष्ट्य एधमःइ/स्रष्टु जाय पाउस्तुर्वीत् । तएण सेनक्को ३ तेयह्वं
 वेमाणि ए देवेअ देवीहृष्ट्य अकालपरिहीणस्वेत्र श्रुत्तस्य पाउस्तुत्रमाणे पासड २ हा हठे पालय गम आभि
 तुगिष्ट्य देव सट्टावेइ २ हा एव घयासी ॥ खिप्यामेव जोदेयाणुप्पिष्ठा । अणेगस्वभनय सिञ्चिठ लीळिठि

इदामृगपभतुरनगरनकरबिहृगव्यालक किमरुत्तरशरपवनकतापय्यलयाज्जित्तिचित्र सन्मोदुतवत्त्ववेदिकापरिगताभिराम विद्याधरयमल युगल यश्च
 चित्रमित्य आदिः सङ्कलनात्मनोय रूपकसङ्कलनमित् त्रिसवाह भित्तिमन्त्राण चतुर्दीकमन्त्रा सुसस्त्रगे समीकरूप पवठायास्त्रिगपुरमनोहरस्वर मु

इम कृता इत्यादिक निगन्तामीने यायत् इन्द्रसमीप । तिचारै ते सौधमइन्द्र आवष्ट तेष्वा येनानिक देवता देवोप्रते विस्त्वरश्चित कृतायला
 पोतापासवं आवतोपको रये रीपीने इपवन्तयो पालकमानस आकाकारी देयताप्रति तद्वय तैल्लादीने इम कर्त्तु । अतावल्लोयको र्देवानुमिया
 अनेकरोपने स्वातिचरी चरित सीलानेऽर्चै स्थितएइवी कृतश्राएकरी चरित ईशानुगविसेय सुरग मृगम पोशा नमुप्य सगरमठ पयो सप्य किन्नर

पंढारवे निवरांशतोऽत्यन्तमंदभूतः सतः प्रकल्पैश्च सर्वात्मना शास्य प्रशास्य सति शिष्टाश्रमवृत्त्यादाविव धिक्पीयूषमास हस्मिन्सति तत्र तत्र मद्धति-
 देवो हस्मिन्तस्मिन् देवैकदेशे महतामहतायाम् न तारतारस्वरं च दृषोपयन २ एवमवार्दोत् । किमयादीदित्याह । इत्तमुण्णुमित्यादि । इत्तइति
 इत्तं सच अस्यामिनादिदत्तात् । णगुणुण्णुत्तमसहकारार्थेकप्रस्थानसमारभाच्च शुश्वन्तु भवतो बह्व्यः सौथर्मकरूपवासिनी वैमानिका देवा देव्यश्च सौथ-
 र्मकरूपते रिवचन हितजन्यत्वरकत्वाद्याह सुख तद्भवसुखि सदर्थमाप्तापयति । ओदेवाः शक सदेवज्ञेययत् प्राक्मूत्रेशक्रेण हरिगैर्मेविपुर स-
 द्दर्पयितव्यमाविष्टं यावत्प्रमदुर्भवत् । अपर्णकादेशानतरयद्देवविधेयतदाह । ततस्तेदेवादेव्यश्च एवमनंतरोदितनयैश्वर्या वृष्टु-
 त्पावहयवजविमपद्वयाः अपिःसम्भायभाया मेवकाः केवम बदनमभिवादनं प्रयत्नकल्पयाद्युनःप्रयुनिरूप तमप्रत्यय तदस्मान्निज्जुवनमहाराजस्यक

मे।वयणाहं सुहृत् १ श्याणवेहण मा सक्ते तचत्र जात्र स्यतिश्च पाउस्यग्रह । तएण तेदेवीउंश्च एञ्चमठ
 सैःचै। हठतुठ जाय हिंस्या स्यप्ये गडका बदनयसिञ्ज एव पूञ्चणयसिञ्ज सक्कारवसिञ्ज सम्माणवत्तिञ्ज
 दसगत्रासिञ्ज केजहलयासिञ्ज जिणसभासिरागेण स्यप्ये गडका सक्तेस वयणमसुवहमाणा स्यप्ये गडया स्य

सगळोदेव द्वाद्वराः। तान् धरून् वैमानिकान् देवाश्च अकालपरिहीम धिवद्यन्तिक प्रादुर्भूतान्पश्यति दृष्ट्यावृष्टतुष्ट, पालक नामआ
 नियोगिक देव शब्दयति । शब्दयित्वाएवमवार्दोत् । शिप्रमेव भोदेवानुप्रिय । अनेकसम्भगनसन्निविष्ट लीलास्यतगालमश्लिकाकालत

मेअ तिमल पूजनी परे यावत् इन्द्रपार्श्वे आयत् । तिवारपटो ते देवता देवी एषवा अथमाभलोमह इयवस्त तुष्ट यावत् दृश्यपया केतलाइक देव
 हा तीयेकरने धांद्या निमत ईम केतलाइक गज्यास्याविर्भे करी पूञ्चणानिमल केतलाइक सुतिकरबानिमल केतलाइक सन्मानप्रते तिमल
 केतलाइक कीतुइल मोबा निमित केतलाइक भक्तिनिमिते केतलाइक सौथर्मैन्द्रनह बखण अमुपदेवायका केतलाइक एषवाआपणो आचारहे

॥ टीका ॥

॥ मूल ॥

॥ अनु० ॥

॥ भाषा ॥

क्षिप्रं रिचो बोलको साहसको न । अथ तृतीयलोपः प्राकृतत्वात् स्वरितयोः प्रथमपक्षे सञ्जने प्रतिबोधने नृते सति आगासिक्तासमाप्यमाने पोप-
से कुतूहलेन किमिदानीमुद्घातयन्त्यविज्यतीत्यासन्नेन दलीकर्णो देहेतया एकाग्रयोपपन्नवैकविषयचित्तं येषां तथा एकाग्रचित्तत्वेऽपि कदाचि-
न्नोपयोगः स्यादुत्तररूप्यवशादुक्तः । उपयुक्तभागस्य शुभ्रपितं यस्याप्युपपन्नसक्ततो विज्ञाप्यधमायसोऽर्वा सपदात्यभीकाचिपति रैवस्तस्मिन्

सोऽहम्भकप्यवासीन यच्छ्रुत्वा श्रिमान्निश्चय देवाण्य एगतरदुप्यसत्तनिश्चप्यमत्तविषयसुहृमुच्छ्रिष्टाण
सुसरघटारिसिष्टविउलथोलतुरीयचवलपद्विओहए कएसमाने घोसणकोऊहलदिसाकणएगगगचित्तउउउत्तमा
णसण सेपायसाणिष्टाहिउद्वदेश तसि चठारवासि निसतपहिसतसि समाणसि सत्य २ तांहि २ देसे महया
२ सहेण उगघेसेमाने २ एउं घयासी ॥ हदिंसुणतु जवतो यहवेसेहम्भत्रासिणोदेवा । सोहम्भकप्यउइणो इण

अथमवादीवृ हन्त भूयन्तु भवन्तः यवः शीघ्रमेकपवाचिनो वैमानिकादेयाः देव्यश्च शीघ्रमेकपपतेः इदं यवम दित्तसुखार्थनाच्चापयति मोदे
वाः । शिखः सदेव यावत् अन्तिकं प्रादुर्नेव ॥ सताः तेदेवा देव्यश्च एगमेवैभुत्या इदत्तुपयावदुद्घात अप्येकवावन्दनवस्तः पूजनयन्त सारकारवन्तः
सनागवन्तः दगनवन्तः कीर्तुहलवन्तः अप्येककाशकस्य यवममनुयतेनाभाः अप्येककाशोतनेय नादीदित्तस्त्वायावत् प्रादुर्नेयन्ति । सतः

वधर्त्तं यिस्तीच शश्रुकोत्ताइल्लह करीमे तुरितकतावलो भपलपल्ले प्रति योपकीचइ यवइ स्यु उद्घातपयाकरस्ये स्यु कायदुस्ये एवयोपोपवर्ना
फीतूखनइ यिरे विपाळ कान एकाग्रचित्तपके उपयोगवन्तः गगनेहो यदयो देवता तेनइ ते पालाकटकनो अपिपतिदेव तेन घंटानोशब्द अस्यन्त
उपमात्त मदुपपदवर्त्ते विधा २ से देवत्यागवर्त्ते यिरे माटव २ गश्च उहोपकाकरतो २ यको इम काइइ । इदि इतिहरे चामलोतुस्यो पणा
वीधमोदेलोका यवउपहार देयता शीघ्रमे देवलोकाणा अपिपति इग्नो एववा यवम दित्तमुयते अपइ १ आच्चापइइ । अहोदेयता यकसीय

शरणां विनाशानां वा येनिकटा गम्भीरप्रदेशां सोऽप्येक्षापतिताः समासा शब्दाः शब्दवर्णानुद्गृह्णां स्तोभ्य समुत्थितानि पानिपटामतिभुतां पटासं-
 यंयिप्रतिशब्दाभा भतसहस्रावितैः सङ्करो आतयाप्यभूत् । किमुक्तमवसि । पटाया भट्टाप्रयत्न ताहिताया येयिगिनेताः शब्दपुद्गला स्ततमलिपास
 वशः समासुविदुविदुष दिव्यामुजावत समुष्णनिने प्रतिशब्दैः सङ्कलोचि सौचनं कस्तो कचिर सपकायताइलि, एतेन द्वावशयोत्रनेभ्य समागतः
 शब्दः सौवशाः सोऽप्यतितपरतःततः कर्णमेकताहिताया पटाया सवन्न तज्जदुस्तिकपजायवति यदुच्यते तदप्यक्तमवसेय । सवञ्चदिव्यामुभायत स्त-
 याकपप्रतिरूपशब्दोक्तने ययोक्तदोषासमवात् एव शब्दमये सौचनं कस्तो पदातिपतिपदकरोतदाइ । सपणितित्यादि । ततःशब्दव्याप्यनतर
 तेना नीचमकथय।सिनां यहुना येमात्रिकाणा देयाना देवीभाप एकातेन स्तौरभवेपुस्तता आसुक्ता द्यतएवनिव्यप्रसता विषयसुखेषु भूखिता अ-
 प्युपपत्ताः स्तताःपदत्रयस्यपददुपमीलनेन कर्मधारयसोया सुस्वराया परस्परव्यत्ययेन सुयोपाचटः सत्या रमितस्तस्माद्विपुल सकलसौचनं देवलोकाकु-

तिरकुत्तो उहालिश्याए समाणीए सोहमेकप्यं अस्मेहि एगूणेहि वहीसविमाणवाससयसहस्सेहि अस्माइ
 एगूणाइ वत्तोसच टासयसहस्साइ जमगसमग कगकगराव काटोपयसाइ पिज्जत्या ॥ तएण सेसे।हमेकप्ये
 पासायविमाणनिस्कुटावाकिश्वसदसमंठिअप्यंठिरसुअ सयसहस्म सकुलेजाए अाविहे।त्या ॥ तएण तेसि

नादेयानां देवीनां च एकान्तरे प्रवक्तव्यप्रवक्तव्यविषयसुखमुद्धिताना सुस्वरचवहारविचितविपुलबोलाख्यरितियपलप्रविरोधने कतेसतिपायणकोतूहलद
 मर्कसंकाप्रविशोपयुक्तमानवानां सपदात्यमोकापिपतिदैवः तस्मिन् पटारयेनिशान्ताप्रतिशान्ते सतितत्र २ तस्मिन् २ देगे २ मइताशब्द मवहोपमाः

पठिबदा सतमइस्तसगने सर्वे सुकल वधिरमय सौपमदेयलोकापयो । तिवारै ते सौचनं देवलोकासो यथा देवताने विनामिकने देवताने देवीभव
 यकाल रतिरमस्मिन् विषे आसक्त सदा प्रमत्त विषयसुखने विषे भूखिंस एवया देयताने सुन्दर सुषोपयटानो रचितशब्द तेदयो सकलसौचनं देवलो

तताऽवहरिनीदीयेयः यदात्यनीकाचिपतिः शब्देन देवेन्द्रेण देवराज्ञा एवमुक्ताः सन् सुदृढत्यादि जायदेय देवइति आश्रया विभक्त्येन यच्चन प्रतिपू-
 याति प्रतिपुत्स्य चक्रान्तिकात् प्रतिनिकासति प्रतिनिकाम्यच यत्रैव सभायां सुषमायां मेपीपरमितगम्भीरसुधुरतरगदावोभमपरिमद्वणा सुषाया
 पटा सवेधोपागच्छति । उपागत्य च त्वं मेपीपरचितगम्भीरसुधुरतरगदा योजनपरिसहसा सुषायां पटां त्रिकस्य सङ्ख्यानपतीति । उद्गालगागन्तर यद्
 जायत तदाह । तएव तीचेमेपीपरचिप्रगम्भीरभुरद्व्यदि । तस्यसङ्ख्यानमस्मर तस्यां मेपीपरचितगम्भीरसुधुरतरगदायां योजनपरिमद्वणाया सु-
 षोपाया पटायां त्रिकस्य सङ्ख्यानिकाया सत्यां सीयर्षेककेषु छन्देषु एकोमेपु द्वान्नि बहुयिमासकपाये आयासा देवावाभस्यानामि तेगः शुवसइत्येषु अत्र
 नसम्पर्चनीया अन्यायेकोनामि द्वान्नि शुद्धपटाशुवसइत्यदि यमकसप्तक युगपन् कवकवराय कर्तुं मन्थान्यव्यभवन् अत्रापिगदो भिगफ्नत्याव्
 पटागतमइत्यास्यपि इत्येष योजनीयः । अथपटानादतोयतप्रवृत्तदाह । ततोपटानाद्वकषणारायप्रवृत्तेरान्तर सीयनःकल्मः प्रा-

तिष्ठान् पङ्क्तिणस्कर्महं २ ता जणेव समाए सुहम्माए मेवं । चरसिश्चगभीरमङ्करयसद्वा जौश्चणपरिमहल ।
 सुधे । साधटा तेणेव उवागच्छइं २ स्था त मेधे । चरसिप्रगनीरमङ्करयरनद् जौश्चणपरिमहल सुधे । स
 घट तिस्रन्नो उल्लेखे । तएण तीनं मेधे । चरसिश्चगनीरमङ्करसद्वाए जौश्चणपरिमहलाए सुधे । साधटाए

अन्यपुएकीमेपु द्वान्निगद्विमानयासिधुवसइत्येषु (नसम्पर्च वृत्तीया) अन्यायेकानामि द्वान्निगद्वसइत्याणि यमकसप्तक कवकवराय कर्तुं म
 धूनाभ्यभवन् ॥ ततः सनीयसो कषणः प्रासाद्विमानागिगदवापतितगद् घटाप्रतिप्रगां यमइत्यमकुलोऽभवन् । ततस्तेयो सीयर्षेककषणामिना यद्
 यतीचसः । विमानने विर्ये अनेरी एकलको यतीचवाप घटानु सान्द्वी एकवार चकषण्टाट श्रुकरया प्रयतसीयुहं ॥ तियारं ते सीयमवेव
 सोऽत्र प्रासाद विमानां केमिपुट्ट गम्भीर सङ्काप्रदेशेइने निर्ये आपतिसपद्वाये यत्र यत्रयगणां गल तेइयकी समुचितं चरुयाजेपटाना

पति छानप्रये अबद्वीपने विये भगवत्ता सीर्षकर तेथळी आचारही असीस फालीयया इमयां यत्तमान फालोळे धमागत फालोपास्यो एवमा श्रुत
सीपरीन्द्र दंभेन्द्र देवतातो राजाते सीयकरना जम्माटस्य सद्धिमा करवातो आचारही, तेमकी जानुपणि भगवत्त सीर्षकरतो जम्माटसिमाकठ
इमकीतेन इत करी एवदोदयकोटि वितपत्र २ ते हरिखेगनेपीनाने पासाकटनो अखिपती देवताप्रति तेजावड तेसाधीने इत करवड, कतावलो
बको हे देवामुमिय। सुचर्माताने सुभाते विर्ते मेपना सुपसभोह तेहनीरसितरवो तेहनीपरि गभीर अने मधुरहे रय सव्य मेहनी एववी एक
योगन प्रमाण परिमहल वननीस आकार मधुपोपानामध मुखर जळोळे खर मेहनी एववी घटाप्रते त्रिख्यवार ठेसाकतो यळाकतो यळाकतो यळाकतो
पको साठे २ यव्य करीमड वद्वीपना करतोरेषको इत करे। आचारपडते आचारपनाहठड। अही देवता शकसीपमेन्द्र देविन्द्र देवतातो राजा
काहते। अही देवता। शकसीपमेन्द्र देविन्द्र देवतातो राजा अबद्वीपने विर्ते जगवत्त सीयकरतो जम्माटस्य सद्धिमाकरवाते अय्योह तेजणी
मुखपवि हे देवानुमिय। ममस्वद्विकरी सयें शु तिर्जासिकरी सयें मलसेन्येकरी सयें समुदायपरिवारेकरी सयें आदरेकरी सयें विज्जितिसपदाइकरी
सयें सीजाइ करीने सब सज्जनकरी मळनाटिकइकरी सबजारोहेकरीने सयेंबूससुगत्य माला अलकार प्रमुपनी सीजाइ करीनड सयेंदेयसम्बन्धी
मुटित वाखिवने तिलाद यव्य करीने मोटी अद्विसुदायिकरी पावत् श्रु करी वाजिप्रतासहित पोतारने परिवारव परित्यायका पोतारने जाम
विमाग माहने चट्यापका विलावरहित बका सदायला। सीर्षकेन्द्रने यावत् सतीये आये। तिथारपळी ते हरिखेगनेपी देवता पासातो अखिपति
सीर्षकेन्द्र इन्द्र इत कडव यकड इययत्त सुटयया यावत् इमज, हे देव एववी। आचार विमय करीने वचन सांमले सासकीने सीर्षकेन्द्रना
मसोपपकी नीकलइ नीकलीने जिहा सभासुचर्माते विये मेपनासमुहनु गजोरय तेहनी परव गभीरअमड अत्यस्त मधुर मोठोळे श्रुजनेचुनो एववी
एव पोजमम् परिमहल लावपण पोडसपण ठे जेहनु एववी सुपोपानामें घटाहें तिहा आचें आयोने तेह मेपना गजोरयनीपरि गभीरअने
अत्यस्त मधुरअड यव्य जेहनी एकयोजन परिमहल जेहनु एववी सुपोपानामें घटा त्रिख्यवार उलासें यजाहे। तिथारपळी तेमेपना गजोरयनी
परे गभीरमपरते सव्य मेहनी एकपोजा परिसहलपणनी सुपोपानामें घटा त्रिख्यवार उलासें यकड सीर्षकेन्द्रने विये सुनेरा एकजबा

स्वर्वाणि धामनिमानि प्राप्यत् वाङ्मनसिनिगिह्यादीन्त्याहवा मतोऽक्रान्तपरिकीर्तितिकथ गणाय्याः पा येयोऽध्यायान् गच्छन् यावत्क सादुये-
नृप्य देवराज्ञा इति पदद्वयं पाठ्य अलिक नवीयं प्रादुभयतेति । अथ व्याख्यादुगात्तत्पर इति गमय्यं यदकरोत्तदाट । ताम्रसेरिगेभेभी इत्यादि ।

सप्तमन्त्रम् सप्तगान्द्रुहि मन्त्रे ह । ह सप्तपुष्पगन्धमल्लालमारत्रिभुवाए सप्तदिक्षुः सप्तदिक्षुः सप्तदिक्षुः सप्तदिक्षुः सप्तदिक्षुः सप्तदिक्षुः सप्तदिक्षुः
महयाद्दुहीए जात्र रवेण निश्रयपरिष्ठासपरिचरुता सयाह २ जागत्रिमागयाहगाह दुरुहाममाणा स्य
कालपरिहीण चेत्र सक्तस्म जात्र स्य तेस्य पांडममृगह ॥ तएण संहरिगेमेभीदुवे पायन्मनिश्रुहिहिवइ मक्केण
इ-एय यत्तेसमाने हठ तठे जात्र एव देवोऽभिष्टुणाए चित्रणएण वयण पक्रिसुगेहुं ३ प्रा मक्तस्म ३ स्य

इति मेवगच्छसंवावेत् अलिकप्रादुभयत् । ततः संहरिगेमेपाद्वयः पक्षान्ताः पितृनिः शक्तदवन्त्रकवराष्ट्रापवाद्वन्त्रक मन् यायत् दृष्टम् २
यत्ते देवेति आश्रुपायितयेन वचन प्रतिश्रुत्यातिप्रतिश्रुत्य शक्तम्यन्ति काप्रतिनिष्कमति यत्रैत्रमृचनोपायभाषां सचीपरिचित्रिगम्भारमपरराजाना
पौत्रपरिचित्रिगम्भारमपरराजाना सचीपरिचित्रिगम्भारमपरराजाना यात्रपरिचित्रिगम्भारमपरराजाना सचीपरिचित्रिगम्भारमपरराजाना सचीपरिचित्रिगम्भारमपरराजाना
आन्तपति वक्तृ ततः मनेपोपरमि गम्भीरमृगराजाना यात्रपरिचित्रिगम्भारमपरराजाना सचीपरिचित्रिगम्भारमपरराजाना सचीपरिचित्रिगम्भारमपरराजाना

मादरो नमस्कारपूर्व जगन्मन्त्रीपकरने यमनाश्रुतिना करकह रणइ यावत् माक्षप्रण पायथा वाळतान यइ भीषकर सासइ दय ताम्ये तमाट
यइ विप्रय यादुदु तिहो कन्मस्थानके दद्यापका मगवन्मप्रते हूमीधम देयनाकने विवे रक्षोयका देय स्यो हे भगवन् । कन्मस्थान के रद्यायका
नृप्ती मुमुने इहा सीपने देवलोकेने विवे रद्यायकाने इम कहीने वीदे नमस्कारकरइ वासी नमस्कारकरने सिद्धासने विवे पूयादिचि साहमा
वइठेइम्भ ॥ विवाएपछी वेइ शक्तनासा रेयिम्भ देयवाभो राजाने एइयो एत दृगकप यावन् मन्त्रपयिचार कपनो । उपमोऽनुनिपयइ भो

॥१॥ किमित्याह ॥ अष्टाङ्गि भोगको देवदत्तो देवदत्तो देवदत्ता जंबूद्वीपे द्वीपे भगवत्सतीये सारस्येऽध्वन्यमपि सां कर्णे सामान्यतो जिनयसंके प्रकाशेऽपि यश्च स्व
 मीपमासपरे लज्जस्वद्वीपप्रप्रात्यपिकारात् तदुपमपि दयानुमिया ॥ सयदुभ्याऽभ्याद्युत्पा सुर्वद्वीपः सयसमुद्रयः सयादरेण सयविभूत्वा सययिज्य
 या सयद्विख्यात्रेऽनंशुदुमस्त्रिमादेन ॥ अष्टत्याऽष्टदुणा योथद्वेणा ॥ अत्रोवाक्यातर्पनानि योथरपदसुगच्छसु प्राग्वत् ॥ भिजकपरिधारसपरिवृताः स्वकानि

एव वयासी । खप्यमिव जादवाणां प्यथ्या । सन्नाएसुहम्माए मधावरासअगज्जरमज्जरथरसद्द जोअणपरिम
कल सुव । ससुसरघट । त्रिखत्ताउल्लोमान २ महया २ सहणे उग्घसिमाणे २ एवं वयासी ॥ अणवैवहण
जो । सुक्खेदेविदेदेवराया गच्छइण भोसक्का देविदेदेवराया जल्लुहीवे २ जगज्जुवैतित्ययूरस्स जम्मणमहिमकरित्तए
तत्तुप्पविण देवाणां प्यथ्या सखिहीए सखज्जइए सखयलेण सखसमटण सन्नायेसेण विज्जइए सन्नाविभुसाए

[illegible]

मनुष्यपद्यते । कोमावित्याह । सप्यव लभु भो । अर्बुदपिह्रीपेजगयास्तीयंकर तस्माज्जीतमेतदभीमप्रत्युपस्थाप गतानां ग्रफाणां देयेन्द्राणा देवराणा

क्रिद्वयथरनाणदसणघराण त्रिष्टुहृच्छुनुस्माण जिगाण जाययाण तिगाण तारयागं बुछाण वोहियाण
मुनाण मेच्छागाण सह्यूगाण सह्यूरिणीं सिथमयलमरुश्रमण तमस्कयमस्सावाह मपुणरात्रितिय सिधि
गह्वगोमधेसु ठाण सपसाण णमांजणाणं जीश्रुभयाण णमेत्यूण जगयनु तित्यगरस्स आहगरस्स जाव
सपयिनुत्तकामस्स वढामिण जगवतंतत्यगयं इहगण पासउमेभयवत्तत्यगण इहगयतिकहु वदइ णमसुइ २ ता
सीहाभणवरनि पुगत्याजिमुहे सणिमखे ॥ तएणंतस्म सक्कम्म देविदम्म देवरया श्रुयमेच्छाकूत्रे जाव

स्यात् समस्ताना मनोजितानां जितभगाना ननास्तु भगवतन्नायकरस आदिकस्य यावत्सपादितकामस्य वन्दानि भगयन्त तत्रगत इहागत
पश्युमाभगवान् तत्रगतमिहागत इति कल्याणवन्दिममस्यति वन्दित्वानमस्यित्या निहायनयरे पुर्याजिमुख सनिपक्षः । तत्तस्म्यग्रस्य देवे
न्द्रयदेवराणां श्रयमेतदूपायावत्सकलवः समुपपद्यत । उत्पन्नं खलुभीमबुद्धीवे २ भगवान् तोपकरं तज्जीतमेतत् अतीतप्रत्युपस्थानागनाना
गृहाना देवेन्द्राणां देवराणां तोपकरणे लब्धमस्मिन्मानं कर्तुं नृपुञ्जानि आहमपि जगयतसरीयकरस्य जन्मनामहिनाफरिप्यानि इति कल्याण्य

असत् गुण्येता पुरापयिपव लक्ष्म कर्मे वेरीजीवव परुपमाहि सीहसरीया पुरियमाहि वरप्रधान पुहरीकं स्य लक्ष्मल सरीया पुरुपनयिये प्रधान
गन्धइलीसरीया लोकात्त यिय ल्जनम उभयलाकने योगदासना कर्णहार ते नाप लोकात्ते पट कायरुप मय जीवमे दित्तमल करणाहार प्रव्यलाकने
निवायायरुप अणहार भागवारीया दीपकसरीया सबलोक्ने विपे केवलज्जानिकरी उद्योतना कर्णहार 'जगपती' मातभयउपजे ते प्रमय
(इहलोकाभय १ परलोकाभय २ आदिलभय ३ अकस्मादूप ४ आजीयिकाभय ५ गरुडभय ६ ज्ञापयणनय ७) अनुजानादूप वल्लुना वसुधारसम्य

विश्वम् परं जने यदधुना दत्तं । तस्य कलसममक्षुरमद्विष्टादि । तस्य निष्ठासमोपदेशमात्राभरं तस्य गच्छत्यादि । तस्य निष्ठासमोपदेशमात्राभरं तस्य गच्छत्यादि । तस्य निष्ठासमोपदेशमात्राभरं तस्य गच्छत्यादि ।

ग्रामद्व २ स्त्रा कुरुगत्तुद्विष्टुत्यनिष्ठानं नृश्याने साहसद्व २ स्त्रा करयलपरिगृहिअ सिरमात्रस्र मल्यं अज
लिक्कहु एव वयासी । नमस्यु न अरिहताण भगवताण भगवताण तित्यपराणं सयमयत्ताण पुरिसुत्तमाणा
पुरेवधोहाण पुरिमयपरुद्धरीश्याण पुरिमयपरुद्धरीश्याण पुरिमयपरुद्धरीश्याण पुरिमयपरुद्धरीश्याण पुरिमयपरुद्धरीश्याण
लोमपञ्जेअगराण सुनयदयाण चरुनुयाण ममर्याण सरगदयाण जीशदयोण श्रीहिदयाण धम्मदयाण
धम्मदेसपाण धम्मनायगाण धम्ममारहीण धम्मवचचारनचक्कमहीण दीवेत्ताण सरणगहं पडुत्ताण सुप्प

कराणां आदिकाराणां सदस्यद्वानां पुरुषपालानां पुरुषमित्रानां पुरुषपरपुद्धराकाराणां पुरुषपरगव्याहस्तानां साकाशानां साकाशानां साकाशानां
लोकापदीयानां साकाशमयोत्तकाराणां अभयदानां चसुदानां मार्गदानां मार्गदानां मार्गदानां मार्गदानां मार्गदानां मार्गदानां मार्गदानां मार्गदानां
चममारादिना चमयराचसुरतचकवतिना जीवोत्ताराणां गरुणनिमित्तानां अप्रतिहनवरश्चानदगमपराभूदं अंगुलबद्धना त्रिनामानीयकानां
तीक्ष्णानां सारकाणां बुद्धानां धातिनां मृत्तानां सावकानां मयसकानां मयसकानां मयसकानां मयसकानां मयसकानां मयसकानां मयसकानां मयसकानां

द्विष्टावर्तकप मल्लो अत्रिणि वरीनद्व इम कद्व सायनाकर् ३ मस्यकारुणु कश्चि भयत्र पाप्मानकर् ३ अरिहताने कात्रद्व (इहा त्रिणय पाठके न
मममनुज इवे ते अरिहता १ समारकंश्च किरी खेदने अवमरयू नदी ते अममम २ भोमणि इम्यात्रिणि पूजनीकस्र अयद्व अर्हेत ३ भययस्र
पानवत्त) भगवत् १ ज्ञान २ मज्झिमस्य ३ यगा ४ धैरा ५ स्यमुत्तिव ६ मय ७ योगो ८ योगो ९ योगो १० योगो ११ योगो १२ योगो १३ योगो १४
१ सस्योनि वसीन मार अययत्त ते भगवत्त (धम्मनी आदिमा करुणहार सिषयनपिपयय सेवमा करुणहार पना अपदेग विमासवभाण पाप्मा

सति उक्त पटपञ्चागिङ्गुनारीकृत्यमिति । अथेन्द्ररुधाधरः । तस्मिन्कालेनस्मिन्ममये पुत्यत्र समयोदिगङ्गुनारीकृत्या ॥ टी

॥ टी ॥ टी ॥ टी ॥

गाण स्यादेवञ्च पोरवञ्च सामिह महत्तरगत स्यागाईसरसेणावञ्च कारेमाणे पालेमाणे महायाहय
णहृगीसुधाहधततीतलतालतुविअवणमुद्गपठुपठुहप्यथाईश्वरवेण दिक्षुइजोगजोगाह जुजमाणे विहरइ ॥
तएण तस्स सक्कस्स देविदस्स देवरयो स्यासण चळइ, तएणसंसक्को जात्र स्यासण चळियं पामह २ ता
हुहिं पट्टजइ २ ता जयवतित्यथर उहिणां आओएई २ ता हठतुठचित्तमाणदीए पीडमणे परमसोमण
सिए हरिसवसयिसप्पमाणहिअए धाराहयकयवकुसुमचन्नुमालइशुजसविश्वरीमकवे विश्वमिश्रवरकमल

महत्तरकत्व आओधारेसेनापकुवन् पालयन् महत्ताहसमृत्यगातथावित्रतश्चमलतालाटनघमन्वृहपटपटहयादिश्रयंश्च दिव्यान् भागभोगान्
जुम्भन् विहरति ॥ ततस्तस्यशक्तस्य देवेन्द्रस्य देवगणः आननचनसि, तत उग्रक्री आननचनसि पश्यति दृष्ट्वा अथपि प्रयुज्यमगयन्त
तीर्थंकर अवधिना आजोगयति आभोग्य इष्टमुचित आनन्वितः प्रीतमगाः परमप्रीमनसिक्क इयवयगविमपट्टवयः धाराहृतकद्वय्य क्रमुम
पञ्चनालपित प्रमुक्षितरोमकप यिकमितवरकममयनवदन प्रयलित यरकटकट्टिककेपूरगकट्टारविराजद्वितिवचा प्रालस्य प्रालस्यलपोतम्

रक्त सीधेनस्त्रावकमी प्रतिभायहार्ते पोषे प्रपान दवताना मये स्याप मयनज्जातिमा देवताहे तेमपया पाकनामा देव्यप्रते पिचादेइ तेमार्ते
पाकनामन मेरुपबंधपकी दृष्टिवादिशिता त्रिठालीक आयालीकना स्वामी यतीमनाय विमायासासोनास्त्रावी स्याचिपती येरायशामा स्यायी
बाशनहे जेइने देवतामी इन्द्र रजरहित आकाशमीपरं निर्मलयस्त्रना धरकधार पदस्याहे नाला छाने मुक्कट जेणे मवा मुयणे मय मतो इर
चित्तमीपरं मयस एहवे कुल्लेकरीने लहकतायकी मवाता गलस्यलजेना देदीप्यमानहे सरीरजेइने लाकी पगलगापीहने एहवी पययणे जेम्त

॥ टी ॥ टी ॥ टी ॥

नद्वयमयात्रनपञ्चजातकट्टयाभिन्नाः अन्यथा सर्वोपनि कचकमकट्टेयु योत्तममहोत्तये पुने सहस्रयोगविस्तारेयु गिरसिपक्षगतिस्तारेपु य-

महज्जुइए महसुल महोस महानुभागे महासास्के सोहम्मोक्कप्पे सोहम्मश्रान्सए विमाणे सजाए सुहम्माए
सक्तावि सीहासगवि । सेणसत्य वसीसाए विमाणवाससयसाहस्सीण चउरामीए सामाणिस्सुसाहस्सीण ता
यसीसाए तायत्तीसगोण अउरहलोगपालाण अण्ठसु अगमहिंसीण सपरिवाराण तिसु परिवाराण सत्तएह
स्सुणिपाण सत्तएह अणिआहिंखईण चउसु चउरामीण आयरस्कदेवसाहस्सीण अखोसिच यद्धण सोहम्मक
प्पवामीण वेमाणिस्साण देवाणय देवीणय, अखो पठ त अखोसिचवद्धण देवाणय देवीणय आभिर्त्तगहववण

निसद्वयवहः मासुरवहः प्राणम्यवममालापरः महर्षि को महाशुतिकः महाबलो महाययानहानुभावः महाभीम्यः भौचर्मकरप भीधर्मावतसखे
विमानेनजाया दुपमायां गार्कोसिद्धान्ते, सतत्रद्वान्निगद्विनामवाविशतसहस्राका, बतुरथीत्यावापानिकसहस्राका अयत्ति यथा प्रायस्त्रिशरकाला
चतुर्वा साकपावामां अद्वानां अपमद्विपीयां अपरिवाराया तिस्रुबापरियदा सप्तानामसीकालां सप्तानामसीकाचिपतीनां अतथा चतुरगीतीनामा
स्मरचदेयसहस्राकां अन्ये पठन्ति अन्येपाच वद्धुना भौचर्मकरपवाभिना वेमानिकामाववाना देवीनापञ्चाचिपत्य पीरपत्य स्वामित्व जहित्व

भीयैकरता नासावसे यादिकरीने धरे घडीम शिवा भगवन्त तीचकरत जन्ममयनठह तिहा आवे आबोण तिसकरनी साताप्रते ग्रयाने धिपे
यइमारय यइमारीने भगवन्त तीचकर मत्त नातामह पासइ थापइ यापीने इयन् नातीचकी विजियइ गातीचकी अइमइ ५९ तिखइकाल तिणे समयइ
(पोताम काये मवत इठइ तेमाट मवथात) (अकालमा सिहापमना अचिष्टायक पञ्चासाटे सक्क) अकालाने सीर्येन्ने देवताभीइन्ने सब देव
तागा रागा एह टापय दिआकुमारी कुव जम्मोरयव कइसाठ ६४ इन्नेजम्मासय कइइ छह, कज्जनासाअमुप थायभाखे पूय देत्यना मगरमा यिदा

निमग्नपुनरिति सहीययति विपुत्यश्च भोशीपञ्चदशकाष्टानि प्रस्तावात् खड्गः रुनामीति योच । यादृशीयम्बकाष्टे रग्निमद्वीपितः स्यात् तादृशाभी-
निभावः । प्रक्षिपति प्रक्षिप्यश्च अग्निमृद्व्यासयति तद्वीपयति तद्व्यासयत्यत्र प्रायेयप्रमाणानि ह्यनोपयोगार्थोपमानि सन्निधस्तद्व्यासिष्ठाष्टानि प्रक्षिपयति
युर्वीहिकास्तुप्रवेपो ऽग्न्यद्वीपनाय अयश्च रत्नाकरायाति विक्षेपः प्रक्षिप्य अग्निश्चान्न कुर्वन्मि कृत्याश्च वृत्तेस्तनः कर्तृक्रिया तां कुर्वेति येन प्रयोग
वेपयति तस्मात्तयाहि भवति तयाकुर्वेतीत्यर्थः कृत्वाश्च विनश्यन्त्याः शक्तिर्यादितुष्टयेवताभ्यो दूग्दोषादिस्पष्टकर्तृ रक्षावोर्निकाशप्रतिनि मध्याय
नागासखिराजानो भन्ती रश्मः तयाविचित्रिवीह्रीपापाश्च वृत्तगोक्षी पापाश्चोत्पद्यन्तीत्यर्थः गृहीत्वाश्च भगवत्तायश्चरस्यकण्डू मूले टिट्टिआवेतीत्यनु-
ब्रह्मणोप तेन टिट्टिआवेति परस्पर प्रताडनन टिट्टीनिशयेत्यादमपूयक यादयतीत्यर्थः अग्नेमद्विवालीसावशादग्नयश्च व्यामल्ल भगवत्त यस्यमा-

दुवेपाहाणचट्टगोलए गहाय भगवन्तु तित्ययरस्स कयामूलसि हिट्टिआवेति भगवन्तु मयय पव्वय।छए २ । त
एण तानुं रुद्धगमम्ववत्यद्धोत्तं वत्तारिदिसाकुमारीमहत्तरिआनु भगव तित्ययर करयलपुट्टेण तित्ययरमा
यरश्च वाहाहिगिखुंसि २ त्तो जेमेव भगवन्तु तित्ययरस्स जम्मणन्नत्रणे सेणेवउवागच्छुंसि २ न्ना तित्ययर

कय्या।धत्तोविद्धभारीमद्वत्तरिकाः भगवन्ततीचकर करपुटेन तीचकरमातरश्च याश्चोयश्चन्ति गृहीत्वा यदैव भगवत्तस्तीचकरस्य कान्तमवतन तत्रै
वोवागच्छन्ति वपागत्य तीचकरमातर उपनीये निपादयन्ति निपाद्य भगवन्त तीचकर मातुःपार्थिव्यापयन्ति स्वापयित्वा आगायन्त्यः परिगायन्त्य

भारी मद्वत्तरिकाश्च सप्तरीवीमुपना लाकडी करीने अरवीर्धुं लाकडी पडोने अरे करीने अरवीन् लाकडुं मयश्च यमश्च अग्निपादे पादोने अग्निविपू
तर्ध निपयनेने गाओपनामश्च वाक्का यव्वना काठ अग्निमाहि प्रक्षेप पाक्षीने अग्नि रुद्धासश्च दीपवेश्च वृत्तयोग्यमपिच काठ प्रक्षेपश्च अग्नि
गाहि चालश्च २ अग्नि दीमकश्च करीनें पुत्तिक्कम् भस्मराय कश्च करीनें तीर्थकराश्च अग्ने तीर्थकरतीमावाग्नें इयं शक्तिर्यादितुष्टद्विदोय

गोपर्वद्वन्द्वकाष्ठानि उपरत समानयत । ततस्तेषामभियोगादेया स्ताभी रुचकमध्यासस्याभि' यतस्तुभि दिक्कुम्भारीभृत्सरिकाभिरेवमनन्तरोक्तमु-
क्ताः आप्रसाः सतां क्षुद्रतुष्टावत्यादि यावद्विमयन यवन प्रतीक्ष्यताम्बुर्त्यन्ति प्रतीप्यथ विप्रमेय सुद्रुहिमयता यपपर्ययताम् सरकानि गोशीपचदन
काष्ठानि सहरति ततस्तः सप्यरुचक्यास्तथा दानस्रो दिक्कुम्भारामभृत्सरिका मरक शरप्रतिक्रान्ति सीलकुम्भसमन्युरपादक काष्ठेयिगेप कुयन्ति कल्याप
तेनैव शरकन मरु अरणि लोकाप्रमिद काष्ठेयिगेप घटयति मयाजयति घटयित्वा च शरकेनान्ति मयनति मयित्वा च अग्निर्वातयति पातयित्वा च अ-

वांसहरपक्ष्मपात्रं सरसाह गोभीसचदनकठाह साहरति ॥ तएण तान् मल्लिमरुश्रगवत्यश्वोत्रं चत्वारिदिसाकु
मारीमहत्तरिस्थान् सरगकरेति २ हा शूरणि घट्टेति २ हा सरएण शूरणि महिति २ हा श्रुग्गिसिधु
रुक्ते २ हा गोभीसचदनकठे पस्किवति २ हा श्रुग्गि उज्जालिस्ति २ हा समिहाकठाह उरिक्वति २
अग्निहेम करेति २ हा मूठकम्मकरेति २ हा रक्कापोट्टेहश्च वधेति २ हा पाणामाणरयणमन्विचिन्ते

पातयित्वा अग्नि मयुचन्ति सुपुस्य गोशीपचन्दनकाष्ठानि प्रातिपन्ति प्रमिष्य अग्निमुज्ज्वालयन्ति रुचक्यास्तसन्निधाकाष्ठानि उपरिऽसिपन्ति प्रशि
प्य अग्निद्वान् बुयन्तिरुत्या भूतिकनकुर्यन्ति क्वावारणापोटलिका यन्ति दध्यामानामक्षिरत्नप्रक्षिप्तिग्रीहीपायायुक्तगोलकौ यद्दीत्या मगवतस्ती
र्षकरस्य फणैर्भूले टिहिआयन्ति ८ तिष्टीतिगद्याऽपानपूषक यादयन्तीत्यर्थ) टिहिआयित्वा भयतुभगवान् पयतापुः २ ततस्तारुचकमध्यावा

भा देवानुप्रिय । सुद्रुषिमवन्तगाने उपपर पयसपकी गोशीपनामा यायता 'चन्दनकाष्ठ आणो । तिवारे ते आघाकारी देयता तेह रुचकट्टीप म
प्यमे ममभृदारी प्यारिदिगाकुमारोका मरुत्तरिकाय हम कसे एकद्व उपपन्नं तप्यया यावद्वु बिलवकरीने अवन सामभव २ गद खिमप्रतावनी सुद्र
विमवन्तनामा उपपर पर्यतपकी रुचसहित तां गोशीपाने वायमोपमृगमा काट आणय । तिवारे ते सप्यरुचकट्टीपनी मयभृदारी प्यारि दिगाकु

यस्य निपादाच्च विभक्त्यैर्नञ्जयति स्तपयति । तान्येव भीतिरुक्षयति । सद्यप्येत्यादिना । गयोऽङ्केन पुनुरङ्केन आत्मादिभि-
 स्मिन्नेन गुणैर्द्वेकेन केचनोदकेन गज्जयित्वा गवास्तारविजृम्बितौ कावेति आनुपपत्तादिति शेषः । कृत्वाच भगवत्त लोपकर कर १ गपुटन लोपकरमात्रस्य
 अदाभिर्गृह्यति गृहीत्वाच यदेतीतराच्च कर्मोपह यथैवच बहुः शालनं यथैवच सिङ्गमन तदेवठपागच्छति नृपागत्यस्य भगवत्त लोपकर लोपकरमात्रस्य
 सिङ्गमने निपादयति निपादय आभिप्रायान् देरान् यदयति शययित्वाच एवमयादियुः । सिप्रमेव भोदेवानुमियाः । यद्वृत्तिमयतो यपपरपयताः द्रो

स्साले जेगव सीहासणे तेनेव उयागच्छति २ सा जयव तित्ययर तित्यवरमायरव सीहासणे णिसीआवि
 ति २ हा आनिउगे तेवे सदावेति २ सा एव० खिप्यामेव नोदेवाणुप्यिआ ! चूडहिमव ३ नउ वासहरपव
 माउ गोसीसचवंगकठाह साहरह ॥ तएण ते आभिउगेगडेवा ताहि रुअगमस्यत्यव्वहि चउहिदिसाकुमारी
 महसुरिआहि एव सुत्तासमाणा हठतुठ । जाय विणएण वयण पठिच्छु ति २ सा खिप्यामेव चूडहिमवतान

वता वचपरपर्यतात् गोशीपचब्दगकाएणि सङ्गत ततस्त आभिपोषिकादेवाः सा भोक्त्रचकवःस्तथाभिवनसुषिद्विषभारीमन्नरिकाभिः ययमुक्ता
 सन्तो वृद्धगुहा वाचद्विभयेनयचमप्रतिपुस्वन्ति प्रतिमत्यनुकृद्दिनवतो वपपरपर्यताम् अरुमानिगाशीपचब्दगकाएणि सहरभिः । ततस्तानचकम
 प्यवाक्यादुक्तोद्विगुभारी नञ्जयति । अरककवन्तिऊत्ता अरविपटयन्ति पटयित्वा शरकेन अरविभरनगितमयित्वा अग्निपातयन्ति अग्नि

कराव करवीने सव अर्त्तकार आनुपकादिकव करी विजृम्बित करे करीन जगयत्त तिषकर प्रते करतसपुट हस्तपुटइ यरीम अने तीपकरनी
 माताप्रते काद्विबरीने पडे प्रवीने विहा उतरदिशिनउ केतिपइकर जिहा वउगाल यवनळे जिहा सीहामनळे निहा आशह आयीने जगयत्त
 तिपकरप्रति अने तिर्बकरनी पाप्माप्रति सिहासमगह विंये बइमारव यइयारीने आआकारा देवताप्रने तीहायइ तेहायीने हन महे । सिप्र ऊतावनो

मृदीप
मृदीप
मृदीप

ति उपदेशमिति निपाद्य च ग्रन्थपाठः स हस्तपाठः शतशतकोऽपरापरौपरीयोरसेन कार्वाण्यभा श्रुतेन वा यत्पक्षं तद्वत्तपाकमेव स हस्तपाकमपि यदुपयचन
तथा विपश्चुरितेन सप्रदायं तैरेव गयन्ति तैस्तस्यैव अयस्तोत्यर्थः । अयमप्यत्र मुरभिणा गन्धर्वसंकेतं गन्धर्वव्याणमुत्पन्नं नृपादीना मुहतिषूयपि केन
गन्धर्वकृतगोचरमेषां पिबहेमथा सद्रुतं यमिति सन्निहितेनापनयनं कुर्वन्ति सद्रुतं च भगवत्ततीयकर् करतलपुटेन तीर्थकरमातरण्यं यादृशी गृह्णन्ति गृही
त्वा च यत्रैव पीरत्य कदलीगृह यत्रैव यत्र ग्राह यत्रैव चित्रासन तत्रैवोपागच्छन्ति उपगत्य भगवत् तीर्थकर तीर्थकरमातरण्यं सिंहासने निपाद्य

मायत्र वाहाहि गिरा । त १ सा जेनेव पुरत्यिमिह कयलीहरण जेनेव चउरुसालण जेनेव सीहासणे तेनेव
उवागच्छति २ सा नयवतित्ययर तित्ययरमायरच सीहासणे निसीध्यावेति ३ सा तिहिउदएहिमज्जावेतित ०
गधीदण १ पुप्फोदण २ स्रोदण ३ मज्जाविति २ सा सवालकारधिभूसिध्द करेति १ सा भयव
तित्ययर करयलपुठेण तित्ययरमायरच वाहाहि गिरा ति २ सा जेनेव उरुसालेकयलीहरण जेनेव चउ

जयमिति । तद्यथा-गन्धादकेन १ पुष्पादकेन २ शृङ्गादकेन ३ मत्स्यपित्वा सर्वालङ्कारभूषितं कुवन्ति हस्ता भगवत् तीर्थकर करतलपुटेन तीर्थ
करमातरण्यं वाग्धोर्गदीत्यायत्रैव छोत्तगाह कदलीगृह यत्रैव यतुः शालयत्रैव सिंहासन तत्रैवोपागच्छन्ति उपगत्य भगवत्ततीयकर तीर्थकर
मातरण्यं सिंहासने निपाद्ययन्ति निपाद्ये आभियोगान् देयान् शत्र्यापयन्ति शत्र्यापयित्वा एतन्मयादियुः । सिप्रमेवभोदेवानुपिया । नृसिद्धिम-

एषु चरे क्वटसुकराने जंगमना नियकर मते करतलपुटे करीने त्रिषकरमी माताप्रते आपि करीने यत्र यहीने त्रिषा पूर्वदिशि कुलिगृहं पि
ता चउगालभयनसे त्रिषा सिंहासनसे त्रिषा आवह आवीने भगवत् त्रिषंकरप्रते अने त्रिषकरमीमाताप्रते सिंहासनेन विषे विसारे वेसारीने
त्रिषि प्रकराने पाणीएकराए काल करावे । तेनेहा सुगन्ध बुद्धोदित निश्चितपाणी १ आह प्रमुपकुलचगित पाणी २ केयन ३ सुदपाणी ३ - योम

॥ ३ ॥

॥ नृ ॥

॥ अ ॥

॥ मा ॥

मन्तरीयह-साध । तयस्य ताडो कृत्तगगनवत्यायासु यत्तारि दिवाकुसारीशुभत्यादि । तस्यसा कृत्तकनप्यथासत्या यत्तसो विक्कमारीमपुगारिका प-
त्रेय गगनास्त्रीयकर कोपकरसाताय तत्रैवापागच्छन्ति । उपागस्यच भगवत् तीर्थकर करतलसपुटेमतीथकरसातरस्य यादाति गृह्णन्ति गृहीत्याय यत्रे
य दापिवात्य कर्तलोगृह यत्रेयय यतु शालक यत्रेयच सिद्धासन तत्रैवोपागच्छन्ति उपागत्यच भगवत् तीर्थकर तीर्थकर तीर्थकर सिद्धासने निपाद्य-

रिखानु जेनेच भयवतित्यथरे तित्ययरमायाय तेनेच उवागच्छति २ ता भयव तित्ययर करयलसपुटेण गि
यहइ तित्ययरमायरय याहाहि गिच्छति २ ता जेनेच वाहिणिह्वे कयलीहरण जेनेच वउस्साण जेनेच सी
हासणे तेनेच उवागच्छति २ ता जयव तित्ययरं तित्ययरमायरच सीहासणे णिसीच्यावेति २ हा सधपागसह
स्सपागेहिच्छिगति २ ता सुरजिणा मघवद्वयण उवहेति २ ता मघवतित्ययर करयलसपुटेण तित्ययर

यत्रेवसिद्धासन, तत्रैव उपागच्छन्ति उपागत्यभयमतीथकर तीर्थकरसातरस्य सिद्धासनेनिपादयति निपाद्यगतपाक सट्ठपाकेः तेलैरस्यपुण्यवि
ज्यम्पुपित्ता नुरभिमागत्यवतकेन बहुतयगिग बहुत्य भगवन्ततीर्थकर करतलपुटेमतीर्थकरसातरस्यवाहृणशहसि गृहीत्वा यत्रेयपीरस्य फदली
गृह यत्रैव चतुःगात्र यत्रैयसिद्धासन तत्रैवापागच्छति उपागत्य जगदस्त तीर्थकरतीर्थकरसातरस्य सिद्धासने निपादयन्ति । निपाद्य त्रिभिस्तदेने

त्वा धार्मिकं विधेयं वसवद्वारी ध्यादिक्कमारी कट्टरिका जिहा दगवन्त तीर्थकर प्रते अने तित्यकरनी माताहे, निहा ध्यावध ध्यावीने भगवन्त
तीर्थकर प्रति करतल सपुटेइसासपुठइ करीने अने तीर्थकरनी माताहेइ तेप्रति धार्मिकरीने गृहय यदीने जिहा दक्षिणदिशिनु केलीगृह्वे
जिहा पातालभगवत् जिहा सिद्धासनहे जिहा ध्यावध ध्यावीने जगवन्त तीर्थकरप्रतइ अने तीर्थकरनी साताप्रतइ सिद्धासनने विधे वेमारव
यमारीने वा उपपोय गोपनु तयतपाक इम सट्ठपाक लक्षणाक प्रभुय मुग्ग्य तल सट्ठ ग करे करीने सुरभि मद्यासुगत्य गम्बुड पुण्येकरीने ऊय

कृत्वा भगवतस्तीर्णकरस्य चतुरङ्गसुखार्जे मारितास कल्पयन्ति कथयिष्याथ विदरक गतेषु नति खभित्वाथ विदरकैकस्मिन्तानामिनिभानयमि निधान यित्याथ रत्ने सुवर्जेय प्राकृतत्वाद्विजगत्तिलक्ययः पूरयति पूरयित्वाथ हरितासिकाभिदूयाभि पीठ वयन्ति काथः । पीठवप्या नदुपरिहरितासिकाय पसीत्यथ । विदरककृत्वादिक्कथ सर्वे प्रंगवदवयवस्यभगवतानि नृस्यथै पीठवप्याथ त्रिविधपिचिमायज्जद्विक्त्रये त्रीणि कदलीगृहाणि यिकुर्वन्ति । ततस्तेषा कदलीगृहाणां यदुमध्यदेशभागे त्रीणि यतुःशालकानां यदुमध्यदेशभागे त्रीणि सि-
 द्धान्तानि विकुर्वन्ति तेषां सिद्धागमनामयनेतादृगो यकृत्वा न प्रपन्नः २ सिद्धासनामा सर्वोयकां ययवद्वजस्तव्यः । सप्रति सिद्धासनाविकुययः ।

२ ता तिदिस्ति तन्न कयलीहरण विउस्वति । तएण तेसि कयलीहरण यज्जमसुदेसनाए तन्न चउरसालए वि-
 उस्वति ॥ तएण तेसि चउरसालगाण यज्जमसुदेसनाए तन्नवीहासणा विउस्वति । तेसिणं सीहासणाण अय्य
 मेअ्यासुवे वयावासे, ५० सखीयसुत्तं नाणिअसुत्तं । तएण ताने रुअगमसुवत्यसुत्तं चत्तोरेदिसाकुमारीमहत्त

शालानि विकुर्वन्ति ततस्तीर्णचतुःशालकानां यदुमध्यदेशभागे त्रीणि सिद्धासनानि यिकुर्वन्ति यिकुर्वन्तेषां सिद्धासनामा । अयमेतद्विद्वेषोपास-
 मप्रपन्नः २ सर्वोयकाभयितव्य । ततस्मात्तुल्यकमप्यवास्तव्या यतस्तीर्णकृत्वा ततोमहत्तरिका यथैयभगवान् तीर्णकर तीर्णकरमाताथ तथैवोपाग-
 २ अस्ति उपागत्यनयय त तीर्णकर करजसपुटेन तीर्णकरमातरथ यात्राप्रियंरहति यत्रोत्था यत्रैयानिवात्य कदलीगृह यत्रैयचतु शालं

उपायोपापीर्णे मार्चे हरितासिका त्रीहायथ द्वावे पीठ भाथ कपीर्णे त्रिभिदिग्नि पूषदतिषासतरविदिं त्रिभि केलीगृह यिकुर्वन्ति । तिवारपक्षी
 तेवकेलिगृहर्णे यदुमध्यदेशभागे बिचि त्रिप्य चोसात् भवन विसेय विकयथ । तिवारपक्षी तेव चोशाला भवनं यदुमध्यभागं विस्य सिंहा
 वन बिकुर्वन्ति तेव सिद्धासमनो यद्वेवो वर्योपास यकृत्वा २ सिद्धासना यकृत्वा २ यत्रोतीपरस सज कहवो । तिवारपट्टी ते रुक्म द्वीपती माहि

[illegible]

दीयिष्यादित्यगयात् श्यागायमाणीत् परिगायमाणीत् विष्ठति । तेजकांलण २ माक्षमरुअगयत्यस्त्रात् च
स्त्रारिदिगूकुमारीमहत्तरिष्यात् सण्हि २ कून्हि तद्देव जात्र विहरति । त० कथा १ कथसा २ सुक्वा ३ रुक्
गावर्द्ध ४ तद्देव जात्र तुक्मेहिणभीहस्रतिकात् नगत्रत्तित्ययरस्म चउरगुलवज्जणाज्जिणोल कप्यति २त्ता विज
रग स्वपति २ स्त्रा विष्यरगेणामिनिहणति २ स्त्रा रयणाणय बहुराणय पुरेति २स्त्रा हरितालिष्ठाए पेढ यथति

मु २ कूटपमधैषमावह्विरिति ३ तद्याथाकृपा १ कृपाकानिका २ सकृपा ३ कृपाकावती ४ तथैवयुष्माजिमज्जेतस्य विनिरुद्धा भयवतस्तोषकरस्य घत् १
मुमधर्मेनाजिनाककपपमिति । कल्पयित्वा विदरक ऊमिति कृतित्वा विदरकमभि निघामयन्ति निघामयित्वा रौवसैव पूरयन्ति पूरयित्वा ह्विरिताको
निः पीठयन्ननिपीठवध्यामवुपरिहरिता लिकावपन्ति चिह्निश्चिन्नेचि क्कदलीगृह्विचिक्कवन्ति सतस्येर्षा कङ्कलीगृहाणा बहुमध्यदेशजागेत्रीक्कवन्ति

भगवत् तिर्यकरत्नं जन हीयकरतो भानानं व्यारविदिशि कृत्विर्न धियै द्वावि शायमा सेंद्रज इयत् गातीयको यिकेय गालीयको यइसइ ध्रु तिले
 खार्त्तित्तिसर्गं मध्यरुचकृष्टीपनी यमखइारी रुचक द्वीयमा माजिता आयर्त्तं यियै यइसइारी व्यारदिक्कुमारीका मइतरिका पोतायर्त्तं कुट्टपी ति
 गत्र यावत् यिरत्तं । लकळी रुपा १ रुपागिता २ सुकृपा ३ रुपकावती ४ तिस्र यावत् कइार्त्तं मइने भीइो मा इम कइीर्त्तं भगवत् तिर्यकरतो
 व्यार आगुल मर्त्तिमइ भागिताल कपिइ कापीर्त्तं लाह पणै पळीर्त्तं लाहर्त्तं यिये मानिमाल याये यापीर्त्तं रवइरी बर्म्मेइरीर्त्तं सासपूर पुनीर्त्तं पो

इसगता आगायेत्यः परिगायत्य स्तिष्ठन्ती ते । अथ मध्यरुचकवासित्य आगाययितव्याः । तेयकालेयमित्यादि । तस्मिन्काले तस्मिन्मन्त्रे मध्यरुचक

सा ५-सहृष्यन्ता ६ चेवसिरी ७ हिरी ८ चेत्र उत्तर १ तहेय जाव वदिज्ञा भगवन्तु तित्ययरस्स तित्य
यरमाउएशु उत्तरेण वामरहृष्यगयात् छागायमाणीत्तु चिठति ॥ तेणकालेण २ विदिदिसि
रुश्रगवत्यह्वात् चत्वारिदिसाकुमारीमहस्ररिष्वात् जाय विहरति । त० चित्ताय ३ चित्रकणगा २ सतेरा ३
सुदामिणी ४ तहेत्र जाव गनीहृष्यन्तितकहृ वदिज्ञा भगवन्तु तित्ययरस्स तित्ययरमाउएशु चउसुविदिदिसासु

गो २ पुषन्तीकाच ३ माकली ४ हासा ५ नयमभावेव ६ आ ७ ई ८ घेयात्तरस्तः ॥ १ ॥ तथैव यागहृदिस्वामगवतः तीयकारस्य तीयक्रमानुश्रु
उत्तरेणामरपस्तगताः छागाययत्यः परिगायत्यस्तिष्ठन्ति, तस्मिन्काले तस्मिन्सगमे विदिक्कुणकयास्तव्यावतस्यादिक्कुमारीमहस्ररिक्ताः यावद्वि-
चरन्ति ॥ तद्यथा चित्राच १ चित्रकणगा २ शतेरा ३ सौदामिनी ४ तथैवयाययज्जेतय्यमिति हृत्वायवित्स्वामगवतस्तीयकारस्य तीयक्रमानुश्रुतिसुपु
विदिदिसुपुपिकावस्तगनाष्टागपयत्यः परिगायत्यस्तिष्ठन्ति ॥ तस्मिन्काले तस्मिन्मन्त्रे मध्यरुचकयास्तव्या वतस्योदिक्कुमारी नमस्तस्मिन् । स्वदे

स्ते गयीयस्यो वग कहीन भगवन्तु तीयकाले अने तीयक्रमी माशने पश्चिम यीजया दायमा लघनह इपत् गातीयकी विसेयन्न गातीयकी वसुध ४० ॥
तिषन्न कालह तिषन्मने उत्तर दिशिनां रुचकपयतमी यस्यगहारी यावत् विवरह ॥ तैकेरी आलवुसा १ तिवकेशी २ पुषरीता ३ वासुणो ४ वासा ५
सयमभा ६ निवमे, श्री ७ ई ८ एभाठ उत्तरदिशिनी १ तिमज यावत् यादीनश्च भगवन्तु तीयक्रमन्न अने तीयक्रमी गालाने उत्तरदिगे वामर
हायमास्रमह इपत् गातीयकी समस्तपणे गातीयकी वसुध ४८ तिमज्जानाश्च तिषन् समर्प तेन रुचकपयत-ऊपरे ध्यार विवि ग्नेकु-इतरे
विहानी मस्ररहारी ध्यार दिक्कुमारी गहपरिकाइ यावत् विवरह । तैकेरी पित्रा १ चित्रकणगा २ शतेरा ३ सुवामनी ४ चित्रा ययवत् वादीने

यस्या तथैव शतरुचकागतत्वाज्जिज्ञास्यो रुतरविमर्शो वामरइसगता प्रावारपत्ताः परिणयपत्तिर्गुणः । अप निशियुषकाभिभीमामगममाद-
 मर । तेषकालवित्यादि । व्यक्त, नवर विभिगुरुपक्षवास्तव्याः स्तरथैव रुचपयतस्य शिरनि चतुर्थमदृष्टे यतस्य ग्रिन्निषु रक्षेक दृष्ट तत्रयामिन्य
 यतामायिदिक्कमाप्यौ पायद्विरति । इमावस्थाभाने विन् त् इमारी सन्नरिकाव्युक्तावृत्ति । यगामाधेगाव्यादिकेण नागान्यय निश ॥ ममसुये
 निशकतका २ मंतरा ३ वीदामिनी ४ तथैव वायवभेतव्यमिति कत्या विदिशामनार्यान् भगवतस्तीर्थकास्य तीर्थकामासय यतस्य त्रिदिपदोपिका।

आ ६ भद्रा ७ सीच्याय ८ अष्टमा ॥ १ ॥ तथैव जात्र तुझेहि णभीदृश्युत्तु तिम्ह भगयन्तु तित्ययरस्स
 तित्ययरमाज्जएस्य पञ्चत्येमेण तालिअट्टहृत्यगयानु आगायमाणीनु चिहति । तेणकाले
 ण २ उत्तगिस्सत्तुगवत्तुमात्र जाय चिहंरति । अल्लयुमा १ मिस्सकैसीय २ पुदरीच्याय ३ वारुणी ४ ह।

भिका ६ भद्रा ७ श्रीतात्र ८ अष्टमी ॥ १ ॥ तथैव वायव्युपमाभिरपि न जतव्यमिति इत्यायायद्रुगवतसायकरस्य तीर्थकरपातुं य पदिभतान-
 वृत्ताहलगताः आनयवत्ताः परिगायस्यास्तुति, तस्मिन्काले तस्मिन्मये रुतररुचकास्तव्याः पायन् । तस्या अल्लय पा १ मिस्सक-

सर्वत्र इयन् पातायको विषय गतीयको वडल २४ तिजहकाले तिजेमने दृष्टिबदिगिना रुचकमी यमणद्वारा आठ दिगज्जुमारी मठभरिकाठ
 विमज पायत् विपरद्वे । तेकंदो रुमाद्वारा १ सुप्रकीका २ सुप्रकुडा ३ यशापरा ४ लस्कीयती ५ गजयती ६ चित्रगुता ७ यस्तुपरा ८ १ तिमज पायत्
 सुप्रमे भय सपामस्यो इम कदो भगवता तिषकारभ ७ अने तिथकरनि माताम वृद्धिबदिशि पाणीष पूण नृगारकलश द्वापमा स्तेपन लगारेक
 गतीयको विमेष गीतगतीयको वेसेक ८ तिजेकालाव तिजेमने पदिमदिगिना रुचकपयतमी यमणद्वारी आठ दिगज्जुमारी मठभरिका पातापने
 पायत् विपरद्वे । तेकंद इकादेवी १ सुरादेवी २ पूषणी ३ पट्यायती ४ तिम एकमात्रा ५ मवतिना ६ भद्रा ७ श्रीता ८ अष्टमा तिमज पायत् गु

इतिगता आगायत्याः परिगायत्य स्तिष्ठन्तीति । अथ मध्यरुचकयास्मिन् आगमयितव्या । तेषां कालेषां मित्यादि । तस्मिन्काले तस्मिन्समये मध्यरुचक

सा ५ सङ्ख्ययन्ता ६ जेवसिरी ७ हिरी ८ चैव उत्तरनु १ तहेय जाव वविष्ठा भगवन्तु तित्ययरस्स तित्य
यरमाउण्ण उत्तरेण चामरहत्थगयान् आगायमाणीनु चिठ्ठति ॥ तेषां कालेण २ विदिदिसि
सङ्खगवत्थयान् चत्वारिदिसाकुमारीमहत्तरिण्णान् जाव विहरन्ति । त० चित्ताय १ चित्तकणगा २ सुतेरा ३
सुदामिणी ४ तहेय जाव णन्तीइण्णान्तिकहुं वदिष्ठा भगवन्तु तित्ययरस्स तित्ययरमाउण्ण चउसुविदिसासु

यो २ पुण्णरीकाच ३ वाकणी ४ हासा ५ मयप्रभाविष ६ आ ७ ही ८ येयात्तरतः ॥ १ ॥ तथैव यावद्वन्दिस्वाभगयत्तातोयकारस्य तोयत्तरमातुय
उत्तरैचामरहत्थगतः आगायन्त्याः परिगायत्यस्तिष्ठन्ति, तास्मन्कालं तस्मिन्समये विदिक्कल्पक्यास्तव्यावत्तत्रादिक्कुमारोमहत्तरिकाः यावद्वि-
हरन्ति ॥ तदथा पित्राथ १ चित्तकणगा २ सुतेरा ३ जौदामिनी ४ तथैव यावद्वन्दिस्वाभगयत्ततोयकारस्य तापत्तरमातुयविदिसु
विदिसुनापिकाइस्तगतः आगायन्त्याः परिगायत्यस्तिष्ठन्ति ॥ तस्मिन्काले तस्मिन्समये मध्यरुचक्यास्तव्या यत्तत्रादिक्कुमारी नन्दहरिकाः स्वप्ने

स्ने गभीरस्यो वम कहीन भगवन्त तीयकारने अने तीयकारनी माताने पथिम वीजणां हायसा लडमइ इंपत् गातीयकी यिसेपत्त गातीयकी यवसस ४० ॥
तसइ कालेइ तिल्लेमने उत्तर दिगिनी रुचकपवतनी यत्तणहारी यावत् पित्राथ १ तत्तेही थाणयुत्ता १ यित्तकणी २ पुण्णरीका ३ वाकणी ४ हासा ५
सुप्रभा ६ मिये, श्री ७ ही ८ एणात्त उत्तरदिगिनी १ तिमज यावत् वादीनत्त भगवन्त तीयकारनत्त छान्ते तीयकारनी माताने उत्तरदिगिनी चामर
हायनाल्लेमइ इंपत् गातीयकी समसपत्ते गातीयकी यवसस ४० तिमज समस नेइत्त रुचकपवत्त छयरे च्यार दिवि यत्तेकु फुट्टेरे
तिहानी जत्तणहारी च्यार दिक्कुमारी महत्तरिकाइ यावत् पित्राथ १ तत्तेहा पित्रा १ चित्तकणगा २ सुतेरा ३ सुदामिनी ४ तिनत्त यावत् वादीने

यस्या तथैव उत्तररुचकागतायाऽस्मिन्मन्यो रुचरविश्रुभागे वासरहस्यगता आगायस्य परिगायत्यस्मिन्मिति । अथ विविध यक्ष्माविनीमामागपमाय-
 मरः । तेनैकालवन्तियादि । अथ, गवर विदिगुरुयक्षास्तथा स्तरैव रुचकपवतस्य शिरमि भुनर्चैमहस्ये ननसुपु विदिगु यक्षेक फट तत्रयाभिनय
 यतालाविदिक्कमायी धायट्टिहरन्ति । इमावस्थानागे विदु सु सुमारी ननरिफाहृत्युक्तावति । यगामायेग्यादिकगेव माभात्यव निना नःममस्ये
 निरुचका २ अर्तेरा ३ श्रीवामिनी ४ तथैव वावभजेतव्यमिति रुस्या विदिगासतस्वात् भगवतस्तीचकरस्य तीचकरभातव नतसुपु विविष्टदीपिका।

स्या ६ भद्रा ७ सीआय ८ अष्टमा ॥ १ ॥ तथैव जाव तुप्पुहि णभीडश्च तिकट्टु भगवन्तु तित्ययरस्स
 तित्ययरमाज्जुष्य पञ्चत्यमेग तालिअट्टहत्यगयान् आगायमाणीन् चिठ ति । तेणकाले
 ण २ उप्पगिस्सरुस्यगवत्यव्वात्त जाय त्रिहरन्ति । अलवुमा ३ मिरसुकेसीय ४ पुहरीआय ५ वारुणी ६ ह ।

निका ६ भद्रा ७ श्रीता ८ अष्टमी ॥ १ ॥ तथैव यावद्युक्ताभिरपि न नतव्यमिति इत्यायावद्भगवतस्ताचकरस्य तीचकरमातुय पयिमतास-
 वृन्तइतगतः आगवत्याः परिनायग्यस्मिन्मिति । तस्मिन्काले तस्मिन्समये उत्तररुचकायस्तथा यावन् । तथैव अलवुमा १ निम्रसे-

नइने इयन् गतीयकी विगप गतीयकी वडमइ १४ तिषडकाले तिखेसने दमिषदिगिना रुचकनी वमणहारी आठ दिगजुमारी मज्जतरिआव
 तिमत्र यावत् विवरइये । तेकेही सुभाहारा १ सुमकीवा २ सुमयुहा ३ यत्राधरा ४ लम्भीयतो ५ गयलतो ६ चित्रगुता ७ वसुन्धरा ८ १ तिमत्र यावत्
 तुप्पु मय सवामसी इव कपी भगवन्त तिषकरमइ अने तिचकरनि माताने वृषिकदिशि पाणीव पूख पु गारकमय हायसा लेइने जगारेक
 गानीयका चिमैव भीतगतीयको वेसेह ॥ तिखेकालइ तिखेसने पयिमदिगिना रुचकपवतनी वमणहारी आठ दिगजुमारी मज्जतरिका पोताग्ने
 यावत् विवरइय । तेकेह वडदेयो १ सुरादेयो २ पुषपी ३ पट्यायतो ४ तिम एकमाथा ५ मवमिका ६ भद्रा ७ श्रीता ८ अष्टमा विमत्र यावत् सु

त्रपुरीप०
 भागवत
 १४३८

ती १ विष्णुता १ वसुन्धरा ८ १ तथैव यावद्युक्ताणि नभोतल्यमिति कृत्वा त्रिमज्जसन्त्योदंदिष्यदिगागतस्या द्विषुविग्भागे त्रिमज्जसनीरूपमोपयोग
जलपूषं कन्याहस्ता आगायत्यः परिणायत्स्तिष्ठतीति । सांप्रत पश्चिमरुक्मस्त्याना वत्तध्यमाह । तेषकालेणमित्यादि । सर्वतथैव मथर पश्चिमरु
पक्षयास्तव्याः पश्चिमदिग्भागेवत्तिरुक्मकाधिम्यहति । भासात्यासापद्योमाह । इलादेवी १ सुरादेवी २ पूषिणी ३ पट्टावती ४ एकनासा ५ नवमिका ६
भद्रा ७ सोता ८ च समुद्रदेव्यामृतीचेति कूटव्यवस्था तथैव पश्चिमरुक्मस्त्याना त्रिमज्जसन्त्योः पश्चिमदिग्भागे लासयुक्त ध्वजन तद्वस्तुगता स्तिष्ठ-
तीति । उदीच्यामव्येवमेवेति । तत्तन्मज्जमाह । तेषकालेणमित्यादि । व्याप्त । नयरसुतररुक्मकास्तव्या उभरदिग्भागेतिरुक्मकासिन्यहति । भा-
सात्यासापद्योमाह । अलनुमा १ निमकेगी २ पूषहरीका ३ चः प्राग्यत् वाहणी ४ रासा ५ सयप्रभा ६ वैवेति प्राग्यत् श्री ७ प्री ८ सोसरत कूटव्य

तुल्लेहि-नभीइच्छुव विक्काटु, नगवनु तित्ययरस्स तित्ययरमाजएच्च दोहिणेण भिंगारहल्यगयाते आगायमा
णीनु परिगायमाणीनु विठति ॥ तेण कासेण २ पच्चल्यिमरुअगवत्यह्वारे च्छठ दिवाकुमारीमहत्तरिस्थाने
सएहि २ जात्र विहरति त० छलादेवी १ सुरादेवी २ पट्टावती ३ पडमावई ४ तहा एगणासा ५ णवमि

नगवतस्तीर्यकरस तीपकरमातुव दनिचे भुङ्गारहस्तगता आगायत्यः परिगायन्त्य स्तिष्ठन्ति, तस्मिन्काले तस्मिन्मये पश्चिमरुक्मका-
स्ताव्य। अष्टीदिक्कमार्योमहत्तरिकाः स्वकेषु २ कूटेषु यावद्विहरन्ति । तद्यथा-इलादेवी १ सुरादेवी २ पूषिणी ३ पट्टावती ४, एकनासा ५ नव-

रुक्मपक्षमती सबकूट एकहजार यात्रजकृता मूलह, एकहजार योजनपादना यिषि सादासातसह योजनपादना ऊपर पावसह योजन पादना
आयसा त्रिमज्ज यावत् विहरह । तेकही नव्यातरा १ तन्दा २ आतन्दा ३ मन्थीवहनी ४ विगया ५ येजयन्ती ६ जयन्ती ७ अपराजिता ८ सेपसने
त्रिमज्ज आपवी यावत् तुल्ले भय म पोमरायो इम कहीमे जगवत्ता तिर्यकरजह अने तिषकरनी साता पुत्रदिशि साहसी आरीसा हायमादि

ता इत्यत आदौ द्रव्य बोधोऽनन्तरमर्थः अङ्गाराद्विलोकात्पाद्ययोगी यासता इत्या विशेषपरनिपाताः प्राकृतत्वात् आगायत्यः परिगायत्यस्ति-
 ट्ठोति । अत्रपठकादि स्वरूपप्रकृतयेय एकादशोऽन एकादशो द्वितीयोऽपि द्वाविंशो त्रयोदशोऽपि योऽपि रुचकद्वीपेयदुसप्ये यलयाकारो रुचकद्वी-
 तदतुरगोतिपात्रमवस्थासुधुः मूल १०२२ नप्ये ७७३ शिखरे ४०२४ योजनानि विस्तीर्णः तस्य शिखरे चतुर्विंशत्ये पयदिशि मध्ये सिद्धायतन-
 कूटं वनयोः पाद्यो बल्यारि २ दिक्कुमारीर्वा कूटानि मन्त्रोत्तराद्या क्षीयवसन्तीति ॥ समिति दक्षिणरुचकस्यामां वक्तव्यमप्युक्तमते । संयुक्तालेखनि-
 त्यादि । तस्मिन्काले तस्मिन्मये दक्षिणरुचकस्याख्याति पूर्ववद् रुचकशिरसि दक्षिणविशि मध्ये सिद्धायतनकूटं समयतद्व्यारि २ कूटानि सत्र
 आनिम्य इत्ययः । अत्रोदिककुमारीमहत्तरिकाः तथैव यावद्विहरन्ति । तद्यथा सप्ताहारा १ समदत्ता २ सुप्रभुद्रा ३ यशोचरा ४ सप्तमीवती ५ श्रीयव-

यरसु तित्यपरमाज्जु पुरत्यमेण आयसहस्यगयात्रे आगायमाणीन् चिठिति ॥ तेण
 कालेण २ दाहिणरुच्यगयसात्रे अष्टादिसाक्रमारीमहत्तरिकात्रे सहेय जात्र विहरति । त० समाहारा १
 सुप्रभुद्राय २ सुप्रभुद्रा ३ जसाहारा ४ छान्दमहं ५ सेसयई ६ चिन्मगुप्ता ७ वसुधरा ८ ॥ १ तहेय जात्र

गायत्यस्तिष्ठति, तस्मिन्काले तस्मिन्मये दक्षिणरुचकस्याख्या अष्टोदिककुमारीमहत्तरिकास्यैव यावद्विहरन्ति ॥ तद्यथा-सप्ताहा-
 रा १ सुप्रभुद्रा २ सुप्रभुद्रा ३ यशोचरा ४, सप्तमीवती ५ यशोचरी ६ चिन्मगुप्ता ७ वसुधरा ८ ॥ १ तस्यैवपावष्टु पुनरपि मनेतव्यमिति कृत्या

यत्र ते ७४ इत्यार याजन कृत्वा मूल १० इत्यार कावीस २२ याजन पोद्गता शिखरे अथार इत्यार अने पोवीस ३४ योजन पोद्गता लेख्यक प
 अतम पूजयिष्य शिखरे सिद्धायतन कूटं तेहने चोपयैर आठदिशा कुमारीमा ८ कूटं इम ४ विजिने नव २ कूटं अने ४ विदिक्षी एकैकमूट
 इम ४० कूटं ते व गादि आठ दिग्कुमारी महत्तरिकाय पोतापने कूटने विषे अथार कूटने सिद्धायतन अने एकूटे दीयाकुमारीकात्रे रई लइ रइ

भगवन्ति तिरयपरम्भ तिरयपरमायाय छादूरमाभते इति याश्च आगायत्यः परिगायत्यासिष्टीतीति । अथरुपकयासिष्टीतीति । प्रथमं पूयक-
यकस्यानामष्टाया यक्तव्यमाह । तेषां काले । तेषां भगवन्ति । तस्मिन्मये पौरस्त्यरुपकयासिष्टीतीति । पूयविगुभागयतिरुपककूट-
यानिन्या ऽष्टीदिक्कुमारीमहत्तरिकाः स्वेकेषु स्वेकेषु कूटेषु तथैव यावद्विहरन्ति । तद्यथा । भगवन्ति नन्दा २ आनन्दा ३ नन्दिन्यदे-
ना ४ विजया ५ च पूयकत्वे यज्ञयन्ती ६ जयन्ती ७ अपराजिता ८ इत्येतामात्मतः कथिताः स्त्रीषु आसन्नप्रकपायिप्रयोगभगवद्भक्त्यामपरपरारक्षणस्य-
न्नासिष्टीतिरुपकयासिष्टीतीति कृत्वा भगवत्तस्त्रीयंकरस्य तीयकरमातुष पूयकयकसमागतत्वात् पूयं

यमाणीनु परिगायमाणीनु चिठति ॥ तंण कालेण २ पुरत्यिमरुष्टगवत्यज्ञानं अठदिसाकुमारीमहत्तरिस्थानं
सपुहि २ कूटं हि तदेव जाय विहरति । त० गनुत्तराय १ गन्दाय २ आनन्दा ३ नादिवधना ४ विजया ५
वैजयन्ती ६ जयन्ती ७ अपराजिता ८ ॥ १ ॥ संसतचेव जाय तपुहि गभीहृष्टं तिकहु भगवन्ति तित्य

नैयापागच्छन्ति उपगत्ययावदागायत्यः परिगायत्यस्तिष्ठन्ति, तस्मिन्काले तस्मिन्मये पौरस्त्यरुपकयासिष्टीतीति । अष्टीदिक्कुमारीमहत्तरिका-
स्वेकेषु २ कूटं तथैव विहरति । तद्यथा गन्दीतराय १ नन्दा २ आनन्दा ३ नन्दिन्यदेना ४ विजया ५ वैजयन्ती ६ जयन्ती ७ प-
राजिता ८ ॥ १ ॥ स्त्रीषु तदेव, यावदायमाभिनेतव्यमित्युक्त्वा भगवत्तस्त्रीयंकरस्य तीयकरमातुष पुरतस्मादंष्ट्रस्तगता आगायत्यः परि-

पूनागो आदिसाकरीने फलनी वर्षां यरमाये. बरसावीने पायत् कृत्वागुप्रमुप धूपक करी चपति यावत् मुरर इन्द्रमष्ट आयायायोग्य तेह जोजन
परिमहत्तरिने जिह्वा भगवन्ति तिरयपरम्भ तिरयपरमायाय छादूरमाभते इति याश्च आगायत्यासिष्टीतीति । अथरुपकयासिष्टीतीति । प्रथमं पूयक-
यकस्यानामष्टाया यक्तव्यमाह । तेषां काले । तेषां भगवन्ति । तस्मिन्मये पौरस्त्यरुपकयासिष्टीतीति । पूयविगुभागयतिरुपककूट-
यानिन्या ऽष्टीदिक्कुमारीमहत्तरिकाः स्वेकेषु स्वेकेषु कूटेषु तथैव यावद्विहरन्ति । तद्यथा । भगवन्ति नन्दा २ आनन्दा ३ नन्दिन्यदे-
ना ४ विजया ५ च पूयकत्वे यज्ञयन्ती ६ जयन्ती ७ अपराजिता ८ इत्येतामात्मतः कथिताः स्त्रीषु आसन्नप्रकपायिप्रयोगभगवद्भक्त्यामपरपरारक्षणस्य-
न्नासिष्टीतिरुपकयासिष्टीतीति कृत्वा भगवत्तस्त्रीयंकरस्य तीयकरमातुष पूयकयकसमागतत्वात् पूयं

एवमयम सुमुमजतेन पुण्यपुण्यपरायितप्रकार स्तेनकलित करोति । एवमेताव्यपि उद्धृणोद्वयोस्तथा । अहो विष्णुमारीमपुनरिनाः पुण्ययदुःखम्
 वितथित्वाहत्यादिक याजमपरिमयदणान प्राप्यद् व्याक्येय याज्योअमाधुओजनपरिमयफलं यायत् दृगादुयस्य दूनुमस्य ययं यपतीति । अपभूतरप
 सुपुमस्य अस्तस्यजनजसुरप्रभूतरप जनअपट्यादि स्वजनविचक्षित्वादि भास्वरदीप्यमान प्रभूतमतिप्रपुर तत कर्मधारय नास्वरप्य भास्वरप्रभूत
 जनस्यजनमच ठद्भास्वरप्रभूतच ततच । तथाच नस्थायिनः युतेभाषाजागवतिनातिष्ठतीत्येवशीलस्य तथा युस्तमधोभागे पथाश्यपरीत्येवस्यानशील
 म्येत्यपः कर्पभूतययं आन्ययपिबदसेपाजानुरसेपस्तरप्रपाण द्वादि जदगुलकचण तेष मद्रुगी भाषा यस्य सतकाल । द्वादिजदगुलानिबेय परस्यस्य
 पादादि जपयाद्यनुविशतिः जामुगदत्तवारीति एवमेवसाधद्विडे परस्यादिमानस्य मणमात् ययित्वाच क्षिपरपर्यलोप यदमित्यादियाक्ससूचितसूत्रस
 पदइत्याह । यादत्तकालानुरूपवरसि । अत्रयावच्छा उच्यित्वापी जायसुरवराजिगमजओमति अत्र यावरकरगत सुदुर्लभककङ्कनपूत्रमयनयतगव्य
 द्वाअनिरता मुगत्पथरगन्विषगजमहिमूक विस्वति पयैतमूत्र इय तत्कालागुणप्रभृतिधूपचूयित घपानापकव्यक्याप्रागवत् । अतएवसरयरासिगमन-
 योग्य सरवरदम्बस्तरयाभिगमभाषाऽवतरकाय काण्य कुर्वति नन्वाच यथैव जगयास्तीचकर स्तीचकरमाताच सतीधोषागञ्जानि उपागत्यप यायद्वाक्षत्

मिगमणजाव करेति २ सा जंमंम भयत्र तित्ययेर तित्ययरमायाय तेगेथ उवागच्छति २ सा जाव स्यागा

कानि पिकुयन्ति । विजय यावतम् निरतरजः नष्टरजः प्रशान्तरजः उपशान्तरजः कुयन्ति । कृत्यादिप्रसेव प्रत्युपशाम्यन्ति, एवं
 पुण्यपादत्तानि पुण्यपयै वधति । यावाकाङ्क्षागतप्रवर यावरमुरवराभिगमनयोग्य कर्तव्यन्ति । कृत्या यत्रैव भगवान् तीर्थकरः तीर्थकरपाताच त
 पक्ष्युये तिमज्जत्राणवो यायत् । अहो इ देवान् प्रियव । एह लोकापी पचकक्षारी घातदिककुमारी महस्रिकाखर भगवन्त तीर्थकरनो जम्ममद्विया
 परण्णु ते भपीतन्ते इय नयामरयो इम कहीने इंशानकुण छावीनइ यायत् आकाजने विवे मेहमी यादला बिलुपै २ ने यायत् ते महलमति नि
 एत मन्दरखर त्रिहां एहयो सर्वयो नूरम नष्टरज उपशान्तरज एहयो करे करीने पिमज्जतावलो मेपना खादला पाट्या सरव इम

शक्तप्रकारेण विरलानि नातराणि धनभावे कदेनचनवाद्य प्रपूष्टानि प्रकर्षवन्ति स्पष्टीभानि मन्दस्पर्शमसम्भवे शुण्डस्पर्शमसम्भवात् यस्मिन्वच्च तत्-
 प्रविरलप्रपूष्टं । अतएव राज्या-अस्वरेषु पुद्गलानि चिन्मात्रमदिव्य छानिनीहरेरसुरभिगन्धोदकवये वर्पति र्वापेत्वाच । अथ
 प्रसुतमश्रुमनुस्त्रियते । तत्प्राधान्यपरित्यक्तलक्षणेन निदतरजः कुण्डलीति योगः मिहृत भूयः उदयभाभावेन मण्डीकृत रजोयत्र ततया तत्र निहितस्य
 रजसु सपमात्रमुपगमाभावेनापि सम्भवति । ततश्चाह । नहरजः महं सवथा छद्मस्पर्शभूत रजो यत्र ततया । तथोक्तं धातोवृथूततया योजनमा-
 न्नादूरतं चित् रजा यत्र ततयो अतएव प्रयात सवथाऽन्विदिव रजो यत्रततया । अस्वेवात्यन्तिकत्वस्यापनायमाह । उपशान्त रजो यत्र ततया क-
 त्वाच चिप्रमेय प्रत्युपशान्तति गन्धादकवचनान्वितेनैतन्नित्ययः । अपाचा तृतीयकसव्यकरणावसरः । एवगन्धादकवर्षणानुसारेण पुण्यवाङ्मलेन पुण्य
 वपुर्कवाङ्मलेन प्रकृततयात् तृतीयार्थैवसमी पुण्यवये ययन्तीति । अत्रैवमित्यादिवाक्यसूचितमिव सूत्र श्रिये । तच्चपि येश्चिद्विद्यमनुपास्य सनीह-
 रति २ सा पुण्यवद्वलरं विवर्त्यति । सेजश्चापाम् मालागारदारणविद्या जाव सिष्योवगए एगमह पुरकवृत्तिञ्च वा पुरकपट्टमगया पुरकचगरीभवा
 गङ्गाय रायगण्डवा जावममता कयगङ्गाविष्णुकरयलपञ्चविमुक्तेषु दसद्वयेषु कृपुनेण पुरकपुलोययारकनिष्ठा एवमेव तादृपि चन्द्रलोगयशपट्टवाञ्छे जा
 वपकवद्वलरं विवर्त्यति । त्रिप्यामेव पतञ्जलयायति जाय जोअरुपरिमण्डलः जलमयलयनाचरव्यज्रयस्स पिटठाहसदरुशुशस्स कसुमस्स कापुसरेह
 पमावन्ति वास यामतिति ॥ अत्रञ्चाख्या ॥ तृतीयदार वैकियसमुद्घातेन सनवधमन्ति । कोप । सयत्तं कयातयिदुयेणार्थे वि यन्वेलाद्वयमपि द्वि-
 क्रियसमुद्घातेन समवहनन तत्किलैक एवमज्जयावलकयिदुयेणार्थे द्वितीय इदं पुण्यवाङ्मलविशुद्धेणार्थे तृतीय समयवृत्त्यच पुण्यवादलकानि वि
 कुर्वेति । सयथाभामको मालाकारदारको मालिकपुत्रः असेय प्रसूतकार्ये स्युपकस्यात् स्याद्यावपिपुण्यशियोपगतः यथासदर्थो पुण्यवाङ्मिकाया
 वाद्याते उपरिस्पग्यते इति वाद्याख्यौय काधिका । पुण्यैर्जुताकाधिका पुण्यवाङ्मिका ता पुण्यपटलकवा पुण्याचारभाजनविशेष पुण्यभागेरित्याया
 प्रवीत यायत् ममताव रतकलह यापराङ्मुखी सुमखीकरणाय ज्ञेयेय प्ररजः कप्रमदस्वयम्पदरेण प्रहीत तथा कर्तृताद्विप्रमुक्त सद्यः प्रवृत्त कर्तृशम-
 न्दविप्रमुक्तं प्रकृतस्यात् प य २

चक्रप्रकारेण विरलानि सातराणि यमभावे कदमसमवायात् प्रमृष्टानि प्रकथयन्ति स्पष्टांभानि मन्दस्वर्गनमभावे द्युस्वर्गनमभावात् यस्मिन्वच्च तत्-
 प्रविरलोप्राप्यते । अतएव राजसा स्फुरेदुपद्रुलानां स्थाननमततपुद्गलाणां विमाशान्दिष्य द्युतिमोहरसुरभिगन्धोदकयये ययेति यथिस्थाच । अथ
 प्रसुतमूत्रमनुस्त्रियते । तत्तयोचनपरिमलकलेभ्यो निदतरय युग्ममोतिरिति योगः निदृत भूयः उरयामाभावेन मर्दीकृत रजोयत्र तत्र तत्र निहितत्व
 रजसं चयमात्रमुपामासावेति च सम्भवति । ततप्याह । महारज मष्ट सर्वथा सादृश्योक्तु रजो यत्र तत्रया । तप्याहृत वातोदुपुततया योजनमा-
 न्नादूतं चित् रजो यत्र तत्रया अतएव प्रयात सर्वथाऽभिवि रजो यत्र तत्रया । अस्मैवात्यन्तिकत्वस्यापनायमाह । उपशान्त रजो यत्र तत्रया रु-
 त्वाच चिममेव प्रत्युपशान्ति गन्धैरकवर्षाभिन्नतोमहत्त्वपः । अथावा तृतीयकाल्यकरणावसरः । एवगन्धोदकवर्षाणुसारं पुष्पयादलकेन पुष्प
 यपुक्वार्थलकेन प्रकृतत्वात् तृतीयार्थसमी पुष्पवपे यपन्तीति । अत्रैवागत्यादिवाक्पसूयितानिद यूत्र ज्ञेय । तच्चपि वेदविद्यथानुग्यायं मनोह-
 रति ५ ता पुष्पवह्नेर विवच्यति । सेनहाशानय सासागरदारणविद्या जाय विप्योवगए एगमह पुष्पकटाक्षिज या पुष्पकटलगतया पुष्पकचनेरीश्रया
 गहाप रायगखवा जायसमता कपगगहगिष्ठाकरयलपद्महविमुक्षेण दसदुयणेन कसुमेण पुष्पपुनोययारकलिया ययमेव ताडुयि वृत्तलो गदारयवडाउ जा
 यपुष्पवह्नेर विवचिवता स्त्रियामेव पतवतणायति जाय नोअकवपरिमहल गलवथलयजासरव्यनूपस्त थिटठाहसदुहमस्स कसुमस्त भापुरवेष
 पनायमिन्न वासु दामतिरिति ॥ अत्रव्याख्या ॥ तृतीययार वैक्लिवसमुहतेन समवपनन्ति । कोयं । सयत्तकयातयिदुययाये ऽपि यमवेलाद्वयमपि वै-
 क्लियसमुद्भातेन समवहनन तत्कलिक एवकट्टयावकयिदुययाये द्वितीय इदत्तु पुष्पयादलकविदुययाये तृतीय समयइत्यथ पुष्पयादलकानि चि
 कुवेति । उपयानामको सासाकारदारका भाजिकपुत्रः अस्मैव प्रसुतकारे स्तुपकृत्यात् स्थाद्याविप्रपुण्यशिलोपगत यकामहर्षो पुष्पद्यादिकाया
 खाद्यते उपरिस्वग्यते इति व्याख्यादीय द्यादिका । पुष्पेज्जताद्यादिका पुष्पट्यादिका ता पुष्पपटलकका पुष्पाधारभाजनयिज्ञेय पुष्पभागेरिकाया
 प्रवीत यायत् समंतात् रतकखे यापराङ्मुखी सुन डीकरणाय जेग्रेय प्रपण कडपडुअरुपुङ्गुरेण गुहोत्तं तथा करतलादिप्रमुत्तं यद्वमन्त्यत् करतलाय-
 जटविप्रमुत्तं प्राकृतत्वात् प ४ । १३ न समाधः तेषु कथयन्तुपुदीयकरणाप्रकटविप्रमुत्तं ययोर्द्वेयं न कसुमेन जात्यपेक्षया-

वाचित्वा वासा समनूतनात् पञ्चशतयोऽनन्तमयमगपञ्चशतकोटकूटवासिस्त्रिंशो यः । मन्त्रधोलोकवासिनीना गजदन्तगिरिगतकूटाष्टके यथा
 श्रीहरिमित्तोवासा सत्येतासांमप्यत्र भविष्यतीति वैशेष यथाधोलोकवासिनीना गजदन्तगिरीणा मयाजनेपुथासः श्रूयते तथेतासांमश्रूयमाश्रयेन
 तत्र निरन्तरवासस्तथादृक् लोकवासित्वं ताद्ये साभासतः पद्यबोधमाह । मेघकरा १ मेघयती २ सुमेधा ३ मेघमानिनी ४ सुयत्सा ५ यरसमित्रा ६ यः
 समुच्चये वारिवेद्या ७ बलाहका ८ २ अययनासा सक्तश्चस्तदाह । तयश्चगचित्तुभोगयत्यश्वाभित्यादि । व्यक्त मन्त्रसदेवपूययणिं न भणितव्य । किय

मेघकरा १ मेघयई २ सुमेधा ३ मेहमालिनी ४ सुयत्सा ५ बछमित्राय ६ वारिसंज्ञो ७ बलाहयो ८ ॥ १ ॥
 तएण ताचि उहलोचखत्यञ्जाण अठण दिवाकुमारीमहत्तरिञ्चाण पसेअ २ आसणाइ चळति, एव तचेअ
 पुस्रयसिञ्च जाणिञ्च जाय छम्हेण देवाणुपिए उहलोचखत्यञ्जाण अठदिसाकुमारीमहत्तरिञ्चाण जग
 वठ तिल्ययरन समणमहिम करिस्सामे। तेख तुप्पेहि णभीहञ्च तिक्हट्ट उप्परपुरस्यमदिवाभागं अ

भयनप १ स्वकपु ६ प्रासादावतसकंयु प्रत्येक १ चतुर्भिः सामानिकसहस्रे एव तदयपूर्वयस्थित, यावद्विहरन्ति । तद्यथा-मेघकरा १ मेघयती २
 सुमेधा ३ मेघमानिनी ४ सुयत्सा ५ वारसमित्रा ६ वारिवेद्या ७ बलाहका ८ तसक्तामा ऊथ्यलोकवासिनीना अपुर्णां दिक्कुमारीमहत्तरिकाणां
 प्रत्येक २ आसनाभिवचन्ति । एव तदेव पूर्वशक्तिं भणितव्यम् यावन् तदयवानुमिदे ऊथ्य लोकवासिनीना अपुर्णां दिक्कुमारीमहत्तरिकाः भगवत

निर्बिकरती माताठै तिचां आवह आधीर्ते भगवन्त तिचंकरन्ते अण नीयकरणीयाताने अत्यन्त दूरतर्हो अत्यन्त पार्श्वमूर्हो मयीये इपत् सुगारेक
 गार्तापक्षी मयप्रारम्भश्च परिममस्यपक्षे, गार्तापक्षी गार्ताप्रयत्तिकाले परमहरते, तिचे आलह २ उह्लोकाक मन्दगयजनी आस कटने बिबे यस्सहारी
 छात्रदिक्कुमारी, महत्तरिका आप्परेकां मन्दगयजनी अटने बिबे पीताम्भा मयमहत्तरिका विपह- पीताम्भा प्रासादावतसकं प्रत्येक २ व्याहृतादं सा

याज्ञानप्रमाणं वृत्तं च समाज्यतीति यमत्र योऽन्यपरिमहत्ते तुल्यता पर्वता काष्ठवा कयवरता अशक्तिप्रयत्नं अशोक्तमणिं पूतिकं पुरभिगप्य तत्तमयं
माचूय २ सचास्य २ एकाति योऽन्यमहत्ताद्वयत्र पश्यत्यपमयति आपनीयार्थात् अर्थादसर्वतकतापशम विद्यायश्च यस्मै भगवत्स्तीयकर स्तीर्यकरमा
हाय तद्वैद्यापागच्छन्ति उपपागत्य च भगवत्तस्तीयकरस्य तीपकरमाहुः नातिदूराभावे आगायत्य आह्वयत्स्वरेण गायत्यः मारम्भकाले मङ्गल्यरेण गायमान
त्वात् परिगायत्योगीतप्रवृत्तिकालान्तर मारस्वरं गायत्यस्ति एति । अयादुल्लोकवागिनी गायवमरः । तेषकालवसित्यादि । अयत्त मवर उच्यन्तीक-

। झुगीय तमसु अस्त्रिणश्च २ एगते एकेति २ सा जेजव नयवसित्यत्र तित्ययरमायाय तेजैश्च उवागच्छति
२ सा जगयत् तित्ययरसस तित्ययरमाऊएश्च अदूरसामंते श्यागायमाणीत् परिगायमाणीत् विष्ठति ॥ तेज
काष्ठण २ उहु लोएवत्यसु न स्वठविसाकुमारीमहत्तरिछात् सएहि २ कूँहि २ सएहि २ मयणेहि सएहि २
पासाययहिंसएहि पत्तञ्च २ चउहि सामाणिश्चसाहस्सीहि एव तथेव पुष्टयशिशु जाय विहरति ॥ त०

योऽन्यपरिमहत्तम उपपागत्यः कर्मकरदारकः स्यात् यावन् तथैव यत् सत्र तस्य सा काष्ठ वा कयवर वा अशुनि अशोक्त पूतिकं दुर्गेत्य
तरमयं श्याचूयएकान्ते प्रसिपन्ति । यत्रैव अगवान् स्तीयकरस्तीयकरमाता च तत्रैवापागच्छन्ति उपपागत्यभगवत्तस्तीयकरस्य स्तीयकरमातुश्च अदूरमा
मन्ते आगायस्यः परिगायस्यः स्तिपन्ति । तस्मिन्काले तस्मिन्मयय अयं लोकवाक्ताया अष्टौदिक्षु नारीनदत्तरिका स्वकेषु २ कूँटेषु स्वकेषु २

यन्तीष्ट एहया श्रीवह मातश्च एवम वायरे कराने स्तीयकरता अस्त मयकनश्च योपयेर दिशश्च विदिशि याज्ञान प्रमाणे मातृभक्तरे जित दृष्टान्ते च
काश्च कर्मकर वाकर पुरुषानो पूरुषुर यावत् तिमण अतिहा योजन परिसहस्रम यियं तुल्य दुष्ट पानडडाश्च काष्ट साकलं कषराशोश्च अशुनिअप
वित्र मलीन हाड पूतिकद्वय दूगेऽप्यसु हाड तेषय यस्तु अकाशीए मर एकाग्रश्च योजन सल्ल वाहिरल ये नापीने जिहर् भगवत्त स्तीयकर अने

महागण तन्मन्त्रानुजलपरिचयाद् लक्षयवचनमद्वयमस्यै क्षेत्रे दक्षे पठे कुसुमे गेहाकी निष्ठण्डिप्योवगण युगमक्षमिनागद्वयगया दंड
धनुश्चिविद्येयुमिक्षागिगवा गद्यायरायगर्वा रायतेवरया देवकुलया सप्तवा पयया आरामया उज्जायवा अमुरिजमयममममममिरमर सुमिउण
सवृष्टममता सपमिउज्जाति धययामासको यत्प्रकारतामसः कमदारकः स्यान्भवेत् व्यामकमस्युद्धिंदारकोमिविगिष्टभाभय्यं भागं भयनीत्यतः ॥
तस्यः प्रवर्धमागवयाः धव बालकीनीपिसादित्यतः ॥ यत्प्रकारतामसः कमदारकः स्यान्भवेत् व्यामकमस्युद्धिंदारकोमिविगिष्टभाभय्यं भागं भयनीत्यतः ॥
हुटो निरुपद्रवा विशिष्टयत्नरेत येस्यात्यनी युगवान् एवविषय कोभवति युवादीवतवयस्यः इदृशोपि रक्षाभः सन् नियनीभवत्यतः आम्पासकः अ-
वययो उत्रामावयवतः तेनमिरातकव्ययः तथा स्थिरः प्रसूतकायवरये उक्तोऽयद्वस्तो इत्याद्य यस्यानी तथा मयादृढ निविडतर प्रमयमापन्न
पाविपाद यस्य सतथा पृष्टमतीत आन्तरेपाद्यैरूपे उक्तसकृन्ना यन्तामि परिव्रजानि परिनिहिततागतानि यस्य सतथा मुखादिदशानात् पाविकः
तामित्य परमिपातः अहीनोगव्ययः प्रमलिचिनी निविडतरपयभापको यन्ताविवचनिती इदयाभिप्रायी आतावित्यर्थः यदी रक्षणी यस्य मनया

जोश्रुगाडै वृत्तानस्सरत । त० रयणाण लाय सवहगवाए विउष्टति २ सौ तेणसिवेण मउएण मारुएण
अगुएण मूमितलविमलकरणेण मणदरेण मञ्जोउअमरहिकसुमगधानुअमिण पिव्हिमनीहारिमेण

साहसां करिद्यामः सत् पुपुनानिनजनस्य इति कृत्वा उत्तरीरस्य दिग्गजाण अयाक्रमन्ति अथकम्पदीक्रियसमुदातेन सगोद्वयन्ति युनोदसंस्थः
नानि पात्रमनिवृद्धं निःकरन्ति तद्यथाखानां घायन् भवतश्चाखानां विक्रयन्ति विक्रयं तेन गियेन सृष्टेन साकतेन अमुद तेन भूमितलविमलका

यत्त वाकने विप्य उत्तम एववा तीर्थंकर तेदानीन् मानाद्व तैभकीन् यस्य पुस्यवतर्है लमाचछे । अस्ते ये देवीपुत्रिये । अयाभोक्तनी वसुधवहारी
आठ दिगम्भारी महतरिवाकद्व प्रगवन्ती तीर्थंकरलो जन्मोपव सविमा करस्यु । तेभाटै तल्ले भयपामस्योर्मा इव कर्त्तव्ये वृशालकोर्है अयकमद
आहर्त्तै वैक्रियसमुदातइ करीने आत्मप्रवेश आहिर काहुँ पाकीने प्रस्थाता योगेण प्रमाण वृहक्कै गेव्याभोक्करे तेकद्वउइ रत्तलो यायन् सवतक

विद्यो सर्वभाषानुगमनेन परित्यक्तमासुसर्वव्यापिनी सकलयोगीश्वरमहदयशक्राततत्तापदाभां ग्यविषा वागुच्छिर्वागुसप्तस्तस्याः प्रभुः स्वाभीसातिशय-
वचनलब्धिरुत्तरः तस्य तस्या अक्षविशेषस्यपरनि पातः प्राकृतत्वात् किमस्य रागद्वेषेतुः शान्तिः आतिशयपञ्चानयनस्य सापेक्षस्य धर्मपरचक्र
यतिनः बुद्धस्य विदिततत्त्वस्य लोपकस्य परेपाभावेवित्ततत्त्वस्य सकललोभमायस्यसुषमाणिवर्गस्ययाचिनीप्राधान्यस्यराज्याभ्या योगक्षेमकारित्यात् निम-
नस्य धर्मस्वरहितस्य प्रवरजनमनुद्रवस्य आत्यावृत्तियवस्य युवविषयित्वात्तत्त्वस्य लोकोत्तमस्य प्रत्यक्षसिद्धमनो तत्त्वस्य प्रत्याधि पुण्यवत्यसि कृतायामि
वय देवैवानुमिये । उपोक्तोक्त्यास्तस्या अष्टौदिकुम्भारोमहतरिकाः भगवतो जन्मसिद्धिर्वा करिव्याग स्तेन दुष्पाभिर्भजेतस्य । असमाख्यमानपरजनापाते
उत्तिमरहः स्वाने इमाविसद्वृत्त्यातीयाः किमिति सुकाकुल पेतो नकार्यमित्ययः । अथैनासानितिकर्तव्यतामाह । इतिषट्पुत्रपरुत्त्विसन्दिभौनग-
नित्यादि । इतिक्त्वा प्रस्तावार्थित्युक्त्वा ताएवोत्तरपौरस्त्य दिग्भागमपकामति अपकल्प्य वैक्रियसमुद्रुपातेनमममनसि सप्तवहृत्यस्य सख्यासान्वयो-
जनामि इहनिवृत्ति नित्यस्य कर्ताः कुर्येति । तदेवाह तद्यथारक्षाभा यावत्पदात् अहराणं वैकलिश्राव सोद्विक्करकाय अक्षरगङ्गाया इमगङ्गाया पुल
यावं नोगन्तिश्रावं आहरसाय अत्रकाय अत्रकपुलयाय रयकाय जायकयाय अकाय कलिश्रावं रिताय अहःकायरेपगलेपरिसादेव अष्टासुतुने पुग
ने परिश्रायह बुध्वि वैतद्विषममुपःएव समोदयति २ हा इतिपदस्यपञ्चः एतत् सविस्तरव्याख्याः । पूर्वभरताभियोनिकदेवता वैक्रियकरसापिकारे

फोष्ट्युमन्तस्य सस्रजगज्जीववह्लस्य द्विष्ट्यकारगमगर्वेसीश्रवागिहिविभुष्यभुस्य जिणस्य पाणिस्स जा
यगरस्य वृष्टस्य वोहगस्य सस्रुलो।गनाहस्य सस्रजगमगलस्य निम्नभस्य पवरकुलसमुभवस्य जाईए ख्विस्स

एवमभवादिपुः ॥ मनोसुतंरत्नकुचिधारिके जगत्प्रदीपदीपिके सर्वजगत्सर्वपुत्र जगत्स्य सुखस्य सर्वजगज्जीववधमलस्य हितकारकमार्गेद्विजिक्त्वा-

भगवन्त श्रीश्रीश्री बुध्विर्भविष्य धर वे तेभटे जगत्ने बिदे दीपासरीया तेहने दीपायण हारी जगने विप भगलीकभा करणहार समारो जीयने च
बुमरीया सब समारी जीवने बल्ल लपगारना कणहार हितकारक मार्गे वे मोचमार्गे तेहगां देपावणहारी एहमी वधमरूप अद्धि सपदा तेह

[illegible]

मा भवद्भीष्टं ज्ञाय नादृष्टं ज्ञेयं भवत्यंतित्ययेर तित्ययरमायाश्च तेनेय उद्यागच्छति २ हा नयत्र
पर तित्ययरमापरंय निरुत्ते। आयाहिणपमाहिणं करति २ मा पसेश्च २ करयलपरिगहीश्च सिर
मय्यं शुभादिष्टं एवं ययोभी । नमोत्यनंरयणकुष्ठिधारिए जगमंसलसस चरक

३५ । हिमं पृथगेकैः तापनिभाः सन्त्यः कृष्णि प्रत्याकृष्यमन्त्रां पाण्डाहितेन सप्रेष भगवान्स्त्रीपंथं क्रीपकरासायनं च विजित्वा । आरविषमद्रुमिषं कृषन्ति तालप्रत्येकं कालमवपत्तिश्रोत गिरमायते मन्त्रके सचनिपत्यः ।

[illegible]

मानिषरचितो तानि दिव्यानि यानविनामानित्यापयतीति । अथ यद्ब्रुवन्त्याह उचिता इत्यादि । स्वापयित्वा च प्रत्येक २ अष्टाशयीत्यर्थः । चतुर्भिं
सामानिकनक्षत्रे यांयत् चतुर्भिर्नपरित्यज्य भ्यो यानयिमानेभ्यः प्रत्येकस्य च सर्वस्यायावद्भुक्तसुवशु त्यादिपरिग्रह कियत्पर्येत
नित्याह । यन्मयवचनेरिक्तारिखरनश्चिद्वक्त्रकपुरञ्चमुद्गदु दृष्टिनिर्गोमनः इत्यसि । यत्रैव भगवात्कीयकरस्तीयकरमाताय तत्रैवोपागच्छन्ति । उपोपागत्य च

ठाए जाय देवगर्हए जेणेव भगवठ तित्ययरस्स जम्मणजणरे जेणेव भगवठ तित्ययरस्स जम्मणजणवणे तेणेय
उयागच्छति २ सा भगवठ तित्ययरस्स जम्मणजण तेहि विस्सेहि जाणयिमाणेहि तिसुत्ता आयाहिणप
याहिणं करेति २ ता उच्चरपुरत्थिमेदिसिनाए इसिचउरगुलमसपसे धरणिअले तेदिसे जाणविमाणे ठाविति
२ ता पत्तेस्य २ चउहि सामाणिअसाहसोहि जाय सद्धि सपरिवुझाठ दिस्सेहिता जाणविमाणेहिता पच्चे ।

यन्मृदङ्ग पञ्चवादित्रये च तथा उरकट्टया यत्रैव भगवत्कीयकरस्य जन्मनगर यत्रैव जन्मभवन भगवत् स्तीयकरस्य तत्रैवोपाग-
च्छन्ति उपोपागत्य भगवत् स्तीयकरस्य जन्मभवन तदिहं क्ये यावद्विमानैस्त्रिभुक्तः आदयिष्यमस्मिन्नुत्तरेण तस्मै दिग्भागे इत्याम्ना
इमं चतुरङ्गनम्राहं धरणिमले तानि दिव्यानि यानविमानानि स्वापयन्ति स्वापयित्वा प्रत्येक २ चतुर्भिः सामानिकनक्षत्रैस्साहं यावत् सपरि-

विभाग इ चहं चहंमे ययच्छाहिं सयद्युचितांति यन् नृदग सादल पञ्चममनुय आभिषेने शब्दशकरी तेह्यो उरकट्टी यावत् देवगसिकरीने जि
हा भगवत्त नियेयन्तु जन्मनगर त्रिहा भगवत्त तीर्थकरना जन्मभवनतु त्रिहा आवाह आभीनइ भगवत्त तीर्थकरना तीर्थकरनी जन्मभवनमप्रति
तेहदि देवमस्यभीया यिमानयानेकरे त्रिपयार त्रिमखापासाया मद्रक्षिणाकरे करीने इत्यानकोणइ ईपलनगारेक प्यार आगुल अणुपोहो
परतो तन्मनेयिमे तेदेयमस्यन्ति याग यिमान यापीइ रायइ यापीने प्रत्येक २ प्यारइकार सामानिक देवता यावत् सापि परिवरीयकी देवसम्ब

मयापरममोममिश्रा हरिसयसविमयमासिद्धिप्राया विमसिअयरकमसनयथापयलिअवरकहगनुजिअकेसरमअकुठसहारियिरायतरइअयडा पालस्य
पलस्यमाचपालतभूमयथरा समुसमसुरिअचवस सीदामखाउं अझुठेति २ हा पाठोपीठाष्टपद्योरुइति २ हा इतिप्रत्येक २ घतुजिः मामानिकसइले
वमसुभिमइसरिकाभि पायवन्नेयदुभि देवेदेवीप्रिय साहुं सपरिवृताः तानि दिव्यानिपानविमानान्यारोहन्ति । आराहणोत्तरकास येमप्रकारेण
युनिकागृहमुपतिष्ठते सचाष्ट दुरुक्षिताइत्यादि । आरुअच सवदुर्ध्यां सयद्युत्था घनमदुगभेषयद्रुम्भीरप्यनिकमदुग पणवोमूरपट्टहः रुपलणयमेससे-
गान्येयानिपि तूपाका सपट्टः । एतेयामप्रवादितासा यारव स्तेन तयासकट्टया याय रकरणात् । सुरिआय बवलाए इत्यादिपदसयहः प्राग्वत । देव-
गत्या यत्रैयभगवतस्तोर्थकरस्य जम्ममगर यत्रैवच लीयकरस्यजन्मभवन तत्रैयोपागज्जन्ति । उपागच्य च जगयतस्तोर्थकरस्य जन्मभवन तैदिव्यैयानिधि-
माने स्थिरस्य आनल्लिणप्रदविषकर्वन्ति श्रीमवारामप्रदविषयनीत्यर्थः । निःप्रदनिशीकृत्यच उन्नरपौरस्त्येदिग्भागे ईगानकीयो ईपच्चतुरगुलमसप्रो-

चउहिं सामाणिअसहस्सोहि चउहिं महत्तरिआहि जाव अखोहि वज्जहि देवेहि देयोहिअ सद्धि सपरिवु
दानु तेहि दिव्वे जाणयिमाणे वुसहति २ ता सद्धिहीए सद्धुईए घणमुइगपणवप्यवाइअुरवेण ताए उक्कि

स्ते यमुत्तिमंइतरिकाजिः यावदन्नेमंडुभिदेवेदीभिच साहुं सपरिवृताः तानिदिव्यानिपानविमानानि आरुहन्ति । आरुअचवच्यो सवेद्युत्था

कइइ । विप्र कथायलो हे देवानुमिय ! अनेक सोमने स्पजेकरी सद्धित लोलाइस्थित इम इयोरीवि दिमनिनो अर्खुं न सवे फदयो यायत् योजन
एक बिल्लीखं पोइतो एइवो देयमन्वन्नी यामयिमाण बिकूमी करो, बिकूमी नइ एइ आआ पाळीआपो ॥ तिवारपकी ते आभियोगिक देवता अने
क सोमने स्पम्मे सद्धित यावत्, आआपाळी आपइ । तिवारे ते आपोलोकोती बसइहारी आठ दिमकुमारि सइतरिका इयवलयकी प्रत्येकइ २
आरइजार सामागिक देवताएकरी 'आर महत्तरिकाएकरी यायत् अनेताइ यका देवता देवोगमाएकरी साचइ परिवत्तोपकि' ते देवमन्वन्नीयान

त्याह । तएवमित्यादि । तत्करो आनियोगिवादेया अनेकसम्भवात्तन्निमित्तानि यावदाद्याप्रत्यक्षपयति । अथैताः किंचिदुपेयीत्याह । तएवतानुइत्यादि । ततस्ता अनेकोक्त्यास्तया अष्टौदिकभारीमहत्तरिकाः वृत्तुते त्याद्योक्तदेवगोनेन संपूर्णं आक्रापकोपाद्याः गृह्याय । इत्तनुत्तयिसमाणविद्या पीया

द्रीदेवाण प्यिया । अणगस्त्रसयसखिविठे छीछिठिअ एव विमाणवणुत्तं ज्ञाणिछुद्धी, जाव जोअणविच्छिणे विद्धे जाणविमाणे थिउछुह २ सा एअमाणसिअ प्यअप्यिणह ॥ तएणं ते अाभिर्तगा देया छणेगस्त्रसय जाव पअप्यिणति ॥ तएण तात्तं अहोउीगयत्यस्यात्तं अठदिसाकुमारीमहत्तरिअत्तं हठतुठानं पत्तेअं २

एव विमाणवणुको माणतव्याः यावत् यावत् विस्तीर्णानि दिव्यानि यानि विमानानि विभवतयिकयित्वा गतामाद्यसि प्रत्यपंपयत । ततश्च आभियो-
ग्यादेवा अनेकसम्भवात् यावत्प्रत्यक्षपयति । ततस्ता अणोक्त्यास्तया अष्टौदिकभारीमहत्तरिका वृत्तुताः प्रत्येक २ वस्तुभिः सामानिकसह-

परिवरीणको सीटां नाटिब गोन पात्रिअदिबकारी यावत् देवमम्वस्या भोगवायोग्य भोग वायरीयकी विवरइत्तह ॥ तेकेइं भोगकरा १ भोग
यती २ मुत्तोपा ३ जाणसामिनी ४ तीपवारा ५ विक्किा ६ पुपुपवासा ७ अजिन्विता ८ ॥ तिवारह तेह अर्धाणोक्तनी यमखइारी आठ दिगकुमा
री महत्तरिका प्रत्येके २ आपआपकां आकुन बम्यादेयह बलह ॥ तिवारे तेह अर्धाणोक्तनी यमखइारी आठदिगकुमारी महत्तरिकामा प्रत्येके २
आसन बस्या देय देवीनें अवधिछाण प्रभुजे प्रभुजीनें भगवन्त तियकरप्रति अवधिछाणिबारीह देय देवीनें यत्र यकनें तेहे तेजनें इन करइह ।
छपना निघे भो आनंयवे अन्यदुपीयने विवे २ प्रगवन्त तियेकर जलम्यां तेमाटे ते आंतआचारहे यइ अतीतआवेयइ यत्तंमान्ते अनागतकाले
या।यइ एइवी अपोवाकनी यमखइारी आठ दिगकुमारी महत्तरिकाने प्रगवन्त तियकरमां जस्तोरमयमहिमा करयान्ते तेमाटे जाईइ आपयपणि
भगवन्त तीयकरना सममहिमा करीइ इन करइह । एकेवेगइ करीनें प्रत्येके २ आपरखा आआकारी देवताप्रते तेकावइ तेहायीनें इन

सोमि दिव्यानि यानानि इदं स्थानेन गन्नाय विनानानि । अपथा यानरूपा खिवाचमङ्गपानि विमानानि यानासिधिसामानानि विबुधैस्तैः क्रियन्तस्तथा स पादयस-
विकृतिस्त्वाचयनासाष्टसिप्रत्यर्पयत । अथ यानविमानवर्ग्यकथाभ्यामगव्यवृत्तेषां तोरणदिव्येषु क्षेत्रेषु स्तद्विशेषगणस्थव्याख्यातव्यात् । ततस्तोकिद्विकुरि-

ति २ स्ता जगवतित्ययरं लुहिणा श्यामाएति २ स्ता अयमस्य सद्वावेद २ स्ता एव वयासी ॥ उष्यसे खलु मो-
जन्मद्वीवे २ भयवतित्ययेरे तजीयमेअ तीश्वपञ्चुष्यसमनागयाण छुहेलोगवत्यव्याण अथस्य दिसाकुमारी
महत्तरिश्वाण जगवत्त तित्ययरस्स जम्मणमहिम करिस्सए तगछामेण अहूमेयि जगवत्त तित्ययरस्स जम्म
णमहिम करेमेत्तिकहु एव वयाति २ स्ता पत्तेश्च २ श्यान्निनुगेएदेवे सद्वावेति २ एव वयासी ॥ खिप्यमेअ

बलितानि परयन्ति । दृढवाचवधि प्रयुजन्ति । प्रयुज्यभयन्त तीवकर अयं चना आभोगयन्त्योऽन्य श्रद्धापयन्ति श्रद्धापयित्वा
प्रथमवादिपः, उपपन्नः खलुभाजबुद्धीप २ भगवान् तीवकर, लज्जीतमेतद्वच्चतीराप्रत्युपव्यमनागतानां अपोलोकवास्तव्यानां छटानादिककुमा-
री महत्तरिकाया भगवत्ततीर्यकरस्य जन्मसङ्गिमानं कर्तुं, तद्वच्छामीधयसपि भगवतो जन्मसङ्गिमाकरिण्याम, इति कथा एव यदन्ति । उच्छा-
प्रत्येक प्रत्येक श्यामियोग्यान् देवान् गच्छापयन्ति गच्छापयित्वायैव ययादियु क्षिप्रमेव मोदयान् प्रिया । अनेकस्तम्भगतमभियुष्ट शीलास्थित

आवाच आकथा । यक्षपुष्पक दिशि कुमारी देवतानी जातिषु आठदिशि कुमारी भयमयति दिगुक्तमारुगाने आठमो निकायमो जाति
ना महत्तरिपोताया वगमे प्रथमार्तरमोटी पोतारने भयननेयिये पोतारुगा प्रमादावधतमकनेयिये पोतारुगा फूटाने यिये प्रत्येक २ प्यार एजार
भामानिक देवता यकरी प्यारमहत्तरिका पूजनक तेखेकरी परिवारसङ्गित हस्ती २ पोटा २ रय ३ पायक ४ सद्विप ५ गंधर्प ६ ना
त्य ७ यसातकटकररी गुमातकटकरनी स्वामीयकरी सोसाएजार आत्मरक्तक देवताएकरी अनेराइ चका व्यतरजातिना देवताए देवीम फारीने यायइ

मानिमाना विष्णुगारीयद्वयगतिविभवादिदेवानां मन्त्रैः चतसृभिश्चमस्तृष्टिकाप्रादं ककुभारिक्कालान्यथिमवानिस्ताभि रनतिक्रमं गीयधधनाभिद्य
स्वस्वपरिवारमार्गताभिः समन्त्रिणीकैश्चस्त्ययुरपदातिमपिगन्धयान्वाक्यै समन्त्रिणीकाधिपतिभि पोहयन्त्रिरासमरधकदेयमष्टत्रै रित्यादिक स-
र्वविशयदेवापिकारद्वयव्याप्येय ॥ ननुकासादिगन्धमारीका ध्यत्वा स्थानगे पत्न्योपमस्थितेनचक्रमात् समानमन्त्रातीपत्येयानामपि तयाभूतायुष सम्भा-
व्यमानत्वाद् भवमपतिजातीयस्य सिद्ध सेनभयमपतिजातीयानां यानमन्त्रजातीयपरिकरः कयसगमुते । उच्यते एतामानमष्टद्विकृत्येन देशाष्टाकारि-
को व्यन्त्रासोपाद्यादिति । अथवा यानमन्त्रगद्भात्र यानामन्त्रैरुपरन्तीति योगिकायसमयकात् भयमपतयोपिधाममन्त्ररादन्त्युच्यते । तावंपास-
पिमापोवनकूटादिषु विहरयतीमत्वादितिसम्भाव्यते तस्यतु बहुभुतगम्यमिति भवसस्य । अथैतास्मान्मात्रात् । तत्राष्टा इत्यादि । तद्यथा । भाग-
करीत्यादि रूपकमेतत्कथ्य । अथैतास्मेव विहरतोषु मत्तापु किञ्जालमित्याह । ततस्मात्समयाज्जाफवास्तव्याना मष्टानादिसूक्ष्मारीणा

ध्यायिमाहिवर्द्धिं सोलसहि ध्यायरक्तदेवसाहसभीहि अखोहिष्य अज्जहि यागमन्त्रैरहि देवोहि देवोहिष्य अठि
सपरियुद्धाहं मदया इयणहृगीश्वराहं आव भोगानागाहं नृजमाणीहं विहरति त० भोगकरा १ भोगयर्द्ध
२ सुभोगा ३ भोगमालिणी ४ तोयधारा ५ विधित्ताय ६ पुष्पमाला ७ श्याणिदिष्ट्या ८ ॥ १ ॥ तएण

विष्णुगारीयमस्तृष्टिकाः कर्कः १ कूटपुस्तकपु भवनेप स्वकपु २ स्वकेपुमासादावसकपु मत्त्येक २ चतुर्भि सामानिकदेयसप्तत्रै द्युम-
न्त्रैः । मन्त्ररिकाभिः सपरियाराभिः समन्त्रिणीकै समन्त्रिणीकाधिपतिभिः पोहयन्त्रिरासमरधकदेयमष्टत्रै अन्वैयधपुभिर्देवैर्दो भिद्यस द्वे स

स्मां सवयाहं ते कर्कः । तेकाले भरत देवावसते त्रिपे श्रीजं चाये छारे छाने मन्त्रादिदेव सोमं यिपे सयथा काले यमने प्रमद्विमयमत्तादि देरा
यतलगे देव केपपर- यणं नमाने सोयो अधिकारयया (इदे पात्रगद भविचारे तीयकरलाज्जन्माभिः प्रकीरुचय अक्षत्रेले) दिने समे तीयंयारनद अम्मा

॥ ८ ॥ ३ ॥ ३ ॥
श्रीशक्तिचन्द्रादि विरचिताया जयद्वीपप्रशस्तिवृत्तौ रत्नमञ्जुयानामन्या सुदुर्लभवदादिवयधरैरायतातवपयवर्णनी नामधतुर्गोषसंस्कारः ॥ अथाग्र सम-

पत्राम २ खयाण एकमेकै चक्रत्रहिंखिजाए भगवन्तो तित्यग्रा समप्यज्जाति ॥ छ ॥ तेण कालेण तेण सम

श्रीमद्वृद्धागपुराय सुगन्धगोप श्रीमद्वामचन्द्रगोपीयानुशासन आनन्दायवहादुर चमपतिसिद्ध मद्रूपिते अम्बुद्वी-

पमप्रमिसृत्रानुवादे सुदुर्लभवदादिवयधरैरायतातवपयवर्णनी नाम धतुर्गोषसंस्कार ४ ।

योगकलाणक यस्य न सहित जायता । एतलो विषय एरायतनाम चक्रवर्ति जायता एरायतनामे वृद्धा देवताछद्म । सिद्धे अर्थे ऐरावतक्षेत्र कही

द्वितीय उत्तरे तथ्याप्रश्न १०००० लाय योजना अंशद्वीप

प्रश्न	सतत	दुर्गद्विषय	इसवत	सहाय्य	हरिय	निपथय	सहाय्य	मोसवत	रम्यक	कमनी	हरियवत	जिहरीय	पेरवत
नाम	सतत	दुर्गद्विषय	इसवत	सहाय्य	हरिय	निपथय	सहाय्य	मोसवत	रम्यक	कमनी	हरियवत	जिहरीय	पेरवत
विषय	५२६ या	१०५२	११०५	४२१०	८४२१	१६८२	३२६८	१६८२	८४२१	४२१०	२१०५	१०५२	५२६ या
पर्व	६ भाग	१२ भाग	५ भाग	१० भाग	१ भाग	२ भाग	४ भाग	२ भाग	१ भाग	१० भाग	५ भाग	१२ भाग	६ भाग
याद	०	५३५०	६३५५	८२५५	१३३६१	२०१६५	३३३६९	२०१६५	१३३६९	८२३६	६३५५	५३५०	०
जीवा	१४३१	२४३१	३३३१	५३३१	७३३१	९३३१	११३३१	१३३३१	१५३३१	१७३३१	१९३३१	२१३३१	२३३३१
	६ भाग	४ भाग	३ भाग	२ भाग	१ भाग	० भाग	० भाग	२ भाग	१ भाग	६ भाग	१६ भाग	२६ भाग	६ भाग
	३० दिवस	२४ दिवस	२४ दिवस	२४ दिवस	२४ दिवस	२४ दिवस	२४ दिवस	२४ दिवस	२४ दिवस	२४ दिवस	२४ दिवस	२४ दिवस	२४ दिवस
प्रश्न	१५३३	२५३३	३५३३	४५३३	५५३३	६५३३	७५३३	८५३३	९५३३	१०५३३	११५३३	१२५३३	१३५३३
पट	११ भाग	४ भाग	१० भाग	१० भाग	८ भाग	६ भाग	४ भाग	२ भाग	१ भाग	१० भाग	१० भाग	४ भाग	११ भाग
	६ दिवस	६ दिवस	६ दिवस	६ दिवस	६ दिवस	६ दिवस	६ दिवस	६ दिवस	६ दिवस	६ दिवस	६ दिवस	६ दिवस	६ दिवस
गर	५२६ या	१५३३	३५३३	५५३३	७५३३	९५३३	११५३३	१३५३३	१५३३३	१७३३३	१९३३३	२१३३३	२३३३३
	६ भाग	६ भाग	६ भाग	६ भाग	६ भाग	६ भाग	६ भाग	६ भाग	६ भाग	६ भाग	६ भाग	६ भाग	६ भाग
	६ दिवस	६ दिवस	६ दिवस	६ दिवस	६ दिवस	६ दिवस	६ दिवस	६ दिवस	६ दिवस	६ दिवस	६ दिवस	६ दिवस	६ दिवस

द्वारागतमकुटादीन्येकाग्रकुटान्युक्ताणि तेभ्यो उत्तिरिक्तानि यद्वृत्तिगिरिखराब्जिषाकारपरिणामानिमनोति । अनेनचान्येभ्यो धर्मपरेभ्यो व्यावृत्तिः कृता । अन्यमाहयामपि कुटवन्त्येन गिरिखरिष्यव्यपदेशः स्यादिति, अथयागिरिखरीचान् देवा भक्त्युक्तो यावापस्यापमस्थितिकः परिवर्तमानि तेनतश्चाभिकत्वात् गिरिपरोति । सतेबद्धेकमित्यादि । निगममयाव्य पूर्ववदिति । अयमसमवर्णपर्यवसर । कश्चिद्व्यमित्यादि । क्षुभहन्ता । जम्बूद्वीपेद्वीपे ऐरावत भागययं प्र-
पन्नः ? गीतम् । गिरिखरिष्यव्यपरयानरस्यां उत्तरदिग्दर्शिनो लवणसमुद्रस्य दक्षिणस्यां परत्यभत्यादिप्रगयत् । अत्रान्तरे जम्बूद्वीपेद्वीपे ऐरावतनाम
यथे प्रपन्नः । स्वाश्वपुल्ल कटकजपुल्ल गवभजनप्रकारेण यथे मग्नस्प यत्नव्यसानीयाः यपि सर्वो निरयत्रोया नसख्या यता पन्मेरादृष्टिस्माने तज्जिरयस्यो

दक्षिणपु पुरात्यमलव्रणसमुद्रस्व पञ्चत्यिमेण पञ्चत्यिमलव्रणममुद्रस्व पुरात्यमेण पुत्यण जम्बूद्वीप २ पुरा
वपुणामवासे प० ? स्वाणुग्रजले कटकजले पुन जचिच नरहस्स जम्बूया सचिच सञ्चानिरवसेसा ने
सञ्च सञ्चनञ्चयणा सणिस्कमणा सपरिणिष्ठाणा नकर पराञ्चनु चक्काही पुरावर्तदेवो । सेतेणठेण पुराञ्च

वत् । एवमुच्यते गिरिखरिष्यव्यपरपवतः २ गीतम् । गिरिखरिष्यव्यपरपवत यद्वृत्तिगिरिखराब्जिषाकारपरिणामानिमनोति, गिरिखरी-
चावदेवा यावापरियमनि अयेतेनार्चनं, कनकवत् । जम्बूद्वीपे २ ऐरावतमाञ्चः सपे प्रपन्नः ? गीतम् । गिरिखरिष्यव्यपरपवत यद्वृत्तिगिरिखराब्जिषाकारपरिणामानिमनोति, गिरिखरी-

गीतम् । ४ ग्यावकुटश्च । तज्जकां मिश्रायतनकुट १ गिरिपरीकुट २ ऐरावतकुट ३ सववकुलाकुट ४ मुरावकुट ५ रक्ताकुट ६ मालीकुट ७ रक्तायती
कुट ८ बंलादेमीकुट ९ ऐरावतकुट १० तिमिळिकुट ११ इम मम एवकुट पांचसद यात्रमना आशवा रात्रयानी कसरदिगह । सेकिण्ड अर्पे । हे
मग्नम् । इम कहीच गीपरी अपपरपर्यंत २ एवयुगम् । हे गीतम् । गिरिपरीमाणा अपपर पवतने विप यका कुट गिरिखरीयतने सस्याने सस्थि
पादे सपरममयश्च, गिरिपरीमाणा इह देयता यावत् सयेष्टो । तेष्टेऽर्थे इम कहीचले । किं इह जगयात् । जम्बूद्वीपने विपे ऐरावतनामं पृष्टे ।

वन् । कतिकूटानि प्रज्ञप्तानि १ भीतस । रक्षाद्वक्कूटानि प्रज्ञप्तानि १ तथाय। पूर्वस्या। निहयत्तनकूट १ तस क्रमेण गिखरिकूट गिखरियपंपरनाम्नाकूट चि
रस्यवत्सुवृक्कूट सुवक्कूटानदीसुरीकूट सुरादेवीदिककुसारीकूट रक्तायनकूट शस्त्रीकूट पुजरीकूटसुरीकूट रक्तायत्यायनकूट इलादेवीदिक कु
मरीकूट एरावतसेवपतिकूट सिगिद्धिरूपतिकूट एवसयारणप्ये तानि पञ्चगनिकागिज्ञप्तानि । सुद्रहिमवक्कूट सुव्यवक्कूट सुव्यवक्कूटानि ज्ञेयानि । एत
रत्नामिना राजपान्यवत्तनरण्यामिति । ध्वारायमाभनिबधमप्रदुमाह । सेकेण्डे शनित्यादि । अथकेमारीगभदन्तएयमच्यते । गिखरीवपंपरपर्वतः २ गीत
स । गिखरिखिवपंपरपर्वतवृद्धि कूटानि गिखरिवृत्तस्तस्मिन्स्थितानि संपरवभयानि सन्तीति तद्योगागिखरी कीपः । अथवपंपराद्री यानि चि

कूटा पचसहस्रा रायहोणीछे उत्तरेण ॥ सेकेण्ठेण जते। एव दुच्चुहं सिहरी त्रासहरपछए २ गो० । सिंह
रिमित्रासहरपछए बहवकूटा सिहरिसठाणसठिआ सहरयणामया सिहरीश्च इत्यदेवे जाव परिवमहं । सेवे
णठेण ॥ कहिस मते । जयूहीत्रे २ एरावयणामवासे प० २ गो० । सिहरिस्स उत्तरेण उत्तरलवणसमुद्रस्स

यकूटानि प्रज्ञप्तानि ० तथाया चिदायतनकूट १ गिखरिकूट २ रस्ययतकूट ३ सुवक्कूलाकूट ४ सुरावयोकूट ५ रक्ताकूट ६ लक्ष्मीकूट ७ र
त्तवतीकूट ८ इलादेवीकूट ९ एरावतकूट १० तिगिच्छिकूट ११ एव सर्वोत्तमपि कूटानि पञ्चगनिकाणि । राजपान्यउत्तरस्या, अथकेनारीम भ

हिमवत्त वपंपरपर्वत पूयकट्टोच्छ्र विमज शिपटी वपंपरपर्वत पश्चि जावलो यत्तलो विसेप जीया दक्षिणदिसे धनुषट उत्तरदिसे श्रवसिष्टया
सु तिमज सब जावलो पुजरीकनाने ब्रह्म सुवक्कूला मन्नामदी दक्षिणदिशि नीकली जावलो । जिन रोषीसागान्नामदी तिमज जावलो पू
दिगाइ अनुद्रमा आइसे इस रक्ताप्रकारे जिन गगा कीचुमदी भरतको प्रमादि जाइइ सिमज रक्ता रत्तवतीलदी येरावत माहि जावलो, पूर्वदिशइ
रक्तामदी पश्चिमदिशइ रत्तवतीमदी अवगिष्टयाकतो विमज सब जावलो । गिखरीनामा । हे भगयन् । यवंपर पर्वतसइ विमं केवशाकटले । सु

स्य स्याममपदाभादिना प्रयच्छति । अथवा दशममनोहरितया तत्रतत्र प्रदेष्टी शिरस्यमनेभ्यः प्रकाशयति । तथाचि । यद्यस्तत्र नियुक्तमनुप्या-
स्वामुपयन्तयनदिरूपेणभागयोग्याशिरस्यममयाः शिलापट्टकाः सन्ति पश्यन्ति च तेमनुप्या स्तत्रतत्रप्रदेष्टो मनोहारिणाशिरस्यममयास्त्रियोगान् ततो
शिरस्यप्रशस्य ममम् नित्ययागिनास्यास्तीति शिरस्यवत । तदेवशिरस्यवत स्याद्येऽप्यप्रत्यय यदिया शिरस्यवतनागात्र द्वयः पत्योपनस्वितिकः आचि
पत्य परिपालयति । तेनैतत्स्यामिकत्वा शिरस्यवत । अथपद्यप्येधराधमरः । कश्चिन्मिन्यादि । कम्भदन्त ! जम्बूद्वीपे द्वीये शिरसीमासमर्पधरपयतः प्र-

धणसमुद्गस्स पञ्चात्यमेण पञ्चात्यमलशणसमुद्गस्स पुरत्यिमेण एव जह्वेच चतुस्रहिमवतो तहचेव सिंहरीवि
णवर जीवा वाहिणेण धणउत्तरेण स्यत्रसिठ तचेव पुरुरीएवहे सुवस्यकला महाणइं दाहिणेण जेच्छुवा, जहा
रोहिण्यसा पुरत्यिमेणं गच्छइं एव जह्वेच गगासिधुं तहचेवरत्तारत्तत्रइं जेच्छुवाच पुरत्यिमेण रत्ता पञ्च

ममयगुह नित्य शरस्यमुचतिमित्य । शरस्येवेदति नित्यादित्यप्रकाशयति । शिरस्यवतोऽप्येधः परिवमति अयेतंनर्चन । कम्भदन्त ! जम्बूद्वीपे
द्वीपे शीखरीनाद्या वयपरपयतः प्रशसः ? गीतम । शिरस्यवतस्य तत्तस्या ऐतावतस्य दक्षिणस्यां पीररन्वशयमसुद्रस्य पश्चिमायां पश्चिमजयस्य
सुद्रस्य पूयसा एवं पर्वावैवद्वहिमवान् स्याचैवशिरस्यपि । मयर जीवादिशिरस्या धनून्तराया, अथगिष्ट मन्थ पुण्डरीकोद्गः मयराकुलो-

आयवो किञ्च । ऐतगवम् ! शिरस्यवत जेवने विपे माभ्यवत्ता पयायगामे मृत येतावत्तापयगव्हे । श्मे गीतम । मुख्यकुशा मयागदीनद पश्चिमदिग्द
कप्यकुना मयागदीने पुणदिगद इवा शिरस्यवत जेवने यद्रुमज्याप्रागव ममवविर्च मात्यवत्ता पर्वायनामद मृत वीनाव्यपयसव्हे जित गज्यापातो
युतयेतावत्तापयत पूवकच्छो तिमत्र मास्यवत्ता पर्वाय पीव आशुयो अथयगज करयल कामल मालयन्तगरीपो यण् भात्यवत्तामरीया ममादकरो माल्य-
मन्तवरीया बर्बेकरी मनायुमामे इवा येपता मज्जहिं क पस्यापमनीस्वितयस्त बर्बेकव । तिर्ये अये कश्चिद्वद्व राजपापी ससरदिजो । तेकिपयचै ।

यमति । गतेष्वर्हन्ति । निगममरुद्र प्राग्वन् । राजप्राणीत्येतत्पर्यां गद्यापानिभ्यः । अथैरक्ष्यतगाभ्याऽप्यभ्य-
पृशति । नेत्रेणैव पित्यादि । अपरेभ्यो न भवन् । यन्मुष्यते हेरक्षयतपदैरक्षयतपयमिति गीतम् । हेरक्षयतपयं रुक्मिणिशिरस्याः अपरप-
यताभ्यां द्विषात् नृपयोदसिखोत्तरपाद्ययोः समुपगूढं समालिङ्गितं कृतमीषाकनित्यर्थः । अथ कथमाभ्यां समालिङ्गितस्येनास्य हेरक्षयतपयमिति ना-
म विद्मः उच्यते । रुक्मीगिरिरीषं दृष्टव्येतीत्यतः पथा यन्मा तत्र तद्विद्यते हेरक्षयतपै न मुष्यत् रुक्मिणिपि ततो हिरण्य
मपणं विद्यते यस्यामी हेरक्षयान् गिरिरीषं हेरक्षयत्पयमिति विद्यते यस्यामी हेरक्षयान् रुक्मीं दृष्टव्यो हेरक्षयतपैरिदं हेरक्षयत यदि का हेरक्षयजने

युञ्जइ हेरणप्रप्रासे २ गो० । हेरणप्रप्राणं प्रासे रुक्मीतिहरीहि वामहरपक्षेण हि दुहत्तं समवगूढं णिञ्च हि
रणमुञ्जइ णिञ्च हिरणा पगासह णिञ्च हिरण्यं दत्तइ हेरणप्रप्राणं इत्येवैव परिब्रसई । सेतेणठंण० कहिण्य भते ।
जम्बूदीये २ मिहरीणाम वामहरपक्षेण प० १ गो० । हेरणप्रयस्स उत्तरेण एरावयस्स दाहिणेण पुरित्यमल

निपट्ठाणि मास्यशयभावि साव्यशयदुर्वाणिनास्यवदुर्वाणि । प्रजाप्राग्देवोमरुद्रिक्क पव्यापमस्थितिक्क परिवसति । अथैनायैनं, राक्षसानो
नारम्या । अथनेनार्चनं भवन् । यन्मुष्यते हेरक्षयत तपं हेरक्षयत तपं रुक्मिणिशिरस्याः अपरपयनाभ्यां द्विषा

पयत रुक्मीतिरूपं तेनमई । रुक्मीतिरूपं प्रजाभरते । सवत्सपय रुक्मीनामं प्रेक्षां देयता पस्यापमसीत्सिति असइई । निर्वेअथ भावत् नित्यत्वे ।
किंवा हे जगयन् । जम्बूद्वीपं त्रिपै हेरक्षयतनामं तेनप्र (अथहेरक्षयत् क्षेत्रद्वये । हे गीतम् । रुक्मीनागाद अपरपयैतय उत्तराद मिहरीनाम
परपयतनं दक्षिणार्धं पृथग्दिग्गता लवकसमुद्रने पथिमदिगे पथिमदिग्गता लवकसमुद्रनश्च पूजदिग्गदं दक्षीणदिग्गता लवकसमुद्रना द्वीपने हेरक्षयतनामं
देयते । इतिप्रकारे त्रिग हेमजनावेन तिमम हेरक्षयततत्रपथि नाकथा, यतलो विमय गोप पञ्च दक्षिणदिगे उत्तरदिगे यन्मुपुट अवशेष तिमज

न्यत प्रज्ञः गीतम् । सुयस्य कृपाया छत्रैव छिन्ने प्रवेगानिन्यामशापया पयिसतो रूप्यकृपायाः अत्रैव पयिसगामिसमाप्तया पूयं हेरयपयतस्य
यवस्यपुनर्यवेगानेऽन्तरे सात्त्विकवर्णयोनाम, यवस्यैवात्थपयतः प्रज्ञः १ यवैव शृङ्गापातो तवैव सात्त्विकवर्णयोनाम । यिज्ञोपस्ययैव जितितमाह अर्थोप
सुरपलाभिपदनामि उपलक्षणतगतपत्रादिग्रह सात्त्विकवर्णयोनामि सात्त्विकवर्णयोनामि प्राग्वत् प्रभासवात्रदेव पत्योपमस्थितिकः परि-

हेरयपयतः वासं मालवतपरिष्ठाणाम बह्वेष्टपयतः प० १ गो० । सुयस्य कृपाए पयिसमेण रूप्यकृपाए
पुरत्यमेण एत्यग हेरयपयतस्य वासस्य वक्रमस्यैवसाए मालवतपरिष्ठाणाम बह्वेष्टपयतः प० १
जहचैव सद्दीर्घं तहचैव मालवतपरिष्ठाएत्रिष्टो उप्यलाह पउमाहं मालवतयसाह मालवतप्यनाह पभी
सेषा इत्यदंवे माह्नीए पलिन्तममिहंए परित्रसहं ॥ संतेणठेण० रायहाणी उत्तरेण ॥ सेकेणठेण जते । एव

प्रज्ञः १ सुय यपाचैव नैवतं तथापि वैरस्यवतमापि भवितव्य । गवर, जीवादिनिवृतः घनरुसरसा, अथवापयतदवति ॥ क्षमदन्त । हे-
रयपयते वयं सात्त्विकवर्णयोनामा यूनवेतात्थपयतः प्रज्ञः १ गीतम् । सुयस्य कृपायाः पयिसाया रूप्यकृपायाः पूवसां अत्र हेरय-
वतयवस्य अनुमप्यदेशभागे सात्त्विकवर्णयोनामा यूनवेतात्थपयतः प्रज्ञः १ यपाचैव शृङ्गापातो तथाप्येव सात्त्विकवर्णयोनामि ॥ अर्थः कृतयना-

चित्तमदो पूयमाहमी जाह तिमपि पूवदिशः जाहेत रूप्यकृपा उत्तरदिशि जाह्यती, तिम हरिकान्ता पयिसदिशः जाह्यते, अथयेप तिमम
भाययो । कवमीनामा । हे भगवन् । अथपर पयंसमे केतलोक्तं । हे गीतम् । अाह ८ कूटं । केकेहा सिद्धापतनकूट १ कवमीकूट १ रम्यककूट ३
भरकाताकूट ४ बुद्धिदवीकूट ५ रूप्यकृपाकूट ६ हेरयवतकूट ७ भविकोपकूट ८ यथाह रूपमीनामा बर्पयपरपयतं मियेव कूटह १ सुय य
कूट पाचसे योन्नतना राजापानी उत्तरदिशः । येकूटोऽयं । हे भगवन् । अर्थ कवमीकूटं कवमीनामा ययपरपयत । हे गीतम् । कवमीनामि अथपर

रीकत्रहसुरीकूट रूप्यकुमानदीसुरीकूट हेरययसश्रेष्ठमधिपदेवकूट मणिकाशकूट । नृतामिप्रागपरप्यतश्रेण्याव्यवस्थितानि । पञ्चगति-
कानिसुवास्यपि राजधान्य कूटाधिपदेवाना मुन्नरस्यां । सप्रत्यम्यमाननिदानपर्यनुक्तो । संकेणठेयमिदमादि । अथ केगार्थमजदन्त । यद्यप्युप्यते
रुक्मीयपरपश्यता २ इति । गीतम् । रुक्मीयपरपरयैता रुक्म गृध्यानामनेकार्थत्वात् नयस्यासीति रुक्मी एव स्यदाकूप्यगय गार्थवसिकद-
ति । नित्ययोगेनप्रत्ययः रूप्यावभासोरूप्यमिव यवतांऽवभासः प्रकाशो भास्वरत्वेन यस्यासी तर्था । एतदेवव्याचष्टे । मवोत्तानाकूप्यमयदति । रुक्मी

गच्छ रुप्यकूला उद्यरेणं गमसु । जहाहरिकता पञ्चस्थिमेण गच्छइं श्रवसेस तचेत्र, रुप्यमिण जते । वासहर
पश्य रुइकूला प० ? गो० । अठकूला प० ? त० सिद्धे १ रुप्यी २ रमगे ३ नरकता ४ युद्धि ५ रूप्य
कूलाय ६ हेरसुत्रए ७ मणिक्वण ८ अठ रुप्यमिकूलाइ ९ सध्विपुए पचसहस्रा रायहाणी उद्यरेणं । सेंकेज
ठे ग ननं १ एव रुसुइं रुक्मीवासहरपश्य २ गो० । रुप्यीण वासहरपश्य रुप्यी रूप्यपठेरुप्यी रूप्याञ्चासे

हपुयदरीकात्रहः भरकाम्नाया दधिबस्या नमथाः । यथासहितंभापूर्वेव गच्छति तथारुदमदूना उत्तरं नैतर्व्या । यथाद्विदिन्तापविमेन ने-
च्छति तथा अवर्गेय देव । रुक्मिणि प्रदन्त । ययपरपर्यते कतिकूटानि प्रच्छानि ? गो० । अठे कूटानि प्रच्छानि ? नद्याथा - सिद्ध १ रूप्यक २
रम्यक ३ नरकाम्ना ४ युद्धि ५ रूप्यकूलाय ६ हेरस्ययत ७ रुक्मिणि कूटानि ॥ १ ॥ भव्यं व्येते पचग्रसिक्काः राजधान्यउत्तरस्या ।

पद्यापमनास्त्वितिन्नत ररुं समरुं । राजधानी समरदिर्गे । तंकिच अर्थे । हे भगवन् । एम कसीए रम्यकसुत्र २ । वे गीतम् । रम्यकसुत्र रम्य अ
तिगवगोहरुं । अरम्य राजाणीकठे रम्यकसुत्रे पहा देवता यावत् बण्डइत्त राजधानी समरदिग्द । सिंगे अर्थे रम्यकसुत्रेयद्योनाम (सिद्धेयसनां
से ययपर पवताकरुं । कि० २ जगवन् । जम्बूद्वीपनाम द्विपने विपे रुक्मीनामह ययपर पयसुं । हे गीतम् । रम्यकसुत्रे उत्तरदिग्द हेरस्य

रीकद्रुमरीकूट रूप्यकूटानदीसुरीकूट वैरश्यवतकूट वैरश्ययशोप्राधिपदेवकूट भस्त्रिकाकनकूट । एतानिप्रागपरायतश्रेयाव्यवस्थितानि । पञ्चमति-
कानिसर्वोस्पति रात्र्यास्य कूटाधिपदेयामा भुस्तरस्या । सप्रत्यभ्यानामिनिगुनपर्यनुयुक्ते । सेवेकठेणमित्यादि । अथ केनार्थेगजदन्त । एयमुप्यते
रुक्मीयपरपद्मे तः २ इति । गीतम् । रुक्मीयपरपर्यतो रुक्म शशीमामनेकार्थत्वात् तत्स्यासीति रुक्मी एयः सुवदारुप्यमय ग्राह्यतिक्रम
ति । नित्ययोगइन्द्रप्रत्ययः रूप्यायेनामोरूप्यामिव मयताऽवभासः प्रकाशो भस्त्रिखेन यस्यासी तथा । एतदेवव्याप्यते । सर्वोत्तराकारप्यमयदति । रुक्मी

गच्छइ रूप्यकूला उत्तरेण गजसू । जहाहरिकता पञ्चस्थिमेण गच्छइ श्रवसेस तचेत्र, कप्पिमिण जते । वासहर
पद्मे वइकूला प० ? गो० । अथकूला प० ? त० सिद्धे १ रूप्यी २ रम्भगे ३ णरकता ४ वृद्धि ५ रूप्य
कूलाय ६ हेरयत्रए ७ मणिकवण ८ अथ कप्पिमिकूलाइ ९ सवेविणए पचसइह्या रायहाणी उत्तरेण । सेकेण
ठेण जन । एत्र वुच्चइ रूप्यीयासहरपद्मे २ गो० । रूप्यीण वासहरपद्मे रूप्यी रूप्योन्नोत्ते

रापुपट्टरीभाद्रः भरकालाया वृत्तिरस्या नगव्या । यथोरारितेनापूर्वय गच्छति तथासकमकुला उत्तरेण नतव्या । यथोपरिकान्तापत्तिनेन ग-
च्छति तथा अवशेषे तदेव । कप्पिमिणि प्ररक्त । यपचरपर्यते कतिकूटानि प्ररक्तानि ? गी० । अष्टी कूटानि प्ररक्तानि ? मद्यथा-सिद्ध १ रूप्यक २
रूप्यक ३ नरकाला ४ वृद्धि ५ रूप्यकूलाय ६ वैरश्यवत ७ मणिकवण ८ कप्पिमिणि कूटानि ॥ १ ॥ भव्येते पचमसिक्काः राजपास्यठभरस्या ।

पस्यापमनास्वित्तवत्त रइते वमइते । राजधानी उत्तरदिशि । तत्किञ्च अर्थे । हे भगवन् । इम कपीय रूप्यकसेत्र २ । हे गीतम् । रूप्यकसेत्र रम्य अ
तिशयगनाइते । जेरम्य रमणीकते रूप्यकमार्गे एव देवता यावत् पचइते राजधानी उत्तरदिगम् । तिस्रो अर्थे रूप्यकसेत्रएवयोगात् (चिदेकदमना
ने, यपपर पचसकइते । किञ्च हे भगवन् । जसुदीपनामे द्विपने जिये रुक्मीमामव यपचर पयतइ । हे गीतम् । रूप्यकवने उत्तरदिगम् वैरश्य

याम याचेहेत्यादि । प्रश्नः प्रतीता उतरमूत्रे नीमयतउतरस्यां रुक्मिणोयस्यामांशस्य पञ्चमवर्षपर्यन्तं दंष्ट्रिणस्यां । पूयनयनममुद्रयेत्यादिप्राग्वत् । गप
यपेयहरिपर्व तथैव रम्यकथं यद्य विज्ञेयः सनयमभित्यादिना सूत्रेण साक्षादाह । दक्षिणेण जीयेत्यादिव्यक्त । अयपदुक्त नारीकातागदीरम्यकथ
पेगमृत्मी गन्धापातिन घृतयेताक्ष्य योजनेनाऽऽप्राप्तेति तदेवगन्धापातीक्ष्णीतिपृष्टति । काश्चिन्नित्यादि । क्षभदन्त । रम्यपेवर्षे गन्धापातीनाम घृश-
येताक्ष्य पवतः प्रश्नः ? गीतम् । नरकीनायागङ्गाभट्ट्या पयिमायानारीकानायागङ्गाभट्ट्या पूयस्या रम्यकथपथ्य यमुमच्यदेगभागे छात्रान्तरंगन्यापाती

पृष्ठप २ गो० नीलवते वासहरपष्ठप नीले नीलात्रासे नीलवतेश्च इत्यदेवे महिह्रीए जाव परिवसई सव्व
वेरुलिच्छामप नीलवते जाव निच्चे ॥ कहिण जते ! जंयहूवि २ रम्मणाम वासे प० ? गो० । नीलवतस्स उच्च
रेण रुप्पिस्सदरिक्केणेण पुरत्थिमलवणसमुद्दस्स पच्चत्थिमलवणसमुद्दस्स पुरत्थिमेण एवं जह्वेव
हरियासं तह्वेव रम्मगवास जीणिच्छस्स गवरं दरिक्केणं जीवा उत्तरंणंधणुं श्रयसेस तंचेव ॥ कहिणं जते !

रपरियसति सववैदूयसय नीलवान् यावन्नित्य इति । कुमदन्त ! जम्बूद्वारे २ रम्यकनाद्या यवे प्रश्नः ? गो २ नीलयत उतरस्या रुक्मि-
णोदक्षिणस्या पौरत्थिमलवणसमुद्रस्य पयिमाया पादात्थिमलवणसमुद्रस्य पूयस्या । एव यथापेयहरिपर्वे तथापेव रम्यकपर्वे चक्षिणस्य । गयर द-
क्षिणस्यां त्रीया उतरस्या घन अयज्ञाय तथेव । कुमदन्त ! रम्यकपर्वे गन्धापातिर्मात्रा यमवैताल्विपथतः प्रश्नः ? गीतम् । नरकान्ताया पयि-

मते एव याजनाह छलुपाहतीयकी, पयिम माहनी यत्तायकी छवकापयाकता तिमज जाणयो, म्मासई कुसई तिम उरिकातात्तदो तिमज जाणयो नी
लवतनामे । हे भगवन् ! वर्षपरपयसने विपणं केतास कूटका । हे गीतम् । मयकूटके । वेकेप्रा मिहायनमकूट १ नीलयतजुट २ पूर्वमिदेन
कूट ३ गोताकूट ४ कीतिद्वीकूट ५ मारीकान्ताकूट ६ अपरविदेकूट ७ रम्यकूट ८ उपदगमकूट ९ घनरुद्रकूट पादसहं योजनगा आपया

शुभा । रत्नगयास दुर्गाविजयमाफी २ कृपास्वायम्बुनिश सहस्त्रे हि समगा अहेजगद्दालाहता । पश्चत्यमेव लवणसमुद्र समप्येतिहति । अत्रयाऽयति-
 शुपदमपवेप्रधसुख्यासादिक भविन्ति । समग्रप्रयोगावधिकसौयालापकस्य दर्शनात् सेवतवपुगगाह । प्रवहेदसुखे यथाहरिकातासशिला । तथामिह ।
 प्रयत्ने २५ याजमानिधिकात्मने अद् योजनमुद्ग्रेण सुखे २५० योजमानि विष्णुत्मेन ५ योजमान्यद्ग्रेणेति यथात्रहरिसशिला यिहाय प्रयत्नसुयोहरि-
 कातातिदेग मुक्तत्त हरिसशिलाप्रकरणेपि हरिकाताविषयाकथाय । अथात्रकूटानिप्रख्यानि । चीनवन्नेषमित्यादि । नीलधतिमदत्त । तपश्चरपयसे

पुष्टाग्रदहत्रास दुर्गावजनयमाणी २ एगमेगाने चक्राग्रद्विजयाने स्थधावीसाए २ सलिलासहस्त्रेहि श्यापूरे
 मानी २ पंचविहसलिलासमसहस्त्रेहि वत्तीसाएअ सलिलासहस्त्रेहि समगा स्थेविजयस्स दारस्स जगद्
 दालहता पुरत्यमेग लग्नसमुद्रमप्येह । स्थयसिठ तवेव, एव पारिकतावि उत्तराजिमुढी जेअसुणायर
 मिमगाणत्त गधावहवहेअहृपक्षय जोगेणं अ्सपत्ता पञ्चल्याजिमुढी आत्रज्ञासमाणी अत्रसिठ तचेव

ता च सलिलासहस्त्रे समगा अर्थायिअपेय द्वारस्य जयतीवारीयित्वा पीरस्य लवणसमुद्र समप्येतिहति । एवनारीकान्ता-
 पि उत्तराजिमुढीनेतव्या । नयर इदगमात्त्व यथापाति वृत्तेतात्मपवंत योजनेनासमाप्तापर्वतामुखी आबृन्तासतो, अयशिट तदेवप्रवाहेमुखेव
 यथा हरिक तानदी इति ॥ नीलवती भवत् । यदधरपक्षस्य कतिकूटानि प्रप्राप्ति २ गौतम । तद्वज्रुणि प्रप्राप्ति २ तद्यथा-मिहायतम-

यरावत ४ मानवन ५ पाण्डुरप्रति वर प्रकार विहवतीयकी विहवियरेण वररासी इजगद् नदीय पुरातीयकीयकी २ नद्रगालयमप्रति श्या
 तीयकी २ नेरुपक्षप्रति वे याजमद् अणयोहनीयकी पञ्चदिगि माहमी यलीयकी इहव माशयनमास वरकारा पर्वेन न मेदीने नेरुपक्षनद्र
 पुनरियर पूर्वविहवप्रप्रतय नेनागद् विहवतीयकी एकका चक्रयतिना विजययकी अहाविच पुजार नदीने पुरातीयकी २ पाचलाप मदीय

अथाम्नादेवोत्तरतः प्रयुक्तं भारीकृतान्तिसिद्धिगति । एवकारिकताइत्यादि । एवमुक्तमप्येन भारीकृतान्तिमुखी नेतव्या । कोचः । यथागीता-
वति कर्मरिद्धिद्विष्टाप्रियुखी गीतान्तिगता तथाभारीकृतान्तिमुखी गीतता, तदिदं अस्याः समुद्रप्रवर्गोपि तद्वदेव्याज्ञकमगमाह । गयरभि
वनाभाव । गत्यावातिमयस्येतावत्प्रवत् याजवेनाऽमप्राप्ता पक्षिमाभिमत्यी प्रायुक्तापत्तो इत्यादिकमवगिहं सर्वेतरैश्च इरिकातामसिक्तान्ताय्य । स

समाणी उत्तरकुर एज्जोमाणी २ जमगपव्वए णीलवतउत्तरकुरुचदएरात्रयमालव्रतद्वहेस्य दुहाविभयमाणी
२ चउदरासीए सलिलारसेहसेहिं स्यापरेमाणी २ नद्वजालवण एज्जोमाणी २ मदरपव्वय दोहि जोअणेहि
अत्तपत्ता पुरत्याभिमुहो आत्रसासमाणी अहे मालवतयस्कारपव्वय दालइत्ता मदरस्स पव्वयस्स पुरत्यिमेण

इतीतिवत्त इतीति मदर पवत्त दुहाया योजनाभ्यामसमप्राप्ता पूर्वोन्निमुखीप्रायुक्ता सवी अथामास्ययद्वत्तस्कारपवत्त दारपित्यामन्दस्य पवत्तस्य
पूयत्वा पूर्वोदेव वरै द्विष्टाविभक्त्यो २ ऐकस्यायुक्तवर्तविज्यादरायित्तिभिः सलिलामस्यैरापूयनाका २ पञ्चभिः सलिलामस्यै द्विष्टिग-

मद्रजानवन १	निद्रायतन ४	मन्त्रयतन २	सोमनसवन ३	पादकयन ४	चलिक्काया	नेरीसयापसस्या सि
प्रासादायसतक ४	निद्रायतन ४	निद्रायतन ४	निद्रायतन ४	निद्रायतन ४	निद्रायतन ४	सुयतन १७ प्रासा
पुष्करिणीवाधा १९	प्रासादायसतक ४	प्रासाद ४	प्रासाद ४	प्रासाद ४	प्रासाद ४	य १६ यापी ६५ दू
दिवेइसिक्कट ८	यायाक्कट ८	यायाक्कट ८	यापी १९	यापी १९	यापी १९	ट १७ उन्निपेकवि
				उन्निपेकासना ४		ला ४

एवप्रवर्गको ज्ञातामहापदा दक्षिणदिस पयुद्धियको गीकलायको उत्तराङ्गमाहव धावतायका येयनकपवत्तमर्ते गीकवत्त १ उत्तराङ्ग २ मन्द ३

पक्षत्वेन न्यूनन्यतरस्यात् यत्तु पृष्ठं नृतरतः अत्र केसरिद्रोनाम द्रव्यं अस्माच्च ग्रीतामहानदीप्रवृत्तं दामती असरकुम्भनृपुत्री २ परिगच्छती २ यम-
कावती मोक्षवदुर्गरुचन्द्रेरावतमाख्यामकाङ्गं पञ्चापि द्रव्याणि द्विधाविभज्यन्ती २ यत्तु ग्रीव्यामिमांसासहस्रं रापूपमाका २ भद्रग्रीवमिमपुत्री
२ व्यागच्छती २ मयूरपक्षत द्वाभ्यायोगनाम्ना मयमासा पूर्वोभिमेखीपरायुक्तामती मात्स्ययद्रवस्तस्कारपर्वतपथो विवाप्यं मेरो पूर्वस्या पूयमहाविदेह
द्विधाविभज्यन्ती २ ऐकेस्तां वक्रवस्ति विष्टयादुद्राविश्या २ सल्लिनामहस्रं रापूपमाका २ स्यात्समायज २ पञ्चाक्षिरादीनलित्वा द्विप्रशसापसहस्रं; समप्रा
अपीच्छिय्य द्वातरस्य जगन्निविदाप्यं पूर्वस्या मयसमसद्रूपैति । अथ गिष्ठं प्रवृत्त्यामोक्षत्यादिकं तदेवनि निपचेभिगतग्रीतोदाप्रकरणीकमेव ।

रत्नगङ्गाभस्स दस्किगेण पुरत्यिमलवणसमुद्दस्स पञ्चत्यमेग पञ्चत्यमेण एत्यणं
संयुद्दीवे २ नीलवनणाम-यासहरपल्लणं प० २ पाईणपईणायणं उवीणदाहिणं थित्यखे गिसहवससुया
णीलवतस्स जालिच्छवा, णंवर जीयोदाहिणेण धणुत्तरंण तत्यकेसरीद्धे। दाहिणेण सीञ्चामहागई पञ्चुठा

परिभाषाया पाठान्त्यस्य ससमुद्दस्य पूर्वस्या अत्र जम्बूद्वीपे २ नीमवाकाञ्चा वयधरपक्षतं प्रवृत्तः २ प्राचीनप्रतीचीनायतः उदीचीनदक्षिणविक्षीणः
निपववच्छवनामीलवती जखितव्या मयूरं, लोवादक्षिणस्या चनूरुतरसां । तत्र केसरिद्रोनावाद्द्रव्यं; दक्षिणतः ग्रीतामहानदी प्रवृत्तं दामती
उत्तरकुम्भनृपुत्री २ यमपुत्रपुत्री नीलवदुद्राकुम्भन्द्रेरावतमात्स्ययद्रुद्रास द्विधा विभज्यन्ती २ यमग्रीवमिमपुत्री सल्लिनामहस्रं रापूपमाका २ भ-

मीलवतनाम २ वयधरपक्षतं कटुचन्द्रं २ नीलम । मया विदेहनाम २ यमस्य उत्तरदिशि रम्यकनृयने दक्षिणदिशि पूर्वदिशिनां लवणसमुद्रम २ परिग
विग २ परिगच्छतीनां लवणसमुद्रं पूर्वदिशि ईडा जम्बूद्वीपमाका द्वीपने द्विपे ग्रीवयतनामं वयधरपक्षतं । पूर्व पश्चिम ए लोवा ससरदक्षिण
प्रादतो निपयती वच्छवता नीलवतवपुकि कश्ची । एतलोयिष्य एव ते लोवादक्षिणदिशि धनुषपृष्ठसरा जालवरी, इदं लोचरीनां द्रव्यं ।

पश्यन् सुवर्णतः तथा मूर्त्युपमवयवेन शङ्खपङ्कजपादिभिश्च ममसाधुप्यमश्रुतीरी रात्रियतेस्म येद्यतेस्म नि रायोवरण शङ्खयुगलमिति वचनात् पश्यन्
 स्यनदप्रत्यय इतिगद्यो नाधममासी चः समुद्रये तथाऽसमो गिरिय सयेतो व्यधिकमकतत्वात् समवायान्ते तु उत्तरहृत्तिपाठः सप्ततन्त्रः उत्तरादिगुणार्त्तौ स-
 सर्वेभ्योभरादियवैम्वदति । यदाह । सर्वेगामान्भरोभेरिति । अनुपरातादिस्यत्तरादिगुणसिद्धयः अयुद्धीपपङ्कजो विलोकनेनमुष्टेय एरापतादिस्यः फ-
 यमुतादियवैम्वदति कथ्यते । यत्तन्त्रोपाशां यस्यादियः सूर्योदयः तन्त्रोपाशां यस्यादियः सूर्योदयः सूर्योदयः सूर्योदयः सूर्योदयः सूर्योदयः सूर्योदयः सूर्योदयः सूर्योदयः
 ग्यहाऽऽयुद्धीपपङ्कजो गुरुदन्तकलातः परिभाषैरुक्तविषया व्यसोत्तरादिगुणसिद्धयः सूर्योदयः सूर्योदयः सूर्योदयः सूर्योदयः सूर्योदयः सूर्योदयः सूर्योदयः सूर्योदयः
 नरकादिना विविक्तः प्रभो रुचककाएप्रदेआत्मको संकथ्ययत्तौ नता नरुपि दिगादिरित्युच्यते, तथाऽवयवः शृणु गिरीशोभेष्ट इत्यय । चः
 पूवयत् । अन्धेयाकस्यतिमममाह । इतिपाठः । अयययुक्तं योऽङ्गमनामसुमन्दरेतिमस्य नाम सन्निधानं पिपृक्षिपुराह । संकेतं कथमित्यदि ।
 यत्न । उक्तान्हाविदेहः । अय तत्परतोवातिन नीलवल्गुनामकगिरि पिपृक्षिपुराह । अविष्टमित्यादि । क्लमदन्तः अयुद्धीपेद्धीपे मालयाद्या व्या-
 परपवनः प्रपत । उत्तरमूत्रव्याह । नगर । रम्यकण्ठेन मङ्गाविदेहेभ्यः पर युग्मिनमनामसुमन्दरेतिमस्य तस्यदियवः अप्यस्य निगद्ययचुरिति । तस्मा-
 येननापयदगपति । विमङ्गलानि । निपययक्तव्यता भागननोपिभक्तिव्या नगर भेतस्य श्रीवापरमन्त्रापायोदक्षिणतः उत्तरतः क्रमेण क्लमेष्टमयत्या

नाम तेन परियमङ्गं माहङ्गाए जाव पालिन्त्रमठिङ्गा ॥ सेण्णठण गो० । एवं युञ्जइ मवरपण्णए २ ह्युदुत्तर
 चण तचेय ॥ कहिण्ण भते । जयुद्धीवे २ नीलवतेनामनामसहपरपण्णए प० १ गो० । महाविदेहेहस्सवासस्स उन्नरेण

म्युद्धीप द्वीप नीलयाजासः सपरपर्वतः प्रपतः ? नीतम । महाविदेहस्य ययस्य उत्तरस्या रम्यकवपस्य दक्षिण्यो पौरस्त्यस्यवचनमुद्रस्य
 नामं देयता यस्यस्य । महाविदेहस्य यावत् पल्यापननास्थितिवत् निर्गं अयस्य ह नीतम । इम क्लीबर्त्तः । मन्दरपयत एष्टपु नाम २ मिरत्तर
 पर्वे गदैव ग्राह्युनामर्त्तं निमज्ज । किंवा हे भगवान् । अयुद्धीपमार्गे द्वीपम धिप नीलवल्गुनामह भयपर पवतर्त्तः । (महाविदेहेष्टेयनो विचारकस्तोह्यव

महाप्राणः निर्गोतिसु यदुश्रुतगम्येति । तथापि विदेवानामप्यतिमुत्पन्नया रमयतीति मनोरमः, तपामुद्राभन प्राङ्मनसमयतया मन्त्रमुद्राया
 न मनोनिपुणसंकर दयन यस्यासौ सुदृगमः ॥ तथारव्यमुद्राया स्वयमादित्यादिविरपेक्षा प्रभा प्रकाशा यस्यासौ व्यग्रम न मनुष्यदे । तायागर्भेया
 सविनिरीकामुद्रयेन तोयकरजस्माभिपक्षान्नतवाय रात्रानिरिरात्रः तथा राजाभासाविधानामुद्रायायेन नवः लपयया यत्र मरयोयप । तपामि-
 त्वाभा प तु गेयोदीनामूदे गिरमन्नपरिचयः मन्मयो यत्र गिलासुयः । तथा लोकमयस्य न्ययनकलाकमप्रयतिंल्यात् । अन्यत्रवाग्मयेन यदुद्गार
 कथालकादे व्याख्यास्ये पञ्चाङ्गलोगमत्त आसक्यस्सुकादोद्वहति यथमातु समयुक्तमामुद्रायायामाभाभि यजिष्यादोभि रतिज्ञातानि भौक
 मय तत्र मरीरममयोगसाचित व्याख्यान । अथ लोकमयेन नियग्वीकस्तस्याप्यसुदृगमनपोन्नमप्रसादाय्या भिर्मेदांलक्षिनिताम् । इतरस्तस्य
 लोकमयत्रातिल्यमिति चेदुच्यते, नियग्वीकतियग्वीकस्य म्याम्याकारैरनुप्रमादायागाधिकतस्या न पाकमयेन विवरादात् । मन्मयस्य मेस्तान्-
 व्यवर्तीत्यय । अस्मात्तन्मवभोप्यलोकस्य परमदृष्टतागादु रजुप्रमाकेन दृष्टयश्चिन्त्यात् । अतएवो पक्षस्याभ्योक्तमायनीमध्य सात्ताग मयेगप्य-
 शाकस्यामतायोन्नमप्रमादात् । यपनासोयमि । अत्र मृद्वीप्रमीपस्यापन लोकायुष्यमवोन्ननात् लाक्षणाभि स्य तपामामुद्रायायेन न मन्-
 चरे अणसोक्तवचन । अष्टौ इत्यादि । अमु म्निःस्थः आदूगन्त्रयमुक्तस्याम् चत्वांगेयोन्नमनययेन स्युर्गणि पाठ मन्त्रयोगेन हरित सुयादिरत्न-
 इत्यन्तिपीयते इदं यदोपरमन्त्रादिदृष्टापपया त्रय समावर्षेव कारणावर्गोन्मन्त्रस्तवति । तथापुर्णमन्त्रमवर्तनेन मन्त्रादप्यप्रमन्त्रिणमायने

अथ ७ मन्त्रेलागस १ जोनीअ १० ॥ १ ॥ अष्टय ११ मरिण्यायसे १२ मरिण्यायरेणंति १३ उत्तमं
 अ १४ १६साहंअ १५ वरिसेति १६ सेलस ॥ २ ॥ सेकेणठेण भते । पय मुचुं मन्त्रेपहा २ जी० । मन्त्रे

देवः परियमति सदात्रिकः यावत्पय्योपमास्तिका । अणमार्चयेन गीमन । यमपुष्पन मपुष्प पयनः २ मन्त्रार मदेयेनि २ मन्त्रादम् । म
 वेसाटे १५ एवमोलमेकपक्तभा नाम २ तैकाच अर्च दे भगवम् । इम कादृष्टे । मन्त्रपयम २ मागे दे गीमन । मन्त्रमागे पलपनेनमे विपरे मन्त्र

मन्त्रादम् १५ एवमोलमेकपक्तभा नाम २ तैकाच अर्च दे भगवम् । इम कादृष्टे । मन्त्रपयम २ मागे दे गीमन । मन्त्रमागे पलपनेनमे विपरे मन्त्र

दि कृपाव्ययमभूत् । गीतम् । त्रिभिस्तु योखनमपुत्राणि बाह्व्ये न प्रष्टुम् ० खगेन भद्रगानयम सद्गहन सीमममपन देवस्यैर्येसम् भवेमप्यमका
न अनागैरिति । यममयाग्रीने अष्टदिश्वाने मगदाये द्वितीयकाहविभागो ऽट्टविगतमक्षुपात्रमाभ्युदितेन भवतीत्यत्र तन्मातांतेरिति । एवं-
मुपरितने कान्ठपुत्राणां पटत्रिगयोऽगमहस्तादि बाह्व्ये न प्रष्टुम् ० एवंभक्तरीत्या अपुत्राधरस्युपायपरमीक्षण मन्दरपथतः सकृदागगतमभद्रज ए-
वोपेक्षयमभ्युपा प्रष्टुम् ० ममभत्यारिगयात्राप्रगाथा गिरःस्वाभूतिता मरुप्रसासमार्थं कथमकथिता सत्यं शत्रुपुत्रायन सत्याः स्वगयतात् पुत्र-
पोकुपगमने निरागतकृपागम्येयति । इयक्षुसूत्रया यकायप्रसिद्धत्वेन समुद्रिनेयानि । अपमेरा ममचममिद्राभयाहृणामानि प्रशयितुमा-
ह । मन्दरस्यनि-आदि । मन्दरस्ययतस्य भगवन् । इतिनामथयानि नामानि प्रष्टुमानि ? गीतम् । यादृजनापयेयानि प्रष्टुमानि ? तद्यथा मन्दरेत्या-
दि । गाथाद्वय मन्दरेवयोगात् सः । एवंनेय सरी द्यागिहृयमापद्यतेति चेदुच्यते अत्राप्यापि देवस्यनामद्वय ममभत्यानि

बाह्व्येण प० ? उत्रारिषे कल्लेपुच्छा गी० ततोसजोऽष्टुणमहस्ताह बाह्व्येण प० एवामेव सपुष्टाचरेण । मन्दरे
पक्षेण एव जाष्टुगसयमहस्त सङ्गणेण । मन्दरस्येण भते । पञ्चयस्स कङ्कणमधेज्जा प० गी० । सोऽहसणामधे
ज्जा प० ? त० मन्दर १ मेरु २ मनेरम ३ सुत्रमण ४ सयपभेष्ठ ५ गिरिराया ६ रयणेज्ज ७ मित्ता

मोरमः ३ सुत्रमणः ४ अयमज ५ गिरिराजः ६ रलोचयः ७ जिनाज्जयः ८ मय्य लोक्तस्य ९ नाभायः १० अश्वस्य ११ सूर्योयमे, १२ सूर्यो-
वरण इति च १३ उत्तमः १४ विज्यामादिः १५ अयममक १६ अयमेगार्थेन भन्त । ययमुच्यते मन्दरः पथतः २ गी० । मन्दरेवधेते मन्दरीणाञ्चा

१० छाटा अत्यन्तनिगल पञ्चमाट ११ सूर्यचन्द्रादिक आरभते प्रवृत्तिबाह्वरेते सेमाटे १२ सूर्यादियष्टमभारापुठे किरण योऽहस्य तेमाटे सूर्योयते
गाग १३ सयपपदगे उत्तमतेमाटे १४ नेरुमध्ययती अष्टप्रदेगिरुक्षपका दिमियदिसिना फलाहते तेमाटे १५ सबगिरीमादि कथपथे करीमुकटयदाया

प्रमादेप्रसा स्यात्तया वसतिदिगिद्वयपरिमाणानुगतविद्युदरूपस्य तत्पदवाहसस्या कथमवह्यतीति । सध्यतेक्ष्विषयिषीघटुल क्षिप्तुपलवधुल क्षिपि-
द्वयधुल क्षिप्तुर्धरायधुल इदमुक्तमयति । सक्तवत्तुपयमन्तरेभान्यकिमप्यकरवादिवादार्भकमिति । अतोमैयत्येन पृथिव्यादिरूपयिसागामायाव
काहसस्यावहंभावकाशइति । मध्यकाहगतयस्तुपुष्टाभमाह । मस्त्रिगिह इत्यादि । अङ्कुराणि स्फटिकरत्नाणि आतकपस्यथ रजतरूप्य अत्रापीय भा-
यना क्षिपिदकपधुलमित्यादि । अयत्तीयकाशउपरिहो इत्यादि । प्रसाध्यन्तः । उत्तरसूत्रेयकाकार जदरहित सर्वात्मना जावूनद रक्तसुवर्णे तन्मय-
मिति । काहपरिमाणद्वारानेरुपरिमाणमाह । मन्दरस्तथमित्यादि । भगयन् । मन्दरस्यापसम कोल क्षिपद्वाहस्येन उद्यत्येन प्रसप्त ? गीतम् । एक
मात्रमसहस्र याहस्येन प्रसप्त ? सध्यतेकाहे पुष्टाप्रसप्तवृत्ति घोष्या, साच मन्दरस्तस्य जने । पक्षपस्त मस्त्रिगिह कल कौयडप्र वादहस्य पक्षने ? इत्या-

स्त्रिगिह जत कनेकहविह पं० ? गी० । चउहिह पं० ? स० श्यके ? फलिह २ जायकवे ३ रयए ४ उवरिस्त्रिणं
जते । कइविह पं० ? गी० । एगागारं सवजजुणयामए पं० ? मंदरस्सणंजते । पक्षयस्सहठिले कहे केवइश्य वाह
स्त्रिण पं० ? गी० । एग जोअणसहस्स वाहस्त्रिण पं० ? मस्त्रिगिह कनेपुष्का गी० । तेवठि जोअणसहस्साहु

मदमप । मन्दरस्य भदत्त । पवतस्य आपस्तन काणह क्षिपद्वाहस्येन प्रसप्त ? गीतम् । एक योजनसहस्र वाहस्येन प्रसप्त ? म-
ध्यमेकावहे पुष्ठा गीतम् । त्रिपष्टि योजनसहस्राणि वाहस्येन प्रसप्त ? एवमेव संपूर्यापर । मन्दरः पयंत । एकयोजनसहस्र स-
योंपेण प्रसप्त ? मन्दरस्य भदत्त । कतिजापयेयानि प्रसप्ताणि गीतम् । योअण भाययेयानि प्रसप्ताणि ? सद्यथा-मन्दरः १ मेरु २ म-

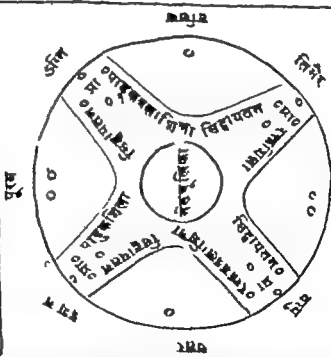
दुजलूहे तुसम जहन्नु तेमाटे ४ स्वयमपमज्जुपरवादिपरी प्रकापल्ले तेन ट ५ सेवगिरीपकीउवाद्यने तीर्थकरणां प्रत्यानियकयाइहे तेमाटे ६ गिरिराजा
अनेअप्रकारां ७ रजवरी परिहते तेमाट पादुगिहादिकागिना मोममोइहे । तेमाटे ८ लोअमाणप्यपसाभाटे लोअनीनाभि

पृथुनि । मन्दरस्वहत्यादि । प्रसङ्गप्रतीता निवचनसूत्रेपुष्पीमनिका ६

तन्मयः कन्दो मन्दरस्य
मृतदेवदिप्रपयनकां नृकयोगनप्रगाढ । ननुप्रपयनकादिस्य

॥ टीका ॥

॥ पञ्चकथन स्थापना

तस्य धृष्टहि भ्रमणवह जायदेवेहिदेवीर्हीय एराययरा तित्य
यरा धृष्टिसिद्धि ति ॥ मन्दरस्सण मते । पश्यस्स कइकडा प० ?
गो० ! तत्तकडा प० ? त० हेठिस्स कहे मस्सिस्स कहे उवरिस्स कहे ।
मन्दरस्सण मते । पश्यस्स हिठिस्स कहे कइविहे प० ? गो० !
खउस्सिहे प० ? त० पुठवी १ उवले २ वहरै ३ सक्करा ४ म

रस्य जदल । अयस्तनकाइ कतिविध प्रपस ? गीतस । अतुविध प्रपस ?
तथा पूयवी १ उपल्ला २ यल्लाणि ३ यकरा ४ यल्ला जदल । कतिविध
प्रपस ? गीतस । अतुविध प्रपस ? अङ्कः १ रफटिक २ जातरूपं ३ रजत
४ उपरित्तन काइ कतिविध प्रपस ? गीतस । एकाकार प्रपस ? सर्वजाम्बू

परत्रिण्य काकना याज्जम एकान्तिल्यइयकइ मेसपयत यकवाय योजन सर्वाप्रययाइ बुलि
काविना । मेरुनागा हे भगवन् । मेरुपर्वतगा केतलामामर्त्तु । हे गीतस । सोल १५ नामठ
६ । तैकइ मन्दरगामे देवतावेगाटे मन्दर १ मेरुनाम २ भगनेरसे तेगाटे भगनेरममाम ३ सु

॥ अनु० ॥

॥ भाषा ॥

बुद्धी १००

ब्रह्म ११९

वचन १

॥ ४१३ ॥

रभागतयप्रादिधिजपापुष्पासाङ्गति । मप्रनिचूर्णीणिशा । कश्चिन्मित्यादि । प्रत्न प्राग्वत् । उत्तरसूत्रे सवद्विनीयगिलाभमारेण खाणं । यमुत्तम-
सवतपनीयसयी श्रीपूज्यैस्तुमर्का अञ्जुनक्षत्रा यथा सप्ताहनि । येरायतकाङ्गति ऐरायतक्षेत्रभयाः सिद्धामनस्यै कस्य प्ररतदुयाक्तयुत्पासाध्य । अथ
नेरीकाहमस्या जिघ्रासुः गीतमः पशुति मन्दरस्वरमित्यादि । यैरोप्रेतन्त पयसस्य कसिकाङ्गानि प्रच्छसामि ? काहनाम विग्रिष्टपरिग्रामानुगतो गिष्टे-
द पवनक्षेत्रविभागइति यावत् गीतम । श्रीचिकाङ्गानि प्रच्छसामि ? तद्यथा । सधसग काह मध्यमकाह उपरितनकाह । अथप्रयमकाहहनिप्रक्षारमिति

सीहासने तस्यण वज्रहं भवण जात्र पम्हाहृष्ट्यातित्ययरा स्यभिसिञ्चति । तस्यण जेसे उत्तरिहं सीहास
णे तस्यण वज्रहं भवण जात्र वप्पाहृष्ट्यातित्ययरा स्यभिसिञ्चति ॥ कहिण्य जेत ! पहगवणे रत्तकवलसिंहा
णामसिंहा प० ? ने । मन्दरचूलिस्थाए उत्तरेण पङ्गवणउत्तरचरिमते एत्यण पहगवणे रत्तकवलसिंहाणा
म सिंहा प० ? पाङ्गणपङ्गणायया उदीगदाहिणविच्छिण्यामसुतवणिज्जमहं स्यच्छ । जात्र मस्यदेसजाए सीहांसण,

यदुभिभयम० यत्रादिक्तासावकरा अभिपिप्यन्ते क्लमन्त ! पणहकवन २ रत्तकस्वलशिला । साम्नाशिला प्रच्छा ? गीतम । मन्दरचूलिकाया न-
तरस्यो पङ्गवणउत्तरचरिमान्ते स्यत्र पयसकवने रत्तकस्वलशिला नाम्नाशिला प्रच्छा ? प्राचीनप्रतीचीभापता । उदीचीनदक्षिणविल्लीको स-
वैरापनीयसयी स्रष्टा याद्यन्मध्यजानेसिंहान प्रच्छ ? तत्र यदुभिर्जवन० याद्यद्वैदेद्यामिद्य ऐरायतकास्तीयकरा अभिपिप्यन्ते । मन्दरस्य भ-
वन्त ! कसिकाङ्गानि प्रच्छसामि ? गीतम । श्रीचिकाङ्गानि प्रच्छसामि ? तद्यथा-अथसमकाण्ड १ मध्यमकाण्ड २ उपरितनकाण्ड ३ मन्द-
रे भगवत् । कतला जाहपणे ऊचपण जे गीतम । त्रिमहियाजम जाहपणे ऊचपणें । जुद्धगाणमयको श्रीजामोगमयज जंग । उपरिलूकाह पे
उपपुम् । केतला जाहपणें । ऊचपणें दे गीतम । खत्रोम ३६ हजार याजम जाहपणें ऊचपणें । सीमगसयायकी पयकजनाने इच्छिरोति सपुवो

मनसमाख्यमुपपादते सत्यं तत्राप्युभयं यद्यप्येत्यादिभिर्देवैर्भारतयाभारतका भरतलोकोपपन्ना सीपकृतोपिपिच्यते । ननु पूर्वज्ञानायांसिद्धाभमद्वय एव त्रु-
यन्त विद्वान्मन्त्रिनि नृप्यने । यथादिशिवाहविषदिगमिमुखातदिगमिमुखं योजनारताका तत्रयैककालमेकएव सीपकृतपद्यते इति तदभिपेक्षा-
नुरापमेकारय विद्वान्मन्त्रेति ॥ अथतृतीयाशिला । अद्विषन्तित्यादि । इदं पृथ पृथ जिज्ञासनेमयाद्यो देयरात्रयोऽसं सयात्ममातृपनीयमयी रक्तवस्तु-
न्यात विद्वान्मन्त्रिस्तत्राद्यागतय । यथावद्विमान्मन्त्रिस्तदिगमिमुखातं योजनारताका तत्रयैककालमेकएव सीपकृतपद्यते इति तदभिपेक्षा-
विद्वान्मन्त्रिस्तत्राद्यागतय । यथावद्विमान्मन्त्रिस्तदिगमिमुखातं योजनारताका तत्रयैककालमेकएव सीपकृतपद्यते इति तदभिपेक्षा-

सुदेवभाए एत्यण मह एगे सीहासणे प०? तचेय सीहासणव्यमाण तत्यण वल्लहि जयणवहं जाय भारह
गा तित्ययरा झुन्निसिञ्चति । कहिण मते पळगवणे रत्तसिछाणाम सिछा प०? गा० । मदरचूळिछ्याए पञ्च
त्यिमंण पळगवणपञ्चत्यिमपेरते एत्यण पळगवणे रत्तसिछाणोम सिछा प०? उन्नरदाहिणायया पाईण
पहणत्रिछिया जाय तचेय पमाण सल्लतवाणिजमई छच्छा जाय दुवे सीहासणे । तत्यण जेसे दाहिणिसे

मायन् भारतकासीयकरा अभिविष्यन्ते । कुभदन्त । पढकवने २ रत्तसिछा नासाशिना प्रघसा १ गीतम । मन्दरचूळिकाया पथिमाया पयश्चक-
पणम् पडिमपपते छत्र पढकवण रत्तसिछा नासाशिना प्रघसा १ उन्नरदविद्यायता प्राचीनप्रतीचीनविकीया यायतनदेवप्रसाद यत्तव्यता च
मयतपनाममयी अच्छा । तत्र यदुसिचात्य सिद्धासन तत्र यदुभिजवन ० पम्माशिकासीयकरा अभिविष्यन्ते तत्रयदेरतराश्च सिद्धासन तत्र

कूप ते सुगुह ३ रत्तकूप ४ उपरिणा हे भगवन् । काल प्रकारे लह । हे गीतम । एक प्रकारा मय कागुधरातासुखमयते । मरुतामा हे ज
मयन् । पयन्मु रेष्ठुं काद कतन्नु गाहवले छत्रपुर्व । हे गीतम । एक रत्त र योजन ज दपवे छत्रपुर्व । मूलयकी पुण्यासल लगे विचिखुं काद

अद्विग्यसि विजयजातो जगदुदरद्विबद्विग्यसिंभीति । इदानीं द्वितीयशिलाप्रश्रावसार । कश्चिन्नित्यादि । प्रश्रावप्रतीत । उत्तरमूत्रे मेरुचूलिकापाद
विबतः परकयनदाविद्यारपयपेते पादुकम्बलानासीशिला प्रश्रावः ? प्राकृपविभायता उत्तरदक्षिणयिस्तीको आद्यानुप्राकृपधिमविस्तीको उत्तरदक्षिणा-
पदेत्येतद्विग्यखट्व विद्यायाम्यत् प्रागुक्तमतिदिशति । एयमेवोक्ताभिलाषेन तदेव प्रमाय शिशायाः पञ्चयोजनगतायामादिक यक्तव्यतावाऽऽर्जुन-
स्यसंयुक्तोदिका भणितव्या । यावत्तत्सम्यग्भूतमरमणीयस्य भूमिभागस्य बहुमध्यदेशमनेऽत्रातरे भूदेकांशमनम प्रश्रावः ? तदेवपञ्चयनुगतादिक सिद्धा-

दाहिणिसीहासणे तस्यण यज्जहि नत्रण जाय वंमाणिण्ह देवीहीष वछाहंछा तित्ययरा छ्यप्ति
सिद्धंति ॥ कहिख भते ! परगयखो परुकयलसिलाणाम सिला प० ? गो० । मंदरचूलिछाए दरिक्कणेण
परगयणदाहिणपेरते एत्यण परगयणे परुकयलसिलाणाम सिला प० ? पाईणपर्येणायया उदीणदाहिण
थित्यया एव तच्चैव पमाणं यत्तण्णगाग गाणियत्तु जाय ॥ तस्सण वज्जसमरमणितजसरस भूमिजागरम यज्जम

य कच्छादिकास्तीपकरा छानिपिण्णत्त । तत्र यद्राणिणत्तय सिद्धावन तत्र यद्रुभिमयन यावहुं मानिकेवैदेवीजिच्च यासादिकास्तीपकरा छ-
निपिण्णत्ते । ज्ञानदत्त । परकयने परुकम्बलशिला नाम्नाशिला प्रश्रावः ? गीतम । मन्दरचूलिकाया दक्षिणस्या परुकयनदक्षिणपदेवे अत्र
परकयने परुकम्बलशिला नाम्नाशिला प्रश्रावः ? न चीनप्रतीचीमायता उत्तरदक्षिणयिस्तीको एय तदेवप्रमाण यक्तव्यता य ज्ञातव्या ।
यावत् ॥ तस्य बहुमरमणीयस्य भूमिभागस्य बहुमध्यदेशभागे एव सर्वदेक सिद्धावनप्रमाण, तत्र यद्रुगिजंवनपत्ति,

चिल्लुकाह २ उपरिल्लुकीरु मेरुनाम, इ भगवन् ! पयत्तमु चिल्लुकाह क्षेत्राः प्रकारानुवृत्त दे गीतम ! च्यारप्रकारख । तेषु च पृथगीमादी १
पायाख २ वखमीरा ३ काचरा ४ चिल्लुकाह ५ जगयन् । काह क्षेत्रले भवेत्तत्र । हे गीतम । च्यारभंदेखे । तेषु च अकरत्त १ स्फटिकरत्त २ ग्राति

क म गोत्रस्य य १ म म ग म र ल गोत्राः । सत्यैवेकैर्नैव सिद्धामनेनागिषेहमिदं । तस्य ण्येत्यादि । तत्र स योऽसिद्धामनया
मप्येतरति भाषाणद्वारं यदीतराहं । महामन तत्र यदुभिवचनपत्रितस्यासिद्धयैवानिजे दैर्देवोऽत्रिंश कष्टादिविजयापुष्पानामा भीर्यकरा अ-
त्रिपिष्यते गत्यास्यवापस्यन्त । यतश्चापि त्वमित्यमल तत्र यदुपार्जिका इति । आश्रयमयः । गवाऽङ्गिणापूर्वेष्टिगुह्या यनद्विगनितसुष्येष्ट पुत्रम-
ष्टादिवैष्टास्य तत्र य यगपञ्चगव्यमनुजगमभक्षि न च गौतमीमरविगवत्तविजयशाला जगदुक्तनरविगवत्तनिर्मिष्टाभने ऽभिषिष्यन् तस्यागव दसि

उत्तरवाङ्मिणेण एत्यण दुत्रे सुभिस यसीहासणा ५० ? पञ्चधनुसयाह श्यायामत्रिक्रमेण आहुर्देवाह धनुसयाह
ब्राह्मणेण सीहासणत्रयानं भाणिष्यन्ते । विजयदुसत्रजो तस्य जेसे उत्तरिस्त्रेसीहासणे तस्यण छुत्ताह्मिय
णत्रउ धागमनर जीर्हनिष्यवेसाणि एह देवेह देवीहिष्य कच्छार्हंशु तित्यगरा अभिसिञ्चति । तस्यण जेसे

मधुमप्यश्वनागे उत्तरदक्षिणयाः एव ह सिद्धासने मज्जते १ पपथनु गगानि आयामविकम्भाभ्याम् आश्रुनीयानिधन गगानि बाहुस्य न,
सिद्धासणत्रयजो भविमव्यः विजयदुसत्रजति २ तत्र यदीतराह सिद्धामन, तत्र यद्विजयवपनिशयशालात्तरयोऽतिपिकवेसानिर्देवेष्टीनि

निष्ठां यवा भवनपना वाचन् पत्न द्विष आठ यिजयमा त्रियैकरणा जम्माभिषय करण । तिहा जे उत्तरदिग्निं सिद्धासन तिहा पन्ना भवनपता
यायन् यमादिक ८ यिजयमा तीषकरनो जम्माभिषेक करण किहा हे भगवन् । पदकयनने विषह रक्तकयनाग्निना मासे योयोमिहाण । हे गी
तम । नत्तपूनिजान उत्तरदिग्नि पदकयनन उत्तरदिग्निने ठेइहे इहां पदकयनने विवे रक्तकायला गिज्ञानामह गिभाहे । पूजपदिमह लांशी उ
त्तर एवह पाइला भवनपनाप रातासुयकमयवह निमंल यायत तेइने मध्यसागह एक सिद्धासनले तिहा पन्ना भवनपत्नी यायन् ऐरायतत्रमा
तिपकरणा जम्माभिषेक करण सेइमाने हे भगवन् पर्यंतना कोतला काठविगागळे । हे गौतम ! त्रिणीकाठले । तैकेहा हेठशुकाठकेस १ वि

सौभाग्यमाख्येयकाह । तीर्थेति नित्यादि । तस्याः पांडुशिलायाः उपरि यदुसमरमखीयो भूमिभागः प्रकृतः ? यावद्देवाः प्रामते श्रोते इत्यादि ध्यायाभिर्येका
 सनवसुं भायाह । तस्त्वमित्यादि । तस्य बहुसमरमखीयस्य भूमिभागस्य यदुसमरदेशभागे उत्तरतो दक्षिणतश्च अत्रात्तरं द्वे अभिर्येकसिंहासने जिनशक्त्याभि
 येकापरीठे प्रकृते ? पश्यन्तु शतात्यायावविष्णुशक्त्या अभ्युत्थितौ यानि धनः शतानि यादृशेन समुत्थनेत्यर्थः । अत्र च सिंहासनवसुं को भविष्यत्य स च
 त्रिशपदूष्यवत् उत्परिभागे विजयमयक चन्द्रादयश्च नारदित इत्ययः शिवाचिंहासनानामाश्रयितोऽस्ति तत्त्वात् । अत्र च सिंहासनानामायायानधि-

उद्दिशि चत्वारि तिस्रो वाणपक्रियगा प० ? जाव तोरणा वसुं ॥ तीर्थेण पद्मसिलाए उपि वज्रसम
 रमणिंजो नूमिभागे प० ? जाव देवाश्यासयति ॥ तस्सुण वज्रसमरमणिंजसस नूमिनागरस वज्रमसुंदेसजोए

यावत्तारख्यवकः तस्याः पांडुशिलाया उपरि यदुसमरमखीयो भूमिभागः प्रकृतः ? यावद्देवाः प्रामयन्ति श्रोते । तस्य यदुसमरमखीयस्य नूमिभागस्य

व्यत्तर ज्यतिपो वैतानीक इयता देवागता कदादिक आठ ८ विषयता तीर्थेकरनो जम्मानिपक करवहे । तिहा से दक्षिणदिशिनु सिंहासनवहे ।
 तिहा पका भवमपती यावत् व्यत्तरजोतिर्यिक वैतानीक इयता देवागता जलादिक आठयत्रयमा तिपकरनो जम्माभिर्येक करव । तिहा से जगवन् ।
 पदक्यनने यिंये पांडुकवस शिलानामह शिलावहे । से गौतम । नेरुत्तकाने दक्षिणदिशे पदकवसने दक्षिणदिशेने छेइहे इहा पदक्यनने यिंये
 पांडुकवसशिला नामे शिला वहे । पूर्व पश्चिमदिशि लावी उत्तरदक्षिण पोइली पांडुशिलानीपरे प्रमाण अने यत्तव्यता कइयी यावत् तेइ पछे।
 सन रमखीक नूमिभागसह सद्रुमप्यभागह विषह इहां मोदु एक विधासवहे । तेइ च सिंहासने प्रमाण जाखु पुंवेलीपरे तिहा यणा जयमपती
 यावत् भरतवधनो जपता तिर्थेकरनो जम्मानिपक करवह तिहा से जगवन् । पदकवसने यिंये रक्तसिंहासने ओओशिलावहे । से गौतम । सेइ
 दक्षिकाने पश्चिमदिशेने छेइहे पदकवसने पश्चिमदिशिने छेइहे इहा पदकवसने यिंये रक्तसिंहासने गौतावहे । उत्तरदक्षिणदिशि लावी-पूर्व
 पश्चिम पोइली यावन् तेइ ज प्रमाण जाणु सव-तपगीपराता मुख्यमयहे । निमस यावत् तिहा वेसियसवने । जेदक्षिणदिशिनु सिंहासन

उत्तरतोद्विचनवायता पृथतोपरतद्विज्ञाता अद्वन्द्वमत्त्वानसंस्थिता पञ्चयोजनशताम्यायानेन मरुविभागेभ्यस्तृतीयानि योजनशतानि विष्फभेन सप्तत्रागेन अद्वन्द्वकारोशशाभेनपरमव्यासममयाद् अमम्यासः परमव्यासः शस्त्रेन कृत्यो गोवात्यन परिक्षयो घनुःपृष्ठस्त्रेन तारकरपरीत्या ज्ञानेतव्या । तथा अत्यारियाजगानि आहरेण पिष्टेन सर्वात्मनाजनकमयो । प्रस्तावादञ्जुनयत्रकुंमयो । अष्टा वदियायनपहेन सर्वतःसमन्तात् सुपरिदिता वज्रतावपूजिकाम्या सरलतातु अस्त्रदिक्क्षेत्राणिमक्षा यथा अद्येदियायनपहयोवेक्तव्यः । चतुर्गोत्राभोक्षिताचगिष्ठा दुरारोक्षारोक्षकाशमित्या इ । तीमेवमित्यादि । तत्परागिष्ठाया चतुर्दिशि अस्वारि त्रिनोपानमतिरूपकाणि प्रज्ञानि ? तेनैव वणं कोशाख्या यावतोक्षानि । अथास्या नृनि-

चरसठाणसठिआ पचजाअणसयाइ आयामेण आहुइआइ जोअणसयाइ विरकनेणं चत्तारिजोअणइ
साहसेण सवकणगामइं अक्का बेइआवणसठेण सवतंसमता संपरिरिक्ता वखत ॥ तीसेण पढुसिहाए च

तौ श्रीमयिनीर्गो ह्यहं बन्धुसुस्थानसंस्थिता पश्यताञ्जलशतानि स्वाध्यायमभ्यस्यन्ति तीर्थापाणि योजनशतानि यिष्मन्मे न बल्वारि योजनानि यादुस्ये न सये
कञ्चनयो ह्यन्वावेदितावनसुहाभ्या सर्वतः समन्तान् सर्वदिक्षिता । यणकः नभ्या पादुशिलायां बभूवि शेषस्वारिषोपायमतिक्रयकाणि प्रपशामि?

पञ्चकयाने विप्रे पादुशिलाभागे । मलाहै । (शिलाजीवज्यता नुसिका साइभाछने सरलतायनाते जाग्यो) उत्तरदिशिइ आवी पुसपधिसइ पो हली अद्रुचन्द्रमाने सुस्थाने । पाचमइ ५०० योजन लावपखे अढासे २५० योजन पोइलपखे थ्यारयोजन आइपखे सर्वे अजून सुय वंमपछे । निरुल वेदिबायनयइइ करि ओपखेर परिचिसहै । पछे न जाण्यो । तेइ पादुशिलासइ थ्यारदिगइ थ्यारि त्रिसोपान पगयालीछाहै । यायत् तीरखाने वसुन लाइया । तेइ पादुशिलासइ ऊपरि घसु सभो रमखीखे नुसिभागहै । यायत् देयता थइसइहै । तेइपणु समरमखीऊ जूमि भागने वसुनप्यभाग विषइ उत्तरदिगिछांने दक्षिदिगइइ इही यमप्रियकन। सिहासहै । पायपाइ धनुष लांठपणे पोइलपखे थ्यहीसे धनुष आइपखे सिहासगनउ बरुन कइया मित्रप द्युप्यभन्नाइय रहित जाण्यो । ते वेदिहासनमांदि जे उत्तरदिगइनु सिहासहै । तिहा घणा भवमपती

सौभाग्यमावेद्यसाह । शीघ्रेणमित्यादि । तस्याः पादुशिलायाः उपरियदुसमरमणीयोभूमिभाग प्रकृतः ? यावद्देवाक्रामते गते इत्यादि छायात्राभिपेक्षा मनवसंज्ञायाह । तस्मिन्मिथ्यादि । तस्यदुसमरमणीयस्यभूमिभागस्य बहुमध्यदेशभागे उत्तरतोदक्षिणतश्च आत्रान्तरे द्वे अभिपेक्षसिद्धान्तौ जिनकल्पाभिपेक्षापेक्षापपीठे प्रकृते ? पंचपत्नः शताम्बायाः कविप्रभाभ्या अद्भुतलीयानि धनुं शतानि बाह्व्येन सम्ययेनेत्यर्थः । अथ च सिद्धान्तसमस्तं कोभिस्मृतं सद्यः शिष्यद्वयपुत्रश्च उपरिभागे विजयनामक चन्द्रोदयस्थानं भारद्वाजः शिष्याः सिद्धान्तसमाप्तादितदेवोत्थितत्वात् । अथ च सिद्धान्तसमाप्तादितदेवोत्थितत्वात् । अथ च सिद्धान्तसमाप्तादितदेवोत्थितत्वात् ।

उद्दिष्टं चत्वारि तिस्रोत्राणपङ्क्तिवगा प० ? जाव सौरणा वसुन्त ॥ तीसेण पङ्क्तिसिलाए उपि वज्रसम
रमाणेज्जे नूनिमाणे प० ? जाव देवास्थासयति ॥ तस्मिन् वज्रसमरमणिज्जस्स नूनिज्जागस्स वज्रसमप्रदेसनाए

यावत्सौरणवर्षकः तस्याः पादुशिलाया उपरियदुसमरमणीयो भूमिभागः प्रकृतः ? यावद्देवा आश्रयनिर्गते । तस्य बहुसमरमणीयस्य भूमिभागस्य

व्यन्तरस्य त्रयो वैश्वानरीक देयता द्यागना कक्षादिक आठ ८ विजयना शीघ्रकर्तुं कल्पात्रिपक्ष करण्डे । तिस्रः से दक्षिणदिशिनु सिद्धान्तसह । तिस्रः पक्षा भवमपती यावत् व्यन्तरजोतिषिक वैश्वानरीक देयता देवागना कक्षादिक आठविजयना त्रिपेक्षतो नूनिभिपेक्ष करण्डे । किंवा हे जगदम् । पङ्क्तवन्तं विपे पादुक्कवन्तं शिलानामह शिलाखे । हे गीतम । नेदुपक्षिकाने दक्षिणदिशो पङ्क्तवन्तं दक्षिणदिशे खेदहे ईशा पङ्क्तवन्तं विपे पादुक्कवन्तं शिला खे । पूर्वं पश्चिमदिशि लांकी उत्तरदिक्षु पोइलो पादुक्कवन्तं पङ्क्तवन्तं पङ्क्तवन्तं कर्णवी यावत् तेष पणो सन् रमणीक नूनिभागतः दक्षिणदिशे विपे पङ्क्तवन्तं पङ्क्तवन्तं प्रमाद लावपु पृथ्वीपरे त्रिषां पक्षा प्रयमपती यावत् भरतवज्रतो क्कपना त्रिपेक्षतो नूनिभिपेक्ष करण्डे किंवा हे जगदम् । पङ्क्तवन्तं विपे रक्तसिलानामे श्रीगीशिलाखे । हे गीतम । नेदु नूनिमाने पश्चिमदिशिने खेदहे पङ्क्तवन्तं पश्चिमदिशिने विपे रक्तसिलानामे श्रीगीशिलाखे । उत्तरदिक्षुदिशि लांकी पूय पश्चिम पोइलो यावत् तेष प्रमाद लावपु सार्धं तपनीयराता मुखसमपदे । निर्मल यावत् तिस्रः वेदिपणदिशिनु सिद्धान्त

इत्यत्र पञ्चाशद्वा जगत्संयगाद्या उच्यते न हरेक एव न सिद्धायतन प्रकृतं ? एवं मूर्त्ताभिलाषेन यगयभीमममदने पूर्वेष्वपि सो मन्त्रनवनप्रस्तायोक्ता
ममः कूटजः सिद्धायतनादि व्ययत्वाधायकः सदृशालापकः पठः सद्यथात्रापि भयनात् पुरस्खिनां प्रासादाद्वतमकानां छातयः । यावद्व्यक्रमा
नम्रावादावतमका स्तेनैव प्रमादनेति । अथवापीत्यागानिप्रागुक्तवृत्त्या सूत्रे ऽदृष्टान्यपि यथा नरनोपि स्वस्त । तथापि । योगान्प्रासादेपूर्वादि क्रमेण ।

एतेन वने प० ? एव ओचेन्न सामनस पुष्टवागुत्तं गमे सद्यथाण पुरस्खिणीण पासायद्वहिसगाय सन्वेद्य
नेष्टुष्टे । जात्र सक्तीमायवणश्रुतिमगा तेणचेत्र परिमाणेण ॥ पुरुगयणेण मते । वने कईष्टुभिसेष्टुसिलान्ते
प० ? गी० । चक्षुरिष्टुज्जिमेष्टुसिलान्ते प० ? त० पुरुमिला १ पुरुक्रत्रलसिला २ रत्तसिला ३ रत्नक्रत्र

मित्रागायावनिदायतन बहुमध्यः शभागे काशभापागेन स्रष्टकाय विप्लवं न दृश न काशमूर्धं मुद्यत्येन अमकलभाशत पाकद्वय कुपुष्पुकाः
मन्त्रद्विनिदायः पुष्ट्या पुरुक्रत्रन पञ्चाशद्वा अमान्यवगद्व्याममहरेक भवन प्रकृतं ? एवं य एव भीमसंप्रयवर्त्तितो गतः भवमागा पुरस्खिनीना
प्रासादावतमकां च य एव नतव्यः यावत् शकाशानायतनकाले नैव परित्यागेन ॥ पुरुक्रत्रने भवस्त वनेकनिष्टुभिसेष्टुमिना प्रकृताः ? गी० । च

यो हलपक्ष ऊवति व्याप्याजन यो हलपक्ष भूकृत् काशकश्रितरा सामश्रास ३१ याजन परिधिपक्षे दिशिवाहक अपिहरा पक्षयोस २५ याजन परि
धिपक्षे । ऊपरिकाशक अपिहरा यार १२ याजन परिधिपक्षे भूकृत् विसीर्षे दिशत माकही ऊपरि पातवी गोपुष्टनर सस्यान सस्थितः । सय
दिष्टुयवणपणीकीष्ट । छाक्षी निमग्न तेह मेरुचूनिना एक पट्टयवर ददिकाइ यावन बाठील्लड । तेह मेरुचूनिना ऊपर यवु मम रमणीक मूर्त्तिना
गद । यावत् मेरुमे मयभाग यत्र सिद्धायतन कूटः । एक आग लायवण श्रद्धकाश योवणपक्षे यथाश्रुती काश ऊर्ध्वं ऊवपक्षे अनेकसागमेस्य
नदकरी यावन पुष्पाकल्लावने यद्य न जावमी । मेरुचूनिनाकल्ल पयपिणि पट्टकवमप्रति पञ्चास ५० याजन प्रायगाही ऊवद्व दृश सादुयक जवन

[illegible]

लसिला ५ कहिण मजे पढगवण पढुसिलाणाम सिला पं० १ गी० । मदरचुलिआए पुरत्यमेण पंढगवण
पुरत्यमपेरंते एत्यण पढगवणं पढुसिलाणाम सिला पं० १ उन्नरदाहिनायया पाईणपईणविच्छिणो अरु

[illegible]

निद्रावतनहै । इन असासगमयनह । यै पयूय यख व्यागनो आरदिज्ञो ४ निद्रायतनना बिनिद्रा ४ साल १६ पुखरियोनां बार ४ इन पहकयमनी १६ पु
करिबीना माग इगनकुणै पुन १ पुन्रभा २ खरना ३ रक्तावनी ४ अगिकाणै कीरसा १ इधुरसा २ आनुरसा ३ बाहुरी ४ नैरितिकुणै गखोतरा १
गंठा २ दोसोतयती ३ योनाइका ४ बापूकोणै पयोहरा १ पणवली २ सुपुना ३ पुणमाननी ४ इन १६ बापी भाषानि आर प्रगादावतसकना
तइन गनो ईश पयि कोणवा यायत् मयाइ साधमैइगइसुभानेसुभा तेइअ पूर्वलि प्रमाणइ पहकयमनमै के भगवन् । यननै बिये केसला तीये
करनइ अन्तानियेक करवती गिलाठह । ये गीतम । आर अभियेक गिलाठ । तेकेहा पांहुमिला १ पांहुकयलागिला २ रक्तसिला ३ रक्तकमल
चिसा ४ किरा ये भगवन् ! पहकयमनै यिये पापूगिलाभास गिलाठ । ये गीतम । सेरुलिकाने पयविगइ पहकयमनै पयदिगिनै छइहे इहा

यंशं कमुत्रं । माय एताण्यपञ्चमरजावद्व्यादि । प्राग्वत् । अथास्याथमुसमरमणीयभूतिभागवत्संन विद्यायतनयत्संनयातिदेशोनाह त्वपि यमुसमर-
त्यादि । अत्र व्याप्तुं लोकाया उपरि यमुसमरमणीयोभूतिभागः प्रकृतः ? मययावत्पञ्चमरयात् सेतुमहात्मय आलिङ्ग्युरकरेभ्यः प्रत्यादिक्षोप्राप्तः । सया
तस्य यमुसमरमणीये सिद्धायतनयाप्य ऽकोशमायायैवेदं श्रीशिविक्तम् न देशोत्तराशमयत्वेन प्रमेकसम्भगतमिष्टमिष्टादिकः । सिद्धायतनयस्य
कोशस्ये यायदुपुषककुलानामपुनरगतमिति । अयमस्मृतवन्तजवमप्रायादादिवक्तव्यगोचर सत्र मन्त्रपुलिष्टा इत्यादि । मन्त्रपुलिष्टाया पर्येत प-

साण एगाए पउमवरधेईआए जाय सपरिखिप्ता । तीसे उअपि वज्जनमरमणिज्जे मूभिन्नागे जाय वज्जमस्त्र
देसभाए सिंहाययण कोस आयामेण अरुकोस विरुज्जेण देसूणय कोस उहु उच्चसेण अणेगखंजंसय सखि
विठ जाय धूवकुण्डा । मंदरचूलिआएण पुरत्यिमेण पद्मगवणं पखास जोअगाइ रोगाहिता एत्यण मह

नागि परिक्लपेण सध्यं सातिरेकाणि पक्षयिगानि याजमानि परिद्वपन् उपरिनातिरेकाणि द्वावशयोक्तानि परिक्लपेण नूनेविलीलां सध्यं
सन्निता क्रगरितनृणां गोपुष्पसस्यानस्रिप्ता ममदैदूर्यमया आच्छा मकया पत्रधरोदिकया मायन् सक्षितेति, सस्या उपरियकुसमरमणीयोनू-

नैरुपवर्धनम् निपरतलम् साध पदकप्रमनानम् प्रगम् । अरसम् आराधू याजन मन्त्रवालायाखेर मोहलपम् घृतवातलो यलयने आकारम् सस्थितम् ।
 जैमवी नैरुपवर्धनम् बुनिकामाति नोपयेर योटीनम् रम् । त्रिणि इजार योजन एकसो वासधि ८१६२ योजन काइअप्रिकेरा पदकयन यादिर
 परिचिपयेत् । तम् पदकयन एकपट्टधर येदिवाइ एकपमखेकरीन यात्तुम् । यावत् कजनीलूख यावत् देवता येसम् खम्, पदकयनमम् यदूमध्य
 भागम् नने विवम् इहा नैरुपवर्धनो धूलिका नोटीरुप नैरुबुनिका नामम् बुनिकाट्टम् । नैरुबुनिकाए एक योजनमूल्यकी ऊकाशाइ, नियारे यो
 इलपये मोजनो पांचमीभाग घटे इस पांच योजन एकपात्रमपटे व्यालीस याजन ऊर्ध्व ऊवपणे मूलम् धारयोग्य पोहलपये विवम्-आठ योजन

तेष्वनुनिःसृष्टाः अष्टौ शताब्दानुपरितस्तद्विश्रुतिर्योजनमतिक्रमे विरक्तम्ः अथमन्यत्रापि भावनीय । यद्वानुसूतुगुगत्या विश्रुतमभिष्टामा तदायमुपा-
यः भूमिकायामुक्ता दुरपत्य यत्रयोजनादी विःसाभिष्टामा सस्मिन्नतिष्ठातयाजनादिके पक्षभिर्भवे यद्वत्त्य तावत्प्रमाणे भुवदिरुक्तमादपनीते अय
मिदं तत्रादिदम्भः तपयिषि । भूलात्किञ्चयिगतिर्योक्तमान्युद्धै गत स्तनोविगतिरिप्रि यतो मस्याः पक्षप्रिर्माणं सत्यनि सत्यारियाजनातिनामिमूलयिर्क-
म्भद्विद्वदगोक्तमप्रमादादपनीयतेजोपाययोरेयनावागमुक्तादुसूतुविगतिर्याजनातिक्रमेविरक्तम्ः अथमन्यत्रापि भावनीय । ययोर्भौम्यज्ञानाभिर्ज्ञौरेकाशः य
काश्चभिर्योक्तै रेकयोक्तन व्यासस्यचीपते अपचीपतेच तथा स्यापक्षभिर्ज्ञौरेकाशः पक्षभिर्योक्तैरेकयोक्तन व्यामोक्तिसान्वयापः । अत्रयोक्तज्ञानागो-
क्तमप्रमादादुपायनादाराद्वैतत्वारिगद्योक्तनेपुनतेषु अष्टौयाजनानि तुगुनि । अथरोक्तेच साम्यंयथवेते । ततस्त्रैरागिज्जम्भापनता ४०० १ सच्यरागा-
वस्यरागिनागुचिते । एकमन्यचित तदेव भवनीनि जानाच्छापी अस्वराक्षोवत्यारिगता भजनेभानाऽप्राप्ती तुपोराश्वोरेपरिपवते जान । १ अथास्या-

जोस्थणाद् विश्वमेण मप्तेअठजोस्थणाद् विश्वमेण उप्यि चत्तारिजास्थणाद् विश्वमेण मूलेसाहरेगाद् सप्त
स्तीसजोस्थणाद् परिक्वेण मप्तेसाहरेगाद् पणशीसजोस्थणाद् परिक्वेण उप्यि साहरेगाद् धारसजोस्थ
णाद् परिक्वेण मूलेथिछिया मप्तेसस्किता उप्यि तण्णुगोपूक्कसठागसठिस्था सव्वेवठिस्थामहं अछा ॥

ययद्वाजाग्रते, पक्षकयनस्य बहुमन्यदेशानि अत्र सत्वरपूनिक्कामात्रा भूमिका प्रकृता ? सत्य रिगान योजनानि कथं भूस्त्वेन भूते द्वा-
दगयात्रसति विरक्तमेण, मध्ये अष्टौयाजनानि विरक्तमेण उपरिचत्तारिगानि योजनानि विरक्तमेण भूलेकान्तिरेकानि सप्तत्रिगानि योज-
मापिभामानी यावत् प्राप्ताऽप्यतमक सीचोम्भनादौ । किञ्चो ह भगवन् । सेरुपवतने विषे पक्षकयनमाने द्यपक्षे । हे भीतस । भामनयमना
बहुपक्ष रमिषिक् भूमिभागपक्षा सोमनसमनी स्थापना भून्दनयमनीपरिह भाष्यदी कट्टविहिता अत्रोस इणार योजन ऊया उपरपतिह अत्रइ इहो

॥ ॥ ॥ ॥
 धर्मोक्तम् । साधु एवाप्युपसद्व्यवहारजावद्व्यादि । प्रायश्चित् । अथास्यायधुममरसखीयमभिभागवत्सु न सिद्धान्तनवत्सु नचातिदेशोनाह तप्यि यधुमनर-
 त्यादि । अथाप्युलिकाया उपरि यधुममरसखीयोभिभागः प्रकृतः ? सचयावतपदकारणात् सेगङ्गाणामय शालिद्रूपरुद्रेय्या इत्यादिकोपासः । तथा
 तस्ययधुमप्यदेशभागे सिद्धायतनयाच्य उक्तोशभायमेतादृशोऽविवक्षितेन देओमक्राशमुद्यत्वेन अनेकसाम्भगतमभिविष्टमित्यादिकः । सिद्धायतनयसु-
 काद्यच्ये यावद्वययकद्रुक्काणामप्युक्तान्तरं यतमिति । अथप्रस्तवनेयवमप्राप्तादविवक्षित्यगोचरं मन्त्रं मन्त्ररूपलिप्ता इत्यादि । मन्त्ररूपलिप्तायाः पूर्वत प-

साण एगाए पउमथरयेहंश्चाए जाय सपरिस्किन्न । तीसे उप्पि वज्जममरमणिज्जे मूमिज्जागे जाव वज्जममर-
 देवभाए सिद्धाययण कोस अणुकोस विस्स कोस देसूणय कोस उहु उच्चत्तेण अणुणगखन्नसय सखि
 चिठ्ठ जाव घुवक्कुहुक्का । मवरच्चल्लिआएण पुरत्थिमेण पण्णगवणं पयास जीअण्णाह उगहिता एत्थण महं

नागि परिक्रमेण सध्वे सातिरेकाणि पचविगाणि याजगाण परिष्वण उपरिमातिरेकाणि द्वादशयोगाण परिष्वण मूनेयिस्सीया सध्वे
 सविता ऊपरितमका गापुच्छसंस्थानसंस्थिता मयवेदूगमया अष्टा एकया पट्टधरयेदिकया यावत् सक्षितेति, तस्या उपरित्यधुममरसखीयोधु-
 नेरुपवर्तनइ अतिपरतलइ नाथ पडकयननामइ नमइ । अथरमइ पाराणू याजम चक्रवालयापखेर पोहलपण वृत्तयाटलोयलपने आकारइ सस्थितखे ।

नेपको नेरुपयतमा वूलिकाप्रति चापयेर योटीनइ रट्टुत्ते । त्रिणि एत्ताए योजन एकसो वानचि ३१६२ योजन काइकअधिकेरा पडकयन यापरि
 परिचिपखे । तेइ पण्णकयन एकपट्टधर येदिकाइ एकयमखेकरेनी आठपउ । यावत् कयनीणूखइ यावत् देयता येमइखइ, पडकयनइ मधूमय
 भागइ सने यिचइ इहा नेरुपयतनी दूलिका योटीकप नेरुपूलिका नामइ वूलिकाट्टइ । नेरुपूलिकाइ एक योजमूलपको ऊचाअइइ, तियारे पो
 इलपखे ओजमनो पायिसोजाय घटे, इम पाष योजन एकयाअपघटे अ्यानीस याजम ऊइ ऊचपणे मूलइ पारयोजन पोहलपणे यिचइ आठ योजन

व्या । कियत्पद्येतित्याह । तदेवमेतत् । यथाश्रयोन्मरूपे प्रेक्षमायामादायवसकः श्रद्धेयागयारिति यापोमायामौमादि तेमेव प्रकरोत् ।
 मुमनाः १ सोमना २ सोमना ३ सोमनाया ४ सोमनायायामभोरमाः ५ तथा अत्रकुठः १ देवकुठः २ वारिवेष्टा ३ मरत्यतो ४ सपायिगाला १ साधमगा २
 प्रमयसना ३ रोहिणी ४ तथाभद्रोतरा १ भद्रा २ सुभद्रा ३ भद्रायतोमद्रयतो ४ अत्रयतुयेयम । कद्रिचमि-यादि । प्रमःप्रतीतः । उत्तरमुत्रे सीमनामय-
 नस यदुन्मरमकीयादुन्मिभागा दूहे पद्विगयाऽत्रसहस्राणि कल्पत्वा त्रयेजे मदरेपवतेयित्तरत्तले सीलिभागे पङ्कजयनानामशमप्रशप्त ? यत्सारियोत्र-
 नगतानिबलनयत्यपिबालि बलत्राकपिण्डेन सतदुपपत्तिस्तुमद्विषयोजनप्रमाणाश्रितरथात्ता मध्यस्थिनदूनिष्कापूष्यन्ते द्वादशयोगनममासे गो-
 पिते ऽयमिहेऽर्द्धं ते यथोक्तं माम् यत्पङ्कजवनपदरपुनिकां मवनाममनात् मपरितिव्यतिष्ठति । यथामन्मवननमं मवनः यमनात्मसपरिविष्य

सक्तीसाणाणति ॥ कहिसु नत्ते । मदरेपहृए पङ्कगवणेणाम यणे प०१ गो० । सोमणसवणरस वज्रसमरमणि
 ज्जाते मूमिमागाते छत्तीस जाञ्चणसहस्सादे, उहु उप्पइसा एत्थण मदरेपहृए सिहरतले पङ्कगवणेणाम
 यणे प०१ चत्तारि णज्जणउए जाणसए चक्कवाछायेस्सकेभेण वहे यलयागारसठाणसठ्ठिए जेण मदरस्स

एयकूटवन्ना सर्वैकमन्मवनवस्तव्यता भावितव्या ॥ तदेवावगाध्ययावयमासादायतमक्षाः श्रद्धेयानयोः, कृभक्त ! मन्त्रेपयते पङ्ककयन नाम्नायन
 प्रमत्त ? गीतम् । सोमनसवनस्य यदुन्मरमकीयादुन्मिमागादु पद्विगानियोजनमद्विषयार्थं मुरपत्य एव मन्त्रेपयतेयित्तरत्तले पङ्ककयन ॥

खड्ग मेरुपर्यंत त्रिंश इवार ३०० योजन बहसं विहूतरि ३-३२ यात्रम आठ इग्यारीआ माग एक यात्रमना कतलो यामनयन माहि पोहलपण्डे ।
 मेरुपयत दशइवार यात्रम क्रिस्तिसे ठंगुपयाम १०३४६ योजन त्रिंश इग्यारीआभाग एक योजनना एतलो सोमनमयम मादि पारिपियण्णे खड्ग
 मेरुपयत तेइ सोमनवन एक पटावर येदिबाइ एक बमउठइ करीने सोपयेर सपरितिसयीठयोई । यखणगाण्यो कृपनीलुडे । यायत् देवता

स्थित समेद मेरुयुसिक्कामिति, श्रीणिगोममइस्त्राणि एकस्य द्वापट्टिपप्याधिक योजनशतकिंचिद्विशेषाधिक परिक्षेपेति । अथास्पष्टयुक्तमाह ।
 सेखइत्यादि । व्यक्त । यायत्पठकयममभियाप्यस्थितासाक्षुर्विकीर्त्याह । पठकयमस्य मध्ये द्वयोश्चक्रवास्तयिक्तमयो विधाने अत्रातरे
 मंदरस्य मेरोयलिका शिखाइव मंदरपूलिका नाम पूलिका प्रकृता ? अत्रारिशन योजनान्युर्ध्वत्वेन मूले द्वादशयोजनानीत्यादि सूत्र प्राग्वयन । को-
 दलसर्वात्मनावेदुयंसयो । मीलवर्षात्त्यान् सांप्रतमूत्रे ऽनुक्तोपिवाचयितुं नान्यथापयिषया पूलिकाया इष्टस्थानेविक्रमपरिज्ञानाप्रसङ्गत्योपायो
 लिख्यते । यथा तत्राद्योमुखगमनेकरयमिदं पूलिकायास्तुर्वोपरितना इन्नागादवपत्य यत्रयोजनादावतिक्रान्ते विक्रमजिज्ञासा तस्मिन्कलिकास्तयोजनमादि-
 क्षे पचभिर्जन्ते लघ्वराशिमतुभिर्भूत स्तत्र व्यासः स्यात् तत्र उपरितल द्विशतियोजनान्यवतीर्षं स्ततोर्विगतिप्रियते तस्या पचभिर्भागे लब्ध्यायस्वार

चूलिश्च सवर्तसम स्ता सपरिस्किताण चिठई । तिरुजोश्चणसहस्साइ एगच वासठजोश्चणसय किंचिविसेसा
 हिश्च परिस्केवेण ॥ सेण एगाए पडमत्रवेइश्चाए एगेणपवणसरुणे जाव किश्च देवाश्चासयति । पळगवणरस
 यजामसुदेसजाए एत्थणं मदरचूलिश्चाणाम चूलिश्चा ५० ? चत्तालीसजोश्चणाइ उहु उच्चत्तेण मलेधारस

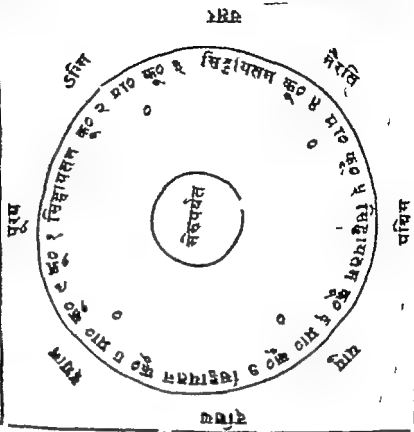
प्रावन प्रकृत ? अस्वारियाचमशताभि चक्रवास्तयिक्तममेन युक्तमनाकारसंस्थानवस्थित, यत् मन्दरपूलिका सवर्त समस्तात् सपरितिव्यतिष्ठति
 श्रीणिगोममइस्त्राणि एकच द्विपट्टि योजनगतानि किंचिद्विशेषाधिकानि परिक्षेपेण तत् एकयापट्टपरिवेदिकया एकेन च यनखुहेमयायत्कृपन

यैमवइ इमकूटज यमे तेइअ सर्वमन्त्रमयमनो यत्कथ्यता कइयी सोमममयमनइ विर्ये कूटनेइइ सिद्धायतन पुष्करिणी तिम जाययो सोमममयनमा
 ॥ पुष्करिणीमा नामनिर्सीइई । इंगानकूर्त्त सुमना १ सोममना २ सोमगव्या ३ मनोरमा ४ तथा अग्निनकूर्त्त उत्तरकूर १ देवकूर २ चारिपेणा ३ सर
 स्यती ४ सवा नैरितिकान्ते विद्याना १ मापजन्ना २ अमयसेना ३ तोरिणी ४ तथा मद्रोतरा १ चद्रा २ सुजद्रा ३ भद्रायती ४ वायुकूर्त्त इम १५

चाशयोजनातिक्रमे इंगानकोष्टे ऐशानमासादस्तातो ऽवीशानकोष्टे यल्लकुट मरुशस्यस्तुनोविदिशोपिमहत्समस्वात् । श्वसनेनात्रिसायेन यदेव हरि-
स्वकुटस्य मास्वयद्रुस्कारिगरिर्नयमकुटस्य प्रमाणसहस्रयोजनरूप यथा बाह्येपि स्थाधारकोष्ठे मधुतोप्यस्यायकाशः याव राजधानी चतुरशीतिर्योज
जचैव हरिस्सहकुटस्य प्रमाण रायहाणीश्च तच्चैव वल्लकुटस्यसुवि
ण्वरवलोद्वित्री रायहाणी उत्तरपुरित्यमेण १ ॥ कहिंश भते !
मदरेपक्षे सोमणसवर्णेणाम घणे पं० १ गो० । णंदणवपरस यज्ज
समरमणिज्जात्तं नूमिन्नागात्तं श्वरुतेवठिजोश्चणसहस्राह उहु
उप्पइत्ता एत्यण मदरेपक्षे सोमणसवर्णेणाम वणे प० । पचजो

-प्रपत्त १ एय यदेव हरिस्सहकुटस्य प्रमाण राजय भी च महेय यल्लकुटस्यापि, यलादे
यो राजधानी उत्तरपूर्ययोः ८ ॥ कजदत्त ! मन्दनवन सौमनसवन माज्जायनप्रपत्त १
गीतम । मन्दनवनस्य यल्लकुटस्योपाङ्गमिमागान् एतत् त्रयष्टि योजनसहस्राणि कार्प्यमुरप
हा यल्लकुटमार्गे छाडनीकुटद्वे । मलाइक्कानाने देवी राजधाना उत्तरदिश ८ किहा चे
मगवन् । मन्दनवनने विर्ये यल्लकुटमार्गे मयसु कुटद्वे । हे गीतम । मेरुपयंतने इशानकोले
मेरुयकी पवामयोजनइ इंगानकोले मन्दनवनइ खेइत्ते ईशा मन्दनवनमइ विर्ये यल्लकुट
मार्गे मयसु कुटद्वे । इम ने इ माज्जायतमाया यज्जदत्त यस्कारापयतना हरिस्सहकुटनु
प्रपाप सहस्रयोजनरूपपूर्ये कच्चोदे । राजधानीपाणि तिसज्जवल्लकुटनु पणि सहस्रयोजन

॥ नन्दनवमस्थापना सुखायवीधायै ॥

पिबानि छहयेकारभ्रमाणा योऽन्नमयेवावत्प्रभायो अग्निरिवरित्यहसति । अमितिप्रागुच्यत् । अथप्राप्यद्वारदेविकाद्याम् । भक्षणाप्युत्तमादिति ।

सहकूठे सुमेहादेवी रायहाणीदस्त्रिकेणे ३ दस्त्रिकेणिस्रस्स भवणस्स पञ्चत्यिमेण दस्त्रिकेणपञ्चत्यिमिस्रस्स पासा यवक्रिंसयस्स पुरत्यिमेण हेमवएकूठे हेममालिनीदेवी रायहाणीदस्त्रिकेणे ४ पञ्चत्यिमिस्रस्स भवणस्स दस्त्रिकेणे दाहिणपञ्चत्यिमिस्रस्स पासायवक्रिंसयस्स उत्तरेण दस्त्रएकूठे सुग्रहादेवी रायहाणी पञ्चत्यिमेण ५ पञ्चत्यिमिस्रस्स भवणस्स उत्तरेण उत्तरपञ्चत्यिमिस्रस्स पासोयवक्रिंसयस्स दाहिणेण दस्त्रमेकूठे यच्छमित्ता

त्यप्रासादावतंसकस्य पवित्राया निपपकूट मुनेचादेवी, राजधानी दक्षिणस्यां भवनस्य पवित्राया दक्षिणपश्चिमस्य प्रासादावतंसकस्य पूर्वस्यां दैनयतकूट, हेममालिनीदेवी, राजधानी दक्षिणस्यां भवनस्य दक्षिणस्यां दक्षिणात्यवायात्यप्रासादावतंसकस्य उत्तरस्यां रुचककूट मुनेचादेवी राजधानी पवित्रायां ५ पश्चिमात्यस्य भवनस्य उत्तरस्यां उत्तरपश्चिमस्य प्रासादावतंसकस्य दक्षिणस्यां रुचककूट वाममित्रादेवी राजधानी पवित्रायां ६ अग्निराश्वस्य भवनस्य पवित्राया अग्निराश्वपादात्यस्य प्रासादावतंसकस्य पूर्वस्यां चित्रकूट सागर वज्रदे

कटर्हे । पश्चिमस्य १०० योऽन्नमालं कूटपुष्पस्य अक्षय्यावर्धे तिन आसन्नो । इहा देवीनेपकरागामां राजधानी इयानकूट १ दक्षिण पूर्वोन्निलावेव पूर्वोत्तरे प्रासादेकरीर्त्त आसन्नो । एवकूट एव दिगिग्रासन्नो । तेकूटर्हे पूर्वोत्तरे दिगिग्रा विद्यायतनं दक्षिणदिगिर्ह अग्निमूर्त्तिना प्रासादावतंसकस्य उत्तर दिगिर्ह ईर्हा मन्वरकूटना नैपयतीकूटर्हे । नैपयतीदेवी राजधानी पुष्प २ दक्षिणदिगिमा जिन जुवममर्ह पुष्यदिगिर्ह अग्निमूर्त्तिना प्रासादावतंसकस्य पश्चिमदिगिर्ह इहा निपपमालं योत्राकूटर्हे । तिर्हा मुनेचादेवी राजधानी दक्षिणदिगी ३ दक्षिणदिगिमा जिन जयनमर्ह पश्चिमदिगिर्ह वैरिक्किये मा प्रासादावतंसकस्य पूर्वदिगिर्ह इहा हिमवतम नं योत्राकूटर्हे । हेममालिनीदेवी राजधानी दक्षिणदिगिर्ह ४ पश्चिमदिगिमा जिनभयगमर्ह द

व्यक्त । अथात्र चिदुपतनादिवक्तव्यताभारभते । मन्मदस्वभावमित्यादि । मन्मदस्यपूर्यस्या । अग्रमन्दने पञ्चाशद्योजमातिक्रमे मन्मदकसिद्धापतन प्रश्नः । एवमिति भद्रशास्त्रानुसारेण चतसृषुदशु चत्वारि सिद्धायतमानि विदिशुपुष्करिण्यः सदेवप्रमाण सिद्धायतमाना पुष्करिणीनाच यद्भद्रशालेतच्छ प्रासादावतसकस्तयेव शक्येभ्योपयोग्ये यथाभद्रशालेतच्छिखिक्वसद्विदिगवर्तिन प्रासादा शक्य तथोत्तरदिक्कसद्विदिगवर्तिनस्तु प्रशानंम्भस्य तेनैव प्रमाणेन पञ्चयोजनशतश्रुत्यादिनेति । अत्रपुष्करिणीना नामानि सूत्रकारालिखितस्वाक्षिप्रभादाद्वा आदर्शपुनर्दृश्यतेइति । तत्रैशान्यादिप्रासादकनादिसानि नामानि द्रष्टव्यानि पूज्यप्रणीतकेशविचारतः । मन्दोसरा १ नदा २ सुनवा ३ खट्वा ४ तथा नदिपेणा १ अमोघा २ गोस्वया ३ सुद-
शोभा ४ तथा झट्टो १ विद्याला २ कुमुदा ३ पुष्परीक्षणी ४ तथा यिजया १ वैजयन्ती २ अपरराजिता ३ जयन्ती ४ इति । कुटान्यपि सेकतस्तथात्येवात-
रेमासादमध्ययर्त्तनि छातव्यानि । तत्र योविशयस्तमाह । खट्वस्यखण्डमित्यादि । व्यक्त भद्रशाले ऽष्टौकुटानि इष्टतु नक्त तत मध्ययानामनिय विज्ञे-

देवीरायहाणी पञ्चाल्यमेण ६ उत्तरिस्स पञ्चाल्यमेण उत्तरपञ्चाल्यमिस्स पासायवत्तिस्स पुराल्यमेण
सागरचित्तेकूढे यइरसेणादेवी उत्तरेण ७ उत्तरिस्स जत्रणस्स पुराल्यमेण उत्तरपुराल्यमिस्स
पासायवत्तिस्स पञ्चाल्यमेण बइरक्कं बलाहयादेवी रायहाणी उत्तरेण ८ कहिण जत्ते । णदणअणे अलक्क

मादेवी राजधानी उत्तरेश्वरं श्रीसिराह्वय मन्मथस्य पूर्यस्या उत्तरपौरस्यस्य मासादावतसकस्य पवित्राया वज्रकट यलाह्वयादेवी राजधानी उ-

विषयविशय भैरविद्विषय। प्राप्तादायकसकने उत्तरदिशे ईहा रजतकूटमार्गे पांचय कूटछे सुयत्सामार्गे निहा देवी राजधानी पश्चिमदिश ५ पश्चिमदिशाना मिने भवनन उत्तरदिशे वायूद्विषया प्रासादायकप्रकभइ दक्षिणदिशे ईहा रुक्मगामे छपु कूटछइ तिहा प्रत्यभिप्रादेवी जाणवी राजधानी पश्चिमविशय ६ उत्तरदिशाना मिने भवनने पश्चिमदिश वायूद्विषया प्रासादायकसकने पुण्यदिश पांचवें योजम पोहलु मन्दमदन प्रने

यन्निवाग्यान्पुरे छात्तागिरिबिम्बमोक्षमार्गैर्क्योगिरिविस्तारः सोऽप्योजमसद्वस्त्राणि नवपयोजमगतानि वस्तु पञ्चाशदधिकानि पदसपका
 रसुणा पद्मपद्मस पुरत्यमेण एत्यण महएगे सिद्धायये प० ? एव चउद्दिशि चत्तारिसिद्धाययणा विदिशा
 सुपुस्करिणीनु सचेय सिद्धाययणाण पुस्करणीणव पासापवक्रिसगातहचैव सक्कोसाणाण तेणचैव पमाणेण । ण
 दणत्रणेण मते ! कर्हकूठा प० ? गो० । णवकूठा प० ? त० णदणवणकूठे १ मदरकूठे २ णिसहकूठे ३ हिमव
 यकूठे ४ रययकूठे ५ रुद्यगकूठे ६ सागरावसकूठे ७ वध्वरकूठे ८ यलकूठे ९ कहिया मते ! णदणवणे णंद
 णवणकूठेणाम कूठे पं० ? गो० । मदरसपद्मयस्स पुरत्यमिस्सिद्धाययणस्स उत्तरेण उत्तरपुरत्यमिस्सस पा

त्रगतानि अष्टविंशद्दशागयाजनस अत्तानि रिपरियः सत्तु एकपापटानवरचदिकया एकपच यमसहजसदंतः सगत्तात् सपरिचितः ? वसु-
 कः । यावद्देवा आशेरते मन्दरस्य पयतस्य पूर्वस्या एतन्न मन्देवस सिद्धापतन प्रपन्न ? यव वस्तुहिग्निवत्स्वारिचिदपतनानि विदिशुवस्तु
 पुस्करिण्यः तदेवप्रमाच सिद्धापतनामा, पुस्करिणीनां च प्रासादावतसकासायेव शक शानयोस्ते तेय प्रमाचैव । मन्दनवने भदन्त ! कति-
 कूटानि प्रपत्ताति ? गीतम । नयकूटानि प्रपत्ताति ? तदाया मन्दनवनकूट १ मन्वरकूट २ निपयकूट ३ हिमवतकूट ४ रयनकूट ५ रुचककूट ६

परामिता ४ इति १६ पापी १ एकजीमद्वार योजन एते व्यासश्च सगकीमोआजाग योजनमष्टानयश्च ग्यारीआभाग योजन काष्ठं क ध्यचिकेता ए
 तस्मा मन्दनयन याहिरसी परिधिपयश्च मंसपयत आठ इत्रार ८०० इत्रार यात्रत नयसश्च गोपक ८८५४ योजन एते त्रय ग्यारीआभाग योज
 नना पतला मन्दनयनमाहि पोडनपयसे । मेरुपयत अष्टासीसश्चरार योजन त्रिखिसे साम ८८३१६ यात्रम अने आठ ग्यारीआभाग योजनना ए
 तस्मा मन्दनयनमाहि परिधिपयसे । मेरुपयत तैलवगजन एव पटानवरचदिकार एव एकयनयसश्चकरीने चापसेर यीद्वन्ने । वगुन आष्टतो या

दृग्गणभागायोननस्येत्येतादधप्रमाणः अथ च यादृग्निरिच्छिभ्रम्मे सङ्ख्योनेययोरुक्तं स्यात् तथा अष्टाव्यगसिधायोननसहस्राणि श्रीक्षिपयोजनगतानि योऽङ्गा

सायवन्ति सुग्रस्स दास्कणेण एत्येण णदणवणे णदणवणकूणिम कूणि प०? पचसहस्रा कूणा पुत्तवाणिश्या ज्ञा
णिश्या, देवीमेहकरा रायहाणीत्रिदिसोए १ एश्यादिचेव पुत्तान्निखावेण णेश्या, इमे कूणा इमोहिं विसाहिं
पुरित्यमिहस्स भवणस्स दाहिणेण दाहिणपुरित्यमिहस्स पासायवन्तिगस्स उत्तरेण मदरेकूणि मेहवइंदेवो राय
हाणी पुत्ते ण २ दास्किणिहस्स भवणस्स पुरित्यमेण दाहिणपुरित्यमिहस्स पासायवन्तिगस्स पच्चल्यमेण णि

सागरविश्वकूट ७ यज्ञकूट ८ बलकूट ९ क्रमदत्त । नन्दनवने नन्दनवनकूट नाम्नाकूट प्रपन्न ? गीतम् । मन्दरस्य पथस्य पूयस्या सिद्धायतनस्य
उत्तरस्या उत्तरपौरस्त्यस्य प्रामादावतसकस्य दक्षिणस्या ऋत्र नन्दनवनेनन्दनवनकूट भाषाकूट प्रपन्न ? पञ्चशक्तिः ऋद्धा-पूययणित्ता भणितव्याः
देवीभेयकरा राजधानी विदिशि । एताजिघैष पूर्योगिलापम मतव्यामि इमानि कूटानि आभियैषदिग्भि । पौरस्त्यस्य भयनस्य दक्षिण-
स्या दक्षिणपूर्यप्रामादावतसकस्य उत्तरस्या मन्वरकट मेपयमीदृयो, राजधानी पूर्वस्या २ दक्षिणात्यग्न्य भयनस्य दक्षिणस्या दक्षिणात्यपौर-

वत् देवता वसह्वे । मेरुपर्वतः पूयद्विगि नन्दमयमनसः विषय इहा मोटु एतः सिद्धायतनह्वे । इमं व्यारेदिशि-व्यारसिद्धायतन जाणवः भद्रगाल-
ममनी परः व्यारविदिगीभोणः पुखरेखी जाणवो संपन्न प्रमाण सिद्धायतननु पुकरिणी जाणयु प्रासादायतसक सिमन्न सीधमेइन्नना इयाने
द्रगा तिर्वन्न प्रमावे जाणयो ॥ मन्दमयमने विषये हे भगवन् ! येतलाफूटह्वे । हे गीसम ! मवकूटह्वे तेकेहा मन्दनबमकूट १ मेरुकूट २ मिपधकूट ३
श्मिपयतकूट ४ रजतकूट ५ रुषकूट ६ सागरविषकूट ७ बज्रकूट ८ यमकूट ९ किङ्गा हे प्रगयल । नन्दनयमने विषये मन्दमयमनामे कूटह्वे । हे गी-
सम ! मेरुपयमनः पूयद्विगिना सिद्धायतनमनः सुतरदिगः इयामखीना प्रासादायतसकमनः दक्षिणदिशे हे ही नन्दगमने विषये मन्दमकूट मने

पञ्चमोऽत्रनेच्यः सप्तककर्मभवे गीतायाः पविमन्तः सिद्धापत्तनमिति यतोऽयं सादृश्यत्वेऽपि किरिफूटपृथि । अगस्त्यसुखसोऽयं स्वापनाः प-
या । अयत्तितायवनपुत्रादौ । कश्चिद्विद्वत्पुत्रादौ । प्रस प्रतोतः उत्तरपुत्र गौतमः । भद्रशास्त्रवमस्य भद्रमुभरभकीयाद्रुमिभागात्यस्योभनगताम्युद-
पुरपत्य गत्वाः । अनादिप्रायिते गम्यं सत्वेरेपयते यतस्मिन्प्रवेगं नन्दनवम मानवम प्रकृतं ? पञ्चपाजमगतानि चक्रवाक्यिकभेन चक्रवाक्यि-
दास्य नामान्युत्तमप्रदेशात् समपक्यात् तन्वयागिकम्भ स्वरित्पत्यस्य सयत समप्रभाषतया चिकम्भसोन अनेन विपगचक्रवाकादिविचक्रम्भमिरा-
मः अतएव यत्सल्लभनारकादिभू पनमपि स्यादतथावकायाकार मय्येऽपि पतुत्स्वान येनसंस्थित इवमेव द्यातपति यत्सन्दरपवतनयतः समस्ता
यु मपरिविषय वेद्वित्पत्यातिष्ठति । अयमर्थावेद्वित्पत्यादिसागमाश्च यवताम्यपुत्रादि । नेचकापिप्रागिद्विगिराबावाद्याभ्यनरूप यिश्कम्भद्वय ज-
वति तत्रमेरीयाद्यविरचम्भाय मययोऽननमइत्यादि मयसुनानि सप्त पञ्चागवधिकानि षट्पैकादशभागाः याज्जमय्य । तथापिमेगवद्वेभकस्मिन् योऽनने

प० ? पञ्चजोयणमयाह चक्षुत्राछापिस्कभग बहु ब्रह्मयागारसठानसाठए ज न म दर पञ्चय ससुसुसुस ता सपरि
स्किस्ताण बिठह गवजं । अणमहसमाह गवय अउप्यखे जे । अणमए छसुं गारसजाए जे । अणस्म अहि गिरि
विरकनेग छत्रीसजोअणसहसमाह अक्षरिअणुउगामीए जे । अणमए किञ्चिविसेनाहिण वाहिगिरिपरिण

अथ मुरपत्यास्य सन्दरपवने नन्दनवमनासायत पञ्चस ? पञ्चपाजमगतानि चक्रवाक्यिकभ न, यत्त वनयाकारनत्यानसायत यत्सन्दर प-
यत मयतः समस्ताम् स्वरित्पत्यमिष्ठति । मयधोलनसहस्तामि मयचपतः पञ्चाग्यासमगतानि षट्पैकादशभागाः योजनमय्य अहिः गिरि-

गारायतमकने विचक्रवाक्य एवमा रायनगिरि देवता राजधानी इ गामकाचह । किद्वी इ भगवन ! सरुपयतनह विप मन्दनधननामइ वमल्ल । हे
नीतम ! भद्रशास्त्रवमना भद्रमुभरभकीयाद्रुमिभागात्यस्योभनगताम्युदपुरपत्य गत्वाः । अनादिप्रायिते गम्यं सत्वेरेपयते यतस्मिन्प्रवेगं नन्दनवम मानवम प्रकृतं ? पञ्चपाजमगतानि चक्रवाक्यिकभेन चक्रवाक्यि-

गते विक्रमसवयी एकएकादशमागो योजनस्य गतो क्षम्यते इति प्रागुक्तं ततोऽत्रैराशिक यदि एक्योजनारोदे मेरोरुपरिव्यासस्यापचयः सवत्रैकाद-
शनागो योजनस्यैकोक्षम्यते ततः पचयशयोजनारोदे कोऽपचयोलभ्यते क्षम्यानि ४५ योजनानि ११ एतत्सप्तजूलगतव्यासात् दशयोजनसहस्ररूपा-

पच्यते जात ययोजनान् एतच्च नक्षत्रवमस्य दधिः पूर्वोपरयो रुतरदक्षिणयोयां अन्त योः सम्भवन्ति अतो मन्मथमादुर्ध्वसिन्धेन द्याप्तो गिरि-
विक्रमः तथा एकत्रिगद्योजनमहस्राणि अथारिगतानि एकोजनागीत्यधिकानि किम्बिद्विज्ञोपाधिकानि इत्ययथास्तो गिरिपरिरयो मेरुपरिधिरित्यर्थः ।

अथ जीयणसहस्राद् गययचउप्यमेजाश्वणसए छञ्जे गारसन्नाए जाश्वणसस अथेतागिरिविक्रमो अथठावीस
जाश्वणसहस्राद् विखिअ्य सोलसुत्तरे जाश्वणसए अथयदक्कारसमाए जाअणसस अथेतागिरिपरिरएण । सेणं
एगाए पलमवरवेइआए एगेगय वगसठेणं सवुनसमता सपरिस्कित्ते वसुन जाव देवाश्यासयति ॥ मदर

विक्रमा एकत्रिगानियोजनसहस्राणि चत्वारि च एकोजनागीतियोजनगतानि किन्विद्विगोपाधिकानि द्याप्तो गिरिपरिरय, अतो योजनसहस्रा-
णि नयच यतुः पचयशोऽयोजनगतानि पटवेकादशमागो योजनस्य अन्तर्गिरिविक्रमः अष्टाविंशानियोजनसहस्राणि । त्रीद्विचपोऽहगोत्तराणि यो-

नदे । पांचसहयाजम चक्रवालफिरनु पोडलपण्डे वृत्तयाटो बलपान्न आकारस रथोकर जभणो मेरुपयंतप्रति चोपरेर कीटीनर रथ्यु छे ।
मय हजार १२०० योजन नयसह चोपय योजन १२५४ धोत्राग अने ठ इय्यारीछाभाण एक योजनमा एतगो नन्दमयनपी यादिर मेरुपयंततो
पोडलपण्डे नवनननमी १६ पुकरिणीना नाम लिखीइ ईगानकोले मदोतरा १ र्गदा २ सुमदा ३ मदीवसुमी ४ तथाअग्निक्कले नदियेया १ अम्भो,
पा २ गोदपा ३ मुदवागा ४ तथा नैरितिकोले मद्रा १ विगाणा २ कुमुदा ३ पुहरीकिखी ४ तथा वायुक्कुचे, यिजया १ विजयन्ती २ अपन्ति ३ अथ

मेसिद्वापतन मेरोर्देसिद्वापूर्यस्या ५० योजनानि क्रमे देवकुरुणा यद्दिः शीतायादक्षिणत एवप्रासादः मेरोर्देसिद्वापूर्य ५० योजनानि क्रमे देवकुरुणा मेण्ये शीतोदायाः पूर्यत सिद्धायतन मेरोरपरदक्षिणतः १० योजनान्यवगात् देवकुरुणा यद्दिः शीतोदाया दक्षिणत प्रासादः मेरा पश्चिमाया ५० योजनानि क्रमे शीतादायावत्तरतः सिद्धायतन मेरोरपरस्या ५० योजनान्यवगात् शीतोदाया उत्तरतश्चप्रासादः मेरोरुत्तरत ५०

उत्तरिख ए सीश्च ए महारुहं ए पञ्चत्यमेण एश्चस्सचित्रासिंहादेवो रायद्वाणी उत्तरपञ्चत्यमेण ७ एव रोश्च
णगिरीदिसाहल्यिकूठे मदस्स उत्तरपरत्यमेण उत्तरिखा ए सीश्चा ए परत्यमेण एश्चस्सचित्रोश्चणगिरि
देवो रायणी उत्तरपुरत्यमेण ८ काहिस जते ! मदरेपसु ए णदणवणेणाम वणे ५० ? गो० । भद्दसालवणस्स
थक्कसमरमणिज्जात्तं भूमिजागात्तं पत्रजोश्चणसयाद्द उहु उप्पट्ठा एत्यण मदरेपसु ए णदणवणेणाम वणे

या ६ एयमवतसन । पिदिग्गस्सिकूठ मन्वरस्स उत्तरपश्चिमया श्रीसराहाया साभायामदान्याः पश्चिमाया ए । म्यापितसादेवा राजधाना
उत्तरपश्चिमयोः ३ एवं रोषागिरिदिग्गस्सिकूठ मन्वरस्स उत्तरपूरुषया श्रीसराहायाः सीसाया पूवस्या एयापिरोषगिरिदेवा राजधानी उत्त
रपूरुषयोः ८ क्लमन्त । मन्वरस्स पूर्वम मन्दन नामयन प्रच्छत् २ गीमन । भद्दशालयनया यद्दुममरमणीयात्त मृगिजागादुपस्यै योजनशतानि

भेरुपवतन यायुकाणश्च पश्चिमदिगाभा शीतादाने उत्तरदिशि पश्चिमदिगाया सिद्धायतन ७ नै यायुकोणिनाप्रासादायतनक्षत्रिद्विर्ले । यद्दणा पलाय
नामे देयतात्ते राजधानी यायुमणश्च ६ इव अकतसकनामश्च सातयु दिगीस्सिकूठ मेरुपयनमश्च यायुक्कणश्च उत्तरदिशीनी सीतादानश्च पश्चिम
दिशि यायुकोणेना प्रासादान्तसकणने उत्तरदिशिना सिद्धायतनमे यिपद्विद्द यद्दमो अयमसकनामे देयता राजधानी यायुकोणे ३ इव रोषनगि
रिनामश्च आहवू दिगीस्सिकूठ मेरुपयतमश्च द्दगाणू पश्च उत्तरदिशिनी गोवाभश्च पूर्यदिसे उत्तरदिशि । सिद्धायतन छमे पुंगानकोणिना प्रा

पूवत अनेमनेरुत पदिमदिग्यतिन्वा भीतोदायाः अयशोदः कृत अत्रातरेमुष्ट्रिदिग्वस्तिफूट ३ आग्नेयप्रासाददाक्षिणात्याजिनभयममप्ययनी-
त्य ॥ गनन्यापि सुदस्तीदेयः राजधानी तस्यदक्षिणपूर्वस्या मोनयसत्तस्तिमारेकव्यानेत्रदिशि राजधानीत्यर्थ ॥ ययसमविदिग्यभिनादिग्वस्ति-
कूटापिपयारेकस्या विदिशि राजधानीद्वय २ अथेपिभाष्य ॥ यथवेवद्वत्यादि ॥ अतः नयर दक्षिणात्याजिनयज्ञनेत्रसंप्रासादयोर्मध्ये इत्यर्थः ४ ॥ यय-
नित्यादिव्यक्त ॥ नयर पाद्यात्यायः पश्चिमाभिमुख दक्ष्याः सीतोदायादक्षिणस्यामिति ॥ नैश्चतप्रासादपाद्यात्याजिनभयनयोर्मध्ययसीत्यर्थ ॥ यवनि-
तिव्यक्त ॥ पाद्यात्यजिनभयम यायेवप्रासादयोरतरे इत्यर्थ ॥ यथवेवद्विदिग्वस्तिफूट इत्यादि गताये ॥ नयर ध्वीतराष्ट्रानेकतउसरदिग्वस्ति न्याः
गीतायाः पदिमतः अनेन पूर्वदिग्यतिन्वा गीतायाव्यवष्टुदः कृत सायव्यप्रासादौत्तराजभयनयो मध्ययसीत्यर्थः ॥ यथोत्तराजानिरीदिमाद्वत्तिकूटेव-

मदरस्स दाहिणपूरत्यमेण दास्किणिज्ञाए, सीउंश्चाए पुरत्यमेण एध्वस्सविसुहत्यादिंवी, रायहाणी दाहिण
पुरत्यमेण ३ एव ध्वजगिरि दिंसाहल्यिकूटंय मदरस्स दाहिणपञ्चत्यमेण दस्किणिज्ञाए सीउंश्चाए
पञ्चत्यमेण एअस्सविश्वजगिरिदेवी रायहाणी दाहिणपञ्चत्यमेण ४ एव कुमुद्विंसाहल्यिकूटंवि मंदर

कूट मन्दरस दक्षिणपूर्वयो दाक्षिणात्यायाः सीतोदायाः पूर्वस्या अस्यापि ३ सुहस्तिदेवी ॥ राजधानीदक्षिणपूर्वयो व यथ चैवाञ्जनगिरिदिग्-
वस्तिफूटमपि मन्दरस दक्षिणपदिमयो दाक्षिणात्यायाः सीतोदायाः पश्चिमाया गनस्यापि अञ्जनगिरिदेयो, राजधानी दक्षिणपदिमयोः ४

भीमी गीतानदीने दक्षिणदिगो पूर्वदिशिता सिद्धायतन ३ नं ३ अग्निकूणिता प्रासादने विषर्त्ते ॥ एष कूटमा भोजवसभामश्च देयता राजधानी अग्नि
कूट २ इम सुहस्तिनामं भीमूविश्विस्तिफूट मेरुपर्वतनश्च अग्निक्काश्च दक्षिणदिगोभी गीतानदीने पूर्वदिशि अग्निक्काया प्रासाद अने दक्षिण
दिशिमा सिद्धापतनमे विषर्त्ते ॥ एषभी सुहस्तिनामं देयता राजधानी अग्निक्काश्च ३ इम अत्रगिरिनामे भीमादिगा वस्तिफूट मेरुपर्वतने नैरतिकृण्य

दी गकैन्त्रसुरकार्यायित । यप्रतिदिगग्रकूटवत्तत्प्रासाह । सन्दरेणभतेपद्युहत्यादि । प्रकूटत्रेदिषु रोगान्याविधिविक्रमचतुषु पुरत्याकाराणि कूटानि दिग्दृष्टिकूटानि । कूटयदवाध्यामावयोषा पर्वतस्त्वव्ययहरः अयमकूटप्रकरणवद्य ज्ञय, स्थानागे ऽष्टमस्थानेतु पूर्वादिविषुहत्याकाराणि कूटानानि वस्तरमूत्रेयत्वात्तरेतिश्लोक पट्योत्तरः नीलवानसु रक्ती आञ्जनागिरिः । अञ्जनादीना गिरावित्यादिनादीष कुमुदः पलाशः अवतसः रोषनागिणि अ-
न्यत्रोद्दिष्टागिरिः अन्नापिदीपंस्वप्राप्यत् । अर्षपादिगव्यवस्यापूछन्नाह । कश्चिदभित्यादि । क्षुभयन्त । मेरीमद्रगशयने पट्योत्तरोगाम दिग्दृष्टिकू-
ट प्रकृत ? गौतम ! सन्दरसीगान्यापीरस्त्यायाः मेकतः पूवदिगवर्तिन्या यीतायात्तरस्या अनेनोत्तरदिग्वर्तिन्या यीतायाव्यवच्छेदः कृतः अत्रा-
तरे पट्योत्तरोनामदिग्दृष्टिकूट प्रकृतः ? एगानयापीचतृष्कमध्यस्थप्रासादप्राप्यजिनभवनयोरन्तरालवर्तित्ययः । अथएव दिग्दृष्टिकूट।अपि मेकतः
पन्थागरोन्ननातिक्रमय भवति प्रासादजिनमस्रेषिस्थितत्वा न पक्षपीजगशतान्युद्दिष्टत्वे न पन्थगव्युत्तरंशतान्युद्दिष्टेन एवमुद्यत्यन्यायेन विवर्त्तन्मः

नन्ते । मदरेपक्षे भद्रसालवणे पउमृत्तरेणाम दिसाहल्यिकूठे प० ? गो० । मदरस्स पच्चयस्स उत्तरपुरत्थिमेण, पुरत्थिमिस्स । ए सीट्ठाए उत्तरेण एत्थण पउमृत्तरेणाम दिसाहल्यिकूठे प० ? पचजोत्थणसयाइ उहु उत्तरेण

स ३ राहितगिरि ८ ॥ १ ॥ कुमदक्ष ! मन्दरस्य पवतस्य मद्रशाशवने पट्योत्तर नाम्नादिगृप्तिषूट प्रक्षप्त ? गीतम् ! मन्दरस्य पर्वतस्य उत्तर-
रपूर्वम् ॥ पीरत्वाया सीतायाश्मरस्या अत्र पट्योत्तर नाम्नादिगृप्तिषूट प्रक्षप्त ? पञ्चयोगप्रशानि कर्ण्यमृधुत्वेन पञ्चगङ्गप्रशानि उद्धृष्टेन

नियं कतसा दिग्वस्तिफूट ३ अमनगिरिदिग्वस्तिफूट ४ सुमदविशिवस्तिफूट ५ पलाशविशिष्टास्तिफूट ६ अवलस इस्तिफूट ७ रोचनागिरीदिशि
मुहस्तिदिग्वस्तिफूट ८ किशा हे भावन् ! मेरुपर्वतने विषे जद्रयालयगइ पत्तोसराने दिग्वस्तिफूटछे । हे गीतम ! मरुपर्वतने शयानकोणइ पूयदिशिमे
शीवागदीन उत्तरदिग्व दयानकृष्णिना प्रासाव आगे पूबदिशिगा सिद्धायतन विचि रेरा पत्तीतरणामे पहिलू दिग्वस्तिफूटछे । प्रायसे ५०० योगम

इगाम्य देवेभ्यः देशराजः प्रभादावतमक प्रजसः ? कायः । तत्राभाद पतस्यः पुष्करिण्य परितिर्य पञ्चयोगप्रशस्तान्युद्भूयस्वेन । अ-
 द नृसीपति वाचनगतानि विष्णुन भगवत्पुत्रायादाय मेमापि । अभ्युगायमसिद्धादित्यादि । प्रामात्रयर्थे न प्राग्गत एवमुक्ताभिभाषानुसारण सप-
 रियाः इगामेन्द्रयोग्यप्रतीय महासमादिपारयारपुणः प्रामादायसमना भविष्य । अथप्रादतिर्येन अपविदिगमपुष्करिण्यादिप्रपण्यायाः । म-
 न्स्वस्वदित्यादि । मेराः अत्रनिमित्तम् मुक्ततिद्वारात् तत्र भव्यावयत्र पण्यम आश्रयाः । अथाहिताहत्यादिषाः । यथर दक्षिणपुत्रय्यानिनि । आग्ने
 प्यादिगीत्ययः । साधो यमगुणादयः पूरकमेव तदेवप्रमाण इगामविदिगमप्रामादप्रमासुतेत्ययः दक्षिणपदिभाषापपि नैस्त्याः द्विनिश पुष्क-
 रित्वा नृगाद्याः प्राद्विषयेन प्रयाः प्रामादावतमकः शक्य विहासन मपरियार उत्तरपदिभाषा यायव्या विदिशि पक्षरिषयः शोकास्ताद्याः प्रा-
 मादवतमकः इगाम्य विहासन मपरियारः अत्र नरदिकर्मसंज्ञेनरगामवाप्यमासन्तौ इगामेन्द्रमस्तौ दक्षिणपदिमसंज्ञेन आग्नेयनैश्चतप्रासा

सिरिकता १ सिरचक्र २ सिरमहिन्ना ३ सिरणिछया ४ पसायवक्रिसल्लुहंश नस्स सीहासण सपरिवार ॥
 मंदरं मतः पञ्च भद्रमालवणे कर्णदिसाहस्यकूटा प० ? गौ० । अठदिसाहस्यकूटा प० ? पउमत्तरं
 १ जीलवत २ सहस्यी ३ अंगगिरी ४ कुमुपछ ५ पलास्य ६ घट्टिने ७ राञ्जगिरी ८ ॥ १ ॥ कहिसा

गडिता ३ चैत्र श्रीनिम्न ४ मासादायतमकः इगामस्य सिहासन मपरिवार । मन्दरस्य भद्रशालवत कतिदिग्वर्हि कूटानि
 प्रजसि ? नीतस । अष्टदिग्वर्हि कूटानि प्रजसानि ? तस्या पट्यानर १ नीलवत २ सुहसि ३ अङ्गनगिरि ४ कुमुद्व ५ पलास्य ६ घट्टि-
 नप्रपा ७ पद निष्प्रामादायतमक श्रीपमहन्त्रो माहासन परिवारमहित आकषो वायुकुण्ड ध्यारपुष्करिणी शोकाता १ आचन्ना २ आस-
 रिता ३ श्रीनीलवा ४ पद विदिप्रामादायतमक इगामहन्त्रो सिहासन परिवारसहित आकषो । मेरुपवतने विरे हे भगवन् । भद्रशाल वन

धीर्य । अथैन्द्रतपुस्करिययो वल्लभाः । मरुत्सरत्यादिसुगम । अथासा प्रमाणाद्याश्च सान्निभित्यादि । मेरीशान्यादि । दिशि मद्रशास्त्रम पञ्चागद्यो-
 जनाम्यग्राह्यांशतरे षतस्त्रोतदानवाभिधानः । शास्त्रताः पुस्करियस्य प्रकृताः ? । आसाश्च प्रादक्षिण्येनमानानि ॥ पट्या पट्टप्रभा कुमुदप्रभा
 रैयःसुमुहये । साधपुष्करियस्य पञ्चागद्योजनाम्यायामेन पञ्चागद्यतिथौजमानि विफल्भेन दशयोगमान्युद्घेनोक्तत्वेन यक्षोच्चैर्दिकायापडाया मण्डित-
 व्याः प्रागथत् प्रावसुत्तुदिशि तोरवानि । अथैगामान्येष्वस्मितदाश्च । साक्षिणमित्यादि । तासापुस्करियोना यदुत्सर्प्यदेगजाने अग्रान्तरे नञ्जनेन

सयाइ श्यायामत्रिक्रमेण शुश्रूगय मुंसिय एव सपरिवारो पासायत्राहिसतु नाणिद्युत्तो । मदरस्सणं एव दाहिणपुरात्थिमेण पुस्करिणीतु उप्पलुगुम्मा १ णल्लिणा २ उप्पला ३ उप्पलुक्खला ४ तचेव पमाण मझे पासायत्राहिसतु सक्तास्स सपरिवारो तणेव पमाणेण,, दाहिणपच्चत्थिमेण पुस्करिणीतु जिगो १ भिगनिज्जच्चैव २ अज्जणा ३ शुभ्रणप्पमा ४ पासायवहिमनु सक्कम्म सीहामण सपरिवार उत्तरपच्चत्थिमेण पुस्करिणीतु

अप्यद्गुणवृषितः, एव सपरिवारः प्रामादावतमका भविष्यः । मन्वरस्य सय दाक्षप्रदुषयाः पुष्परियाः १ संपलगुलमा १ गलिताः २ न-
रपः । ३ उत्पत्ताभूदला ४ मध्ये प्रामादायतमकः गकस्य सिद्धासः सपरिवार तनेय प्रमाणेन दक्षिणपश्चिमोरपि पुष्परियाय । भूमा १ नृ गनि-
नचिश्च २ मजला ३ मजला ३ अलमभा ४ ॥ प्रमादायतमकः गकस्य सिद्धामन सपरिवार ॥ उत्तरपश्चिमयो पुष्परिस्वः प्रीकाताः १ श्रीपदा २ श्री-

अतीस्र योक्तं सायपय पीडलपणे अस्युगय इत्यादि प्रथम कासयो, वृम गुणगिय सिक्कासनादि परियारमहित प्रासात्यातसह आशयो । तेन पवनर्त्त इम अग्निमनुष्य व्यापिपुष्करिणी सायलगुहमा १ मलिका २ उरपला ३ सरपलाज्यणा ४ गेरुणा प्रगासे आशयो धियि प्राशादायतमला मी पमप्रभृती परिवात्सहित कासयो सैहम प्रगर्णे आशयो वृम अग्निमनुष्यमीपदे नैरसिक्काप व्यापि पुष्करणी जृगा १ जृगमिगा २ अजना ३ अ

नानि सचिन्त्यानि । पञ्चश्रित्तिदेष्टव्यं पुं ब्रह्मापत्तिदिशि तत्र ब्रह्मवृत्तिपट्टारयकां के यवयवस्य विद्वाराणि भाषिष्यामि इत्येतन्मन्त्र-
सिद्धाययणा भाषिष्यामि । मन्दरस्रवणपट्टयस्स उत्तरपुरत्यमेण चतुर्गुणवण पञ्चासजोषणाह तृगाहिंसा
एत्यण चत्वारि ऋदापुस्कुरिणीत्तं पं० ? त० पञ्चमा १ पञ्चमप्यजा २ कुमुदा ३ कुमुदप्यजा ४ ताष्टणपुस्क
रिणीत्तं पञ्चास जोषणाहं श्रियामेण पणवीसजोषणाहं विस्कनेण दसजोषणाहं उच्चैर्हेण यस्सुनवेहंश्चा
र्षणसहाण भाषिष्यामि जाय चउद्दिंसितोरणा । तसिपुस्कुरिणीण यज्जमस्रदेसभाए एत्यण महएगेइसाणस्स
देवत्रिदस्स देवरया एगेपासायवहंसए प० ? पचजोष्यणसयाह उहु उत्तरेण स्युहाइज्जाह जोष्यण
चउद्दिं श्यपि मन्दरस्स मन्त्रशालयनदु विहायतानानि प्रथितव्यानि । मन्दरस्स पयसस्य उत्तरपुवस्या मन्त्रशालवन पञ्चाशद्योगानान्ययगास्स अत्र
चतुस्त्रानन्दपुष्करिण्याः प्रकटा १ तद्याणा पट्टा १ पट्टप्रभाषेय २ कुमुदा ३ कुमुदप्रभा ४ ५ तापुष्करिण्याः पञ्चाशद्योगतानि आपामेन, पच-
विगितियोजनानिधिमन्त्रेण, दशयोगगानिउद्दण्डेण चत्वारि विहायतानान्ययगास्स, चतुर्द्विंसितोरखानियावत्, सासापुष्करिणीना यहुन-
अद्वैतानि नष्टेक इयानिस्स देवन्दस्स देवराष्टीमसादावतसक प्रकट १ पचयोगतयतान्युज्जं नष्टस्तेन अद्वितीयानियोजनगणानि विष्कजेत
प्यारविंशि नेकपवतन मन्त्रशालकजन विप प्यारविंशियतन कञ्चयो । नेकपवतने इयानकृष्व मन्त्रशालयन प्रति पचास ५० योगत प्रवगाहीस्स स
इह इहो प्यारतन्तपुष्करिणी आयत्तिपायिष्ठ ३ तेकदा पट्टा १ पट्टप्रजा २ कुमुदप्रभा ३ कुमुदप्रभा ४ तेकपुष्करिणी पचास ५० योगत सावयवे
पंचदीर त्थ योगत पावणपञ्च वस १० याजन ऊहपणे बर्कन बोदिया मनसहजो जाणयो । यावत प्यारदिग्गह तोरख १ तेह पुष्करिणीनह
नय्यज्जाग प्यारो विवि वद्दो मोटा एक इयानकृष्वनामा देयेभ्रदेवधाना राजानो एक प्राचादावतसकटो । पाचसह ५०० योगत ऊर्द्ध ऊपयवे

विभ्रयोऽजगत्सहस्रादि यत्तत्र सप्तमभाषणव्याख्येऽजीवाभावाः गोप्यन्ते शेषे यत्तुःपक्ष्यागदीजनसहस्रादि यत्तात्रद्वयज्ञानयनशेषः । तद्यमेकस्यैव तन्मिति परादीतलमन्तद्वयज्ञयोऽजगत्सहस्रयोपने शेषे यत्तु यत्प्राग्विद्ययाजीवनसहस्राणि तस्याहं यन्नेकपादं ह्वाविश्रितियोजनसहस्रादीति । अतरोदन्तिपतथाद्वन्द्व-
तीयानि योजनगणानि विष्कन्तेन दक्षिणततततय तद्वद्वयज्ञानयनसहस्रतीपयोजनगणानि यावदेकसहस्रकुरुपुप्रविष्टमित्यर्थः । अतययदक्षिणकुरु-
कुरुकुरुपुप्रविष्टमिदं विदेहव्याये ह्वाविश्रितयनसहस्राणि इति प्रसंगे दूरापास्तइति । अथैनद्वयं नातिदेहायाह । सेवयगमायइत्यादि । प्राग्वन् । अथात्र

पक्ष्ययस्य पुरात्यमेण भद्रसालत्रण पक्षासजोऽस्थ्याइ र्गोदिसा एत्यन महएगे सिद्धाययणे प०१ पक्षासजोऽस्थ
णाइ अ्यायामेण पणवीसजोऽस्थ्याइ विस्कन्तेण छत्तीस जोऽस्थ्याइ उहु उच्चत्तेण अणेगखभंसयसस्त्रियिठे
यखत्तु ॥ तस्सअ सिद्धाययणसस तिदिंसि तर्हदारा प०१ तेणदारा अुठजोऽस्थ्याइ उहु उच्चत्तेण चत्तारिजोऽस्थ
णाइ विस्क मेण तात्रहुअ्यत्तेय पवेसेण सेअ्यावरकगगत्युजिअ्यागा जाव वगमालात्तु नमिभागेअ्य ज्ञाणिअ्यत्ते ॥

अतरेत० । मन्दरस्य पवतस्य पूवस्या जत्रग लवन पक्ष्याद्योऽजगत्सहस्राणि अत्र मन्दरक विद्यायतन मन्त्रा १ पक्ष्याइ योजनमानाअ्यायान्नम
पचविगतिपात्रमामिविषयं पक्ष्याणि योजनानि खल्वं मुसुत्वेन अनेकस्तम्भगतमनिविष्ट वल्कलः तस्य विद्यायतनस्य त्रिदिशि त्रीणि-
द्वाराणि मन्त्रानि १ तानि-रात्रि अष्टौ याजनानि तर्ह्यं मुसुत्वेन अत्यारिपाजनानि यिकल्मेन तावदेयप्रवेशन सूतेयरकनकस्युनिकानि याय-

इत्ते । आसहत्ते । मेरुपवतस्य पूवदिशइ भद्रगावतनम प्रसि पचास योजन अथगादीनेइ गडइ इहा मोदु एक विद्यायतन दइरुत्ते । पचास ५० योजन
लाभूं पंचमीय योजन पाइलपर्वे तभीस योजन छई अत्रपर्वे अनेक सीगमइ स्वप्नकारी सङ्गितछइ धर्मेनजाणत्ते । तेइमिहायतनमइ त्रिदिदिशि
त्रिगमयार पाएल/षइ । तेइवारखा अ्याठ ८ योजन छई अत्रपर्वे अ्यारि योजन पाइलपर्वे तेतलाज जोअन प्रवेशपवे सूते यप्रमाण मुवसोमय यं

इत्यास्यायामेन कथयन्ति वेदुष्यन्ते कुटुशीयात्रिपञ्चाशद्योजनसप्तस्राष्टि ५३०० यद् कलत्र वधस्कारगिरि मूले पृथुस्वप्नयोजनग्रतानि ततोद्वयो
 जेनयान्ते पृथुस्वप्नसहस्र तस्मिन् पृथराशी प्रक्षिते जातानि पतु पञ्चाशद्योजनसहस्राणि ५४०० तस्मात्मेकव्यसंश्राधिते त्रिप पतु-
 पथ्यारिग्रद्योजनसहस्राणि ५४०० संपामप्येद् द्वविशतियाजानसहस्राणि ९२०० पूयत पयिमतस्र जवन्ति । अथयेदमुपपत्त्यतर शीतावनमसु २९२२
 योजनानि अन्तरनदीपटक् ७५० योजनानि यज्ञस्काराष्टक ४००० योजनानि शीतोदावनमुखं २२२२ योजनानि एतेषा यिस्तारचर्यागमीलने पटस्वत्वा

अथनागपविभस्ते मदरस्स पशुपस्स पुरात्यमपञ्चल्यमन वात्रास २ जाश्रुणसहस्राह आयामेणं उह्वर
 दाहिणेण अह्वाहज्जाह् २ जाश्रुणसयाह बिस्समेण ॥ संप एगाए पउमन्नवेइअए एगेणय वणसक्रेणं ससुन
 समतासंपरिरिक्कत्ते दुस्सवि वसुन भाणिअसुं, किंएहे किंएहावभासेन्नणन जाव देवाश्रुसयति सयति ॥ मदरस्सण

योजनापत वदीपीनद्विचिक्खितोत्ते सोमसविद्युत्प्रभगधनादससात्यवद्ग यज्ञस्कारपरयतैः शीतासीतोदास्या महानदीन्या अहंभाग प्रवि-
 भक्त मन्दरस्य पर्वतस्य पूयपद्मिभयोः द्वाविशानियोजनसहस्राणि आयामेन उत्तरदक्षिणयोः अहंनृत्तीयानियोजनशतानि विक्षमेन ।
 तदेकया पटनवरयेदिकया एकेन च वनखण्डेन संवतः समन्तात् संपरिगिरि । द्वयोरपि व्यर्थको नक्षितव्यः कृत्वा कृत्वाधमास यायद्द्विजाभा-

तल्ले समधूसलस्यानह इहा मंसपयतर्ने विपे भद्रसालावमनामह वनर्ते । पूयपद्मिभ्य पाशु सुमनस विद्युत्प्रभगव्यभादन
 मालयस ए ४ अथार गजदन्त वरकारापर्वत अर्ने गोताशीतोदा महानदी एकतीर्णे अष्टमाग यादृष्य अठखह विद्यालह । मंसपर्वतमे पूर्वपद्मिभ
 दिशत खादीस २ हजार योजन २९०० लायपण्णे उत्तर दक्षिणविशे अदीर्ते २॥ से ९५० योजन पाशुलपण्णे अह देयकुट वसरकुट माहि पंतुहे ।
 ते जद्रशालवन एगे पटनवरवेदकाह अर्ने एकह वनखण्डेनरी चोपखेर संपरिगिरिभोत्तोत्ते । नेदिकायनसहस्री वसुं मशायो । यापत् देयता मस्रस

त्रयव्यति यथाशक्ति शिखरपरिचयैवाहं तो न्यूनस्वादशाना सूत्रे । कविप्रथितस्य न्ययेति । अतएव सूत्रे विस्तारो मध्येऽस्ति । उपरितनकः कर्तुं न-
 सुकृताह्वयविवक्षितगोपुष्ठाकारेण स्थित सार्धसंगारधनयः इदमप्राप्तोपयन अन्यथासाधप्रययिवेचने साध्याकारुण्यं पृथग्व्यपलगाकरायामयस्य
 मूर्तीयकार्हे जायुनदमयस्य प्रविष्टमात्र विरुद्धाङ्गिण्ये प्राग्यत् । आयात्र पटनयवविवाद्याह । सेवगोयहत्यादि । व्यक्तः । आयात्रोऽयरादेव इ-
 पृथ्याने विस्तारादिकराभिसूत्रेऽनन्तान्यपि उत्तरप्रयेवपुष्पागीनीति दृश्यते । सत्रकन्वादादौ करणमिदं कर्तुं तस्य यत्रयोजनानादियिस्तारमिच्छासा
 तस्मिन् योजनानादिके एकादशभिर्भेदे यद्वर्गं तस्मिन् कन्वविस्तारादपनीते यदयजिष्ट सत्रप्रपदेष्टौ मरुत्यासः तथा हि कन्वाद्योगमनस मूर्ध्वगत स्त-
 तोयोजनसहस्राणि मयत्यधिकानि दशैकादशनागौ योजनस्ये त्वेवपरिमाणवाच्यनीते औप योजनसहस्रं यतयायानप्रपदेष्टौ मरुपरिमण व्यास । अथवा

जोष्ट्यणसस परिकेवेण धरणिश्रले एकस्रीस जोष्ट्यणसहस्रा इ छस्र तेषां जोष्ट्यणसए परिकेवेण उवरि
 तले तिष्ठि जोष्ट्यणसहस्रा इ एगव वाचठ जोष्ट्यणसय किचिविसेसाहिष्य परिकेवेण मूलं विच्छिसे मस्त्रे
 सखिने उवरि तणए गोपुछसठागसठिण सहरयणामए व्यच्छे सगहे ॥ सेण एगाए पउमवरवेइस्याए एगे

ज्ञानः उपरितले एक यात्रनसहस्रं विफल्भेन सूत्रे एकत्रिगानि योजनसहस्राणि मयप्रदयोत्तराणि योजनगतानि त्रीधैकादशजागान् योज-
 नस्य परिकेवेण धरितले एकत्रिगानि योजनसहस्राणि पट्ष त्रयाविगानि योजनगतानि परिकेवेण उपरितले त्रीणि योजनसहस्राणि सूत्र

इयार यात्रनसह १॥ योजन (सायोजन सायोजनसह ८ याजन अर्ने १ इयारीनुभाग इजारयाजने २० योजन अर्ने २० इयारीया भाग योजननो इम
 ऊचपल्ले जाता पोहलपल्ले इयारभो भाग घटतो घटतोयका) उपरितले शिखरे एकइजारयोजन पोहलपल्ले । मूलइ एकपीमइजार योजन तय
 सइ दस ३१९९० योजन अर्ने त्रिणि इयारीया ज्ञाग एक योजा परिधिपल्ले घटतोतलइ सस भूतगइ एकपीम इ १ इजार योजन अर्ने त्वमे अयोम

लेजिरोभागे यय वृत्तिबाया उद्गमकात्रैकपोत्रमसहस्रं विफल्मेन भगभूतल्लो मथनयतिपात्रमसहस्रपुद्गमने पयुल्यगतनवयोत्रमसहस्राणि भुव्रुट्ट-
 रित्यपः । अत्राम्य परिधिः मूले एकत्रिगद्योत्रमसहस्राणि मथय शतानि दशातरादि त्रींशेकादशभागान् योत्रमस्य परिकोपेष्वपरकोतले मृदत्रिगयो-
 त्रमसहस्राणि पट्टत्रयायिगस्यधिकानिपात्रमशतानि परिकोपेष्वपरकोतले त्रींशेयोजनमसहस्राणि एकस्य द्वापत्यधिक यात्रमशत किंश्चिद्विषोपाधि-
 क परिकोपेष्ट । छायाद्यपरिधिगणित मूलेविरक्तमस्य मष्टदस्यार्धप्रममिति दृश्यते । मूलेविफल्मा दशयोत्रमसहस्राणि नवत्यधिकानि दशभेकादश
 भागायोत्रमस्य १० ॥ यात्रनराशयेकादशभागकरणमेकादशत्रिगुणिते उपरितमदशभागकोपेष्ट आता एकादशभागा लक्षमेकमेकादशस्य सहस्रार्ध
 ११००० तठाऽस्यराशेर्वगकरवे आत एककोटिकस्त्रिकाद्विक एकस्य पट्टस्य गुण्यानि १२२५००००० ततोऽस्य दशभिर्गुणिते ज्ञानानि मसगुण्यानि
 १२२५०००००० अत्रास्य दशैर्गुण्यमानयेन सत्र्यस्त्रिकः पञ्चक एककः गुण्यमेककाद्विकः ३५१०१२ अथास्य योजनकरणाय ११ भाग लक्षयोत्रम ३१६१० अंग
 २ अय ५९५ ५६ छायाव्यापिकात्वादुपे दने अंगाः ३ भमजुतगतपरिधायवि ३१६२२ यात्रमानि अयत्रिगुणावानर्हाम्यधिकत्वादुपेदते ७२ २० २४

विस्कर्मण धरणिष्यले दस जे। अंगसहस्राह विस्कमेण । तयाणतरवण मायाए २ परिहोश्यमाणे २ उवरितले
 एगजै। यणसहसस विस्कमेण मूले एकसीस जे। अणसए तिसिअ एगारसजाए

अत्र मस्यद्वारे १ मन्दरानाद्या पवतः प्रकृतः १ मदनवनिर्पोत्रमसहस्राणि क म नवत्वेन एकपोत्रमसहस्रमुद्गेघन मूल दशयात्रमसह-
 स्रादिमनिर्योत्रमगमनिच गकोनयिगतिभागान् योजनस्य विफल्मेन धरितिल दशयोजनमसहस्रादिविफल्मेन तदन्तर माघयापरिहीय-

पूर्वदिशैर्जयद्वीपमार्गे द्वापन बहुमध्यमाग्रश्च दशैर्जयद्वीपमार्गे विप मन्दरानाम पवततः । गद्यायुद्धकार योजन ८८८० कट्ट सप्तपथैर् एकद्वजार १०-०
 योत्रम इतो कट्टपथैर् मयापय अथ योजनपूर्वैर् कपोतैर् । मुक्तदकवे दस १० द्वजार योजन अर्धेने केक १००८० योजन अर्धेने यलो दस दश्यारीया
 प्राग एक योजनमा परतोतल्लह दसद्वजार योजन १०००० योद्धसपथैर् न तियारपटो कचात्राता गात्रार्धे ९ एक यात्रनद योजननो दश्यारनो ज्ञाग

अधुनो १०

जाग २१६

यव ४८

१७५

उन्वतरानिद्यदे १ ऊटिति नामव्यवहारानुपपत्तिरिति । सप्रति महाविदेहवर्षस्यपूर्वापरविभागकारिर्षं मेरुं पृष्ठकाङ्क । कश्चिन्मित्यादि । मश्र प्राग्ग्र-
त् । उत्तरसूत्रे गौतम । उत्तरकुरुक्षां दक्षिणस्या देवकुरुक्षामुत्तरस्यां पूर्वविदेहस्यवर्षस्य पश्चिमायां प्राश्निमविदेहस्य वर्षस्य जम्बूद्वीपस्य द्वीप-
स्य वपुमध्यदेशभागे अत्रातरेजम्बूद्वीपेद्वीपेसम्प्रतोनामपर्वत प्रशस्तः २ नयमवर्तियोजनसहस्राणिऊर्द्धाक्षत्येकयोजनसहस्रमुद्घेनसवायणं पृथुलक्षमि-
त्यर्थः । यत्पन्नाण्डूलासत्कानि घत्वारिणयोजनानि साधिकाणि सञ्चययतर्गौशो मूयधगाहसु मेरुजलपयतेषु छेपश्चिन्मूले कर्मेदशयोजनसहस्रा-
न्वि नवतिषयोजनानि दशवेकादशजगान् योजनस्य विष्कम्भेन १००८० अण १० एकादशग्रपेण युदेन कमादपचीयमानविक्रम्भो ऽनौधरक्षीतलोसमे-
भागे दशयाजनसहस्राच्च विष्कज्जन् मूलतोयोजनसहस्रमूङ्गगने मूलगतानि नयतियोजनानि दशच एकादशभागयोजनस्य सुपुटुरित्यर्थः । तदन्त-
रान्तरेया २ ऊर्द्धगनने कस्यत्यस्य याजनेकादशग्रपेण विष्कम्भस्य योजनैकादशग्रानिस्तपोक्षत्वे कादशयोजनवत्त्वा विष्कम्भैकयाजनानि स्यनेका-
दशयोजनगतवत्त्वा योजनगतशानिः तथा एकादशयोजनसहस्रवत्त्वा योजनग्रहलङ्घानित्येवकपेण परिमाणेन परिचीयमाय उपरित

स्स २ वज्रमस्त्रं देसभाए एत्यण जम्बूद्वीपे २ मदर्णाम पष्ठए ५० १ णवणवड्ढ जोज्झणसहस्साइं उहु उस्स
त्तेण एगजोज्झणसहस्स उह्वहेण मूलेवसजोज्झणसहस्साइ णग्रहच्च जोज्झणाइ दसएगारसभाए जोज्झणस्स

इतो द्वी २ कूटी अगस्तिती, तद्यथा-सिद्धायतनकूट १ पयतसदृशनामक कूट २ कृभदन्त । महाविदेहे वर्षे मन्दरोनाम्नापजत प्रशस्तः १ गौ० ।
उत्तरकुरुक्षा दक्षिणस्या देवकुरुक्षा उत्तरस्यां पूर्वविदेहस्य वर्षस्य पश्चिमाया अपरविदेहस्य वर्षस्य जम्बूद्वीपस्य २ वपुमध्यदेशभागे

वा कर्मिमासिनी १ केनमानखो २ गजारमालमा ३ इहा परपाटांश्च आगुप्योश्च घयकूट आगित्या पाचित्या यिज्यते नामे कदवा धयारापत्र
तना अने ए वेवेकूट अयस्थितनामह संकेहा-एक सिद्धायतनकूट अने मीर्जुं यरकारापर्वतने नामे कूट । किंशं हे मययम् ! जम्बूद्वीपनामे द्वीपन् म
हामिदेहस्येव मन्दरगाने पर्यतर्के ॥ हे गौतम ! उत्तरकूरुने दक्षिणह देवकुरुने उत्तरे दिशो पूर्वविदेहक्षेत्रेने यिपे पश्चिमदिशि पश्चिममहाविदेहेने

॥ जयदीप पूजयितुं मन्त्रादिदेवतासु लक्षणोन्नतमेवयम् ॥

॥ टीका ॥
॥ मन्त्र ॥
॥ अनु० ॥
॥ भाषा ॥

पृथदिनाङ्क		
१	शीतासुपवन	८८२१ पृथ
२	विजय ८	८२ ३ पृथ
३	वरकारापर्वत	५००
४	विजय १०	२२१३
५	अन्तरमदी	१२५
६	विजय ११	२२१३
७	वरकारापर्वत	५००
८	विजय १२	२२१३
९	अन्तरमदी	१२५
१०	विजय १३	२२१३
११	वरकारापर्वत	५००
१२	विजय १४	२२१३
१३	अन्तरमदी	१२५
१४	विजय १५	२२१३
१५	वरकारापर्वत	५००
१६	विजय १६	२२१३
१७	मन्त्रासुपवन	८८०००
१८	मन्त्रासुपवन	१००००
१९	मन्त्रासुपवन	२२००००
२०	विजय १७	२२१३
२१	वरकारापर्वत	५००
२२	विजय १८	२२१३
२३	अन्तरमदी	१२५
२४	विजय १९	२२१३
२५	वरकारापर्वत	५००
२६	विजय २०	२२१३
२७	अन्तरमदी	१२५
२८	विजय २१	२२१३
२९	वरकारापर्वत	५००
३०	विजय २२	२२१३
३१	अन्तरमदी	१२५
३२	विजय २३	२२१३
३३	वरकारापर्वत	५००
३४	विजय २४	२२१३
३५	शीतासुपवन	८८२२
	मन्त्रासुपवन	१०००००

यस्य विजयमनासक्येन धर्मेणायस्थितस्य भवतु उक्तमस्य सर्वत्राऽप्यभिधातुं शक्यम् । विजयमनासक्यस्य दृष्ट्या कटपाः माधारस्यना-

पञ्चयसरिसणामकूट ॥ कहिण मत् जयद्वि २ मन्त्रादिदेवतासु मन्त्राणाम पञ्च ५० २ मे १० । उत्तरकूट
दस्किण देवकूट १ उत्तरा पञ्चविदेहसु वाससु पञ्चाल्यमेण अत्र विदेहसु वाससु पुरात्यमेण जयद्वि

सिमाक्षिणी १ क्षेमालिनी २ गभीरालिनी ३ श्रोतराहायज्याना अन्तराक्षि । अन्तराक्षिपट्या द्वी द्वी द्वी विजयमन्त्राणामकी भक्षितव्यी ॥
कपूर ५ सङ्गपुरा ३ इह धर्म्या ७ अयोध्या ८ एह वरकारापर्वत ॥ तेषां अन्तरपर्वत १ नूरपर्वत २ नागपर्वत ३ देवपर्वत ४ एह अन्तरमदी तेष

जयदीप ५०
मन्त्रासुपवन
मन्त्रासुपवन
१३६६५

यगःकार्षः । एव शीतोदासुसुखमवभाषितव्य । तद्विज्ञागतोद्गर्गयति । शीतोदापा शशिष्वात्य शीतराष्ट्रंति । अय चतुर्थं विभागगतविजयादिसप्र-
 ५ । मोठेखापरत्वादि । सप्रत्युक्तपूय पाद्यादिविभागद्वयगतातरनदीसयदगाश् । सीठेखाप्रत्यादि प्राग्वत् । मयर नक्षत्रिस्त्रियिजय खडति । सौम-
 राष्ट्रविजयाया अन्तराजति । अन्तराजः सेलुगा इत्यनेनसहरपदलोय । यनु पूर्वविज्ञागे विजयादिसयष्ट प्राच्यविभागद्वयान्तरनदीसयइय मो-
 क्त मन्त्रेसूत्रनाराणाप्रवृत्तिप्रैयिष्य हेतु व्यं यष्टिप्रमप्रनायेति । अयसरलवक्षस्कारबूटेपु मासव्ययस्थोपायमाश् । इत्यपरिवालोएइत्यादि । छात्रपरिपाठ्या
 अप्याद्वक्षस्कारानपू या द्वौद्वौद्वौ विप्रयमदृशानाको भशितो । अयमायः । प्रतियक्षस्कारवत्यारि ३ कूटानि सत्राद्यादय नियत तसुसूत्रकारस्य-
 व्यक्तोकरिष्यतीति । छपरचद्वयननियत तत्रयोयायक्षस्कारगिरि योवैविजयौ विभजतितमयो योय पाद्यात्योविप्रयस्तयामक तस्मिन् यक्षकारे
 तृतीयकूट योयशयिमो विजयस्तयामक चतुष्कूट द्वौद्वौषाद्यस्थितौ कूटौ तद्याया एक सिद्धायतमकूट द्विसोपयतचतुशनामकमित्यय । कस्मिन्न-
 पि वक्षस्कारे इमेमात्री नव्यभिषरतइत्ययस्थितौ । नन्सिद्धायतनकूटवस्थितमित्युक्त पयतचतुशनामकनु भिन्न २ यक्षस्कारनामानुयायित्येन कय-
 न । स्थित्रमित्युच्यते पव नमदृगनामकत्वेन धर्मखास्यास्थित्यस्य यनादृशयनस्य सर्वेप्रपि वक्षस्कारद्वितीयकूटेपु खव्यभिषारात् ॥ नच तद्विशपरकूटद्व-

रा,; त० खदप्यह्णं सुरपह्णं नागप्यवणं वंयपह्णं । इमाल्लणं उम्मिभालिणी फेणमालिणी गत्तीरमालिणी ।
इत्थपरिचालीए दीदोक्कना विजणमरिसणमया भाणिअह्ण, इमेदीदोक्कना अह्णवडिअ । त० सिद्धाययणकहे

अथान्यद्भवाः सद्यथा-यिज्ञयद्येजयन्ती जयन्ती आपराजिता ॥ चक्रपुरासहस्रपुरी जयसि जयाध्या १ इम यत्तस्कारा ७ सद्यथा च-
 भ्रूपयतः १ मूरपयत २ नागपयत ३ देवपयतः ४ सीतादायामहानद्या दाक्षिणात्यै याने ह्रीरावा १ शीनस्त्रोता १ इमा छस्तथाहिन्योनद्य क-
 दिशितु अर्नेरभर दिशितुपिण्डाया गीतोमदीह वसरदिजिने पासे एह विजयते । तेकेवा वम १ सुप्रविजय २ मद्वाद्यम ३ भाया यमकायरी
 त्रिमय ४ वसु ५ मुदणु ६ गधिल ७ गन्धिकायसी ८ दिजय ९ राजधानी एह जाकुटी ॥ तंफहा मिजया १ मैत्रयन्ती २ जयन्ती ३ आपराजिता ४ य

तृतीयचतुष्टयकृतमद्वयगणकवित्पद्यः । तथाहि । चित्रकूटग्रन्थकारे कूटपतुष्टयगणके आद्य निष्ठापतगणकट सप्तस्वयम्भारभाग्न सप्तसप्तोयककुलानाम-
 च चतुष्टयमुक्तुगणक तेषां कृतमद्वयवित्पद्यः एव भावश्च भावमीयमिति, दिग्गः प्राप्ताद्याः विपरीतदिग्गाविति ३ भजितव्याः यथाप्राप्त्याः प्र-
 गापोऽदाप्यादायापरी यद्विग्यादिगणितम भावे तथाहि कृतोविशयः आनायासाद्वापद्याः उत्तरस्या गीसयतोषपरस्य दक्षिणस्या पित्रकूटसुरल-
 यद्व्यकारपद्यतस्य पद्यिभायी भाष्ययतोऽगणकत्वाकारवत्कारपद्यतस्य पूर्वस्यामिति । गयपूकृष्टाविपूजयेद्यपि स्यात्स्यादेयवस्यभुम्भारेण तत्तद्विगिनि-

आसीद्युसीयुः स्युतेषाहिणी, एयहस्यपरिवाहीणु दोदायिजयाकूभरिसणामया नागियह्व । विसाथिदिसाने
 नाणिछह्वाने । सीतेस्यामुहयणश्च प्राणिछह्व, सीतेस्याएदाहिनिह्वे उत्तरिह्वे च । सीतेआए उत्तरिह्वे पासे इमे
 विजया,, त० यप्यं सुवप्येमहात्रप्यं चउत्येवप्यगावहं ॥ वगू स्य सुवगू स्य गचिउं गचिउावह १ रायहाणीने
 इमाट,, त० विजयाय वजयती जयती अपराजिया ॥ सक्तपराखगपूरा हयहृश्चत्रस्य । स्यउप्राय २ इमेवरका

यातग्राकाच २ इमयस्रकारः । तथाया अङ्गुपस्मआगीयिच सुखायः इमाद्यन्तयादिन्यातयाः । तथाया सीरादायीतस्त्राता अन्तवाहिनी गृथ
 मत्रपरिपद्या द्वी द्वे । विश्वी कूटमद्वयगणानको भणितस्त्री विगायिदिगभणितस्याः सीतोदामुखवन च भणितव्य । सीतोदादासिवात्य स्योत
 राट च ॥ सीतोदाया सीतराहे पाश्वेमेयिजयाः नद्याया-यमः मुयप्राप्तदाचमः चतुर्वीचमकायती ० यद्युयमयल्लुय गधिनोगचिलायती १ रा-

वपूरा २ मन्त्रापुर ३ निधे दृष्ट विजयपुरा ४ अपराजिता ५ खराजा ६ अगाका ७ सीतगणा ८ यङ्ग यरकारा पयम । तत्तेहा अकायती १ पट्याय
 सा १ आमीविप ३ सुपाय ४ यङ्ग अन्तरमदी गाखिबी ५ त्रैकेडा सीरादा १ गीतथाता २ अन्तरयादिनी इम इहा परिपाटीइ अन्नपूर्वीइ दैवेयिग
 य मरकाराऽयतगा श्रीगानामह सीयाकूटाने सरीय काणया दिगि यिविगि विश्रयती कइवी गीतोदामुखयमपथि कइया गीतोदामदीमद दक्षिण

प्याराजधानी देवोयलक्ष्मणः १ गच्छिनाथतीविजयो ५ योध्याराजधानी ८ । एवमुक्ताभिनायेन श्रीगोदाकुस्तयिजागृयगतविजयादिभिः पञ्चनेत्यर्थः
सम्वत्स पाद्याय पाद्यं भक्षितव्यमिति । अथार्चसंग्रहमाह । तत्प्रातावनीमुआह्वयति । विद्युत्प्राय नवर सप्तसप्तद्विविधितव्ये तावदिति भाषाक्रमे
अङ्गति, पदैकदेशेपदसमुदायोपचारात् अङ्गावती एव पश्येति । पद्यावतीति । अथद्विप्रिगनापिविजयाना भाषागयनीपायमाह । एवम्यपरिवाही-
इत्यादि । एवमुक्तरतीत्या अत्रपरिपाठ्यां विभाषणसप्तयगतविजयानुपस्थां द्वौविजयौ स्वस्यविजययतिभेदकथनम्कारगिरि-

यहाणी ८ एव मदरस्स पञ्चयस्स पञ्चत्यमित्तं पास भाणियसु ॥ तत्प्राताव सीतुंश्याए महान्दंए दरिक्कणिस्से
कूले इमेविजया,, त० पम्ह सुपम्हे महापम्हे चउत्ये पम्हगात्रह् १ सखेक मुएणलिणे सुठमेणलिण्यावह १
इमाठरायहाणीठ त० श्यासपुरासीहपुरामहापुराचेवहवह् ॥ विजयपुरा सुत्रराहुश्याय सुत्रया सुसोगतह
धीअसीगाय २ इमेवरकारा,, त० सुकेपम्हेश्यासीत्रसे सुहायहे । इमानं सुतरथाहिणी णडुंनु त० खीरोश्या

अन्तरगदी ६ गच्छिनाथविजय अथप्याराजधानी १ देवीयलक्ष्मणपयत १ गच्छिनाथतीविजयः अथोध्याराजधानी ८ एव सत्वरस्य पर्वतस्य पाद्य
सात्य पाद्यं भक्षितव्य । तत्र सायच्छिन्नोदाया दक्षिणात्येकूले इमेविजयाः । तद्याया पक्का सुपक्का नद्यापत्त चतुर्यः पक्ककावती । शुद्ध कुम्भ
दोमलिनः अष्टमानलिनावती १ इमाराजधान्य तद्याया-अष्टपुरी सिंघपुरी नद्यापुरी चैव भवति । विजयपुरी अपराजिना ॥ अथाराजगोकाव्या

गजोरनालीनी अतरगदी ६ गच्छिनाथविजय अथप्याराजधानी देव यरफारी पयत १ गच्छिनाथती विजय अथोध्याराजधानी । इम दक्षिणेति मेरुपयसनु
पदिमदिगियवती पासा आचवी ॥ तिहा प्रथम श्रीनोदामन्नानदीनश्च दक्षिणदिग्निं कूलाय यच्च विजय सप्तसप्तगायाह कहट्टे । तेकेहा पट्ट १ सुपट्ट २
नद्यापट्ट ३ चतुर्यो पट्टकावती ४ चतुर ५ कुम्भ ६ मल्लिभविजय १ आठमी नलिनावती विजय ८ गम्ह राजधानी जातिथी ॥ तेकेहा अष्टपुरा १ सी

यन्मानुरेपोत्तरदिग्मान्विगीतोदासुखमखण्डे भवितव्य यथा श्रीसायाः श्रीसराह सुखमनव्याख्यास । तथा व्याख्येयमित्यर्थः । अतुयविभागपिजयाद-
यस्त्वमे यप्रोविजयः विजयाराजधानी चन्द्रोयस्कारपर्वतः १ सुयप्रोविजयो वैजयन्तीराजधानी कर्मिन्मालिनीनदी २ महावतीविजयो जयन्तीराजधा-
नी सरोवस्कारपर्वतः ३ वामावतीविजयो उपराजिताराजधानी फेनमालिनीनदी ४ यन्मुयिजय खड्गपुराराजधानी भागावतस्कारः ५ सुयस्सुयि
जयःखड्गपुराराजधानी गम्भीरमालिनी फेनमालिनीयन्त्रमालिनीति गन्धिभोविजयो ७

नीगङ्ग २ महावप्पेविजये जयन्तीरायहाणी ३ सुरेवस्कारपर्वत ३ वप्पावद्विजए सुपरजिस्सारायहाणी ४
फेगमालिणीगङ्ग ४ वग्गुयिजए चक्षुपुरा रायहाणी ५ पागेवस्कारपर्वत ५ सुवग्गुयिजए स्वग्गपुरारायहाणी
६ गभीरमालिणीगङ्ग ६ गंधिदेविजए सुयस्सारायहाणी ७ देवस्कारपर्वत ७ गंधिलावद्विजए सुउस्सारा

तयकाराजधानी दाक्षिणात्यगीतामुखन श्रीसराहमपि ययनव भवितव्य । यथाज्ञातायाव्याख्यात यप्रोविजयः विजयाराजधानी चन्द्रावह-
स्कारपर्वतः १ सुयप्रोविजयः वैजयन्तीराजधानी कर्मिन्मालिनीनदी २ महावतीविजयः जयन्तीराजधानी सरोवस्कारपर्वतः ३ वामावतीविजयः उ-
पराजिताराजधानी फेनमालिनीनदी ४ यन्मुयिजयः खड्गपुराराजधानी भागावतस्कारपर्वत ५ सुयस्सुयिजयः खड्गपुराराजधानी गम्भीरमालिनी

श्रुतवाहिनी अतरनदी ६ मन्मथविजय अग्राकाराजधानी ७ सुखावह वरकारापर्वत ८ सुलिलावती विजय योतशाकाराजधानी ९ दक्षिणदिग्म-
गीतादामुपदम ९ उत्तरदिग्मिन् यच्च गीतोदासुखन इव जाणवी । जिन गीतामूलोमदिनो परह वप्रविजयनी राजधानी । विजया राजधानी १ चन्द्र
वरकारो पर्वत १ मुबप्रविजय वैजयन्ती राजधानी कर्मिन्मालिनी अतरनदी २ महावप्पेविजय जयन्तीराजधानी ३ सूरवरकारोपर्वत ४ यमावतीयि
अप अपराजिता राजधानी ५ फेनमालिनी अतरनदी ६ वग्गुयिजय चक्षुपुरा राजधानी ५ भागवतस्कारोपर्वत ५ सुयस्सुयिजय खड्गपुरा राजधानी

विषयकारः कुमुदोविजय अरजापूः अतर्वाहिनीमदी नलिनीविजयः अगोकापूः सुखायशेयस्कार नलिनायसीविजय सलिनायगीतिपयोय
भीतगोकाराजधानी दानिष्टाय श्रीनोदामुखनयनमिति । अथपतयविभागयमरः । सत्तरिद्वय्यादि । एवमेवास्तम्यायेनैय दानिष्टायगीतामय

रायहाणी ४ सोस्यसाध्यामहाणई ४ सखेविजए अथराहअरायहाणी ५ आसोविसंस्कारपहए ५ कुमुदे
विजए अरजारायहाणी ६ अतांवाहिणीमहाणई ६ गलिनेविजए असागारायहाणी ७ सुहावहेवस्कारपहए
७ सलिलावईविजए बीअसोगारायहाणी ८ दाहिणिहंसीनंश्या मुहयणे ८ उत्तरिहंवि एमेवभाणिअह्वे । ज
हानीडाए त्वये विजए अजयागारायहाणी चदेवस्कारपहए ९ सवप्येविजए वेजयतीरायहाणी २ उमिमालि

वस्कारपहए ३ पत्तागावताविजयः विजयपुरीराजधानी शोसंतामहाणदी ४ गृहोविजयः अपराजिताराजधानी आगीयियोयस्तस्कारपयन ५
कुमुदाविजय अरजाराजधानी अतर्वाहिनीमहाणदी ६ नलिनीविजय अगोकाराजधानी सुखायशेयस्कारपयन ७ सलिनायसीविजयः बी-

वारियेसा बलाएकावेधो दिगकुमारिका ये देवो आंशयो, अथअप कूटमइ विषे कूटमरोयम नामइ देवता जायवी राजधानी दक्षिणदिग । ते कुमुदये
हे मंगवन ! इमकाईह्वे । विद्युत्प्रमवरकारो पर्यंत । हे गीतम । विद्युत्प्रमजनाने यरकारोपयन विजयलीनोपरे रक्तयण मुवणमयपसामाटे बी
परं भातइठइ सद्योतकरं प्रगाफाति करइठइ । विद्युत्प्रममामय इडा देवतादे पयोपगोस्थिमळे । यायत् मसइवइ । निषइ जयइ हे गीतम ।
इम कइइइइइ विद्युत्प्रम २ पयत गिरतरपणै यायत् नित्ये । इम पम्जनाने विजय अद्यपुरी राजधानी अकायतीगाने दकारो पयंत १ सुप
स्तमियजय सीइपुरी राजधानी २ सीरादाअतरमहाणदी २ महापटनविजय महापुरी राजधानी ३ पट्टोपती यरकारोपर्यंत व पट्टकायतीविजय यि
अपपुरी राजधानी ४ गीताओता अवरनदी ४ सखविजय अपराजिता राजधानी ५ आसीयिय यरकारोपर्यंत ५ कुमुदविजय अरजाराजधानी ६

हाधिपराश्रयायी यपाश्रय यायव्यादिगान्याच प्रागभिदिता साया देयकुलधरस्कारयो ययायोग मिदुद्विभूतधर्मैकताधिपराश्रयान्यो ययाचम भा-
 म्नेप्यभिप्रात्याय गन्तुमुपिता स्तथापि प्रस्तुमसुप्रसन्नधियादाऽर्जोपु पुन्यभीमलयगिरिस्तदुप्रविचारयुनीच तथादगनाभावात् । अस्मागिरिविराग्या-
 त्या दधिप्रेभत्यनसि । अयाव्या नामभिनिमिष पिपृक्षिणः ॥ सेकेयतेभ्यमित्यादि । रत्नरभूत्रे यियु रप्रभोयश्रस्कारययतो यियु नियरनस्वयंमपस्या-
 त सकन समन्तादवजायते त्रुष्टांस्त्रुपि प्रमिमानि गन्ध यियु रप्रकाशवति । एतदेवब्रह्मपति जास्त्रस्यादासन्न यन्म द्योतयति स्वयम प्रभायते गो-

देयकुरुपम्हकणगसोवात्य ॥ सीउश्यायसयज्जल हरिकूलेचेधयोधसु १ एणहरिकूडवज्जा पचमईथ्यो णेअसु ॥
 एणसिकूडाण पुच्छादिसिधिसिद्धिज्जल जहामालवतस्स हरिस्सहकूले तहेवहरिकूले रायहाणीदाहिणेण जह
 चेव वमरचचा तहंय णेअसु ॥ कणगसोवत्यिअ कूलेसु मारिसेणा १ बलाहयानु २ दोदेवीनु अयसिठकू-
 लेसु कूडमरिसणामयादेवा रायहाणीनु दाहिणेण ॥ सेकेणठेण नते ! एव बुद्धं विज्जुप्पमे वस्कारपहए २

सिद्धय यियु आनन्दकुमपन्सकाकस्सन्मिक्काम गातागानपयन हरिकूट चैव धोद्व्य १ यथानिहरिकूटवज्जानि पचगतिक्कानि नेतव्यानि ॥
 यथेया कूटाणा पुच्छानिद्विगुद्विषमंमव्यानि । ययामान्ययतो हरिमकूट तथैयहरिकूट ॥ रात्रधामी यया चैवद्विषयत वमरचक्षुसाराश्रयानीत-
 पेवमेतव्या ॥ कनकसीमन्तिककटयोश्रारिप्य अणव्वकटिक्क कमार्योदियेने अयमिष्टेपुण्ड्रेपु कूटमट्टगमकादेवा, राजधान्योदनिजेम ॥ अयकेनाथेने

यियु रप्रभमासु गन्नदन्त धरकापो पयस छ । अजर दधिप्रेड लांमा त्रिम नामपयत पयस तिमजाणसो, यत्तलोधिकेय भये तपगोय रातामुयणंनिमनमय
 छे । यायत् वेयता यमरुद्धे । यियु रप्रभमासा दे जगयन् । गन्नदन्त धरकापोपयसमव विपव केतसाकूटवज्ज । दे गौतम ! मयकूटकइच्छे । तेकेवा यिद्धा
 यतमकूट १ यियु रप्रमकूट २ देयकुरुकूट ३ पल्लकूट ४ कनककूट ५ सीमन्तिककूट ६ सीतोदाकूट ७ यवजणकूट ८ हरिकूट ९ सपद्मगायाकइच्छे । सिद्धायतम

हाचिपराज्यापो यपाकन यायव्यादिगान्याच प्रागभिहिता स्यात् देवकुन्वसस्कारयो यंयायोग विद्वद्विद्वत्तयजोक्तुचिपराज्यान्यो यपाकन मा-
 र्त्तप्यामेजंत्वाप दृष्टमुचिता स्यापि प्रस्तुतसुसुचिपियायद् भद्रौपु पुस्त्यश्रीमलयगिरिस्तसुप्रयियारवृणीन तथादृग्माभायात् । अस्मागिरिविराग्या-
 स्या दिशिदेवत्वमस्ति । अयास्य नामभिनिमिष निपुष्टिपरश्च । सेकेणठेभिमित्यादि । सप्तमूत्रे यिद्युप्रभोवसस्कारपर्यसो यिद्युविद्यरन्स्वपुमयत्या-
 स सुवन समस्तान्वसामते दृष्टणाह्वि प्रनिभानि यन्त्र यिद्युप्रमक ग्रहति । एतदेवद्रव्यति प्रास्त्रत्यादापन यस्तु द्योतयति स्वरूपन प्रागवने गो-

देवकुत्तपम्हकणगमोवात्य ॥ सीनुच्यायसयजल हरिकूनेचेयमोघर्षे १ एणहरिकूद्वज्जा पचसईश्यां णेअह्व ॥
 एणसिकूडाण पुच्छादिसिविसानु जहापोलवत्तस्स हरिस्सहकूने तहेवहरिकूने रायहाणीदाहिणेण जह
 चेव चमरवचा तहेय णेअह्व ॥ कणगसोथित्यश्च कूनेसु बारिसेणा १ बलाहयानु २ दोदीवीनु अत्रसिठकू
 नेसु कूडमरिसणामयादेवा रायहाणीनु दाहिणेण ॥ सेकेणठेण जते । एव बुच्चई विज्जुप्यमे वस्कारपह्वए २

सिद्धय यिद्युकापदेवकन्दपस्तकाकस्त्रिकालास ग्रामाशानगगण हरिकूट चैव वीक्ष्य १ यतानिहरिदूतवज्जानि पश्चगतिकानि नैतव्यानि ॥
 यमेवा कूटाना पुच्छानिदिग्गिपिस्त्रिनेत्रध्यानि । ययामान्ययतो हरिमहकूट तथैयहरिकूट ॥ रात्रधानो यथा चैवदमिणत वनरश्चक्षुराराशयार्जित-
 वैवनेतव्या ॥ काफमौगिस्मिककूटयोथोरित्त धगासकविक कृमायोदियने अत्रगिष्टेयकूटेषु कूटसदृगमयादेवा , राजपान्योदलिणेन ॥ अत्रयकेनायंस

यिद्युप्रभनाभाश्च गजदन्त यरफारा पयस छे । उत्तर दक्षिणेऽ साथो त्रिम मानयत पद्मत तिमजाणश्च, यतशोधिसेप सव सपनीय रातामुदयमिमनसय
 छे । यायन् देयता वमरुद्धे । यिद्युप्रभनाभा दे प्रगयन् । गजदन्त यरफारोपयंतमश्च यिपश्च कंतसाकूटद्वार । दे गीतम । भवकूटकश्छे । तेकेडा मिद्रा
 पतमकूट १ यिद्युप्रभकूट २ देवकुत्तकूट ३ पत्तकूट ४ कनककूट सौर्यमिककूट ६ सीतोदाकूट ७ गजजलकूट ८ हरिकूट ९ सप्तद्वारापाकश्छे । चिद्वारायस

ति । अपि चाप्य शास्त्रलीकृद्वा यदा तदा वा सुपर्णं क्षुभारापिपदेवेष्टुदेवेषु शालिनीकास्थान । तद्याथाह । सुपर्णतागर्भं गो कृत् । ग्राहमलीयुनयस्त
व्यापयसरे तस्य देवदेवेष्टुदेवेषु वसन् सयोगि तत्क्रीडास्थानमिति अथगिष्ट तदेव जगुप्रकरणतोक्तमेव यागिज्ञेयः सदर्शित इत्यर्थः । किंपरपर्य
तमित्याह । यामदेष्टुदेवेषु देवोऽत्र परिवसति । सेनार्थेन देवकुमारो देवकुमारः । अथापरमित्यादि । प्राप्यत् । अप्यनुपयस्यस्कारावसरः । अहि

म येते पं० ? मवरस्स पञ्चयस्स दाहिणपञ्चल्यमेण णिसहस्स वासहरपञ्चयस्स उत्तरेण विज्जु प्पन्नस्स व
स्कारपञ्चयस्स पुरल्यमेण सोमणसयस्कारपञ्चयस्स पञ्चल्यमेण सीलमाए महान्हंए पञ्चल्यमेण देवक्रराए
पञ्चल्यमद्वस्स बज्जमसुदेवसजाए एत्थण देवकुरोए कून्सामलीपेठेणाम चेठे प० ? एव जावेव जयसुदवणाए
वप्पञ्चयासावेव सामलीएवि भाणिञ्चञ्चा णामविह्वणा, गरुडेवे रायहाणीदस्सिणेण स्यञ्चसिठ तच्चंय जात्र

ताम । मवरस्स पर्येतस्य दक्षिणपश्चिमयोः निपथस्य वयपरपथस्य उत्तरतः विद्युत्प्रपथस्य वस्कारपथस्य पूर्वस्या सीमनस्य वस्कारपथस्य पथि
मतः सीतापानहान्ता पश्चिमाया देवकुम्भोपयिमाहुंस्य बहुमण्यदेशानां अत्र देवकुम्भं पुनरुप कूटगात्रमलीपीठनाम्ना पीठं प्रपन्नं ? एव यावेव
अम्याः सुदक्षनाया वक्तव्यता चाप्येयगात्रमस्यापि मक्षितव्यानामभिहीना, गरुडोदेवाः, राजधानीदक्षिणेन अवशिष्टं तद्वय पायत् देवकुम्भं प्रदेवः

एतलीआवापे आतरइ शीतोदामर्दाने बहुमण्यदेशभागइ विचि ईहा निपथद्रवनाभे द्रवकाइ । इम जेइ मीलयत । अतरकूर १ वंदन ३ सुरायत ४
नाकयत ५ एइ पाप द्रवनी वक्तव्यता पूयकडो तेइय वक्तव्यता निपथ १ देवकूर २ सुर ३ मुलस ४ विद्युत्प्रपथ ५ एइ पांचद्रवने जाययी । एइनी राजधा
नी दक्षिणदिगे । किइ । हे भगवन् । देवकुरने बिण्णे कूटगात्रमली पीठनामइ पीठल्ले । हे मीतम । भेरुपयतने दक्षिण पश्चिमविचि निपथनामा यवेपरप
थदने उत्तरदिगइ विद्युत्प्रपथनामा गरुडव भरकारापथवने पूवदिगइ सामसवसनामा गरुडवत भरकारापथवने पश्चिमदिगि शीतोदा महाजदीने पथिस

रुमिन्त्यादि । सर्वस्वष्ट । भास्ववदनिदेशेन वाच्यत्वात् मथर । समग्र सर्वोत्पन्नारक्तमधसो मय । अथात्रकूटयत्कथमाह । विष्णुप्यभेदइत्यादि । मधसु-
प्रयत्त । ससरसूत्रेविद्यापतमकूट विद्युत्प्रमथकस्कारान्नाकूट देवकुसुमाच्चाकूट पस्मविजयकूटः कनककूट सौयस्मिककूट शीसादकूट शतवयनकूट
हरिनात्रोदशिवने यस्यपि विद्युत् कुमारेश्वरस्य कूट हरिकूटं उक्तमेव । तथसृगाययाह । सिद्धे अविष्णुनाभेइत्यादि । एतानि हरिकूटानि पञ्चाशतिका
नि द्वावध्यानि, एतेषा कूटानां कश्चिजने । विष्णुप्यनेयरकारपद्युय विद्यापयत्कूटकाल महे पक्षर्त्त ? इत्येवरूपाया पृष्ठाया दिशोविदिश इशया य

देवकुरुष्व इत्यदेवेपलिङ्गवमिडिङ्गं परिचसद् । सेतेणठेण गो० । एय वृद्धं देवकुराए, अटुत्तरचण देयकुराए अटुत्तरचणदेवकुराए । कहिण जते ! जयद्दीवे २ महाविंदेहेवासं विज्जुप्पमेणां वस्कारपसुए प० ? गो० । णिसहरस वस्कारपसुयस्स उत्तरेण मदस्स पसुयस्स दाहिणपसुत्थिमेण देयकुराए पञ्चत्थिमेण पम्हरस थिजयस्स पुरत्थिमेण एत्थण जयद्दीवे २ महाविंदेहेवासं विज्जुप्पमेणां वस्कारपसुए प० ? उत्त

पत्न्योपनास्थितिम् परिवर्षति । अथैतेनार्चनं नीतम् । यथमुच्यते, देवकुर्यात् २ अनाम्नर च देवकुरुषु कृषदन्त । कम्पूद्वीपे २ महाविद्वद्वर्यपे विन्
शुभ्रमीनाम्ना वषस्कारपर्यन्तः प्रश्नः २ नीतम् । निपचस्य वषस्कारपर्यन्तस्य उत्तरस्या मन्दरस्य दक्षिणदिशि यो देवकुरुषा यन्निनाया पत्नस्य
विजयपत्न्यं पूजया अथ कम्पूद्वीपे २ महाविद्वद्वर्यपे विन् शुभ्रमीनाम्ना वषस्कारपर्यन्तः प्रश्नः २ उत्तरदक्षिणायतः सद्य यथा मास्ययत्नं सर्वं

विर्गे देवकृत्ता पधिसादुमे यदूस्मृभागे समेषिष्यइ इहा देवकृत्ते मिये फुटगाएमली पीछामे पीछछे । एम पूर्योक्त प्रकार जेइ जायू सुदसनीनी य
कव्यता तेइण ब्रह्मसामलीनी पणिकषवी, जिस जावूयने १२ नाम ते जासनीने मही इम १२ नाम दिन। छथिकाय मरुत्यनामे देयमा राजपामने
दक्षिणदिशि अवगोप तिमम जाखसु यावत् देवकृत्तामे देयता पस्तोपनीस्थितिइ । यमइछइ तिसरे छये छे गीतम । इमकषिष्ये । देयकृत्तामइ नि

बभ्रुवमसुपमायणं सोम । अपेतासूत्रकुशुल्यवक्ष्यत्येवमकाविविचित्रकूटी पयती स्यान्नतः पृथुति । अक्षिण जने । देवकुरास्यचित्तिवित्तद्वारा
 त्यादि । व्यक्तमवर । एवमुक्तव्यायण येयपसकपवतयोर्यक्तव्या इति श्रयाः सेवेनया धिप्रविचित्रकूटीयाः यमदधिपतिचित्रविचित्रदेवयो रात्रपायौ
 दधिबनति । अयद्देवपक्षकूपयाह । कश्चिन्नित्यादि । एवमुक्तासापकाभारेण येन नीलवतुस्तदुक्तवभैरावसमास्ययतां पञ्चमार्द्रपाया उत्तरकठ
 पु वक्तव्यता वैव निरपदेवकुशुल्यमविद्युत्प्रभामक्षानां मेवया एतवीयापिपुसुराखाराश्रयाप्या मेवतादित्येनेति शेष ॥ अपेताम् जम्बुपाठनु
 ३२ वृत्तपाठ क्तास्तीति पृष्ठकाह । अक्षिन्नित्यादि । प्रसक्तप्रपवत् । भवत् कूटाकारा गिराभरा आरमवो तस्याः पाठ उत्तरदूत्र मन्दस्वयवरा-
 स्य दक्षिणपदिनायां निम्नकाये निम्नकातरस्यां विद्युत्प्रजवसस्कारस्य पूयतः गीतादायामदानद्याः पदिमाया दण्डकूटां गीतयोत्तरकठ्यानिम्न-
 गीतोदया द्विचक्रतानां पदिमाईस्य बहुमप्य देवमाने अत्र प्रष्टापकनिदिददेये देवकठपञ्चम एवमयाः कूटगानपनीपीठ नाम पीठ प्रपत्त २ ययन

पञ्चयदस उत्तारक्ष्णातु चरिमतात अठवासीसे जोश्रुणसए चत्तारिश्च सत्तजाए जोश्रुणस्स स्याहाए भीउ
 स्याए महाणहंए पुरालिमपञ्चल्यिमेण उन्नतकूले एल्यण चिस्सविचित्रकूटाणाम तुह्ये पछया प० ? एव
 जवेव जमगपछयाण तचेव एएसि रायहाणीतु वरिक्केण ॥ कहिस्स जते । देवकुराए गिसहदेहेणाम दहे

वपपरपवव स्योनराश्रवत्वात्तत् अष्टविश्रनिमोजगगानि चत्वारिचक्रमगान् यात्रनत्वा पापवासीनायामदानद्याः पूयपदिमयाः त्रभयो
 ब्रह्मणोः अत्र चित्रविचित्रकूटी नाम्ना द्वौ पयती प्रपत्तौ ? एव यदेव यमकपवतयोः तदेव, एतयो राजपाप्मोदविचित्रेति ॥ कुजदत्त । देवकठपुर

मदिगिसाधो नसर दक्षिण पाहली इग्यारहकार १९८० योजन आठसे बियालिस १९४२ योजन अर्धे यड्गखीसीया ज्ञाग यात्रमला एतला पोह
 सपवर, विम वत्तरकुरातोमक्तव्याता पूयकरी पायन् अनुसजता परपराह यर्चता, पट्टनच १ मुगगया २ छमना ३ सहा ४ सेतली ५ गमेवारी ६ ॥

स्तुत्रानुसारेण देव कदा सुदृशनाया यस्तथ्यता सैव शास्त्रमस्याष्टपि प्रणितव्या । अत्रविशेषमाह । नामानि प्राग्व्यावशिष्टैर्द्वादशभिर्लब्धनामभि
विहीना ब्रह्मगन्तकीनामनि नमस्तीत्यर्थः । तथा अमादृतस्याने गुरुदेवो उग्रगुरुगुरुदशातीयो वेणुदेवनामा सतातरेण गुरुदेवनामायादेवः
रात्रुपान्यस्य गुरुदेवोदितुस्या तथा मन्त्रे ऽनुक्तमपीदं वाच्य । अस्मदीयं कृटानिष प्रासादभयनातरालयस्तीनि रजतमयानि लघुधुमन्तु सस्य मयान्

प० ? गो० । तंसि चित्तयिचित्तकूटान पञ्चयाण उत्तरिह्वात्तु चरिमतात् अष्टचोक्षीसे जोश्रुणसए चत्तारिअ
सत्तभाए जोश्रुणत्स अथाहाए सीत्तथाए महाणदंए बज्जमसुदेसजाए एत्थण णिसहदहेणाम दहे पं० ?
एय जावेय णीलवत्त १ उत्तरकुरु २ च ३ एरायय ४ मालवताण ५ वत्तसुया सचिवणिनह १ देवकुरु २
सूर ३ सुलस ४ विज्जुप्यमाण ५ णेअसुवो रायहाणीत्तु दारिक्केण ॥ कहिणं जने। देवकुराए कट्टसामलिपेटेणा

नियपद्वेदोतात्ता द्रष्टः प्रष्टतः ? गीतम । तथाचिद्विचित्रकूटयोः पक्षतया औत्तराहावर्त्तनात्तात अत्र चतुस्त्रिंशद्व्योजनशतानि घत्वारस्त्रसज्जानाम
धागाम्य अयं यथा गोतायामद्धानद्या मण्डुमध्यदेशमार्गं अत्र नियन्त्रदेशमार्गं द्रष्टः प्रष्टतः ? एय यथिवमीलयदुत्तरकुरुवैरावतमाल्यवता इत्त-
व्याता माचैव नियपदेयकुरुनरसुनमविद्याप्रज्ञाना नेतव्याराज्यान्योदक्षिणेनेति ॥ ह्रमदन्त । देवकुरुषु कूटगार्मलिपीठमार्गा पीठ प्रष्टतः ? गी-

किंवा हे भगवन् । देवकूर्ते विषे चित्रविचित्रकूटमामह य पर्यवर्त्ते । हे गीतम । नियमनामा यथपरपयतनां सहरदिगिणा चरिमातयको आहर्त्ते यो
श्रीस पद्वध याज्ञान अर्त्ते च्यारिसातियाभाग योजनना एतन्मो छासरो शोतादानहानवीर्त्ते पूयअर्त्ते पयिर्त्ते यवर्त्ते येतट देहा चित्र विचित्र कूटमाने ये
पयतत । एतं यत्त यमकपयसनु प्रज्ञाव्यकटू तिमज्जमवैजाणुषो, एवमी रात्रयाभी सेकयकी दक्षिणदिशि । किंवा हे भगवन् । देवकुरुने विषे नियपद्वहना
मं द्रष्टे । हे गीतम । तेह चित्रविचित्रकूट पक्षतया उत्तरदिशिणा चरिमातयको आहर्त्ते योजन अर्त्ते च्यारसातीया भाग योजनना

अमुपमायणमतो देव । अथैतावन्तुल्ययत्नस्यैव समन्ताद्विचित्रकूटी पर्वतो स्थानतः पृथुति । कश्चिन्मने । देवकुराद्यचिन्मविचित्रमद्वय-
त्यादि । अथभार । एवमुक्तव्यायन देवपमकपवसयोक्तव्यता इति श्रव्य, सेवेनया चित्रविचित्रकूटयाः यमद्विचित्रविचित्रद्वयो राज्याव्यो
दक्षिणमति । अथप्रदपचकक्षरूपसाध । कश्चिन्मत्यादि । एवमुक्तलापकामुसारेण येन नीलशुक्लरक्तचन्द्रेणयतभात्यत्रता पञ्चमा त्रयाद्या उत्तरक-
पु वक्तव्यता येन निपयेदेवकूटसुरमुलमन्त्रिगुप्तप्रभमन्त्राणां मन्त्रव्या एतदीयाविपसुराकाराश्चप्राप्याः महतादक्षिणेनेति शेषः ॥ अथैतास्तु अनुवीर्य-
हव वृत्तपाठ प्राप्नोति पृथुत्वात् । कश्चिन्मत्यादि । प्रसन्नप्रप्राप्यत् । भयत् कूटान्तरा गिराभार शरमनी तस्या पीठ उत्तरमुद्रे मन्दरस्यपत-
स्य दक्षिणपथिमायां निम्नप्राये निषण्णसात्तरस्यो विदुग्मप्रवक्तृस्कारस्य पूयतः गीतोदायामदान्तराः पश्चिमायां देवकूटानां गीतयोत्तरकूटानामिद-
गीतोदया द्विचक्रतामा पश्चिमादस्य बहुगण्य देशभावे अत्र प्रष्टावकनिर्दिष्टदेवो देवकूटपुष्पजगत्तारकाः कूटगण्यनीपीठ नाम पीठ प्रपञ्च ? स्यम

पञ्चयदस उत्तारस्व।उ चरिमताः अठवासीसे जोष्यणसए चत्तारिष्य सत्तनाए जोष्यणसस स्याहाए भीउ
स्याए महागईए पुरात्यमपञ्चल्यमेण उजठकूले एत्यण चिन्तयिचिन्तकूटानाम दुधे पछ्या प० ? एव
जसिंथ जमगपछ्याण तचैत्र एएसि रायहाणीउ दारिकणेण ॥ कश्चिन्म जते । देवकुराए गिसहदेहेनाम दहे

वपचरपवत स्त्रीतराश्वामान्तात् अटन्त्रिभानिगेजगयनानि पत्वारिचमस्तभगान् याचनत्वा याचयासीतापाभदान्तराः पूयवधिमयाः उभयोः
कूणयोः अत्र चित्रविचित्रकूटी भाषा द्वी पर्वतो प्रपत्ती ? एव पर्वतेव यमकपवसयाः तदेव, एतया राज्याव्योद्विचित्रेति ॥ कृजन्त । देवकूटपुर

महिजिर्भायो उत्तर दक्षिणतः पावली इग्यारहजार ११००० योजन आठसे विपालिस ११८४२ योजन अर्धे पट्टीसाया प्राग याजमना गतला पोष
लपय, त्रिग उत्तरपुराणीयक्तव्यता पूयकरी यायन् अनुजत्रदा परपराश यत्तया, पट्टयण १ मुगयण २ स्यमया ३ सहा ४ ततली ५ यनेद्वारी ६ ॥

मण्डूते सुयरादेवी कापगण्डे वामनिष्ठा अष्टशिष्टेपुण्ड्रेषु कूटसदृशनामानोदेया तेषां रागाधान्यो मेरोर्वक्षिणतश्च । इदानीं देवकुरुव । कश्चिन्म
तैवत्यादि । कथमस्म । महाविदेहैवैयं देवकुरुखोनाम कुरुवः प्रपन्नाः १ गीतम् । सन्तरनिरेवक्षितो निषपादं रुतरतो विद्युप्रभयकृस्काराद्रेनेववकीय
स्वागजदनाकारनिरे पूयंतः सोमनयकृस्काराद्रेः पश्चिमाया अत्रावरं देवकुरुखोनाम कुरुवः प्रपन्नाः २ त्रैयप्रगुत्रत् इमाद्योत्तरकुरुषा यमलजातकाद्वेति
उवविदेहमाह । ययोत्तरकुरुषा यकृत्यता । कियद्वूरभित्याह । यायदुभयत सन्तानेनानुयमानः नः सन्ति यर्षमासनिर्देशः कालत्रयेप्येतेषां सप्ताप्र-
तिपादनार्थः । केतेहत्याह । पट्टगत्याः १ भृगुगत्याः २ अमनाः ३ सप्ताः ४ तेजस्तस्मिन् ५ शर्मेधारिणः ६ एते ननुप्यजातिनेदः । एतद्व्याख्यान ८१

उदीगदाहगविच्छिन्ना इक्कारस जोस्थणसहस्राद् अथयवायाले जोस्थणसए दुस्सिथ्य एगुणवीसइनाए जोस्थ
णसम विरुक्मेण । जहा उत्तरकुराए वत्तुया जाय स्थणसज्जमाणा पम्हगवा मिथ्यगवा अममा सही तेथ्यली
सणीधारी ॥ काहिस जते । देवकुराए चिसात्रिचिसकूलाणाम दुखं पत्तया ५० १ गो० । णिसहसस वासहर

स्वातपयतस्य पश्चिमायां आन महाविदेहैवैयं देवकुरुखोनामा कुरुवः प्रपन्नाः १ प्राचीनप्रतीचीनापता सन्तरदक्षिणविक्षिप्तार्थाः २ एकादशयात्रनसहस्रा
णि अष्टपट्टाचत्वारिंशानिमियोजनशतानि द्वौपैकोमयिद्विभागौ योगतस्य विरुक्मेन । यथा सन्तरदुरुषा वक्तव्यता यायदनुसक्तान् ३ पट्टगत्या १
भृगुगत्याः २ अमनाः ३ सप्ताः ४ तेजस्तस्मिन् ५ शर्मेधारिणः ६ । कथमस्म । देवकुरुपश्चिपश्चिच्छिन्नकूटी नास्त्राद्वीपयस्ती प्रपत्तो १ गीतम् । निषपस्य

नैकघनकूटनह विपे दवी सुवर्माखण्ड यरसमिश्रानामाह देवी आषवी अष्टसेपकूटने विपे कूटसरिपेनामं देयता जाणवी राजधानी दक्षिणदिशश्च । दिश
३ प्रगवम् । महाविदेहैवैयं विपे देवकुरुनामं कुरुख । ३ गीतम् । मेरुपयैतमे दक्षिणदिशश्च निषपतासः ययथर पयतमम् सन्तरदिशश्च विद्युप्रभना
मा गजदना वक्कारापयतने पुर्यदिशश्च सायनसमासा ४ जदन्त वरकारापयतने पश्चिमदिशो इहा महाविदेहैवैयं इहा देवकुरुनामाह कुरुखे पूर्वपश्चि

अधुनी ५०
जाग ५२
५४७४॥

त्येन प्रागतिदिशितोपि सात्त्विकापवकूटाग्रस्येन कूटापिभारेऽपेक्षितवति । कूटानांदिग्विदिग्व्युत्थता यथा भेदोऽग्रस्यामल दक्षिणपूर्वस्यादिनि वि
हापतमकूट तस्यदक्षिणपूर्वस्या पञ्चमयिमलकूटस्योत्तरस्यादिनि द्वितीयभोगमकूट सस्यापि दक्षिणपूर्वयो दिशि तृतीयगङ्गलापतोकूट इमानि त्रि-
विंकूटानि विदिग्भायीनि मगलायतोकूटस्य दक्षिणपूर्वस्यां पञ्चमयिमलकूटस्योत्तरस्यां यतुर्ध देवकुण्डकूट तस्यदक्षिणतः पञ्चमयिमलकूट तस्यापि दक्षि
वतः पर्यं पञ्चमकूट अस्यापिदक्षिणतो निपपस्योत्तरव सप्तमयामिपकूट अर्धोत्तरमयानि परिसाजता द्विगवन्कूटद्वयानि प्राभादादिकसर्वे गृह्यतु वि

त्रिदिसाष्टमोनिच्छा, जहा गद्यमायनस जत्रर विमलकचणकूटसु देयपात्र सुवच्छावच्छमिष्टाय स्यवसिष्ठे सु
कूटसु सरिसणोमया देवा रागहाणीह दस्किनेण । कट्टिया भते ! महाविदेहेवासे देवकुराणामकुरा प० ?
गो० । मवरस पञ्चयस्स दाहिणेण णिसहस्स वासहरपञ्चयस्स उत्तरेण विज्जुप्पहस्स वस्कारपञ्चयस्स पुरात्यमेण
सोमणसवस्कारपञ्चयस्स पञ्चत्यमेण एत्थण महाविदेहेवासे देवकुराणामकुरा प० ? पाईणपङ्गायया

आचन ३ यमिष्टकूट ७ पाद्व्य ॥ १ ॥ एवमवाक्पिपसुगतिनिंकूटानि, यथा पुष्कानिदिग्विदिग्वु भवितव्यानि ॥ यथा गन्धादगस्य । विमलकापन
कूटो मवर, देवताः । मवरसा, यामनित्राच २ अत्रविष्टिपुंकेतु ॥ अङ्गुणामकारेवा राजधान्य दक्षिणतः । महाविदेहेऽप्य देवकुरा
नाम्नाकुरव मज्झताः ? गीतम । मवरसपर्वतस्य दक्षिणस्यां निपपस्यपथपयतस्योत्तरस्यां विरथुप्रभस्य ॥ वस्कारपयतस्यपयस्या नीमनमस्यवच-

इहा देवता महद्विंश वाचन् यस्यहत्ते । तिरुव ७५३ हे भोतम । यायत् तिरुव भोगमसमागा यत्तारपवतगजदन्तां द्रवनाकूट । हे गीतन । यात
कूटै । तलेहा निहापतम १ भोगमकूट २ योत्रो आक्यु मगलायतीकूट ३ देवकूट ४ विमलकूट ५ वाचकूट ६ यामिष्टकूट ७ आणय १ इम ७
मवापस्य योक्तमनाकूपर्वे पोहमपर्वे कूट एवनीपुकादिनिदिग्विदिग्वकूट आक्यु निमगपमावनाकस्या तिसत्राक्यु । एतस्याप्येव विमलकूट स

वत् । मगयान्ताह । गीतम् । सीमनसेष्वकारपवते यद्वा देवादेव्यय सीम्या द्वायकुसेयाया अभायात् सुमनसीमम फालुयाभावात् परिवस-
 तत सुमनसासुयमावाचसति सीमनसः । सीमनसभाभावाद्देवा नर्हिकः परिवसति । तेनसदुयोगात् सीमनसवसति । सेण्डकठे खमित्यादि
 वत् । सीमनसे इत्यादि । प्रायः सुप्रयुक्त । नवरसेवा कूटाना पृष्ठेतिप्रस सूत्ररूपादिणि विदिशिष प्रखितय्या । कदिणजसे । सामणसे धरकारपम-
 सदापयणकूटे साम कूटे पकते ? इत्यादिरूपा, ययाग्यभादमस्य प्रयमवशकारगिरे मसानाकूटाना विगविदिगस्त्यता नयात्रापि, अत्रवासन-

हारिगाउष्यसयाइ उष्टेहेण संस तहेव सव्व णवरं थ्थठेसे । गो० । सीमणसेण वरकारपवए वद्वेदेवाय देवीउ
 थ्थ सीमासुमणा सीमणसिष्ठा, सीमणसेथ्थ इंत्य देवेमहिहीए जाव परिवसई । सेतेणठेण गो० । जाय णिन्ने ।
 सामणसे वरकारपवए कइकूटा पे० ? गो० । सत्तकूटा पे० ? त० सिद्धे १ सीमणसे २ थिथ्थ बोधहे मगलावई
 कूटे ॥ ३ देवकुरु ४ विमल ५ कचण ६ वसिठकूठेथ्थ ७ बोधहे ॥ १ ॥ एवसहे पचसइथ्थाकूटा । एएसिपुछादिसि

वरपवतात् चत्वारियाजान्पूज्यं मुयत्वन पत्वारिण्य तमसान्पुद्गेन, जपतवेवमयं, मयर छप स । गीतम् । सीमनसेष्वकारपवते यद्वा
 देवादेव्ययसीम्या सुमनसः सुमनसिष्ठा । सीमनसदात्रदेवो नर्हिको यावेपरिवसति । अयेतेनार्हेन गीतम् । याधमित्यः । सीमनसेष्वसु-
 रपवते वतिकूटानि प्रज्जसामि ? गीतम् । सत्तकूटानि प्रज्जसामि ? तथ्या-सिद्धे १ सीमनसमपि २ आदुथ्थ मङ्गलायतीकूट ३ ॥ देवकुरु ४ विमल ५ ।

से पीएलो जिम मालवततार्हे मज्झन्ता यद्धातेपपस पूजकथो तिमरहएणि कापको, इतन्नादिसेव रुवकपासयई । निमल पायत् प्रतिकूपई । मिय
 पनामा वर्षधर पर्यतर्हे समीपे ध्यारहे याजल कर्हे लपपवइ ध्यारसइ ४०० गाऊ देहे क लपकई । गीपतिमज सब्बनाकयो । एतलोविसेव प्रपतेइ
 ने कइइइ । हे गीतम् । सीमनसभाभागमदतो वरकारपवतर्हे थिणइ पको देववा देवी सीमकूपेष्टादिरहितइइ सुमनयोकादिरहित । सीमनसुमारो

त्यादि । मागवत् । भगवताम् । गीतम् । सीमन्तसेवसंस्कारपयसे बहवो देवादेव्यश्च सीम्या क्षायकुचेष्टाया अभावात् सुमनसोभन क्षालुष्याभावात् परियस-
न्ति । सप्तः सुमनसापुयसायासइति सीमनस । सीमनसनामायाअदेवा नष्टर्दिकः परिवसति । तेनतदुयोगात् सीमनसइति । सेरएणठेअमित्यादि
मागवत् । सीमन्तसेइत्यादि । मायःसूत्रयान्त । नवरसेना कूटाना पुञ्चेतिप्रश्न सूत्ररूपादिशिषिषिदित्याया । कश्चिज्जते । सीमन्तसे अस्कारपय-
ए सिद्धान्तपयस्कूटे खान कुहे पक्षसे ० इत्यादिरूपा, यथागन्धमादनस्य प्रथमवशास्कारगिरे सप्तानांकूटानां विगृहिदिगुलक्ष्यता तथात्रापि, अत्रचचासञ्च-

क्षारिगाउच्यसयाइ उच्छेहेण सेस तहेव सख्णवर ख्युठोसे । गो० । सीमणंसण अस्कारपछए अहयंटेवाय देवीनु
ख्ख सीमासुमणा सीमणसिष्ठा,, सीमणसेख्ख ईत्य देवेमहिहीए जाव परिवसई । सेतेणठेण गो० । जाव णिञ्जे ।
सीमणसेवस्कारपछए कहकूटा पे०? गो० । सत्तकूटा पे०? त० सिद्धे १ सीमणसे २ विख्ख बोधहे मंगलावई
कूटे ॥ ३ देवकुरु ४ विमल ५ कचण ६ वसिष्ठकूटेख्ख ७ बोधख्ख ॥ १ ॥ एवसही पचसइच्छाकूटा । एएसिपुछादिसि

धरपवतान्ते वत्सारियाअमान्पूख्खं मुधत्वेन पत्तारिण्णू तज्जताभ्युदंपेन, उपतसेवमये, नवर ख्ये स । गीतम् । सीमन्तसेवस्कारपवते यख्खो
देवादेव्यश्चसीम्या सुमनसः सुमनसिकाः । सीमन्तसाअदेवो नष्टर्दिको पावरपरिवसति । अथैतेनार्चने गीतम् । यावत्तित्य । सीमन्तसेवस्कार-
पवते वतिकूटानि प्रज्जसानि ? गीतम् । सत्तकूटानि प्रज्जसानि ? कथाणा-सिद्ध १ सीमनसमपि २ मादुल्ल मङ्गसायसीकूट ३ ॥ देवकुरु ४ विमल ५

नै पोएल्लो अम्म मालअतमाने मज्जदत्ता यक्कोरोपपत्त पुण्वेवसो तिमएहएपि जायन्ता, एतस्सांदिसेप रुक्कयाभयय्हे । निमलं पायत्त प्रतिकूपय्हे । निप
पत्ताना अयंपर पुवेतने समीपे अयारसे पाळने खई अरपयइ अयारसइ ४०० गाऊ हेठे रु हयवेख्खे । गोपतिमज्ज चर्चयाणवो । एतलोदिसेप अयत्तेइ
नो कहटव । हे गीतम् । सीमन्तसामाजअदतो अस्कारापयंतने निषइ पवो देवता देवी सीमन्तसेहदिरहितश्च सुमनसोकाविरहित । सीमन्तसामे

कान्तोत्पत्तिः । मुक्तः । उत्तरद्वारे निपद्यते । अथर्ववेदस्य उत्तरार्धो नक्षत्रस्य पञ्चमस्य दक्षिणपूर्वस्यानेत्येकोऽथे मङ्गलायतीविजयस्य पश्चिमायती
 देवदत्तार्थाप्युग्यां यावत्तृतीयमथा वक्ष्यमाणपवतः । प्रश्नः ? इत्यादि सर्वेनास्त्यवद्भानुसारं ज्ञाय । यन्मध्यमप्रथममध्याह्निकमादमे अतिदेज
 पितृभ्यो मास्त्यवतोऽतिदेजन तदवशासकवित्त्येन सूत्रकारश्रीश्रीश्रीचिन्मयापनाभेनयत् उवाच । राजतमयोप मास्त्यवाम् । नोक्तमपि मय अथच निपद्य
 त्वपरपवनांते । अत्रादि वाचनशताभ्युदौ । सत्येन सत्वारिगण्यु निपत्ताभ्युदौ । नोक्तमपि मय । अथच विप्रोपमाह । सेवेकैः यमि

युद्धीव २ महाविदेहेयास सोमनसे नाम वक्षारपक्षप ००१ गो । निषहस वासहरपक्षयस उत्तरेण मदर
 स पक्षस दाहिणपुरात्यमेण मगलावद्विजयस पक्षत्यमेण देवद्वारापु पुरात्यमेण एत्यण अष्टुद्दीर्घ २ महा
 विदेहेवासोमनसेनाम वक्षारपक्षप ००२ उत्तरदाहिणायपु पार्श्वेणपार्श्वेणविद्विद्ये जहामालवंते वक्षारपक्षप ०३
 ही गधर सप्तययामप शुक्लं जाव पक्षिके । निषहयासहरपक्षयतेण चक्षारि जीस्यणसयाइ उहु उच्चैर्नेण च

सायतीविजयः ॥ कर्मदत्तः ? अष्टुद्दीर्घ २ महाविदेहेवर्षेसोमनयो माक्षारवक्षारपक्षः । प्रश्नः ? गीतम् । निपद्ययपपरपवतस्य उत्तरार्धो नन्दर-
 स्यपवतस्यदक्षिणपूर्वयोः मङ्गलायतीविजयस्य पश्चिमायतीविजयस्य पूर्वयोः अथच अष्टुद्दीर्घेर्वै महाविदेहेवर्षे सोमनयोमाक्षारवक्षारपक्षः । प्र-
 श्नः ? उत्तरदक्षिणायतः । प्राचीनप्रतीचीनविजयः । यथामास्त्यवान् वक्षारपक्षः तथा मदर, सप्तययामपक्षः । अष्टुद्दीर्घाप्रतिरूपः । निपद्ययर्द-

युद्धा २ उपराजिता ३ प्रजक्षरा ४ अकायती ५ पटायती ६ गुभा ७ राजसय्या ८ । ० किंवा ३ भगवन् । अष्टुद्दीर्घे विपे महाविदेहेवर्षे विपे सोमन
 यतामे गत्रदत्ताकां दे वक्षारपक्षतर्द्ध । ३ गीतम् । निपद्यमास्त्यपपरपक्षमे उत्तरदिग्वा नक्षत्रयतमे दक्षिणपूर्वपक्षि अग्निर्गुणे मगलायतीविजयस
 ४ पश्चिमदिग्वा देवद्वारं पूर्वदिग्वा ५ अष्टुद्दीर्घे विपे महाविदेहेवर्षे सोमनयतामे गत्रदत्ता वक्षारोपक्षतर्द्ध । उत्तरदक्षिणविसे क्षाया पूर्वपक्षि

याप्रथमविभागस्य कृत्रुविजय आदिरुक्मस्तथाद्वितीयविभागस्य द्वाविंशत्यष्टीतामुखयनमादिरुक्मिति । तथा इमेवस्यमाणवधस्कारकृता फूटयष्टि-
 नात्र फूटान्वेर्णामुन्नीत्यज्जादिस्वाद्यप्रत्यये फूटा पर्यथाः । तथाच त्रिकूटत्यादिविजयानां राजधानीनां च सप्तहायपद्यमेकैक इमानिच सप्तहूनश्राणि च
 सम्यतिपदिहेनूनांति नपुनकानि विभाव्या । अथ पूर्वसूत्राक्षर्ये पि यस्मिंविजयदिगुनिमित्ते विविचित्रत्वात् सूत्रप्रवृत्तेरीत्यतरमाह । यस्त-
 स्य विजयस्य निपयोदृष्टिर्बेन तथा तस्यैव शीतावसरंकेत्यादि स्यात् । नचैव निपयादयोल्लत्याः कस्तुत्र यस्मयिजयइतिवाच्य, लस्यलजशभावस्य कान
 चारात् प्रस्तुतेप प्रकरणबलात् यस्वएवमस्यइति । मुचीभाराकथानीप्रकारं तदेवायोण्यासवर्ण्येव प्रमाणाप्रियाभाय राजधान्याः पुनरुपन्यासेन नपुन-
 सन्तिदोषः । अथैषा विजयादीनां स्थानकमदर्शमायाह । विष्णुश्रुतित्यादि । सुगममवर यस्मान्तरत्रिकूट पश्चिमसङ्गति योच्य । अन्यथा पूर्वतोदा
 चित्तत्वाजीतामुखयनस्य प्रतिपत्ति स्यादित्यन्ते द्वितीयोविशेषविभागः । अथक्रमायात गजदक्षिणिरि सीमनसाध्या लक्षयितुमाह । कश्चिद्विभित्यादि ।

मुहव॥ पुरात्यमंण तिउरुपञ्चत्यमंण सुचीमारायहाणीपमाण तचव वटाण तर तिउरु ताउ सुवच्छेविजए एएण
 कमेण तत्तजलाणई महाकछेविजए वेसमणकूने वस्कारपहए यछावईविजए मत्तजलाणई रम्मविजए अजवरका
 रपहए रम्मए विजयेउम्मत्तजलाणई रमणिज्जेविजए मायजणे वस्कारपहए मगलायईविजए । कहिस भते। ज

नीप्रमाण तदय, यस्मान्तरात्रजुह (पश्चिमतः) तथा सुवसाविजय एनेनकमेण, तत्तजलाणदी नहावराविजय वेसमणकूटोयवन्तरपर्यंत
 यामायनीविजय मत्तजलाणदीरम्याविजय अश्रुनीयवस्कारपर्यंत रम्यकोविजय उम्मत्तजलानदीरमणीसो विजय मातस्तुनीयजस्कारपर्यंत, मद्द-

वेसमणकूटपर्यंत २ अत्र ३ मातजमपर्यंत ४ । अन्तरनदी काच्छे तत्तजला १ मत्तजला २ मुनामजला ३ विजयकच्छे यत्तविजय १ सुयद्विजय २
 मद्यायत्तविजय ३ चोयोयस्वगायतीविजय ४ रम्यविजय ५ रम्यविजय ६ मिथे रमणीकविजय ७ मगलायती ८ ॥ राजधानीकच्छे । केकेह। मुचीमा १

त्रोपः भविष्य । अत्रविद्येयद्वारं पश्यन् । क्रियेतिट्निदिपाये । दक्षिणात्यगीमामस्यगमादौ यत्र तदाविष्णात्यगीमामस्यगमादि । अनेन य-

सहचर्य सीध्याए महाणईए उन्नरिस्ते पास सहचरेय दस्किणिस पिन्नाणश्चस्व, दक्षिणिसीध्यामुहयणाई इमे य
रत्तापय्पया । त० तिउळे १ बेसमणकूळे २ अजणे ३ मायजणे ४ गईतु तहजला १ महजला २ उम्मत्त
जला ३ विजया । त० बळे १ सुवच्छे २ महायळे ३ अउत्येवच्छेगात्रई ४ रम्मे ५ रम्मए ६ चेत्र रमणिज्जे
७ मगलात्रई ८ १ ॥ रायहाणीते । त० सुसीमा १ कुरुला २ चेत्र अत्रराईया ३ पहकरा ४ अकात्रई ५
पम्हात्रई ६ सुन्ना ७ रयणसच्चया ८ अक्खस्सविजयस्स णिसहेदाहिणेण सीयाए उत्तरेण दाहिणिस्ससीया

रत्तापयनः १ मगलावताविजयः । अत्रचयारात्रपाणी ८ एव यदेयसीतायामहामया उत्तरपाथं तदैवदक्षिणात्यमपिप्रकितव्य दक्षिणात्यगीतामुख
वनादौ ५ इनेवचकारकूटः । तथैषा मुनीमा १ कुरुसावेवा २ पराजिता ३ मज्झरा ४ ५ अङ्कायतो ६ शुभा ७ रम्मचयया ८ १२ ॥
त्रिकूटो १ वैसमकूटः २ अज्झा ३ भानज्झन ४ ५ ॥ वरमाः १ मुवरो २ महावरम ३ यनर्वावस्तावनी ४ ५ ॥ रम्या १ रम्यद्वैय २ रमणी
या ३ मङ्गलावतो ४ ५ ॥ यत्सम्यविजयमपिपथा दक्षिणेन सीता उत्तरतः । दक्षिणात्यगीतामुखयन पूरत त्रिकूट पश्चिमतः १ नृनीमाराजया-

मुपलब्धित्रय कुङ्कारात्रपाणी २ सप्तजलाअनरमदी महायस्सविजय अपराजिता रात्रपाणी ३ वैश्रगणकूटनामा वरत्तारापयत वल्गायतीपिजय प्रभकरारा
जपाणी ४ मत्तजमाअनरमदी रम्यविजय अकायतीरात्रपाणी ५ अन्ननामै वरकारोणम् रम्यविजय पट्यायतीरात्रपाणी ६ उन्नतजला मद्धानदी
अनरमदी रम्यविजय जुभारात्रपाणी ७ मातजलनामै वरकारोपयत मगसायतीविजय रत्तामयारात्रपाणी ८ इम पूर्वोत्तरपार्श्वे जिमयूय सीता
महामदीने उत्तरदिशि पानुबध्य विमत्र दक्षिणदिशि पानोकरह्यो, दक्षिणदिशि शीतामुपयनस्थादिक एववरकारा पयत, सेवेहा त्रिकूटपयत १

प्यतीत्याशुद्रुमिपृथग्भाइ । पृथग्भाइत्यादि । एष प्रागल्भ्यकारण्ययेन श्रीशायामशानद्या उत्तरपार्श्वे प्राण्यमितिशेष । तेष्वदाविद्यात्यप्यप्यमात-

तिउत्तरस्य वस्कारपष्ठयस्य पुरत्यमेण एत्यण जमुद्वीवेदीवि महाविदेहासे वच्छेगाम विजए प० ? तच्चेव
पेमाण सुभीमारायहाणी १ तिलटे वस्कारपष्ठए सुत्रच्छेयिजए कुठळारायहाणी २ तत्तजलाणई महावळे
विजए अपराजियारायहाणी ३ वेसमणकुटे वस्कारपष्ठए वच्छावईयिजए पमकरारायहाणी ४ मत्तजलाणई
रम्मो विजए अकावईरायहाणी ५ अजणेवस्कारपष्ठए रम्मोविजए पम्हावईरायहाणी ६ उम्मत्तजलामहा
णई रमणिजोविजए सुनारायहाणी ७ मायजणेवस्कारपष्ठए भगलावईविजए रयणसचयारायहाणी ८ एव

शायामशानद्यादावच्छेद्या दाण्णात्यस्य सीतामुखवमस्य पविभायां त्रिकूटस्य वत्सकारपष्ठस्य पूवस्या अत्र जम्बूद्वीपे २ महाविदेहे ययै य-
रषीमाश्रमविजयः प्रपन्नः १ तदेवममात्र सुभीमाराजधानी, १ त्रिकूटोवन्नस्कारपयत १ सुयन्सेयियये पुनहलाराजधानी २ तत्तजलानदी २ म-
हावत्सेविजये अपराजिताराजधानी ३ वेसमणकुटोवन्नस्कारपवेत्त ३ यरसावतीविजयः प्रमकराराजधानी ४ मत्तजलानदीरस्योविजयः अद्धावती-
राजधानी ५ अज्जुनीवत्सकारपयतः रम्यकोविजयः पट्यावतीराजधानी ६ उम्मत्तजलामशानदी रमणीयोविजयः शुभाराजधानी ७ मातजनीवत्स-

तमइ समीपं, एअनुगणोवाठुभाग याजनामा पाइलपण कण्ठनीलू यावत् सोटागघअणि सुगधपरिमलसास सकतोत्तइ यायत् देवता येमइ ते
वपत्ते वेवटावरवेदिकाइ यावत् मसुम जाण्यो ॥ किंदा हे जगयन् ! जम्बूद्वीपेनं यिये महाविदेहस्येअत्र वल्लभाने विजयये । हे गीतम ! निययययेपर
पवेत्तने उत्तरविजय श्रीतामशानदीमइ विजयदिग्गी दक्षिणदिगियती श्रीतामुपयनने पयिमविजय त्रिकूटगामे यरकारापवेत्तमइ पयिदिगइ इहा जय
द्वीपनामा द्वीपने यिये महाविदेहस्येअत्र अठमासइ विजयये । तेइजमभाण जाण्यो पयलीपरे सुभीमाराजधानी भगरी १ त्रिकूटनामे यरकारोपयत

कुङ्कुमाश्रयानी तस्यार्णवमदी २ महावर्षोविजयः अपराजिताराश्रयानी वैभ्रमसङ्कोमान् प्रहस्काराद्रिः ३ यस्मायतोविजयः प्रभकराराज्यधानी म-
तस्यमदी ४ रस्योविजयः अङ्गावली राजधानी अङ्गनोवहस्कारः ५ रस्योविजयः पट्यावलीराज्यपूः उन्मत्तलामहानदी ६ रमणीयोविजयः शुभाराज्य
पूः भातङ्गनावहस्काराद्रिः ७ मङ्गनावतीविजयः रत्नसङ्ग्रामगरी ८ कुलजसूत्रे यदुत्तरकारयव विवरसङ्गिति । इमाव राजधान्य श्रीताद्विचित्रिगमा
वितराश्रयानीत्वेन, विजयानामुत्तरादुत्तरपथसङ्केपे स्तेया । अथविजयादीनां व्यापारिषाम्येवस्मिन्निवि केनचित् प्रभारखेन पार्श्वयोः परस्पर नेवेनयि-

दाहिणित्वे सीश्यामहद्यनेगाम घने प० ? उत्तरदाहिणायपु तहेवसहृणयर,, गिसहवासहरपवृयतेण एग
मेगूणवीसइमोग जोश्रुणरस विस्क्रमेण किखेकिरहे। भासं जाव महयागवट्टुणि मुञ्चते जाव श्यासयति उमले
पासिदीहिपडम जाय थखले ॥ कहिसु भसे । जयद्वीचे २ महाविदेहेवासे चर्खुणामं विजए प० ? गी० । णि
सहृरस वासहरपवृयरस उत्तरेण सीश्यापु महाणइए दाहिणेण दाहिणित्वस्स सीश्यामहवणरस पञ्चत्यिमेण

पूवम्पे अण मस्यद्वीपे २ महाविदेहवर्षे दाहिणित्वं शीतानुसंधन मात्रावण प्रकृत १ उत्तरदक्षिणायत तथैवसर्वं तवर, नियमपथपरपवताले
एकमेकीनविजयिनाग योजनस्य विस्क्रमेण, कण्ड रुद्रावभाय यावद् महागणधमि मुञ्चत्, पावदागेरते । उभयोः पार्श्वयोः द्वाभ्या पट्यवरवेदि
कस्य, वनयवह इति, कनदल । महाविदेहे यमे कस्यद्वीपे २ वामोत्तराविक्रयः प्रकृतः ? गीतम । नियमस्य वयपरपवतव्य उत्तरस्या सी-
यः उत्तरदिशि शीतानुपयनकट्टू तिम नियय दक्षिणदिशि आश्रिता, एतलोयसेप निययनामा वयपरपवतव्य उत्तरदिग्ग शीतान्
रागदीने दक्षिणदिशि पूर्वदिशिगा खवचमसुने पश्चिमदिग्ग वल्लभाभाजियने पूयविचर इहा जयद्वीपनामा द्वीपने धिये माहाविदे
इवेत्रनेमिपे शीतानुपयनदीने दक्षिणदिशि गीतानुपयनमाने थगळे । उत्तरदक्षिणदिशि लायु विमलसर्वजाश्रिता, एतलोयसेप नियमपथ

विधिमिति । कर्मदत्त जवद्वीपेदीपे महाविदेहेवर्षे श्रीताम्रानद्यादाविनात्य श्रीतामुखयन श्रीताम्रपथवर्षेतित्ययं । अतिदेशमन्त्रस्येनाम्रमूत्र
स्यपथाव्य पर वरमभय विजयपथ विदेहेद्वीपेयभागाद्याविजयपथ पूर्वतइति । अथद्वितीयेमन्त्राविदेहेविभागे विजयपथविषयस्याभावा । कश्चिद्विजय-
दि । मन्त्र मुलान् उत्तरमूत्रे निपथस्यथपरपथस्येनाम्रस्या श्रीतायामद्यादन्विष्यस्या द्वां ज्वान्यस्यगीतासुखनस्य पथिमत्तः भिक्कूटस्यवत्स्कारपरपथ
तस्य पूर्वस्या अत्रान्तरे जवद्वीपे महाविदेहेवर्षे कामोविजयः प्रच्छन्नः ? सुसीमाराजपानी विजयविभाजकस्य भिक्कूटमासावत्स्कारपरपथ १ सुवभोयिजयः

दीहि पउमवरचेहस्याह दाद्विषणसकहिथ्य वसुतं ॥ कहिथु जते! जवद्वीपे १ महाविदेहेवासि सीआए महा
णईए दादिनिहं सीआमुहवणेणाम धणे प०? गो०! एव जाहा चेत्त उत्तरिह सीआमुहवण तहाचिंत्त दाहि
णपि ज्ञानियह्ण जवर, निरहरस थासहरपस्यस उत्तरेण सीआए महाणईए दाहिणेण पुरत्यिमलवणसमु
द्वस पञ्चत्यिमेण धच्छस्स विजयसस पुरत्यिमेण एत्थण जवद्वीपे २ महाविदेहेवासि सीआए महाणईए

नि २ द्वादशानां तदीना दाहावतीयकथता, यावतुभयाः पार्श्वयोर्द्वीपा पट्टवरवेदिकाभ्या द्वाभ्या वनधुकाभ्या च, धर्षकाः, क्षमदत्त । अ-
स्य द्वीपे २ महाविदेहेवर्षे सीताया मन्त्रानद्यादाविनात्य भीतामुखवन मन्त्रम २ गी०। एय यथापेय ज्योत्तराह सीतामुखवन तयावैव द-
सिखमपि भेदिमव्य । नवर निपथस्य थपरपरपथस्य उत्तरस्या सीतायामद्यादन्विष्यस्या पौरत्यस्यवत्पथमुद्रस्य पथिसायां अरसस्य विजयस्य

मन्त्र १ मन्त्रोपयेताने नामे २ श्रीभूपालिता विजयने नाममन्त्र ३ धोथां ध्यागत्याविजयने नाममन्त्र ४ एत्थारकूट ५) धार
६ १२ उत्तरजदीने पाहायतीनीयकथता जाणयी यायत् वरपामन्न वेपट्टवरयेदिकाह वेवनपल्लेकरी सहितठे वसुं न जाणवी ॥ किंवा
दे अणवम् ! जवद्वीपे विदे महाविदेहेवर्षेयनेविपे श्रीताम्रानदीने, दक्षिणदिशिवाति श्रीतामुपवननामि यनळे । हे गीतम ! जिननि

[illegible]

इमानं इंद्राणस्स सद्यो विजएसु कछवत्तस्य जाव अठो रायाणी सरिणामगाविजएसु, सोलसरह
धस्कारपक्षयाण चिसकुदयसस्य जाव कुमाचत्तारी २ वोरसरह नईण गाहावद्वत्तस्य जाव उन्नत्तपासि

[illegible]

मेहि जावने । एमवअप्पिगमेहि इगलवद्वनीजावनी, सर्वविषयने यिये कखविजयनी यस्तव्यता जावनीकइयो पायत् अयंकइया विजयमराये नामइ राजाचक्रवर्ति जावया, सोलयरकारापयतने पित्रकुटनीं ययन् कुट व्यासईव (प्रथम सिद्धायत

न २२११४६६६ ततः कलाराणि ॥८४४ तत्पेक्षास २२११६०७० ततोऽप्यसुखमायामेन १६५६२ सर्वाणि तेमकभाट्टययुक्तेन १५२५० आगेहते साधुपटस्याने
 २८२० यो न तत्पेयिगन्धः ययसन्ध्यापिभाषागोय ॥ अथास्यपट्टावरयेदिकादिवसुमायाह । सेरागायइत्यादि । तन्मुखमनेकया पट्टावरयेदिकया एक
 गणयनगद्वेनमपरिचित । अथगीतावमनुसुखमस्य यशकोषाध्यः किङ्किङ्कोभासेइत्यादिकः । किपरपर्येतमित्याह । यावद्वेवता आसनेसोरसेइत्यादि, अत्र
 विप्रपदिगिपट्टावरयेदिका गोपिका सयवदितितुग्नतेयवगोपिका इत्येका इयष पट्टावरयेदिका अगतीवमनुसुखमव्यासस्वातर्तीना यत्रतुवमव्यासः कला
 प्रगासुस्तत्र भिन्नपश्चामरुषदीति मारये, अन्यथा विजयादिभिर्जैबुद्रोपस्य परियूखलतयूनां वमयतो अगत्यावे क्वावकाश स्यात् । अतएवाह । अ-
 निवारिककृष्णगर्भं मयेइयवमनुसुखमनुसुखत गुहतीमसयदुवीसावइति निरिअभिएगकला १ इति । अयोपसइरगाह । स्वतन्मरिअ इत्यादि । एवं
 विजयादिवसमेन एतदिगुयनिपाणे समानं प्राप्यनितिशेयः प्राक्बन्तुवभागतयोद्विष्टस्य विदेइकोत्रस्य प्राच्यान्तरपाद्य विजयादिकपनायेनया पूष्य
 निदिष्टमित्ययः । अप प्रतिविप्रयमैकेका राजधानी निर्दिशकाह । विजया इत्यादि । विजयाभखिताः अत्रचभखितामसपि विजयाना यत्पुनर्मथन-
 मन् तद्वाजधानीनिरुपणाय राजधान्येमा पद्ययपेमसगृह्णाति । कष्टविजयतः कमेखनामखीष्टेयाः । हेमा १ हेमपुरा २ अरिष्टा ३ अरिष्टपुरा ४

विजया ननिस्था रायहाणीनु इमान् ॥ स्केमा १ खेमपुराचेत्र २ रिष्टा ३ रिष्टपुरा ४ तथा ॥ खग्वी ५ मज्जूना
 ६ अविश्य असही ७ पुष्परीगिणी ८ ॥ १ ॥ सोडसविज्जाहरसेढीनु तावइच्छानु अ्यामिनुगसेढीनु ॥ सखाने

लयद्वपपरपधतान्ने एवचेकोमविशतिभाग योजनस्य विफलमेति । तथेकयापट्टावरयेदिकया एकमेव यनखरदेन सपरितिस १ यणकः । सीता-
 सुगन्धमस यावत् देवालांगरे, एवं श्रीसराइ पाठेसमाप्त ॥ विजयाभखिताः । राजधान्यङ्गमाः ॥ हेमा १ हेमपुरा २ हेमाऽरिष्टा ३ अरिष्टपु-

रापिदिइगु उत्तरदिगिमापासु ० विप्रव ८ कही सेहनीराजधानी एककहते । हेमा १ हेमपुरा २ अरिष्टा ३ अरिष्टपुरा ४ तथाखङ्गी ५ मज्जूना ६ अ
 पिबमनुसुये तपपी ७ पुष्परीकीसी ८ य राजधानी १ आठविजयपना आठवैताळगयिये तेतलीउं १६ विद्यापरनी अेषि जाखवी १६ आभिनुगदेवतानी

तेनोन्नतजीवापसुनवतिमहत्वादि शतमेक पटपचाग्रदपिक्त योजनानां द्वेचिकोन्नतिगतिप्रागकृते कल्पे योजनस्य ८५५६ कला २ । अथपूर्वोक्तानि
विशेष १६ पञ्चकार ८ अक्षरपदी ६ गणमादम १ भाष्ययत् १ राजवत्पटपुख्योत्तरकुशुगोवापरिमा भाष्येन च भौम्यतो आनानि चलनयतिमहत्वाणि ग-
तमेक पटपचाग्रदपि ८५५६ एकस्मिन् प्रागुक्ताजीवापरिमाकाष्ठोपिते ग्रये द्वेकाल ततएकस्मिन् दक्षिण उत्तरया भागे गताशीतोदासुक्ते द्वेवने-
इति द्वाभ्यामव्युत्ते आगतैककाइति । ननु विजयवत्पञ्चकारादीना मयत्र मुख्यविस्तारकाल्येन यममर्यानां च पपपरसमीपे एककलामात्रादिकमकाल्येन
मृदगकलाचिद्वेकोन्नतिगताग्रमशममात्रः शेषं लघुद्वीपद्वीपविभागः कत्रातर्भावपीयः उच्यते अत्र अगत्यायुक्त्येन सुकोणनूतस्यान समाधेय । अथ
मयोः । पूर्वस्यामपरस्यां च द्विजि निपयाभीलवतो वा आरस्य जगनीयकगत्या गीतागीतोदेप्राप्ता जगतीमरवशयर्भेनिच यमनुरानि ततसात्तुरोपात
वयपरमपीदे तेषां साका बिस्मय गीतागो नोदासपीवेतुं नूनानिति । एयानिष्टस्थानेनिकम्भपरिग्रामाय मूत्रेऽनश्चमपि प्रसङ्गगत्याकरणमुच्यते
व्यतिक्रान्तिर्योजनार्थिक मुरुपयत्वेन २६२२ इत्येककपेक गुरुपते गुरुपय योजनराशिः कलीकरणाद्यमेक लयित्या गश्यते तन्मयेच गुरुपुय्यगच्छिनः
कलापराशिः प्रचिप्यते ततः कलीलोभभायानवरिगोचराशिता द्विपते ततालभ्यते इष्टस्थाने यत्तमुत्तयिकमः यथा निवयन्मीलयतावा योन्नगमपत्रा
वि पञ्चाग्रानां द्विमवत्वं यथाभिप्रायानोमाचक्रकले इत्येतायद्वृद्धविकभोजानुमिष्ट तमेपरागिन्निंयते १५८२ कला २ घृत्याच एफोनात्रगुहनेद्विदि
ग्रत्यभिज्ञेयुदपते जातोयात्रनराशिः ४८५०८८४ कलाद्वयेमपि २६२२ अमनैयगुदपतेत्रातः कलापराशिः ३८५४ मतो योजनराशी ४८५०८८४ सर्वानोतात्रा

वेदश्चाप एगेगयद्यगसरुण सपरिस्किमे वसुन सीध्यामनुवणसस जात्र देवाश्चासयति एव उन्नरित्वा सससमत

विशतिभागी योजस आयामेन, गीतामन्त्रानदन्ते द्वेयोजनमहत्वे नयचद्वाविशतिगताग्रमगतानिविक्रमन । तदन्तर साधया परिशयमान मी-
मयमह यावीम २६२२ योजन पोरुणपदे । तिसारपक्षी सात्राह २ अनुक्रमह पटतश्यकु माकवेतयपर पयतनह समीपह एकजुगखीपीआभाग यो
जमनो पोरुणपदेवे । तेमुपवन एकपटववरवेदिकाइकरी एकयनसहइकरी परिचित्ते । यथं धमीतामुखयननो जाणुषो यावन् देवतायइवेवे । इमपय म

आस्यादिति श्रीताराश्चर्यामिति । अपामन्तरमेवोक्तगीतासु प्रवक्तव्यपक्षः । कश्चिन्मत्स्यादि । ज्ञानस्य । महाविदेहेयदे । नीतायामहारा उतर
दिग्वर्तिनीताया मन्त्रेणुप्रवेष्टे यन्गीतासुप्रवक्तव्य नाम ह्य प्रपन्न ? अत्रगीतासुप्रवेष्टेन गीतादायामहाराय उत्तरत्वेन वाचिण्यात् गीतासुप्र-
वक्तव्यमिति । तपश्चिन्मत्स्यादिनाम्नि एव गीतासुप्रवक्तव्यमिति । द्वितीयादौ तपश्चिन्मत्स्यादिनाम्नि एव गीतासुप्रवक्तव्यमिति । ३ तृतीयादौ तपश्चिन्मत्स्यादिनाम्नि एव गीतासुप्रवक्तव्यमिति । ४

इंश्च इत्युत्वे परित्यक्तम् । सेएणठेण । कहिया मते । महाविदेहेयासे सीश्चाए महान्द्राए उत्तरिसे सीयामुह
वणेणाम वणे पं० ? गो० । नीलवत्सस वस्त्रिणेण सीश्चाए उत्तरेण पुरत्यमलवगसमुहसस पञ्चत्यमेण पुस्क
लावर्द्धिविजयसस पुरत्यमेण पूत्यण उत्तरिसे सीश्चामुहवणेणाम वणे पं० ? उत्तरदाहिनायए पाईणपट्टेण
विच्छिणे सीलस जीश्चणसहसाइ पंचयथाणउए कोयणसए दोखिश्च एगुणवीसंडनाए जीश्चणसस स्याया

श्रीताराश्चर्यामिति । अपामन्तरमेवोक्तगीतासु प्रवक्तव्यपक्षः । कश्चिन्मत्स्यादि । ज्ञानस्य । महाविदेहेयदे । नीतायामहारा उतर
दिग्वर्तिनीताया मन्त्रेणुप्रवेष्टे यन्गीतासुप्रवक्तव्य नाम ह्य प्रपन्न ? अत्रगीतासुप्रवेष्टेन गीतादायामहाराय उत्तरत्वेन वाचिण्यात् गीतासुप्र-
वक्तव्यमिति । तपश्चिन्मत्स्यादिनाम्नि एव गीतासुप्रवक्तव्यमिति । द्वितीयादौ तपश्चिन्मत्स्यादिनाम्नि एव गीतासुप्रवक्तव्यमिति । ३ तृतीयादौ तपश्चिन्मत्स्यादिनाम्नि एव गीतासुप्रवक्तव्यमिति । ४

गनीस्थितं ववेदे । किं । ३ मगयन् । महाविदेह ऐश्वर्येण पुरकलायतीगाम । आठमोपिप्रपदे । हे गीतम । नीलयत्तने दक्षिणदिशः सीताम
दीनेउत्तरा नतरदिशिनी सीतासुप्रवक्तव्यमेव पश्चिमदिशि एवमूल वरकारण्यत्तने पश्चिमे वंहा महाविदेहदेशेनैविष पुरकलायतीगामा विजयत्त ।
उत्तरदिशि वंहायो ह्यम अत्रा कश्चिन्मत्स्यादिनाम्नि एव गीतासुप्रवक्तव्यमिति । द्वितीयादौ तपश्चिन्मत्स्यादिनाम्नि एव गीतासुप्रवक्तव्यमिति । ३ तृतीयादौ तपश्चिन्मत्स्यादिनाम्नि एव गीतासुप्रवक्तव्यमिति । ४

त्यादिव्यक्त । अयं चतुर्थेयवस्कार । कश्चिन्मितादि । सर्वपट । नवर पुष्पलावणे । सरसोयिजयः । सएव चक्रवर्तिर्जितव्यत्येन पक्रयति विजय
इत्युच्यते । यय पुष्पलावतीचक्रवर्ति विजयपति बोध्य । समत्यऽष्टमोविजयः । कश्चिन्मते महाविदेहे इत्यादि । प्रकटाये नवर औत्तराहस्य गीता-
मदान्यागस्यमस्यानतरोदत्पमाखस्वरूपस्य गीतामदानदीनीलयदुपरमप्ययति मुखमस्य पश्चिमायासित्यर्थः । दाक्षिणात्याष्टीतामुखवनादय याय

कूटि ३ पुष्कलावर्द्धकूटि ४ कूटान तचेत्र पचसंश्चपरिमाण जाव, एगसेले देवे इत्यमहिठ्ठीए जात्र पलिञ्जयम
ठिइए परित्रसह ॥ कश्चिन्मते । महाविदेहेवासे पुष्कलावर्द्धणाम विजए प० ? गो० ! नीलवतसस दक्षिणेण
सीच्याए उत्तरेण उत्तरित्सस सीच्यामहवग्नसस पञ्चत्यमेण एगसेलसस वस्कारपह्वयसस पुरत्यमेण एत्यण
महाविदेहेवासे पुष्कलावर्द्धणाम विजए प० ? उत्तरदाहिनायए एव जहा कछुविजयसस जात्र पुष्कलात्र

ऋवतिवियस पश्चिमाया नीलवता दक्षिणस्या सीतायाउत्तरस्या अत्र एकशैलोमात्रापयस्कारपर्वतः प्रकृतः ? पित्रकूटकसमीनेतव्यः, यायत दे-
वाद्याशरते । कूटानि ४ चिह्नायसनकूट १ एकशैलकूट २ पुष्कलावर्द्धकूट ३ पुष्कलावर्द्धकूट ४ कूटाना तदयपचयति क परिमाण, यायत् एकशैल-
वात्रदेवः महादेव । क्षमदन्त । महाविदेहेवर्षे पुष्कलावतीमात्रा चक्रवर्ति विजय प्रकृतः ? गीतम । नीलवता दक्षिणस्या नीतायाउत्तरस्या

कस्य तिम इहापलि माणवो यायत् पुष्कलावत मात्र इहा देवता यसेहे महाश्चन्द्रियत पत्यामपमास्थिति ९ किंवा हे भगवन् ! महाविदेहसेत्रने विपे
एकशैलाने वस्कारो चोपो पयतके । हे गीतम । पुष्कलावत विजयने पुत्रविज्ञो पुष्कलावतीविजयने पश्चिमदिशि नीलवतने दक्षिणदिशि गीताने
ऊत्तरदिगे ३ १ एकशैलनामा वस्कारः पयतके । पित्रकूटमेगेने जांको यायत् देवतायसस मुयइ के च्यारकूटके । तेकेवा चिह्नायतमकूट १ एकशैलकूट २
पुष्कलावतकूट ३ पुष्कलावतीकूट ४ कूटानु तिमन् पांचमेयोअमो प्रमाणत्राणवा यायत् एकशैलनामइ देवतायसेहे माहाश्चन्द्रियत यायत् पत्योप

समस्तवपरा । अहिनिस्सिद्धि । प्राय प्रायवत्तमवर एकोऽतिगमेनाऽस्त्वस्यामिति पकायतो प्रायवत्तमवपरा । अहिनिस्सिद्धि । अथमसमविजयवपरा । अहिनिस्सिद्धि ।

उत्तरेण पकायदं पुरत्यिमेण एगसेलसस वस्कारपवृत्तस पञ्चत्यिमेण एत्यण पुरकलावत्तेणाम विजए प० ? जहाकठे विजए तहान्नाणिश्वज्जाव । पुरकलेषु इत्यदेवे महिहीए पलिन्त्रमठिङ्गए परिवसई ॥ कहिण्य ज्ञेता । महाविदेहेवासं एगसेलेणाम वस्कारपवृत्तए प० ? गोण ! पुरकलावत्तयिजयसस पौरत्यिमेण पुरकलावद्विजय यरस पञ्चत्यिमेणं नीलवत्तसस वस्कारेण सीश्याए उत्तरेण एत्यण एगसेलेणाम वस्कारपवृत्तए प० ? चित्त क्कणम नेअहो जाय देवा श्यासयति । वत्तारिक्कणा । त० सिद्धाययणक्कणे १ एगसेलक्कणे २ पुरकलावत्त

महाविदेहेवै पुरकलावत्तयिजयः प्रपत्त । नासवतो दविबत्ता सोतायावत्तस्या पञ्चावत्ताः पूर्वस्या एक्येतस्य वत्तस्कारपयवत्तस्य पविमया अत्र पुरकलावत्तयिजयः प्रपत्तः ? यथावत्तयिजयः तथा अविबत्ताः । यावत्तपुरकलावत्तयिजयः पस्यापमत्त्यित्तिक पविबत्ति । अवेतेनारीन । क्कमदत्त । महाविदेहेवै एक्येतोनामा वत्तस्कारपयवत्तः प्रपत्त । गीतम । पुरकलावत्तयिजयसस पूर्वस्या पुरकलावत्तिव-

मावत्ताने विजयद्वे । अमकययिजयकयत्तिम यद्वपि कांययो यावत्त मगलावत्ताने नामे इहा वत्ता रइवत्ते । किहा से मगलम् ! महाविदेहेवै प्रने वि वे पकायतोनामं बीजो अतरत्तदीनोक्कणे । हे गीतम ! मगलावत्तानां विजयमे पूर्वदिशे पुरकलावत्तं विजयने पविमदिशे मीलवत्त पयतने दक्षिणदिशेने छेदने इहां पकायदे कुइनामं कुइत्ते । तेवत्त यावत्तयिजयको मनाः मगलावत्तं विजय अने पुरकलावत्तं विजयप्रति यद्वपद्वत्त अपादयिद्वत्तयिजयको अययोपयावत्तु यावत्तयिजयको नामे पुरकलावत्ताने विजयद्वत्त । हे गीतम ! मीलवत्त ने दक्षिण सोवाने उत्तर पकायतोनामं पूर्व एक्येतोनामा वत्तस्कारपयवत्तं पविमदिशे इहा पुरकलावत्तयिजयसस विजयद्वे । अम कण्ड विजय

नयर द्वितीयसूत्रे कूटाणि पञ्चषट्कानि पञ्चतन्त्रमार्गानीति । अथयष्टोद्विप्रयः । कश्चिदुक्त्यादि । पञ्चावत्यान्नीयान्तरमद्यादिति न्ययतुहीया-

मगलायत्तेणाम विजए प० ? जहाकलस्सविजयए तहा एसोविभाणिअहो जाव,, मगलायत्तंअ इत्येवंप रियसई ॥ कहिण जंते! महायिदेहेवासे पकायइकुळेणाम कुहे प०? गो०! मगलावत्तस्स विजयस्स पुरत्थि मेण पुरकलावत्तविजयस्स पञ्चत्थिमेण णीलवत्तस्स दाहिसेणित्थे एत्थण पकायइकुळेणाम कुहे प०? तच्चेव गाहावईकुटप्यमाण जाय मगलायत्त पुरकलावत्त विजए दुहायिन्नयमाणी २ अयसेस तच्चेव गा हावईए ॥ कहिस्स जंते! महायिदेहेवासे पुरकलावत्तेणाम विजए प०? गो०! णीलवत्तस्स दाहिणेण सीआए

प्रश्न ० गीतम् । नीलयमंदच्छिबसा गीतायास्तस्या गलितकूटस्य पूयंत्वां पङ्कायत्याः पश्चिमाया अथ मङ्गलावर्तनाम्ना विगयः प्र-
श्नः ? यथा कच्छो पिबयः तथा एवोऽपि जलितव्यः । कामत् मङ्गलावर्तनादयः परिश्रमसि श्रयेवेनार्थेन, क्षापदन्त । मङ्गायिदेहेवंप पङ्का-
यसीकुरण नामा कुरण प्रश्नः ? गीतम् । मङ्गलावत्तस्य पूयंत्वां पुरकलावत्तस्य विजयस्य पश्चिमाया गीतवशा दाहिणात्येतत्तस्ये सत्र पङ्कायती,
यावत् कुरण प्रश्नः ? सदेयपाप्मावतीकुरणस्य मगाथ यावत् मङ्गलावर्तनपुनःपिअपी द्विधाविजजन्तीशर्वाणह सदेय । दाहायत्याः । क्षमदन्त ।

गदियस आवातां विअपने पूयदियस ३३३ मङ्गायिदेहेवंप अनेविदे मलीयकूटमास धरकारोपपनठे । सतरदित्तं माओ पूयपश्चिम पापुलो चोप अिन्
विअकूटनीपरे यावत्, देयतायस ३ । नलीनकूटयथारापवत्तनेयिये हे भगवन् । केत्तालूट । हे गीतम् । म्पारलूटये । तेत्तिहा-मिशायतनकूट १ गतिरकूट २
आयत्त कूट ३ मगलायत्त कूट ४ एमंयकूट पायसस्र योशनप्रमासस्र राअधामी उत्तरदियस । किहां ऐ भगवन् । म्पारविदेहेवंप अनेयिये मगलायत्त नामा
उठोविअपठे । हे गीतम् । नीलयवपनत्तने दचिणविसे शीयानेव तरप मलीयकूटयस्सारापवत्तने पूयंदित्ते पकायसीअतरादेने पश्चिमविगे स्ररा नग

तय ॥ तन्मन्त्रमित्यादि । उक्तप्राय । अथर्वबभोविजयः । कश्चिन्नित्यादि । व्यक्त अथततोयोयकस्कारः । कश्चिन्नित्यादि । सूत्रप्रथमपिष्यत् ।

इत्यमेग श्यादत्तस त्रियसस पुरत्यमेग एत्यण महाविदेहवासे णलिणकूङ्णाम ढस्कारपक्षपु प० ?
उत्तरदाहिनायए पाहेणग्द्वेगविच्छिसे सेन अहा चिसकूङ्गस आव श्यासयति । णलिणकूङ्गं भते । कइ
कूङ्गा प० ? गी० । चत्तारिकूङ्गा प० ? त० सिद्धायपणकूङ्गे १ णलिणकूङ्गे २ आवसकूङ्गे ३ म गलावत्त
कूङ्गे ४ एएकूङ्गा पचसहंश्या रायहागीत्त उत्तरेण, कहिणं भते । महाविदेहवासे म गलावत्तं म थिजए
प० ? गी० गीलुवत्तसस दत्तिकेण सीश्याप उत्तरेण णलिणकूङ्गस पुरत्यमेग पक्कावहुंण रच्चित्तिमेग एत्यण

बुभदत्त । महाविदेहवर्षे नलिनकूङ्गानाम् । पचस्कारपयतः प्रष्टः ? गीतम् । नीलवनाद्विषया वातायाउत्तरस्या मगलायतस्य विजयस्य
पश्चिमावा आद्यनस्य विजयस्य पूयस्यां यत्र महाविदेहवर्षे नलिनकूङ्गानाम्वायएत्ता पयत प्रष्टः ? उत्तरद्विषयायतः प्राचीनप्रतीचीनयिस्ती-
या गेवं निशकूटस्य वायत्, आगस्ते । नलिनकूटमदम् । कतिनूटः प्रष्टः ? गीतम् । अत्थारः कूटा प्रष्टः ? तद्यथा निशायतनकूटः ?
मनिनकूटः २ आद्यनकूट इ मङ्गलायतनकूट ४, कूटानिपञ्चशानिनि । रात्र्याप्यत्तरस्या । क्षुभदत्त । महाविदेहवर्षे मङ्गलावर्तानाम्वाविजयः

इतिपश्चिग गीतमङ्गानाम्प्रति भलदम् । अथ विजयस्य यतीनश्च तिम अ यथा । किंवा हे भगवन् । महाविदेह तत्रनेयिय आवर्तानाम् पाचमाविल
यत्तर । हे भीतम् । नीलवत्तनामा पर्यपरपयत्तसह द्वाविदिग्रह सीतामङ्गान्तीने उत्तरदिसे नलिनकूटानाम्वा अकारापयत्तसे पश्चिमदिशश्च द्रव्यायती
मङ्गान्तीनश्च पूयदिग्रह इहो महाविदेहवर्षेनेयिये आवर्तानाम् विजयये । अथ किम कश्चिन्नयनेयिये कश्चोतिमजाययो । किंवा हे भगवन् । महावि
देहवर्षेनेयिये नलिनकूटानाम् श्रीश्रीश्रीकारा पयतये । हे गीतम् । नीलवत्तपर्यतने दक्षिणदिक्से सीतामङ्गीने उत्तरदिक्से मगलावर्तानाम् विजयने पश्चि

दियो गङ्गा देहावती निनामायः । सगणियम् । द्रष्टव्यगणनाशयः । सत्यसामिति द्रष्टव्यतो साधोनिजाप्राग्यत् । अथयय मदानदी समुपेति
 कछाथदं व्यावत्ते विजए दुहायितयमाणी २ दाहिणेण सीश्य महाणइ समण्ड । सेस जहागाहावइए । कहिख
 भते ! महाविदेहेवासे व्यावत्तेणाम विजए प० ? गो० । गोलवत्तस वासहरपह्वस्स दाहिणेण सीश्यामहा
 णइए उत्तरेण गोलिणकूटस्स वस्कारपह्वस्स पञ्चल्यमेण दहावइए महाणइए पुरत्यमेण एत्यण महावि
 देहेवासं व्यावत्तेणाम विजए प० ? सेस जहा कछस्स विजयस्स ॥ कहिख जते महाविदेहेवासे गोलिणकू
 टेणाम वस्कारपह्व प० ? गो० । गोलवत्तस दाहिणेण सीश्याए उत्तरेण मगलावत्तस विजयस्स पञ्च
 मवाविदेहेवर्षे द्रष्टव्यतीकुण्ड नाम्ना कुण्ड प्रकृतः ? ज्ञेय यथा साधोयतीकुण्डस्य यावदयः ॥ तस्य द्रष्टव्यतीकुण्डस्य दाहिणात्येन तोरणेन द्रष्टव्यतो
 मदानदीमयूढावता कच्छावतीषावतविजय द्विधाविभक्तो २ दक्षिणस्या सोता नदान्तीपुपेति । ज्ञेय यथा साधोयत्याः ॥ क्षुभन्ता ।
 मवाविदेहेवर्षे आवर्तमाना विजयः प्रकृतः ? गौतम । नीलवतो यवधरपर्वतस्य दक्षिणस्या सोतापारुणाया उगरस्या ननिमकुटस्य पञ्च
 स्कारपवतस्य पविनाया द्रष्टव्यतामदानायाः पूर्वस्या अत्र महाविदेहेवर्षे आवर्तमाना विजयः प्रकृतः ? ज्ञेय यथा कच्छस्य विजयस्य इति ।
 पोषतो ज्ञेय जिसकटविजयने मियवक्कू तिमधावत्तो यावत् कच्छावतीनामे इहा देवतावत्तस्य । किदा हे भगवन् ! मवाविदेहेवर्षे विषे द्रष्टव्यतो
 मासे कुण्डे । यीजोष सरगदीपो । हे गौतम । आवर्तमाना विजयपर्व पविमविम कच्छावती विजयने पूत्रविगद मोलवतनामा यस्सारापवत्तस्य व
 विषविशिने निमयमूढ देहा मवाविदेहेवर्षे विषे द्रष्टव्यतीकुण्डनाम कुण्डे । सेप जिस साधोयतीकुण्डे विषे यावत् क्षण कटधो । ते द्रष्टव्यती कुण्ड
 नरे व पञ्चदिशिने तारस्य द्रष्टव्यतीनामदान् मदानदी गोकशीपकी कटकावतीविजय जने आवर्तविजयप्रति पञ्च भागद गुणाज्जुपा विहृषतीपकी

नित्ये शरादीनामाकृतिगणेष्वेव सिद्धिः शेषप्राग्वत् । अथायमनन्तरीको विजयोयस्याः पदिभाषा सामन्तरशो लक्षयितुमाह । कश्चिद्वित्यादि । प्रत्ययस्य च । समरमूत्रे स्वात्मभाषापूर्वविश्वान्तो विजयस्य पदिभाषा कलगावत्प्रत्ययस्य पूर्वस्या यावद्वृद्धावतीकुल प्रकृतः ? शेष यथायाहावती कुलस्य लक्षणायाः शाश्वतीद्वीपपरिभाषावत्प्रत्ययस्य कलगावत्प्रत्ययस्य तदाश्रय । नवर । दृशावतीद्वीपो दृशावतीवृषीभवम दृशावतीप्रमपट्या-

महाण्डं पञ्चत्यमेण वम्हकुलस्स पुरत्यमेण एत्यण महाविदेहेवास कलगावर्द्धणाम विजपु प० ? उत्तर दाहिणाये पार्हणपईणधित्थिं सेसजहा कलविजस्स जाव कलगायईस्स ईत्येवे । कहिस्स मत्ते ! महाविदे हेवासं दहावईकुल्लेणाम कुल्ले प० ? गो० । आधस्स पञ्चत्यमेण कलगावई विजयस्स पुर त्यमेण नीलवत्स्स दाहिणिव्हेणित्थे एत्यण महाविदेहेवासे दहायहुकुल्लेणाम कुल्ले प० ? सेस जहा गा हायहुकुल्लस्स जाय अ्ठी ॥ तस्सण दहायहुकुल्लस्स दाहिणेण तोरणेण दहावईणाम महाण्डं पञ्चदासमाणी

नीलवत्ता दक्षिण्या शीतायासहजया उत्तरस्यां दृशवत्यामहानद्याः पदिभाषा प्रकृतस्य पूयस्यां अत्र महाविदेहेयै कलगावतीमास्त्रादिज- यः प्रकृतः ? उत्तरदाक्षणायतः प्राचीनप्रतीचीनवित्तीकाः, शेष यथा कलस्य विजयस्य यावत् कलगावतीपात्रेवो, कुलदत्त । महाविदेहेयै- दृशावती कल नात्राकुल प्रकृतः ? गौतम । आवतीस विजयस्य पदिभाषा कलगावतीविजयस्य पूर्वस्या नीलवत्तादाक्षिण्यात् नित्ये अत्र

ममकुल्लभागे इहां वेवता पम्पोपमनीस्थिति ममकुल्ल । तिणज्जेव हे गौतम । इमकलीये मम्भकुल्लभागे वरकारापवत्त २ । किंवा हे अगवम् । माश्विदेवहे जनेविपे कलगावतीभागे वत्तविक्रयत्ते । हे गौतम । नीलवत्तवत्परपयत्तमे दक्षिणदिशः शीतामहानदीर्ने उत्तरदिशः दृशावतीभागे ममानदीर्ने पदि मदिशः ममकुल्लभागे वरकारा पयत्तमे पूवविश्व इहां महाविदेहेजने जियद कलगावतीभागे शेषोविश्वप्रकृतः । उत्तरदिशि लोचो पूवपश्चिम

द्वियोगद्वयवतीतिनासायः समधिगम्यः । द्रष्टाभ्यासजगतायाः सत्यस्यामिति द्रष्टव्यतो साधनिकामागच्छत् । अथययेय महाभरीं समुपैति

कछाथईं ध्यावत्तं विजए दुहाविजयमानी २ दाहिणेण सीस्यु महाणइं समप्यइ । सेस जहागाहावईए । कहिसु
भने ! महाविदेहेवासं ध्यावत्तेणाम विजए प० ? गो० । गीलघतस्स वासहरपसुस्स दाहिणेण सीस्यामहा
णईए उत्तरेण गालिणकूटस्स वस्कारपसुस्स पञ्चल्यमेण दहावईए महाणईए पुरस्थिमेण एत्थण महावि
देहेवासं ध्यावत्तेणाम विजए प० ? सेस जहा कछस्स विजयस्स ॥ कहिसु भने महाविदेहेवासं गालिणकू
टंणाम वस्कारपसुए प० ? गो० । गीलघतस्स दाहिणेण सीस्युए उत्तरेण मगलावत्तस्स विजयस्स पञ्च

महाविदेहेवासं द्रष्टव्यतीकुण्ड नाकाकुण्ड प्रकृतः ? ज्ञेयं यथा पादावतीकुण्डस्य यावदर्थं ॥ तस्य द्रष्टव्यतीकुण्डस्य दाहिणान्त्येन तोरखेन द्रष्टव्यती
मपानदीप्रख्यद्वामता कछायतीप्पावत्तविजय द्विपाविमज्जती २ रचिपस्या सीरा मदान्तीरसुगुपेति । ज्ञेयं यथा साधयन्त्याः ॥ अथदत्त ।
महाविदेहेवासं आर्यतीनामा विजयः प्रकृतः ? गीतम् । गीलघतो वज्रपरमत्तस्य दचिपस्या सीतायाश्चराया उगारस्या मनिनकूटस्य वज्र-
स्कारपर्यंतस्य पदिनायां द्रष्टव्यतीनामाप्रकृतः पूर्वस्या अत्र महाविदेहेवासं आर्यतीनासाविजय प्रकृतः ? ज्ञेयं यथा कच्छस्य विजयस्य इति ।

पोहसी ज्ञेयं त्रिमकटाविजयणे विपक्कसू तिपनाकुत्तो यावत् कछायतीनाते इहा देवतावत्तस्य । किंवा ते भगवन् । मप्राविदेहेवासं विषे द्रष्टव्यती
नामे कुवट्टे । पीओए तरादीओ । हे गीतम् । आर्यतीनामा विजयमत्र पदिमादित्र कछकायती विजयने पुत्रदिशश्च गीनयतनामा यखारावत्तनइ, द
विषदिजिने तिनेयमत्र इहा मप्राविदेहेवासं विषे द्रष्टव्यतीकुण्डनाम कुवट्टे । सेयं त्रिम पादावतीकुण्डनेविषे यावत् अर्थं कइओ । ते द्रष्टव्यती कुण्ड
मत्र द सवदिजिने तोरए द्रष्टव्यतीनामत्र मदान्तीरसी कछकायतीविजय अने आर्यविजयप्रति वज्र भायश्च गुमाजुपा विषयतीरसी

पाः कोशनेक समक्षप्रवेष्टोपाह तत्पादोर्नाच महाजदीप्रवेष्टे किङ्कनीयोऽस्य ॥१॥ इदं पायोऽस्य २ प्रोश ३ इति तत्र पूर्वोपरिदिशि यतस्तत्रैव ते रश्मयश्च
 स्यभिप्राये च प्रशङ्कप्रवेगया विंशेर्गतिरिति कथनेन समोहित एव सम्योपि लघुयुक्तिगतस्तत्राभिप्रायो रश्मिसोयर्तते नृपयत्रापि तस्य तु सूर्यविदायिह-
 ति । किञ्च आमाः स्वव्रतसमविरक्तमकाले आगमवर्धनिरव्युत्पन्नम् । तथाहि आमाः विरक्तज्येवमेव पाद्येयानि नाविशययोरपि विरक्तज्येवमेव स्यादप्येते
 नृमसविष्णु मयस्यमिति शेषव्यक्तमिति । अथ नृनीयविजयप्रदयन्त्राह । कश्चिन्नमित्यादि, स्पष्टमय, यायत्पदात् तस्य अरिठारपरापराणीय मङ्गाकट्टे
 बाम राया मनुष्यकः । मनुष्यादिमवत जाय सद्यश्चरत्वाख्येण भाविग्रह विरक्तमकालं सेव मनु भाविग्रह जाय भुञ्जमाना रश्मिगुम्भे मङ्गाकट्टे बामप-
 र्श्वे इति याच । इदं श्वेतः भित्तिपेनार्थो महाकट्टमस्य भवितव्यः । सप्रतिश्रुतकट्टमश्वः । कश्चिन्नमित्यादि, सूर्यव्यक्त प्रसक्तमनः । द्वितीयावतस्तकारः

विजए प० ? श्वत्रसेस जहाकठयिजयस्व गवर श्वरिठारायहाणी जाय, महाकठंश्च इत्येतेवेमहिहीए श्व
 ठांश्च मणिश्रुङ्गा ॥ कहिस्स भते ! महाश्विदेहोवासे वमहकट्टेणाम वस्कारपसुए प० ? गो० ! णीलवतस्स
 वस्किणेण सीओए महागण्डे उत्तरेण महाक्रुम्भ पुरित्येमेण कट्टावडंए पञ्चल्येमेण एत्येण महाविदेहे

अत्र महाविदेहवर्षे महाकठानां सावित्र्यः प्रकृतः ? श्वय यथा कञ्च मन्त्रययन एव रा पायन्, महाकठानां ऽत्रेयोमहिङ्काः, अयोभिपितव्य ॥ क
 भदत्ता महाविदेहवर्षे महाकट्टानां सा वस्कारपर्यतः प्रकृतः ? गौतम । नीलवतोदकिसस्या सीतायामहाजया उत्तरस्या महाकठस्य पूयस्या

प्रनेयिप महाकठमाने पिलयर्थे । हे गौतम । नीलवतनार्ने वपथरयनगह दक्षिणदिशि सीतामहाजदीने उत्तरदिगह ययकट्टानामह यकारा पर्वतमे
 पपिमदिगह पात्रायनीमहाजदीने पूरुदिगह इहा महाविदेहकप्रनेयिपे महाकठानामा विप्रयर्थे । अवशेषथाकतु त्रिम कश्चयिप्रयनेयिपे कश्च तिमत्र
 जायया एततोविनेप अरिठाराजधानी यायत् महाकठानार्ने इहा देवता महाश्वद्विक वसेहे अथ कहिना । किहा हे भगवन् ! माहाविदेहनेत्रनेयिपे य

भाषापरमद्रुशान्नतायामयमाय बसुःपयाशरसस्त्राणि विजग १६ पृथुत्य पयशिशरसस्त्राणि बसस्कार ८ पृथुत्य चत्वारि
 सस्त्राणि मुख्यगद्वय २ पृथुत्य १७७७ सवमीसने नयगवतिसस्त्राणि द्वे शनेपयाशरसस्त्राणि यत्तज्ज बुदोपविक्रमलकाष्ठोप्यते शोधितेष जात समशता
 निपयाशरसस्त्राणि यमसुदशिशरसस्त्राणि उत्तरनद्यावत्सतीति यद्विभिन्नस्यते कथ्यः प्रत्येकशत २ मदीनामुक्ताविक्रम जवति ॥ व्यायासस्तु विजगयायाम-
 प्रमाणः दिवसवसरारान्तरमदीकृषवगानां समायामकत्वात् । नमुकायदयासकितलाउ साधुसालागमिसव्य मि २८ ॥ पययालीमसहस्ता व्यायाभोशोप्रसव
 सतिष्ठाव्य, इतिवचनात् कथमिदमसङ्गते । उच्यते इतिवचनरतगद्विसाधारण, तेन यथातत्रमदीकृषव्यापत्त्ये गानुपपत्तावपत्त्यर्थे कोट्याकरपमाय
 यथोय तथाऽत्राप अत्रप्रचीमलपनिरियादाः सत्रमासदृभो जवद्वीपःषिकारे यनाद्यगाहावतीप्रमुखानद्याः सर्वाप्यपि सर्वत्रकुण्डविनिगने शीताशीतोदयो
 मवेष्टेष तुल्यप्रमाणविक्रमोद्वेधा इत्युक्त्वा दन्व, मपातकीयप्रपुकरावर्तौषिकारयो मदीनाद्वीपेद्वीपेद्विगुणवित्सार व्याख्यामयस्तःप्राङ्, यथा जवद्वीपे
 रोहिताशरीरिताववणो कृत्वाउप्यकृत्वाना प्राहायत्यादीनाप द्वादशमासमभरनदीना सर्वविधयोगदद्याना प्रवर्देविक भो द्वादशमोषगानिसाद्वीपि सव्दे-

महाकलेणामविजग ५० ? गो० । णीलद्यतस्स वामहरपह्ययस्स दाहिणेण सीध्याए महाण्डंए उत्तरेण वम्ह
 कूररस वरकारपह्ययस्स पञ्चेल्यमेण गाहावर्दंए महाण्डंए पुरात्यमेण एत्यणं महाविदेहेवासं महाकलेणाम

तम । नीलयतीवपपरपसमस्य दक्षिणस्या नीतायामहानद्याउत्तरस्या, द्रष्टृगद्वय पयसस्य बसस्कार पयिताया प्राहायत्यामहानद्याः पूर्वस्या

विदेहप्रपन्नेविदे प्राहायलोभाने कुजुल्ले विमराधिताशाकुल्ले तिनअज्जाणावा यावत् प्राहावती द्वीप भवमकश्यो तेष्टप्राहावतीकुल्ले दक्षिणदिशिने तो
 रसे प्राहावती मरुगदी नीलनीयकी तुकज्जाने महाकलेविजगममि येमकारर कुजुणा विहवतीरथकी अठावीस दृणार मदीए समय प्रहतीयकी
 दक्षिणदिमह सीतामहामदी प्रति भणए प्राहावती नहानदी कुज्जकी नीकसता प्रवाहे अनेसीतामादी जलता सुवे सुपलव सरीपीउदह । एकसोपय
 पीस १२५ पोअम पोएलपसे अहीयोगम एण कइपकइव बइयासुवे वेपेययारयोदिकाना यावत् वेनोवणं व जाणयो ॥ किरी दे भगवन् गाहाविदेह से

त्यादि । यत्र नगरं प्रासादस्तनुमानोन्नतवरा महाकाया संतम्यामिति प्रादावती समुद्रतये सरयवस्त्रिलोप्रत्यये रूपमिदं दीपत्य चात्राकलिंग
पुत्रात् अगस्त्यरादिवपुश्चरगाराशार्मावतावित्यनेन महाजदी प्रव्युदासनी सुककुभश्चाच्छ्री विजयी द्विचविभजनी २ अष्टाधिगत्यामनीमन्त्रलेः सम-
प्राप्तदिता दक्षिणप्रायेय मेरादक्षिणदिशि ग्रीतामहागर्दो समपमपति । अथाभ्याविज्ज भादिकमाह । गाहायर्हसमित्यादि । गाहायनीमप्रादी
प्रयदद्यादाभ्योर्दुर्निगमे मले ग्रीताप्रयदाह यत्रमसुप्रययो रम्यथापि स्थाने मसामपयित्तारीकुंथा । एनदेयन्तापति । पश्चिमिपपयिगुत्याधिक
पात्रनगन विक्रमेण छद्मसुसीयानि योजनमास्य दूयन सपराजययोगाभा पञ्चगनाभागे ए त्वसयगनाभात् पुण्य पप्रागुत । तथाहि महाविदेहपु
कनकनभृगलपिणववसस्कारमुद्यमप्यनिरैकात्म्यं यवत्रातरगु नाय पवापरयिन्ना राभ्यविस्तरप्रभावा स्तमगनकरकायकाज नयमेतिविक

महागर्दं भमप्येह, गाहायर्द्वंणं माहाण्डं पवहेष्य महेष्य मस्त्यसमा पगवीस जाद्युगस्य यिरकभेग अहु ।
हुजाहु जोद्युगोड उह्वेहेग उम्वेगसि दीहि पडमवर जात्र दुष्यथियसुत्त । कहिणं भते । माहोत्रिदेहेवासे

स्वो पट्टवरयदिकाभ्यां दुभ्या च रगसुहाभ्या पात्रत्, दुदीरपि यथं क इति । कनकस्त ! महाविदेहेष्यै महाकाशोनास्त्रात्रियय प्रजः गी-

रासर्पाना लेहना चाक्षया । किंवा इ जगदन् जनुद्वाप नासा द्वीपमह । ययव महा विदेह क्षत्र सुकृष्ट नायै । यत्रय त्ते । द्वितीय विजय । द
गीतम । मीठा महाजदीनं उत्तदिगह नीलवतनासा कयपर पवननद दक्षिण दिगह प्रादायनी महाजदीनं पश्चिम दिग्द बिभ्रकुट नामा
परकारा पवनने पुयदिगह इहा जयुद्दीप नामा द्वाप त्ते । महाविद्वज्जेशमह विदे मुकृष्टनामं विजय त्ते । द्वितीयविजय त्ते उत्तर दक्षिणद
म या त्रिग पठ विजय पुयैव कथ्यो तिमज्जमुकृष्टविजय पठि कथिया । यतश्चापि सेय क्षेत्र पुरा नामह राजधानी मुकृष्टनामं राजा यज
यति ऊपयै तिमज्ज पूय लीपरे । किंवा हे भगवन् । जयुद्दीपने विदे प्रादायिदेहक्षत्रनी प्राश्वती कुक नामं कुज त्ते । प्रथम उत्तर नदीना हे गी
मग । मुकृष्ट विजयपने पुयदिगह महाकृष्ट बिजय ने पश्चिमदिग्द भीलवतययपरपयतने दक्षिणदिग्द विजय नितर्मेभूलव इहा जयुद्दीपगव विदे महा

स पूर्वस्या महाकण्डस्य दिक्पथस्य पश्चिमायां नीलवतीर्ध्वपर्यन्तस्य द्वाविंशत्यन्तमितरे अग्रसामीपिके उपिकरणेनमसी तेन नितयसमीपेऽवस्थे ।
 अत्रकव्यूहोपेक्षिते महाविदेहेष्वपि गाहावतीकुल नाम कुल प्रसृतः यथैवराहित्याशुक्र । सचेदमपि विगतियोगमायासविफल्मनित्यादिरीत्या श्रेयः । किं
 यापयेत्तमित्याह । यावदुपगाहावतीद्वीप भवन्नपेति उपपन्नमपिजायनीयः । तथाहि । सेकेण्डेण प्रसे । यथयुयुध गाहावतीद्वीपे
 गीजसा । गाहावतीद्वीपस्य यद्वृद्धव्यनाह जावनमसपत्ताह गाहावतीद्वीपसमव्यभाह मयवप्राह इत्यादि । अथास्माद्यानदीप्रवहति तामाह तस्यगमि

गाम कूटे प० १ गो० । सुकलविजयस्य पुरात्यमेण महाकलविजयस्य पञ्चत्यमेण नीलवतीस्य वासहरप
 हयस्य द्वाविंशतिनितरे एत्यण जवूदीवे २ महाविदेहेवासं गाहावतीगाम कूटे प० । जहेव राहियसाकुले
 तहेव जाय गाहावतीद्वीपमवणे ॥ तस्सण गाहावतीकूरस्य द्वाविंशतेण तारणेण गाहावतीमहाणई पवढा
 समाणी सुकलमहाकलविजए दुहाविजयमाणी २ अठ्ठावीनाए सलिलासहसेह समगा द्वाविंशतेण सीअ

कुल नामाकुल प्रसृतः यथैवराहित्याशुक्र तर्पथ धायन् गाहावतीद्वीप मयन प २ तस्य गाहावतीकूरस्य द्वाविंशत्यन्तरेनसारकुल यावयतिम-
 वानदीपव्युत्पायती मुकल्लगद्वाकलविजयी ह्याम्या विमज्जती २ अष्टाविंशतिभिः समिन्नामदन्तैः सपपादिकुलस्या पोतामहाणदीं मनुममये-
 ति । गाहावतीगद्वावतीप्रवाहं च मुखस्य स्वप्रसन्ना पश्चविंशत्योगमगत विकर्मान् । अह नसीयाभियोगमगताम्बुहे चैन, उभयोः पाशयोद्वी-

अकारा पयत ऊपरह चयो सम रमणीक भूमिजागर्ते यावत् देवता यमह एव पित्रकूटनाभा । हे अगजम् मयारापयतर्ने विषे खेतला कूट
 रे गीतम ! प्यार कूटस्य । तंकेहा सिद्धायतकूट १ पित्रकूट २ कलकूट ३ सुकलकूट ४ सभा मरीया उत्तर दक्षिण परपराह गोककया पचिला
 कूट नीतामह उत्तरदिशः मोया नीलवती वपुधर पवनमह दक्षिणदिशः जाणु । यद्वा पित्रकूट नाम देवता मन्दाश्चद्विवत वसह पायन

राजधानी मुच्यन्तस्तत्राजा पकवर्ती समुत्पद्यते । विजयपराजनादिक तदेव भव्यकृत्यमिति शेषः । उक्त मुच्यन्तः । अथप्रथमांतरमद्यवसरः । कश्चिद्य
जन इत्यादि । प्रपदन्तः । मयूरीपट्टीये नद्याविदेवर्षे याहावत्याप्रान्तनद्याः । कुह प्रमदस्यान याहावतीकुहनाम कुमुदप्रपतः ? यौनम सुकण्डस्यविलय

यासे सुंम्केणामयिजए प० ? गो० । सीस्याए महाणइंए उत्तरण णोलवतस्स वासहरपस्यस्स दाहिणेण
गाहायइंए महाणइंए पञ्चत्थिमेण चिक्ककठस्स वस्कारपस्यस्स पुरत्थिमेण एत्थण जम्बूद्वीपे २ महाविदेहे
यासे सुकटणाम विजए प० ? उत्तरदाहिणायए जहेव कळेविजए तहेव सुकळेयि विजए णत्र, स्वेमपुरा
रायहाणी सुकळे राया समुप्पज्जइं तहेव ससु २ ॥ कहिण मते ! जयूद्वीपे २ महाविदेहवासं गाहावइक्कन्ते

प्राविजयः प्रपतः ? । गी । सीतायामदाजदावसरण-नीलवतो मदाकारपवतस्स इधिसस्या गाहावतिपदानद्याःपदिमायां चित्रकूटस्य वस्कारका-
रपयवस्य पूर्वसां प्राय जम्बूद्वीपे २ महा विदेहपर्वे मुक्कञ्जानाकाविजयः प्रपतः ? उत्तरदक्षिणापत, यविककञ्ज्याविजयः, तदैवमुक्कञ्ज्योपिविलयः,
नवर, दगपुराजधानी, मुक्कञ्जाराजानमुरपद्यते, तदैवमये । जम्बूद्वीपे २ महाविदेहपर्वे याहावतिकुह नाकाकुह प्रपतः ? गौतम ।
मुक्कञ्ज्याविजयस्य पूर्वसां तदाकञ्ज्यस्य विजयस्य पदिमायाणीकवता वयवरपर्वतस्य दाक्षिणात्ये नितय अय जम्बूद्वीपे २ महाविदेहपर्वे याहावति

योजन जनें चठंगणानीया भाग याजजना लावपणइ पावसइ याजण पादल पणं नीलवत नामा वय धरते नमी च प्यारसें योजन ऊसु ऊचपणं
प्यारणइ ५०० नाज हेठेठणपणं । तियारपणी मात्रा मात्रा ऊचपणानी ऊज पद्याभा सुदि अनुक्रमइ अथतो २ यको सीता महामदीने सती ।
चे पावर्मे ५०० योजन ऊसु ऊचपणं पावसइ नाज हेठो ऊचपणं हे पाजाना स्क चर्मे सस्थानं सस्थित जे सय रजमय जे तिमल सु को
गत पावग प्रतिरूप ये । यपासइ येपटावरयेदिकाएकरा जनें बेवणखडइकरीणइ परिधि सयुक्त जे येंपो वयण काखयो चित्रकूट

कुटानि उत्तरदिशि भावेनममामिनुज्जानीत्यर्थः । तथाहि प्रथमं सिद्धायतनकुटं द्वितीयस्थचित्रकुटस्य दक्षिणस्या चित्रकुटस्य सिद्धायतनकुटयोस्तरस्या
 एव प्राङ्मगग्रामेन लग्नमाद्वयतनाद्विषया आप्रतनस्येतेन प्राङ्मगग्रामाकृतसमाप्तस्योद्येय । तद्विशीतानोक्षयताः कस्यादिशिद्वयातीत्याह ।
 प्रथमं शीतमायाउत्तरतः चतुष्पदं नीलवर्तोवपपरपक्षतस्य दक्षिणतश्चलि सूत्रपाठोक्तममनात् द्वितीयचित्रनामकं प्रथमादभतरद्येय । तृतीयकुटनामकं
 चतुष्पाद्याकुट्युच्यन्ति । चित्रकुटादियुक्तास्कारेणैवकुटनामनिर्णये पूर्वया सम्प्रदायाः । सुवशाद्यभिहायतनकुट । मङ्गमादीसमीपनामयमानत्वात् द्विती-
 यं स्वस्ववर्गकाराणां गच्छन्तायवाद्यात्यविजयनामकं चतुर्ध्वप्राच्याविजयनामकमिति । अथास्यनामार्थमर्थपठयति । अथ चित्रकुटनामा-
 देयं परिययति तद्यागांश्चिकुटइतिमानं । अथराजधानीमेरेकतरतः शीतमायाउत्तरदिग्गङ्गाविषयस्काराधिपतित्वात् एवमयेनैवपि वशाकारेण य-
 यावत्तुभव वाप्यमिति । गताप्रथमायण कारः । अथुमादिनीपचित्रयप्रसाधनरः । कश्चिन्नित्यादि । सर्वेषुगत, कष्टदुस्त्यवत्तव्यात् नयनं केमपरा

मते । वस्कारपक्षे कर्हं कुहा प० ? गो० । चत्तारीकुहा प० ? त० — सिद्धाययणकुटं १ चित्रकुटं २ कलकुटं
 ३ सुक्छकुटं ४ समाउत्तरदाहणेन परुप्परति पठमं सीच्याए उत्तरेण चउत्थेयं निखवतसस वासहरपक्षयस्स
 टाहिणेण एत्यण चित्तकुट्टेणाम देवे महिहूए जाय रायहाणी से० ॥ कहिसु जते । जञ्जुहूअं २ माहायिडेहे

कुटानिमप्रवृत्तानि ? तद्याया । सिद्धायतनकुट १ चित्रकुट २ कलकुट ३ सुक्छकुट ४ समान्युत्तरवर्गविषयाः परस्परं प्रथमं शीतायाउत्तरस्या चतुथ
 नीलवर्तोवपपरपक्षतस्य दक्षिणस्याम अथ चित्रकुटानां देवोमर्हका यावद्वाजधानीसंति । क्वजदत्त ? जम्बूद्वीपे २ मङ्गायिदेवैर्येदुक्छाना-

शीता मङ्गमादीने उत्तरदिशि । मासायतन अपपरं पर्येतने दक्षिणदिश कल विजयने पूर्वदिश सुक्छ विजयने पश्चिम दिश इदं शीतपट्टीप नामा द्वीप
 नेयिरे मङ्गायिदेवैरेव च चित्रकुटं नामै वरकारो पर्येत जे । उत्तर दक्षिणै लामो पूय पश्चिमेव पोहला सोलाह एगार याज्जन पाथसें माणु १६ ५ एव

नीसवदुपपत्तयममोप क्त्वादि योऽप्रमत्तात्पुद्गीयत्वेन क्त्वारिण्य मज्जतानि बहुघेन तदन्तरप जात्रया २ क्रमेण २ वरसंयोगे धपरिवृत्त्या परिपट्ट
मानः २ पययावदुपत्य तत्रतत्रतुर्धनायडध इति ह्वाभ्याप्रक्काराभ्या मयिद्वताराभवमभवपित्ययः । शीताभाह्वानद्यते पययोगनशुताग्युर्द्विचित्रेन पयग
व्यसृगान्यद्वेघन । अमयवाहृकमस्मान्वास्थितः प्रयमताऽनुगुस्त्वान् क्रमेणानेतुङ्गस्यात सवरथमयः जेपप्राग्वत । अथास्य गिम्बरमीजाग्यभाघेय-
ति । पित्तकृहरमममित्यादि । व्यस्त । अथात्र कटमन्यायेपुष्टानि । पित्तकटव्यादि । पदयोऽजग मूलभा मायागंस्थय । परम्परमेतानि भाव्यायोप-

ज्ञेन चत्तारिगाउअसयाइ उअहेण । तयाणतरचण मायाए २ उअसेहे।सिदपरिधुहीए परिवुहुमाणे २ सीआम
हाणईतेण पअजोअणसयाइ उहु उअनेण पअगाऊअसयाइ उअहेण । अासखधसठाणसठिए सअरयणामए
अच्छे सएहे जाव पअरुवे । उनउ पासि दीहि पउमअरवेहुआहि दीहिअ यणअनेहि सपरिस्किने, वअसने दु
ण वि । चित्तकरुअसण अरकारपअयअस उअप्य अऊसमरमणिअ ममिअांगे प० ? जाअ अासयती । चित्तकरुअ

परिचदुतामः सीतावासहानद्या आर्त्ते पनयोजनगनान्यूयं भुङ्क्षन्, पणगयू तथातानुद्धेधन्, आद्यस्त्वयवस्थानसस्थित मयःप्रमयः अच्यः
प्रदक्षः यायप्रतिरूप । उभयोः पाशयादुभ्या पटययवेदिहान्या द्वाभ्या च वनखक्षाभ्या उपरिस्थितः । यत्रकः द्वयोरपि चित्रपाटस्य वक्षःका-
रपयतस्य उपरिबहुसगरनक्षीपो भूमिजागः प्रक्षप्तः ? यावदशरत्ने । चित्रकटेभदस्त ? वक्षःकारपयते कतिदुःखनिप्रक्षप्तानि ? गौतम ? पत्नारि-

विषयपा निम्नमखरीदीता मन्त्रीनद सोय सव करवी, दाखाना नदयमखरी दाखल्ये कोवेल्यस्य तेमाट । यायव् भागवद मनुष्यस्यपो मनुष्यभोगकळे ए
 र्वे नामन एषयः कठ भागवद इहा देवता महा अद्विधत यावत् एकपस्यामनी स्थिति यमद खर । लिखे अपै हे गीतम । इस कदिष छे एक धिज
 य २ मान पामन् नित्यदः किहां हे मगयन् । अयद्वीपमार्गे द्वीपन विपे महाविदेरुक्षत्र चिजकूटनामद यपुरो पवत छे, प्रथम वरकारा । हे गीतम ।

या ऽटौषदस्त्वारगिरय स्ततोऽष्टनिधिमन्वते तप्त सपद्यते यष्टाकाराणां प्रत्येक पुरोक्तोयिफन्ताः, यष्टिं चिद्वेनेयिजयातरदीमुखमनमेधोदिध्यति
रक्षेणापन सयश्चक्षस्त्वारगिरय स्तोपूयोपरावस्तताः सयश्चक्षुस्ययिस्तारा स्ततोस्य क्षरस्यस्यावकाशः, सत्र विजययोडशकपूयत्वं पक्षुत्रिगत् स'हस्याणि प
त्यागिगतानि यदुतराणि ३५१०३, अन्तरनदीपट्कपूयत्वं सप्तगतानि पञ्चाशद्विधानि ३५० मेरुयिफन्तपूयोपरजद्रशाशनायामपरिमाण यतु पञ्चा
शतसप्तस्याणि ५४२० सयश्चक्षुस्ययिस्ताराणि यमदस्त्वारिजद्विधानि यमदस्त्वारिजद्विधानि ५४१४ सयगासनेज्ञातानि पक्षुत्रनिमदस्याणि ६२०० इति तथा

गो०। सीध्याए महाणईए उत्तरेण नीलवत्तस्स वासहरपव्वयस्स दाहिणेण कछुविजयस्स पुरित्यमेण सुकछ
 विजयस्स पञ्चत्थिमेणं एत्थण जग्गुदीवे २ महाविदेहवासे चित्तकृत्तेणाम वस्कारपव्वए ५० ? उत्तरदाहिणा
 यए पाईणपईणविच्छिस्से सोलसजोग्रणमहस्साइ पचय वाणउए जोच्चणसए दुस्सिच्च एगुणधीसइजाए जो
 च्चणस्स ध्यायामेण पचजोच्चणसयाइ विस्सकमेण। नीलवत्तवासहरपव्वयतेण चत्तारि जोच्चणसयाइ उह उच्च

पर्यम्भां सुकण्ठविग्रयस्य पश्चिमाया अक्ष लम्बुद्वीपे द्वाप सप्तविदे हेवैर्वि चित्रकटोनाद्याचक्षुस्कारपयतः प्रक्षमः । उत्तरदक्षिणायत प्राचीनप्रती-
धानविस्तीर्षे मोहज माअसमद्वत्वादि पक्ष च द्विमवनि यो लगशतानि द्वी च यकोनयिमुनिभायी या अगम्यायातेन, पक्षयोजनगतानि विविक्त जैन
मीलवतौ वपचरपञ्चनस्य स्थाने चत्वारि योजनशतानि कण्ठ्यं भक्षस्थान, वात्पारिगम्य सगताणि तद्द्वेषेन, तदन्तर सात्रया २ नरसेषोद्धे घपरियुच्या-

तप ! कलविश्रयर्ने विप वैताड्य पवतम दृष्टिष दिशि शीता माझानदीने ससर विशर्ष गगामझानदीने पश्चिम दिग्ध सिधू मझामदीने पूष दिग्ध दक्षिणादकलविलयनइ बहुमज्जमोगइ मध्यइनेयिये ईइं । ऐमा जामइ राजधानी ठइ । तेऐमा राजधानी विनीता राजधानी चरीयो साखयो । विहा हेमा राज्यानीने यिये कलनामई राजा सकयतिं उपगई, मोटो हुमवन्तनीपरि । पांयन् सब भरतहेअनु साधन ईइं प

गोतर्कौ नीतम् । यपनृच्यते कष्टराजत्वात् । निरुद्धदेयधिप्रितत्वाच्च कष्टुयिगयः कष्टुविश्रयइति । यावदित्यतस्तन्मन्योऽन्याश्रयनियारकायफ सूत्र
मात्रदेववाचनीयमिति । गतः प्रमर्शो विजयः । अथयतोय पयिमायामुक्तस्तच्चिद्रूपं यत्कारणस्यकाङ्क्ष । कश्चिन्मित्यादि । आयाय
पात्रमगदस्त्वोभमादिकृपो विजयममान एव विजयाना विजययत्तत्कारणाच्च तुल्यायागत्वात् तेन तत्कृत्य प्राग्यदेययिफभेत्तु पक्षुपोगनानोति
यिन्पयसोभ गतानि कयमित्यप्यने प्रयत्नीपपरिमायविक्रमान यमवनिमदस्तेषु शोचिनेषु अन्तर्गिग्राणिगत्वारि मष्टस्याखि यकस्मिन्नतिष्ठभागे सफरे-

रायदाणी प० ? यिणीश्वारायदाणी सरिसा नाणिश्वरा । तत्यण खंमाए रायदाणीए कळेणाम राया समुप्य
जईं महयाहिमवत्त जात्र सव्व भरहोश्वत्रम भाणिश्वर निरकमणवज्ज सेससव्व नाणिश्वर जात्र भुजईं माणुरत्त
हे सुहे कळेणामचेज्जे, कळेण इत्यदेवे महिहोए जाव पळित्तमठिईए परित्रसई ॥ सेतेणठण गो०! एवं वुच्चईं
कळाविजण २ जात्र निम्मे । कहिया जंत । जयूहीत्रे २ महाविंदेहासे चिप्पकळेणाम बरकारपव्वए प० ?

तस्य (उभयस्य) गायत्र्यर्थात् । ननु मन्त्रस्य श्रवणभाष्यस्य, यावदुक्तं नाप्युक्तमित्युक्तानि, कष्टभाष्यस्य अत्रयः यावत् प
स्वर्गपमस्त्यतिष्ठ परिवर्तते । अपि नैवार्थेन गीतम ? एतमुच्यते । अष्टोविंशत्य कष्टोविंशत्य इति, यावत्ति-यः, कष्टम-यः ? अन्वृत्तिपे द्वीप म-
द्विद्वेदार्थे निरुद्धाभावाद्यस्त्यारण्यः १ : प्रथमः २ गीतम ? गीतापानहातया उत्तरम्यानीजयतो यत्तः पार्येतस्य दक्षिणस्या कष्टविंशत्यस्य

જવળ ત્રિવે ગતાનુભ ભામદ કુહ છ । જે ગૌતમ ! પિત્રકુટ ભામદ દિશદ ઘનમ કુટ પર્યતને પૂર્વદિસેં સોસયત ભાના યન
 પર પયમનદેં દિતિયદિગિનેં નિતવેકદપદ રૂદા ડતરાડુંકરમદ ધિયેં ગગાકુહમામદ કુહ છે સાંઠિ ૬૦ યોજન સાધપચદ પીફલ પર્કે, તિ
 મત્ર મિપૂત્રીપરિ મગા પ્રાણદી યાયત્ । યે યોદિકા સમપદનમ પરિચિત છે । તે કિતપ ધ્યેયેં જે મગયમ્ ! રમ કદીર છે, કલપિત્રય કલ્પિત્રિય જે ગૌ

ने मध्यस्थे अत्रात्तरे दोमानास्य रात्रयानीप्रशस्ता ? विनीताराजधानीसदृशी भविताव्या विनीतावर्णः कः सर्वोप्यत्र व्याप्यइत्यर्थः । सगलेनाया राजधान्या कञ्चोनाय राजा ऋक्यतीं समुपयुते कोपः यस्तत्रपटुखड्गभीक्षा समुपयुते, सतत्रलोकै कञ्चइति व्यवह्रियते अथत्रर्षमानिर्देशेन संयदापि यथा समव्यवक्रयत्वं प्रतिःसूचिता । ननु भरतपुत्रवक्रवत्यं रूपमौकाशमियमवति मध्यादिमयतेत्यादिकः सर्वोप्यत्रोवाध्यः यावत् सर्वेभरतस्य क्षेत्रस्य उल्लयण मितिमाचन इत्यायसीकरण परतस्यवक्रिणइति श्रौयः निष्क्रमण प्रप्रत्याप्रतिपत्ति स्तदुज्ज्वलमणिमय । भरतयक्रिणामवविरसिगं वीता कञ्चुपक्रियस्तु त इत्युपेक्षितमप्यवति । क्षिप्यपर्येतमित्याह । यायदुर्भूतमानुष्यकानिबुखानि आपया कञ्चुनामपेयस्यात्र कञ्चु विजयेदेशः पक्षोपमस्थितिकः परियमति

णाह आयामविरक्रमेण तदेव लहासिधू जाव । वेदयावगसन्निगय सपरिरिक्ता । सेकेणठेण भते ! एव वुसुई कछेयिजए २ गे० । कछेयिजए वेद्युहस्स पसुयस्स दोहिणेण सीच्याए महानईए उत्तरेण गगाए महाण इंए पञ्चत्यिमेण सिधूए महानईए पुरत्यिमेण दाहिणहुकछुयिजयस्स वज्जमसुदेसजाए एत्यणं खेमागामं

यमस्यहेन च सपरिरिक्ता । अयकेभार्येण भगवन् ? एवमुच्यते कच्छोयितय कच्छाविजयः गीतम ? कच्छेयिजये वेताह्यस्य पयसस्य वसिष्ठस्या सीतायामदानद्यात्तरस्या गङ्गायामदानद्या । यथिमाया सिग्गजामहामद्या पुराः अत्र दक्षिणार्धकच्छस्य विजयस्य यदुमध्यदेशभागैरेतानामाद्या-रात्रयानी प्रशस्ता ? विनीताराजधानीसदृशीभविता । तत्रनेमायारात्रयान्या कच्छोमायाराणा समुपयुते - सदा दिययत्तं यायत्तं मये भर-

पहं क्षरी परिचिसं सुगतं पै ॥ किंवां से भगवन् ! सगरार्धकछ विजयते क्षिपे अयप्रफुट नाम पयस लै । से गीतस्य । सिधूकुहने पूय विजिष गगाकुहमहं पथिम दिगह नीलत्रय वर्षपरपथंनमय दक्षिण दिमिने गीतयमद्वये इहां उत्तरार्धकछ विजयते विषे अयप्रफुट नाम पयस लै । आठ योजन अर्धकछपरपथं तोइत्र प्रमाण आणयु यायत्तं से, तोइती रात्रयानी उत्तर दिक्षि जाणयी । किंवा से भगवन् ! उत्तरार्धकछ वि

विजये वीरभद्रवन्द्यविजयः श्रीगणेशाय नमः ॥ उत्तरस्या गङ्गायामहानद्याः पश्चिमायां सिंधोमहागङ्गाः पूवस्या वणिगु कछुविजयस्य यदुपपन्नं देवजना

मं १११०

५३११११

५३११११

५३११११

॥ टीका ॥

॥ मूल ॥

॥ अनु० ॥

॥ भाषा ॥

त्रए उसभकुङ्गेणाम पक्षए प० ? गो० ! सिधुकुङ्कस पुनित्यमेण गगाकुङ्कसस पञ्चत्यमेण णोलवतस्स वा
सहरपक्षयस्स दाहिणिस्वे नितये एत्यण उत्तरहुकछुविजए उसहकुङ्गेणाम पक्षए प० ? अथजोत्थणइ उहु
उत्तरेण तवेय पमोण जाय सेरायहाणी से जयरं उत्तरेण नाणिथ्यहा ॥ कहिसा जते । उत्तरहुकछुविजए
गगाकुङ्गेणामकु हे प० ? गो० ! चिस्सकुङ्कसस वरकारपक्षयसस पञ्चत्यमेण उसहकुङ्कसस पक्षयस्स पुनित्य
मेण णोलवतस्स वासहरपक्षयस्स दाहिणिस्वे नितये एत्यण उत्तरहुकछु गगाकुङ्गेणामकु हे प० ? सठिंजोअ

वनकुङ्कणायकुटः प्रपत्तः ? गो० । किञ्च कुङ्कसस पूवस्या गङ्गाकुङ्कसस पश्चिमाया मीलवतो मयपरपर्यंतस्य दाहिणात्ये नित्यम्बे अत्र एनराकुं कञ्च
विजये जयमकुटोनायापयतः प्रपत्तः ? अथै योजनायूयपुण्यम, नदेवप्रमाणं यायद्राजधानी, वैद्यनवर उत्तरस्यामखितथा, क्षमदन्त ? उत्त-
रादेव कञ्च विजये गङ्गाकुङ्कस मायाकुङ्कस प्रपत्तः ? गीतम ? विजकुङ्कसस वरकारपक्षयस्य पश्चिमायां जयमकुटस्य पयतस्य पुरतः मीलवतो वरकारप-
यमस्य दाहिणात्ये नित्यम्बे अत्र उत्तरादेव कञ्च गगाकुङ्कस मायाकुङ्कस प्रपत्तः ? पश्चिमायां जयमकुटस्य पयतस्य पुरतः मीलवतो वरकारप-
यापपदे पादम पदे यावत् तयम अर्धं राजधानी मय जायतो भरत क्षेत्रमा सिधू कुङ्क सरीपु सस जाणवो यावत् । संध विधूकुङ्कस दक्षिण दि

ग्निर्गो मारवर्ग मिपु गङ्गागो उत्तरादेव विजय माहि जायतोषकी सात वज्रार नदीए पुरतो पुराती यकी हेठइ विगिस गुफानइ देताइय
पयानं भेदेगइ दक्षिणादेव विजयानि जायतो जायता यकी वडद्वज्रार गरीए महितवकी दक्षिणदिग्नि गोतामहानदी माहि
भनइ मिपु गङ्गागरीकुपी नीकनते प्रयावइ गोता माहि भनया मुप यद । भरत क्षेत्रमा सिधू सरीपो प्रमाणइ जायवो यावत् से यम

प्रजातायेन सारासवस्यास्त्रियमुदस्य, प्रयममिन्नु प्ररूपणा ततो गङ्गायादिति । अथकेनार्थेन भवन्त । एवमुच्यते कछोयिअय कछोयिअय गीतम । कछे

मठि जोशुणाइ आयामविरकनंण जाव भवण श्यठेरायहाणीशु जेयव्हा, जरहसिधुकुठसरिस सव्वणेच्छव
जाव ॥ तस्सणसिधुकुठस्स दाहिणित्तेण तोरणेण सिधुमहाणइ पव्वासासमाणी उत्तरहुकछविजय एज्जेमाणी
२ सत्तहिमलिलासहस्सेहि छाउरेमाणी २ अहेत्तिमिसगुहाए येअहुपव्वय दाळयित्ता दाहिणहुकछविजय
एज्जेमाणी २ चउइसहिं सलिलासहस्सेहि समगा दाहिणेण सीधुमहाणइ समप्पेइ । सिधूण महाणइ पव
हेशु महेसु जरहसिधूसरिसा पमाणेण जाय दोहिशु यणसहेहि सपरिरिकता ॥ कहिसु जने ! उत्तरहुकछवि

कळे विजये विपुल्लुह माघाकुण्ड प्रच्छत् २ पट्टि याअमानिआवावविक्रमाभ्यायावद्भव अर्थेरासयानीचनेतव्या । भरतसिधुकुठसदृश ययोतव्य
यावत् । तस्य सिन्धुकुठस्य दाहिणायत्तेमतागच्छेन तिन्युमंजानदीप्रवृत्ता सती उत्तरादकच्छ विजय यज्जती २ यत्ति सलीलासहस्रैरापूयमाणा २
अथस्तिमित्त्रगङ्गायावैताक्ष्यपवतं दारगित्वाहपिणादेकच्छ विजय यज्जती २ पददृशतिः सलिलासहस्रै समप्रासिद्धेन सीतांस्तराजदींसमुपग-
पति । सिन्धुमंजानदीप्रवाहे च मुले च भरतसिन्धुमदगप्रमाणेन, पावदद्वाम्या वसतद्वाम्या सपरिरिता २ क्षुभदन्त २ उत्तरादकच्छे विजये श्व-

वरकार ययननइ पूवदिशि बिचकूट नामा खखारा पयतनइ पयिन दिशि इहा अयुद्धीप नामा द्वीपने विजे यावत् सीदयाइइ । तिमज दत्ति
वादेकटनी परे गावली खव । किहा रे भगवन् ! अयुद्धीपनागे द्वीपने पिये माहा बिदेइ केज्जे खसरहुं फल विअपने विजे विचकूट नामक
२ कुल छे । रे गीतम ! मालवतनामे वरकारा ययननइ पूर्वदिशि अयमकूट पर्वतने पयिन पिये भीलथन नामे मयंवर पयंतने वृत्तिपदिनि
ने नीतमरुमणइ इहा अयुद्धीप नामा द्वीपने विजे माहाबिदेइ लेज्जइ उत्तरादकच्छ विजयने विजे सिधुकुठ नामे कुल छे । साहि ३० योजन

नरगंसदीनरत्येन गङ्गानुपप्रणमिधुप्रपवकिता वष्टतु सिन्धुपथ्यससायदं ते इति कथयत्ययः पृथ्वी । इष्ट मास्ययदृष्टकारलो यिजायमरूपयाः पाः

। यदृष्टयासं उत्तरहृकृष्णाम । यजए प० ? गो० ! वेष्टहृस पष्टयस्स उत्तरेण नीलवतस्स वासहरपष्टयस्स दाहिणेण मालवंतस्स वस्कारपष्टयस्स पुरत्यिमेण चित्तकूहस्स वस्कारपष्टयस्स पञ्चत्यिमेण एत्यण जयद्वीवे २ जात्र निष्पत्ति तहेत्र णेष्टासं ससु । काहिण मते । जयद्वीवे २ महाविदेहेवासे उत्तरहृकृष्णविजए सिधुकुं गामकृन् प० ? गो० । मालवतस्स वस्कारपष्टयस्स पुरत्यिमेण उसनकूहस्स पञ्चत्यिमेण नीलवतस्स वास हरपष्टयस्स दाहिणिज्ञेणितत्रे एत्यण जयद्वीवे २ महाविदेहेवासे उत्तरहृकृष्णविजए सिधुकृन्गामकृन् प० ?

या न वेमात्य भवत्ति कूटानि ॥ १ ॥ कप्रदन्त ? जम्बूद्वीपे २ मद्याविदेहेवर्षे उत्तरादुं बेल्लानाद्यादिभ्यः प्रष्टसः ? गी । वेताल्पपयस्योस्तर-
स्यं नीलपता वपयरपयतस्य दधिभस्या मास्ययतोवस्कारपयनस्य परतः चित्रकूटस्य वस्कारपयतस्य पयिगाया छात्रज्य द्वाप०, याव-
रिमच्यति, नयेवतेतथ्य नये । कृपदन्त । जम्बूद्वीप द्वीपे मद्याविदेहे वर्षे उत्तरादुं वस्कारपयतस्य सिन्धुकुह प्रष्टसः ? गीतग । मास्यवतो
यगारकारपयनस्य पयस्या अयजकटस्य पयिमतः नीलपता वपयरपयतस्य दाहिणात्येनितस्य छात्र जम्बूद्वीपे द्वीपे मद्याविदेहे वर्षे उत्तरादुं

मे पप यन २ यिष्टा परामा नगर मस खर । छात्रिगुण बि टा उत्तर दिशीनीं अयि सीतामदी यक्षी ईशानइष्टपी अयि, वप दक्षिण दिशी
ने योका गीयर्मे द्वीनी खरं कूट ९ नव कट्टे खे । सिन्धुपयनकूट १ दक्षिणादुं कट्टकूट २ पुरुषपातगुफाकूट ३ साखाभयकूट ४ येताल्पगिरिकूट ५ पूणे
गङ्गा ६ निगिरगुफाकूट ७ उत्तरकटादुं कूट ८ येनमशकूट ९ येताल्पपयतने विपे य नव कूट इष्ट १ किरा हे भयवन् । जयद्वीपने विपे मद्या
बिरेष्ट पयद उत्तरादुं कट्ट गाने यिजय खे । हे गीतस । येताल्पपयतने उत्तर दिशि नीलवत नामे ययं यर पयव मे दक्षिण विशद माशयत मामा

शामनं संयोज्य भरतवैताल्यवदेत्ययः सङ्गत्यसम्पन्नदशयोगमात्रिकने विद्याभरमेकौ तथैव नवरमिति विशेषः । पञ्चपञ्चाङ्ग २ विद्याभरमगराद्या
 च । प्रथमः एकैकस्या खेचोदचित्तमेवौ सतरमेवौया भरतवैताल्यवदुचित्तवः पञ्चाङ्गसुतरसुवष्टिभगराङ्गौति प्रेङ्गे व्याभियोग्यमेवौ तथैवतिगम्य ।
 काचः विद्याभरमेवौद्विष्यामद्वैदशयाणनात्रिकने दक्षिणोत्तरमेवेन द्वैभवतः सत्रापिकाराद् भववैताल्यवदुचित्तवः । उत्तरदिक्स्थाः सा
 विवाय्ययययशासायाःमहाभया इगानस्यद्वितायकस्येवम्य यथाः ओतादसिखस्थाः श्रद्धस्याद्यकस्येन्द्रम्य किमन्तुभावति । गीताया उत्तरदिगियेनि-
 स्रपवैताल्यवदुचित्तवः सत्रापिकाराद् भववैताल्यवदुचित्तवः सत्रापिकाराद् भववैताल्यवदुचित्तवः सत्रापिकाराद् भववैताल्यवदुचित्तवः ।
 स्रपवैताल्यवदुचित्तवः सत्रापिकाराद् भववैताल्यवदुचित्तवः सत्रापिकाराद् भववैताल्यवदुचित्तवः सत्रापिकाराद् भववैताल्यवदुचित्तवः ।

पाङ्कगपहंगाय ३ गदाहिंगात्रि छुम्मे दुहात्रस्कारपञ्चपुठे पुरात्यमित्राए कोफ्रीए जाय दौहिथिपुठे भरह
 वस्यदुपरिभए, गार दौत्राहाते जीभाघनपठ व गकायश्च त्रिजयधिसकमनरिसेष्टायामेण त्रिस्कनो उच्चत
 उच्चहा तहेचेव त्रिजाहरसेदीनु नहेचेव गधर, पणपसु २ यिज्जाहरणगरावासा प०? छ्याभिन्तगसेदीनु उत्तरि

विषये वैताल्योपायापवत प्रथमः ० दक्षिणादं कञ्चित्रयम्य उत्तरतः सारादुक्कायगयस्य दक्षिणस्या त्रिज्जट्टस्य पयिमतोनात्यय-
 तः पुरतः सत्र कञ्चोदचित्तव २ सत्र २ तद्यथा प्राचीनप्रतीचीनायतः उत्तरदक्षिणविक्षीण द्विषावक्षस्कारपवत स्रप पीरन्त्यया फास्या या-

दे प्रगवन् । पिययनो कदा व्याकारभाष स्वरपठे । हे गीतम् । यत् सभो रमणीक प्रणिभाग खे यावत् सुप्रिमे कारीने करी । साधुते मयो नृपादिदे
 करी ग्राभापस्त खे । दक्षिणादं कदागासा हे प्रगवन् । विजयनो मनुष्यमनुष्येवौ व्याकार भाव स्यात्प कथ्यो । हे गीतम् । तेह मनुष्यमनुष्य त् प्रगारता
 सपयप खे, यावन् केतलार्थेक सकदु स्कनो व्यस्तकर खे । किदा हे मगयन् । जयदीपमासा द्वीपखे, तेहने यिये नाहा बिदश्चेप्रने यिये कथ विज-

नान्यथापि दूताणि याच्यानि । तद्यथा द्वितीयान्निष्कण्ठाहंकूटं तसीयमन्त्रप्रपातगुहाकूटं चतुर्थं मातृतीतिपदैकदेशेपदसमुदायोपयारात् माणिभ-
द्रकूटं शेषवत् । परविग्रहयदिताख्येपु सर्वेषुविद्विनीयाएककूटंस्वस्वदक्षिणोत्तराहं विग्रहसमासके यथाद्वितीय दक्षिणकण्ठाहंकूटं अष्टममुत्तरकण्ठाहं-
कूटं एतराणि भरतदेवाहंकूटसुसमाभक्तानीति । अथानराहंकूटं प्रक्षयति । कश्चिन्नित्यादिव्यक्त । सथेय दक्षिणहं कश्चिद्विग्रहय यायभसिचक्षुनीति ।
अथैतद्वत्तयं विष्णुकुसुवत्तयमित्यदि । व्यक्त । पर नितस्योक्तक । लाघयायमभिदेशभाह । भरतसित्युक्तसरिसमस्तु येअव
इत्यादिसर्वेगतापन् । गङ्गागमेन व्याख्यातत्वात् । तत्रैव अष्टमकूटं वक्तव्यमाह । कश्चिन्नित्यादि । प्राग्वत् । अथगङ्गाकुलमस्तथाभायमाह । कश्चिन्नि-
त्यादि । विष्णुकुसुगमे निविशीयः सर्वेवि वाच्याः पर शतो गङ्गागमेरी खड्गप्रपातगुहाया अथावैताख्याविभिद्या दक्षिणोत्तरां ग्रीतामनुपचम्पंतीति । ननु

स्वानु संदीनु सीध्याए ईसाणस्स संसातुं सकृस्स ॥ कूठा । सिद्धे १ कच्छे २ स्कडग ३ मोणी ४ वंश्चट्ट
५ पुस ६ तिमिसगुहा ७ ॥ कच्छे ८ वंसमण्ये ९ वंश्चट्टांतिकूडाइ ॥ १ ॥ कहिण भते । जवूदीवे २ महा

वत् कूठाभ्या मेयस्पृष्टः, भरतदेवाहंकूटसदृशः गवर, द्वेधादेशीयाधनुः पृष्ठं च न कतव्य, विग्रहविष्णुमपवृणु आयागेन विष्णु उच्यते उच्यते
५ तथैव, विद्याचरमेयः तथैवभयं, पक्षपक्ष्यादिद्याचरनगराद्यानाः प्रपत्ताः ? आभियोग्यमेयः ॥ एतस्या आभियोग्यमेयः सीतायाम-
हानद्याईशानस्य योपा शक्येति, कूटानि, मिह १ कच्छ २ खड्गद ३ नापि (मद्र) ४ वेताख्य ५ पृष्ठं ६ तिमिसगुहा ७ ॥ कच्छ ८ वंसमण्य

पतो वेताख्यनामह पर्वत ठी । इ ग्रीतम । दक्षिणाहं कच्छ विग्रहमे उतराहं कच्छ विग्रहमे पश्चिम दिशि नासवन्त वसुधार
पयसमे पूर्वदिग्दृश इहा कच्छ विग्रहमे विषे वेताख्यनामे पर्वत छे । पूर्वे पश्चिम नायो उत्तर दक्षिणे पोरेशो वेदिशे वे वरकारा पयसमे एरस्यो,
पुषदिशिनी सचि यावत् येनह एरस्यार्थे । भरत क्षेत्रना वेताख्य १ अहयो, पतलो विग्रह, ये धारा जीवापणखे धनुपपृष्ट नकराया विग्रह ना
पावसपणा जेतसाः सविपये छे पोवस पक्षे एते एहपण्ये तिमन भावयो, विद्याधरानी, अथि तिमन आखपी एतलो विग्रह, येपा

॥ टीका ॥

॥ मूल ॥

॥ अनु० ॥

॥ भाषा ॥

विशेषः प्रकृतः ? गीतम् । दिवाः स्वप्नपयस्तस्य दक्षिणस्याः शीतायामहमद्याः उत्तरस्याः चन्द्रकूटस्य दक्षिणस्याः पुर्यस्याः श्यातरे जपूद्वीपे द्वीपे
यावद्विषादुपलब्धामात्र विषयः प्रकृतः ? उत्तरेत्यादिविशेषकृत्य प्राग्वद्युपेक्ष्य । अष्टौयोजनसहस्राणि द्वेच एकसहस्रसुतरे योजनयते एकैकोन-
। यत्रतिनाम याजनरपायामेन एतदंकोत्यसिध योऊशसहस्र पद्मशतद्विनवसितियोजाकसाद्वयकृपात् कथ्यविषयमाभात् पद्माशष्टीजनप्रमाख्येतादयत्या-
सोऽर्धोऽर्धे भवति । शयप्रगक्तम् । ध्वयपकर्मजूमिक्तयोः एकमभूमिक्तयोवेति मिश्रं तुमाह ॥ दक्षिणहृत्यादि । दक्षिणाङ्गुलप्रकारखड्गेव नियिग्रेय
प्राग्येय । अत्रमनुजन्मरूपपृच्छति । दक्षिणहृत्यादिकथं । अथास्य गीताकारिख वेतादयद्विनाया प्रतीत गिरि स्थानतः पृच्छति । कश्चिन्मित्यादि ।
स्पष्टमवर । द्विषायसंस्कारपयतो मात्स्वविप्रकृतवर्णकारौ स्पष्टः इदमेव मन्ययति । पूर्व्या कोट्यायावत् करवात् पुरत्विनिष्ठ वरकारपवय पञ्च-

यिद्विद्ये अथजांश्चगसहस्राह दोस्मिअएगसिन्तरे जोश्चगसए एगच एगुणवीसहभाग जोश्चगसस श्योयामेण
दोजोश्चगसहस्राह दोस्मिअतेरसुतरे जोश्चगसए किंचिविसेसूणे विस्कर्मेण पल्लिचकसठासुसठिए दाहिणह
कठस्सण भत्ते । धिजयस केरिसए श्यायारजावपक्रोअरे प० ? गो० । वक्रसमरमणिज्जे भूमिभागे प० ?

स्य पविनाया मात्स्ववता वसन्तारपयतस्य पूयस्या अत्र जम्बूद्वीप २ महाविदेशवर्षे दक्षिणाङ्कस्थानासाविषयः प्रकृतः ? उत्तरदक्षिणायतः
प्राचीनप्रतीचीनयिकोक्तः अष्टौयोजनसहस्राणि द्वेच एकसहस्रसितियोजनयते एक प एकौमयिद्यतिभाग योजनस्यायासेन, द्वे योजनसहस्रे द्वे चप्रयोद-

इत्तार योजन अने विमृष्ट तेर २२ १३ योजन काहक ऊर्णा पोएलपणे ख । कथनाया विषयमे यदुगण्यभागे देशं वेताक्यमाने पर्यंतरे, जेए ये-
तादय पर्यंता लद विप्रपयते वे ज्ञागव विहयतो चको रहते ये प्रागे । ते कोषा दक्षिणाङ्क कथ अने उत्तराङ्क कठ । किंवा से भगवन् । जयद्वीपमा-
मा द्वीपत मिये गद्या विदेशेन एपिणाङ्क कथनामे विषय छे । ये गीतम् । वेताक्य पक्वने दक्षिणदक्षि शीता मज्ञानदीनश्च उत्तरदक्षि विप्र-

मं० न० १

भाग १६०

अध्याय ११

पृ० ७१

॥ ॥

न्यमिन्नाए काशीए पञ्चत्विमिन्न थरकारपञ्चयमिति बोध्य । तेन पीरस्त्य वधस्कार विप्रकृतनामान पादात्यया क्त्वा पादात्य वधस्कारमाल्य-
यत प्राप्तएवद्वाभ्या काटिभ्या स्पृष्टः भरतवैताख्यसङ्कृष्टगङ्गाः रजतमयास्वात् रुक्मसस्यामस स्थितत्वाद्य नयर द्वेवादे जीया घनु पृष्टष नक्तनेव्य मयक्र-
क्षेत्रवर्त्तित्यात् लयप्रागयतनरतयैताख्यसङ्कृष्टगङ्गादे र्मयिकम्भ किम्बिदूनत्रयोदशाधिकह्राविशतिशतयोजनरूप स्तेन सदृशजाया
नेन । कोपः विप्रवस्योपिकम्भविभागः सोऽस्यापामविप्रागद्वितिविष्णुः पचाशद्योजनरूप सद्यस्य पञ्चविशति योजनरूप सद्देवः पञ्चविशतिप्रो-

जाय क्रिप्तिमोहिचैत्र स्याकित्तिमेहिचैत्र, दाहिणहुक्कळेण जते । विजए मण्ड्याण केरिसए स्यायारजावपक्रोश्यारे
प०? गो० । तेचिण मण्ड्याण छुस्सिहेसघयणे जाव सछुदु र्काण मतकरेति ॥ कहिसा मते । जबूदीवे २ मा
हाविदेहेयासे कळेविजए येयहेणामपेवए प०? गो० । दाहिणहुक्कळविजयस्स उत्तरेण उत्तरहुक्कळस्स दाहि
णेण चित्तकृत्स्स पञ्चत्विमेण मालवतस्स वस्कारपञ्चयस्स पुरत्विमेण पत्थण कळेविजए वेज्जहेणामपेवए प०?

शोस्तेरोयनयने किम्बिद्विस्सयोनेचिक जण, पत्थ कसस्यानसुत्थित ॥ दक्षिणादुक्कस्य भदत्ता ? दिक्कपस्य कोहगङ्गाकारमायप्रत्ययतारः प्रश्न-
, स ? गीतस ? यदुसुनरत्तकीयो मूनिपाणः प्रश्न ? यावत्तन्निनेदीयाकृत्तिनेदीय, वत्तिणादुक्कळेभदत्ता ? विजये मनुजाना कोदशश्याकारमायप्र-
त्ययतारः प्रश्नः ? गीतस ? तेषा मणज्जाणी पडविच सद्धमन यावत्सर्वदु खानामत्त कुंपाणि, कत्तदत्ता ? सान्यद्वीपे द्वीपेनहायिदेहेवर्षे कळे-

फुटमाना भरदार। पयतन पयिम दिग्ग माल्लवत्त, यरकारा पयतने पूय पिणह वद्वा जयद्वीपमस विप महा बिंदेष क्षेत्रय, दक्षिणादुक्कळमाने
यिजय खे । उत्तर दक्षिणह लाया पूय पयिने पोहलो खाठ ८ वृक्षार योजन यिसद एत्तानरि ८०-९१ योजन अने एक उगलीसीउ भाग योजनमी
साय पर्से । द्यह २ वृक्षार योजन वद्वापर सेर २ २ १६ यार्जण कार्क क ऊणो एतणो पोहण प्रणे । पत्थकले सम्माने सस्थितथे । दक्षिणादुक्कळमाना

[illegible]

विनिर्णये स्थितजात्यगणसहस्राद् दोषिष्यएगसिद्धरे जोष्यगणसए एगच एगणवीसहभाग जोष्यगणसस्य श्रुयायामेण दोषीष्यगणसहस्राद् दोषिष्यतेरसुद्धरे जोष्यगणसए किंचिद्विसेसूने विरक्रमेण पालिष्यकसठास्यसिद्धि ए दाहिणह कठस्सण भवे। विजयसस केरिसए श्यायारजायपठोश्वारे प० ? गो० । वज्जसमरमणिज्जे भूमिमागे प० ?

स्य परिविभाया आल्लयला वसस्कारपवतस्य पूर्वस्या एतन्न जन्मसूत्रेण २ महात्रिदिवस्ये दावासाङ्कक्यागासायिकस्य प्रपुसः ? उत्तरद्विधायतः

प्राचीनप्रतीचीमविहीचः आष्टीयोऽन्नमसहस्राणि द्वे षण्णवसप्ततियोजनशतं एकं च यक्षोभयिण्यभिभागं योऽन्नस्यायामेन, द्वे योजनमद्वैद्वे षत्रयोद-

इन्कार योग्न अने विमर्श तेर ५२ १३ योग्न काईक छाया योदतपसे छह । कणनामा विजयने यजुसभ्यभागे भंरा देताठ्यमाने पयतछे, जेर वै-
साठ्य पर्यंत फल विजयप्रते र्मे प्रागव विहृततो यको रहउछे ये प्रागे । से कोरा दक्षिणादे कख अने उत्तराहु कठ । किटा ने मगयन् ! आयुहीपमा-
मा द्वीपम पिपे गहा विदेशेत्र दक्षिणाद् कथनाने विन्नय छे । हे गौतम । वेताठ्य पाबतने दक्षिणादिशि गोठा महाभदीमश् समरदिधि चिय-

५८५४ मेरुपुत्रस्य दशसहस्राणि १००० पूर्वोपरमेवशासनवर्गयो रायापयसुखस्वार्थत् सङ्ख्याणि ४४०० सर्वमीनने कासामि यत्तु पट्टिमसङ्ख्याणि पञ्चग-
 तानिचतुनवत्यपिकाः नि ६४५८४ यतश्चत्तुहोपविस्तरात् गोप्यते गोपितेष सनि ज्ञात त्रोप पञ्चमिगमसङ्ख्याणि यत्तारिगताणि यत्तुसराणि ३४४०६ य
 केसस्मि य दक्षिण उत्तरेवा भागे विजयाः पोष्य सतःपोष्यभि भोगेइते सङ्ख्यानि द्वाविगसिगतानि किष्किदूनययोदशःपिकाणि २२३३ यथादगम्य यो
 अनस्यपोष्य चतुदशनागात्मकत्वात् एतावन्मैवे कैसरयविजयस्य विजयाः अथच भारतयदेताख्येन द्विचक्रुतइति मन्त्रतयियसुराष्ट्र । कच्छस्यायिजयस्य
 बहुमध्यदेशजागधेताख्यः पर्वतः प्रजसः ? कच्छ विजय द्विचाविभज द्विचाविभज सिष्टति तद्यथा । दक्षिणाहंकच्छ चोत्तरावयकच्छप पगदी नमयोस्तु-
 त्यकच्छताद्योतनार्थे दक्षिणादुपेकच्छ स्थानत पृच्छाह । अक्षिणमित्यादि । ह्यपदन्त ! जम्बूद्वीपे महाविदेशमात्रि यदै दक्षिणादुपेकच्छोत्तानां

कहिस्त्रु जने ! जम्बूद्वीपे २ महाविदेहेवासे दाहिणहृक्छेणामयिजये ५० ? गो० ! वेष्टुद्वस्स पञ्चयस्स दा
 द्विमेण सीच्याए महाणई० उत्तरेण चित्तकूद्वस्स अस्कारपञ्चयस्स वस्कारपञ्चयस्स
 पुरत्यिमेण एत्थण जम्बूद्वीपे २ महाविदेहेवासे दाहिणहृक्छेणामयिजए ५० ? उत्तरदाहिणायए पाइणपईण

आपवतः प्रजसः २ य कच्छ यिजय द्विचाविभजत् तिष्ठति । तथाया-दक्षिणाहंकच्छ उत्तराहंकच्छ च । राजदन्तः २ जम्बूद्वीप द्वापेमहायिदहे-
 यदैदक्षिणादुपेकच्छोत्तानाप्रविभयोक्तः प्रजसः २ गौतमः २ वैताह्यस्य पयतस्य दक्षिणस्या मोतायामहानद्याउत्तरस्या पितृकुटस्य यत्तुस्कारपर्वतः

मासा वसारा पयतन पचिम दिशश्च । मात्यवत मासा गजदन्त अस्कार पयतन पूयविश्व इह जम्बूद्वीपमासा द्वीपने विने महाविदेह ऐश्वर्य
 बह्वनामे विजय ठे । उत्तर दक्षिणश्च माया पय पचिमश्च पाहलो पत्थक ने सम्यागश्च मस्थित हो गणा विपु माहा गदी ने अने वैताह्य पयंतनश्च
 द्वाभागे मोरप्यावश्च पठकत्वाद्ये । सोलहजार १६ योगन अने पाय सइ यासु ५९२ योगन खेउ गलीसिआभाग योगनमा मास पणे य २५०

स्याः । पञ्चाक्षरी गङ्गाविभुष्यां योडाकृताः श्रोतायायास्याकृतादयः श्रोतोशयायादीभ्यावप्रादयो रत्नारण्यतोभ्यामिति धितृषो-
 ति । पादशयाः जलमहास्त्रादि पञ्चयोजनशतानि द्विजवत्स्यधिकानि ह्रींशेकोनयतिशतानि योजनम्यापासेन आश्रोपयति यथायिदेहविस्तारात् योजन
 ३३८४ रूपान् श्रोतायाः श्रोतादायाया विष्णुभोयोजन ५०० रूपः श्रोप्यते श्रोपस्याहंल्यते यथास्त ज्ञान । इन्द्रयद्यपि श्रोतायाः श्रोतोदायाया समुद्र-
 प्रयेक्ष्येयं पञ्चगतयोजनमथाक्षो विष्णुभो व्यञ्जु ह्रींशो हीमतर सप्तयानि कक्षाद्विंशत्ययममीदे कथमयं कथयति नो रमणप्रदेयायययीकृत्य पञ्चयोजन
 शतप्रमाक्षो विष्णुभः प्राप्यतइति । प्राचीनप्रतीचीनेति विवृणोति । हेयाननसहस्रे द्वेच योजनयते अयोदशोत्तरे किञ्चिदूने । अत्राप्युपपत्तिर्यथा ।
 इदमहाविदेहेय देवकुत्तरकुत्तमेकभूशालमलवस्कारपवतात्तरनदीवनमुत्तुध्यातिरेकेषाम्यत्र सुवत्रविजयाः तेष पुर्यापरविस्तृतास्तुभ्यविस्ताराः सन्नैज
 सिम् दक्षिचक्राने उत्तरभागेथा ऽष्टौषस्कारगिरिप एकैकस्य पृथुत्व पञ्चयोजनशतानि सवयस्कारपृथुत्वमीक्षने ब्रह्मादि योजनमष्टस्यादि अमन्तर
 मथ्य पद् एकैकस्या दातरमद्या विष्णुभः पञ्चयिद्या याजनशत । तत सुवोत्तरमदीपृथुत्वमीक्षने स्नातानि सप्तशतानि पञ्चागदधिकानि ३१० द्वेच
 यनमुळे एकैकस्य यनगुह्यस्य पृथुत्वमेकोनयतिशतानि द्वाविंशत्यधिकानि ६८२२ मध्यपृथुत्वमीक्षनेज्ञातानि अष्टापञ्चागुह्यतानि पादस्वारिगदधिकानि

णसहस्रसाह दोगिण्युत्तरसुत्तरं जोष्यणसए किर्चिअसेसणे विरकमेण । कटुस्सण विजयस्स वज्जमम्वेदमन्नाए
 एत्यण वेस्सहेणामपसुए ५० ? जेण कठविजय दुहाविजयमाणे चिठ्ठं त० दाहिणहुकळच उत्तरहुकळच

सिन्धुभ्या मङ्गलदीभ्या वीताक्षयण पवताम च पटभाग्रविमक्ताः योजनशतानिद्विंश पञ्चद्विंशतिरिति वाजनशतानिद्विंश यकोनयतिशतानि
 याजनस्य आपासेन, द्वेयोजनसहस्रे यत्रयादशान्तरेयोजनयते किञ्चिद्विंशोयोनिषेण मेन, कण्डस्य विजयस्य मधुमन्थदेयभागे एव येताह्योभा-

स्योगमनी स्थिति नमः छ । निषह अयत्र चे गीतम । इम कहीष के निरतर पबे यावत् सदेव नित्यछ । किहा हेमगयन् ! जवद्वीपने विपे ।
 मथा विरेहनेत्र कळनामा विजय छे । प्रयन विजय । हे गीतम । सीता मङ्गलदीने उत्तरविगह मीनयत यंपर पयतने दक्षिणदिशि । पित्र कट

इति शततो वि सीमनसगजदत्तपयसस्य पूर्वतो उपमेयधित्रयादिक्रमो वाच्यः, तथापि सविदेषु श्रोतादायादधिष्यतो विद्युत्प्रजस्य पश्चिमतो प्यय-
मेयक्रमः । तथा ग्रीतोवायाउत्तरतोपि गत्यभादुत्तरपश्चिमस इति ॥ अथ प्रादक्षिण्येन निरूपणे अप्रत्यक्षेण व्याख्याति प्रथमविभागमुखे कक्षविजय
विद्युत्परादक्षिण्यतेति । कृतदन्त । जम्बूदीपद्वीपे महाविदेहवर्षे कच्छो नाम विजय प्रकृतः ? गीतम् । शीनायामशानद्या उत्तरस्या नीलवतोयप-
रपरपर्वतस्य दक्षिणस्या विश्वकूटस्य मरणधराश्वरकारपर्वतस्य पश्चिमाया मात्यवतो गजदत्ताकारयस्तरपर्वतस्य पूर्वस्या अत्रातरे मद्रादिदेहवर्षे कच्छो
नाम बक्र्यार्धविस्तेष्वनुविभागकृतो विजय प्रकृतः ? सर्वोत्तमा विजेतव्यवृत्तवर्तिनानि विजय-अत्रादि प्रवाचनिपतिनेयस्य तन्मेवमन्वयमाश्र-
यन्नाग जम्बूदायाः प्रवृत्तिमितिनापन्नमिति । उत्तरदक्षिणाम्यामायसः पूर्वोपरविस्तीर्णः पत्युत्तवस्यामसस्थितः आयततत्तुरस्त्यात् गङ्गास्थिभुस्या-
त्तद्वनदीन्यां वैताद्वेगप पयोने पञ्चभागमविभक्तः पञ्चवदीकृतवर्षः । एवमन्येपि विजयाभावात्, पर ग्रीवाया उदीच्या कक्षादय ग्रीतोदायाया-

वरकारपक्षयस्स पुनस्त्यमेण एत्यण जम्बूदीपे २ महाविदेहास कलेणाम विजए प० ? उत्तरद्वहि
णीयए पार्श्वपईगत्रिठिको पलित्यकसठाणसठिए गगासिधुमहागईहि वेयहे गय पव्वएण छानागव्यविजन्ते
सोलसजीयणमहस्समाडु पवय वागउए लोच्चणएण दोणिस्स एगणधीसइभाए जोच्चुगस्स छायामेणं दोजीच्च

गीतम् २ शीनायामशानद्या उत्तरस्या नीलवतो वपथरपर्वतस्य दक्षिणस्या विश्वकूटस्य वदस्कारपयसस्य पश्चिमायामात्यवतो वदस्कारपयसस्य पूर्व-
स्या अत्रान्व दूरीपेद्वीपे महाविदेहवर्षे कच्छो नाम विजय प्रकृतः ? उत्तरदक्षिणायत प्राचीनप्रतीचीनविस्तीर्णं पत्युत्तवस्यामसस्थितः गङ्गा-

ध्वन सदैव पञ्चवदनः कूल कूल इ खड्ग ज गुम्भते मात्यवत नाम इ गजदन्त नाम इ वरार पर्वतना पयू नम रमणीक भूविभाग प्रति वायरद कपित स
इया अप्रसापाने विपे मुक्ता फूलमा पुन समुद्र जिहा तेहेने कपपारे करे सहित खड्ग । मात्यवत नाम इ वहा दैयता महा ध्वविषया यादय प-

तरे र्ममत्त्वतत्त्वज्ञानमिति च । स्वात्मयमेव ज्ञातव्या । तथा यममुखगवधीकृत्येकोविजयति प्रतिविजयति । अष्टौ विजयः सत्कारो यद्यस्का
रा निष्ठाऽन्तरमयो यममुखैकमिति । इयमत्रभावना पूर्वविदेष्टु माभ्यस्यतो गजदत्तपयतस्य प्रयतः श्रीतायाश्चरत एकोविजयः तत पूषण्या म
पुष्योवचस्कारः, ततोपि पूषण्याद्विधौगोविजयः, ततोपि पूषण्यां प्रयमातरतदौ व्यनमक्रमेण तृतीयाविजयः, द्वितीयोवचस्कारः चतुर्थविजयः द्वि-
तीयांतरतदापचसाविजयः तृतीयावचस्कारः चतुर्थविजयः तृतीयांतरतदौमत्तमाविजयः चतुर्थोवचस्कारः मत्तैक्यमनुय जगत्यामश्च । ययगोताया

अणतम। एयतस्स वरकारपसुयस्स वज्जसमरमाणज्ज नू। मन्नाग वायविधुश्रुग्गसालामक्कपुण्ण पुजाधयारकलिच्च
क्करोति मालवतंछ इत्यदेवे मंहिहीए जाव पाल्लुयमहिंए परिवमहं । सेतेणठेण गो० । एय युसुहं, श्रुनुन्नरचण
जाव णिच्च । काहिण भते । अबूदोवे २ महाअवेदेयासे कच्छेणाम विजए प० ? गो० । सीअिए महणहंए
उत्तरेण णीलवतस्स यासहरपसुयस्स दोस्सकेण चित्तकट्टस्स वरकारपसुयस्स पञ्चलियेमेण मालव तस्स

२ वद्वयः कारिकागुणनाः मन्मत्तानि कागुणनाः याचन्म गद्विजयगुणनाः । तेगुणना दद्यात्पञ्चवर्षानि कसुमानि कुचमयन्ति ॥ येत मास्ययतावच्छका
रपवत्त मन्मत्तसर्वाय मन्मिन्नाग वातविपतापगानाः मुक्तपयपुत्रापवचरकलित कुचन्ति, मास्ययानभदेवानस्यिकापाथस्त्वोपमस्थितिकः प-
रियमति । एव तेनार्येण गीतम ? एवमच्यते, ततोमन्तर यावत्वे तव्य । क्वभदन्त ? जन्मद्वीपद्वीपे मर्यादिदेष्टव्ये कच्छोणाप्राविजयः प्रच्छा ?

पात्रम अने पाचसि ईध बज्जार छान बली कसे खत्रीस मोत्रम परिचपप छेप णिम जमर चचामाने पमरश्च राजधानीनु प्रमाथ या भगयता सूत्र
ने विपे कट्टा २ । तिम रंहा पाणि प्रमाच जाखवा । तेस्येह छेदे रे भगयत । इम कदीव के माणवम यखारो पर्यत २ पामे माणयन्त मासइ गजदत्त
यखार तेते देयने विपे विहा २ घडा सरोखा मासइ यनस्पतीना गुणम । नव मासतीना गुणम, यावत् सगदन्तीका यमरपतीना गुणमच्छद । तेस गु-

य । तत्र ये मेरोः प्राक् ते पूर्वविदेहाः ते च शीतायामहमद्या दक्षिणोत्तरजगाभ्या द्विधा विभक्ता । एव ये मेरो पश्चिमाया ते अपरविदेहा स्तं पि तथैव
 श्रीतोदया द्विधा विभक्ताः यय विदेहाभा पत्वारोभागादर्शिताः । समत्यभीपु विजययसस्कारादिष्वथस्थालापथाथै पित्रायगत्या सूत्ररुद्रशायिपयमा-
 धरीत्या योपनीयाभा दुर्योषा विलसतो निरुप्य ते । तत्रैकस्मिन् भागे यथायोग मास्यवदादे गजदन्ताकारवत्स्कारगिरिः समीचे एकोयिजयः सथा-
 पत्वारः सरलवत्स्कारादस्तिस्त्रयानभेद्यः । एवासप्तमा वस्तुमा भग्नराणि पट्सयथाप्यत्तराणि रूपोनानि भवति । तथात्र प्रतीसमेत वृत्तसुखामगुली
 नामप्यत्तरावानि श्रीसीति शतोऽन्तरेऽन्तरे एवैवचद्रावात वष्टविजयाः, एनेच बत्वारो वत्स्काराद्वय एकैकानरनद्यासरिता स्तसत्तनुस्मान्द्रीणा न

स्ताइ पस्थिच सहस्रमाइ छस्रुत्तीसे जोधुणसए परिकेवेण, सेसजहाचमरचवाए रायहाणीए तहापमाण
 नाणियख ॥ सेकेणठेण जते ! एव वृस्रुह मालवतेण वस्कारपहए गो० ! मालवतेण वस्कारपहए एतस्य २ देसे
 तहि १ यद्वे मरिछ्यागुम्मा णवमालिछागुम्मा जाव मगदतिछ्यागुम्मा, तेणगुम्मा दसठवस कुसुम कुसुमेति ।

जमशतमइस्त्रेपचपि च योजनसहस्राणिपट् च नदत्रिगानियोजनशतानिपरिकेपेण, गेप यथा यमरचब्बापाराधधान्यास्तयाप्रमास मखितव्य
 मइदुक्कः गहाट्टात्तिज न अपकेमारीन मगवसेवमुष्णने, मास्यधान्यवत्स्कारपर्यंतः २ । यौतम २ मास्यवति वत्स्कारपर्यंतं तत्रतत्रवेगे, तत्र
 च पणइ एए धरीसहस्रकूट मइस्र योजन पाइसू पांचसह ५०० योजन पोरणा सालवमत गजदन्तामार्ये किमभाइ इहा किइइ पाणसे योजन गज-
 वन्तामा रुप्या, अने वेपत्त अहीसे २ योजन गजदन्ता याएर निराचारो छ । इम वेपासे पांचसे २ योजन आकासे रस्क छइ । सेमाटे विरुह मही
 यमथ पवतने प्रमाणे जाण्या, राजधानी उत्तरदिशि असप्याता द्वीप समुद्र व्यतिक्रमीने अनेरा जयद्वीप ने विदे उत्तरदिशि यार १२ यारइ
 हजार योजन अयगाहीने जाइतइ इहा हरिसह देवतानी हरिसह भासे राजधानी छे । धतराही हजार योजन जाव पसे पोपलपयो, से खाप

उवाच हारिश्चन्द्रस्य हरिश्चन्द्रागामी राजधानी, प्रथमा । चतुरङ्गीति योक्तव्यस्य साक्षात्प्राप्तं योजनसम्पत्त्या
 यद्वा द्विप्रियदपिकांति योजनयत्नानि परिक्षेपेण ह्येय यथाचरन्त्याया चतुरङ्गाण्यस्याः प्रमादं मन्त्रित भगवत्यने तथामप्राप्तं प्राप्तादादीनांभयि
 तय्यमिति । नहितीयं मरुच्छदश्च इति सूत्रेणास्य नामनिमित्तविषयको प्रसन्नविषयने सूचिते । तथैव । सेवेणार्थं ज्ञाते । अययुधश्च हरिश्चन्द्रकूटे २ गो
 वनाहारिश्चन्द्रकूटे इत्येव उपलब्धः पठमाह हरिश्चन्द्रकूटसमवाहः आद्य हरिश्चन्द्रकूटसमवेदेन तत्रात्र आद्य ह्यदु
 तत इव गच्छमा । आद्य सास्य कामपत्नेइति । सायास्यवस्कारस्यनामार्थप्रसयति । सेवेणार्थं भित्त्यादि । प्रमादः प्रागुक्तं चतुरङ्गं गीतम् । मास्य
 वति यत्तद्व्यापर्वते तत्र २ इत्ये तस्मिन्तस्मिन् प्रवेष्टे येयौकदेष्टो इत्येषः । अथः सारिकागुहमाः मवमानिका गुरुमाः यायम्भगदन्तिकागुहमाः स
 ज्ञोतिशब्ध । तेनुरमाः दोष्टानुभावतः सदेव पथवर्त्तं कुसुम कुसुमयन्ति जनयन्तीत्यर्थः । येनुरमास्त मास्यवतोपस्कारपयतस्य यमुसमरसणिज्जं भूमि
 माग मातविषुवाप्रशालानुक्तपुष्पंजापचारकलितं कुर्येति । एतद्व्यः प्रागुक्तं । ततोमास्य पुष्पं नित्यमस्यासीतिमास्यवाम् मास्यवाक्याया देवद्यात्र
 महद्विक्ता पावापयोपमस्त्वितिक्ताः तेन तस्यानादयमपि गणपतान् । अथापरचेत्यादिप्रागुक्तम् । इह द्विविधाविदेशा साद्याया पूर्ययिदेशा अपरयिदेशा

रेण स्यसस्केज्जेदीवि स्यस्य मिजवह्वीवि २ उत्तरंण वारसजोअगसहस्साइ तंगहिता एत्थण हरिस्सहस्स
 देवस्स हरिस्सहणागम रायहाणी प० ? चउराभीड जोअगसहस्साइ अ्यामविस्सकेभेण दोजोअगसयसह

सहकूटं माघाकूटं प्रथमं ? एकपाजमचक्षुस्सुखंमुखात्वेन, यमकप्रमाणेनमेव । राजयाः सुतरतः असत्येयद्वोपात्तं, अन्यस्मिन्लब्धद्वीपे २
 उत्तरस्मिन्नुद्गदभ्यामगसहस्सास्ययगाद्यात्रहरिश्चन्द्रदेवस्य हरिमहाणास्यारात्रधानीप्रथमा ? चतुरङ्गीति योक्तव्यस्य साक्षात्प्राप्तं योजनसम्पत्त्या

प्र याक्तुं पूयनीपरि उत्तरं दक्षिणं जायमा । आठ कूट एक प्रमात्तं सरीया जाणया । विद्या के भगवन् । मातवन्तने धिये एरिस्सह कूटमास्य
 कूटं च । हे गौतम । पूर्वोक्तं कूटमहं उत्तरदिगे नीलवन्त यपथर ने दक्षिण दिशि इहा हरिश्चन्द्र कूटमने कूटं छे, एक इजार योजन कदुपे छे

हरणा २ उत्तरस्मादुत्तरस्मात्पूर्वे २ दक्षिणस्या २ इत्यर्थः । एकेन तुल्येनप्रमाणेन सर्वेषामपि विमयवद्भूतप्रमाणत्वात् । अथनयन सङ्ख्याकमिति पृ-
थग्निर्देशुमाह । कश्चिदिति्यादि । क्व प्रदत्त ? मास्ययति यत्तद्वारगिरी हरिसङ्घट्ट नाम भूट प्रपन्न । पूर्णभद्रयोस्तस्या नीलवलावय
वरणवत्तस्य दक्षिणस्या अत्रातरे हरिसङ्घट्ट नाम भूट प्रपन्न ? एक योत्तमसङ्घट्टमूर्ध्वस्थेन अवशिष्ट यमकगिरिप्रमाणेन नमस्य । तस्मैद । अष्टा-
शतकाश्च लोप्यवसयाश्च उद्युहं मूल एगजोत्तमसङ्घट्टस्य आयासविरक्त प्रयुनित्यादि । आहपर ५०० योजनपुगुगजदत्तो १००० योजनपुगु इदकयसा-
ति शक्यते अन्येन यत्रदत्तस्य ५०० योजनानि ५०० योजनानि पुनर्गजवत्ताद्विरादागो ततोऽन कश्चिद्विषयति । अस्यवाधिमत्यस्याऽपरराजभा-
नीतो दिक्प्रमाणाद्यौ विंशेयवति तावित्युदाह । रायधानी उत्तरस्यामिति । अस्यैकदीर्घसिपदस्मारक । तेन
मन्त्रस्सपुत्रयन उत्तरेण तिरिक्कमस्येकाह दीर्घवत्ताद्विति यास्य । अन्यस्मिन् ज्युदीर्घदीर्घे उत्तरस्या द्व्यङ्गयाजनमष्टस्यास्यपगः स्या

यकं मे मागमालिणीदेवी रायहाणीपुरित्यमेग अवाचिष्ठा कक्षा उत्तरदाहिणेण ज्ञेयत्वा, एकैगेण पमणेण
कहिष्ठा जने ! मालयते हरिस्सहकृतेणामकृते प० ? मे० । पुष्पनदस्स उत्तरेण नीलवत्तस्य दक्षिणेण
पुत्यग हरिस्सहकृतेणामकृते प० ? एगजोत्तमसङ्घट्ट उक्त उत्तरेण जमगपमाणेन ज्ञेयत्वा, रायहाणी उत्त

पपयोजनयतान्युप्य सुवत्तन, सुभागादयो, राजधानीभरपूवस्या रजतभूटेभोगमालिनीदेवो, रामधानी उत्तरपूवस्या अत्रचिद्वद्भूट, उत्तरव
चिस्थानेनव्यानि ॥ एकेनप्रमाणेन, क्वप्रदत्त ? मास्ययतिहरिसङ्घट्ट नामभूट प्रपन्न । पूर्णभद्रयोस्तस्या नीलवत्तोद्विषयतः अत्रचरि

पुर्वे । रजत भूटने दक्षिण दिशि देवा सागर भूटनामे भूटने पाप से ५०० योजन कस्य ऊवपणे अयगिष्ट याकतो पूवनीपर यावत् इ-
हा सुभोगी देवी के रामधानी उत्तरपूवे यिधि यथाग कृष्ण रजतनामा । अत्रा भूटने विये भोगमालिनी देवी यथे के, रामधानी पूवे दिग्गदे अवशि

दिगिकण्डूदं यतानि ब्रह्मायवि कूटानि विविग्नाधीनि सामतो विमयनकूटप्रभावाभीति कूटमदुग्गागमकात्र देवाः, अत्रयायगुग्गाय विधिप्रामिरि-
ति म्यापान् विदुःकूटवर्षेयुः क्रियकूटपु कूटगामका देवावति याप्य विद्यायतनकूटपु विद्यायतन । अस्याया उचयविदुःकूटपु तद्वा । चूला चउचयतकूटपुमिषि
भवका । मन्त्रिणा अयुदीव सर्वेयया येवठायेषु । इतिस्वोपप्राक्षेत्रविचारे रजयेयुःमूरिययोधितोचभापयेवेति । अयायगिष्टकूटपुसुपभाप । कविष-
मित्यादि । प्रमयूषमुगम । उत्तरयूषे कूटकूटस्य षतुर्बन्धोत्तरयूष्यां रजतकूटस्य दक्षिणस्या अत्रान्तरे यागरकूटभाष कूट प्रप्रस ३ पञ्चपावनशतान्यु-
र्वापित्वेन अत्रगिष्टपूजाविष्कम्पादिकं तदेव । अग्रधुभोगानादीदिग्बन्धारीदेवी अस्याराज्याभी नैरोरुत्तरयूष्या रजतकूट पटं पूर्वस्यादुत्तरस्या अत्र
प्रागमाखिनी दिग्बन्धारीमुरा रात्रपानी उत्तरयूषस्या अयगिर्गामिनीताकूटादीनि उत्तरदक्षिणस्यां नैतय्यानि क्रोचः पूर्वस्याग पृथ्व्यादुत्तरोत्तरमु-

कूटस्य एषुचत्तारिकूट । दिसाहि पमाणं हिश्य णेअश्वा, कूटसरिसुणामया देवा । कहिण भते ! मांलवते सागर
कूटेणाम कूटे प० । गो० । कच्छकूटस्य उत्तरपुरत्यमेण रययकूटस्य दक्षिणेण एत्येण सागरकूटेणामकूटे
प० ? पचजोअणमयाइ उहु उच्चसेण अयसिठं तचेव जात्र सुमोगादेवी रायहाणी उत्तरपुरत्यमेण रय

अवगिष्ट तद्वय, यावद्वात्रचानो ? एवमास्यावकूटस्य २ उत्तरकूटकूटस्य ३ कच्छकूटस्य ४ एतानिचत्तारिकूटानि दित्तिनः प्रभावेयनेत्यव्यति, कूट-
मदुग्गागामतोदेवाः, कूटमत्त । नास्त्ववतिसागरकूटनाम्नाकूट प्रप्रस ? कच्छकूटस्यात्तरयूष्यां रजतकूटस्यदक्षिणत अत्रसागरकूटभागाकूट प्रप्रस ?

द्वायतन कूटमार्गे कूट छे । पाचसे मावन कूटं णचण्ये अवगण याकता अचिकार तिसत्र जावयो । उत्तरकूट कूटना पणि व्यधिकार कएवो कउ
कूटनो पणि इमत्र कएवो, ए अय कूटं भंगान कूटप एकेकयकी आचया, प्रभाषण पणि चरीया आणया, कूटमरीये नाने देयता आचया । किइ
दे भागवन् भाषयत नानि गत्रतत यस्स । ए परवतने विर्ये सावर कूटनाने पाचमी कूट छे । इ गौतम । कउ कूटने उत्तर पूर्व विधि भंगान

हरयां २ वस्तरस्मादुपरस्सात्पूर्वे २ दक्षिणस्या २ इत्यर्थे । एकैव मुन्येनप्रमाणेन सर्वेनामपि विमयतकूटप्रमाणत्वात् । अथनवम स्रस्त्राकमिति पु-
 यगनिर्देशुमाह । काश्चिदमित्यादि । कु अवल २ माहयति यत्तस्कारगिरी हरिस्सहकूट नाम कूट प्रथम २ गौतम । पूर्वाभद्रस्यास्रस्या मीमयतावय
 वरपयमस्य दक्षिणस्या अत्रातरे हरिस्सहकूट नाम कूट प्रथम २ एक योसमस्रस्रगुर्वैद्यत्वेन अयगिषु यमकगिरिप्रमाणेन मतव्य । तस्यैव । अथा-
 इज्जाह जाग्रदसुयाह सद्यरेव मूल युगजोअस्रस्रस्रस्र स्यामासयिरक ज्ञेयमित्यादि । आहपर ५०० योजनपुगणदन्ते १००० योजनपुगु ५६६६ योजना-
 ति मृच्यते, अनेन गत्रदत्तस्य ५०० योजनानि पृथगजदन्ताद्विरादागौ ततो न कायिदोषइति । अस्यपाधिपत्यस्याऽपरराजभा-
 नीतो द्विप्रमाणाद्यौ विद्येयइति ताविवसुराह । रायसाकोइत्यादि । राजधानी वस्तरस्यामिति । अस्यैवदीर्घेतिपदस्मारक । ताम
 नन्दरसपुगयस वस्त्रेण तिरिजममकेकाह दीयसमुद्राह नीचयइमाश्रुति प्राप्ता । अथ्यस्मिन् जवुटीपट्टीये वस्तरस्या इन्द्रगपोजनस्रस्त्रास्यवगःद्या

यकूटं भागमालिणीदेवी रायहाणीपुरत्यिमेण अवाचिठा कूटा उत्तरदाहिणेण णेस्यत्वा, एक्ष्णेण पमाणेण
 कहिण जने । मालयते हरिस्सहकूटेणामकूटे ५०० गो २ गो १० । पुस्रनहस्र उत्तरेण णीलवतसस दस्त्रिणेण
 एत्यण हरिस्सहकूटेणामकूटे ५०० एगजोअणमहस्रस्र उहु उत्तरेण जमगपमाणेण जेयत्त, रायडाणी उत्त

पपपोजनयतान्युप पुवस्त्रेण, मुभागादयो, राजधानीउत्तरपुवस्या राजतकूटेभोगमालिनीदेवो, राजधानी उत्तरपुवस्या अत्रमिहकूट, वस्तर
 सिस्मानेनव्यानि ॥ एकैवप्रमाणेन, एवदन्त २ सात्यवतिहरिस्सहकूट नामकूट प्रथम २ गौतम । पूर्वेभद्रस्योत्तरतः मीमयतोदक्षिणतः अत्रहरि

मुच्ये । राजतकूटने दक्षिण दिशि इडा सागर कूटनामै कूटर्ते, पांष चे ५०० योजन स्रस्र ऊचपत्ते अत्रमिह थाकतो पुवलीपरे यायत् ५
 हां मुनीगी देवी छे, रामधानी उत्तरपूर्वे विधि रंजान मूचइ राजतनामा छठा कूटने विधे भोगमालिनी देवी पत्ते छे, रामधानी पुव दिग्गह अयमि

दिशिच्छकृत् पतानि चत्वार्यपि कृतानि विविग्नाद्योनिं सामतो द्विगयनकृतप्रमाणानीति कूटमुद्गुणमकाद्यात्र देवाः, अत्रयायसुसगय विधिप्रसिद्धि-
नि व्यापान् निद्रुकुटबर्ज्यं त्रियकूटेषु कृतनामका देवावति यावत्, सिद्धायतनकूटेषु सिद्धायतन । अन्यथा त्रययस्त्रिफुटेषु तदा बुधा त्रययस्त्रिफुटेषु त्रि-
मयका । भविष्या अमुदीय सर्वेयया संसठाखेषु । इतिस्त्रोपभाक्षेत्रविषारे रज्ज्योत्तरसूरिवशोयिरोपमापद्यतेति । अथायस्त्रिफुटस्यरूपमाप । कश्चि-
नित्यादि । प्रसूत्रसुगम । उत्तरपूत्र कूटस्य षण्णुपलोत्तरपूत्रस्या रज्ज्यकूटस्य दक्षिणस्या अत्रान्तरे सागरकूटनाम कूट प्रपन्नः ? पञ्चमात्मनगतस्य
सूर्यात्मने अवशिष्टमूलयिक्त्वादिक् तदेव । अथमुभोगनामोद्विगुणकारीदेवी छात्याराज्यानी नैरोत्तरपूत्रस्या रज्ज्यकूट पट पूयस्मादुत्तरस्या अत्र
प्रागनामिनी दिगुक्तकारीपूरा, राज्यानी उत्तरपूत्रणा अवशिष्टागगोताकूटादीनि उत्तरदक्षिणस्या नैतव्यानि कोर्यः पूर्वस्यां पूयस्मादुत्तरोत्तरसु-

कूटस्व एषचत्वारिकूट । दिशोऽहि पमाणोऽहस्य णेच्छा, कूटसरिसणामया देवा । कहिण भते ! मोलवते सागर
कूटिणाम कूटं प० ? गो० । कच्छकूटस्व उत्तरपुरत्यिमेण रययकूटस्व दक्षिणेण एत्यण सागरकूटिणाम कूटं
प० ? पंचजोत्युगसयाइ उहु उत्तसेण अत्रसिष्ठ तचेव जात्र सुमोगादेवी रायहाणी उत्तरपुरत्यिमेण रय

अवशिष्ट तदेव, यावद्राज्यानी ? एवमात्मनाकूटस्य २ उत्तरकूटस्य ३ कच्छकूटस्य ४ एतानिचत्वारिकूटानि दिग्भिः प्रमायेयनेतव्यानि, कूट-
भूतमनामानो देवाः, कर्मदत्त । भास्ववतिषागरकूटनामकूट प्रपन्नः ? कच्छकूटस्यात्तरपूत्रस्या रज्ज्यकूटस्यदक्षिणत अत्रसागरकूटनामकूट प्रपन्नः ?

द्विपत्तन कूटनामै कूट छे । पाचसे याज्जन कर्ते अचपखे अवशय बाहता अधिकार लिपत्र जाखयो । उत्तरकूट कूटनो पखि अधिकार करयो, कूट
कूटनो पखि इमत्र कश्चिदी, ए चार कूट ईशान कूटइ एकेकपकी जावया प्रमाखइ पखि जरीया जाखया, कूटनरीये नामे देयता आणया । किइ
दे भगवन् भास्ववत्त नामे गत्रदत्त यखार। पर्वतने विर्ये सानर कूटनामै पाचनो कूट छे । हे गौवम ! कूट कूटने उत्तर पूर्ये विधि ईशान

यर्थकनुत्र विधेयतः सिद्धायतनादियर्थकसूत्रत्र दृष्टमपि वाच्यं, तत्र सिद्धायतनकूटं राश्यानीसूत्रत्रिधाय तदपस्तमसूत्र
वाच्यमिति । अत्रयावत्तदो नवयार्हकः यथा आसमसूत्रक्षितीशानामित्यत्र समुद्रविद्वाय क्षितीशस्य धर्म्मि तमिति । अथसाहा-
यतरमदन्त्यादि । एवंविद्वायतनकूटरोत्या मास्ययत्तकूटस्य उत्तरकूटस्य कूटकूटस्य वक्तव्यं ज्ञेयमिति गम्य । अथेतानि किपरस्परस्थानादिना तुल्या
नि वेताडुत्तर्यानीत्याह । एतानि सिद्धायतनकूटसहितानि चत्वारिपरस्पर दिग्भिरेशानविटिगकूपाभिः प्रभावेद्य नेतव्यानि तुल्यानीति श्रेय ।
अयमर्थः । प्रथम सिद्धायतनकूटं सैरोक्तमरपुण्यादिति तनस्तस्यामेव चिन्ति द्वितीयमारणवसकूटं ततस्तस्यामेव दिशि तृतीयमुत्तरकूटं ततोप्यस्या

भदे ८ हरिस्सहेचैत्र बोधिष्व १ ॥ १ ॥ कहिण भन ! मालवत वस्कारपञ्चए सिद्धायतनकूटं गाम कूटं प० ?
गो० । मंदरस्स पञ्चयस्स उत्तरपुरत्थिमेण मालवतकूटस्स दाहिणपञ्चत्थिमेण एत्थणं सिद्धायतनकूटं प० ?
पत्र जीशुणसयाइ उहु उच्चैत्तेण अथसिठं तच्चैव जान रायद्वागीए, एव मालवनकूटस्स उत्तरकूटकूटस्स कच्छ

विफलम्, अमयर इवनामास्य सवदेदूयमयः अवशिष्टतदेव यायन् गीतम् । नवकूटाग्निप्रज्ञप्तानि ? तद्याथा ? विदुष ? मास्ययत् ? उत्तरकूट ३
कच्छमागर ५ रजत ६ ॥ सोताष ७ पूषेभद्र ८ हरिस्स ९ वैश्वोद्वय १० ॥ क्षभस्त । मास्ययत्तियप्रकारपथते सिद्धायतनकूटमात्राकूटं प्रज्ञ-
ता ? गीतम् । नन्दस्यपर्वतस्य उत्तरपर्वस्या मास्ययत्तकूटस्यादृशिष्यपथिमाया अत्रसिद्धायतन कूटमात्राकूटं प्रज्ञस ? पञ्चयोजनगतान्यूर्ध्वं मुचत्वेन,

पथि एतत्तो विधाय सर्वं देह्युं रजमपठ अथशेषं विभज जायथा यावत् नवकूटर्धे । ते केषो सिद्धायतन ? मास्ययत्तकूट २ । उत्तरकूटकूट ३ क-
च्छकूट ४ सागरकूट ५ रजतकूट ६ मीताकूट ७ पूषमद्र कूट ८ हरिस्स कूट ९ जायथा १० कक्षा ११ जगयन् । मास्ययत्त यखारा पयतने विधेयं सि-
द्धायतन कूटानामे कूटं तै । हे गीतम् । नेरु पयतने उत्तरपर्व पथि प्रधानकूटं मास्ययत्त कूटमेव दृशिष्यपथिस विषय नैरिति कथे तेषां सि-

11-10-84

42, 43

丁巳仲夏

1. The first part of the paper is devoted to the study of the asymptotic behavior of the solutions of the system of equations (1) for large values of the parameter ϵ . It is shown that the solutions of this system are asymptotically equivalent to the solutions of the system of equations (2) for large values of ϵ .

2. In the second part of the paper the asymptotic behavior of the solutions of the system of equations (1) is studied for small values of the parameter ϵ . It is shown that the solutions of this system are asymptotically equivalent to the solutions of the system of equations (3) for small values of ϵ .

3. In the third part of the paper the asymptotic behavior of the solutions of the system of equations (1) is studied for intermediate values of the parameter ϵ . It is shown that the solutions of this system are asymptotically equivalent to the solutions of the system of equations (4) for intermediate values of ϵ .

4. In the fourth part of the paper the asymptotic behavior of the solutions of the system of equations (1) is studied for large values of the parameter ϵ . It is shown that the solutions of this system are asymptotically equivalent to the solutions of the system of equations (5) for large values of ϵ .

5. In the fifth part of the paper the asymptotic behavior of the solutions of the system of equations (1) is studied for small values of the parameter ϵ . It is shown that the solutions of this system are asymptotically equivalent to the solutions of the system of equations (6) for small values of ϵ .

6. In the sixth part of the paper the asymptotic behavior of the solutions of the system of equations (1) is studied for intermediate values of the parameter ϵ . It is shown that the solutions of this system are asymptotically equivalent to the solutions of the system of equations (7) for intermediate values of ϵ .

7. In the seventh part of the paper the asymptotic behavior of the solutions of the system of equations (1) is studied for large values of the parameter ϵ . It is shown that the solutions of this system are asymptotically equivalent to the solutions of the system of equations (8) for large values of ϵ .

8. In the eighth part of the paper the asymptotic behavior of the solutions of the system of equations (1) is studied for small values of the parameter ϵ . It is shown that the solutions of this system are asymptotically equivalent to the solutions of the system of equations (9) for small values of ϵ .

9. In the ninth part of the paper the asymptotic behavior of the solutions of the system of equations (1) is studied for intermediate values of the parameter ϵ . It is shown that the solutions of this system are asymptotically equivalent to the solutions of the system of equations (10) for intermediate values of ϵ .

10. In the tenth part of the paper the asymptotic behavior of the solutions of the system of equations (1) is studied for large values of the parameter ϵ . It is shown that the solutions of this system are asymptotically equivalent to the solutions of the system of equations (11) for large values of ϵ .

[illegible]

तः सिद्धायतनादियर्थेऽन्वयः ह्येतन्नि याव्य तत्र सिद्धायतनकूटं राजधानीमूत्र नसंगच्छते इति राजधानीसूत्रविशेषः सत्पक्षनसूत्र-
वाच्यः । अत्र यावत्कूटो नसंगच्छते इति राजधानीमूत्र नसंगच्छते इति राजधानीसूत्रविशेषः सत्पक्षनसूत्र-
यतनसत्पक्षनसूत्र-
नि सताऽनुश्रयानीत्याह । एतानि सिद्धायतनकूटसंज्ञितानि चत्वारिपरस्परं दिगन्विश्रान्तिदिग्गुणाभिः प्रमाद्यैश्च नेतव्यानि सुस्थानीति शेषः ।
अथ नये । प्रथमं सिद्धायतनकूटं मेरोरुत्तरपर्वतस्यादिशि तसस्तस्यान्वेयं दिशि द्वितीयभागयतनकूटं ततस्तस्यान्वेयं दिशि तृतीयमुत्तरपर्वतकूटं ततोऽप्यस्या

नदे ८ हरिस्सहचैव बाधव १ ॥ १ ॥ कहिण भत ! मालवत वस्कारपक्ष्णः सिद्धायतनकूटं गम कर्तुं प० ?
गो० ! मंदरस्स पञ्चयस्स उत्तरपुरत्येमेण मालवतकूटस्स दंदिणपञ्चत्येमेण एत्यणं सिद्धायतनकूटं प० ?
पत्रजोऽश्रुणसयाइ उहु उच्चैत्तेण अथसिठं तच्चैव जात्र रायहोणीए, एव मालवतकूटस्स उत्तरकूटकूटस्स कच्च

विष्णुः । अमर इदं नामास्य सयवैरुत्तरपर्वतः अयमिदं तदेव यावत् गीतम् । नमः कूटागिप्रशस्यति ? सद्यथा १ सिद्धय १ सात्ययत् १ उत्तरकूट ३
कच्छवागर ५ रजत ६ ॥ सीता ७ पूरुष ८ हरिस्स ८ चैव बोद्धव्यः ॥ १ ॥ क्षमदन्त ! सात्ययत्तियशरकारपक्षे सिद्धायतनकूटं गच्छाकूटं प्र-
स १ गीतम् । मन्दस्सपर्वतस्य उत्तरपर्वतस्य सात्ययत्तकूटस्य दिशि पश्चिमभागाया अत्र सिद्धायतन कूटं नामाकूटं मच्छतः पञ्चयोजनशतान्युत्तरं मुमुक्ष्वेत्,

पश्चि एतसो पिशम सर्वं यैरुत्तरपर्वतस्य अत्र गेय विमज्ज ग्राहया, यावत् नवगुणदूर्ध्वं । ते कदा सिद्धायतन १ सात्ययत्तकूट २ । उत्तरकूटकूट ३ क-
च्छकूट ४ सागरकूट ५ रजतकूट ६ सीताकूट ७ पूरुषकूट ८ हरिस्सकूट ९ जागया ॥ किंवा ६ जागया ॥ जागयन्त यद्यारा पर्यंतं त्रिये सि-
द्धायतन कूटं नानां कूटं १० । हे गीतम् । मेरु पर्वतं उत्तरपर्वतं दिशि पश्चिमभागाया अत्र सिद्धायतन कूटं नामाकूटं मच्छतः पञ्चयोजनशतान्युत्तरं मुमुक्ष्वेत्,

नवर यदेव प्राग्यस्मिन् यन्मिकारणधानीप्रमाण तदेव नेतव्य । यायवनादुसदेवस्योपपातोऽन्वियेकच मिरयत्रोषोषकव्यवति शोप । अथोत्तरकुठमा-
 नाये पिपुष्ठिपुरिदमाह । संकेषर्चयमित्यादि । प्रतीतगवरं । उत्तरकुठनामाऽत्रदेवः परियसति । तमेव उत्तरकुठवप्रत्ययः । अथयस्मादुत्तरकुठय प-
 यिमापासुक्ता स्तमात्त्ववत् नाम द्वितीयगणदन्ताकारिगिरि प्ररूपयति । कश्चिन्मिस्यादि । प्रश्नमन्त्रसुगम उत्तरसूत्रे गीतम् । मन्दरस्य पर्वतस्य उत्तर
 पीरस्त्ये इगानकाये नीलवतोयपरपर्वतस्य दक्षिणस्यामुत्तरकुठना पूर्वस्या कठनाग्रदक्षयतिविजयस्य पश्चिमायासग्राहरे महाविदेहेषु माल्ययज्ञाना
 यस्कारपर्वतः प्रशस्तवति शोयः, पूर्वदक्षिणयोरारायतः पूर्वपश्चिमयोर्विस्तीक्ष्ण किमकुमा विश्वरेण यदेव गन्धमादन्त्यपूर्वार्क्तयज्ञस्तारगिरे प्रमाद्य वि-
 क्रम्यत तदेव स्नातव्यमिति शेषः नवरनिदनामात्वंअथविशेषः सर्वात्मना यैक्यरक्षयः अयगिष्टं तदेव कियरपयन्तमित्याह । आयसि । सुलज्जनयदे २०

उत्तरकुराए उत्तरकुराणाम दंवंपरिवसई महिहीए जाय पलिचवमठिईए । संतेणठेण गो । एव वुसई उत्तरकरा
 २ सुदुत्तरचणं जाय सासए । कहिण भत । माहाविदेहेवासे मालवतेणाम वस्कारपव्वए प० ? गो० । मंदरस्स
 पव्वयस्स उत्तरपुरत्थिमेण नीलवतस्स वासठरपव्वयस्स दाहिणेणं उत्तरकुराए पुरत्थिमेण कछस्स चक्कावही

दुपपातोऽन्वियेकच निरवशेषो (वक्तव्यवति) ॥ अथकेनार्थेन भदन्त । सवमुच्यते, उत्तरकुरवः २, गीतम् । उत्तरकुठपु २ उत्तरकुठमाज्ञादेव परिव

सति, महाविंदो यावत्पस्यामस्वितिकः, अथतेनार्थेन गीतम् । एवमुच्यते उत्तरकुरवः २ अथलत्तरचेति योयच्छाशता २ कम्पन्त । महाविदेहेयमे

उत्तर दिशि । जेह पूर्वव वक्तव्यु यन्मिका राजधानीनी प्रमाण कण्ठो, विम सव आणवो । इहा यावत् उपपातसमा अमिपकमजानो निविमेष सु-
 व कश्वा । तेसो अर्थे हे प्रगवन् । इम कश्चिदे उत्तरकुर, हे गीतम् । उत्तर कुराने पिये उत्तर कुठनामे वंयता यमइ छे मया अद्वियन्त यायत्
 पत्तोपमनी स्थितिक । तिदे अर्थे हे गीतम् । इम कश्चिदे उत्तर कुर २ नामे मिरत्तर पर्थे सदेय यावत् गायात् नामअं । किरा हे मगवन् ! मा

त्य पासयम् यावद्विहरति । तदेतेमार्गेन ययमुष्यते जम्बुसुदशनेति, कोऽयम् । अनादृतदेवस्येष्टेष्टुगमात्मनिगृह्य कस्यश्च शनमश्रुतायास्तस्येति । मुमुक्षो-
भक्तनतिशयेन वा दशानविचारश्च भक्तलोकादुत्पद्यमानं चिन्तनमिति यावत् अनादृतदेवस्य यस्याः सकाशात् सामुद्रयमावृत्ति, यद्यप्यनादृताराजधानो प्र-
सीतरमूत्रे सुदक्षणाश्रयप्रदतिनिमित्तप्रभोत्तरसूत्रनिगमनसूत्रान्तर्गीतधुवावर्षीयु दृष्टे तथापि । सेतेकठे चिन्त्यादिनिगमनसूत्र मुमक्षुत्रागमभारमेव
यावत्पितृणा भव्यामोक्षय सूत्रपाठेऽस्मान्निसिद्धिं व्याख्यातश्च उत्तरसूत्रागमभार निगमनमूत्रदेव यौक्तिकत्वादिति । एषापरं गौतम । यावच्छ्रुदाञ्जस
स्याः सुदयमाया एतच्छास्त्रात् मानचेय प्रश्नस्य ? यत्कदाचिन्नासीदित्यादिकं पादो नाम्ना, आशुतस्य दयित मयप्रसन्नतयस्तुन आशुतरयमस्तनवेत्याश-
वा परिहरकाश्च । जम्बुसुदशनाहत्यादि । व्याख्यास्य प्रावत् । अथ प्रस्तावाहस्याजपाभी विवक्षुराह । कश्चिन्नतेक्षणदिष्टारमपत्यादि । गतायेम्

अनुमन्त्रेण गो० । जम्बुसुतसणा जाव मुविच ३ धुया ज्ञात्र अथ्यठिथ्या कठिण ज्ञते । अथ्याठिथ्यसुदेवस्य
अथ्याठिथ्याणाम रायहाणी य० ? गो० । जम्बुद्वीत्रे २ मन्दरस पञ्चपस उत्तरेण जचेव पुष्टवयिथ्यं जमिग
प्यमाणं तंचेवणेयस्य, जाव उवथाठे अजिसत्त निरवसेसो । सेकेण्ठेण ज्ञते ! एव दृष्ट्वै उत्तरकुरा २ गो० ।

तम् । यावत् जम्बुः सुदशना यावत् भवतिच ३ धुवा (गियता ग्राह्यताऽस्तवा) अयाम्बता ॥ क्षुभदन्त ! अनादृतस्यदेवस्य अनादृता
मात्रा राजधानीप्रश्नस्य ? गौतम । जम्बुद्वीपे २ मन्दरस्यपर्येतस्य उत्तरतः, यदेवपूर्ववस्थित यमिकाराजधानीप्रमाणं तदेवमेतस्य । याव
यावत् । सेत इकार आत्मरश्च देवान् जम्बुद्वीपमाया द्वीपमा जम्बु सुदशनाया अनादृतमाये राजधानीमो अनेरापचि घणा देवता देवागनानु
पावत् आधिपत्यं पर्यु करोति विषये छत्र । तिष्ठश्च अर्थे हे गौतम । इमं कटोहं छत्र निरन्तर पञ्चे सदैव हे गौतम । जम्बु सुदशना यावत् त्रिकालय-
ती च ध्रुव यावत् अत्रस्थितमात्रं छ । किंवा हे भगवन् । अनादृत देवतामो अनादृतमाये राजधानी छे । हे गौतम । जम्बुद्वीपजे विषे मेरु पर्वतान्

त्वात् गोमनक्रीत जन्म यस्याः सा सुजाता विशुद्धसंख्यिकनकरकमुलद्रव्यजनिततया जन्मदोपरिहितेति भावः । गोमन मनोयस्याः मफाग्राद्वयति सा सुन-
 नाः । अपिचितिसमुद्भवे-अत्रजीयाभिगमादिषु धितेः शब्दादीना मुधद्रादीनाञ्च मास्मा व्यत्यासेन पाठो दृश्यते सत्रापिनफदिद्विरोधइति । जयपूएअ-
 ठमङ्गलगावति । व्यक्त । उपरुपरावृज्जसुत्रादिसुत्राणि वाच्यानीति । सप्रतिसुदशनाश्रयप्रयत्तिनिमित्तं विपृष्टिषु रिदमाए । सेकेणठेयमित्यादि ।
 प्रस प्रवीत सतरसूत्रे गौतम । जङ्घा सुदधानाया ममादूतोभाज जयद्वीपीपाधियति नैमादूतामादरयियपीकता श्रौषश्रवद्वीपगता देया येनात्मनो ऽनन्य
 सदृश नर्हादेकस्यसीमामेन साऽनादूतइति यथायेनामापरिवसति मर्हिङ्कत्वादिप्राग्वथ । सय सत्रवसुखी सामानिकउहृष्टाया यायदास्मरहृष
 इत्यासां जयद्वीपस्द्वीपस्य जङ्घाः सदृशभाया । अनादसमागस्या राजधान्या अन्येषाञ्च मङ्गना देवानादेयीणाञ्चानादूताराजधानीयास्तथ्याना गाधिप-

२ गो० । जयूए सुदसजाए अणीठिणामवेये जयूदीवाहिग्रहं परिवसहं महिहीए,, सेणतस्य चउख
 सामागिअसाहस्सीण जाव आयरकसाहस्सीण जयूदीयस्सण दीवस्स जयूए सुदंसजाए अण।ठिया
 ए रायहणीए अखेसिच वज्जण ठेवाणय देवीणय जाव विहरइ ॥ सेतेणठेण गो० । एव बुच्चंडे

तोमात्ता जम्बूद्वीपाधिपति परिवसति । मर्हिङ्कः, सतयचतुर्सीमानामानिकमुहृष्टाया यायदास्मरजदेवसहृष्टाया, जम्बूद्वीपस्य द्वीप
 सत्रग्याः सुदशनाया अणादूताया राजधान्या अन्येषां च मङ्गना, देवाद्ययावद्विहरमिति । अचतेभार्येण गीतम । एयसुणयते अणनार गी

पुर्वे पुन्द्येनां १ असोपा २ सुप्रवृद्धा ३ । यथाधरा ४ विदेशेणू ५ मुममसा ६ मियता ७ नित्यमविता ८ । १ सुमद्रा ८ विजाणा १० पुजाता ११
 मुमना १२ जनु सुदधाना एहवार माभर । जनु सुवर्धेन आगलि आठ २ मङ्गलीक खे । ते कुण अये हे मगयन् २ इव कपीइ य । जयपूएदसगा २
 दे गीतन । अनादूतमामे देयता जयू द्वीपनो, अपिपयी पयश खव । मया अदिवन्त, ते आमादूत देयता विषा ध्यार च्छार समानीक देयतानु ।

दक्षतमकल्पं पूयतः मृतम तथाशुक्लरदिगुभाविनी भवमय पूयतः शुक्लरायतसकस्य अपरतोऽष्टमिति । अथैवास्यापमापया ।
 अयमष्टाभागाः कोर्त्तनायाः । जययुक्त्विति । अथाः सुदशनायाः द्वादश नाभयेयानि प्रकृष्टानि ? तद्यथा । सुदशनामन भयममगसोरानदक्ष्येन
 दशनं यस्या ना तथा एकोपासफला यथाह स्वस्वामिनायेनप्रतिपक्षासतो जयद्वीपाधिपत्य जलपति, तदन्तरं तद्विषयस्वस्वामिनायस्येयायोगात्
 सुदु अपतिशयेन प्रमुहा उन्मुक्तपुङ्गव योगादियममुक्तपुङ्गव यशोपतीति यशोपरा सिद्धादित्वदय् जयद्वीपोऽपगया अथा जुयमत्र-
 येति चिदितमपिना तताः सुपका यपोक्तयशोपातिस्वमस्याः विवेहेरेषु जयुर्धिरहेजबूः विवेहाप्तगतोत्तरकुडकसमिवाभस्वात् श्रीमन्सद्देनृत्यास श्रीमन्
 म्यामदि तापश्यतः कस्यापि मनोदुःखं जयति नियतामयकासमयस्थिता शायसत्वात् नित्यसंक्रिता सदाभयवन्नुपितत्वात् सुजद्राशोभगकस्यापञ्जाजि-
 नी गङ्गास्याः कदाचिदुपद्रवमभयो गङ्गादिकेनाश्रितत्वात् च समुच्चये विशासाविस्तीर्णां च पूर्ववत् । आयासपिकस्मात्प्राप्तुद्वेन चाहयोऽनमप्रमाय-

एवसे सावि कृता । जयूण सुदसणाए दुधालसगामधेज्जा प० ? त०

सुदसणा १ अमोहाय २ सुप्ययुदा ३ जसोहरा ४ विदेहजय ५ सोम

गसा ६ निष्पया ७ निम्नमहिस्था ८ १ सुजदाय ९ विसाउय १०

सुजाया ११ सुमणाविष्णु १२ जयसुदसणाए नामधेज्जादुवालस ॥ २ ॥

जयूण सुठठमगलगा । सेक्रेणहेण भते ! एव सुसुह अत्रसुदसणा

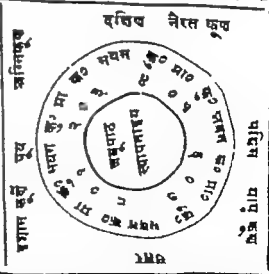
सुभमापिच १२ ॥ सुदशनायाजयथा नामयेयानिद्वादश ॥ २ ॥ जयथा अष्टाष्टमाङ्गप्रिफालि ॥

अपकनार्थेन पदस्य ! यवमुच्यते । जयः सुदशना २ ॥ गीतम ! जयथा सुदशनायागतादू

जग अष्टार १० योजन धार १२ भोजन मूले मये अपरि काईन अथिकेरा परिचि पले । एव

कुटनते आचारी १ मूले विस्तीर्णं पोषलं मये साकधू नपरि पासलो सर्वकनकमयस्य । निमल ये

विका वनपहनो वयस्य जायया, एन शेष सात कुट इम जायवी जय सुदशनाया धारमामठप । से पा

रिचि कथमाय पद्यामाह । पञ्चमीनेत्यादिक सत्ये प्रथमपाठगतसम्प्रथमकूटागिः सा पादुसारंण बाण्यं । नवरं, पश्चिथिशियोजनानि सथिद्येयाणि किञ्चिद्-
दयिकानि मूले पारियइत्यादि यथासंख्य योज्य । जिनभद्रगण्डिणमाश्रमकेस्तु अष्टपुसइकूटसरिसा सद्ये जमुक्यामया भाणिआ इत्यस्या गाथाया मृम
कूटसमस्ये न भक्तिस्तत्वात् द्वादशयोजनानि अष्टौ मध्यं चेत्युच्ये । तस्यान् यमुश्रुतगम्य । उपपन्न प्रत्यक जिनगृहमेकीक अस्मिन्मागसजिमगृहसुस्वमिति । अथ
स्येपकूटवत्त्वमिति दयेनाह । स्यसेसायिकूटाइति । एवमुक्तीत्या वस्त्रं प्रमाणपरिण्यद्यपक्याशेषास्यपि मत्त कूटानि घोष्यानि । स्थानयिमागरस्य
तथा । तथाहि । पूर्वदिक्भायिनो मवनस्य दक्षिणतो दक्षिणपूर्वदिग्भाविनः प्रासादायतसक्योत्तरतो द्वितीय कूट तथा दक्षिणदिग्भाविनो जवमस्य
पूर्वतो दक्षिणपूर्वदिग्भाविन प्रासादायतसक्य पश्चिमाया दृतीय, तथा दक्षिणदिग्भाविनोमवनस्य पश्चिमाया दक्षिणापरदिग्भाविन प्रासादावत
सकस्य पूर्वत दक्षिणे तथा पश्चिमदिग्भायिनो मवनस्य दक्षिणतो दक्षिणापरदिग्भाविनः प्रासादावतसकस्योत्तरतः पञ्चम, तथा पश्चिमदिग्भाविनो
भयनग्योत्तरत उत्तरपश्चिमदिग्भाविनः प्रासादायतसकस्य दक्षिणतः षष्ठं, तथा उत्तरदिग्भाविनाभयनस्य पश्चिमाया उत्तरपश्चिमदिग्भाविन प्रासा-

उत्तरेण मूल अठजोअणाइ आयोमविस्कमेण वज्जमस्रदेसभाए छजोअणाइ आयामविस्कमेण उत्तरि
चत्तारिजोअणाइ आयामविस्कमेण । पणयोसाठारस वारसंअ मूलेअमस्रिउवरिअ ॥ सविसेसाइ परिरत्त
कूटसस इमसस बोधस्से १ मूलेवाठिस्से मस्रि स रिक्कं उत्तरि तणए, ससकणगामए अच्चे वेइआवणस इवसुत्त,

न ॥ १ अमोपा २ सुममुदा ३ यथापरा ४ ॥ विवेकजम्बू ५ सीमस्य ६ मिमता ७ निज्यसिद्धता ८ ॥ १ ॥ सुमद्राच ९ विग्राजाच १० सुआता ११

सर दिसइ इग्राभकूखिमा प्रासादावतसकने दक्षिण दिग्ब इहा एक कूटवै । आठ योजन छइ अथपल्ले द्वे ओजन ईछ, परतो मासि ऊटपणे
मूले आठ योजन सायपल्ले पोल्लेपल्ले मध्यइ छ योजन साय पल्ले पोल्लेपल्ले । ऊपरि प्यार योजन । साय पल्ले पोल्ले पल्ले पययोत्त न ॥ यो

एतन्मात्रं तत्र । अपरोक्षरस्यां श्रीकामाक्ष्या श्रीमिलया चैवग्रहं प्राग्वहम् । अथास्य यमस्य मण्यग्रहोनि कूटानि स्यात्कृतो लक्षयति ।
 मधुपूरुग्नित्यादि । अद्या अस्मिन्नेव प्रपञ्चमन्त्रसुहे पीरतस्य मन्त्रस्य सुतरम् । सुतरपीरतस्य श्रीशामकोपसरकस्य प्राप्तादायतसुकस्य दक्षिणस्या श-
 चान्तरे कूटं प्रकृतम् ? अष्टौयोगजान्युद्धौचित्येन द्वेयाजने चतुर्थेन वृत्तत्वेन मण्य आयातः स एव विष्कम्भइति । मूलेऽटयाजमान्यायामदिक्प्राभ्या यहु
 मन्त्रदेशभागे मूलिनयनयुगयोऽजमन्त्रं गतेवित्यर्थः । पट्टयाजमान्यायागविष्कम्भाया उपरिगिरिपरभागे चत्वारिचोऽजमान्यायामविष्कम्भायां । मन्त्रामाया प-

णलिणा २ उष्यसा ३ उष्यसुल्ला ४ ॥ १ ॥ निगा १ भिगप्यन्ता २ चत्र स्यज्जणा ३ कज्जलप्यमा ४ ॥ सिरिकता
 १ सिरिमहिद्धा २ भिरिचदाचेय ३ सिरिनिहिया ४ ॥ २ ॥ जत्रूण पुरत्यिमिह्वरम मत्रणस्स उत्तरेण उत्तर
 मरत्यमिह्वरम पासाययन्निनगरम दस्किणेण पत्थण कुंने प० १ स्यल्लज्जोत्थणाइ उह उच्चत्तेण दोजोत्थणाइ

तत्र, दृग्वाचनवदुपपन्नं, नूनं अष्टौयोञ्जनाभ्यामपि कस्माभ्याम्, बहुमध्यदेशनागे यदयोऽभान्यावामनिष्कभाभ्याम्, उपरिचत्वारि याञ्जनाभ्या
य न्विक्त्वाभ्याम् । पञ्चविंशतिरष्टदश द्वादशपेयमूकमथै उपरिच ॥ सविजोग परिरयोफुटस्यास्ययोद्वयः ॥ १ ॥ मूलैस्त्रिंशौभवे सचिसउपरि-
तमुक्तमवकमनय अष्ट, वेदिकावनपङ्कखैः ॥ एय खेपान्यपि कटाभीणि ॥ अम्बाः सद्गनाया द्वादगनाभयेपानि प्रसमानि ? सद्यया सद्गं

मुच सतपथ, ते ध्यार भावीने विचि प्राणादायनसक थ यक कोश लाय पथ अर्द्धे प्राण पाहण पथ देगे करवो कोश रुद्ध करव पण यत्न न करवो । विद्यासन परिवार सहित कह्या, इस संय अग्निनेतिनायुकोविषयि धायि प्रासाद्वद । गाथाद्वयादीनाम कह्ये । इमान कुये ध्यारयावो इह । पट्टा १ पट्टप्रमा २ निवे कुमुदा ३ कुमुदप्रमा ४ अग्नि कुये रायसगमा १ नलोमा २ उटपला ३ छपको जला, नैरतिकुये ब्रह्मा १ ब्रह्मप्रमा २ निषद प्रमा ३ ब्रह्मसप्रमा ४ धायकुये श्रीकला १ श्रीमहिता २ श्रीचम्रा ३ श्रीनीलया ४ जय सुदसमाना पूष दिशिना भयनमद उ-

पट्टापूर्वसा पट्टप्रभादक्षिणसा कुमुदापक्षिणाया कुमुदप्रभाउत्तरसा, एव दक्षिणपूर्वादिविविगतवापीक्षिपि वाप्य, साद्य क्रोशमायामेन अहंक्रोश
 धिक्कमेव-पक्षयन्तु-गता मुद्देमेति । अथात्र वापीमध्यगतप्रासादस्वरूपमाह । तासिखमित्यादि । तासा वापीना वतसृणा मध्ये प्रासादावतसकाः
 प्रप्रसाः ? बहुदयवमच उक्तयस्यमायाना वापीना प्रासादापेक्षया वृष्टव्य, तेन प्रतिवापीचतकमेकैकप्रासादभायेन चत्वारामासादः एव निर्देशोलापवाच्ये
 क्रोशमायामेनाहंक्रोश विक्रमेन देशेन क्रोशमुत्थ्ये न यस्या को मूलजयूदक्षिणशाखागतप्रासादयद् द्वेय । एषु चानादृतदेवस्य क्रीडायेसिहासमानि सप-
 रियाराणि वाच्यानि, जीयानिगमेव परियाराणि एव जेषासु दक्षिणपूर्वादेषु विदिषु, वाप्यः प्रासादाद्य वक्तव्या । एतासा नामदशानाय गाथाद्वयम्
 पट्टादयः प्रागुक्ताः पुनः पद्यधन्यवृद्धत्वेन सगृहीतावति नपुन कर्त्तव्यः, एताद्य सर्वा अपि सविमोपागपतुद्वारा पट्टावर्येदिकावमसहयुक्ताश्चक्षोष्या ।
 अथदक्षिणपूर्वसा उत्पलगुहमा पूर्वसा मणिना दक्षिणसा उत्पलान्तरसा उत्पलान्तरसा मङ्गा प्रक्रमभा अञ्जना कञ्जम्

दा ३ कुमुदप्पन्ना ४ तादृण कांस आयामेण अरुकोसविस्कमेण पचधनुसयाद् उच्चैहेण वसुतु, तासिण
 मन्ने पासायवह्लिसगा कोसञ्चायामेण अरुकोसविस्कमेण देसुण कोस उहु उच्चैतेण वसुतु सीहासणासपरि
 वारा । एवसेसासुविदिसासु ॥ गाहा पडमा १ पडमप्पमा २ चेन्न कुमुदा ३ कुमुदप्पन्ना ४ ॥ उत्पलगुहमा १

पट्टापट्टप्रभाधैव कुमुदाकुमुदप्रभा ॥ उत्पलगुहमाणिना उत्पला उत्पला उत्पला १ चक्राचक्रप्रजाधैव अञ्जनाकञ्जलप्रभा ॥ श्रीकान्ताश्रीमहिता
 श्रीधन्त्राधैव श्रीमिलपा २ अरुवा पीरन्त्यस्य भवनस्योत्तरसा उत्तरपीरन्त्यस्य प्रासादावतसकस्यदक्षिणसा अत्रकृट प्रप्रसम् ? अष्टौयोञ्जनान्युधोच्च

म उत्तरदिग्गिने विर्ये पाणि भवण आणवा । जयू सुदशानार्ने उत्तर पूर्व दिशिह ईशान कोणश्च पश्चिम् बनपठ पचास योजन अयगाहीने साइंश्च वरा
 प्यार पुक्करिणी वायीखर ॥ तेदेही पट्टा १ पट्टाप्रभा २ कुमुदा ३ कुमुदप्रभा ४ ते वापी एक क्रीडा लाव पण्डित् सन्ने कोय पोएल पणे पाचसर च-

स्मिन् । तीर्त्तमिति । कथं गायत्र्येण पापं दूयेत्यब्रूह । दक्षिणपूरस्त्ये आग्नेयकोशे दक्षिणस्या अपरदक्षिणस्या मेर्त्तसकोशे
 वः समुच्चयायः । यथासुमिसुपु दिषु यथासक्य अष्टदशद्वन्द्वं ब्रूमा सखासि भयान्ति यवोऽथधारणे तेन नर्त्तिकामि नन्मानीत्यर्थः । वः प्राग्
 यत् । अमीकापिपञ्चमूत्तरीयपरिद्वेपञ्चमूत्तरीयपापानां गजादिषट्काधीशानां समाना भरीय जवः

दक्षिणपूरस्त्येन दक्षिणं तद् अथरदारकणेन च अष्टदशवारसंख्यं भवति जयूसहस्राद् १ अणिष्ट्या
 द्विवाणपञ्चत्येन सत्संवेति जवत् । सोलससाहस्रीत्तु अउद्दिशि व्यायरस्काण २ जयूण तिहिसड्दह
 सत्तंसमता सपरिस्किता । जयूण पुरत्येन पञ्चास जोष्ट्याद् पठमत्रगसक्त उगाहिता एत्यण नमणे

एतदशद्वन्द्वं मयन्ति प्रमूमास्त्राणि १ अमीकोपिपानापविनायां सप्तैव भवन्ति जम्भुः २ ग्राहगसारूप्य यदुद्दिशि आत्मरजकाणा, २ जम्भु स्थि
 निःशान्तिर्द्वैतं तदुद्दिशि नपरिस्किताः ३ तदश्याः । अश्याः पूर्वेष्वपचाशद्योऽनानि प्रथममसहस्रवर्गाण्य अत्रमयनप्रश्नम् ? क्रोयमायामन, सय्य
 वरुणः शिष्यमीयच ययगोपास्यपिदिन भयमानि, गम्भा उत्तरपूरस्त्येन (जिम्भागेन) प्रथमयनसहस्र पञ्चाशद्योऽनानाम्ययमाष्टात्रवत्तल पुष्करिण्य

मे चिर्वे अणादिस्य देयता रहते तदमा जूषण खे । ते जूमी वणव जायन्ती । नेह १०८ जवू ख पट्यर वेर्वाकाइ करो परिचित् योस्ये खे, जवू सुद-
 शानान् उत्तर दिशि उत्तर पूर्वैश्च ब्रह्ममन्त्रेण उत्तरपश्चिम वायव्यार्थे ईडा अनादृत माता अयुद्दीपाचिपति देयताया अप्यार भुजार सामानिक
 देयता अप्यार भुजार अयुख । ते जवू सुदशमान् पूर्व दिसे अप्यार अग्रमद्विपीमा अप्यार जवू ख । दक्षिणपूर्वे यिचि अग्निक्खे दक्षिण दिशि
 तिम दक्षिणे पश्चिम त्रिचि मेरति क्खे आठ भुजार १० भुजार वारभुजार जवू भूँइ प्रत्येक २ अय्यतर परपदमा भयना वाष्टपर्वदाना १ सात
 कटकमा अपिपती देयता पश्चिमदिशि सात अयुद्दीह सतले बीभी परिचि बीभी परिचि १६ भुजार जवू अप्यारदिशि सोल भुजार आत्मरज वेय-

पात्राणि आनू पाऽभायुतवेयस्यापरखावितिष्ठति । एतासावस्य कथापमायाह । तासिखवस्येति । तासां च यथा को मूलअयुसदृशययति । अथासा-
यायत्य पट्टयवेदिका साआह । तास्यमित्यादि । उतासाचै भयर प्रतिजययुपट्टयवेदिकाइत्यथ एतासुच १०० अनुपु अत्र सूत्रे जीवाजि
गने पृथत्वेअविचारादौ सूत्रकृद्भिः युक्तिरुद्भिज्जिज्जमयनप्रसादविताकापि मज्जे यइवोपिथ यदुभताः । आसुप्रतिजमयमभूषिकाकारादयो मूल-
अयुसदृशतमप्रमथमयइत्यलकूटापुज्जिमयनै सइमसदशासर शत जिममयमना मन्यमाभाः इहाव्येकैक सिद्धायतनं पूर्वाभसान जेनिरे शानोत्र तस्य
वेवलिना विदुरिति । समति ज्ञेयान् परिहृयान् यन् सुअणुप्रयसाह । अनुएवमित्यादि । अष्टाः सुदंशनायाः सतरपूर्वस्यानीशानकोवे उतरस्याम-
तरपयिनाया कायव्यकोय अत्रानरेदिक्कयेपीत्यथः । अनादूतनाया अद्वुटीपाविपते वैवय्य चतुकोसामाभिकमइत्याया चत्वारि जमभइत्यावि प्रष्ट-

सुदसणाए उधरपुरत्यमेण उत्तरं, उत्तरपञ्चत्यमेण एत्यण अर्णाठियस्स टेधस्स चउरुह सामाणि
अुनाहसभीण चत्तारि जअमाहस्सीठं प० ? तीसेण पुरत्यमेण चउरुह अुगमहिंसीण चत्तारिजअं प० ?

यदिक्कान्तिः चवरिचिमाः । जस्यः सुदंशनाया उत्तरपूवस्या उत्तरस्या उत्तरपविभाया अत्र अनादूतस्यदेयस्य चतुदासावभिकसाइत्योवा चतस्रो
अयुसाइत्यः प्रष्टमः ? ताभापीरग्त्ये चतसृकागयगभीयीया चतसाजम्भः प्रष्टमः ? दचिचपीरग्त्ये दचिचस्यां तयेवापरदचिचस्या अ-

प्यागासुगमे जे पूयदिगिनी गाला ठे इहा भवज घर खे । एण कीज लाव पखे इम सिद्धायतननीपरि, एमला विसेय, इहा समयीय कह्यो शेय
दचिच उत्तर पविम चिण्णगात्ता जे विर्ये प्रासाद खे । तिहा चिण्णमन परिकार सङ्घित जावयाः । (पोइल पया यकी दोढ उचपय ता छल पोइल
पया यकी विमलू लाय पखे पुइ ते भयो सयज कहीइ अने पाइल पखे लाव पखे मरीय होइ अने ऊन पखे विमकापूइ से प्रासाद कहीइ भ
यन प्रासाद भादि एतमो विसेय जावया) ते अयु मुदंशंगनां वार १२ पट्टयवर वेदिकाइ करो प्राकार आकारइ चापवेर चपरिचित मीटीठे वेदिका
नो वखेन आकरो ॥ से अयु पृष्ठ अमेरा एक सो आठ १ ८ अयु यूके करो ते मूल अयु मूल यकी छदं ऊन पखे चापवेर चरिचित मीट्योठे, ए मयू

समायामधिकमत्यस्य सिद्धकसिद्धत्वाद् तत्कथमत्र मासादानाभयनतुल्यप्रभावात्ता पटते उच्यते तेषामाया कोसुसमसिद्धा अहकोसविनियुक्ता इत्यस्य
पूज्ययोगिनजगद्गणेशमाश्रयोपशोप्रविचारणादस्य युक्ती तेषामादाः आशनेक देशानमिति श्रेयः समुच्छिता उद्या क्रोशादुभट्टक्रोश विस्तीर्णाः प-
रिपूषणेक क्रोशं दार्पयति श्रीमत्प्रवर्गिणिरिवादाः । तथा जम्बूद्वीपमभासप्रकरणे प्राप्ये शाले प्रवन इतरेषु प्रमादाः भण्ये मिहयत्नन सवर्णि धिजयादु
मागानोति मोठमास्त्रातिवाचकादाः, तथा तणगञ्जाचिराणपूज्यश्रीसोमतिनकसूरिकृतनव्ययुद्धवेप्रविचारशुक्रायाः पासाया मंसदिमासालासु येअ-
तनिरिगमश्नते इत्यस्यागाथाया अक्षयूक्षीं शेषासु तिसृषु शाखासु प्रत्येकमंदैकभावेन सत्र भय प्रमादाः आस्थानोचितानि मन्दिराणि देगोन क्रोश
मुदाः क्रोशाद विस्तीर्णाः पूर्य क्रोश दीपोहति योगेश्वरसुविवादाः यदाहु सादाश्रयेन प्रस्तुतोपागस्योत्तरत्र जम्बूद्वीपपरिशेषकयनयापीपरिगतप्रसा
दप्रमासुभ्रानुभारेणच इत्येव निचितो जयप्रकरप्रमासादाविपसायामविकल्पावति । यस्तु श्रीजीवाभिर्गमसूत्रश्रुतौ क्रोशनेकसूत्रसुश्रुतीस्तेन अष्टक्रोश-

याद्व बाह्वेयं । तीसण मणिपेटिद्याए उप्पि देवतदए पचधणसयाइ आयामधिकमेण साइरेगाइ पचधणु
सयाइ उहु उच्चत्तेणं जिणपट्ठिभावसुठं नेयंवा । तत्थण जेसे पुरत्थिमेत्थेसाले तत्थण जवणे प० ? कोसं
आयामेण एवमेव जधरमित्यसयणिज्ज सेसेसुपासायधिकसगा सीहासगा २ सपरिवारा । जयएण वारसहिं

मविकल्पास्यां अहेतुसीयानिचनुः अतानिवाइस्व न, तस्यामणिपेटिद्याया उपरि देवकम्बु पचधनुःशतानि आयामविकल्पास्यान् मातिरेका-
दि पचधनु अतानिअप्प भुसत्वेभ, जिनप्रतिभावककोनेतव्य ॥ तत्रयासापीरत्त्यांशाला अत्रजवन प्रश्न ? क्रोशनायादेन एवमेव सवर अत्र-

अत्रपणे । अहे याजन बाह्वपणे ते जम्बू साक्षा ये योगन अहे अत्रपणे बहुमध्य भागे विाच आठ ८ योगन साव पण पोइल पणे काइय
सचिक्केरा आठ योगन सर्व ग्रह कम्बु स्कन्ध ग्रापानिखीने अत्र पणइ ते जम्बूतो एहयो बहव्यास आकार स्वरूप ते । वज्रवमय मूल ये

[illegible]

पउमवरवेइअहि सवुनसमता सपास्सका वेइअवसुन, जवुण अयुण अउसएण अउसएण तदमुच्चज्ञाण
सवुन समज्ञा सपरिस्सका । ताणिण यसुन ताऊण जवुन ठाहि पउमवरवेइअहि सपरिस्सका । जवुण

शयनाय शयनं प्रासादात्तसकाः सिद्धाभगानि मपरिवाराण्यति । जम्बूद्वीपिभिः पट्टमरेदिकाभिः सर्वैः समन्तात् सपरिविक्लिप्ता । येदिका-
भायसकः । जम्बू अन्यनाट्टनेन त्रयुभासद्वीपस्वप्रमाणमात्राणां गतः समन्तात् सपरिविक्लिप्ता । सासायसकः । साधजस्य पङ्क्तिः पट्टमर-

रूपमय सुप्रासदितश्च ऊ० शाय० श्रेष्ठा० यायत् छात्पत्त व्यधिक मननें निवृत्ततामो करणधारी मननें प्राप्ताद देयता याग्यते, ययं सुदचोनामश्च
 व्यादिदिशि व्यासपादश्च । तेसापानश्च यदुभय आगश्च स्फुर्य ऊपरि सम्येयिचि प्रका एत सिद्धायतन छे देहरी । एत क्रोश लाघ पर्ये प्रादु क्रोश
 पादल पर्ये काश्च ऊको क्रोश ऊ० ऊप पर्ये अनेक सोगने सभङ्गरी सादित छे । यायत् वारणा पाच से धनप ऊद ऊप पकड़, यायत् यतगा
 ला आगवा । तिषा मणि पीठिया पाचसह ५०० धनप कोमपने पोदया पूछे अंदीसे २५० धनप आटपण्ये । मेद मणि पीठियाले ऊपरि देयछन्द
 गम्भारी छे, पांच सह धनप साब पछे पादल पर्ये काश्च अपिसो पाचसह चोप ऊद ऊप पण । तिषा जिल मसिमारो ब्राह्मण शाखयो । मेद

ममापानयिकमस्तस्य सिद्धान्तसिद्ध्यात् तात्पर्यमत्र प्रासादानामवमस्तुस्यप्रभायता पटते उच्यते तेपासाया कोससमूहसिद्ध्या अद्वैतकोसविवृतिका इत्यस्य
पूज्यश्रीश्रितनन्दगिरिचरणयोगीपण्डितोत्रयिचारगाथादस्य श्रुती तेप्रासादाः आशमेक देशानमिति श्रेयः समुच्चिता उक्ता क्रोशादुमदुक्रोश विसृष्टीकाः प-
रिपूजमेक क्रोश दार्पणवति श्रीमत्पण्डितगिरिपादा । तथा जलद्वीपमनाप्रकरणे प्राप्ये जाले प्रवन इतरेषु प्रासादाः भव्ये सिद्धापतन सवाणि यिज्यादं
क्रान्तानि श्रीदत्तास्त्रानियाधकादाः, तथा तपागङ्गाधिराजपूज्यश्रीयोगीश्वरिस्ततल्लयद्वैतविचारसंकायाः पासाया सेमदिसासालासु सेम-
दुर्गिरिपञ्चतल इत्यस्यागाथाया अथपूज्यो योगेषु शिष्येषु शास्त्रेषु प्रत्येकमर्षिकभावेन तत्र त्रयःप्रासादाः आस्थामोचितानि सन्दिशन्ति देशेन क्रोश
मुष्णः आगाह विसृष्टीकाः पूज्ये क्रोश दीर्घाविति श्रीनृवरजवर्णिपादाः यदाहु सादाशयेन प्रस्तुतोपागम्योसरत्र जलद्वीपपरिसेपकवनवापीपरिगवसास
दप्रभासमूत्रानुनारेण्व इत्येव निदिशन्ते अयमप्रकरप्रासादाविपमनायामविष्णवाविति । यत्तु श्रीजीयाभिर्गमसूत्रश्रुती क्रोशमेकमुद्गुन्मुद्गुन्स्वेन आदंक्रोश-

याद्वाहस्येन । तीचण मणिपेठिद्याए तप्यि देवतटए पचधणसयाद्द आयामचिस्कमेण सादरेग।इ पचधण
सयाद्द उहु उच्चत्तेणं जिणपक्रिमावण्णं नेयहे । तत्यण जेसे पुरत्यिमेहे साले तत्यण नवणे प० ? कीस
आयामेण पचमेय जयरमित्यसयणिज्जा सेसेसुपासायवक्रिसगा सीहासणा २ सपरिवारा । जयूएण वारसहि

मविष्णवाभ्या अर्हंतृतीयानिचयः गताभिवाहस्य न, तस्यामशिपाठिकाया उपरि देय कण्ठक पचधनुःश्रुतानि आयागयिष्णवाभ्याम् सान्तिरेका
वि पचधनु गतानिअप्य मुचत्वेण, अिनप्रतिमावण्णोभेतव्यः ॥ तत्रयाभापीरस्त्यागाला अन्ननवन प्रकृतः ? क्रोशमायासेन एवमेव नदरे अन्न

अपपणे । अय याजन गाहपणे ते जलू माखा वे योगेन अर्हं कचपणे बहुमप्य मागे यिच आठ ८ योगेन साय पच पोहल पणे काइया
अपिहेरा आठ योगेन सब धइह कण्ठ स्कन्ध आयागिणीने कच पणइ ते जलूने एहवो जलव्यास आकार स्वरूप ठे । यज्जलनय मूल के

पूर्वगासादी यत्र यदस्ति सत्रवद्वृत्तमाह । तत्प्रत्यमित्यादि । तत्र तामुपसृष्टपु साक्षात्तु यासा पोरस्त्या साक्षात्तु पुःस्त्यनिर्देशात् अत्र प्रथम प्रश्नस २ ॥ ५० ॥

सिद्धायतनयदिति अहं क्रोग विष्णु भेष वेगाम क्रोगमुद्यत्येनेति प्रमाण द्वारादिवर्णकद्य व्याप्यः मधर मधग सासु प्रत्येकमेकिकप्रायेण त्रय प्रसादावसक्तता विज्ञासमानि सपरियारणिघ मोदव्यानि तेषा प्रमाणच भयनयत् प्रामादेयुवास्थानसमावृति । ननुभवमानिधियमायामविष्णु भानि पटनप्रशदिमूलपटनमयनाविषु तत्रादशमायु य साध्यकूटगतपु यतयैताव्यनतेषु विजयादिराजयाभीगतेषु अन्वेष्यपि विमानादिगतेषु चमासादेसु सम्यचमरुत्तत्येन

चउदिसि चत्तारिसाला ५० ? तेसिण सालाणं वज्रमस्रदेसजाए एत्थण सिद्धाययणे ५० ? कोस सुण कोस उहु उच्चत्तेण अणेगसन्नसयसस्सिविठे जाव दारा पचधणु ाते मणिपेठिस्या पचधणुसयाइ आयामविरक्केणे अहुताइजाइ धणुस

यजमयानिमूलानि, रजतमपपुप्रतिष्ठितविहिमायावदपिक्कमगोमिदं तिकरी प्रासादाया दक्षगीया, जन्वा सुदुयं तासाशालाणा मपुनध्यदेशमार्गे अत्रसिद्धायतन मध्यम ? क्रोगमायाभेन अहं क्रोगं विरुनेन, देयीगफ क्रो यावद्वारादि पचधनुःशतानि कर्षं मुद्यत्येन, मायवृत्तनालाः, मणिपेठिकाः पचधनुःशतानि आया

अहं त्रपये अहं योजन न ह पण । ते जलमो स्कन्ध शापा मध्य (ते जलमो कन्दवे क्रोश ब्रह्मोद नां छे छने अहं योजन जाळपये ते मायइ पावोन च्यार याजम श्रीक्षी च्यारिदिशि च्यारयासा टे, ते शास्त्राने छे छने जमी मीकला छे इन सयसिली साठा आठ-८॥, योजन छ पपये अने योजन पोटण पये छ) ने योजन ऊहे

भागवत अथवा द्विदिनाया द्वियोजनातिशयेनियमास्य सध्यागस्य सङ्केर्षयोपरगालाद्विस्तारस्य प्रहसमजय विपममर्थविकल्पात् । अपया
यदुपपन्नमयः आगुमानमिति गम्यते, कोचः । यत यत्तुर्विज्ञासागम्यभाग सस्तिमित्ययः अष्टयोगानामयमनु तथैव, उपत्ये नतु सर्वोपेयं सय-
मस्तया कदस्कन्धविहितापरिभाषमीकमेवातिरेकावयवही योजनानीति । अपाम्यायकुं कमाह । तीक्ष्णमित्यादि । तस्याज्या अयमेतद्वृषो यर्थायासः
प्रश्नः ? वज्रतपानि मूलाणि यस्याः सा वज्रतपमूला । तथा रजतरजतमवविहितायदुपपन्नमयदेवाभागे कसुविनिर्गताग्राहायस्याः सा रजतसुप्रति-
ष्ठितविहिता ततः पदद्वयकर्मधारयः यावत्पदात् तैत्यवयवेषु कः सर्वोऽयमवयवः । क्षिपरपदेनमित्याह । अधिकमनोगिर्वृत्तिकरी प्रासादीयादद्यानीया
इत्यादि । अथास्याशाब्दाव्यक्तमाह । अयूकमित्यादि । आत्माः सुदृशनायाः वृत्तिविमि पतलागालाः साक्षात्ता ग्राहाः प्रश्नः ? तादा सामाना यदून
अदेगनामे उपरितनविहितामालायामित्यप्यत्राये जीवाभिगमे तथादक्षभास्त्रेयं मुलमं वैनाक्यमिहपुटगतमिदं यतमप्रकरणतोऽप्येवमित्ययः । अत्र

स्वधो दे। जोश्चणाह उह उच्चसेण अरुजोश्चण आहसे ण । तीसेण साला छजे। अणाह उह उच्चसेण वज्रमस्र
देसमाए अरुजोश्चणाह आयासविरक्तेण साहरेगाह अरुजोश्चणाह सधुगेण । तीसेण अयमेश्वाकवेवसा
वासे प० ? यइरामयमूला रययमयासुपह्ठिअविहिता जाव अहिअमणिसुहकरी पासाहंछा ४ ज थूरण

याउपरि अत्रअन्यः सुदृशनाप्रश्नः ? अष्टयात्राणि कथमुच्यन्ते अष्टयात्राणमुद्देशेन । तस्या स्वरूपमुच्यते, अर्धयोगेन वासु
स्वेन, तस्याः गालः पट्यागनामान्स्वर्णं मुच्यन्ते, यदुपपन्नमयदेवाभागे अष्टीयोजनात्यायासविरक्ताभ्यां, चातिरेकास्यष्टीयोजनाणि सर्वांग्ये च तस्या

यशम जायता । तह जयूवीठ ने प्यारविधि प्यार पगचालिया त्रिगोपान प्रतिरूप स । यशम अहयो यावत् तोरण मगह । तह जयू वीठने यदुम-
अ प्राणस्र सनेधिवि इहा मवि पीठकाच्छ । आठ योगेन साव पवे वीएल पवे प्यार यात्राज आहपळे । तह मवि पीठिआने टापवि इहा जयू

पूयंगलादी यत्र यदस्ति सयतद्वत् माह । तत्पणमित्यादि । तत्र तासुपतस्यु सालामु यासा पोरस्त्या साणा भूमेप्राकतस्वात् पुस्त्यनिर्देशः अत्र
 नयनं प्रश्नः क्रीडाभाषायां नयनं यिष्य भेष देशेन क्रीडामुख्येनेति प्रमाणं द्वारादियस्यैकस्य याध्यः नयर मधय
 यनीय याध्य गेयामु दादिसात्यादियालासु प्रत्येकनेकैकजायेन अय प्रसादावतमका सिद्धामानि सपरिधारसिद्ध मोदुध्यानि तेषा प्रमासुष भयनयत्
 तत्रवेदापत्तोदाय भवनेषु अयमीयानिप्रसादेस्वास्यामसमावृति । ननुमवमानियिषमायामविष्क भानि पट्टवृष्टाविमूलपट्टमभवनादिषु तथादशनात्
 प्रमादास्तुसमायामविष्कमा दीपधीताव्यकुटर्गतेषु वृत्तवैताव्यगतेषु विजयादिराजपानीगतेषु अन्त्येष्टिपि विमानादिगतेषु वप्रसादेषु समचतुरस्त्रत्वेन

सुदसणाए चउद्दिशि वस्तारिसाला प० ? तेसिण सालाणं वज्जमस्रदेसनाए एत्थण सिद्धाययणे प० ? कोस
 स्यायामेण अरुकोस विस्वजेण देसूण कोस उहु उच्चत्तेण अणेगखनसयसखिविठे जाव दारो पचयणु
 सयाइ उहु उच्चत्तेण जाव वणमालाउ मणिपेठिस्या पचयणुसयाइ स्यायामविस्वजेणं अहुडजाइ घणुस

अयमेतदूपायार्थायासः प्रश्नः ? वज्जमयानिमूलानि, रत्नसमयमुप्रतिष्ठितविहितायायदधिकमगोनिवृत्तिकरी प्रासादाया दक्षिणीया, कथा सुदयं
 नायायानुद्दिष्टिपतलः शाला प्रश्नः ? तासाशालामा बहुमप्यदेशभागे अशसिद्रायतन प्रश्नः ? क्रीडाभाषायां नयनं अहुकोण विकनेन, देशेनक को
 ग्रमूर्ध्वं भूमुख्येन, अर्धैकलम्बशतसन्निविष्टं यावद्दारादि पचयणुः शतानिकर्धं भूमुख्येन, यावद्दलमाला, मणिपीठिकाः पचयणु शतानि स्याया

सुदगन सामाह कहीउ ठं आठ ८ योगन ऊर्ध्वं अषपणे अहुं योगन उ ४ पण । ते जम्बूनी स्कन्ध कन्ध ग्राया मध्य (ते जम्बूनी कन्धवे कोश सौठाउ
 ते ऊपरि वे योगन स्कन्ध ऊर्ध्वो के अने अहुं योगन जाऊपणे ते माषड पादोन प्यार योगन श्रीद्धी प्यारिदिशि प्यारशाखा ठे, ते शाखाने केएने
 शाला पातलीशाखा के योगन ऊर्ध्वो नीकला के इस सबमिली सादा आठ ८ योगन अषपणे अने योगन पोइल पणे ठे) वे योगन ऊर्ध्व

अयुद्धीप०
 नाग ११६०
 ॥ पचगुण

सानि ? एतानिच श्रीणि मोक्षितानि द्विक्रीशोष्मानि भयसि क्रोशविस्तीर्णानि । अतएव प्रान्ते द्विक्रीशयादस्यात् पीठात् उभरतामघतरता च मुखावह
 न्नारपत्तानि । यस्य कष्टतापदृक्त्वो यावत्तत्तोरखानि । तस्मिन्मणिपीठिकाया उपरि अत्रजवूः सुदयमागन्धी प्रचष्टा ? अष्टयोजमान्युद्धो
 मूल्येन अद्वैतयोगमनुद्धेयं मूलवेद्येन । अथास्याएवोक्तस्यपाट्योक्तानि विभागतोद्वासां सूत्राभ्यां दृश्यते । तीक्ष्णमित्यादि । तस्याज्ज्याः स्कन्धः
 कदादुपरितेजः शाखाप्रत्ययपेयतोऽवयवो द्वे योगने कदाचित्त्वे भाद्वं योगन साहस्येन पिष्टेन तस्या शाखाविहितमाय रपर्याया विक्षिप्तता ग्राह्याम
 ध्यमागप्रभवा कदागतायाश्च पश्योक्तान्पुद्गोक्तान् सथा बहुमध्यदेवभागे प्रकरणाण् जयूरितिगम्य, अष्टीयोगान्वायायमयिकम्भाम्या तान्येय अस्याः
 स्कन्धोपरितमभागास्तन्मृषिदिक्षु प्रत्येकमेकैकाग्राहा निर्गता ताव कोयोगानि यत्पारि योगनानि तेन पूर्वापरयादावैर्यस्कन्धयादृश्यसबबध्यद्वयोक्त
 ममीलनमेकैकसस्यानयन बहुमध्यदेवभागद्यात्र व्यावहारिकोपाद्याः दृष्टादीना आद्याप्रपञ्चस्याने नप्यवशस्यसोक्तैर्ध्वंश्रियमावत्वात् पुरुषस्य कटि-

पेठस्स चउद्धिसि चत्वारि तिसोवाणपठिक्वगा प० ? वयन्तु जाव तारणाइ ॥ तस्सण जयूपेठस्स वज्जमझ
 देसच्चाए एत्थण मणिपेठिच्चा प० ? अथजोअच्चाइ आयामविस्कमेण चत्वारिजोअच्चाइ वाहत्तेण, तीसेण
 मणिपेठिच्चाए उप्पि एत्थण जयूसुदसणा प० ? अथजोअच्चाइ उहु उच्चत्तेण अथजोअच्चाइ उच्चत्तेण । तीसेण

घंशः मन्तान्, एपरिपिस द्वयोरपिचर्च । तच्च जम्बू पीठस्य पल्लुर्द्विगुण्यमित्यादिप्रकारेण प्रचष्टानि ? ययुक्कः याधसोरणा
 नि । तस्यजम्बूपीठस्य बहुमध्यदेवभागे अत्रमणिपीठिका प्रचष्टा ? अष्टयोजमान्वायायमयिकम्भाम्या यत्पारियोगनानिवाहस्येन, तस्यामणिपीठिका

भागे विचि पार १२ योगन जाऊपणे । तिवार पक्षी मात्रा २ अणुक्रमे २ । प्रदेयमी हाणि चन्तु पठतु यक्कु सयं चोपपेर खेइत्या प्रदेमने विपे द्वे
 वे गाऊ सयं जयुगद्वरक्रमय निर्मम । ते जयू पीठस्य एक पट्यवर वंविक्काव एव अणपठइ करी चोपपेर परिचित कोटयो द्वे । चेदिक्कायनपठने

परिहाराणां परिहारीयमाद्यः २ । सद्यःसि । प्राकृतत्वात् पञ्चम्यर्थमासीत् तेन सर्वस्य परमप्राप्तिषु मय्यतोऽङ्गमसीत्ययोऽनगतातिक्रमे इत्यर्थः द्वीद्वीक्रोऽङ्गो
वाङ्मयेन स्यात्समा ज्ञानमयस्य अष्टमिष्यादि । सद्यः एगाएपुमवरहत्यादि । तदिति अतस्तोक्तं अयूयोक्तं एकया पञ्चवरयोदिकया गुणैः पञ्च
युक्तेन सद्यः समताम् सपरिचितमिति ज्ञापः द्वयोरपि पञ्चवरयोदिकानामसद्वयोयुक्तं ममस्यः प्राकृतम् तद्युगपन्वसीति वरभाते द्विकोशोऽस्य कप
सुखारादादमित्याशङ्क्यः ॥ तस्मै चमित्यादि । तस्य ज्ञानमयस्य पञ्चद्विगि यत्तानि दिग्गन्तामोपलक्षितानि सत्यादि निरापानप्रतिपत्ताणि प्रज्ञ-

एत्यणं उत्तरकराए ज्ञापयेतेणाम चेते प० ? पञ्चजोऽष्टमसयाइ स्यायामविस्कर्भेण, पञ्चस एक्कासीहजोऽष्टम
सयाइं किञ्चिद्विसंसाहिस्याइ परिकेयेण, यक्रमस्रदेसन्नाए यारसजोऽष्टमसयाइ वाहस्रेण तयाणतरमायाए
२ पएसपरिहाणीए परीहायमाणे २ सद्येसुण चरिमपेरंतेसु देदोगाउस्यइ वाहस्रेण सद्यज्जगयामए स्य
च्छे । सेण एगाए पउमथरवेहस्यए एगेणय थणसठेण सद्यं समतासपरिरिक्ते, दुणपि वसुत्तं ॥ तस्सण जद्यं

वतोपहस्कारपवतस्यार्थमनः सीतायामनहानद्याः पूयस्मिन् कृते अत्रतत्तरजुषु शब्द पाठमात्रापीठ प्रपन्नः पञ्चयोक्तमशतानि स्यायामविस्कर्भे
स्यां, पञ्चयामकाशीसिद्धिर्गोत्रमगतानि किञ्चिद्विद्विषोपाधिकानि परिकेयेण ॥ यदुमध्यदेशभागे द्वावगयोगानि बाहुल्येन तदनन्तरयमाश्रयाप्रदेशे
परिहाराणां परिहारीयमानः २ सर्वपुञ्जरमप्राप्तिषु द्वे द्वे गङ्गो बाहुल्येन, मयत्राम्य मयमय शब्दः ॥ तत एकपापञ्चवरयोदिकया युक्तेनचयमसुहेन म

कच दे भगवन् । अत्रकुरते विवे ज्ञापयेतेणामे पीठछे हे गीतम् । नीलयन्त सवधर पर्यंतने द्वाविग दिमइ मेठ पवतने सुतर दिगि मालवत्तय
यार पवतने पयिमदिगि शीता नहानदीने पूयदिगिनइ धूलइ सुतर कुरुते विवे एकैके द्वे द्वे योमयीम इम पांच द्वे १०० श्री कचत पवतदे । उत
र कुरुते इहां मय पीठनाने पीठछे । पांच से योगन लांय पवे पोइल पवे पकरसे एकासी १५ ए० योगन काईक अचिकेरा परिधिपवे यदुमध्य

यनरुपस्या सपरिव्रित्तं । अयमाद्यः । पटद्रुह एकयापटवरेदिकया एकेनपत्रमसुषहेन परिचितं । अथतु प्रविशत्या निपांत्याप गीतयानदा-
मद्या द्विमागीकृतखेनोभयोः पाद्ययोर्वर्तिनीभ्या यदिकाभ्या युक्तइति सम्यक् । अथयनीलपटुपरनिमानि तत्रात्र प्रवेशेषु शतपत्रादीनि सति ।
अथवा नीलयात्रामा भागद्वारा देवोऽत्रापिपतिरिति नीलयात्रावदति तेष पट्यावकन देवनेतव्य पटद्रुहय पट्यासामसम्पापरिक्षेपादिक ज्ञातव्य
मित्यप । अप काभ्यमगिरिखरस्यामाह । नीलवद्रुहस्य पूर्यापरपाद्ययो प्रत्येकद्रुहद्वययोगान्ययापया कृत्येति गम्य । अप्या-
न्तरालेमुक्त्यतिभाव । अत्रान्तरे दक्षिणोत्तराभ्या परस्परं मूले समुद्राः अन्यया गतयोजनमविस्ताराणांमेवा सहस्रयोजनमाने द्रुहायामेऽवकाशा संभव
इति विशतिः काभ्यनकपर्वताः दक्षिणाः । एक योजनगतमूर्धुश्चर्येण । गाथाद्वयेभिया विक्रमपरिपोषायाह । मूलेयोजनशत मध्येमूलतः पट्याश्रयीज-
नोद्वे गमनपत्रसतियोजनानि उपरितने शिखरतले पट्याश्रयीजानि विस्तारेणभवति काभ्यनकासिधा पवता १ मूले श्रीचिपोजनशतानि पौष्टशा
धिकानि मध्ये द्वे योजनघटे मसृचिगदपिके अष्टपञ्चाशदधिकयोत्र उपरितलेपरिरयः परिधिरिति १४४ मूलपरिधौ मध्यपरिधौ न क्षिप्रिद्विजोपा-

पुत्यण नीलव्रतद्वहेणाम देहे प००० दाहिणउत्तरायण पांडुणपईणवित्तिखे जहेवसेद्वहे तहेत्रयसुनु जेयडो,णा
णस । दोहि पउमत्रवेद्व्याहि दोहिअ यणसहेहि सपरिस्सुत्ते । नीलवतणाम गागकुमारदेवे, सेसतंवेचणेय
सु ॥ नीलव्रतद्वहस्स पुत्रावरेपासे दस १ जेअण्णाइ अयाहाण पुत्थण बीस २ कचणगपप्पया पं० १ एगजे

पयेव पटद्रुहवणकसपेययथकानेतव्यः । नामात्वं, द्रुत्यापटवत्रयदेदिकाभ्या द्वाभ्याचवनरुहाभ्या सपरिचितः । नीलायान्नाम्ना भागद्वाराद्वयः

आतरो र्हे २ कुल स्थान क हे भगवन् उत्तर कुठने विषे नीलवस द्रुहनामद्व द्रुहर्हे । हे गीतम ! जसक पयसा दक्षिणदिगिता यरिनास क्षेत्रजायो
आठ से अर्ने अर सादीयामाग योजनना यत्तली अवाचाह आतर खल, वीसा मन्नापदीनें यहुनप्य भागे सने विपि पटा नीलवत्तनने द्रुह-
हे । दक्षिण उत्तरद्व भांयो पूर्य पक्षिमद्व पोहलो । त्रिमपञ्चा द्रुह पूर्वद्व कट्यो तिगज अण्णय जाणयो, एतणो विषोय, चे पट्यमर वेदिता मूकरी चे

अदिः यत्तु रूपमिव्यसिस्तु विजुषुल मात्र अगदिपु इत्यनेन करशर्चं विवेत्यासन्न्यापहवद्वरतः प्रत्यभनशान प्रत्ययं कृषीकम्प्रादभ्यापप्रत्यय चापु
तथा पाप्य सीयाभिगनादिभ्यः । अथ यस्यकौट्टायायावक्षा अन्तरंखरपर स्थितास्तक्रियौनुमात्र । आयइयइत्यादि । यायति प्रमायेयतरमाने गी-
कवती यमकौ मयतः सलुनिधिग तावदन्तर योजनसप्तभागानुर्गमास्यधिकचतुर्दशिकादधिकतयोजनयोजनरूप यमकप्रहयो रिष्टवृक्षाणाञ्च योष्यमिति
श्रियः यपचसिस्तु प्राग्य । अथ येयावृजानामन्तरमासगतसुख सान् व्यरूपतो निदिशति । कश्चिदमित्यादि । क्षुभदत्त । उत्तरकुलु २ भीलयद्वद्व
द्वानामद्वहः प्रशसः ? गीतम् । करययो दौविक्याचरसांतादष्टशतानि चतुस्त्रिंशदधिकानि पत्यारिच सप्तभागान् योजगस्यावायया कृत्याइति गम्य ।
अपाक्षरालोभ्योतिमायः भीतायामहाजया यजुमव्यदेगमाने उत्राक्षरेतीलयद्वहोमाम द्रष्ट प्रशसः ? दक्षिणोत्तरायत प्राचीनप्रतीचीनविस्तीर्णः पटन-
द्रष्टापागपरायतः उदग्दक्षिणपुषुरिति पूषण्विगेपय यथैवपटनद्रष्टे यणैकस्यैवर्नतय्य नामात्यनितिविगीयोप द्वाभ्या पटनद्वेदिताभ्या द्वाभ्योऽब्ध

गद्वहाप दहाणच २ कडिग मते । उत्तरकुलाए २ नीलवनदेहगामउहे प० ? गी० । जमगपस्रयाणं द्रक्किणिज्ञानं
चरिमताउ अठमए यउभीसे चप्पारिस्स सत्तजोए जोअणस्स अण्णाहाए सीअए महाणईए यज्जमस्रुदेसभाए

क्षुजदत्त । उत्तरकुलपकुलपुनीलवान् द्रहोमाघाद्वहः प्रशसः ? गीतम् । जमअपवनयादोषिणाभ्याचरमान्तान् अष्टशतानि पशुखिगानि पत्वारिप स
सपागान् योजनस्यावायया भीतायामहाजया यजुमव्यदेगमाने अष्टनीलयान् द्रहोमाघाद्वहः प्रशसः ? दक्षिणोत्तरायत प्राचीनप्रतीचीनविस्तीर्णः

ते यमक देयनाग रुपपाठ रुपप्रधानो सक्त्य कश्चिदौ । तिवार पठो अतिविक कश्चिदा सीयार पठो अलकारमन्त्र विभूयण पठिर पक्षी पुस्तक रत्न
बावह, तिवार पक्षी सीद्वायतनना पूसाकरे तिवार पक्षो सुषमासजाह गमनकरे गाह । तिवार पक्षो योम्य परियारन् स्यापयु ते अदि सपदा
करे एयमक देयताका राज घामी कश्चिदौ, विवे यज्जना अतर दद्वदे ॥ जेतने प्रमाये नेतले आयइ । भीलयत यपपर पर्यंत यकी यमक पर्यंत पुइ ते
सक्षो आतरा साठु सै योभीस योजन ० ३४ यो० अने सातीआ अ्यारभाग अल्लुनियमइ गमक पयतमइ द्रष्टने पक्षि पापने सादो मादि यमलो

मृत्रे प्रयसोऽपि नन्दापुष्करिण्या प्रयोजनद्रव्यशाला पञ्चाद्व्याख्याते प्रसन्नप्रधान्याद्वास्यानस्य । अथयथासुच्यभासमात उत्तरपूर्वस्या विशि सि-
 द्धाप्रसन्न सयासस्याप्तरपूष्वन्नादिनि उपपातमन्ना एव पूर्वस्यापूष्वस्मात् परपरभुम्भरपूष्वस्या याध्य यावद्दुनिपीठदुत्तरपूर्वस्या नन्दापुष्करिणीति । अत्र
 पञ्चमिगाते रायद्व्यापीठे इत्यादि सूत्रेषु द्विवचनेन साविजायतप्यि माणवए वेदप्रसन्ने इत्यादि सूत्रेणैकवचनेन निर्देशः सूत्रकाराणा प्रवृत्तिवैचित्र्या-
 दिति । वक्षितेयसिक्कानिचैराज्यस्यो । अथतयोरनिपयो यमकदेययोरुत्पत्त्यादिस्वरूपास्यामायविसाराद्विः सूत्ररुत् सूत्ररूपाध्यामात्र । उच्यतेऽस-
 कम्प्योऽइत्यादि । उपपातोयमकयो देवयोऽरपतिर्वाच्या तत्तत्तरपचयोः सुरयोः शुभव्यवसायचिन्तनरूप सकस्यः सतः अभिपेक्षः इद्रानिपेक्षः सतः विन्नु-
 यदाः अलकारसमायानलकारपरिधान ततोव्यवसायः पुस्तकुरखोऽप्यटनरूप ततः अलकारसिद्धायतमार्गो तत सुचर्मायागमन यथाच परिवारस्वाय
 रिवारस्वरूप परिवारणास्वस्याक्तविनि परिवारस्थापन यथा यमकयादेवयो विद्वानमनयो परितोवागमनो षतुः सप्तस्वामानिकमद्रासनस्थापन तैव

कारिण्य भन्ने चिच्छ, ववसायसमासु पुत्यपरयणा कदापुस्करिणीछ बलिपेठा सव्वरयणामया दोजीयणाइ
 श्यायामिस्करनेण सभेसजोशुण वाहसिंण ॥ उववात्तसकप्पो अज्जिसेशु विभसणायववसाने ॥ अश्वणिशु सु
 हम्मगमे जहाय परिवारणाइहो १ आवडशुमिपमाणमि ज्जित्तजमगाने णीलवताने ॥ तावडशुमत्तरस्वहू जम

यसायाः, अश्वनिका नृपमाणनो यथाचपरिवारणा अर्द्धिः १ यद्यतिप्रसाधे प्रवर्तोपमकी नीलवन्तौ । तावदेवात्तरहल्लु यमकद्रव्योर्द्वेष्टाश्चात्र १ ॥

रूपना दयताने अभिपक्ष करयानो सभाने विंय घणा अभिपेक्षा करवा योग्य कसगादिकना प्राह कश्चा, अलकार आभूषण पहिरवानी सभाने विदे
 पञ्चा अलकार आभरणना भाह दाबदा पेक्षापमस प्रमुपल्लह । मयोऽपम दयताने शुभाध्यवसाय चित्तवारूप । तेव्यवसायसभाने विदे पुस्तकरवटप
 नन्दा पुष्करणी यावीर्दे वल्लीपीठके ते सर्व रज सय काणया । ते वल्लीपीठ मे योजन स्वां पणइ पाइलपणै यक कोस अधिक एक योजन जाइपणे

पादुगमिन् सयाष्टाविगतिः क्रमात् संत्येत्योक्तयाव्येती विपदेतेसाधिगज ४ तयोर्विद्योर्ध्वधुरयो विमानद्विप्रलुध्ययोः । नियुद्धादिमनुदा ताम्
 पूजयेन्नका ५ नियायतेहिकलश्च स्तिरवाप्तारसाभरे । नराणाञ्च नराधीनो नराधीनासरे कृषित् ६ नराणाञ्च सुराधीनो सुराधीना पुन काय । केनयामनि
 वार्येता यज्जान्तिरिषुदु ग्रामः ७ साकलकास्यस्तम्भस्या ऽर्देदुष्टाग्रासितारिणा । तापिध्यापिमहायोप महाधैरनिवारिणा ८ क्षिपरकास्यसिद्धिनामौ चिह्नी
 मयुतरेऽदुरेः । यभूयतु, प्रयातीती किवातिचो कतकासात् ९ युग्म ॥ ततसायोभिपत्यक्त धैरयोः सविद्विषयो । प्रोच्येयुष्यव्यस्यैय मुधियासमयेद्विगी १०
 साधैव ॥ दक्षिणस्या विमानायेसीर्षदेगस्यतेऽस्त्रिणा । उत्तरस्यानुमेसर्देपीजानेद्वस्य सतया ११ पूजस्यामपरस्याय वृनाः सर्वेधिमानकाः । व्रयोदशार्पोद्रका
 य स्युः सौपगसुरेजितुः १२ पूर्वोपरदिशोरस्यका सतुरस्तावतपुनः । सौपगाधिपतेरद्वा छद्वाईगानचक्रिण १३ सगनकुमारमाईदे व्येयवभयेत्क्रम ।
 धृतायवद्विमयय स्युः यिगानेद्रकाः पुनः १४ इत्य व्ययस्थयासैतः स्वारय्यमात्यव्यनुस्थिरी । विमरमरीप्रोतिपरी अष्टासैतीमुरेश्वरी १५ अयप्रकलप्रसूय-
 ने । माखनगसइत्यादि । माखनकस्य धैत्यसत्तस्य पूजस्याविजि सुपमार्थामेयसगया सिद्धासमेसपरिवारैस्तः यमकदेययो प्रत्येकमेद्वैप्रसङ्गाघात् त-
 स्मादेयपि सायाविधि मयगीये वषट् कम्प तदीयः योदेवीशुनाधिपारवक्त मयगीययोः कसरपूषसादिधि सुल्लकसर्देद्रज्जोस्तः तीप मानतोमहेन्द्र
 च्छत्रप्रमाखी चाः सप्तयोजनममयायुसुखेन अर्द्धजोशमृद्धेधग बाइस्यास्यामित्यथ । अनुवदीनी प्रागुक्तमहेन्द्रव्यसुसुखी तदाकिमिमीलुल्लकेन विजो-
 पितो उच्यते सविपीठिकाविहीनी अतएव सुलोकोयः द्वियोजनप्रदासमदिपीठिकोपरिस्थितत्वेन पूर्वमशतोमहेन्द्रव्यकास्तदेक्षया इनी २०
 धित्यपागगतमिति, तयो सुल्लसर्देद्रव्यजयोर्द्वैकराशमीसुस्यन्विनो रपरेष पक्षिनायां भोक्ताभोगाममहरणकोश महरणमाङ्गागर, तत्र यहुनि प
 रिचरयप्रमखवि यायत्सदात्प्रहरणरवानि सनिधिसानि तिष्ठति । उद्ग्राह्यमित्यादि । सुधर्गयोः कपयंटाष्टमङ्गलक्षानि इत्यादि तावद्वक्तव्यं यावद्द-
 दवः सहस्रपद्मइल्लाका । सवरयमयाइत्यादि । सुधर्मसजातः परकिमसोत्याह । तावित्यमित्यादि सयो मुपसंयोः सभयो कसरपूषसादिधि द्वेसिद्धा
 यतनेप्रजमे इति श्लोप, प्रसिममनेर्मेकचद्रायादिति । अयत्ताययार्थमतिदेगमाह । यपय्येय सुचमार्चभीक्तयु प्रिनगृहाणागपि गगः पाठो उच्यतव्य ।
 सचाय तेन सिः पयपणाअदतेरसजोअणाह प्रायानेण तस्सकोराइ विपक्षभेण अथजोअणाइ उठ उच्येण । अयेगखमसयसयिदिताइत्मादि । यया

धानीयासाख्यानां वानमनराणां देवानां देवीनाञ्च छन्दो गानि चत्वनविनायक्यनीयानि सु यादिना पूजनीयानि यूप्यादिनामाकारलोयानि वस्यदि
नासम्माननीयानि यदुमानकरवत कल्याणमूल देवत शैत्यमिति पयुपासतइति । एतदाग्रायणाभीकृतयेव तद्देया देवयुयतिभिर्नमजोगादिकमादि
यते नापि मित्रदेवादिभिश्च ॥ कीडाविपरा ॥ सूरिति । ननु जिमगुहादियु जिमप्रतिमाना देवागामरनीपस्वादिकमाजातमात्यागय युक्ती, ताना म-
द्रावस्यापमाद्रुपत्येनाराप्यतासकन्यद्रादुभीयभवात नतया जिमटद्रुदियु तेन कथ तौ घटते पुन्यानामगानि पुन्याडय दृष्यानीति सकस्यस्याग्रापि
द्रादुभावात् पूज्यत्य नरादेरापमकगु कन्ये नच अस्मिन् चै पूज्यसीरकडाशरसुरीद्वीपप्रमाद्वयिष्युसिद्धमार्तः । तथाहि । परीक्षाप्रामिनीभतागुश
रप्रमारमुक्तार प्रति कद्रुखेत्यरमुत्तिषः इतिसेमानीईरिखे गमप्यानिमिषयोः युक्तमेव तव आचाकडते मरमानिका १ धन्विस्सयिस्मदस्मैर । कमार सु-
मुत्तिषयोः ॥ नमस्काय आपतेकि कोरपुयाय शुक्रुय्ये २ नम्यात्यवतयात्वा ३ मौचमैग्रानशक्रयोः ४ विवादीभट्टियानाये कस्यावनिघट्टनिना ३ विमानन-

गलगा जात्र सहस्रपत्तहृत्यगा । तासिण उत्तरपुरत्यमेग विज्ञाययणा, एवचैत्र जिगघराणधि गमो पञ्चर
इममाणस्त, एएसिमं वज्रमप्लदेसजाए पत्तेश्च पत्तश्च २ मणिपेठीआह देजोअणाइ श्यायामत्रिकमेग जो
अण चाह्वेण । तासिउप्य पत्तेय २ टेवतदगा प० देजोअणाइ श्यायामत्रिकमेग साडरेगाइ दीजोअ

माविरैकेणे पात्रे कच्छमुत्तन्न, सवत्तमणे, जिमप्रतिभावक, यावद्रूपकुडुरुकु । मय खवगिदगानापि सभासा यायदुपपातमजाया
गयनीय, इदपअनिपेकसभाया यदूनि अजियेकभाहानि, अमद्रुगरसायावदूनि अलद्रुगरजाणगितिधुति । व्यग्रमायमजाया पुत्ताकरटे, न-

मभाम ऊपरइ छाण्ड २ मङ्गलीक छे, यावत् मद्रुसपापहीमा कमल इय भांटे । उत्तर पूष दिगि विचि इग्रान काखे देइराख, मङ्ग जिम घर
मो पवि गनो वाकवो, एतणायिसेप । एइजिमपरमे मच्यतागइ प्रत्येक २ मणिपीठिका छे, वे पाग्रम सायपण्डे पोइलपण्डे एइ योगग जाहपण्डे

चिह्नं । जातस्य समगाय देवाण्य अत्रैव सिद्धं नमूणं यागमन्तरवेयाण्य देवीण्य अष्टशिखाते यद्विशिखाते पूज्यशिखाते सकारविखाते सम्भाषणि-
 खाते फलाख मङ्गल देय्य येदं पञ्चाशसशिखाते इति । अप्रख्यास्या । तत्सखानित्याद्यास्य यजिन्नाहसिपर्यत प्राय मस्तुसखेत्रे साक्षादुद्गृह्णत्वा
 दनन्तरमेधव्यास्यास मध्ये ऽहंपञ्चमेयु योजनेयु अथशिष्टयोगेनेधित्यथ । अत्रान्तरे यद्गुनि सुखंरूपमयानि फलकानि प्रज्ञप्तानि ? तेषु फलकेषु यद्-
 यो यज्जनया मागदन्तथाः प्रज्ञप्ता ? तेषु भागदत्तेषु यद्गुनि शिष्यकपुत्रयो यज्जनयो गोलको यतोपलस्तद्वयद्-
 वृत्ताः मनुष्यगकाः प्रसिद्धाः प्रज्ञप्ता ? तेषु समुद्रकेषु यद्गुनि जिनसक्यीनि सनिक्षिप्तानि तिष्ठन्ति यानि यमकयोर्देवयोः अन्येषां यद्गुना यमकराज

वज्रिज्ञा जिनसकहाते पं० ? माणवगस्स पुष्टेण सोहासणा सपरिवारा पञ्चत्यमेण सयणिज्ञा वस्यते
 सयणिज्ञाण उत्तरपुरत्यमे दिसीनाए सुम्भगमहिदप्पया मणिपेटिआ शिखगामहिदप्पयप्पमाणा, तेसि
 सुवरेण चोप्फलापहरणकोसा तत्त्यण वहवे फलिहरयणापामुरका जाव चिठ्ठति । सुहम्माण उपिप्पि सुठ्ठम

मणिपीठिकादिदीप्तौ महेन्द्रध्वजप्रमादी, तयोरपरण (पवित्राया) चोप्याल प्रहरणकोशः, तत्र यद्गुनिपरिचरप्रमुखाणि यावत् निवृत्ति । सु
 धर्मयोरुपपटाष्टमागलिकाणि, तयोरुत्तरपूवस्या सिद्धायतने, एषय्य जिनगृहाद्यानपिगमवति ॥ नवर, इदमासात्येत एतयोर्ध्वजसम्यवेशभागे प्र-
 त्येक २ मणिपीठिके, देवाजने आपामधिकम्भाम्बा, योगमथापुल्येन, तयोरुपरिप्रत्येक २ देवकान्त्ये प्रष्टे ? द्वे योजने आपामधिकम्भाम्बा,

तर देवताने दाढानो मर्हयो मर्हव ते तेयाटे माणवक मासह चेत्य स्यजने पूर्वदिशि विहासन परिवार सहितछे । पश्चिमदिशि श्रयणीपल्लव ।
 यथैव नाखिवो श्रयणीयमो, उत्तर पूर्वदिशि विचि ईशान कुण्ड नाहनीमह मन्दिध्वजा मणि पीठिका विना महेन्द्रध्वजनय प्रमाणे छे । ते
 सनु महेन्द्र ध्वजने पविने कापल्लवाने महरण आयुधमा कोस प्रहार छे । तिहा घणा परिचरप्रमुप आयुचरवले, यावत् रह छे । सूधमो

दयोवाधाः । उद्धोकापटलतादयोपिबिचित्रकृपाः । अत्रविशेषतोयदुःखस्य तदाह । मणिपेठिकाइत्यादि । अत्र मुपमंयोग्यभागे प्रत्येक मणिपेठिका याया । दृयोक्तेनेत्रायासविकल्पाभ्यां योजनमाहृतेन । तामिणमित्यादि । तयोमणिपेठिकाया उपरि प्रत्येक माखयकमाधिवैत्यस्ताभे मष्टेन्द्रजत्र ममाने प्रमावताऽर्थादमयात्राप्रमावत्पथः । यत्कृतोपिभवेन्द्रपथवत् । उपरिपटक्रागमयाह्य उपरितमपटक्रागान् यजयित्येत्यर्थः । श्रापस्ताद विपटक्रागान् यजयित्वा मध्येऽदृष्टपथमेयुयोजनेषु इतिगम्य जिनसख्यीमि जिमास्थीनि व्यन्तरजातीयानां जितद्विप्रायश्छेमाधिकृतस्यात् गीघर्मगान वनरवर्षाद्विवासानवतद्रूपइत्यात् । प्रप्राप्तोति लोयोक्तं कटाश्रीवाभिगोक्तोनेयः । सहाय । तस्मिन् माखययेइत्यमगुम्भरम उपरि यत्क्रोमे उगा- विज्ञा हितावि सहावे वस्तिना भस्ते अतपन्वनेषु काश्रयन् एत्यक्तं यद्वै मुयकद्वयमया पलगा पलगा । तेषुच यद्वै यद्वरामयाः खागदस्तगा य- सता । तेषुच यद्वै रययामयानिह्मणा पलगा । तेषुच यद्वै वररामया गीनवहया समुगया पलगा । तेषुच यद्वै जिघमकटाउ मणिपिणसाउ

वामाचिहति एव गोमाणसिस्थाने नवर घूयचक्रिछात । तासिण सुहस्मान् सभाण श्रुतो वक्रसमर
मणिज्जे भूमिज्ञाने प० ? मणिपेठिया देजोश्रुणाह श्यायामविक्रनेन, जोअण वाहसेण । तासिण म
णिपेठियाण उप्पि माणयए चेदस्यस्वने महिद्वयप्यमाणे उग्ररि छक्कीसे लुगाहिता हिठा छक्कीसे

सांमचिपीठिखाना उपरिमाखवके चैत्यसज्जाः महन्द्रजत्रप्रमावाः उपरिपटक्रागा न्यगगाह्य । अथ पटक्रागानियमयित्वा जिनसकप्यः प्रप्राह
ति ॥ मावत्रकम्यपूर्वस्या विहामने सपरिवारे (यमकयोः) पथिमयोःग्रामीये, लण्कःग्रामीयोः, उत्तरपीरस्त्येदिग्माने दृष्टकृतहेन्द्रपथवती,

माहि पयो सभा रमचिक मूमिप्रागवे । तिहा मणि पीठिकावे ये यात्रम सावपणे पोइल पणे यत्र यात्रम जाइपणे । तेह मणि पीठिका ऊपरि
माखयकमाने चैत्यस्वम खे । महिन्द्र पथजने प्रमावे ऊपरि ठ क्रोस अवगाहि यात्रेने छे छे क्रोस अवगाहि यात्रेने विधि विधिकरमा युरीरमा अस्थि तेथ्य

तिमोवाचपट्टिकया पयसा । तेमिष तिसोवाचपट्टिकयाक वण्ठे सोरखयवन्तं भाषिष्ये । आकम्पसाहस्यतावति । अत्रजगतीगतपुष्परिकीवत्
 सर्ववाच्य । अयसुधमसभायायदस्तिवदाह । तापिणमित्यादि । तयो ममयोः सुधमयोः पदमनोगुलिकाभा पीठियाभा रुदस्याणि प्रकृताणि । तयादि
 पूयया द्वेधद्वे पदिनायां द्वे कद्वे वचिणस्यामेकसदस्य उत्तरस्यामेकसदस्य जायदामाहृत्यत्र यायत्वदादिवयाह्य, तासुच मणोगुलिआनु यद्ये
 सु वसुसुप्यमया फलगा पयसा । तेमिष सुयसुसुप्यमसुफलनेसु यद्वे यद्वामया सागवन्तगा पयसा ? तेसुख यद्वामयनु भागदन्तएसु वध्वे क्रिय
 सुमवपारिअमदामकसाया आव सुक्किणदुत्तयायापिअमदामकसाया । तेण दामा तयकिणलवुमगा चिठन्तिस्सि सुयैयजयद्वारयद्वार्य अन्नन्तोक्त
 गोमानचिकावन्तेतिदिमति । एव गामाकमिखाठइत्यादि । यवमनोगुलिकाव्यायेन गौमानस्य शय्याकृपाः स्थानविज्ञोपावाप्याः नयर दामस्याने धूप
 वसुकावाप्याः । अयोस्याएयमूभागवसु कमाह । तानिणित्यादि । तयो मयमयोः सभयोः अन्तवपुसमरमणीयो भूमिभागः प्रकृतः ? अत्र मयियसो

जोअणोह उहु उच्चत्तेण, अरुकीश उच्चैहेण, अरुकांश वाहसेण, वडुरामया वहवससे वेइअवणसमा
 तिभोवाणेतोरणाय भाणियद्धा ॥ तासिण सभाण सुहम्माण छसु मणोगुलिअसाहस्सीनु प० ? त०—पु
 रस्यमेण दोसाहस्सीनु पच्चस्यमेण दोसाहस्सीनु दसिकेण एगासाहस्सीनु उत्तरेण एगासाहस्सी जाय

यापूर्वस्या हेसद्वेसमज्जे ? पदिमाया द्वे सवस्वे वचिणस्या एकमहस उत्तरस्या एक यायत् दामानित्तुन्तीति । अय गामानस्याः । नयर, धूपद
 टिफाइति ॥ तयोः सुधममयोः सभयोः अन्तवपुसमरमणीयो भूमिभागः प्रकृतः ? मयिपीठिकाहे यामने अ्यायामयिकभास्या योजनयानुल्येन ता

रममगुलिआ पीठिका खड । से केरे पूर्वदिआ दे इणार पयिमदिशि वे इणार वचिण दिशि उक्त इणार । उत्तरदिशि उक्त इणार यायत् । तिया
 मासाठे रइअइ इम मनो गुलिकामी परि गोमापसीकामप्या रूपठे । यतसो विशेष को तिह । मासामे स्थान धूप घटो कद्वे । तेऽ सुधमो सभागे

मनुष्या पश्ये ऊया वसतिष्ठताः । ते यन्मित्युपायानुपरि छायावटीमङ्गलानि बह्व्यः सप्रवर्णमरुतः । अत्रातिशयशोभा विधित्यस्तू पश्यन्तु गताः ।
 ऐत्यथाः । अथगर्भेद्रव्यत्रावरः । मेविव वेदवद्व्याख्यमित्यादि । ते यन्मित्युपाया पुरतस्मिन् सन्निधौ ठिकाः प्रस्थाः । ताद्य सन्निधौ ठिकाः । ते ग-
 यो ज्ञानमायामविश्राम्या अहो वाजनेन पाहयेन । तानि च उरि पतेय इत्यादि । तासां सन्निधौ ठिकानामुपरि प्रत्येक २ मर्षेद्रव्या प्रस्थाः । ते ग-
 द्वां युनानि मरुतस्त्योक्तानि अर्थास्त्येन अहोटा यन्मरुतस्त्येन तेनोदयेन तदेव बाहयेन वहरामयवद्वति पदोपलक्षित परिपूर्णो जीवाभि-
 गताद्युक्तस्त्योक्तो पात्यः । सुधायः । यहरामयवद्वल्लसति अतिशयसुखिष्ठपरिपठनमुपहृष्टिआ अत्रावयवपदवधुक्तभीमहरमपरिमादशानिरामा यावत्
 अविगयवैयम्योपक्रान्ताद्युक्तानि नुगा गगनतलमभिलषयमावचिरा पादादौ आ कावपक्रिवावति ॥ अत्रावयवः ॥ वजनयाः तथायुन य-
 नुल लट ननीज सत्त्वा न येवाते तथा तथा युक्षिटायातयानि यव परिपृष्टा इव खरगाजयापायाकप्रतिमेव युक्षिष्टपरिपृष्टा तथा नृष्टा ।
 मुकुगारश्चायमयवायाकप्रतिमेव तथा मृप्रतिदिनाः । मानगयजममायु तथा अनेकीवरीः प्रथानैः पञ्चवर्षैः । युगवर्षीना लघुपक्षाकाना मर्षैः परिमहि-
 नाः सन्तोऽनिराताः येषमायवत् ॥ तेनित्त महिद्विज्ञपाद्य इति अठमङ्गलया भव्यः तस्यैव तत्तोरुपवण फलवयाप्य जीवाभिगमन-
 इति । अत्रावयवैद्रव्यत्राः । अथपकरिष्यः । ताद्य वेदव्यापकवद्वत्यादिपयक्तसूत्रेय मनुष्टते । तथादि । तेनित्त महिद्विज्ञपाद्य पुरतुं तिदिदि त-
 वदापक्वरिषीते पकसाते । अहोनेरमजोअवाह आयायैव वरमकासाह जीअवाह विद्वत्तैव वरमजोअवाह वद्वैरेय अष्टाते वद्वैरेय पुक्वरिषी-
 यकतुं पतेयपतेय पञ्चमवरवेदव्या परिक्रिवाते पतेय २ यवसवपरिक्रिवाते वकतुं । तथातानि च यदापक्वरिषीण पतेयपतेय तिदिनि तते

स्कभेन अठजीश्रुण बाहर्षेण । तासिण उय्यि पतंश्र २ महिद्विज्ञया प० ? तेजमहिद्विज्ञया अठठमाह

वयगयवृत्तवचनः वेदिकायनमरुद्विमीयानतोरवानां भवितव्यः ॥ तयो सुमयोः सुधमयोः पदममनोपुलिका सवृत्तादिप्रथमानि ? तद्य

त्यादिक महिद्विज्ञयावचनो मर्षो जीवाभिगमनीयो जोखवा, वेदिका वमसव पगयाजिया वाक्यं यवग सविव कहियो । ते सुपमनो सगनें यिप उहगा

शस्त्रा विनिर्गताः प्रशाखाः शाखाविनिर्गतशाखा येषां तथा वैदूर्याणि वैदूर्यमयानि पत्राणि येषां तथा सथातपनीयानि तपनीयमया-
नि पत्रयूतानि येषां तथा ततः पूर्वयत् पदद्वयपदद्वयमौलनेन कर्मधारय जायुमदी काधुमद्वनासकमुषको विधेयसया रक्तवर्को मन्सुकुमारा अत्यन्त
कोसला प्रधाला इयुन्मीलितपत्राया पक्ष्मया जातपूर्व प्रथमपत्रभावरूपा वराकराः प्रथममुद्गिद्यमासा स्नात भस्मिन् तस्या विविधमणिशिवमया-
नि सुरभीवि कुसुमानि फलानिच तेषां शरेषु समिताभाभयाद्विताः शाखा येषां तथा मही शोभना छाया येषां तथा एवमप्रज्ञाः अतएवच
प्रीकाः तयासीदुद्योताः न खरदानानुद्द्योतनावात् अयुमसमरसानि फलानि येषां तथा अधिक गयनमनोनिर्वृतिकराः । शेषप्राग्वत् । तेषु चैव अरु-
कपा अन्नेहि यद्वहि मिलयलवयवगतोमगविरिसमन्वितयसुद्विद्यलोलोद्ध्यपदद्वनीयकणययवमलालसप्तक्षपिआलपिअगुपारायरापरुक्कमदिह-
क्रेहि सवृत्तं समता सपरिक्लिप्तार्हति । तेष्वेयवृक्षा अन्नेयपुभि स्तिलकलवगुत्रोपगिरीयमप्रपराधियसु लोप्रथमवद्वनरीपकुटजकदन्यपनससाल-
तमानप्रियाप्रियगुपारायतरावधुवनदिवृक्षैः मयतः सगतात् सपरिचिता । एतेच वृक्षाः केचिक्कोक्त धावगन्तव्याः । तेषु तिलया
जायनद्विकपला मूलवन्तो कन्दवन्तो जायमूर्त्ता । तेषु तिलकादयोवृक्षा मूलवन्तः कन्दवन्तद्वत्यादि । वृक्षयसुन प्रथमोपाङ्गनोऽवसेय । यायत्सुरम्या
इति । तेषु तिलयाजायनद्विकपला अन्नेहि यद्वहि पत्रगलयादि जायसाम्लयादि सवृत्तं समता सपरिचिता । तेषु तिलकादयोवृक्षा अन्त्याभि बं-
हुभिः पटललतानि र्वायस्मानलतानिः सवत सगतात् सपरिचिता । यायत्सुद्वत्र मागलतावपकलताद्या शाखा । ताकण्ड पठमलयात् जायसामल
यात् निम्बकुसुनिष्ठात् जायपट्टिरुयात् । ताव पटललताया नित्यकुसुमिता इत्यादि सतायसुन यावत्प्रसितरूपा । तेषु चैव अरुक्कण्ड उरिप अरुठ-

वसत । तसिण चैव अरुक्कण पुरतं तत्तं मणिपेठिष्ठानं प० १ तानं मणिपेठिष्ठानं जोड्युण आयामवि

अनयाहुत्वे न, तासामुपरिप्रत्येक २ महेन्द्रध्वजाः प्रधता ? तं अर्द्धोपमानियोजनानि कर्त्तुं मुशस्त्रे न, अर्द्धक्रोशमुद्देशेन, अर्द्धक्रोशमुद्देशेन,

अपरं प्रत्येक २ । महेन्द्र ध्वजा र्हे, ते महेन्द्र ध्वजासाठा यात ३॥ योजन कर्त्तुं कणपयो अर्द्धक्रोश कटपयो र्हेठे अर्द्ध क्रोश काटपयो यत्रगपय

नून चेदं । तावद्वि मखिवेदिकाश्च सन्निप पक्षे भवन्तं अ चत्वारि त्रिकपक्षिमात्रं त्रिपुरसेवकमाकमेतादृ पक्षिष्वपि मखात्रं भूमाग्निमुदीने मखिष्वपिमात्रे
 विवृण्वति । तज्ज्ञा । तदुक्तं यदुक्ताया चक्षुषाका वारिमेका इति । यत्तदुक्तमादिक येताद्वेसिद्वायतमाधिकारे प्रागुक्त । गताः स्वूपाः ॥ चेद्विषयकस्याव
 नित्यादिव्याप्य । अत्रवेत्तद्वदर्थको जीवामिगमाकोवाप्यः । सहाय । तेष्विषयैरुक्तकलाया अयमेष्टात्रये यथायाचे पशते । तज्ज्ञा । तद्विषयानुर-
 मयमुपदिष्टविहिता रितामपक्षदेवकालिष्वरुतलभ्या भूमायवरायस्यपक्षमपिमात्रमात्रा साक्षात्कारपक्षविहिता इत्यमोपेयतेलिखपक्षमवलिख
 पक्षवेदा अयुषपरत्तनवज्जुलालपक्षालयवराधरा विविक्तमखिरयवमुदभिदुभमपक्षभरखमिष्टामात्रा मश्यायामपक्षा मग्निगीया अउक्तोपा
 क्षमपरत्तनपरत्तना अदिक्षमपक्षकस्त्रिपुरकरा पासादीक्षा आधपक्षिष्वरुतलभ्या । तेषां पैत्यवशात्तामपक्षमत्तदूपां यथायाम मश्रुत
 कश्याया वव्वरत्तमयानि भूमानि वेपाते वज्जुमुनाः तथा रज्जुतारत्तमयो मुप्रतिष्ठिता विविता यदुभमपक्षदेवमागे अद्विविनिगता श्रान्ता येपाते तथा
 तताः पूर्वपरत्तन कर्मचार्यः रिष्टरत्तमयः करो येपाते तथा तथा वेद्वरत्तमया कचिरः स्कन्धो येपाते तथा ततः पूर्वपरत्तन कर्मधारय मुज्जाल मूलद्रव्य
 गुह वर मयान पञ्चातस्य रूप्य तरेमिकाः प्रपन्विकाः मूलद्रुनाविगात्राः गान्ताः गान्ता येपाते तथा नासामविरद्यात्मिका विविदिताः गान्ता मूल-

रिमाणपेदीश्रात्र प० ? तातुण माणपेहश्रात्र आजग श्यायात्रिस्क जेण, श्रुजोश्रुण वाहल्लेण, जिणपहि
 मात्तं वमश्रात्रं, चेहश्रुस्काण मणिपेदीश्रात्र दोजोश्रणाइ श्यायामत्रिस्कभेण जोश्रुण वाहल्लेण चेहश्रुस्का

विपाठिकाः प्रपन्वाः ? तामखिपीठिका योगतनायनयित्ताभ्या, अत्रयोगन वादुभ्य न, जितप्रतिमायस्तध्याः ॥ पैत्यवृत्ताया मखिपीठिकाः द्रवा
 अने मापायनयित्ताभ्या, याजनवादुभ्य न, पैत्यवृत्तपक्षकः, तथापैत्यवृत्ताया पूरतस्तिस्त्रोमखिपीठिकाः ताद्य, योगतनायामयित्ताभ्या, अत्रयो

प्रगयती मुप्रयो ज्ञावका । पैत्यवृत्ततो मखिपीठिका के याजन लाय पर्वे पादल पर्वे मय याजन जाहपल्ले चेत्य युततो खर्वेन जीवा गिगमायो ते
 पैत्य वृत्तगइ धागसि त्रिखिमखिपीठिका ठह । पैह मखि विठिका एक योगन लाय पणं पादल पर्वे अहुं याजन जाहपल्ले । ते मखिविठिका

ग्रीष्मीन्तव यया द्विदधनन्याने बहुयवम इत्यापायाइत्यादिषु । किन्तु बहुत्यविषयार्थं तेनात्र तिसृषु प्रेक्षागृहमथद्वारविषु एकैकसद्भावात् तिस्रो
 प्राच्याः । अन्यत्र श्रीवार्धभगमादिषु तथादशमात् । अथैतासाभामाह । तांनुणमित्यादि । कथ्य, यद्यप्येतस्मन्प्रादर्शेषु जोश्रख छायाभयिकमेव छा
 दजोश्रख बाह्येणं वसिपादो दूरयते, तथापि जीवाग्निगमपाठदृष्ट्येन राक्षप्रसीयादिय प्रेक्षाभयनपमणिपीठिकासः स्रू पमणिपीठिकाया द्विगुणमान
 स्थेन दृष्टत्याघाय सम्यक्पाठः संसाध्यते आदर्शेषु सिचिप्रमादस्तु सुप्रसिद्धेय । अथ स्रू पवक्षमायाह । साचिखमित्यादि । तासा मणिपीठिकानाम्
 परि प्रत्येक २ स्रू वा प्रच्छा । जीवाग्निगमादीस्तु चैत्यस्रू पावति द्वेयोजने जर्ज्वीस्येन द्वे योजने छायाभयिकमाभ्या व्याख्यातो यिज्ञेयमतिपति-
 रिति देगोने द्वेयोजने आयाभयिकमाभ्या घाट्ये । अन्यथा मणिपीठिकास्रू पयो रमेदयस्यसात् जीवाभिनमादीस्तु सातिरेके द्वे योजने उच्चत्वमित्यर्थः
 तेन येताः, यैतस्यनवोपमया द्रवयति । यखदलसि । यावत्करणात् मखदलविनलनिमलसदधिपक्षगीर्खीरखेखरययनिखरप्यगासा सध्वरपयाभ्या छद्भा जा-
 यपरिक्रयावति । प्रागयत् । किपदूरयास्यामित्याह । यायदसष्टमङ्गलकापीति । अथतखत्तुर्दिशियद्वितदाह । तसिख यूभाखमित्यादि । संपा स्रू-
 याना प्रत्येक चतुर्दिशु चतस्रो मणिपीठिकाः प्रच्छाः । ताश्चमणिपीठिका योक्तममायासदिकस्मिन् अह्वयोक्तनबाह्वयेन, अत्र जिनमतिमाधत्तव्या स्तत

જ્ઞેન જોશ્યુણ વોદ્ધેન સદ્ધર્મણિમદ્દેતે । તાસિણ હાપ્પિ પપ્પેય ૨ તનં ત્યુજ્ઞા તેણ ત્યુજ્ઞા, ઠોજોશ્યુણાદ્દ ઉદ્ધું
 ઉચ્ચત્તેણ જોશ્યુણ ધ્યાયામત્તિરકમેણ, સંશ્યા સસવતલ જાય અઠઠમગલગા । તેસિણ ધૂમાણ ચહાદ્દિસિ ચસ્તા

प्रेमागृहमद्वपात्ता पुरतो मणिपीठिकाः, तामणिपीठिकाद्वेयोजने आयामविष्णुमाभ्यां, योजनयागुल्ये न, सर्वमखिमय, तावामुपरि प्रत्येक २
अयःसूपा द्वेयोत्रमे अर्धं मुपत्ये न, द्वेयोत्रने आयामविष्णुमाभ्या, धे ताः शङ्खतल० पावद्वपाटमागणिकामि ॥ सेयासूपाया षत्तुद्वि शिषतस्रोम

उद्धं ऊए पणइ एअ याअन लाय पणं पोएल पणइ भाला सखदल मेइवा । यायत् छाठ २ मङ्गलीक जाणथा । तेइ चेत्य स्यभंनं च्यारिदिगिं थ्यार मखिपोठिकाळे, तेइ मखिपोठिकाए एक याअन लायपणं पोएल पणं छाठं पोअन जाठपणइ । इहा त्रिय मसिभा मइयो, तेइहा खर्गे जीयासिभासी

मयपमूयेवि तावन्मात्रमेवाप्याति । तथापि जीव्याभिगमादिषु सुखमदःपयस्योक्तं नूनिप्रगवशोक्तस्य दूदत्वात् अत्रासिदेशः । अयमेवामरुपयस्योक्तम् ।
 पत्रादाह । पेद्यापरमदव्याकमित्यादि । प्रेक्षागृहमहपात्रां रङ्गमहपात्रां तदेव मुखमहपात्राक्तमेव प्रमाद भूमिभागइति पदेन सर्व द्वारादिक भूमि-
 भागपर्यंत याप्य येषु च मखिपीठिकावाच्या एतावद्भवमुक्तमिदमुक्तं । तेषिण मुहमहपात्र पुरतं पतेत्येव पेद्यापरमदव्या पयसा । तेष पेद्यापरम-
 दव्या अद्वैतप्रज्ञाप्रदाह । आयासेव जायवोषोषाह अद्वैतयतेन जायमखियासो । तेषिण यजुमद्वैतप्रज्ञा ए पतेत्येव २ वद्वैतमयाअरुकाः कया पयसा?
 तेषिण यजुमद्वैतप्रज्ञा ए पतेत्येव २ मखिपदिक्कातं पयसाऽर्थात् । उक्तमाय नयद्वैतः अत्राष्टः चतुरस्याकाराभिविपीठिकाचारविशेषः । अस्याः प्रमादवाच्यं
 नाह । तद्वैत मखिपदिक्कातं जायव आयासमिदमेव अद्वैताख्यं मयमखिमहत् । साहाय्यागखिपदिक्काहति । अत्र सिद्धान्तानि भवि-
 तव्यानि सपरिवारादीत्यर्थः । अयमव्यक्तः । अयसूपावसरः । तेषा प्रेक्षागृहमहपात्रा परतः मखिपीठिकाः अत्रमहदुयजन नम्राकृत

उच्चतं, आत्र दारा नूनिनागाय पेद्यापरमदव्याण तच्चेव पमाण भूमिनागो मणिपेठिश्चाह । ताजण
 मणिपेठिश्चानु जे।श्चण ख्यायामविरुभेण, अत्रजोश्चण वाहसेण, सखमणिमहत्तं सीहासणा भाणिश्चह्वा ॥
 तेषिण पेद्यापरमदव्याण पुरतं मणिपेठिश्चानु पं०? ताजण मणिपेठिश्चानु देजो।श्चणह्वा ख्यायामविरु

मन्नागानियोजनानि यिक्कमेव, सातिरेके दूयोक्ते अर्थात्सुखेन, यावत् द्वारादि भूमिभागाद्येति ॥ प्रेक्षागृहमहपात्रा तदेवप्रमाण, भूमिनागो
 मखिपीठिकायाहति ॥ तामखिपीठिका योजनमायामविरुभाभ्यः, अद्वैतयोजनमाहृत्मेन, मयमखिमय्यः, सिद्धान्तानि मखिपद्व्यामीति । तेषो

अद्वैतं योजनमाहृत्मेन सयमखिमय्ये ॥ तिहा सिद्धान्त परितार सजित कथया । तेष प्रकापर मयपते आगलि मखिपीठिकाह, तेष मखि पीठिका
 दे योजन लायपर्वे पीठिल पर्वे एक योजन आहृत्मे । सयमखिमय्यह । तेष मखिपीठिकाने अर्धे प्रत्येके २ त्रिख्य वीत्यसूत्रमहत्, तेषु मने योजन

परिवाराप्रामादये नयो छातव्याः प्रीत्यामिगमतः । पक्षपथे न मूलप्रासादतश्चुविषुः पट्टाभासिब परिक्षेपकृपा जपनः सूचिश्रैखिकृपाः तत्र प्रथमप्रासादपत्तिपाठयव सेवयाभाययवैषय्य अखेहि चरुहि तद्वद्वपुस्तत्पमाचमेते हि पासायवहिसयहि सवृष्टेनमतासपत्तिविभते । समामादायतसका अगदेयतुभिः, प्रामादायनमे सावद्वैषत्यप्रमाचमात्रे, अत्रासत्वशर्दे नोत्सयोगुह्यते प्रमाचशर्दे नच विषमभायासी तेन मूलप्रासादापेक्षया अखेहि एत्वयिषमभापानैरित्यथः मयतःसमताम् हपरिचिसः । ययामुखादिक्तुसासासमुक्तदेवाह । यकत्रिययोजनानि काशचोयत्येग साहद्वापटियोजनमान्ने एतावतयव साभात् सातिरेकास्यद्विषोशाचिकानि अर्दे योहशानि साह पक्षदययोजनानि विषमभायामाव्यामिति । अयद्विहोयप्रासादपत्तिः तस्याठशैव सेवयासाययवैषय्य अखेहि चरुहि तद्वद्वपुस्तत्पमाचमेते हि पाभायवैसय्य सवृष्टे समता सपत्तिरिक्तताहनि । तेप्रथमपत्तिगताहत्या-
रः प्रामादाः प्रत्येसमन्वेवसुभिं सावद्वैषत्वविषमभायानै मूलप्रासादापेक्षया चतुर्भोगप्रभावे प्रासादेः पत्तिरिक्ताः । असय्येते योहश प्रासादः सय मस्यया स्युः । ययामुक्त्याविक तु सासादेव सूत्ररुदाह । तेप्रामादाः सातिरेकाणि अर्देकाशःपिकाणि साहपद्वद्वययोजनान्यस्यत्येन सातिरेकाणि कोगः कोगयनचःपिकाणि अर्दोयमयोजनम्यायामविषमभाव्यामिति । अयनतीयापत्तिः तद्वपुश्चमेव । तेवपासायवैषय्य अर्दे चरुहि तद्वद्वपुश्च-
द्वयमाचमेत हि पानायवैसय्यहि सवृष्टे नमता सपत्तिरिक्ताः । तेद्वितीयपरिचिसाः योहशप्रासादाः प्रत्येकमन्वे रसं ज्ञ सावद्वैषत्वविषमभायानै नू

यणत उल्लोञ्च भूमिजागा कीहासणामपरिद्वारा एव पासापपतीत ॥ तस्य पठमापक्षी तणपासायत्राकसगा
इक्ष्वाकूनाम जीश्रुणाद कौसज उहु उच्चतेण साहरेगाइ श्रुत्तसोलसजं।अणाइ आयामविरक्रमेण विहङ्गा
पासाययक्षी तणपासायत्राक्रिमगा साहरेगाइ अरुत्तसोलस जं।अणाइ उहु उच्चतेण साहरेगाइ श्रुत्तसोलस

यमाभादपत्नयः ॥ तत्र प्रयमापास्तः १ तेषां मासादावतन्माः एकत्रिंशोभानि क्रोशन् कव्यमसुखम्, धातिरकाशि सायुधोऽप्यजानानि

तमब नें उत्तर पूव दिशि ब्राम कोरई इरा यमक देवदानी सभा सु रसी साठा धार १२॥ याजन खावपण सुवा ६॥ ख याजन पोइल पखें । नव

नेपानप्रसिद्धपद्माक्षिः श्रीतेहावरोहमायास्तानि चतुर्दंशि पूर्वोदित्विषुष्टेयानि तोरानि चतुर्दंशि मूर्तिभागोपकारिकालयनमप्यगतो भणितव्यः ।
 प्राणि लीलाभिमोपागगतानि क्रमेणैव, सेण वसुधे देसूबाह ओअसाह चक्षुवालाविक्रमेण उभयारिआलययुगमए परिक्रुष्टेय । तेसिण उभयारि
 (सपणाह) चतुर्दंशि चत्वारि निसोवाखपद्विहयगा यका २ यखुनु, तेसिण निसोवाखपद्विहयगा यखुनु पनेअपनेश तोरणा पयता ? यखुनु तेसिण
 उभयारिआलयपदाख सवियः यहुममरसविष्टे मूर्तिभागे यखुनु ? जावमकीदि उवसोमिण्डति । अत्रव्याख्या मृगभा । अथयमकदेवयोर्मूलप्रामादस्व-
 रुमित्यादि । तस्योपकारिकालयनस्य यहुमप्यदेशमने अत्रान्तरे एव प्रसादावतमकः प्रपन्न २ द्वापदि योजनान्यदुयोगनय ऊर्ध्वोदित्ये
 नानि प्रोक्षुवायामविक्रमाया यखुबा विजयप्रसादस्येव वाच्यः । उल्लोकावुपरिपायी भूमिप्रागावधोमागौ सिंहासनेसपत्रियारे ता-
 रवारभद्रामनख्यवस्थासहिने, यकात्र उपकारिकालयनस्य प्रसादावतमकस्य वैकवचनेन विवदा उल्लोकभूमिभागसिंहासनाव दिवचनेन
 नत्रकाराणा विनिश्चयवृत्तिरप्यादिनि । अथाप्यपरिहारप्रसादप्रकृत्यकाह । ययपामावपनीनुहत्यादि । एव मूलप्रामादावतमकानुसारेण

रुद्रगा त रणा चतुर्दंशि मूर्तिभागे अथ भागिच्छुवो ॥ तस्सण यज्जप्परेसभाए एत्यण एगेपासायत्र
 रुसए प० ? वावाठि ओसुण इ सुठजोसुणच उहुउसुत्तेण इक्ष्णीमे जोसुणाह कोसन ह्यायामविरक मंण

त्रिधापानप्रतिरूपकायि तारकानि चतुर्दंशि मूर्तिभागावर्धितव्यादिति ॥ तस्य यहुमप्यदेशभाग अत्रएकः प्रसादावतमकः प्रपन्न २ द्वापद्विपो
 जनाभ्यदुयोगनय ऊर्ध्वमुत्थेन एरुअिणयोगनानि काशवस्थायामविभ्रमाम्भयान्, यकात्र उल्लोकाभिमभागः सिंहासनायि मपरिवारायि, य-

साढो १५॥ योजन लाय पण पोहल पण्डे हः कीली प्रामादना पत्ति नेह १६ प्रामादान्तम काईक अयिकरो साढा प० २५ ॥ योजन ऊर्ध्व ऊचप म ।
 काइक अपिकेरा साढा सात १० योजन लायपण पोहल पण्डे । श्रीली प्रामादनी पत्ति तेह १६ प्रामादावतमक काइक अयिक साढा सात १॥ योजन
 ऊर्ध्व ऊचपण्डे काइक अपिकेरा साढात्रिणि ३॥ योजन लायपण्डे पोहल पण्डे । एहनो यखु सींहासन परिहार सवित्त जासिंशो । तेह मूल प्रामादाव

उक्तम् । यद्वैश्वानरं स्मृतं रात्र्यामुपकार्योपकारिकेलि, सास्यवन्निव गृह्णन्ति तेषां विरात्राभिमनयत इति हे उक्ते । द्वादशयोगजनश्रुतानि शायामविश्र-
माभ्यां श्रीविश्वोक्तमहत्वादि सप्तपञ्चाङ्गयुतानि पञ्चजन्यचिकानि परिदेविष्य अद्भुतोश्च यन्तुःसहस्रपरिमाणं याहस्येभ । सूर्यात्मना । जायुमदमये
छये प्रत्येक २ प्रत्युपकारिकासयने पञ्चवरचक्रिकायतिष्ठिते प्रत्येक २ वनयद्वयसंको मणितव्याः रुच जगतीगतपट्टधरवेदिकास्यवमपट्टानुसारयेति

यद्विस्तृताय नाणियद्या ॥ आसगाणं रायहाणीण श्रुतेः यज्ञसमरमणिज्जे मूमिन्नागे प० ? व्यसुगे, तेसिण
यज्ञसमरमणिज्जाण मूमिनागाण वज्रमश्रुदेसभाए एत्यण दुवेउवयारिश्वाखणे प० ? वारस जोश्रुणसयाइं
श्रायामविस्क्रमंण, तिस्सिजोश्रुणसहस्साइ मत्तय पचाणउण जोश्रुणसए परिस्केत्रेण, अश्रुजीयगाय वाहस्रेण
सहजंयुगयामया श्रुच्छा, पत्तयं २ दुये गउमयवेठश्रा परिस्कित्रा पत्तयं २ वणसद्वयसुनुमाणिश्रुद्धी । तिसी

मासादावतनकानां च जडितव्याः ॥ यमिहाराकथस्यो रत्नवज्रमरमकाया मूमिभागाः प्रकृताः २ वरकवृत्तिः, तथा यदुसमरमणीयाना मूमिजा-
नामां यज्ञगप्यदेगजागे अश्रुउपकारिकासयने प्रकृतेः २ द्वादशयोगजनश्रुतानि श्रायामविस्क्रमस्या, श्रीविश्वोक्तमहत्वादि सप्तपञ्चाङ्गयुतानि
मैत्रे पत्येक २ प्रत्युपकारिकासयने पञ्चवरचक्रिकायतिष्ठिते प्रत्येक २ वनयद्वयसंको मणितव्याः रुच जगतीगतपट्टधरवेदिकास्यवमपट्टानुसारयेति

भूमि भाग पूर्येको २ पत्तयं परिस्कित्रे, प्रत्येक २ पट्टधर वेदिका परिस्कित्रे प्रत्येक २ वनयद्वयसंको मणितव्याः रुच जगतीगतपट्टधरवेदिकास्यवमपट्टानुसारयेति
वोक्तम् । यद्वैश्वानरं स्मृतं रात्र्यामुपकार्योपकारिकेलि, सास्यवन्निव गृह्णन्ति तेषां विरात्राभिमनयत इति हे उक्ते । द्वादशयोगजनश्रुतानि शायामविश्र-
माभ्यां श्रीविश्वोक्तमहत्वादि सप्तपञ्चाङ्गयुतानि पञ्चजन्यचिकानि परिदेविष्य अद्भुतोश्च यन्तुःसहस्रपरिमाणं याहस्येभ । सूर्यात्मना । जायुमदमये
छये प्रत्येक २ प्रत्युपकारिकासयने पञ्चवरचक्रिकायतिष्ठिते प्रत्येक २ वनयद्वयसंको मणितव्याः रुच जगतीगतपट्टधरवेदिकास्यवमपट्टानुसारयेति

त्यान् तिष्ठिप्रोद्योतयद्वाह्यं सत्तयपञ्चास्रस्य ओष्ठस्य परिक्षेपेणमित्यादि मूयन्त्यान्यथानुपपत्तेः जीयाभिगमतो लिख्यते । आदर्शोपद्रुश्यमान
स्वप्न, शेरुकदेगुण्यादेवेति । तद्यथा । सेविणमित्यादि । तेषाम्युसमसखीयानां मूभिभागाणां यदुमप्यवेषमार्गे छात्रातरे द्वे उपकारिकालेन प्रप्रेते
यु० व रो यपट्टमनाति प्रासादावतस्यकादे रित्युपकारिकाराज्यामी प्रभुसक्यप्रासादावतस्यकादेना पीठिका अन्यत्र स्त्रियमुपकार्योपकारिकेति प्रसिद्धा ।

छुचेत्र पत्रसेग, सञ्चा वरकणगत्युभिष्ठ्याग । एव रायप्यसेगाहृज्जाविमाणवत्तह्या दारवसुन, जाय झुठठ
मगलगा । जमिष्ठ्याग रायहणीण खडाइसि पच २ जेष्ठ्यागसए झुवाहाए चत्तारी वणस डा प० ? त० छुथो
गवणे १ सत्तवसुवणे २ चंपगत्रणे ३ खूझुवणे ४ ॥ तेण वणस डा साइरेगाह वारसजाञ्जणसहरसाइ
सायामेग, पचजेष्ठ्यागमयाइं विरक मंण, पत्तेञ्च २ पागारपरिस्किन्ना, किन्ना, वणस रुवसुन नूमीन पासाय

द्येतामिषरककल्पिकाकामि, एव राजप्रसीयविमानयस्यनाया हारवण्येक, यावन् छुष्टाष्टमार्गलिकानि प्रप्रेतानि २ यमिकयो राजधान्यो
द्युनुद्दिग्धिपच पचयाजनाम्यकायया धावोरि वल्लकानि प्रप्रेतानि ? तद्यथा अशोकवन १ सप्तपर्णवन २ वपकवन ३ युतवन ४ ताम्रियनखडा
नि सतिरेकानि द्वादशयोगनसहस्राणि स्थापयन्ते, पचयोगनगतानि विक्रमेन, प्रत्येक २ प्राकारपरिविमानि, कर्मो वनसहयणेको नूम्मा

इव अथिजेरा भारहगार भोजन सांबपखे पांच सै योजन पोइल पखे प्रत्येवाह २ दाहारइ गठइकरी सहित ते । कान्त नीलाखइ वनेपठनो वणो व
नूनिगो प्रासादावतसक पूर्वमी परिकालिया । यमिका राजधानीगे भादि यत्तू सप्त रमणिक मूभि भागखइ वणन आबनो । ते चणू समरमणिक
नूनिभाग ले । ते वदुमप्यभागने दिवइ इहा सै अयकारिकालेण ते राजधानीपति देयतात्ता प्रासादावतसकनी पिठिका रूप खइ । वार सै यो-
जान १२०० योजन सांब पखे पोइल पखे दिवस हकार सात सै पंचाणु योजन परिधिपखे अहु क्रोस काहपखे । सर्वे जम्बूनद राता मुचसुं मयखे नि-

परिवर्तनी न्यः । अथानयोरेकान्तोक्तकथा । अमिगामित्यादि । यमिगयोराजघाम्यो रत्नमंघ्रभागे यमुससरमण्णीयो भूमिजाग मप्रतः ? यत्
क ति मूत्रगतपदेन आसिद्धपुष्करोद्भा जाव पक्षुवके हि मकीहि तवसोमिय मवसहविष्णो जाव यत्वे देवाय देवीयुञ्ज आसयसि जाव यिप्रतो
त्यक्तो पादः । अत्र उपकारिकासयनमूत्रमाहौघदृश्यमान मपि राजप्रसीयमूर्थाभयिमानयक्तो लोकाभिगते यिप्रपाराजघानीयणं केच दुरयमान-

अनेचउरसा सहरयणमया अष्ठा । तेणपागारा णागामणिपचत्रयेहि कविंसोसएहि उत्रसोहिष्ठा । तं
क्रियेहि जाव सुक्तेहि । तेण कविंसोसगा अरुकोस आयामेण, देसूण अरुकोस उहु उच्चैसेण, पचघण
सयाइ याहसे म, सव्वमणिमया अष्ठा । अमिगण रायहाणीण एगमेगाए याडाए पणवीस २ दारसय प० ?
तेण द्वारा वासठि जेअण्णाहु अरुजाअण्णय उहु उच्चैसेण, इक्कनीम जेअण्णाहु कोसचविरकजेण तावइ

मयी अ-भी, तीमाकादी नामानक्षिपकवर्गः । अपिगीपकेषपयोभित्ती, तद्यथा । कजैपीयच्छुक्तेः, सानिश्चपिगीपकानि अहंकोशभायासेन, ते-
योसमदुकोपसूजं मुचत्वेन पचपनुः शतानिवापुस्येन, यवमक्षितयानि अष्टानि । यमिगयोराजघाम्यो रेवैकत्वायाहाया (पार्थे) पचविशतिः २
द्वारस्य मप्रतम् ? तानिद्वारादि द्वापसिर्गोक्तानि अहं योजनसु अर्धं मुचत्वेन, एकत्रिशानियोजनानि कोशचविभक्तम्, तावदेयचप्रयेगेन,

जाठपर्वे समेमपि मय निर्मसत् । यमिग राजधानी नव एकेकह पासह एकसो पचपीस १२५ धारका छे । तेवराका साढा वासठि ६२५ योजन
इत्त योजन अहं अत्र पर्वे यथा इक्कीस ६१ योजन पोहल पर्वे, तेतलोण प्रवेस पर्वे । स्वेत कुजलो प्रधान पुमससय युमिकाखइ, इम राजप्र
सीय सूत्र माहि युर्पाभविमानसो यक्केव यत्तत्त्वता कहीठइ । तिमइहा द्वार बणन जाखवा, यावत् छाठ २ मङ्गलीक छे । यमिका राजधानी नें व्या
रइ दिसइ पांच से २ योजन अपातराले आतरे व्यार कमसइछे । ते केहा अशोक बन १ सप्तपञ्चम २ चपक धन ३ आसवम ४ ते यनसइ का-

त्वात् तिष्ठिनाः। अथ स हस्तिः सप्तपञ्चाशत् लोकांशस्य परिक्षेपेणित्यादि सूत्रान्यथानुपपत्तेः। जीयाभिगमतो निश्चयते । आदौ धृष्टमान
स्वयं, लेखकैर्गुणदेवेति । तद्यथा । तेष्वमित्यादि । तेषामप्युसममखीयानां भूमिभागाणां यदुसम्यग्भेगभागे अत्रातरे द्विषकारिकालपन प्रकृते
उपसे यत्पटम्नाति प्रासादायतसफादे रित्युपकारिकाराणामो प्रजुमात्प्रासादायतसकादाना पीठिका अन्यत्र स्थियमुपकार्योपकारिकेति प्रसिद्धा ।

अथैव पथसेन, सञ्जा वरकगगल्युभिश्चागा । एव रायप्यसेनाइजाविमाणत्रस्तथा दारयसुते, जाय अथठठ
मगलगा । जमिश्चोण रायहणीण चउद्दिसि पच २ जोज्ञागसए अवाहाए चत्तारी वगस का ५० ? त० अथो
गवणे १ सत्तवसुवणे २ चपगवणे ३ चूअवणे ४ ॥ तेण वगस हा साइरगाह बारसजोअणसहस्साइ
सायामे ५, पचजोज्ञागसयाइ विस्समण, पत्तेअ २ पागारपरिस्सिक्ता, किन्हा, वणस रुत्रसुत्तं नूभीत्तं पासाय

सुता निवरकनकजूपिकाकानि, यय रात्रप्रशोपविमानवत्तस्येनाया दारयसुत्ता, यावत् अष्टाष्टमागलिकानि प्रकृताति ? यमिकयो राजधान्यो
यनुद्दिशिपच पचयाअन्यथायया चत्तारि यनसंज्ञानि प्रकृताति ? तद्यथा अयोक्कम १ सप्तपञ्चन २ चपकथा ३ चूतवन ४ सामियनखडा
नि सातिरेकानि द्वादशयोक्कनसहस्रानि आपानेन, पचयोअनञ्जानि विक्कपेन, प्रत्येकं २ प्राकारपरिस्सिमानि, काजो वनखडयणको नूम्मा

इह अचिक्को यारहकार योजन सावपणं पांच से याकम पोइल पण प्रत्येक २ मा ताइइ गडयफो सचित्ते । काज नीलाखड, वनयकनो वणं प
नूनिनो प्रासादावतसक पूर्वली परिकाणिवा । यमिका रात्रधामीने माहि यणं मम रमयिक भूमि मागखड यणन आणयो । ते यणु समरमयिक
भूमिभाग छे । ते यणु मध्यभागने विचरं इहा वे कवकारिकालयन से राजधामीपति देवतामा प्रासादायतसकनी पिठिका रूप खड । चार से यो-
नन १२०० योजन साव पणं पोइल पणं त्रिणय इकार सात से पयाणु योजन परिधिपणं अहे कोस जाहपणं । सम जणुनद राता मुयणं मपणं मि-

त्रिगुणाजनाति क्रोक्ष्य विषममेन सायदेय प्रवेगेन क्षेताभि धरकमकसू पिकाकानि । त्वापवायमसिद्धिगीमाह । एव राजप्रसाये यद्विमान सूयाजना-
मन्त्रं तस्य धन्यताया योद्धारदक्षकः सुहृदाय पाठ्यः । विरपयमभित्याह । यावदष्टाष्टमगलकानि । आत्रासिदिएमपिसूत्रमलिक्लिप्त । त्रिगुणपुत्र
प्रकरदे सुत्रतोऽप्यसयसिक्लिप्त्याम् । अतिदिष्टन्त्योप्रयथापिसायासुति । अथानयोत्रदिभागे दमपयहस्तयसाह । अमियाणभित्यादि । यमिक्यो
रावपाव्यो बन्दिगिजलभृका दिशोचमाहार दन्दिहृन् तस्मिन्तथा पूर्वोदित्यथः । पक्षुपव्ययोजनगताभ्यथाभाया सपातवराशकृत्येति गम्यते य-
त्वारि यनपदानि प्रयत्नानि । तद्यथा । अथाकवममपसुखम स्वपकवम आसुखमिति । अथैतयाभायाभायाह । तेष यथराजाहृत्यादि । तेषपम
वक्ताः नातिरेकापि द्वादशयोगमसहजानि आयागेन पञ्चयाजमशतानि विषयजन प्रत्येकप्रत्येक प्रकारैः परिक्रिप्ताः कृताश्च । पदापलक्षितो ज-
युहोपपद्यवदेविजाप्रकरवन्निस्तः पूर्वोयमपकयर्षको मूलः प्रादोरावस्तसकाय मन्त्रित्याः । मूलपदेव । तेषिष यथसहाय अस्तो यधुसमरमयिज्वा
नूतिनागा पक्षमा । नेत्रप्रकाशय कासिधूपुरकरेदया आयकायाविष्टपञ्चवसु पि सकोदि मकीदि नवजोतिष्ठा इति । प्राप्तादसूत्रमप्येव । तेषिष य-
यमदान यधुसूत्रेनभाय पतेन पतेन पानायाभित्तिमय यशने ? तस्य पानायवर्धेभाया 'वा'दि ओषकाह अत्र ओषकस्य वक्तव्येन स इक्षतीस जा

साहस्रीण जाव मुजमाणावहरति । सतपठण गा० । एव सुत्रइजमगपह्वाया २ अमुसरवण सासपणामधज्जो
जात्र जमगपह्वाया कडिण भंते । जमगाण देवाण जमिगाहे रायहाणीन् प० ? गो० । जयुह्विदीवे मद्र
रम पञ्चयस्म उम्मेरेण अणमिजयुह्विदीवे २ वारमजोश्चणसहस्माह तुगाहिस । एत्यण जमगाण देवाण

यमपययनी २, अमसरवण अ सुतनामपय यायपमकपयती ० । कृतदण । यमकयोर्देवायमकारजणाभी प्रज्ञता ? गीतम । अन्वुह्वीपेह्वीये

अयुह्वीपम विप मसपयकम उतरदिशि अनरा आसप्यासा अयुह्वीपमासा ह्वापने विप वारयोजन १५०० याजस अहमस । इहा यमकमासा स्वताभी
यमिज्जानाभे राजपानी ठह । वार १२ इमार याजन लांबपर्वे पोहल पर्वे । सात श्रीस ३३ हजार योजन गयसे अमकताशीस ३३ ९४० योजन । का

एवम् कीर्तय विस्मयेन ५ द्वाणादन्विष्टपक्षिणाश्च तद्वेद्य मनुष्यमरमणिके मूनिभाय सक्षोभं सीष्टासणा उपरिवारा, सत्यं चत्वारि देया मन्वि-
द्वीजा कायवलितवमठिङ्गा परिकर्मात् । तन्ना अक्षोय सतिवद्य चपय मूयति । अन्नागोक्त्यभासादेऽशोकमासा देय एव अतिवित्तमासादेया

जामिगात् रायहाणीये प० ? वारसजोश्चणसहस्रोह आयामविस्कजेण, मत्तनीस जायणसहससाइ णवय
श्चुण्णाले जायणसए किञ्चिद्विसेसाहए परिकेवेण, पत्तेश्च ९ पायारपरिस्किता ॥ तेण पागारा सत्तनीस जा
श्चुणाइ श्चुण्णजोश्चणच उहुउत्तेण, मलं श्चुण्णैरसजाश्चुणाइ विस्कमेणं, मल्लं तसकोसाइ जोश्चुणाइ विस्क
मेण, उवारि तिखि सश्चुण्णकोमाइ जोश्चुणाइ विस्कमेण, मल्लेविठिया मल्ले संस्किता उपि तण्णुणां वाहिबहा

नन्दरसपयतस्यात्तरत अन्यस्मिन् सम्बन्धापद्वीये द्वादशयोजनमष्टाक्षरव ॥ अथयमकपोर्दययायमके राक्षयाम्नी प्रक्षप्त ० द्वादशयोजनमसह-
स्त्रास्यायामविक्रमाभ्यां, असात्रिययोजनमष्टाक्षरि मयच अष्टाचत्वारयाणि योजनयतानि किञ्चिद्विगोपाधिकानि परिहंपय, प्रत्येक प्रत्येक द्वे
अपि प्राकारपरिनिहे, तौ प्राकारौ सप्तत्रिययोजनानि अष्टयोजनच ऊर्ध्वं सुसुत्तेन, मूले अर्धत्रयोदशयोजनानि विष्कमेन, मध्ये पट्सकोशानि
योजनानि विष्कमेन उपरितोचिसाई क्रोगानियोजनानि विष्कमेन, मूले चिकीर्षीमध्ये चक्षिः उपरितनुको यद्विंसी अन्तयुरजौमयैरज

इव अपिक् परिपिपुर्खे खे प्रत्येक २ प्राकार गढ करि परिस्मिते, तेह प्रकार गढ माढा मातनीस २३१। योजन ऊर्ध्वं ऊर्ध्वपुर्खे मूले माढा चार १२५
योजन पोहलपुर्खे । विविध सुवाद्य योजन पोहल पुर्खे ऊपरि त्रिखि योजन अर्धे अर्धकोस पोहल पुर्खे मूले पोहला विविध साकडा ऊपरि पाल
सा याहिर घृत माटला माहिर मनुस्स चोपुसा समरजमय निमल्लनाई । तेह प्राकारगढ अर्धेक जातिमा मन्विस्समय पचयणी कोसीचे करीमे सो-
भायमान खे । ते केहा कासा यावत् पोसा तेह कोसीसा कागरी अर्धकोग सामपुर्णे काइक ऊखा अर्ध कोग ऊर्ध्वं ऊर्ध्वपुर्खे पाचसह ३०० धनुप

प्रपन्नः? अत्रपूर्वोक्तः सर्वोन्मज्जागमकः उक्तोऽयम् । कियत्पर्यन्तमित्याह । यावत्तपो धर्मपुनरसखीयस्य पुनिसागस्य ययुसम्पदेशभागे द्वौ प्रायादायत
सुखी प्रपत्नी । अयतयोरुक्तत्वाद्याह । तेनमित्यादि । निरविशेष विषयदेयप्राभादिसिद्धान्तस्थिति सूत्रयदुक्तम् । नवर यमकदेयागिगापेनेति ।
अयातयोनामार्थे प्रपन्नकाह । सेककठेनमित्यादि । प्रपन्नसूत्रयत्त । अत्रसूत्रे यमकपर्वतयोस्तत्रतत्रदेशेनानुपदेशो सुत्रसूत्रिकामुयावद्विज्ञपस्तिपु प्रपु
प्युरपलानि अत्रयावरयदात् जुमुदादीनि याव्यानि सथायमकप्रभाषोतिपरियष्ट स्तत्रयमकोपमकपर्यंत स्तत्रप्रभाषि तवाकाराणीत्यर्थः । सथायमक-
सूत्राणि यमकस्य बहुजनकानितीत्यर्थः । यद्विद्यायमकानितीत्यर्थः । अथ परियस्त स्तत्र यमकापिनि जीयमाग्यत् । अथाभयोरानुप्राणी
प्रमावमरः । कश्चित्मित्यादि । कुमवत् । यमकपार्थयो यमिमेमावराजाल्पी प्रपन्नं ? गीतम् । जम्बूद्वीपेद्वीपे मन्दरस्य पर्वतस्यो मरेशाऽन्यस्मिन्

पासायवन्तिवगा य० ? तेषु पासायवन्तिवगा वासन्ति जोषणाह अथजोष्युणच उहउच्चत्तेण इक्कातीस
जोषणाह कोसच स्यायामविरकभेण पासाययसुनु भाणिश्रुष्टे । सीहासनासपरिवारा जाय इत्यण जमगाण
देवाण सोलसणह स्यागरकदेवसाहस्सीण सोलसमहासणसाहस्सीउ पणत्तानु सेकेणठेण न्ते ! एववसुद्धं

अनन्त ऊथ सुसुत्तेण एकत्रियानियोजनानि कायच आयासयिष्यन्ताम्या, प्रायादवर्षको नखितव्यः ॥ पिण्डमनेसपरिवारे यावत् ॥ अत्र यम
कयोः देवयोः पोरश्चामात्मरसक देवसहकाणा जोषयानि प्रत्रायमसहकाणि प्रपत्तानि ? अथकेनार्थेन भवन् । एयमुच्यते, यमकीपर्वती २ गी

अत्रपच ते सवा इक्षीस याज्जन साय पर्वे पोहल पर्वे प्रासादगो यथाज जाणया, सिद्धासन परिवार सञ्चित जाणया । यावत् वृष्टां यमक देयसामा
सोले इमार आत्मरस देवताणा सोल १५ हजार मन्त्रासन कस्या । तेकुण अर्थे वे भगवन् ! इम कश्चिये यमक पणत यमक पर्यंत वे गीतम् ।
अमर पर्वतर्धे यिपे तेते स्थानके विहा विहा नाहनी गोटी बायसीमे यिपे यावत् विलपक्किने यिपे पणा कमल यायत् यमक पवस सरीया यर्थे

स्माध्या उपरिपङ्क्तयो व्रतादिक्रमै पञ्चयोजनशतान्यायामधिकम्भाभ्या मूले त्रीणि योजनसहस्राणि यत्कथं योजनशतं द्वापष्टयधिकं किञ्चिद्विशेषाधिकं
 कियदाहानित्यर्थः परिकल्पेण एव मध्यपरिधिपरितगतपरिधि सय सेयोद्ये । मूलेविस्तीर्णौ गण्येयदिना द्युपरिसमुक्ती यमाकी यमगभाती व्राताती
 तयोपरत् मस्यान तेनसंस्थितौ परस्परं चतुर्गुणस्थानावित्यर्थः । अथवा यमकामागं शङ्कनिविष्टेया समसम्यामसंस्थितौ सस्थानचामयो मूलसःप्रारब्ध
 मचित्तमग्रासत्वेन गोपुत्रस्येव योष्यं मयोभ्यानां कनकमयी ज्ञेयव्यक्तः । अष्टादशशतान्यामूकोन्वसिरेव । मीणावद्वेधेरस्य यमकयोद्यान्तरमेक यमकयो

सयाहं श्यायामधिकमण, उद्यारपञ्चजोद्युणसयाह श्यायामविवस्कमेण, मूलेतिमिजोद्युणसहस्राह एगवद्यावठ
 जोद्युणसय किञ्चिद्विसेर्भाहिष्य परिकवेण, मस्रेदोजोद्युणसहस्राह तिथिष्य वावसरे जोद्युणसए किञ्चि
 विसेसाहिए परिकवेण, उद्यारिगजोयणसहसस पञ्चयएकाभीए जोयणसए किञ्चिद्विसेसाहिए परिकवेण,
 मूलेविच्छिन्ना मस्रेसस्किन्ना उप्यि तणश्या जमगसठानसठिआ सष्टकणगामया श्यच्छा सण्हा पक्षेय २

मू, मध्ये अद्वादशमानिपञ्चनशतानि आयामाधिकम्भाभ्याम्, उपरिपञ्चयोजनशतानि आयामाधिकम्भाभ्या मूलं श्रीविद्याजनसहस्राणि एकत्र द्विपष्टि
 याजननत किञ्चिद्विशेषाधिकं परिकल्पेण, मध्ये द्वे योजनसहस्रे श्रीविषद्विपञ्चाशद्योजनशतानि किञ्चिद्विशेषाधिकानि परिकल्पेण, उपरि एक योज
 नसहस्रं पञ्चदशकाशीतिर्योजनशतानि किञ्चिद्विशेषाधिकानि परिकल्पेण, मूलेविस्तीर्णौ मध्ये सविती उपरितमुक्ती । यमकसुस्थानसंस्थितौ म

पक्षः । मूलस्य त्रिंशति ३ हजार याजन एकसा यासठि ३ १ ६२ याजन काश्चक अधिकं परिधिपक्षः । विधि ये २ हजार योजन शिष्य से यक्षोस्रि
 योजन काश्चक अधिकं परिधिपक्षे उपरि एक हजार योजन पाच से अस्वासी १ ५ ७१ योजन काश्चक अधिकं परिधिपक्षे । मूले विस्तीर्ण योजनो
 विधि पाकका उपरि पाचसा यमाक जोडले जस्यामाह वेडने संस्थाने संस्थितले चयकसगुमुमयमयछे निर्गल । मूलासु योमस्य मत्येके २

मार्गान् उपरिमहस्यो ज्ञातिरूपे पञ्चयोजनगतान्यायामविष्णुमाभ्या मूलं त्रीणि योजनसहस्राणि एकत्र योजनशतं द्वापष्टयधिकं किंचिद्विशेषाधिकं
 क्षियामाकाशमित्यर्थः परिकल्पेण एव नान्यपरिचितपरितमपरिचितं स्वयं मेयोष्ये । मूलविस्तीर्णं नान्येवक्षिप्ता युपरितमुक्ती यमकौ यमनजाती द्वास्तरी
 तयोपद् सत्यान् तेनसंस्थितौ परस्परं सप्तशस्यामावित्यर्थः । अथवा यमकाभासं शुक्रनिविद्योपा स्तसप्तस्यामासंस्थितौ सस्यानभामयो मूलसप्तप्रारभ्य
 सचित्तप्रमादयेन गोपुत्रस्यैव योच्य मयात्मना कनकमयी द्योपलम्बः । अष्टावगशताश्रयोत्पत्तिरेव । नीलवद्वर्णधरस्य यमकयोद्यास्तरमेव यमकयोः

सयाइं श्यायामविष्कम्भेन, उद्यारपञ्चजोष्टुणसयाइं श्यायामविष्कम्भेन, मूलं त्रिगुजोष्टुणसहस्राइ एगवथावठ
 जोष्टुणसय किंचिद्विसेषोहिष्ठ परिस्कंवेण, मल्लेदोजोष्टुणसहस्राइ त्रिगुणसय वावधरे जोष्टुणमए किंचि
 विसंसाहिए परिस्कंवेण, उद्यारिगजोयणसहस पञ्चयएकाबीए जोयणसए किंचिद्विसेषोहिष्ट परिस्कवेण,
 मूलैयिच्छिणा मल्लेसरिक्ता उच्चि तणुश्या जमगसठाणसठिआ ससुकणगामया छुच्छा सण्हा पत्तेय २

न, मध्ये अर्द्धांशान्याकनगतानि आयामयिकभाष्यान्, उपरिपञ्चयोजनगतानि आयामयिकभाष्या मूलं त्रीणियोजनसहस्राणि एकत्र द्विपदि
 पाञ्चनगतं किंचिद्विशेषाधिकं परिकल्पेण, मध्ये द्वे योजनसहस्रे त्रीणिपदिपञ्चशद्योजनगतानि किंचिद्विशेषाधिकानि परिकल्पेण, उपरि एक योज
 नसहस्रं पञ्चयएकागीतिर्गोजनगतानि किंचिद्विशेषाधिकानि परिकल्पेण, मूलविस्तीर्णं नान्येवक्षिप्ता युपरितमुक्ती । यमकसप्तस्याजसंस्थितौ च

पञ्च । मूलं त्रिगुणं त्रिगुणं त्रिगुणं एकसा यामति ३ १ ६२ योजनं काष्ठकं अष्टयिकं परिचितं । यिचि अ २ हजार योजनं ग्रिस्स से अशोसरि
 योजनं काष्ठकं अष्टयिकं परिचितं उपरि एक हजार योजनं पांच से अक्ष्याशी १ ५ एण योजनं काष्ठकं अष्टयिकं परिचितं । मूलं विस्तीर्णं पांचलो
 विचि साकडा उपरि पाठला यमकं जोइलें अस्याभाइ सेइलें सत्यान् सत्यतर्हे सयकणगुमुयसमयवे निगल । मूलं लू दोमल प्रत्येकें २

यर्थपरपर्वस्य दानिवात्पादरमान्तात् इत्यत्र दानिवात्त्येव श्रयति श्रेयः कथंलोपेण्वन्ती दानिवात्पादरमान्ताद्वाभ्यार्थोक् दक्षिणाजिमुच्यते । अद्वितीयो जनशतानि भवन्ति यदधिकानि चतुरश्रसप्तभागान् योदानस्यावाधया उपान्तराक्षेत्ति श्रेयः शीतायामहानद्या उभयोः शक्र पूर्वोक्तो एकः पदिसकूल इत्यर्थः अत्रान्तरे यमसीनाम द्वी पर्वतौ प्रच्यते ? एवं योजनसहस्रमूर्त्तिष्वथेन अर्हत्तुसीयानि योजनशतान्युद्दिपेन उच्छ्रयवसुया यस्य प्रूम्यवगातात् मूले योजनसहस्रमायामधिकम्भाभ्यां युगकारस्यात् मध्ये भूतानतः योजनशतानि तत्रै उद्दिपेमानि याजनशतानि द्यायानि चिक-

तच्छ्रुती ॥ ५ ॥ सणिज्वारी ॥ ६ ॥ कहिण जत । उत्तरकुराए जमगाणाम दुबे पड्डया प० ? गा० । जीलवत्तं स वासहरपड्डयस्स दस्किणिस्स जत चरिमताज्ज अठवउत्तीसे जीच्छणसए चत्तारिच्छ सप्तमाए जीच्छणस्स आवाहाए सीच्छाए महाणद्वेए उभज्ज कूले एत्यण जमगाणाम दुबे पड्डया प० ? एगजीच्छणसहस्स उहु उच्चं नेण अहुइंजाड जीच्छणसयोइ उच्चंहेण, मूले एगजीच्छणसहस्स आयामधिकमेण, मल्लेच्छरुठमाड जीच्छण

मिनगन्धाः २ अमसाः ३ मद्वा ४ तैत्तिल्लिणः ५ शर्कराणि ६ क्षणदन्ता । सत्तररुद्रुपयमकीनाः ७ द्वी पयनी प्रच्यते ? गीतम् । नीलवता घपपर पवतस्य दानिवात्पादरमान्तात् अद्वितीयो जनशतानि भवन्ति यदधिकानि चतुरश्रसप्तभागान् योदानस्यावाधया, शीताया मरुतद्या उभयोः कूनयोः अत्र यमकीनाः द्वाद्वीपर्वतौ प्रच्यते ? एकयोः जमसहस्रमूर्त्तिष्वथेन अर्हत्तुसीयानि योजनशतानि तत्रै उद्दिपेमानि याजनशतानि द्यायानि चिक-

य दानिवात्पादरमान्तात् अद्वितीयो जनशतानि भवन्ति यदधिकानि चतुरश्रसप्तभागान् योदानस्यावाधया उपान्तराक्षेत्ति श्रेयः शीतायामहानद्या उभयोः शक्र पूर्वोक्तो एकः पदिसकूल इत्यर्थः अत्रान्तरे यमसीनाम द्वी पर्वतौ प्रच्यते ? एवं योजनसहस्रमूर्त्तिष्वथेन अर्हत्तुसीयानि योजनशतान्युद्दिपेन उच्छ्रयवसुया यस्य प्रूम्यवगातात् मूले योजनसहस्रमायामधिकम्भाभ्यां युगकारस्यात् मध्ये भूतानतः योजनशतानि तत्रै उद्दिपेमानि याजनशतानि द्यायानि चिक-

अष्टादशाधिकानि द्वादश वैकान्तविंशतिभागान् योजनस्य परिमेयेण । तथाहि एकैकवत्सकारगिरिरायाम् किं शशीजनयस्त्रास्त्रिद्वेय मयोसरे पट्य
 कनाः ततो द्वयोर्वत्सकारयोरप्य मनीषेण ययोरुक्तं भावमिति । अप्येतावद्वत्सकारपक्षपण्याह । उत्तरकुराणस्यमित्यादि । उत्तरकुराण्य मद्मत् । कीदृग-
 आन्नाभयप्रत्ययवत्सकारपक्षविनाशः प्रश्नः ? गीतम् । यदुभयरमयोया भूमिभागः प्रश्नः ययमृक्तम्यायेन पूर्वे भरमद्रकाय यक्षिं ता येय मयमसु-
 यभाया अप्यारब्धस्य घट्यता येय निरयगेया नेनया । कियत्पयममित्याह । यायन् पट्यप्रकाराः पट्यगत्यादयो मनुष्याद्यायदिति । सक्तो मरुदुरु
 यक्यता यमद्विमौल्यमकपयवती प्रकपयति । कश्चिन्नमित्यादि । क जवत् ? उत्तरकुराण्य यमवौनाम ह्री पयती । गीतम् । नीलवतो

वत्तारिश्च सुठारिसेजोश्चणसपु दुत्रालगुगणभीसहभाए जाश्चणसस परिकेवण । उत्तरकुराण्य मत्ते ! कुराए
 कंरिसए श्यायारत्नायपठ्ठास्यारं प० ? गो० । वज्रसमरमणिज्जे नूमिज्जाने प० ? एव पुष्ट्यासिस्था जाचेव
 सुममसुममायससुया साचेव जेसुहा जाय, पट्टमगधा ॥ १ ॥ मिश्रुगधा ॥ २ ॥ छममा ॥ ३ ॥ सह ॥ ५४ ॥

हा यय पादात्यया यावन् पादात्य बन्धकारपयत रपट्टा, त्रिपचाशशाजनसहस्राणि आयासेनति, भागाधनुः पट्टदक्षिणम् । शष्टियाजनसहस्रा
 षि वत्तारिप अष्टादशान्वियाजनगतानि द्वादशयैकीनविंशतिभागान् योजनस्यपरिक्षेपेण ॥ उत्तरकुराण्यमद्मत् । वत्तका कीदृग आकारभायप्रत्य
 यतार मद्मत् ? गीतम् । । यदुभयरमयोया भूमिभागः प्रश्नः ? यय पुष्टयक्षिता याचेव मयमससयवावक्यना मायेयनेतव्या ॥ यादन् पट्यगत्या १

पर्वे दे । उत्तर कुराणाम् दे भगवन् । कुराणं विप केह्यो आकारप्राय स्वरूप क दे गीतम् । यथा समो रमकीय भूमिभाग त्वे एव पूर्वोक्तत्रय
 योजे मरुतदेवत्र धूसम मुपमा नामे पक्षिता आरानी यक्त्यता तेवत्र इही पक्षिताययो । यायत् त प्रकारमा मनुष्य पट्यगत्या १ भित्तिगत्या २
 अममा ३ मद्म ४ तेतसी ५ शनीषारी ६ किहा दे मगवन् । उत्तर कुराणे विदे । एतस्य भावे ये पक्षतत्वे, दे गीतम् । नीलवत्स ययंपर पयतना दाधि

याः सप्तस्रो नीलद्वयंपरासक्ता कुठुवरसप्रदेशश्रेणि पूर्वापरपथा द्विधा पूर्वपश्चिमपथाभ्या यक्षस्कारपर्वतस्पृष्टा । एतदेवयिव्युक्तं । तद्यथा । पी-
रस्त्ययाकोट्यापौरस्त्य यक्षस्कारपथस्य साक्ष्यवत् स्पृष्टा याद्यात्यया पाद्यात्य गन्धमादन्तमान यक्षस्कारपथस्यस्पृष्टा त्रिपक्षाद्यद्योजनसहस्राणि शायाने
न तरङ्गमस्तुष्यते । मेरोः पूर्वस्या दिशि भद्रशालयमसायामतो म्नादिशित्योजनसहस्राणि एवपश्चिमायामपि समयमीलनेनात यतुश्रुत्यारिशस-
हस्राणि मेरुविक्रान्ते दशसहस्रयोजनात्सके प्रसिद्धाव ननुः पक्षाद्यद्योजनसहस्राणि एकैकस्य यक्षस्कारनिर्वेपपरसनीचे पृथुस्त्व पक्षयोजनगतानि
ततोद्वयो यक्षस्कारनिर्वाः पृथुत्यपरिमाण योजनसहस्रं तत् पूर्वराशिनिपण्याद्यद्योजनसहस्राणीति । अथैवासा यनु पृष्ट-
माह । सीमंशुपक्षुदुष्टिखेणमित्यादि । तासा यनुः पृष्ट दक्षिणतो मेराद्यापक्षपथस्ये , पश्चिमोक्तमपक्षस्ये चत्यारिष योजनगतानि अष्टादशानि

जोध्युणसए दोस्मिथ्य एगूनधीसहभाए जोध्युणसस चिरकमंण । तीसेजीवा उत्तरेण पाईणपईणायया दुहावस्का
रपह्वय पुठा त० पुरत्यिमिस्राए कोलीए पुरत्यिमिस्र पुठा पञ्चत्यमिस्राए कोडीए पञ्चत्य
मिस्र अरकारपह्वय पुठा, तैयस्य जोध्युणसहस्राह सायामेण । तीसंघणप्यठ दाहिणेण सठ्ठिजोध्युणसहस्राह

भायता उत्तरदक्षिणसीमायां अष्टचक्रसत्यानसत्येका एकादशयोजन सहस्राणि अष्टीचक्राचत्यारिषत् योजनगतानि द्वीचिकीमयिथितिभागी योजन
नस्य विक्रान्तेति, तेषा जीवा उत्तरतः प्राचीनप्रतीनीमायता द्विधाअक्षस्कारपथस्य स्पृष्टा, तद्यथा-पौरस्त्ययापीठ्या पौरस्त्य यक्षस्कारपथस्य नृप

मीसीद्या भाग याजमता एतका पाहलपणे । तेहनी जीवापणठ सप्तरे पूर्वे पश्चिमदिशि लावी य दिशि अक्षार पयतने करसीळें । ते कक्षा, पूर्वे
दिशिनी सन्धि पूर्वदिशिना अक्षार पर्वत प्रति करसीळें । पश्चिम दिशिनी सन्धि पश्चिमदिशिना अक्षार पर्वतने करसीळें, त्रेम्यत्र ५३ एजार योजन
न लायपर्वी । तेहनी घनपृष्ट दक्षिणदिशि साठि ६० हजार योजन आरसे अठार ६० ४ १८ याजम अने पार तुंगयोसिया भाग योजनना परिधि

पूयतोयस्य भाष्यस्य सात्यवसः पश्चिमतः अग्रांतरे उत्तरपुरयोनाम्ना कुरवः प्रप्रसाः प्राक्पविभायसा उत्तरदक्षिणविक्षीर्णा अग्रं चन्द्राकारा एका
 द्वयोश्चतस्रस्त्राण्यसौयतामि द्वाचत्वारिंशदपिक्वाणि द्वीचैकोनविंशतिप्रागी याजानस्ययिक्तमेत । अत्रोपयनियंथा । मयाविदेदविफभात् ३३८४
 क्वा ४ इत्येयक्रपात् सैकविक्रमे उपनीते शेषस्याहं कते चत्वारिंशतिः स्यात् । ननु ययवपधरादीना क्रमय्यथस्याप्रद्धापकापेक्षया अस्ति ययाप्रज्ञापका
 सप्त भरत । ततोद्दिमवामिस्यादि । ततो विदेदकणपाननगर क्रमप्रासादेयकुर्विमुष्य कथमुत्तरदुषणां निरूपणं दृष्यते । यत्तु विंशतेविदेदेप्राप
 सर्वं प्रादक्षिण्येन व्यवस्थाप्यमानं समये अयते तेन प्रयमततत्तत्कृद कथनं भारतपाश्वस्यौविद्युत्प्रमत्तसीमनसीयिषाय गन्धमादनमाहयवद्वृक्षकाप्रकृपठ
 भरताचक्रविजयान् यिषाय क्वाचक्रादिविजयकथनवेति । अग्रेतासा सीवामाह । ततोर्हत्यादि । तस्मानुत्तरजुक्का यूर्येयकवचनं प्राकृतत्वाज्जी-

कुं राणामकुरा प० ? गो० । मन्दरस्स पञ्चयस्स उत्तरेण नीलवसस्स दक्षिणेण गधमाय
 णस्स वस्कारपञ्चयस्स पुरात्यमेण माउवसस्स वस्कारपञ्चयस्स पञ्चत्यमेण एत्यणं उत्तरकुराणामकुरा प० ?
 पाईणपईआयया उदीणदोहिणविच्छिणा अत्रचवसठाणसठिथ्या इक्कारसजीथुणसहस्साइ अथयवायाले

साशपं नामपयनिति । कजदन्त । नद्याविदेदेवर्ष उत्तरपुरवाणाञ्चा कुरवः प्रप्रसा ? गीतम । मन्दरस्य पयतस्य उत्तरतो, नीलवतोयपचरपयंतस्य
 दक्षिणतः, गन्धमादनस्य वचस्कारपयंतस्य पुरतो, वाक्ययतः वस्कारपयतस्य पश्चिमतः, अत्र उत्तरपुरयोनाञ्चा कुरवः प्रप्रसा ? प्राचीनप्रतीची

मास्यतो नाम हे पूयस्थानकश्च हे जगयन् । माहा विदेददेशेने विदे उत्तर कुरुमाने कुरुक्षेत्रे । हे गीतम । नेरु पयत्रने उत्तर दिशि नीलवन्त वयधर
 पयतने दक्षिण दिशि गन्धमादन वस्कार पर्वताने पूर्वदिशि मानवन्तमाया यत्पारा पर्वतने पश्चिमदिशि यरा उत्तर कुरुमाने कुरा कदीपु छे । पूर्व
 पश्चिमदिशि स्तांयी । उत्तर दक्षिणे पोरुक्षा अर्धचन्द्रमात्रे सस्थाने सस्थाने । इग्यार इभार योजन आठवे यज्ञतालोच ११ ८ ४२ योजन ये जग-

वत्प्राप्तं जाह्नवपादातरं वासप्रियमाख्यामामिति उदाराभमोक्षाः यावत्पदात्तगन्थावति कर्तृपद अभिनि स्तवलि ययमुक्तं शिष्य पृच्छति । भवेदेवद्रूपो गन्धमादनस्य गन्धवत् । भगवानाह । मायस्य समथ । गन्धमादनस्य इतोभयद्रुक्ताद्वन्धादिष्टमरकस्य यावत्करणात् कान्तसारकस्येत्यादिपदग्रहः भिन्नममयाख्ये तेषामर्थेन गौतम । एतन्मुच्यते गन्धन स्वयमाद्यतोव नदयमिया तन्निषादिदेवदेवीना ममासीति गन्धमादनः रुद्रबुलमिति वचनानात् क तेषामटप्रत्ययः पञ्चयुयसर्गस्येत्यत्र बहुलाधिकारादतिशायिमादिवत् मकाराकारस्य दीर्घस्त्वमिति, गन्धमादनमामा पात्रदेवो मरुद्विकः परिवसति । तेन यद्योगादितिनान । अन्यतमसर्वेप्राप्तवत् । अथयामानुपयोगित्वेन गन्धमादनोभिरुपपत्ति स्ताचस्रकुरु निरूपयति । कश्चिद्व्यमित्यादि । क्व भदन्त ? महाविदेहेवर्षे उत्तरकुङ्कुवामाया कुसुमः प्रकाश गौतम । मन्त्रस्य पर्येताख्यो भरतो नीलयमोयं परंपर्यंतस्य दक्षिणतो गन्धमादनस्य वचस्कारपरयत्तस्य

णाजवा परिभुञ्जमाणवा उराला मणुखा जात्र गघा स्थितिगिरसवति ॥ भवेएश्च।सूत्रे, योहृगठेसमठे गध
मायणस्सण इतीहृठतराएवेव जाव गधे प० ? सेतेणठेण गो० । एव युच्चठ गधमायणेवस्कारपव्वए २
गधमायणेअ इत्येवेमहिहिए परियसहं । अटुत्तरचण सासए णामधेज्जे । कहिण जने । महाविदेहेवासे उत्तर

रा ममाद्यागन्धमायवर्षमिति स्वरति, भवेवत्तद्रूपो (गन्धमादनस्य गन्धः) मायस्य समथः, गन्धमादनस्य इतद्वत्तरकस्येव यावद्गन्ध प्रकाश १ च एतेनार्थेन गौतम । एतन्मुच्यते, गन्धमादनो वचस्कारपर्यन्तो गन्धमावनो वचस्कारपथः गन्धमादनगथात्र देवो मरुद्विकः परिवसति । अन्तरात्र ता पठानं यावत् पाठता पूज्य करता ऊकैरता यको जून् छायीत्तरता यका मागयता गणलेपता यका कृतम सुदार मनोहर यावत् गघ नीफल इ सिध्यकरे । हे भगवन् । एवमो होह । उत्तर ए अत्र समथ नही गघ मावनो गघ एव यकी वृत्तर अत्यत उत्तम यायत गघर्षे, तिथे अर्थ इ गघका री मदछे, ते माटे हे गौतम । इय कश्चिदे गधमावन वरकारो पयत २ गघ मादनमाने इहा देयता माया अद्वियत्त वसुध छे । निमन्तरपथे सदेव

विष्णुदत्तकूटादीनि श्रीवि सक्षरद्विषण्णेष्वप्यवस्थानि शोचः । पञ्चम चतुर्थस्रोतसः पट्टसद्विशतः पट्ट पञ्चमस्योत्तरतः सप्तमस्यदक्षिण
तः सप्तम पट्टसोत्तरतश्च । परस्परभूतसद्विशिष्टावस्थितिः । अत्रपञ्चमस्योत्तरतः विस्तारायविकृता नि यत्क्रमशीयमानेपि प्रस्तुतगिरिश्रेयमस्ति सत्र
महत्त्वाकूटादीनिर्देश्या । अथैवाभेवाधिष्ठातृस्वरूपनिरूपयति । फलिहसोद्विषण्णेष्वप्यवस्थितिः । स्फटिककूटलोहिसाक्षकूटयोः पञ्चमपट्टयो भोगकरा
भोगवत्यौ द्वे देवते दिग्भुमार्यौ यमतः शेषपु कूटमदृशानकादेवा पट्टस्त्वपि प्रासादायतसकाः स्वस्वाधियविधासयोग्याः यथाच राजधान्यो उत्त-
र्यातसने जगदीयेविदिदु उत्तरपश्चिमास । समति नामार्थपिपुञ्जिपु राह । सेकेकठे चमित्यादि । प्रसन्नसूत्रसुगम । उत्तरसूत्रे गन्धमादमस्य वस्त्रकारपय
तस्य गन्धः मयपानामा कोट्टपुटाना यावत्कदातनगरपुटादीनां सपरः पिप्पलाखाना यावत् पूर्वमानाना शरीर्यमाणानावा परिमज्जमानानावा या-

गीत विदिसास ॥ सेकेकठेण जत ! एव युस्रदे, गधमायणे वस्त्रकारपट्टपु २ गं० । गधमायणस्सण वस्त्रकार
पट्टपयस गधे सेजहाणामए कोठपुटणवो जाव पीसिज्जमाणायया ऊक्किरीज्जमाणायया विकिरिज्जमा

यवस्त्रकारपट्टतस्य गन्धः सपयामका, कोट्टपुटाना वा यावत्परिप्यमाणानाया शरीर्यमाणानाया विकीर्यमाणानाया परिपुज्जमानानाया, सर्वो

गामा वस्त्रकारपट्टतर्नेविषे । निहायतन कूटमाना कूटर्ने, सेषु वृक्षद्विसवत पर्वतर्ने विषव सिहायतन कूटमाना कूटर्ने, सेङ्गो प्रमाय कट्टो, सेङ्ग
प्रमाय एव सर्वे कूटनो आबिया, इम निहायतन कूटनो उपरि विविदिशि वायुक्खे विष कूट जाणवा मेरुयो वरयो उत्तर कूटडाव श्रीजा गधलावती
कूटने वायू कूणव पांशमा स्फुट कूटने दक्षिणश्च श्रेय ५ । ६ । ७ । एभिनि कूट उत्तर दक्षिण जाणवा, स्फाटिक कूट लोहिताचकूटने विषे भोगकरा
एने जीगवती देयो छे, श्रेय प्यार कूटने विषे कूटने जायें देवताखे, ख कूटने विषे प्रसादायतन जाणवा राजधानी वायू कूखे ॥ ते किले अयें छे
जगत्तम् । इम कद्विह छे गध मावस वस्त्रकारो पर्वत २ इम छे गीतस । गध मादगमाने वस्त्रकारा पर्वतगो गध निम कोइ यथाह दृष्टावश्च कट्ट सुगध

[illegible]

नाम कथं दास्यस्या वतुपदं प्रसंगहत । उच्यते, यथा ।
 गच्छन्नाम कुरुं प० ? जचेथ वृत्तहिमवतं सिद्धाययणकुरुस्स पमाण, तचेथ एएस्ति सद्धेस्ति भाणिअद्ध, एवचेव
 यिदिसाहि तिस्सिकुना भाणिअद्धा, चउल्ले तद्धअस्स उत्तरपद्धल्लिमेण पवमस्स दाहिणेण सेसा उत्तरदाहिणेण
 फल्लिहल्लोहिअस्सेसु भोगकरा भोवई दी देवयाउं सेसेसु सरिस्सणामयो देवा कुरुसुअि पासायवळिसगा रायहा

दक्षिणभा द्योवाति कश्चरद्विनिष्पत्त्या, स्वटिकलादितापुस्तयोः नागकराभागत्यती वेद्यते, योगेषु सद्रूपनामकादेवा ॥ यदस्वपिप्रासादायतन-
काः १ (एवा) रात्रपान्यो विहितु ॥ व्ययकेनार्थेन महत्ता ! एवमुच्यते गन्धमादुभो यत्तस्कारपर्यंतः गन्धमादुभो यत्तस्कारपर्यंत गन्धमादुभस्य

यम् देवता यमश्च ब्रह्म, गन्धमादृगमात्रा यष्टार पर्यंतर्ने विषये हे भगवन् । सातकुण्डर्छे । हे गौतम । सातकुण्डर्छे । सेकेहा सिद्धायतनकुण्ड १ गन्धमादन कुण्ड २ गन्धमायसी कुट्ट ३ उत्तर कुण्ड ४ स्नाटिक कुण्ड ५ लोहिमाद्य कुट्ट ६ आगन्ध कुण्ड ७, किहा हे भगवन् । गन्धमादतनामा ब्रह्मार् पर्यंतर्ने विवि सिद्धायतन कुट्टनामा कुट्टबे । हे गौतम । मेरु पर्यंतर्ने उत्तर पश्चिमदिशि यायू कण्ठ गणगादन कुट्टने दक्षिण पूर्वदिशि अग्निक्वण्ण एषा गणमादन

॥ अक्षर ४ ॥ अक्षर ४ ॥ अक्षर ४ ॥ अक्षर ४ ॥ अक्षर ४ ॥ अक्षर ४ ॥ अक्षर ४ ॥ अक्षर ४ ॥ अक्षर ४ ॥ अक्षर ४ ॥

त्यत्र मृदयस्त्वमाप । गन्धमायवे इत्यादि । अत्र नगर स्फटिककूट स्फटिकान्नमपस्याम् साक्षिनालकूटं साक्षिनरयणायाश्च सागन्धमायवे इत्यस्य कूटं
मानन्दकूट । मनु यद्विनाश्यानिपु मिद्वायनभाषिकूटव्यवस्था पृथापरायतत्येव तद्व्यवस्था । कश्चिन्नभेद इत्यादि । व्यक्त मन्त्र
यथा येनाद्यादिव गि, पयतमकूट मन्त्रासक्त पूर्वमेव ततः अनेससयावि स्थितानि । तथाप्य मन्त्रामय मिद्वायनकूट मन्त्रादुत्तरपट्टिगयाया यावय्या
विशि मन्त्रमादन्कूटव्यान् दक्षिणपूर्वमागामाग्यामिह । यदेव रुद्रपिपयसि मिद्वायनकूटस्य प्रजाय नदीयेतपो गर्वेया मिद्वायनगदिक्कूटानां जसिभ-

गन्धमायणे भते । वस्कारपष्ट्वा ककुड्डा प० ? गो० । सप्तकूटा प० ? तं० सिद्धायणकूटे ॥ १ ॥ गन्ध

मायणकूटे ॥ २ ॥ गन्धिलाघर्षकूटे ॥ ३ ॥ उत्तरकूटे ॥ ४ ॥ फलिहकूटे ॥ ५ ॥ लोहिस्थकूटे ॥ ६ ॥

व्याणदकूटे ॥ ७ ॥ कहिण मते । गन्धमायणे वस्कारपष्ट्वा सिद्धायणकूटे नाम कूटे प० ? गो० । मन्दरस्त

पष्ट्वास्त उत्तरपष्ट्वात्येन गन्धमायणकूटस्त दाहिणपूरत्येन एत्यण गन्धमायणे वस्कारपष्ट्वा मिद्धाय

ट ४ स्फटिककूट ५ साक्षिनालकूट ६ व्याणदकूट ७ ककुड्डा । गन्धमायण वस्कारपष्ट्वा मिद्धायनकूट साक्षिनालकूट प्रकृत १ गीतत । मन्त्रस्य प-

१ अंतर्मातरपट्टिमायां गन्धमायनस्य कूटस्य दक्षिणपूरस्य अग्रगन्धमायने वस्कारपष्ट्वा मिद्धायनकूट साक्षिनालकूट प्रकृत १ यद्युत्तरपट्टिमयति

मिद्धायनकूटस्य मन्त्रात् नदीयेतपो गर्वेया मन्त्राभिहितव्य । यत्र पैगपिन्दिनु प्राणि कूटाणि जगिन्मय्यानि । यत्पुनर्नदीयस्य उत्तरपट्टिमायां पपम-

॥ गीता १ ॥ अक्षर ४ ॥ अक्षर ४ ॥ अक्षर ४ ॥ अक्षर ४ ॥ अक्षर ४ ॥ अक्षर ४ ॥ अक्षर ४ ॥ अक्षर ४ ॥ अक्षर ४ ॥ अक्षर ४ ॥

॥ अक्षर ४ ॥ अक्षर ४ ॥ अक्षर ४ ॥ अक्षर ४ ॥ अक्षर ४ ॥ अक्षर ४ ॥ अक्षर ४ ॥ अक्षर ४ ॥ अक्षर ४ ॥

॥ अक्षर ४ ॥ अक्षर ४ ॥ अक्षर ४ ॥ अक्षर ४ ॥ अक्षर ४ ॥ अक्षर ४ ॥ अक्षर ४ ॥ अक्षर ४ ॥ अक्षर ४ ॥

॥ अक्षर ४ ॥ अक्षर ४ ॥ अक्षर ४ ॥ अक्षर ४ ॥ अक्षर ४ ॥ अक्षर ४ ॥ अक्षर ४ ॥ अक्षर ४ ॥ अक्षर ४ ॥

सीति । नीलपद्मं परसमीपे बत्वारि योजनशतानि कृष्णैश्चत्वेन बत्वारि गच्छतशतानि उद्बुधेन पञ्चयोजनशतानि विप्रस्येन तदनन्तर मात्रया २ क्क-
मेवं कमेणीहसिधोदुधयो सुखैर्लोहस्वयोः परिकृत्वा परिवर्द्धमानः २ विप्रस्यपरिहास्या परिहीयमाण २ मन्दरपर्यंतस्य मेरो रतेसमीपे पशुयोजनश-
तान्युद्बुधस्येन पशुगच्छ विगतान्युद्बुधेन अद्भुतस्यासख्यभाग विक्रमेन प्रपन्नः १ गजदन्तस्ययत्तस्थान प्रारजे भीषत्य मते उद्धत्यनित्येषरूप तेनस-
स्थितः सर्वात्मनारवमय । श्रीचमास्त्रातिबाचककृतयुद्धीपचभासप्रकरणेतु कमकमयइति शेषप्राग्यत् । अथास्त्राभिसौभाग्यमायेदपति । गन्धमायण
इत्यादि । गन्धमादकस्य वक्रस्कारपर्यंतस्योपरि बहुसमरमणीयो भूमिभागः प्रपन्नः । अथपावपदाद्वैताद्व्यावृत्तिस्वस्तनयकुं फगता सय मोष्य । सम-

पशुयतण पचजोऽप्युणसयाइ उहु उद्धतेण पशुगाजअसयाइ । उद्धे हेण, अगुलस्स अउखेजाइभाग विस्क्रमेण
प० ? गयदंससठाणसठिए सधुरयणामए अच्छे, उभयपावठोहि पउमरवेइअोहि ठोहिअ वणस ठोहि
स परिरिक्खत्ते । गधमायणस्सुण वस्कारपशुयस्स उप्पि वज्जसमरमणिज्जे भूमिभागे प० ? जाय आसयति

भाग विक्रमेन प्रपन्नः १ गजदन्तसंस्थान सस्थितः संयंत्रमयः अच्छः, उभयाः पादौ योद्धाभ्या पद्मपरवेदिताभ्या द्वाभ्याय वनरयुद्धाभ्या सर्वत
चमत्तात् सपरिचितः, गन्धमादकस्य वक्रस्कारपर्यंतस्योपरि बहुसमरमणीयो भूमिभागः प्रपन्नः १ पाददाश्रयान्ति श्रोते, गन्धमादने नदन्त । यद्वा-
स्कारपर्यंतं कतिकूटानि प्रपन्नानि १ गीतन । अङ्गुटानि प्रपन्नानि १ तद्यथाऽपि द्वायतनकूट १ गन्धमादककूट २ गन्धियापतिफूट ३ उत्तरकूटफू-

वोपि बापकुले गन्धलावसीनामा विप्रपन्नं पयदिशि उत्तर कुणने पयिम दिशि इहा माहा विदेइ क्षेत्रे विपे गन्धमादकान्ने यरकारे पयसठे ।
उत्तर दक्षिणदिशि लावो पूव पयिमदिशि पोइलो । श्रीस इत्तर ३०००० योजन वसे नय ३०९९ योजन अने यलो छ उगळीसीया भाग योजनना
लापपणे नीसयन्त वपं पर पयंतनइ यमीपे आरिसइ योजन ऊहं केषपणे आरसइ गाऊं एउं कळपणे पांचणइ ५०० योजने पोइतपणे १ विद्यारप

सारामपति ना दिव्यविभ्रगेन धामम्यकोटोत्थपं; नन्विषास्यत्याः श्रीतोदीप्तकूलपतिर्भोऽष्टमयिजयस्य पूर्यस्य उत्तररुक्मा रुधो रूद्राभोगजूमिनेत्रस्य
 पश्चिमेन अन्नानरे सङ्गाविदेहेनै गन्धमाबुतोभास धसस्कारपर्यंतः द्रष्टव्यः ? उत्तरदक्षिणपोरायतः प्राचीनप्रसीचीनयोः पूथपविमयो दिव्य रिःसीस्य
 त्रिअष्टोन्नमृह्णादि द्वे च मवोत्तरयाजजगते यदृष्यकोमथिशतिमान् याजनस्याधामेन । अत्र यद्यपि यथपरद्विसद्वसूक्ष्माणा यत्तत्कारगिरीया सा
 चिकेकाष्टयतद्विधाया रिअष्टोन्नमभासकुरुक्रेतयतिर्भामेतावाभायासो मसपद्यते तथाप्ये पां यत्तन्नायपरिखतस्येन यत्तुत्तरक्रेत्रायगाद्विस्थात समभव

पञ्चत्वमेण एत्येण महोयिवेहेवासे गधमायणेणाम धरकारपद्युए प०? उत्तरदाहिणायए पाईणपईणविठिन्ने
तीसजैअणसहस्साइ दुयिअ नसुत्तरे जोअणसए लच्चएगणवीसइजाए जोअणस्स आयामेण, णीलवतवास
हरपद्युतेण बच्चारिजोअणसयाइ लहुउच्चतेण, बत्तारिगाऊ अ्सयाइ उच्चहेण, पच्चजैअणसयाइ विस्कजेण ॥
तयाणतरथण मायाए २ उस्सेइउछेइपरिदुहीए परिदुहमाणे २ विस्कअपरिहाणीए परिहायमाणे २ मदर

नृत्तरद्विषापतः, प्राचीनप्रतीचीनविस्तीर्णः अग्रयोगमसहसाधि ह्रस्वमखण्डरे धोऽनगने पट्वेकोनविंशतिनागम् योजनस्यापानन, नीलवह्नुप
धरपर्यन्तान् बत्वारि योजनशतान्मुहूर्तं मुषत्येन, बत्वारि गम्यशतान्मुहूर्तं येन, पशुयोजनशतानि विप्लवेन, सवमन्तरं च साधया उत्सेधोद्धेय परि
वृथा परिवर्तमानः २ विप्लवपरिहान्या परिशीयमानः सन्दरपर्यन्तान् योजनशतान्मुष्य मुष्यन्तेन, पञ्चगव्यं शतशतान्मुहूर्तं येन, अङ्गुलस्यासहस्र्येय

तिर्षे अर्पेष्ट हे गीतम् । इमं कश्चिद् वक्ष माहा विदेह २ एष्टये माम् । निरन्तर सदेव हे गीतम् । माहा विदेह क्षेत्रम् सास्थतु नामते, दो मखी अतो
त कावच न तुतु छाडया वर्तमान काले मयी खयवा आनागत कामे मही पुरति मही सदैव सास्थानो क्व क्व स्थान के हे भगयन्त । मया यिदे-
ह क्षेत्रम् पिपि गन्धभादन माम् गजदन्तो बरकार पयतर्छे । हे गीतम् । मोक्षवन्तनामा मयपर पयतर्मे दक्षिषदिक्शि । मेरु पयतर्मे कतर पश्चिमदिशि

न, ततो बहुबचनेन व्यपप्रियते दृश्यतेष्वक्षिब्देक्यथनातोपि तदपि प्रमाणं पूर्वेनैव पिबि स्तथाप्रयोगकरणात् । एषया नष्टाविदेष्टनाभादेयो अत्राप्यित्य परिपालयन्ति तेन सद्योगावपि नष्टाविद्वदिति श्रेयप्राप्यम् । सप्रत्युत्तरकृतं यत्तुक्तं भस्मदुपयोगित्वेन प्रथमं गन्धमादनयशस्कारिगिरिमन्त्रनाम् । कष्टिणमित्यादि । क्षुपवत्स ? भद्राविदेष्टेयं गन्धमादनोनाम यन्निमग्नौ स्थिताया ऋषिहोमभूय क्षुपन्तीति यशस्कारा तज्जातोयोगिनिधि यशस्कारपक्षतो गजदन्तापरपयाय प्रकृतः ? भीमम् । भीमवत्प्राज्ञो व्यपपरपक्षतस्य दक्षिणभागेन मन्दरस्यपक्षतस्य मंगेरुत्तरपश्चिमेनोत्तरस्या पश्चिमायाश्च पश्च-

मणुस्वा परिवसति । महाविदेहे इत्य देवे महिद्वीए जाय पलिउयमहिठए परिचसई । सेतेगठेणं गो० ।
एव वबूइ महाविदेहेवासि २ अद्रुत्तरचण गो० । महाविदेहस्स वासस्स सासए णामधेज्जे प० ? जणकयाई
णासि इ कहिण भत्ते ! महाविदेहेवासि गधमायणेणामं वस्कारपइए प० ? गो० । णीलवतस्स वासहर
पइयस्म दोहिणेणं मइरस्स पइयस्म उत्तरपञ्चल्यमेण गधिलावइस्स ग्रियस्स परियमेण उत्तरकुशाए

तिष्ठः परिव्रजति । तदुत्तमार्थेन गीतम् । गुरुमुच्यते, महायिदेह यय, अन्तारम्भ गीतम् । महायिदेहस्य ययः । गुरु नामधेय
प्रज्ञत् यत्कदापिदासीत्, कथदत्ता । महायिदेहेत्यर्थे गन्धमादनो नाम्ना यस्तस्करपयत्त प्रज्ञत् । गीतम् । गीतयना ययचरपयत्तस्य दक्षिणेन न
भरसाययचरपयमस्य उत्तरम् गन्धिनाभत्या । यिखयस्यपूर्वेण उत्तरकुरुत् । पश्चिमेन ध्यात्र महायिदेहेत्यर्थे गन्धमादनोनाम्ना यस्तस्करपयत्तः प्रज्ञत्ः ।

[illegible]

प्रमादत्वा देवतादीनां पत्न्यकमस्थितत्वेऽपि पूज्यतामतीतोनां सन्ततत्वेन पूज्योपरैर्यथार्थेण स्यादिति । तथा परिणामेन सुप्रमादनाकरकणय समदु
नृपस्य अयुद्धीपपरिचयमानत्वादिति । अतएव महान्नातिशयेन विकृष्टोन्नीयान् वेदं गरीरमाजीगद्वति यायत् येयाने मन्त्राविदेष्टाः । अथवा
महान्नातिशयत विकृष्टे गरीयान् दृष्टः गरीर कलेवर ययाने स्याद् दृष्ट्यास्तथत्वा मनुष्या । तथाहि । तत्र विज्ञेयेषु सर्वदा पश्यन् गतोऽन्त्यादे-
दन्तुत्तरकृत्य प्रियत्वा नोऽप्या नतो महाविदेवमनयोगादिदमपि क्षेत्र महाविदेष्ट शब्द स्वभावाद्बुधयनासयव सतस्य प्रागेयो-

पञ्चयणसयाइ उहु उञ्जत्तेण अहणेण अत्तोमल्लस उक्कोसेण पुष्पकीली आउय पालेति २ सा अण्वेगद्वया
निरयगामी जाय अण्वेगद्वया सिस्सति जाय अत्त करेति ॥ संकेणठेणं भवे । एव बुद्धे महान्निदेष्टासे २
नो० । महान्निदेहेण वासे भरदेवपहेमवयहिरण्ययहरित्रासरम्मगवासेहिते। आयामविरक्त भसठाण
परिणाहेण विच्छिण्णमराए चेत्र विपुलतराए चेत्र महत्तराए चेत्र सुप्पमाणतराए चेत्र महान्निदेहाय इत्य

युः यासयति, पासयिष्या अयं क क निरयगामिणो यावदयं कने सिष्यन्ति यावत्सर्वदु खानामन्त कुयन्ति । अयं कनायेन भदन्त । मयमच्यते,
महान्निदेष्ट यपे महान्निदेष्टवणे, गीतम । महान्निदेष्टवणे भरतीरायतहेमयतहेरस्मयतहरिषपरम्पकययन्त्याः आयामविरक्तमनस्यागपरिणाहे
यित्तीराकरकनेय मप्रतरकनेय सुप्रमादनाकरकनेय, महान्निदेष्टायनत्र मनुष्याः परियसन्ति ? महान्निदेष्टात्रदेवो मप्रदिष्टः यायन्त्यापमस्ति

का सपपय ख । त प्रकार मा सस्यागस पासय मनुप ठई करपवस अयगाइना गरीरसइ जपन्ययकी अन्तर मुहुमन आकृयो मत्कष्टो पूव को-
मिनने आकृयो पावई पाभाने केतमाइक मनुष्य मरक ने आइ यावत् केतमाइक मनुष्य मिहणास यायत् सुमारम । अन्तकरे । ते कुय अये छे भ-
ययन् । इस नहीय छे साइ विदेष्ट मास हे गीतम । माहा विदेष्ट कत्र भरतसेन रैयतकत्र देवयस केत्र हरियपसेन । रम्य

रुचिमत्ये सद्वपञ्जानामाद्यु मनुष्याणां पण्यमगतिगामित्य नस्यात् ॥ अथास्यामाथेप्रभयन्नाह । सेकेषु शमित्यादि । प्राग्वत् । प्रशस्त्रसुगम, उत्तर
 मूत्रे गीतम् । महाविदेहावर्ष भरतेरायतरेभयतरेरस्यवयवस्यकवर्षेभ्य आयासयिकमसस्यानपरिणामेन समाहारादेक्यद्वायः सन्नायामादिक्रिप प्र-
 तोत परिक्षाहः परिधिः अत्रच व्यस्ततया विक्षीपणनिर्देशोप योक्तव्ययासमय भवतीत्यायामेन महत्तरकएव लजप्रमाणीयाकस्वात्, तथा विफर्भेन
 विस्तीर्णतरकएव साधिकरुत्तर सीतियद्वजताधिकत्रयलि शद्योगमसह्यप्रमाश्रित्यात् तथा सस्यानेनपलपकरूपेण विपुलतरकएव पार्श्वद्वये पीपयोस्तुल्य

किंचियिसेसाहिपु परिस्केत्रेण । महाविदेहेणघासे चउष्मिहे चउष्मिहे प० ? त० पुष्टिविदेहे ३ अथरयि
 देहे २ देवकुरा ३ उत्तरकुरा ४ ॥ महाविदेहस्य भते ! वासस्स केरिसए आयारनावपन्नोअरे प० ?
 गो० ! वज्रसमरमणिज्जेममिनागे प० ? जाव किन्तिमेहिचेव अकिन्तिमेहिचेव महाविदेहेण भते ! वासे
 मणूअण केरिसए आयारनावपन्नोअरे प० ? गो० ! तेसिण मणुयाण छविहे सद्यणे छविहेसठाणे

रं मच्छसन् ? तथाया-पूर्वविदेह १ अपरविदेह २ देवकुरा ३ उत्तरकुरा ४, महाविदेहस्य भदन्त । वपस्य कीदृशक आकारभावप्रत्यवतार मच्छ-
 सः ? गीतम् । वज्रसमरमणीयो भूमिभागः प्रच्छसः ? यावत्कत्रिमेदया कत्रिमेद्वैव, महाविदेहे भवन्त । वर्ये मनुजानाम् कीदृशक आकारजाय म-
 त्यवतारः प्रच्छसः ? तेषां मनुजाना पश्चिध सद्यनन पळिध सस्यान पक्ष्मयन्तु गतान्पूर्व सुधैस्येव अपत्येनोत्सर्गद्वै उत्कर्षेण पूर्वकोटि आ-

चपये । माहा विदेहनामे क्षेत्रेने ध्यार प्रकार रेखे यतुरिये, ते क्षेत्रा मेरु पक्षी पूर्वे विदेह १ मेरु पक्षी पश्चिम अथरपिदेह २ मेरुपी दक्षिणे देवकु-
 व मेरुपी उत्तरे उत्तर कुरा ४ ॥ माहा विदेहनामा हे भगयन् । क्षेत्रो कोहवो आकारभाव स्वरूपये । हे गीतम् ! यणुं सम रसणिफ भूमिनागरे
 यावत् कत्रिमेकरी अकत्रिमेकरी माहा विदेहनामा क्षेत्रेने विदे, हे भगयन् । मनुष्यो कोहयो आकारभाव स्वरूपच्छह । हे गीतम् ! तेषु मनुष्येने कम्

वयस्य भेदादिद्वयपञ्चाङ्ग । महाविदेहैवमित्यादि । महाविदेह इत्यर्थे चतुर्विधं चतुःप्रकारं पृथग्विदेहाद्याभ्यन्तरस्य महाविदेहत्वेन व्यपदेश्यमानासत्वात्
 अतएव चतुर्षु पञ्चोपरविदेहदेवकुलतरकुलरूपेषु क्षेत्रविशेषेषु प्रत्यवतारः समवतारो विचारणीयत्वेन यस्य सप्तयः चतुर्विधस्य पञ्चमोवाय सप्त पय
 विदेहोयान्तो जंबूद्वीपगतप्राग्विदेहः सर्वपविमतः सोऽपरविदेहः दक्षिणतो देवकुलनामा विदेह उत्तरस्तु उत्तरकुलनामा विदेहः । मनु पृथापर
 विदेहयोः समस्तद्विधातुकात्त्वेन महाविदेहव्यपदेश्यताऽस्तु देवकुलतरकुलकां त्यक्तमभूमिकत्वेन कथं महाविदेहत्वेन व्यपदेश्यः । उच्यते । प्रस्तुतश्च
 त्रयो प्रतराद्यपेक्षया महाभोगत्वात् महाकायभनुष्ययोगित्या महाविदेहदेवाधिष्ठेयत्वाच्च महाविदेहवाच्याता समुचितेति सक्तस्य । अप्यास्यश्च
 रूपवक्ष्यितुमाह । महाविदेहइत्यादि । प्राग्वत् । अत्र यावत्कुलकात् आलिङ्ग्यपक्षरुद्धया जावजावविहपञ्चवक्षेहि मयीह तथेहि अथयसामि
 इति । समञ्चमनजस्वरुपमाह । महाविदेहैवमित्यादि प्राग्वत् । आभ्यां यूत्रान्यामस्य कमभूमिन्ममसाधि अप्यथा कपकादिप्रवृत्तानां दृष्टादीनां

सङ्गभाए जाञ्चणस्स आयामंग । तस्स जीवा वज्जमस्रवसभाए पाहणपहंणायया दुहालत्रणभमुद्ध पुठा पुर
 त्थिमिस्साए जाव पुठा, एग जोञ्चणसयसहस्स आयामेण, तस्स घणु उन्नतंपासि उत्तरदाहिणेण एगं जोञ्चण
 सयसहस्स आठावय च जोञ्चणसहस्साह एगव तेरसुत्तर जोञ्चणसय सोलसय एगूणवीसइंजाए जोञ्चणस्स

यारपूठा, एक योजनस्य महास्रगायानेति । तस्य चतुः पृष्ठ उभयो पाद्ययोः उत्तरदक्षिणारेक योजनयसहस्समहपञ्चायस योजनसह
 स्साधि एकस्र त्रयोदशोत्तर योजनस्रत षोडशैर्भोगयिगति भागान् किञ्चिन्निभेपायिकाण् पङ्क्तिपेक्षेति । महाविदेह इत्यर्थे चतुर्विधं चतुः प्रत्यवतार

विधि लायी सेदिशि सयस्र समुद्धने करस, पुयदिशि यावत् करसी, एक साय योजन लाव पवे । तेहनी चनू पृष्ठ वेपासि उत्तर दिक्षिणे दिशि एक
 बीदिदिता प्रत्येक एक साय अठावण इजार अने एकसा तेरे १ ५८ १ १३ योजन अने बली खोलें ठंगणीसीया भाग योजनना कार्यक अधिक परि-

योत्रनामां समस कलाः साहोः योत्रनामा ३३५९ कला ३ कलाहं ययामद्रु योत्रगयोगमसस्त्यादि अष्टौगतानि अष्टौत्यधिकानि योत्रनामां प्रयोद-
 गश्च कलाः संपादाः इत्येव रूपा याहा विदेशानां सम्भवति । अत्रानु अयस्त्रिंशत्संख्यादिरूपा अक्ता सारिकमित्युच्यते, मधश्च यैतादृयादियु पूययाहा
 व्यपरबाह्याश्च यावता दक्षिणतस्मात्सो उत्तरतोपि परं वक्ष्यदित्येव सायभोम्यनोक्ता । इयत्तु वृत्तिनितास्वार्थमगीएयोक्ताः मन्त्रे दक्षिणयाहाप्रभागे
 योत्तरयाहेत्येतन्मय साधयितुमिति । अत्रास्यजीवासाः । सत्यविदेशस्य जीया यामुभयार्धेऽप्यत्रागे विदेशमथ्ये इत्यर्थः । अन्येपास्तु
 ययवयधराणां वरनप्रदेशेऽपि जीयाः स्यस्तु मध्यप्रदेशेऽप्यक्तित्यर्थ इयमेव अयुद्धीवमथ्यमतस्य सायभोमयोधमभागा मध्यात्यरतस्तु अयुद्धीव-

पञ्चयस्स दार्स्क्रमेण गिसहस्रमहरपञ्चयस्स ऊत्तरंण पुरत्यिमउयणसमुद्रस्स पञ्चत्यिमेण पञ्चत्यिमउयण
 समुद्रस्स पुरत्यिमेण एत्यण जंयुद्धीवे २ महाविदेशेणाम वासे प० ? पादंणपड्ढणायए उदीणदाहिणवि
 च्छिण्णे पलिथ्थकस ठाणस णिए दुहाउयणसमुद्र पुठे पुरत्यि जाय पुठे पञ्चत्यिमिस्सए कोहीए पञ्चत्यिमि

पथरपयतस इक्षिणेन, निपथस ययधरपयतस उत्तरेण, पौरत्पल्लवसमुद्रस्य पविमसः पविमल्लवसमुद्रस्य पूयत् अत्र अम्यद्दीपे द्वीपे
 विदेशे नाम्नायप प्रष्टस ? प्राचीनप्रतीचीनायत्त सर्वेचीनदक्षिणविस्तोणम् पत्यङ्कनस्यल्लसस्थित द्विधाऽन्ययणसमुद्र स्पष्ट पूयया यायारपट्टम् ।
 पाथात्सयाऽवात्स्या पाठात्स लयणसमुद्र स्पष्ट अयस्त्रिंशद्योगमसस्त्यादि पट्टस चतुरशीतिः योत्रनगताभि चतुरशैकोनयिगतिभागान् योत्रन

माहा विदेशानां कलाः ३ गीतग नीलवस्तनासा ययधर पयतने दक्षिणदिशि निपथ ययधर पयतने उत्तरदिशि पूयदिशिना लयण समुद्रने पयिम
 दिशि पयिमदिशिना लयण समुद्रने पूर्वदिशि । इहा अयुद्धीपनामे द्वीपने विषे माहा विदेशेनेत्र ले । पूय पविमदिशि साधो उत्तर दक्षिणदिशि
 पाहसो पत्यवने सस्याने सस्थिते । ये दिशि लयण समुद्रने यावत् फरसीले, पयिमदिशिनी संधि यावत् पविम दिशि फरसीले, तेथीस इव इमार

पुनोदरादित्यादिषु रूपसिद्धिः तत्तत्स्थानसंस्थितानि एतदेव यथायातरेणैव । यूपभसस्थानसंस्थितानि नियमयथात्रैव आपिपत्य परिणामयसि तेन नियमा-
कारकूटयोगा विषयदेवयोगाद्वा नियमयति व्यभिच्रियते इति । अथ यत्नियमयन्त्रे महाविदेहस्य यासस्य दक्षिणैवमित्युक्तम् । तस्मिन् महाविदेहमित्या-
ह । कश्चिद्विदित्यादि । कुम्भदेहेत्यादि । सूत्रं स्वयमोक्तम् नवर । महाविदेहनाम दयै प्लुत्यैकेन प्रपन्नः ? गीतम् । नीलवतीयपथपरपवतस्य प्लुत्यैस्य स्यैत्र

प० ? तं० । सिद्धाय यणकूटं ॥ १ ॥ णिसठकूटं ॥ २ ॥ हरियासकूटं ॥ ३ ॥ पुष्टविदेहकूटं ॥ ४ ॥ हरि-
कूटं ॥ ५ ॥ धिङ्कूटं ॥ ६ ॥ सीतेश्याकूटं ॥ ७ ॥ सुवरयितेहकूटं ॥ ८ ॥ रुसगकूटं ॥ ९ ॥ जोचैव चुस-
द्विमयतकूटाण उच्चैर्नात्रिक नपरिरिक्तोऽयं पुष्ट्यासिञ्च रायहाणीष्र साचेत्र इहपि जेअद्या संकेणठेण भत्ते ।

कूटानि प्रपन्नानि ? मौसम । नय ८ कूटानि प्रपन्नानि ? तद्यथा-विद्यायतनकूटं १ नियमकूट २ हरिययकूट ३ पूर्वविदेहकूट ४ हरिकूट ५ पु-
तिङ्कूट ६ सीतोदाकूट ७ अवरविदेहकूट ८ रुचक कूट ९ यथयुत्रहिमवाकूटानां मुस्ययिक्तम्भपरिकेयः पुस्ययिक्तो राजधानीच सत्येवापिनेव
व्यः ॥ अथ केनार्थेन नदन्त । एवमुच्यते, नियमो वयपरपयंतो नियमा वयपरपयंतो नियमो वयपरपयंतो मूनि कूटानि प्रप-
नीतोदा नदन्तदी इहमादि श्री नीलवतीय पथाय योऽन पाहल पथे एक योऽन अकूपय । विवारपट्टी सात्राह १ अनुकर्त्त योऽन प्र-

तत् एतेनैव पांच वै व्यालीम २ वगूय इम वेपासे ८० वगूयना वद्विपथतो यकी नूपमूलो समुद्र नै प्रवेमइ पापसे ५०० योऽन योहलपथे दय को-
अन अउपथे देपासे नै पट्टवरवदिका एकरी अने नै यमवतकरी सद्धिते । नियम नाने नै मगवन् । वयपर पवतने विदेहेतल कुवते । नै गीतम् ।
नयकुड वै, ते केहां । सिदायतनकूट १ नियमकूट २ हरियय कूट ३ पूर्व विदेहकूट ४ हरिसलिला कूट ५ पुतिङ्कूट ६ सीतोदाकूट ७ अवरविदेहकूट
८ रुचक कूट ९ जेइ पुस हिमवतना कूटनो अउपथो योहलपथो वरिधिपथं पुनई यकेथो राजधानी सहिस पुनै इम सट्टो तेइम सव इहां प

यिनागकारिणो दक्षिणेनेत्यर्थः । णिसहस्रसहस्रादि । व्यक्त नवर । पक्षपक्षस्थानसंस्थितमायतचतुरस्रत्वात् विस्तारिण प्रयच्छि शथोत्रमसहस्राणि पट्टयोजनगतानि चतुरशीत्यधिकानि चतुरश्रकोमयिशिविभागान् योजनस्य विक्रमेन निपयविक्रमाद्विगुणविक्रमकत्वात् । अथवा हादिसूत्रमाह । तस्य सहायिदेहस्य वयस्य पूर्वापरमानीम माहा प्रत्येकप्रयच्छिशयोजनसहस्राणि सप्तत्रय योजनशतानि सप्तपयधिकानि सप्तत्रय तस्ययादाहत्यादि । तस्य सहायिदेहस्य वयस्य पूर्वापरमानीम माहा प्रत्येकप्रयच्छिशयोजनसहस्राणि सप्तत्रय योजनशतानि सप्तपयधिकानि सप्तत्रय कोमयिशगतिजगाम् योजनस्य आयागेनेति । ननु सदयायनुपचाठहरागसोद्विआदिधनुपठ । अतस्तद्वयस्येव तस्य द्वेखिद्विसेमाहं, इतिवचनात् । सहस्रोपनुपृष्टादिदेहाना दक्षिणाहं स्योतराहस्य सस्यन्विमो लक्षणेकनष्टपथाशरसहस्राणि शतमेकं त्रयोदशधिक योजनमात्रा योरुग्रच कला साद्वीः सहस्रोपनुपृष्टादिदेहाना दक्षिणाहं स्योतराहस्य सस्यन्विमो लक्षणेकनष्टपथाशरसहस्राणि शतमेकं त्रयोदशधिक योजनमात्रा योरुग्रच कला साद्वीः योजन १५८१३ कला १६ कलाहं वेत्येव परिणामाल्लुपनुःपट्ट निपयाद्विस्रस्वचिल्लमेक चतुर्विंशतिसहस्राणि श्रीविश्वानि पट्टस्वार्थवधिकानि

एवयुञ्जह णिसहे वासहरपसए २ गो० । णिसहेण वासहरपसए यहवेकूना णिसहसठाणस ठिआ उसह
स ठाणस ठिआ, णिसहेअ इत्यदेवे महिहुए जाअ पलित्तवमठिईए परियरई । से तेणठेण गो० । एव वुञ्जइ
णिसहेवासहरपसए २ कहिण जते । जयवूवि २ महाविदे हेणामवास ५० ? गो० । णीलवत्तरस वासहर

सृष्टिः ? निपद्यस्यानघादस्थितानि, अप्रपञ्चस्थानघादस्थितानि, निपद्याऽद्वैतो महर्षिको याचरपण्योपमस्थितिकः परिवसति, सतेनार्थिन गौतम । प्रत्यमुच्यते । निपद्यो वपपरपञ्चलो निपद्योवर्गचरणवैसृष्टि, क्षमदन्त । अम्यद्वीपे द्वीपे चिद्वह नाज्ञा वपे प्रष्टुः ? गौतम । भीशवतो व

विजाणुषां ॥ तस्यै हे भगवन् ! इमं कश्चिद् निपद्य वयपर पवत एवै नामे । हे गौतम ! निपद्यन्नामा वयपर पर्येतन द्विये षण्णो कूट निपद्यने
सस्याने द्वे निपद्यते अत्यन्त सद्दं पृष्ठं स्कन्धं भार सद्दं ते निपद्य वृषमपर्यायातरद् वृषम यशवने सस्याने सस्थितके, निपद्यत्ताने वद्दं वेधता न
स्यान्नाह्नियन्त यावत् पत्स्यापने आठकप यमद्, ठद् । सिये अर्थे हे गौतम ! इमं कहीए निपद्य नर्यपर पवत एवै नामे । किद्दा हे भगवन् ! जन्तुद्दीपनो

द्वान्निजात्तव नदीप्रवृत्तिः सप्तमपरिपूर्णा । सप्तमि अस्यासमपकृतवर्ति विजयपदशब्देऽष्टाविशतिरष्टाविशतिर्नदीप्रवृत्त्या यो विगति पञ्चस्र्यापि
 यो वशभिर्मुस्यते । आतव तद्देगलचापवहवत्वारिगसहस्राणि अत्ररागौ पुठगत ७४ सहस्रनदीप्रवृत्ते आत यो न भानमिति । अथोन्नपसस्य द्वारस्य
 पवित्रादिगन्तविजयपूहोपद्वारस्य जगतीवारितया पवित्रेन पवित्रभागेन लवकसमुद्र समुपसपतीति । अथनारायणविष्णुस्माद्याह । श्रीमद्भाट्यादि ।
 श्रीमोदभक्तान्नदी प्रवाहद्वानिगे यन्वाययोजनानि विजयन हरिकर्दीप्रवहादस्याः प्रवप्रव्य द्विगुणत्वात् योजनमुद्रुपेन उपरत्येन पञ्चाशद्योजन-
 भानां पञ्चाशतानागे एकादेवलाभात् तदनकार नात्रया २ कनेव २ प्रतियोजन समुदितयाउजयोः पार्श्वो रमीति यमुद्रुवा प्रतिकर्षे जलवारिगद्वानु-
 वृत्तौ स्ययः परिवहनाभा २ मकमुले समुद्रप्रवृत्ते यन्वयोजनगतानि विजयेन प्रवद्विजयभापेयया मुक्तविकल्पम् दृश्युत्वात् एगयोजनान्युदेव-
 न । अथप्रवाहोदेवपेयया ७७५ वधगुणत्वात् । योपपत्तः । अथनिपेदेवकल्पत्वाह । विजयपतनकूट निपययपपराधिपयान

एगमेगात्त चक्कप्रहिभिभमात् छठावीचाए २ सलिलासहस्सेहि आपुरमाणी २ पचाहि सलिलासयसहस्सेहि
 वत्तीचाए सलिलासहस्सेहि समग्गा अहेजयतस्स दारस्सजगह दारुडत्ता पञ्चत्यिमेण लघणसमुद्द समप्पेई ।
 सीत्तआणमहाणई पवहे पग्गास जे।अण्णाइ विरुके मेण, जे।अण्ण उल्लेहेण । तयाणतरचण मायाए २ परिचह

पर्वत दारपित्या जम्बरस्सवर्तस्य पवित्रेनया परविदेवपे द्विधाविभज्यती २ यदैकस्मादुक्तयतिविजया दृष्टाविजया जलिनानवहसै रापूयना
 वा ए पम्बनिः सलिलासहस्रै द्वीविजयाच सलिनानवहसैः समयाऽथोन्नपत्तास्य द्वारस्य जगती दारपित्या पवित्रेन लवकसमुद्र समपपति ।

य १ देवकूट २ सुद ३ मूलप ४ विजयपत्त ५ ए पांच ब्रह्मपति ये भागे विहचिती यकी ते ब्रह्म भाहि बहती यकी देव कूरभाहि चतरासी हजार
 नदी मे सगते पूराती यकी ५ जम्बूगण जगभाहि आयती यकी २ मेरु पर्वत प्रति ये योजन, अथ योहवी यकी तिहापी पवित्रविधि साहगी य

कूट हरिवपत्रपतिकूट पूर्वविदेरपतिकूट हरितसन्निमानदीसुरीकूट धृतिसिनिष्ठिरसुरी तस्या कूट ग्रीतोदानदीसुरीकूट अपरविदेरपतिकूट रु-
 चककयालनिरिघोषस्तदपिकूट । अत्रवत्सवे उतिदेशतूत्रमात्र । आचेषवत्पावि । यएव शुभ्रविमयतिफूटानामुद्यत्ययिकत्ताभ्यामभित्तः परिशेष
 उद्यत्ययिकम्परिशेषः शगद्यात् कूटवशात् पूर्ववर्षितो ऽथस्तमन्मोक्तः सएव इहापि प्राप्तव्य । तथाहि पञ्चयोजनशतान्युच्चस्य मूलयिकम्भवेत्या-
 दि । राजधानीच सैव इहापिनेवत्या । अत्रलिगविपरिषामेनाथयोजनावति । कोयः यथाशुद्रहिमवर्तिरिफूटस्य दक्षिणेनतिपगससमेयान् द्वीपसमुद्रान्
 व्य तेप्रत्य्याऽव्यस्तिन् अवद्वीपे शुद्रहिमवतीनाम्नो राजधानी तथा इहापि निपयामाभराजधानीति । अद्युनास्यनामार्थं प्रश्नपद्याह । संकेतहे शमि-
 त्यादि । व्यक्त नवरं । निपचेवधपरवत्तेयहूनि फूटानि निपयसस्थानसंस्थितानि, तत्र नितरामहतेऽन्धेपट्या समारोपित भारमिति निपयो व्यपन

मागी २ मुहमले पत्रजांशुणसयाइ । थक्क भण, दञ्जाशुणाइ उव्वेहेण, उन्ननु पासि दे।हि प उमत्रववेहं
 श्याहि दे।हिश्च वणसंठेहि सपरिक्कत्ता । णिसठेण जंतं । वासहरपञ्च । कडकुड । प. १ गो ० । णवकूडा

सातावा महानदी प्रवाहं पञ्चाशद्योजनानि विष्कम्भेन योजन मुद्रं घेन, तदमन्तर मात्रया परिवर्तमाना मुसमूले पञ्च योजनशतानि विष्क-
 म्भेन दण्डयोजनानि सट्टं घेन, समयाः पार्श्वयो द्वौभ्या पट्टवरवेदिकाभ्या द्वाभ्याच दनखण्डाभ्या । सम्यरिणिसेति ॥ निपचेन । धर्पधरपरयंते कति

ली यकी हेठं विद्युप्रप्रजनामा ययारा पवत प्रति भेदीनें संक पयोतने पधिमविणि पधिम माहा विदेष्ठनें घे भागे विह्वत्ती यकी २ एकेक चक-
 वत्तिनी विप्रय यकी अष्टावीस २ २० हजार नदीए पूराती यकी नदीने दक्षिणकुले आठ विजयय तेहा एकेकी विप्रयदे घे नदी गङ्गा सिन्धू च
 मुद्र १ हजारनइ परिवारइ धम अष्टावीस २८ हजार नदी अने उत्तरकुले एकेकी विप्रयरक्ता रक्तयती वेदे नदी पञ्च २० हजार धम सोल विजय
 नी यतीस नदी एकेकीनी सठव २ हजार नदीनी परिवार अने चतरासी हजार देव कुड साक्षिनी धम सयं भिलोने पाषलाप यतीस हजार न-
 दी सहित पूराती यकी अप्यस्त नामा पधिम दिगि यती जयू द्वीपमा द्वागने हेठं जगती प्रते भेदीने पधिमस दिगि लवण समुद्रमाहि नल्लह छे ॥

परिशीयेष्व अथ सूत्रेऽमुं सवि करणशान् विचिन्त्वाधिक्यशेष द्वीकागी जल दुष्कृतः सर्वयजमयः अथाः शेषमुक्ततिरिक्त गङ्गाद्वीपप्रकरयोक्त
 मयसेय । तद्यदिनेयसारखाये नामतोनिर्दिशति । यदिकावयनलदधूमिमायमवगपतोयानियाध्यानि । अथसूत्रे विभक्तिसोयः प्राकृतत्वात् अथय
 गीतोदाद्वीपस्य गङ्गाद्वीपवत् भवितव्यमिति । अथययेपयोचिमुपयति । सचाह । सस्यकसीतुअप्ययायइत्यादि । तस्यगीतोदाप्रपातकुलस्य स्त्रीतरा
 देनतोरवेम इतीतादानहमदी प्रव्यङ्गाधतो देवकुलम् इयुती २ गङ्गती २ अथसूत्रे एकवचन आकारान्तायव्य प्राकृतत्वात् पित्रविचित्रकही पयंती
 पूयोपरकुलवतिनी निपय १ देवक २ सूर ३ सुलभ ४ विद्युमभ ५ इहाय द्विधा विभजती २ तस्यययेयइती २ अत्रेय विभजयोअनाविग्रविचित्र
 कटपवनपोर्णं येषदेनविचित्रकटपवत पूवतः इत्यादिचित्रकटप परिपतः इत्यादेयकुलपवइतीइति इहावपपाविममोदिययिर्निमएकैककृपाम् द्विभागी
 करवत यइत्याति आत्रासरादेवकठवतिमिदतरांशोत्या कलिनामध्वैरापूर्वभावा २ भद्रगालवननेरुपयमयमयोः इयुती २ मदरपयंतद्व्याभ्या योजनाभ्याम

मसूत्रेनभाए एत्यत्र मह एगे सीतुंश्चादीयेणाम टीके प० ? चउसठि जोश्यागाइ श्यायामत्रिस्कजेण, दोखि
 थिउत्तरे जोश्यागसए परिकेपेच, दोकोसे ऊसिए अलतातुं कइयइरामए अच्छं । सेसतचेव वेइश्या वणसठ
 मूमिमोग नवण सयगिज्ज छठेाश्या भाणिछहो ॥ तस्सण सीतुंश्यायककुलस उत्तरिहिण तारणेण सीश्या

नयतानि विचिद्विगेयान परिकेपेच, अथ एय कुलवक्तव्यतामेतव्या यावसोरख । तस्य सीतादाप्रपातकुलस्य बहुमध्यदेशभागेऽय मशानेक
 सीतोदीवीया नासाद्वीयाः प्रकाशः ? अतः पष्ठियोजनाभ्यायानधिक्यमाभ्याम्, द्वेय नरेयजमयते परिकेपेच, द्वीकोगयुष्कितोपलान्तात् सयय
 रयमप निर्मल सीतादा भाषानदी चित्रा चेहं पछंहे तिए भाटा एक भीतोद प्रपात कुलनामे फुइअं ध्यारिसें असी ५०० योजन लायपणं पोइल
 पर्बे पभरस अठार १५ १८ योजन काशक ठका परिधिपहं निगल इम कुइनी यत्तव्यता काखयी पूर्वमीपरं यायत् तोरखलनें । तेइ सीतोदा प्रपात

संप्रामा सीतोदानेयोद्विष्टौ क्रोधासरासमित्यर्थं तेषामपि साधिमनुष्यो परावृत्तासती विद्युत्प्रभ यत्तस्कारपर्यंत नैऋतकोष्णगतक्रुगोपकगिरिमधोदारयि-
संप्रामा सीतोदानेयोद्विष्टौ क्रोधासरासमित्यर्थं तेषामपि साधिमनुष्यो परावृत्तासती विद्युत्प्रभ यत्तस्कारपर्यंत नैऋतकोष्णगतक्रुगोपकगिरिमधोदारयि-
संप्रामा सीतोदानेयोद्विष्टौ क्रोधासरासमित्यर्थं तेषामपि साधिमनुष्यो परावृत्तासती विद्युत्प्रभ यत्तस्कारपर्यंत नैऋतकोष्णगतक्रुगोपकगिरिमधोदारयि-

महाणहं पयूठासमाणी देवक्रुण एजोमाणी २ चित्ताविचिह्नक्रुण पवण निमठ १ देवक्रुण २ सूर
३ सुलस ४ विजुष्यभ ५ देहेषु दुहाविमयमाणी २ चउरासीए सलितानहस्सेहि व्याजरेमाणी
२ नहुसालवण एजोमणी २ मरपवह्यदेहि जैअणेहि अउपसा पञ्चत्यमानिमुही व्यात्रहासमाणी २
अहेविजुष्यभक्ताकारपह्य दालइत्ता मरस्स पवयस्स पञ्चत्यमेण अथरविदेहवास दुहाविमयमाणी २

अनय अ०, योपदेव, वेदिकायनसक नूनिभाग जवनयनीपायोस भवितव्या । तस्मा सीतोदाप्रपातकुहस उत्तरखेन तोरखेन सीतोदा
महामदी प्रव्युठासती देवक्रुण इत्युक्ती, चित्रविचित्रकूटी पर्वती निषपदेयक्रुणसूखसुखसविद्युत्प्रभद्रहासद्विधा विमजन्ती चतुरांगसिभि
सलिलानहस्सी रोप्येमाणा भद्रशालयमसीयुती मरपरवतं द्वाभ्या योजनमभ्याम संप्राप्ता पश्चिमाभिमुखी अयुष्मासती अथो विद्युत्प्रभवस्कार

कुहने बहु मध्य भाग विचित्र इवा मादो एक सीतोदा द्वीपनामे द्वीपश्च । साउसठि ६४ योजन लावपत्तौ पोटस पणं - असे ये २०२ योजन परिधि
पणं ये २ कोस ऊचो पाणोचो सर्वं वज्ररज्ज्वय निर्मलं योप तिभज आणयो, वेदिका यनपठ नूनिभाग अयं पूयलोपरि जाणिया ।
ते सीतोदा प्रपात कुहनं उत्तरदिशि न तोरणां सीतोदा महामदी नीकली यको देव कुरुक्षेत्रमे प्रायती, यको चित्र विचित्र एव पयसवति निप-

परिज्ञेयं एव मूत्रेऽनुक्तमपि करणवशात् किञ्चित् साधितत्वेन द्वौकोशौ जल दुःखं सर्ववज्रमयः अशुः शेषमुक्तातिरिक्तं गङ्गाद्वीपप्रकरयोक्तं
मयस्य । न च किमेतदस्मरस्वार्थं मामनोनिश्चयति । वेदिकावतस्तद्वैविध्यागमवमयमीयाभिवाच्यानि । अक्षसूत्रे विभक्तिलोपः प्राकृतत्वात् अथय
गीतोद्वीपस्य गङ्गाद्वीपवत् सञ्चितव्यवति । अथयमेवयोपिमुपयाति । तथाह । तस्मिन्सीतंअप्यवायव्यादि । तस्यगीतोदाप्रपातकुलस्य श्रीतरा
देनोरवेण श्रोतान्मदानदी प्रज्जुगुप्तो देवकुल इत्युक्ती २ गच्छन्ती २ अत्रमूत्रे एकवचन आकाराभात्पञ्च प्राकृतत्वात् विषविचित्रकटौ पर्वतो
पूर्वापरकुलवनिनी निपय १ देवकठ २ मूर ३ सुलन ४ बिगुप्रम ५ इहाय द्विषा यितकती २ तस्मिन् यवती २ अथेय विभ्रागयोजनविषविचित्र
कुटपयनचोर्नोय्यदनेनोचित्रकटपयत पूर्वतः कृत्वाविचित्रकटपयतिमतः कृत्वादेवकुलपयवती इति इहायपथापिसमग्रेविचित्रंनएकैककृपान् द्विभागी
करयन पश्यन्ति आत्रातरालेदेवकठवनि निघातगोत्या सज्जितासुखैरापर्यन्ता २ भद्रयालवननेरुपयनवनयोः इत्युक्ती २ नदरपर्वतद्वाम्भां योजनास्यान

मसूत्रेनभाए एत्यत्र महं एगे सीतंआदीयेणाम दीवे पं० ? चउसठि ओत्थुणाह आयामत्रिस्कनेण, दोखि
विउत्तरे जोत्थुणसए परिस्केवेण, दोकोसे ऊसिए जलताउं रुह्वहरामए अक्कं । सेसतचेव वेहस्य वणसक
भूमिभांग जत्रण सयणिज्जा छठ्ठास्य भाणिछल्लो ॥ तस्सण सीउत्थुप्यथायकुलस्स उत्तरिखेण तोरणेण सीत्था

नयनाति विचित्रिद्विगेपान् परिकेपेय, अत्र एव रुहवत्तत्प्यतानेतव्या यावतोरात्र । तस्य सीतादाप्रपातकुलस्य बहुमध्यदेशभागेऽत्र महाभेकः
सीतोदेद्वीपा साग्राद्वीपः प्रकृतः ? चतुः पट्टिवाजनास्यामानविक्रमाभ्याम्, द्वेयुत्तरैर्योजनयत्ने परिकेपेय, द्वौकोशायुच्छित्तोजलान्तात् सयव

रवाय निमज्ज सीतोदा मादानदी जिह्वा वेहं पछेहं तिहा मोटा एक सीतोद प्रपात कुलाने कुहलं व्यासिसे असी ४८० योजन सायपखं पोहल
पखे पकल्लं एउर १५ योजन वायक ऊहा परिधिपखे निगहा इम कुहनी यत्तव्यता नाखरी पूर्वसीपरं यावत् तोरकल्ले । तेह सीतोदा प्रपात

संयमं तु हरिश्चन्द्रा इवावसेय । अथास्याजिह्विकास्वरूपमाह । सीतुश्चाप्रत्यादि उत्तानार्थ । नवर सापानेन चत्वारिपोजनानि हरिश्चन्द्राजिह्विकाद्विगुण-
 त्वात् पञ्चांगयोगानि विक्रमेन हरिश्चन्द्राप्रबलतो द्विगुणस्य सीतोदाप्रवहस्यमातव्यत्वात् । एव या इत्यमपि पूर्वजिह्विकालो द्विगुणमवसेय । अय
 कुसुस्वरूपमाह । सीतुश्चावमहाशक्तिरितिहत्यादि । एतन्वमित्यादि । अत्र कुठस्य योजनसख्या हरिकुठतो द्विगुणयोगावमविक्रमत्वात् त्र्यपिकेहेगते
 स्वरूपमाह । सप्तवमित्यादि । अत्र सीतोदाद्वीपः आयामविक्रमाभ्यां ननु पक्षिपोत्रमनि पूर्वमदीदीपतो द्विगुणयोगावमविक्रमत्वात् त्र्यपिकेहेगते

एत्यगमहएगा जिह्विका ५० ? चत्वारिजोश्रुणाइ श्रोयामेण, पक्षासजोश्रुणाइ विरक्रमेण, जोश्रुणवाहसे णं,
 मगरमहविउहुसठाणवठिआ सव्वग्रहरामई श्रच्छा । सीउश्रुणं महाणई जहिपवठई एत्यण मह एने सीउ
 श्रुप्यवायकठेणाम कुठे ५० ? चत्वारिश्रुसीए जोश्रुणसए आयामविक्रमेण, पक्षरसश्चठारे जोश्रुणसए
 किञ्चिद्विसेसूणे परिस्केवेण, श्रच्छे । एव कुठवत्तवया णेच्छा जात्र तारणा तस्सजसीउश्रुप्यवायकठरस वहु

तितेन यावत्सातिरेकचतुर्थोजनवृत्तिकेन मपासेन प्रपतति । सीतोदा महाजदी यत्र प्रपतति, अत्र महत्येकाजिह्विका प्रपत्ता ? चत्वारिपोज
 नान्तापानेन, पञ्चांगयोगानि विक्रमेन, योजन वाहुत्येन, नकरगुणवित्तसंस्थानवस्थिता सववज्जगयी श्रद्धा, सीतोदा महाजदी यत्र प्रप
 तति, अत्र महत्येक सीतोदाप्रपातकुरह तादा कुरह प्रपत्ता ? चत्वारि अंगोतिर्योजनयानानि आयामविक्रमाम्यान् पक्षदण अष्टादशपोज

इत्तर योजन व्यापारे एक सीत ३५-२१ योजन एते दुगणीसीयो भाग योजन एकनो वत्तर साहसी पक्षस ऊपरि, अर्धे में माटा चक्राना मूय मरीवद
 यावत् प्रापक अपिक व्यापारे ४०० योजन प्रपासई इहे पठई, सीतोदा सजानदी जिह्वायी पठई तिहा सीती एक जो जि प्रयासिकपद्धे अपारि
 से ४०० योजन लायपद्धे पक्षास ५० योजन पोइलपर्ये एक १ योजन जाकपद्धे माटा नगर मटम मुपविकीणे इह ते सम्पाते सस्थित ते सर्व यज

योगतत्त्वद्विधाभिप्रेतं पदोक्तं इत्यादि प्राग्वत् । निरिगतयोपपत्तिस्तु योऽत्र शब्दस्मादृशतद्वाच्यत्वादिरेव योऽत्र प्रमाणं विषयव्यासाद् द्विसप्तत्य-
 योजनप्रमाणे प्रद्वयार्थोऽप्यतीते शब्देऽहं कृतं भवतीति निगमयन्निवेदितं श्रुतं । एवमित्यादि । एवमित्युक्तप्रकारेण यैव हरिकाभायावत्कथं ता यैव ह-
 रितीपिसद्वापदा नेतव्या । जिह्विकाया हरिकुलस्य हरिद्वीपस्य भवस्य च तादेव प्रमाणाः हरिकाभाप्रकारणोक्तमयमेव । अर्थोपि हरिद्वीपनामोपाख्य ।
 अत्र वाच्यत्वं दवाप्य साक्षात्प्रमाणं सत्त्वं हरिकाभाप्रकारवच्यमेव । अथास्माद्याउत्तरं नदीप्रवाह इति ताभाह । तस्य च तिगिह्विदृश इत्यादि । व्यक्त निरिग-

सहस्रं हि समगा पुरित्यमलवणसमुद्रं समप्येहं । तच्चेत् । पचहेतुमूलं पमाणं उल्लेख्य जौहरिकता ए जाव
 सपरिस्फुल्लं ॥ तत्सप्त तिगिह्विदृश उत्तरिष्वेण तैरनेन सीतं महांसु पयूहासमोणी सप्तजोऽख्येण
 सहस्राद् चत्वारि एगधीसे जौख्येण एगच एगूगधीसहस्रं जौख्येण स्व उत्तराभिमुखी पञ्च एगगता
 महयाग्रहं महपयज्ञेण जाव साहरेगचउजौख्येण सदेण पयोएण पचक्रहं । सीतं पमाणं महान् जन्तु पचक्रहं,

प्रमाणं जौषं मखितं, यावदप्राप्तं दारयित्वा पदपवागस्तत्तितावत्तैः समया पीरस्य सवत्सपुत्र समुपसपति । तदेव प्रवाहे च मुख
 भूलेन प्रमाणं मुद्रेचय पत् हरिकाभायाः, यावदुत्तरं सवत्सपुत्रस्य उत्तरादेन सीतोदा महानदी प्रमुखास-
 ती नदीयोजनप्रमाणं चत्वारि एगध्यानि योजनशतानि एक वैकोमिगतिमात्रं योजन उत्तराभिमुखी पचतेनमत्वा महता घटमुखप्रव-

इमं हि हरिकाभासी वत्सव्यता कही तेह च हरिसलानी पञ्चाशिधी । लोभिन्नु कुरुमो द्वीपनो मयननु तेह प्रमाणं अर्थपणि जाखिरी । यावत्
 तेहं जगती मेदीनें खप्य ५५ हजार नदीय सजित यकी पुर्वेदिशिना खयण समुद्रमादि प्रलं तेह प्रमाणं मुप मुलाह प्रमाणं योऽहुतपयो कहुप
 या जं हरिकाभासी तेह च प्राणपु । यावत् वेदिना पून सजितं, तेह तिगिह्विदृश उत्तर दिशिनें सीतोदा महानदी मीकलीयकी सात ७

स्वारि त्रिवेद्याप्रतिरूपकाणि प्रकृतानि ? एवमित्यप्रकारेण प्रत्यक्षं क्रियाकारणं यावच्छ्रद्धोऽप्रकारस्तथाप्यऽव्यय तेन यावत्परिपूर्णां यैव महापट्टा
 द्रष्टव्यं यत्कथ्यता आयासविश्वस्यविहीना वैयतिगिच्छिद्रस्यकथ्या । एतदेव व्यस्त्याश्रयते । तदेव महापट्टाद्भगवत्तमेव पट्टाभा य
 त्तिवेवोक्तप्रज्ञाना प्रमाणा एककोटि विंशतिशतपञ्चाशत्सहस्रैकयतयिगतिरूप । अन्यथा ऽप्रपट्टानामायासविश्वजस्तुप्रमाणस्य महापट्टाद्भगवत्पट्टे
 स्यो द्विगुणस्त्वेनविरोधापातात् द्रष्टव्यं प्रमाणमुद्धेधरूप बोध्यं । आयासविश्वभयोः पृथगुक्तत्वादिति । अयस्तिगिच्छिद्रस्यवाच्यः सचैव । सेकेण्डे
 ख जने ? एवंबुद्धं तिगिच्छिद्रे २ इत्यादि प्राक्सूत्रानुसारेणवाच्य । यावत्तिगिच्छिद्रवर्त्तमानं सत्पत्तादीनि पृतिश्रायापित्य परिपालयति । सेते
 वदंख इत्यादि प्राग्वत् । अपासाद्यावच्छिन्नमदी प्रवर्तति तानाह । तस्मिन्निच्छिद्रस्य दासिणान्येनतोरपेन हरिमास्त्री हरि
 चिह्निकापरंपराया महामदी प्रसूतासती तस्योक्तसहस्राणि सत्त्वारिण योजनगतानि एकविंशतानि एकविंशत्यधिकानि एक्य एकानविगतिभाग

एगुणघोसइत्ताग जो।अनसं दाहिणाभिमुहो पक्षगगता महाघटमुहपर्वत्तएण जाय साइरेगचउजे ।
 अणसईएण पवाएण पवठई । एय आचेव हरिकताए वत्तहा साचेव हरीएसावि णेअहा । जिस्सिआए
 कुठस्स दोवस्स जजगदस तंचवप्पमाण अठ्ठीयि जाणिअह्मा, जाव अहेजगई दालइत्ता ठप्पसाए सल्लोस

स्ति एकविंशतिपात्रयतानि एकैव एकोनविंशतिभाग योजनस्य दक्षिणाभिमुखी पर्वतेभगवता महाघटमुहपर्वतंतेन यावत् सातिरेकेण
 योजनयतिक्षेत्रं प्रपातेन प्रपतति, एय यावैव हरिकास्तायावत्कथ्यता साचैवहरिताया अपिनेतया । जिहिकाया कुण्डस्य द्वीपस्य भगवत्स तदेव
 दक्षिणदिशिने तारवद्द हरिमुखा महामदी नौकली यको यात द्वाार योजन एयारने गत वीस ७४ २१ योजन अने एक त्रयोसीयो ज्ञाग यो
 जमनी दक्षिण साहसी पयत ऊपरि जने मोटा पट्टाना मुप्यं सरीयं यायत् कार्क अथिकेरा एयारि से ४००० योजन प्रपाते करोने ऐहं पठेत्ते ।

[illegible]

द्विसि चत्वारि तिस्रोबाणपठिरुयगा प० ? एव जाव ध्यायामाथरु नविष्णुणा जाचेव महापउमदहस्स वसुधया साचेव त्रिगिच्छिदहस्सत्थि वसुधया तचेव पउमसुहव्यमाणं छठो जाव त्रिगिच्छिदयाइं धिइंश्चइत्य देवी पच्छिंभवमच्छिदया परिवसइं । सेएणठेण नो० । एव युसइं त्रिगिच्छिदहे २ तस्सणं त्रिगिच्छिदहस्स दोस्सि पिप्पेण तारणेण हरिमहाणइं पध्ढासमाणी सप्तजंत्थणसहस्साहु भत्तारिच्च दक्काभीरे जेत्थणसए एणव

चतुर्दिशि चत्वारि त्रिवेपानमतिक्रमकाणि प्रपञ्चानि ? एव यावत् तिगिच्छिद्रदश्यानि, धीशऽत्रदेवी बम्बापगण्डितिका परिरुन्ति । अयकेना
 र्पेन मदत् । एयमुच्यते, तिगिच्छिद्रदश्यानि, यावदायान विरुम्भाविहीभायादेव मयापट्टदश्यापकृत्यतो, सुषैत्र तिगिच्छिद्रदश्या
 विवक्तव्या । तदेव पट्टदश्यास्य अर्थः ॥ तस्य तिगिच्छिद्रदश्या द्वाविक्वायेन तोरणेन हरि मयानदी प्रष्टुङ्गासतो समयोगेन सहस्राणि घत्या

उत्तर इति चेत् पीरुसो स्मारि इच्छार ४००० योजन साय पर्ये नै इच्छार २००० योजन पोइलपये वय १० याजन उइपये निमल सुइलो सुपागय हें तट । तेइतिगिछिद्रहनें स्मारिदिशि स्वार त्रिसोपान पगयासीछा हें । इन मायत् सायपये पोइलपये यिना नेइ जिस महापट्टइधमी धकव्य- ता पूर्व कही तेइत्र तिगिछिद्रहमी पछि वक्तव्यता कहयो तेइत्र कसलनु प्रमाय आबयो । छये पणिनाणयो यायत् त्रिशा चका कमल तिनि खी सरीपा छइ भूतिनामा देवी इहा पत्वोपमनें छाउपइ यसेंछइ, तये अर्थ हे गीवण । इनकहीइ ते गिछिद्रह एइयुभासे । ते तिगिछिद्रहइ

त्वारि त्रिसोपाप्तप्रतिरूपकाणि प्रकृतानि ? एवमित्यप्रकारेण प्रत्यक्षं केनियमाद्ये यावच्छ्रुतेऽत्रकारकं यथाप्यऽव्यय तेन यावत्परिपूर्णा येन महापट्ट
 द्रष्टव्य यत्कथ्यता आयासविफलमिदिना सैवविनिश्चिद्रहस्यवत्तया । एतदेव व्यसमाशाघटे । तदेव महापट्टद्रवगतमेव पट्टाना घृ-
 तिदेयोक्तम्यानां प्रमाद्य एककोटि विग्रतिमहापण्याशस्यैकशतयिगतिरूप । अन्यथा उपपट्टानामायासविफलरूपप्रमाद्यस्य महापट्टद्रवगतपट्टो-
 म्यो द्विगुणस्त्वेन विरोधापातात् द्रष्टव्य प्रमाणमुद्वेयरूप बोध्य । आयासविफलमयो पूयगुणकत्वादिति । अथस्तिगिच्छिद्रहस्यवाच्यः सचैव । सेकेषु
 च जने ? एवमुच्यते तिनिश्चिदे २ इत्यादि प्राक्सूत्रानुसारेणवाच्य । यावत्तिगिच्छिद्रहस्यार्थानि उरपलादीनि घृतिस्त्रात्रापित्य परिपालयति । सेते
 षु च इत्यादि प्रायेण । अथास्माद्यादिविद्येनमदो प्रवर्तति तामाह । तस्मिन्निच्छिद्रहस्य दासिषान्येतोरखेन हरिनाम्नी हरि
 विवितापरपर्याया महागदी प्रयुङ्गसतो सप्तयोजनसहस्राणि चत्वारिण पाञ्चमगताभि एकायिगताभि एकविंशत्यधिकानि एकच एकानयिगतिभाग

एगूगवीसहस्राणां लोक्ष्णंरस दाहिणाभिमुहो पञ्चएगगता महयाघटमहपर्वस्तएण जाय साहरेगवज्जो ।
 क्ष्णसहंएण पवाएण पवळई । एव जाचेव हरिकताए वत्तहया साचेव हरीएसवि णेक्षुह्या । जिस्मिअए
 कुरुत्त दीवत्त नवणत्त तच्चवप्पमाण क्षुणीवि नाणिअह्या, जाव अहेजगई दालहत्ता ठप्पखाए सल्लोस

रिच एकयिगानियोजनयतानि एकच एकोनविंशतिभाग योजनस्य दासिषाभिमुखी पर्वतेनगत्वा महापट्टमखप्रवर्तितेन यावत् सातिरेकेण
 मोचनयसिफल प्रपातेन प्रपतति, एव याचेव हरिकान्तायावत्कथ्यता साचैवहरिताया अपिनेवत्या । किमिहाया कुण्डस्य द्वीपस्य भवगम्य नदेव
 दन्तिदिमिने तोरणह हरिमला महानदी मीकली यक्षी भात हजार योजन पारसे एक बीम १४ २१ योजन अने एक सगोसीयो प्राग यो-
 जननो दक्षिण साहसी पवत ऊपरि बर्हने मोटा पडामा पुर्ण सरीपे यावत् कार्बक अधिकेरा प्योरि से ४००० योजन प्रपाते करीने हेठ पळेले ।

निमग्नहस्तादि । छात्र यावत्पुत्रात् श्यालिङ्गपुत्रादिपक्षकवक बोध्य । अथ द्रव्यकृत्यावरः । तस्य बहुसरमसीयस्य प्रुमिज्ञागो
स यदुभयैर्गत्राये छात्रात्तरे सङ्गानेकः तिगिष्ठिः पौष्परनस्तथाभो द्रव्स्तिगिष्ठिद्रवो भाम द्रव प्रसक्तः । प्राकृत्येप्यपरज गदस्य तिगिष्ठिति नि
पातः देगीशमोवा अभ्यतस्यै प्रागनकारेवेति । अथास्यासिर्वैगभेय सोपागादिपर्थनायाह । तस्सखमित्यादि । अस्यातिगिष्ठिद्रवस्य पतुदिसु बन्

द्विसि चत्वारि तिसोऽष्टाणपठिरुवगा प० ? एव जाव स्यायामाधिरुजयिज्जणा जाचेव महापउमदहस्स
 वसुधया साचेव तिमिगिच्छिदहस्सति वसुधया तचेव पउमदहस्समाण स्यठा जाव तिमिगिच्छिदहस्स धिद्विच्छिदहस्स
 देवी पठिद्विचमठिदहस्स परिवसहं । सेण्णठेण नो० । एव युसुहं तिमिगिच्छिदहे २ तस्सर्ण तिमिगिच्छिदहस्स दारिक्
 णिद्वेण तारणेण हरिमहाणहं पवठ्ठासमाणी सत्तजे । स्यणसहस्साइ वत्तारिस्स इक्कणीसे जे । स्यणसए एगव

चतुर्दिशि बत्तारि त्रिवीपानमतिरूपकाणि प्रकृताणि ? एवं यावत् तिनिष्ठिद्रुहवर्थाणि, धीराऽत्रेवी बन्धावमस्त्वितिका परितवति । अथकेना येन मदन्त । एयमुच्यते, तिमिष्ठिद्रुहक्षिनिष्ठिद्रुहप्रति, यावदायान विफल्गविहीनायावैव महापट्टद्रुहअवच्छातो, स चैव तिमिष्ठिद्रुहस्य विवक्ष्यया । तदेव पट्टद्रुहप्रमाण अथः ॥ तस्य तिनिष्ठिद्रुहस्य दादिकाम्येन तोरणेन हरि महागदी प्रणुहावती नमसोजन सहस्राणि यस्या

उत्तर दिशि पोह्ला थपारि हजार ४०२० योजन लाय पवै येँ हजार २०८० योजन पोह्लपखें दश १० योजन ठहरपखें निमल सुहालो रुपामय
येँ भट । तेइतिगिबिट्टरु ज्यार त्रियोपाम पगयालीआ छैं । इस यायत खाजपखें पोह्लपखें धिया जेइ जिम मझापट्टरुपनी वस्तव्य-
ता पूर्व कहौ तेइस तिगिबिट्टरुमी पछि वस्तव्यता कहुवी, तेइस कमलनु प्रमाथ जाणवो । छायै पणिनाथको यायत् तिहा प्रका कमल तिनि
की सरीपा बड भूतिमाना देवी इहा पत्योपमर्ने आउपइ वर्धकर, तेखें अर्थ हे गौतम ! इसकहीइ ते गित्ठिरुए एअमुभानें । ते तिगिट्ठिरुएमइ

रीति स्त्रीचत्त्वचतुषा ग्रेनाद्विद्वत्त्वात् पोहगयोजनसहस्राणि द्विचत्वारिंशन्नि द्विचत्वारिंशदधिकानि अष्टौषयोजनशतानि द्वीष एकोनविंशतिभागी योजनस्य विक्रमेन सप्तद्विंशत्यतो द्विगुणविक्रमनामत्वात् । अथवाहादिसूत्रयथा ॥ तस्मिन्वाहादित्यादि । अत्र यायस्यदात् पादेषपट्टीकायया दुरुते लवणसमुद्र पुत्रा पुरत्यमिन्नाय सप्तसमुद्र ज्ञाय पुत्रादिति पात्य । तस्मिन्पुत्रमित्यादि । सर्वपुत्रयथासारेण व्याख्येय ॥ अथ निपचनेयविशेषैर्धियिनष्टि । अत्र यायस्यदात्त मष्टुसंमत्तावति याच्य उपप्राग्वत् । अथास्यदेयपट्टीकायाग्यस्य यास्यदात्

आहि दोहिष्पृ व्रणसंरुहिं सपरिस्किन्ने । निरसहस्रस्य वासहरपञ्चयस्स उपि वज्रसमरमणिज्जभूमिभागे प० ? जाध आसयति सयति ॥ तस्मिन् वज्रसमरमणिज्जस्स भूमिजागस्स वज्रमस्रदेवाभाए एत्यण मह एगे तिगि छिद्वहेणामदहे प० ? पाईणपईणायए उदीणदाहिणविच्छिणे चत्वारिजोष्यणसहससाइ आयामेण, दोजा आणसहससाइ चिस्क्रमेण, दसजोयणाइ उव्वेहेण, अच्चे सण्हे रययामयकूले ॥ तस्सण तिगिछिद्वहस्स अउ

अवरयदिकाभ्या द्वाभ्याचनसहस्राभ्या यावत्सपरिहित । निपचस्य वषथरपयंतस्यापरि बहुसमरमणीयो भूमिभागः प्रकृतः ? यायदात्रयन्ति शरते, तस्य बहुसमरमणीयस्य भूमिभागस्य बहुमध्यदेशभागेऽत्र तिगिछिद्वहरो मास्त्राहद प्रकृतः ? प्राचीन प्रतीपीनायत चक्षीचीनवक्षिण वि स्तीर पत्त्यारि योजनमस्रंस्त्राणि आयामेण, द्वे योजन सहस्रं निज्जमेण, दशयोजनान्युत्तरे चन, अच्छः अस्सोरजतमयकूल । तस्य तिगिछिद्वहस्य

साम्रा प्राग याजगना परिपपत्ते, कषकने सत्याण सस्थितत्वे । सर्वतपनीय राता सुवर्णं मयत्ते निर्मल ये पासे वेपथ्यवर वेदिकाय अने जे यनपद करीने सचित ते भीपयमाभा अपपर पर्यंत अपपरि पल्लु समो रमणीक भूमिभागते यायम् देवता येसठ अइ, यवत्ते । तेइ यदुससरमणीक भूमिभाग ने बहु मध्य भागे समेविधि इहो मोटो एक तिगिछिद्वहणने ब्रह्मं । तिगिछि ते कमलमोपराग ते प्रधान द्रष्टे तिगिछिद्वह । पुमे पश्चिमंइ स्तंभ

दुष्टयन्त्राः प्रपुन्यन्ते, यदाह । सत्त्वाद्यमूलटीआकृत्यहस्ती । हरयोविदेहाय पद्मासादित्वावाति । यदिया हरियर्यमाणा छात्रदेव आधिपत्य परि-
याज्यपति सेन तद्योगादपि हरिवदे । अयामन्तरोक्तक्षेत्र नियमादुक्तिस्वामुक्त तां हि समिपयः छास्तीति पञ्चालि । कश्चिन्मत्यादि । प्रशसूत्रव्यक्त ।
प्रशसूत्रे महाविदेह्य ययस्य दक्षिणस्यां हरिययस्योत्तरस्यां पौरस्त्यस्य पक्षोदयपक्षिमाया पश्चिमजलवक्षसपुत्रस्य पूर्वस्या । अत्रान्तरे अमृद्वीपे द्वीपे नि-
यमाभागा ययपरपुत्रैः प्रशसः ? प्राचाभाप्रतीचीनेत्यादिप्राग्यत्, यत्कारियोगमशान्यधुरीणत्वेन सत्त्वादि गच्छतशताम्यद्वयेन मेसयजसमयदेवत्रिगि-

जाश्चणसय दुश्चिश्च एगूगधीसहनाए जाश्चणसस अष्टभागच ध्यायामण ॥ तस्स जीवा उत्तरेण जाव चउण
यद्वं जाश्चणमहस्साह एगच छुप्पन्तं जाश्चणसय दोक्षिश्च एगूगधीसहनाए जाश्चणसस ध्यायामेण ॥ तस्स घणु
दाहिणेण एगजोयणसयसहस्स चउधीसच जौयणसहस्साह तिस्सिश्च छायाले जौश्चणसए णवयएगूगधीसह
भाए जौश्चणसस परिस्सं वेण,, रुश्चगसठाणसठिए सव्वतर्वाणज्जमए अक्खे उभत्तंपासि दाहि पउमययवेह

एपपागदाअमगतानि द्वीबिकीनविश्वतिभागी योजनस्यार्द्धभागचायामेन तस्यजीवा उत्तरदिक् पायवतुर्नयति योजनसहस्राणि एकस्य पदपञ्चाश
द्योजनमग्न द्वीबिकीनविश्वतिभागी योजनस्यायायेनेति । तस्य घणुदं पिण्ठ एक योजनशतसहस्र वतुर्विंशसियोजनसहस्राणि । द्वीविप द्विचत्वार
एगदाअमगतानि मयवीक्षोर्गविश्वतिभागान् योजनस्य परिद्वेयेनेति, रुचक सस्यान सस्थितः सव्वतपनीयमयः अक्खः, उभयोः पाञ्च यो द्वीभ्या प

पादंनपर्वे । सहना याहा पूवे दिशि पविने योम २० हजार योजन एकमो पाससि योजन २०,१६५ यो० अर्धे वै रुगबीसीया प्राग योजनमना छ
ने अद् भाग लायपने । तेरुगी बीयापवे उत्तरदिशि यावत् चतराव् हजार योजन एकतो छप्पन्न छ १ ५६ योजन अर्धे वै रुगबीसीया प्राग एक
योजनमो समता लायपर्वे । तं इतो घणु पृष्ठ दक्षिण दिशि एक १ लाप योजन चउधीस हजार तीमसें तैतालीस १,५३३ योजन अर्धे वै रुगबी

वारक्यगो असुषुषीनविष्टादिक आसक्त्यस्तु निष्कारणप्रकाश नकुलते ऽमास्वस्थ्यादिनेष गतया प्रत्याह । अगुणावभासादिति । केपन ये तासु पूर्व
पत्, गत्यदशाणि शठकण्डा सौहि अतिथे ताः समु स्तेया सज्जिज्ञायाः सदृशाः तन तद्योगाद्वरिण्ये खे त्रमुच्यते, कोपः हरिण्ये न समुद्यद्वा तत्रकेष
न ननुप्योः नृपयवाऽरुणा असुषुषीनमायाः समुद्यत् रत्नयक प्रस्तायावुद्गच्छन् गृह्यते । केपन पद्मयद्येता इति हरयव्यहरयो मनुष्याः साध्यवसानलस
व्या ऽभेदप्रतिपत्तिः सत सद्योगात् खे त्र हरयवति आपदिर्यते, हरयव तद्वर्ष हरियर्षे, यदाप मनुष्ययोगात् हरिशयु खे त्रियर्षे ते तासा स्वभावाद्

मलवणसमुद्गस पञ्चत्यमेण पञ्चत्यमलवणसमुद्गस पुरत्यमेण एत्यग जयुद्दीये २ णिसहेगाम वासहरपह्वए
प० १ पाईणपईणायए उवीणदाहिणविछिये दुहोळवणसमुद्ग पुठे पुरत्यमिस्त्राए जाय पुठे चत्तारि जोस्य
णसयाइ उहुउच्चणे चत्तारिगात्तअसयाइ उव्वेहेण, सोलसजोस्यणसहससाइ छठयवायाले जोस्यणसए दोसि
स्य एगूणवीसइन्नाए जोस्यणस विस्कु मेण ॥ तस्स याहा पुरत्यमेण वीस जोस्यणसहससाइ एगव पसाठ

धिसताः पञ्चमलवणसमुद्गस पुरतः अत्र अन्यद्वीपे द्वीपे निपद्योताम्ना यंपचरपयतः प्रपठः । प्राचीनप्रतीक्षानायतः उदीचीनदक्षिणयिस्तीयः
द्विचालवणसमुद्ग स्पष्टः, पीरान्था कोट्या यायरस्पष्टः, अस्थारियोजनशला । न्युच्य मुसुखेनवत्वारिगव्य नयतामि उद्वेपेन योत्तय योजनसप्त
स्त्राणि सप्तच द्विचत्वारिगानियोजनशलानि द्वीपेकोनविंशतिजानी योजनस्य विषममेण, तस्य वाहा पुंयपद्यिमयोः विगति योजनसहस्रास्त्रिगुणा

केपने उत्तर दिक्षि पूयदिक्षिणा लवण समुद्रने पठिग दिक्षि पठिग विगिता लवण समुद्रने पूयदिक्षि इहा अयुद्दीपनामे द्वीपने दिये निपद्य नान
ई अवपर पयंतखे पूयपदिमदिक्षि लायो उत्तर दक्षिणे पोरको वेदिसे लवण समुद्रने फरस्यो, पूयदिक्षि यावत् फरस्यो, ध्यारिसप जोत्तन उद्वे छप
पव्वे य यारिसे ४०३ गाज उद्वपव्वे हेतो सोल १९ हजार योजन १६ ८ ४२ यो० आउसे ये तासीस योजन अने वे जगदीसीक्षा माग योजनमी

तेन विकटापातीति भावः अरुणायाम् देव आर्पित्य परिपालयति तेन सद्योगादपि सपानामप्रसिद्धः । आह । विसृष्टशान्तकदेव । विकटापातीति भागः
 कथमुपपन्नं नृपते अरुणा विकटापातिवतिरिति तत्कथमुपपत्तकविष्य आस्मायने शान्तिनादीनामप्यमेवैव नाद्या प्रसिद्धे । इति सामर्थ्याद्विकटा
 पातीति, मुन्यनलवशादापि यतिषु युद्धक्षेत्रविभारादिषु शिरस्यवर्ते विकटापाती हरियर्पे गन्धापातीत्युक्तं, तस्यैव केष्वङ्गिम्य । एव यायद्वि
 क्षम्यादिभिः सेरोरात्रपाती नेतव्या । अथ हरियपनामार्थे विपृच्छिपुः । सेकेकठे कथं त्वादि । प्रसन्नसुखगमः । उक्तसूत्रे हरियर्पे २ केष्वन मन्त्रा अरु

यथाभाह् अरुणेषु इत्य देवे महिहिण एव दाहिणेन रायदाणी जेश्च । सेकेणठेन भते । एव युञ्जते, हरि
 वासे २ गो० । हरियासेन वासे मण्डया अरुणा अरुणगोत्रासा सेत्या सखदलसंखगासा हरिवासेत्य इत्य
 देवे महिहिण जाय पलितयमठिहं ए परिवसहं । सेणठेन गो० । एव युञ्जते हरिवासे २ काहिणजते । जायू
 द्वीत्रे २ णिमहेणामंत्रासहरपहं ए प० २ गो० । महायिदेहस वासस्स दस्किनेणं हरिवासस्स उहरेण पुरत्य

महिहिणः, एव यायद्विषता रात्रपाती नेतव्या, अथ केनार्पेन ज्ञवन्त । हरियर्पे हरिवर्पे । गौतम । हरिवर्पे वर्ये मनुजा अरुणः । अरुणावभासः
 येता । अरुणसंखिकाशाः, हरिवप यात्रदेवो महिहिणो यावत्सोपमस्थितिकाः परित्यजति, अयतेनार्पेन गौतम । एवमुच्यते ॥ कथमुच्यते ? अ
 म्यद्वीपे द्वीपे निपथान्नात्रा वर्येणर पवत प्रसहः ? गौतम । महाविदेहस्यवपस्य दस्किनां हरिवपस्य उतरस्याम पीरस्यलवणसुद्धस्य प-

इग कश्चिद् हरिवर्पे २ नामे यास हे गौतम । हरियप कृत्रने विषे कतलाहक सण्य राता वर्ये रातो काति प्रकाश करे कइ, कसत्माइक शेतेयल
 पेग धोवा मगताइम सत्या धोवा । हरियपमामे इहा देवता मरुत्सिज यावत् यथोपमनी स्थिति यसे छइ । तिसे अर्ये हे गौतम । पूग कश्चिद्
 छे । हरियप २ मास । किरा छे हे भगवन् । जवूद्वीपमे विषे निपथ मामे यवपर पवत छे, गौतम । महा विदेह नामा केष्वने दक्षिण दिशि हरियर्पे

ग्रेप संपूर्ण यत्तयः । सपसामप्रतिभागामासकामस्थितकामस्य तद्वसभायात् । अथास्यैव अस्य विभाजनगिरिमाह । कश्चिदभित्यादि । प्रसन्नसूत्रव्यास्य
उत्तरमूत्रे परितीरे हरिवर्षाणां सङ्गमनद्याः पश्चिमाया हरिकासायामङ्गमनद्याः पूर्वस्या हरिवर्षस्य वर्षस्य बहुमध्यदेशभागे अत्रास्ते विकटापातीना-
मावृत्तैर्नाह्यपवतः प्रप्लवः ? अत्रनिगम्य द्वापवार्थमसिदेशसूत्रमाह । एवमविकटापातिसिद्धवैताख्ययोर्ने क्रियमाणे एव शङ्कापातिनो विक्रमोक्त्यो
द्वयपरितेपसस्यामानां यत्तु व्यासा बहु अयम्यविसार सकाराण्यत्यग्रासावतस्तस्याभिराजधान्यादिसम्यक्, विकटापातिप्रभाणि विकटापातिसिद्धसोपानिप

एव जोसुसमाए शृणुजावा सोर्वेव अपरिसेसे वसुधे । कहिण नवे । हरिवासे त्रियन्नात्रईणाम वहवथ्यह
पहए प० ? गो० । हरीए महाणइए पञ्चत्येमेण हरिकताए महणइए पुरत्येमेण हरिवांसस वज्जमस्र
देसनाए एत्यण विअहावईणाम वहवेथ्यहपहए प० ? एव जोचेव सहावइस्स विस्समुच्चत्तुइहपरिस्केव
सठाणवसावासीअ सचिच विअहावइस्सवि नाणिअहे । गअर अरुणेदेवा पउमाइ जात्र विअहावइ

व्यदेति ॥ कमेदन्त । हरिवर्षे वर्षे विकटापातीनाम्ना वृषवैताख्यपर्वतः प्रप्लवः ? गौतम । हरिताया सङ्गमनद्या पश्चिमतो हरिकान्ताया सङ्गम-
नद्याः पूर्वस्मिन् हरिवर्षस्य वर्षस्य बहुमध्यदेशभागे अत्रविकटापातीनाम्ना वृषवैताख्यपर्वतः प्रप्लवः ? एव एव शङ्कापातिनो विक्रमोक्त्योक्त्येव
परितेपसन्त्यानत्रार्थासक्तः सङ्कात्रविकटापातीनोपि भवितव्यः । नदरं अरुणोदेयः, पट्ठापिपाय द्विकटापातिसिद्धसोपानि, अरुणशङ्कादेया

ति, हरिवर्षे क्षेत्रे बहुमध्यजाग विधि इह विकटा पातीनामे वृत्त वैताख्य पर्यतस्ते । यम जेए शङ्कापाती वृत्त वैताख्यतो विरक्त सपर्यो ऊधपणु, क
प्रपलं परिधि संस्थान यणवीस पूर्व कश्चित्, तेहज सर्व विकटापाती वृत्त वैताख्यने, पाणि क्षेत्रयो एतलो विनेप अरुणनामे देयता अचिपत्ती तिहा क
मन विकटापाती मरीपाळे यणैकरी अरुणनामे इहा देयता माहा अद्वियमयसं के, इम वृत्तिविधि राजधानी गाण्यो । तेस्यद्वि अर्थे दे मगयन् ।

इत्यादि । सप्तजीवाइत्यादि । तत्सप्तधुनित्यादि । भूत्रयमपिष्यत् । अथासस्यरूपपिपृष्टिपुराह । हरिवासेइत्यादि । हरिययंस्वयंपस्य भगयम् ।
 कौटूयस्वाकारमायप्रत्यक्षतारः प्रकृतः १ गौतम । बहुसुपरमबीयो प्रमिभागः प्रकृत । अत्रातिदेयवाक्यमाह । यावत्त्वच्छिभिस्तृतीयोपशोभित एव
 मबीना नृणांमात्रं यर्णी गत्यः स्वर्गोः यदृशं प्रविठय्यः पदभरवेविकामुसारंरोत्यय । अत्रलगाययस्वरूपनिरूपणमाह । हरियासेणमित्यादि । क्षेत्र

पञ्चत्यमित्त्वं छत्रणसमुद् पृष्ठे अथजोअणसहस्साइ चत्तारिअ एगबीसे जोअणसए एगचएगूणवीसईभाग
 जोअणसस विक्खनंण । तस्स वाहा पुरित्थिमपञ्चत्थिमेण तंरसजोअणसहस्साइ तिसिअ एगसठे जोअणसए
 छत्र एगूणवीसइभाए जोअणसस अठ्ठभागच अयोमिण ॥ तस्स जीवा उत्तरेण पाईणपईणायया दुहाल्लयण
 समम् पृठा परित्थिमिवाए जाव पृठा तेवत्तरि जोअणसहस्साइ णवयएगूत्रेरे जोअणसए सत्तरसयएगूणधी

सु १ एव यावत्पाद्यात्या काट्या पाद्यात् लवणसमुद्गपट, अथो योबनसइस्त्राणि वत्सारिच एकयिथानियोजनयतानि एक वैकोनविशति
 भागं योजनस्य विफलं न, परकया हा पूयपविमपो स्योदययोजनसइस्त्राणि । श्रीणिच एकपसति योजनयतानि पटवैकोनविशतिभागान्
 योजनसपाहुंजागवापाविनेति, तस्यबीवा उत्तरतः प्राचीनप्रतीचीनायता द्विषाभयसममुद्गपृठा पूर्वपाकोट्या पीरस्त्य लवणसमुद्ग स्पृष्टा

बीस ८४ २१ योजन अने एक उगबीसीउ भाग याजननो यतलो पोइलपण्ण । तेइना बाहा पूर्व पचिम दिशिउ तेर १३ इकार योजन त्रियइ
 स १ एकमठि १३ ३ ६१ योजन अने छठगणिबीछा भाग योजनमा अमुं भाग यतलो लांयपवे । तेइमी जीवा पण्ण उत्तरदिशि पूर्व पचिम दिशि
 लांयी से अइठे लयण समुद्गरस्यात्ते, पूर्व पचिम यावत् परस्योळे, वेधुत्तरि इजार योजन नमसे एकोत्तरि योजन ३३ ए ३१ यो ७ ७ भाग अने
 सत उगबीसीआ भाग योजननो अने अट्ठे भाग यतलो लांयपवे । तेइनु धनुनपृष्ठ दक्षिणदिशि चतरासी ८४ इजार योजन अने सोल ४० १६ यो

मन्त्रे महाहिमयान्धपरायणतः शुद्धहिमयधूपैरपर्वतं प्रविधाय प्रसीत्य शुद्धहिमयधूपैर्येत्यर्थः योगभाषाविचित्रस्यान् आयाभापेक्षया दीर्घतरक
युय उक्त्याद्यपेक्षया महत्तरकएवेति । आयाभा महाहिमयान्धपरायणतः पक्षोपमस्त्यक्तं परिवसति । शुद्धेष्वायामोक्षत्येत्पादावेक्यद्रव्यः समा
हारादुक्त्याः । अपरहित्यपनामकपौवसरः ॥ कश्चिद्विधं नैते ? अथु द्वीपे २ इत्यादि । व्याप्त । नवर, छापी योजनमहज्जाणि चत्वारिध योजनगतानि
युक्त्वियत्राणि एकैकोनियोजनमभाग योजनस्य विष्कम्भेन महाहिमयतो द्विगुणविष्कम्भकतादिति । अपुनास्पयाहादियमहा । तस्मद्याहा

पणिहाय स्थायामञ्चतुष्टैहबिस्कमपरिकेयेण महतराएचेय दीहतराएचेय महाहिमवतेषु इत्य देवे महिहिउ
जाय पलिहयमठिइएपरिवसई ॥ कहिण भते ! जम्बूद्वीवे २ हरिवासेणामथासे प० ? गो॥ णिसहस्स वास
हरपह्वयस्स दरिक्केण महाहिमयतस्स वासहरपह्वयस्स उच्चरेण पुरत्यिमलवणसमुद्रस्स पञ्चत्यिमेण पञ्चत्यि
मलवणसमुद्रस्स पुरत्यिमेण एत्यण जम्बूद्वीवे २ हेरिवासेणामथासे प० ? एव जाव पञ्चत्यिमिस्साए कौढीए

यंतः शुद्धहिमवन्त यपपरपर्वतं प्रविधाय आयाभायत्वाहुपविष्कम्भपरिकेये दीपतरक एव महत्तरकएव, महा हिमयान् वात्रदेवो महर्षिको
पावत् पक्षोपमस्त्यक्तः परिवसति । क्वमरुत । जम्बूद्वीपे द्वीपे हरियवेनाम्नातये मध्यतः ? गीतम् । निपपस्य यपपरपर्वतस्य दक्षिणतो महाहिम
वतावपपर पर्वतस्य उत्तरस्मिन् पीरस्त्यक्तवणसमुद्रस्य पश्चिमे पाथात्यक्तवणसमुद्रस्य पूर्वस्यान् मज्जजम्बूद्वीपेद्वीपे हरियवे नाम्नातये मध्यतः

स्वर्गवन्त यावत् पक्षोपमानी स्थिति वसइ उह । किंशं रे भगवन् । जम्बूनामा द्वीपमे यिये हरियय क्षेत्रमी यत्कथ्यता कष्टदे ये गीतम् । निपपणा-
मा यपपर पर्वतमे दक्षिणदिशि महा हिमयन्तामासा यपपर पर्वतमे उत्तरदिशि पूर्व दिशिमा लवण समुद्रमे पश्चिमदिशि पश्चिमदिशिमा लवण समुद्रमे
पूर्वदिशि इहां जम्बूद्वीपनामा द्वीपमे यिये हरिययनामे क्षेत्र छे, इम यावत् येदिशि पूर्व पश्चिमे लवण समुद्र करणीदे शाठुं हकार योगन प्यारसे एक

५३. **महाहिमयते** नि । महाहिमयति वर्षधरपृष्ठे भगवान् ? कतिक्षूटाणि । गीतमेत्यादि । स्रस्त्रगम कूटाना मानार्थस्य सिद्धायतन
 टयमध्यमाह । महहिमयति कूट रोहितानदीसुरीकूट ह्रींसुरीकूटं हरियपयसिकूट वैशूर्यकूटतु सद्रथमयत्यात् म-
 कूट महाहिमयदधिपृष्ठकूट भैमवतयति कूट
 नृसिकृत्वाञ्जेति । एवंमिति कूटानामुच्चत्वाविनिर्वायतनप्रभावाभाय अर्थादिततस्थानिमाय यथास्य महर्षिकृत्य यत्र रात्रधान्य त्वातमयं अत्रा
 पिवाप्य कौटले नामविपयौसय देवाना राजघामौर्णाञ्जेति । माप्रतनप्राहिमयतो नामार्थं निरूपयन्नाह । मेकैकते अनिन्यादि । व्यक्त भवर भूत

हिमवतण भते । वासहरपछए कईकुहा ५० ? गो० । अठकुहा ५० ? त० सिधाययणकुहु ॥ १ ॥ महा
हिमवतकुहु ॥ २ ॥ हेमअयकुहु ॥ ३ ॥ रोहिअकुहु ॥ ४ ॥ हिरीकुहु ॥ ५ ॥ हरिकतकुहु ॥ ६ ॥ हरियास
कुहु ॥ ७ ॥ वेरुलिअकुहु ॥ ८ ॥ एवं चुछहिमवतकुहाणा जाय वत्तवुपा साचेयणेअव्हा । सेकेणठेण भते!
एवं युच्चई, महाहिमवते वासहरपछए २ गो० । महाहिमअतेण वासहरपछए चुछहिमवतेण वासहरपछए

[illegible]

साकूट ४ श्री देवी कूट ५ हरिकाम्ता कूट ६ हरियये कूट ७ वीरुय कूट ८ वृषभुज क्षिप्रययता पूर्व कृष्ण तेरुज क्षिप्रययि जा-
यवी तेकिण सपे दे भगवन् । इमकहीव ठव माहा क्षिप्रयन्त वपर पयत पयत मर्या, छे गीतम । मर्या प्रिमखन्त नामा यवपर पयत पुन्न क्षिप्रवन्त
वपरपर पवत छात्री कायपणें लवणणें परिधिपण करीने । छतित्रये माटीठण दीपंशायो छे, मर्या क्षिप्रवन्त नामे इपुं देयता मोट्टी

२ क्रमेण २ प्रतिपद्यते समुद्रमवेति शब्दे
सुनीयानि चोपपन्नानि विद्वज्जनेषु पक्षयोक्तानि (सुहृदेभ्यः) तयोः पाद्ययोर्द्वार्या पट्टयत्वेदिकाभ्यां द्वाभ्याप यणपञ्चभ्यां सपरिविष्टाः । अथैतस्यकु-

णं हारिकता महागङ्गे पयूढासमाणी हरिवासवास एज्जोमाणी २ त्रिच्युदावद बहुवैश्वरु जोश्रणेण श्रुसे पसा
पञ्चत्यमात्रिमुही श्रावत्तासमाणी हरिवास दुहाविजयमाणी २ छप्पणाए सलिलासहस्सेहि समग्गा श्रुहेजगइ
दाउइहा पञ्चत्यमेण छत्रणसमुद्द समप्येइ ॥ हरिकताण महागङ्गे पवहे पणवीस जोश्रणाइ विस्स मेण,
श्रुद्धोश्रणा उव्वेहेण, तयागतत्तचण मायाए २ परिचट्टमाणी २ मुहमूले श्रुद्धाउज्जाइ जोश्रणसयाइ विस्स
मेण, पचजोश्रणाइ उव्वेहेण, उचत्तपासि वोहि पउमत्तवेइश्रुद्धि दोहिश्रु वणसहेहि सपरिविक्ता ॥ महा

विक्तापातिन युनवेताश्रयपर्वत, यावनेना समस्तं पश्चिमाभिमुखं आयुतामती हरिवर्ष द्विपा विभजतो १ पदपञ्चशस्त्रलिखारक्षकैः समपा क्र
पोऽगतौ दारयित्वा पाविनात्यलथकमुश्रु मनुष्यपति ॥ हरिकान्ता महागङ्गी प्रवासे पचविशतियोजनानि यिक्कमेण श्रुद्धोश्रणसमुद्द चैव रादल
त्तर गात्रया परियदमाना मूलमूले श्रुद्धयतीयानि योजनयतानि यिक्कमेण पययोक्तान्युद्दे चैव, अथपो पाद्यपो द्वाभ्या पट्टयत्तरेदिकाभ्यां द्वा

महीपूराती ० पक्षी इहं अगती भेदीर्ने पयिमवि। ग मयस समुद्रर्से भलइर्से । हरिकान्ता महागङ्गी द्वादशको भोजलता प्रवाह पचवीस योजन
पाएण पर्जे । तद योजन ३ ऊपर्से ॥ तिसारपक्षी मावा १ अमुक्कमे योजन २ प्रति एकेक पासे धीस २ पनूप इमल देपार्से ४० पनूप मयली २ यकी
मुपमूर्जे समुद्र मयेनर् अतीर्ने २५० योजन मोरल एवे पाय से योजन ऊउपल्ले येपासे ते पट्टवर वेदिकाइ वे पणपहे करी मीटीहे ॥ महा श्रुनवत्ता
पागा हे भगवन् । यपेपर पयतने विदे केवशा कूटवे । हे गीएण । आउकूठ, वे केवशा सिद्धायस कूट १ महा श्रिगसयल कूट २ देमयस कूट ३ रोपि

स्वाभित्ता नदीसङ्घे । समया परिपूर्णा हैसयतः प्रगतीतो द्विगुणमदीपरिधारत्वात् पविनेनमगेन लघुकोदधिसुपेति । सम्यस्याः प्रवाहादिकिय
न्नाममित्याह । हरिकान्तामहत्यादि । हरिकान्तामहत्यादी प्रवाहादहनिगते पञ्चविंशतियोगमिति विष्कम्भेन, अर्हयोजनमहद्वेनेन अतन्तरथ मात्रया

मकुण्डं प० ? दाखिचत्ताले जोश्रुणसए श्यायामविस्क जेण, सप्तअउणठे जोश्रुणसए परिस्केवेण, अच्छे । एवकु
नवसस्रया सद्या णेअह्मा, जाव तोरण ॥ तस्सण हरिकतप्पयायकुंठस्स वज्जमस्रदेसभाए एत्थण मह एगे हरि
कंतदीवे णाम दीवे प० ? वत्तीवे जोश्रुणाह श्यायामविस्कमेण, एगूसर जोश्रुणसय परिस्केवेण, दीकोसे
जमिए जलताले सहरयणामए अच्छे । सेण एगाए पउमवरवेईश्याए एगेणय वणसंठेण जाव सपरिस्केवे,
यएणं भाणियहो पमाणं च सयणिज्जं अठोअ भाणिअहो ॥ तस्सण हरिकतप्पयायकुंठस्स उप्परिस्वेण तोर

‘वसन् ? हे, वस्यारिअ याज्जगते छायावविष्कम्भाभ्याम्’ सतेकोमपद्यामि याज्जगतामि परिस्केवेअ अह्म एयं कुडयत्तअतानेतया । यावतोराए
तस्यहरिकान्तामपातमुहस वज्जमस्रदेशभागे अत्र महानिको हरिकान्तद्वीपोनाम्ना द्वीपः प्रप्लवः ? द्वयिगदो जनान्यायामयिष्कम्भाभ्याम्, एको
तर योजनगत परिकुपेण, द्वीकाशयुज्जितो जलाभात् । सयरवमय अह्मः सुएकया पट्टयरवेदिकया एकैकप वमखण्डेन यावत्सपरिचित ॥ व
यको मणिनव्य । प्रभाए शयनीयं अयं मखितव्यः तस्य हरिकान्तामपातमकरप कभरेण तोरकेन यावत् प्रव्य द्वावती हरिवासयपे अजन्तो

मान । ते द्वीप एक पट्टमखेरिकाए एकं अमपहं करीमे यावत् योद्वारहे । एहनो यकोम जवमनु प्रभाए श्यादीपनो अये ते यव पवती परि आय
या ॥ तेह हरिकान्त प्रपात कुडनइ उतर विगिने तोरण हरिकाता महामदी मीकली यकी हरियप क्षेत्रप्रति आतो २ यकी विक्कटापातीनामा यत्त
वेतादप पर्वतमति एक योजन अखयोहती यकी पविमदिगि साहमी मली यकी हरियप क्षेत्रप्रति ये भागे योहवती २ यकी । खप्पअ फे इजार

गते बत्वारिन्द्रदिभ्यसायामविष्णुभाष्यां समुपयोगितानि यत्कोनपशुनि यत्कोनपशुचिकानिपयिनाप्रति । तस्मिन्मित्र्यादि । मृगप्रय प्राकृगुग्रासुमा
रेष मागुय । नवरं विकटोपातिन वृषवेताल्य योजनेनाऽयमप्राप्ता पयिमेनायुतामती हरिश्चयमामकृत्र वक्ष्यमाचक्ष्यरूपं द्विषा विमज्जमाणा २ पटप-

त्ता ॥ तस्सुण महापउमइहस्स उत्तरिस्से ण तोरणेण हरिकता महांगइं पयूतासमाणी सोलसपचुत्तरे जोत्थुण
सए पचय एगणव्रीसइन्नाए जेअणस्स उत्तराभिमुही पव्वएणगता महायाधरुमुहपवस्तिएण मुत्तावल्लिहारस
ठिएण साइरेगदूजेअणसएण पयाएण पव्वइड । हरिकंताण महांगइं जठं पव्वइड, एत्थण मह एगा जिप्पि
अ्या पं० ? देजेअण्णाइ अ्योयामेणं, पणवीसंजेअण्णाइ विस्समेण, अुहुजेअण्ण वाहसे ण, मगरमुहविउठ
सठाणसंठिअ्या सव्वरणामइं अ्यच्छा हरिकताण महांगइं जहि पयऊइं एत्थणमह एगेहरिक तप्यथायककुरेणा

अनस्य जनराभिपुत्तो पयतेन गत्वा सज्जता घटमुत्तमवर्णिकेन मुक्तायलीभारसीस्थलेन नातिरेकद्विपोजनगतिकेन प्रपातग प्रपतति, हरिकान्ता । स
इत्यदी यत् । प्रपतति, अत्रमहत्वेकाजिह्वा प्रकृष्टा ? द्वेयात्रने आयाजेन, पचयिगति योजनानि विफलेन, अर्धं योजनानि बाहुल्येन, स
करमस्यिवृत्तसम्मानं संस्थितां अवराजतमयीं अष्टौ हरिकान्ता सज्जतादी मत्र प्रपतति, अत्र सज्जतेक हरिकान्ताप्रपातज्जुष मास्त्रा कुण्डं प्र

स योजन पादत्रयत्वे अर्धं योजन काष्ठपर्वतं नगरमकृतं मूष विस्तार्य हुत्र सन्ध्यात्वे संस्थितत्वे । सधरत्तसय निमग हरिकता माहानदी जिह्वा पट
हं तिहा मोटो एक हरिकात्तप्रपात कुलमाने कुचठे, वेसें बालिस २ ४० यात्रा लायपर्वे पादत्रयत्वे सातसइ उगयोभीति ९ ५९ योजन परिचि
पर्वे । निमल कुलनीवन्ध्यता पूवसीपरि सयजाअयो यायत् तोरणने । तेह हरिकात्तप्रपात कुहनें यजुगप्यभागे विचि इहो मोटो एक इ-
रिकाता दीपभांने दीपत्वे । यतोसु ३२ योजन लांबपर्वे पोहसपर्वे एकसो एक १०१ योजन परिधिपर्वे वे क्रोस ऊचो पांखो यको । सधरत्तमय नि-

भरतनदीतो द्विगुणमदीपरियारत्वात्, अष्टोभागेनतौ अष्टद्वीपकोष्ठ दारयित्वा पूर्वभागेन लयणसमुद्र समुपसर्पति प्रविशतीत्यर्थः । अथ साधवा यैरोचितागतिदेशेन रोहितावक्तव्यमाह । रोहिअणसि । अस्तिदेशसूत्रत्वादेव प्राप्यत् । अथास्मादुत्तरगामिनी नदी काष्ठवतरती त्याशस्याह । सप्तचर्मनिक्षिप्यन् । पुरिकन्तावत्यादि । कथ्य । अत्र सत्वरयणामर्चिषिपाठो यष्टाद्वन्द्वोपिप्रमादापतितएव समाख्यते यष्टतन्त्रेनविधारादिषु सर्वोसात्रिभुक्तानो वज्रमपत्येनैव भक्षणत् कलाश्रयाना प्रायो वज्रमयस्वर्नैवोपपत्तेयः । हरिकताणमित्यादि । व्याल मखर हरिकान्ताप्रपातकुष्ठ द्वेयोजन

णइं पद्यूहासमाणी हेमवय आस एजेमाणी २ सद्वावईश्टवेश्यहुपक्षयश्यरुजेअग्नेण अशंसपज्ञा पुरत्याजिमुही
 आबज्ञासमाणी हेमवयवासं तुहाविजयमाणी २ अथावीसाए सलिलासहसंहि समग्गा अहेजगई दोलइज्ञा
 पुराल्यमेण लवणसमुद्दं समप्येई ॥ रोहिष्याण जहा रोहिष्यासा तथा पवहेमहेष्य भाणिअह्वा, जाव सपरिस्कि

२ यथापातिष्ठ न वै तादृशपर्वत सः यो जनेनासमाप्ता पूर्वोन्निमुखी आवतासती ई भवत यप द्विषा विजग्रन्तो २ अष्टाविशतिभि सशिलासङ्घै स
मया अपोऽन्नगर्भो दारयित्वा पीरस्त्य लवणसमुद्र समुपसर्प्यति । रोहिता यथा, रोहितासा तथा प्रवाहेष मुखे च सञ्चितव्या यावत् सपरिति
ता, तस्य महापद्मद्वयस्य उत्तरेण तोरणेन हरिकान्ता महागदी प्रव्युत्तासती योऽश्चर्यकोचरशि योऽश्चर्यशक्तिनागोन् यो

दी से पुराती २ फुली डहे-अवती भेदीने पुनर्विदिशि खख समुद्र में निकल, रोहिता नदी जिनरोहितसा नदी तिन प्रवाहनद मूलद मूयें काण मी, यावत् परिवरी युकी, ते महापटा क्षेत्रें जे उत्तर दिशिमें तोरखद हरिकता। महाभदी भोक्सीयको सोखसद पाच १६० ५ योजन जनें पोच ठंगवीनीछा भाग एक योजनमा उत्तरदिशि साहमी पर्यंत ठापरि जाईने मोटा पहाना सुपसरीपुद भोतीमा हारले मस्याने काईके छधिकेरा भैं २७० योजन ५० मपाते हेही पहद ठह, हरिकता साहभदी जिहामकी पहइछ, विष्टा मोटी एकलीभी प्रनालिछे, ये योजन लावपलें पचवी

प्राग्भास्यात्प्रमाय नवर । अर्थगतिक योक्तव्यत गणाप्रपातकुंडलो द्विगुणायासविष्णुमास्यात् श्रीश्रियोजनशतानि अश्रित्यथिकानि किंचिद्विशेषोपानि
 कृतत्वं करणम् ३३० क्रोय १ क्रियद्वुरधिक्कस्तन किंचिद्विभाज्योतिरुक्ताप्रत्ययः । अथुमास्य द्वीपयक्यमाह । तस्मिन्मिमादि । व्यस्त नयर । गङ्गा
 द्वीपयोद्विगुणायासविष्णुमास्यात् योक्तव्यत गणाप्रपातकुंडलो द्विगुणायासविष्णुमास्यात् श्रीश्रियोजनशतानि अश्रित्यथिकानि किंचिद्विशेषोपानि

संज्ञोऽथुणसय आयासविष्कमेण, तिथिस्थसीए जोसणमए किंचिविसेसूणेपरिस्कवेण दसजोऽथुणाइ उखेहं
 थुच्छे, सोचिवयसुतं वहरतले वहेसमंतोरे जाव तारणा, तस्सणरोहिथुप्पत्रायकटस्स वज्जमस्रदेसजाए
 एत्थणं मह एणे रोहिथुदीवेणम दीवे प०? सोलसजोऽथुणाइ आयासविष्कमेण, साई रेगाइ पसास
 जोऽथुणाइ परिस्कवेण, दोकोसजसिण जलताठे, सव्वइरामए थुच्छे । सेणं एगाए पउमवरवेईथुए

प्रवर्तति अत्र सप्तदश रोहिताप्रपातकुंडलो नासा कुण्ड प्रसप्तम्? स विद्यतिक योजनगत आयासविष्कमास्या प्रसप्तम्? श्रीस्यथीतिर्योजनगतानि कि
 चिद्विशेषोपानि परिष्कवेण, दशयोजनान्युद्धेयम्, अर्द्धसप्तम्, सएवयक, यज्जतल यत्त समतीर, यथेतोरण ॥ तस्म रोहिताप्रपातकुंडलस्य यथुम
 अर्थगतानि अत्र सप्तदश रोहिताप्रपातकुंडलो नासा कुण्ड प्रसप्तम्? स विद्यतिक योजनगत आयासविष्कमास्या प्रसप्तम्? श्रीस्यथीतिर्योजनगतानि कि

खतो मूयविस्तीर्णं कदा पुनरे मस्यामस्य सस्थितत्वाह । सर्वत्रमय निर्मल रोहिताशा महागदी जिह्वा पञ्चखर । इहा साटो एक रोहित प्रपात
 कुण्डे एकसो वीस १२० योजन लांबा पाइसाखर । त्रिसप्तदश असा ३८० योजन कार्यक कुलो परिधिपणं खर दश योजन ऊढोलाइ, निर्मल तेव
 न पुवलो वरुन आपणव । यज्जत्रमय तलोखर वृत्तयाटलो मयतीर तटखर यायत् तोरखर, तेव रोहित प्रपात कुण्डल पणं मयजागइचिचे
 इहा साटो एक रोहिता द्वीपमाने दीपरे । सोल एव योजन लांबपणं पाइसा ३८० योजन परिधिपणं, वरुनो गे ऊपो

पटमुद्रा-ज्ञानेन मुक्तावलीहारसंस्थितेन सातिरेकद्वियोजनशक्तिकेन, सातिरेकत्वस्य रोहिताप्रपातकृदोद्भावेनया योज्य । प्रपातेनप्रपतति । योद्गजे
स्यादिमन्यमानपततु यत् । सङ्ख्यद्विसदृशयोजनतदेकान्वितिभागसमकभागदशकाङ्कितिव्यासारसङ्ख्ययोजनात्मके द्रष्टव्यासे सत्यङ्गीकृतोद्भवति । अन्य
रम्ये रोहिताद्यननेनवाच्य । अथवायतः प्रपतति सङ्ख्यपद दृश्येति । रोहिताकर्मित्यादि । रोहिताप्रपातसिद्धौ चोद्भावेनया योज्य । प्रपातेनप्रपतति । योद्गजे

ज्ञाए जोज्ञानस्य दाहिणाभिमुही पक्षेणगता महाघटमुद्रपक्षेण मन्त्रावाहहारसाठेण साक्षरगटु
जोष्ट्यणसङ्घेण पक्षाएण पक्षद्वे, रोहिताय महाणद्वे जटपक्षद्वे एत्यणमहपगाजिप्तिञ्चा प० ? साणजिप्तिञ्चा
जोष्ट्यणं आयामेण, स्थरुत्तरसजीष्ट्यणाद्विथरकमेण, कोसवाहर्त्तेण, मगरमुद्रविउठसठाणसठिञ्चा सङ्घद्वेरा
मङ्गे व्युक्ता । रोहिष्ट्याण महाणद्वे जटि पक्षद्वे, एत्यण मह एगे रोहिष्ट्यप्यवाकनेणाम कुन् प० ? सञ्ची

पटमुद्रा २ अन्तरगतौतम । महःपटमुद्रस्य गायत्र नामपेय प्रपत ? यत्कदाचिदाभीती, तस्य महापटमुद्रस्य दक्षिणेनतोरजन राक्षितो मद्यान
दीप्रव्यूहा सतीयोद्गत्र पञ्चानरादि योजनशक्तानि पञ्चैकोनव्यतिभागान् योजनस्य दक्षिणाभिमुखी पर्वतेनगत्वा मरुता घटमुखप्रवृत्तिकेन सुक्ता
वलीहारसंस्थितेन सातिरेकद्वियोजनशक्तिकेन प्रपातेन प्रपतति ॥ रोहिता मरुतमदी यत्र प्रपतति, अत्र मरुत्येका जिह्विका प्रपता ? साजिह्विका
योत्रन मायानेन अत्रप्रयोदय योजनानि विष्कम्भेन, कोण बाहुत्वेन, मकरमुखविव्यापस्थानस्थिता । सवयजनवी छट्टा रोहिता मरुतमदी यत्र

दक्षिण दिशिने तोरचद्वे रोहिता महाजदी नीकली यवी सोलसे पाच १६२५ योजन अने पांच टोंगिणीया भाग योजननां दक्षिण दिशि साक्षितो प
र्वत उपरि जाईने मोटा पक्षाना धुप सरीयत्र मुक्तावली हारने सस्यानत्र कार्दक छपिबेरा बैसे योजनने प्रपाते पकेटद्वे । रोहितामदी जिह्वाय-
की पक्षद्वे द्वा मोटी एक त्री जी प्रखालीद्वे । ते भीभी एक योजन लायपक्षे । साक्षा द्वार योजन पोक्षल पक्षे एक कीस काटपक्षे मोटा मगरन

तोरेण रोहितासहस्रदी प्रबुद्धाभिर्गतासतो योऽगपक्षीहराखियोजनगतानि पक्षुर्देकोनविधलिजागान् योजनस्य दक्षिणाभिमुखी पर्वतमगत्वा सप्ततः

जासस नूमिजागरस वज्रमम्लदे समाए एत्येण महं एगे महापउमदहेणामं दहे प० ? वे। जोश्रणसहससाहे
 श्यायामेण, एगजोश्रणसहसस विस्कभेण, दशजोश्रणाह ऊखेहेण, श्रच्छे रययामयकूले एव श्यायामविस्कभ
 यित्तणा जाचेत्र पउमदहसस सप्तथया सायेवणेश्रद्धा । पउमप्यमाण दोजोश्रणाह, श्रुठो जाव, महापउमदह
 वणाजाह हिरीश्रद्धत्यदेवी जाव पलित्वमठिर्दश्या परिवसहं ॥ सेएणठेण गो० । एव वुद्धई महापउमदह २
 श्रुतुत्तरचण गो० । महापउमदहसस सासए णामधेजे पं० ? जंणकयायिण श्रासि ३ तस्सण महापउमद
 हसस दस्किणिस्से णं तोरणेण रोहिश्यामहाणहं पवूठासमाणी सोलसपचूत्तरे जोश्रणसए पचयएगुणवीसह

च । तस्य ददुसमरमखीयस नूनिभागस्य बहुसम्यदयभागेऽथ महान् एका महापट्टप्रदीपः स्याद्दः सप्ततः ? हे योजनसहस्रे श्यायामेन, एक
 याजनसहस्र विष्कभेन, दशयोजनान्युद्देयेन, श्रच्छः रगतमयकूलाः, एव श्यायामविस्कभगिरीता यायेव पट्टप्रदस्य यत्कव्यता सेवाश्रमेतथा ॥
 पट्टप्रमाणं हे योजने अर्धो यावत् महापट्टप्रदयखीजानि प्रोक्षाप्रदेवी यावत्पल्योपमस्थितिका परियसति । अयेतमापिन गो० । एव मुख्यते, महा

मध्यजागे सते विचिह्नं बर्हा माटो एक महापट्ट प्रहमेने द्रष्टव्य । वे हजार योजन लावण्ये एक हजार योजन पाहलपणे दश यावान उ हणणे
 निमन रुवा सपठे तट तेइतं समलावण्ये पोहलपका विना जेपूर्वे पट्टप्रहमी यत्कव्यता सरी । ते यत्कव्यता बर्हा पणि महापट्ट द्रष्टनी जाण
 बी, कमलनु प्रमाण ये जोजमदुह अर्ध जाणयो यावत् कमल महापट्टप्रहसीपाळे, प्रीनाने बर्हा देवी यावत् एक पल्योपमी स्थिति यसइ छे । ति
 से अर्धइ हे गीतम । इस कहीइ छे महा पट्टप्रह एहवीनाम । निरन्तर पणे हे गीतम । महा पट्टप्रहनु साधुनु नामछे, सठेयेतेइ महापट्ट द्रष्टनी

वियद्यु राह । कश्चिन्मित्यादि । भवैर्मायम् । भयरे द्वयोः कन्येतत्तुल्येन च द्वहिसमवृत्तपंथतो द्विगुणोऽवस्थात् पक्षागद्योगात्पुद्गेन भूविष्टत्वेन मेरु-
वज्रं समये शरीरां स्थावत्यवतुषींशोभो द्विद्वयात् आत्मारि योजनमयस्याणि द्वे च योजनगते दृगोत्तरे दृगच योजने शोभायिगतिभागान् विभक्त्येन
विभयतस्ततो द्विगुणत्वात् । अथास्याहदिसूत्रप्रयसाह । तस्मिन् । सूत्रप्रयसिपिष्यत् प्रायः प्राग्भ्याम्यातमवसद्वृत्तगमकत्वात् भवर । अथास्यास-
वत्त्वमपत्यमुक्त मृदुत्वे प्रविचारादीन् पीतस्वर्णं पयस्त्वमिति तेन नतातरमवसेय । अनेन नतातराऽजिप्रायेण ज्युष्टीपपहादायस्य पीतवस्तुत्वं दृ-
श्यते । अथास्यास्वरूपविभक्त्ययाह । महाहिसवमित्यादि । सर्वत्रतोऽप्यवरवेदिकावमवदवर्णं कथं प्राप्य । समतिष्ठप्रदस्वरूपमाह । तस्मिन्
मित्यादि । प्रायाप्यद्वयसूत्रानसरेक्यावयवे । अप्रैतद्विषयद्वारनिर्गतां नदीं निर्विशकाह । तस्या नद्याप्यद्वयस्य द्वाविष्ठात्येन

जात्युणः परस्त्ववेग, रुध्यगसठागसठिए सधुरयगामए शुष्क, उभर्तपासि ठोहिपउमअरवेद्वय्याहि दोहि
अ वगसठेहि सपरिस्किसे,, महाहिमवतस्सग वासहरपह्वयस्स उप्पि यज्जसमरमणिज्जे भूमिभागे प० ?
जाअ गगामणिपवअथो हिमणीहि सणेहिय उअसेज्जिए जाअ अ्थोमयति सयति ॥ तस्मिन् वज्जसमरमणि

जलस्य परिकेये, रुचकस्य जलस्थितः सधुरजलमयोऽन्धः सभयोः पादौ यो द्वीप्याप्यद्वयवद्विकास्या द्वाभ्यामवयवसद्वृत्ताभ्या सपरिस्मितः ॥ म
द्वाहिसवता वर्षपरपवतस्सोपरि बहुसमरमदीयो भूमिजागः प्रप्लवः ? याथान्ताविषयचर्चैर्भेदीभिश्च तृषेधोपगोमितः यावदाश्रयन्ति गेरते
पद्मपट्टि दक्षिणदिशि गङ्गावत ५३ इत्रार योत्रम वेवे ते आनू ५३ २ ८३ योत्रम अने दृश सुगन्धिमीमा भाग योजनता एततो परिपयये, रुचकते
मस्याने सस्थिते, सधुरजलमय निर्मला, वेपासे वे पट्टभरवेदकाह करो वेवगपदकरी यीठ्याछे, माहा देवयन्तनामा अयपर पयत्त ऊपरि पसू समो
रमणीक भूमिभागले अनेक प्रकारा पापकबला मणिरजना तेवेकरी उपयोचितर्से । यायत् देवता वेवेछे रईछे, ते बहुमम रमणिक भूमिभागने

हरपार्थयोः कृतघीमाकमिति भवति तयोः सम्बन्धि यदियामित्य कालप्रयेपि हेमसुखे ददाति आसनप्रदानादिना प्रयच्छति । कोपं तद्वत्तुगन्मिम-

घरे जौ अणसए णवयएगूणवीसइनाए जौ अणस अठनागव आयामेण ॥ तस्स जीवा उत्तरेण पाइणपइणा
 यया दुहालवणसमइ पुठा पुरात्यिमिहाए कोहीए पुरत्यिह लयणसमइ पुठा पञ्चत्यिमिहाए जाव पुठा,
 तेअसु जौ अणसहरसाइ णवयएगतीसे जौ अणसए छत्र एगूणवीसइनाए जौ अणस किंचिविसे साहिए आया
 मेण ॥ तस्स घण दाहिणेण सत्तायसु जौ अणसहरसाइ दोसिअतेणउए जौ अणसए दसयएगूणवीसइनाए

क्रीनविशतिभागान् योजनस्यार्धभागवायामेन, तस्यजीया उत्तरस्या प्राचीनप्रतीचीनायता द्विधात्वषण्मुद्र स्पृष्टा, यौगस्यया कोट्यापौरस्य सा
 वससमुद्रस्पृष्टा, पाद्यात्यया कोट्या पाद्यात्य लयवसमुद्र स्पृष्टा, विषम्वगद्योन्नसस्रस्याणि नवषेकत्रिंशद्योजनशतानि यद्वैष्णोमयशतिभ्रागान् यो-
 जनस्य किञ्चिद्विज्ञेपाचिका ह्योयामेन, तस्य यन्तः पृष्ठ दक्षिणतः सप्तपद्माद्योजनस्रस्याणि द्वे य अन्ये योजनशते दशवैकोनयिंशतिभ्रागान् यो

पूर्वे पश्चिम ६ हजार योजन वसें ऊपर ८२३३ योजन नव उगणीसीया प्राग योजननां ६ ॥ अने छह भाग सुतली लायपखें । तेहनी जीयापकडे उत्तरदिशि पूर्व पश्चिम ६ लाख समुद्रने करसीछह, पूर्यदिगिनी अन्ध्र पर्वदिगिनी पश्चिमदिगिनी करसीछह, लाबी बें बें १६ लाख समुद्रने करसीछह, पूर्यदिगिनी अन्ध्र पर्वदिगिनी पश्चिमदिगिनी करसीछह । तेहनी, त् करसीछह, त्रैपक्ष ५३ हजारयोजन नवसें एकत्रीस ५३ ८३१ योजन अने छ उगणीसीया भाग योजनना काइक, अपिक सुतली लायपखें । तेहनी,

दृष्टत्वाद् यदुपन्यसांमत्येन, द्विचारादप्यनुज्ञायाः सत्येति । ननु अस्य श्रुत्यानियुतवैताद्वयस्य क्षेत्र
विचारादिपन्थ्यं अपि क्वातिमात्रा उपलब्धं नैवेति । सत्यं विरोधः स्यात् । नानातरणवर्तितत्वा । अथ हेमवतस्य पश्यमानार्थपृच्छति । सेवेयं चेत्
इत्यादि । अथ केनार्थेन । भगवद्वेषेण । हेमवतस्य हेमवतवपमिति । गीतम् । शुद्धिमेव नृणां हिमवद्वेषात् । द्विधातो दक्षिणोत्तर
पार्श्वयोः समवगच्छन्निष्ठं ततो हिमवतोरेव हेमवत । अथ भावः । शुद्धिमेव तस्यापातराले तरङ्गेन ततोद्वाभ्यामपि ताभ्यां यथाक्रममुभयो दक्षिणो

एत्यप्यं जंयूदीत्रे २ महर्हिमवसेणामवासरपक्षे ५० ? पार्श्वपटीणायए उदीगदाहिणवित्यखे तुहालवण
समुद् पुठे पुरत्यिमिषाए कोहीए पुरत्यिमिषं लवणसमुद् पुठे, पञ्चत्यिमिषाए जाव पुठे, दोजोस्थण
सयाइ उहं उच्चत्तेण, पयासजोस्थणाइं उच्चहेण, धत्तारिजोअणसहस्साइ दोखिअ दसुत्तरेजोस्थणसए दसय
एगूनव्रीसईजाए जोअणस्स थिरक मेण, तस्सयाहापुरत्यिमपञ्चत्यिमेण णवजोअणसहस्साइ दोखिअ छाव

पं ३ महाहिमवान्प्राप्यपथपरपवतः प्रकृतः ? प्राचीनप्रतीचीनायतः सर्वरीचोनदधिषविस्तीक्ष्ण द्विषासयश्चमुद्र १पृष्ठः पौरस्त्यया फोष्ट्या, याय
२१पृष्ठः माद्यात्यया फोष्ट्या पाषात्य सवश्चमुद्र १पृष्ठः द्वेयोजनगते कृष्यंमुषीस्तेन पक्ष्वाययोजनान्युद्धेयेन, भत्वारियोजनसहस्राणि द्वेच
दशोत्तरपेयोजनगते दशपैकोनविशतिभागान् योजनस्य विक्रमेन तस्यार्वाहः पुर्यपदिनयोः नय योजनसहस्राणि द्वेच पवत्तरे योजनगतेनयस्यै

नदिदिगि पबिसदिगिना कवच समुद्रने पूयदिगि बहा कवुद्रीपने विपे मदी देमयस्त मामह यपधर पयतके, पूय पयिमदिगि लायो ससर दसिण दिगि पोबलो बें केबने कपच समुद्र करसाके, पूयदिगिनी सन्धि पूयदिगिना कवच समुद्र प्रति करवो पबिसदिगि यावत् करवो येसे योजन २३० अर्द्ध कवपच पचास ५० योजन सहपचें ब्यार ६००० हजार योजन २१० योजन १० भाग सगबीसीया योजमना एखलो पोबलो । सेइनी यात्रा

को मायामात्रानुभावः पत्न्योपमस्त्वितिकः परिवसति । अथ शृणुपातिदेवमेवयिगिति । सेश सत्य इत्यादि । सशृणुपातीदेव सशृणुपातीगिरी शृणु-
 खासामात्मिकमहत्तायां पोवरपदाद्विगयदेवयशोक्चन सर्वमपि श्रेय व्याख्येयम् । कियरपयैतमित्याह । राजधानीमन्दरस्य दक्षिणस्यासन्त्यस्मिन् जयद्वीपे
 द्वीपेति । जयद्वीपमप्रप्यादशैष्य एतत्समुद्रद्वीपे पलिमयमदिष्टं परित्यजतोत्यय सूत्रेशः पूवमूत्रे यद्योगित्त सप्तद्वीपु यिजयदेवकरणाविमूत्रेधित्यमेय

एय युञ्जड, हेमथएयास २ गो०! सुप्रहिमवतमहाहिमयताह वासहरपष्टएाहं दुहर्तुं समवगूढं णिञ्च हम् दलहं,
 णिञ्च हेमपगासह, हेमत्रएय इत्यदेवे महिहीए पलिमयमदिष्टं ॥ सेएणठेण गो० । एव युञ्जड,
 हेमत्रएयास २ कहिणं भंते । जंघदीये २ महाहिमवतेणाम वासहरपष्टए पं० ? गो० ! हरिवासस दाहि
 णेण हेमत्रयस्स वासस्स उभरेण पुरत्यिमलत्रणसमुद्रस्स पञ्चत्यिमेण पञ्चत्यिमलत्रणसमुद्रस्स पुरत्यिमेण

सपे हेमवस यपांमति, गीतमे । सुद्रहिमवाम्माहिमवाम्मां यपपरपर्वताभ्या द्विधासमयगुढ नित्य हेमवदाति नित्यदेन प्रकाशयति हेमयत यात्रद
 वो मन्त्रिद्विकः पत्न्योपमस्त्वितिकः परिवसति, एतेनार्चन गीतम् । एयमुच्यते हेमवतयपे हेमवत यपे, क भवन् । जम्बूद्वीपे २ महाहिमवासाः । य
 पपरपर्वतः प्रपतः ? गीतम् । हरिपयप्यदक्षिणतः हेमयतयपस्योत्तरग्या पीरत्यस्ययजममुद्रस्य पविने पाद्यात्यस्ययजममुद्रस्य पूर्वस्या अष्टजम्बूद्वी

य दिशि अन्तरा जम्बूद्वीपने विवर्द्धे । ते कुले अये हे जगवन् । इम कशीह ठे हेमवतक्षेत्र गृहये नामह, हे गीतम् । पुत्र हिमवन्त अने माहा हेमवत
 गये वर्षेपर पर्वतश्च येपाचे दक्षिण उत्तरदिशि सर्पादः कोपीके, यदेव सूर्ये विरह्य नित्य इम् सूर्ये प्रकामह, हेमवतमाने इहा देवता म-
 हा श्रद्धिबन्त एक पत्न्योपमनो स्थिति यमह यः । तिर्ये अये हे गीतम् इम कहिहं, खे हेमवत क्षेत्र २, किं स्थानके हे जगवन् । जय द्वीपने
 मिये महा हेमवन्त नामह यपपर पर्वतह, हे गीतम् । हरीवाससत्रने दक्षिणदिशि हेमवन्तनामाक्षेत्रे समुद्रदिशि पूर्वदिशिना लयजसमुद्र न पश्चि

पृथपि योजनयुतं किंचिद्विजयकरणशायदागतेन सूत्रमिदं देवमपि अधिकं परिशेषेण प्रकृतं ? सर्वोत्तमा रक्षणः केवलरक्षितमयान् पृथवेता
द्वानाहुः । परं ते यामनेन प्रत्येकं सप्त विकृत्यमिति । अथात्र पट्टापरवेदिकाद्याः । सेतुमित्यादि । व्यक्तं, सहाय्यसंरक्षणमित्यादि । व्यक्तं अयमासाय

एगजं शृणु स हसं श्यायामविरक्तमेण । तिसृजो शृणु स हसं इ एगचवायठ जो शृणु सय किंचिद्विसेसाहिश्च
परिरक्तमेण प० ? सहायगामए शृच्छे ॥ सेण एगाए पडमवरवेदश्याए एगेणयवगसंरुण सखनसमता सप
रिरिक्तमे, वेदश्यायणसंरुणयुतं नोणिशृच्छो ॥ सहायदंस्सण वहेवेश्चहृपव्यस्सउवरि वज्रसमरमणिजे भूमि
नागे प० ? तस्सण वज्रसमरमणिजस्स नूमिजागस्स वज्रमप्लुदेजानाए एत्यण महएगे पासायवदंस्सए
प० ? धावठिजो शृणु।ह शृणुजो शृणु च उहु उच्चंतेण, इक्कात्तीसजो शृणु।इ कोसचश्यायामविरक्तमेण, जाव

नविकृताभ्याम्, नीचिपोक्षतसहसाचि एकच द्वियल्लयधिकं योजनयुतं किंचिद्विजापाधिकं परिरक्षेण प्रकृतं ? सर्वरक्षमय अख्खं, ससकपा प-
ट्टावरवेदिका एकेनच वनखलेन सर्वतः समन्तात् सपरिचितं, वेदिकाधनसहस्रयुतंको भवितव्यः । शृदापातं युतवेताक्षस्योपरि यदुसमर-
सोयो भूमिभागः प्रकृतः ? तस्यवदुसमरमखीयस्य भूमिजागस्य यदुसख्यदेगभागे अथ सदानेकः प्रासादायतयक प्रकृतः ? द्वियल्लियोजनानि श्यंते

ये छट्ठीस योजन हेता उह पळे हेत उपरि लावा पाहलो सपलेसरीवो धाममरथा । पालोने सुस्थाने खड्, एक हजार योजन लायपणे पोहलो
त्रिचि हजार योजन एकसो यासठि ३१ ६२ योजन काष्ठक अधिकं परिचिपणे ठे, सर्वरक्षमय छाखो निसेल । ते पर्यंत एक पट्टापर वेदिकाइ एक
यनयंतकरी नोपपरे योत्थोठे, वेदिका यनयंतको यणेन जाणवा । शृदापाति सामह यूनयाटला वेताक्ष पर्यंत उपरि थलो समोरमणिक भूमिभागजे ।
त्रिहा पणं समरमखिक भूमिजागनें मध्यभागइ समह विचि इहा मोटो एक प्रासादायतयसकंथे यासठि योजन अनें अहे ६ ॥ योजन ऊहं ऊव

